

SEJNI ZAPISKI

**SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE**

**SEJE OD 15. XI. 1965
DO 31. XII. 1965**

**LJUBLJANA
1 9 6 6**

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 15. XI. DO 31. XII. 1965

LJUBLJANA 1966

Set-5: 17/20

REPUBLIŠKI ZBOR

30. seja

(23. novembra 1965)

Predsedoval: Tine Remškar, predsednik
Republiškega zbora

Začetek seje ob 9.30.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišice in tovariši poslanci. Začenjam 30. sejo Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklical na podlagi 40. člena začasnega poslovnika našega zbora.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Boris Kocijančič, Ivo Janžekovič, Ivanka Koren, inž. Lucijan Krivec, Stane Lavrenčič, Franc Simonič, Francka Strmole, Marija Cerkovnik in Alojzija Doltar.

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 29. seje Republiškega zbora;
2. obravnava statotov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statotov;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije;
4. obravnava osnutka statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju določenih zadev s področja radia in televizije;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o društvih;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča;
9. volitve in imenovanja;
10. poslanska vprašanja.

Ali se s predlaganim dnevnim redom strinjate? Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče, ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik zadnje 29. seje Republiškega zbora ste sprejeli pismeno. Ima kdo kake pripombe k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nima nihče pripomb, ugotavljam, da je zapisnik zadnje seje odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo statutov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statutov.

Statuti Univerze v Ljubljani in v njej združenih fakultet, statuti visokih šol, umetniških akademij, statuti združenja visokošolskih zavodov v Mariboru in v njem združenih višjih šol ter statuti drugih šol so bili predloženi Skupščini SR Slovenije v potrditev na podlagi 19. člena zakona o visokem šolstvu v SR Sloveniji.

Statute so obravnavali: odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora, začasni odbor za raziskovalno delo in visoko šolstvo Prosvetno-kulturnega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Komisija in oba odbora so svoje pripombe k statutom sporočili prizadetim zavodom, da bi do zasedanja zborov zavzeli svoja stališča do teh pripomb. Komisija in odbora so zboru predložili skupno poročilo in predlog za potrditev statutov.

Ali želita poročevalca komisije oziroma odbora dati k pismenemu poročilu še ustno poročilo? (Ne želita.)

Gradivo k tej točki dnevnega reda je bilo na podlagi 109. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora skupaj z vabilom za sejo poslano Izvršnemu svetu. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil Rudija Čačinoviča, člana Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Prosim, želi kdo besedo? (K besedi se prijavi Drago Seliger.)

Drago Seliger: Tovarišice poslanke in tovariši poslanci! Odbor za prosveto in kulturo našega zbora, začasni odbor za raziskovalno delo in visoko šolstvo Prosvetno-kulturnega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije so skupno obravnavali statute visokošolskih zavodov v republiki in predložili skupno sklepno poročilo. V njem predlagajo odbori tole:

1. da Republiški in Prosvetno-kulturni zbor potrdita statute višjih in visokih šol, fakultet in njihovih združenj le delno. Nepotrjene naj ostanejo tiste določbe statutov, ki se nanašajo na študij, njegovo organizacijo in v zvezi s tem na organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela;

2. da Skupščina SR Slovenije določi število članov, družbenih predstavnikov, ki jih ona imenuje v organe upravljanja posameznih zavodov; in

3. da se imenuje posebna komisija Skupščine, ki naj prouči problematiko visokega šolstva in predlaga ustrezne rešitve.

V sklepnem poročilu so navedeni razlogi, zaradi katerih se predlagajo ti sklepi. Dovolite mi, da v razpravi poskusim nekatere probleme konkretizirati z namenom, da pojasnim, zakaj odbora in komisija predlagajo, da se ne potrdijo tiste določbe statutov, ki govore o vsebini in o organizaciji študija ter z njim povezanega znanstveno-raziskovalnega dela.

Iz predloženih statutov so vidna različna stališča in mišljenja o organizaciji študija. Čeprav imamo opraviti z različnimi gledanji, lahko ta povežemo v dvoje osrednjih vprašanj; ali sprejeti sistem enovitega, nedeljivega in zaključenega visokošolskega študija ali pa sistem deljivega, izpopolnjevalnega študija, ki bo dal na posameznih stopnjah zaključeno izobrazbo, obenem pa kvalifikacijo za avtomatično nadaljevanje študija na višji stopnji.

Problem je bolj zapleten in globlji, kot pa se nam kaže na površini, vendar mimo njega ne bo mogoče. V statutih fakultet je močno izraženo prizadevanje

po nedeljivem študiju, ker je bil praktičen učinek izpopolnjevalnega študija izredno majhen, saj je le 5—6 % študentov zapuščalo fakultete na prvi stopnji.

Navedel bom nekaj primerov. Pravna fakulteta uvaja nedeljen 4-letni študij, poleg tega pa tudi prvo stopnjo; biotehnična fakulteta odpravlja stopnje na oddelku za gozdarstvo in veterinarstvo, posebna deklaracija pa najavlja tako spremembo tudi na oddelku za agronomijo. Njim se priključuje fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, ki spreminja sistem študija na arhitekturi in gradbeništvu. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo ukinja stopenjski študij na oddelku za mineralogijo. Filozofska fakulteta določa, da je v nekaterih študijskih skupinah študij nedeljen, na drugih pa stopenjski. To je le nekaj primerov, ki kažejo določeno skupno težnjo, čeprav so tudi med njimi manjši razločki v sistemu študija.

Nasproti tem težnjam odražajo statuti nekaterih drugih zavodov težnjo po deljivem, stopnjevanem študiju. Ta težnja je močnejše izražena v statutih nekaterih višjih šol, konkretno v šolah, ki se združujejo v Mariboru.

Z vsebino študija je neločljivo povezana organizacija učnega in znanstvenega dela. Statuti fakultet ljubljanske univerze dokaj enotno urejajo notranjo organizacijo. Opaziti pa je, da zelo različno definirajo posamezne organizacijske enote. To velja zlasti za katedre, kot osnovne pedagoške in znanstveno-raziskovalne enote, ter za interne fakultetne inštitute.

Pri zavodih, kjer morata pedagoški in znanstveni proces potekati sočasno, bi morali natančneje določiti vlogo in naloge kateder oziroma inštitutov. Takih določil predloženi statuti nimajo.

Tako imamo na primer pri pravni fakulteti tri interne inštitute, katerih delovno področje se v vsem pokriva z delovnim področjem ustreznih kateder. Tudi medicinska fakulteta ima 17 inštitutov in 17 kateder za iste predmete oziroma iste panoge. Posebno močno razvejane notranje organizacije kaže biotehnična fakulteta. Ima 31 internih inštitutov, 5 kateder, 3 klinike in 5 oddelkov.

V razpravi v odborih in komisijah smo bili mnenja, da bi morali posebno proučiti in jasno definirati tudi stališča do 3. stopnje visokošolskega študija. Tudi tu imamo v bistvu dvojje gledanj oziroma stališč o vsebini in vlogi tretje stopnje, čeprav je variant in predlogov mnogo več.

Eno mišljenje zastopa stališče, da je tretja stopnja redna stopnja visokošolskega študija in jo je zato treba uvesti čimprej in povsod, kjer je to potrebno ter pri tem precizno definirati temeljna načela o izvajanju študija, učne načrte, izpitne rede, trajanje študija in ostale elemente, ki so povezani z vsebino študija.

Drugo mišljenje se zavzema za to, naj bi bila ta najvišja znanstvena stopnja študija namenjena resnično samo tistim državljanom, ki se želijo in so to željo s praktičnim delom že pokazali, posvetiti znanstveno-raziskovalnemu delu. Zato naj ne bi bila pri organizaciji študija tako močno poudarjena visokošolska oblika študija v obliki predavanj in skript, temveč bi morala po svoji naravi in cilju upoštevati vsaj jugoslovanski oziroma svetovni prostor. Že do sedaj navedeni problemi kot verižna reakcija sprožijo nove, čeprav morda manjše, toda ne nepomembne, kot so vprašanja selekcije, kje naj se ta izvaja in pod kakšnimi pogoji, režim študija, vpisni pogoji in tako dalje. Obseg teh problemov je tako velik, da so odbori in komisiji smatrali, da je za rešitev in proučitev teh problemov potrebno daljše sistematično delo in so zato predlagali, da se ustanovi in imenuje posebno skupščinsko telo, ki bo sistematično in poglobljeno proučilo probleme visokega šolstva, in predlagalo ustrezne ukrepe.

Tovarišice in tovariši, obravnava statotov visokošolskih zavodov v naših skupščinskih organih je povzročila vrsto različnih komentarjev v naši javnosti. Želel bi poudariti, da je bilo dosedanje delo opravljeno ob sodelovanju, razumevanju in pomoči samih visokošolskih zavodov. So pa tudi mišljenja, ki pripombe na račun ekstenzivnosti in nezadostne učinkovitosti visokega šolstva tolmačijo kot težnjo po ukinjanju določenih šol, ki naj bi jim botrovala finančna zagata, v kateri smo.

Želim vas spomniti na stališča Skupščine v družbenem planu za leto 1963/64 in na stališča, sprejeta na podlagi razprave o razvoju šolstva. Tu in tam smo si postavili za nalogo, da je treba intenzivirati delo visokošolskih zavodov, da bi bil njihov učinek večji kot sedaj. Postavili smo zahtevo, da naj visokošolski zavodi ne razširjajo svoje dejavnosti, če za razširitev ni podana dokumentirana družbena potreba. Žal so bila ta stališča upoštevana samo delno in imamo še danes prav v teh statutih primere, da posamezni zavodi predlagajo nove usmeritve in zato tudi nove nastavitve, podaljšanje študijske dobe in druge nove dejavnosti, kar vse ni v skladu s sprejetimi stališči ter z intencijami družbeno-ekonomskih prizadevanj pri nas. Komisija, ki jo bomo imenovali, ne bo mogla mimo tega, da ne bi obstoječe mreže visokošolskih zavodov — imamo jih 29 z 219 usmeritvami — njeno strukturo in razčlenjenost, soočila z realnimi družbenimi potrebami. Primeri, da na enega učitelja prideta dva študenta, dalje primeri, da imajo posamezne usmeritve po dva, tri ali pet študentov, so problemi, ki jih bo treba podvreči večji kritični oceni.

Ob tem bi želel opozoriti še na nek drug pojav. Gre za mišljenje, da je v naši družbi strokovnih kadrov preveč, da imamo preveč strokovnjakov in je kar prav, da nam šole dajejo relativno slabe rezultate, ker če bi bili rezultati boljši, bi ljudje tako ali tako ne mogli dobiti zaposlitve. Te posplošene trditve se opirajo na dejstvo, da nekateri strokovnjaki iščejo delo v tujini.

Res je, da imamo posamezne primere, da ljudje, ki so dokončali razne šole, ne morejo takoj dobiti ustrezne zaposlitve, menim pa, da bi bilo zelo škodljivo in za napredek naše družbe izredno nevarno, če bi pristali na trditev, da smo družba s prevelikim številom strokovnih ljudi. Na tem zboru smo že nekajkrat slišali številke o izredno slabi kvalifikacijski strukturi delovnih organizacij, tako v gospodarstvu kot izven njega. V luči tega spoznanja, ki izhaja iz realnega stanja pri nas, so prej navedene trditve absurd in izraz nerazumevanja za prizadevanja naše družbe ter odraz konservativno primitivistične mentalitete. To so problemi, ki sicer presegajo okvir šolstva, s katerim pa se mora spoprijeti vsaka delovna organizacija in celotna družba, če hočemo, da bo tudi nadaljnja rast našega šolstva bolj smotno usklajena z našim razvojem.

V razpravi sem želel pokazati nekatere probleme našega visokega šolstva. Že ti nam povedo, da komisiji nalagamo izredno važno nalogo, zato bi bilo prav, da dobi komisija pri svojem delu popolno podporo družbenih faktorjev in še posebno visokega šolstva.

Predsednik Tine Remškar: Kdo želi besedo? Besedo ima Kristina Lovrenčič.

Kristina Lovrenčič: Tovarišice in tovariši poslanci! Odločili smo se, da bomo danes obravnavali statute visokošolskih zavodov le deloma, in sicer koliko so v skladu z našo zakonodajo in ustavo, ne bomo pa ocenjevali tistih določb statotov, ki se nanašajo na študij in njegovo organizacijo. Kljub temu mislim, da bi bilo prav, če bi tudi danes govorili o nekaterih problemih visokega

šolstva, ki ostajajo še dalje odprti in o katerih je govoril že predsednik našega odbora.

Razprava o statutih visokošolskih zavodov v Sloveniji je ponovno opozorila na nekatere probleme, nekatere pa tudi odprla. To niso čisto novi problemi in zanje že nekaj časa vemo ter o njih tudi govorimo, kadar pa gre za jasno in odkrito besedo, kaj o njih mislimo in kako jih bomo reševali, pa smo bili doslej precej zadržani. Sedaj je skrajni čas, da povemo, kaj menimo, kajti to pričakujejo ne le študenti in pedagoški delavci na visokošolskih zavodih, marveč vsa naša javnost. Danes teh problemov ne bomo reševali in tudi ne rešili, pač pa bo ustanovljena posebna komisija, ki jih bo proučevala in v določenem času Skupščini poročala, kaj je ugotovila in kaj predlaga. Tej komisiji bomo zelo olajšali delo, če ji bomo dali tudi kakšne sugestije, kako naj se loti stvari in jo opozorili, kateri problemi v visokoškolskem študiju se nam zdijo posebno pomembni in pereči. Že nekaj časa se lomijo kopja v vroči debati okrog sedanjega sistema visokošolskega študija. Kdor je zbiral o tem le izrezke iz tiska, je lahko nabral precejšen kup papirja. Nekatera spoznanja, do katerih se je dokopala ta dokaj široka razprava, bi bila za komisijo dokaj koristna.

Mislím pa, da lahko tej razpravi delno zamerimo. Namesto, da bi udeleženci posegli predvsem v celoten problem visokega šolstva v Sloveniji, da bi skušali nepristransko oceniti, kakšne dobre strani pa tudi slabosti ima, se je po mojem občutku razprava bolj gibala na relaciji, kdo bo koga, kdo je pametnejši, kdo bo komu dajal lekcije, sprevrgla se je celo v nekakšen dvoboj Ljubljana-Maribor ipd. S takim načinom obravnavanja problemov našega visokega šolstva verjetno ne bomo mogli rešiti. Komisija, ki jo bomo postavili, bi se morala odločno postaviti po robu sleherni tendenci, da bi njeno delo kdorkoli skušal obrniti v tako smer. To opozorilo se mi ne zdi odveč, kajti po nekaterih znakih sodeč se podobna diskusija »zasebno nadaljuje« in celo še zaostruje. Eden takih znakov so npr. govornice, ki se slišijo, češ da obstajajo sugestije in ugotovitve, da imamo nekaterih šol preveč. Da bi bilo npr. treba ukiniti višje šole ipd. Vsekakor bo treba napraviti analize in na osnovi dejstev presoditi, kako šole delajo, koliko diplomantov dajejo, kakšne kvalifikacije njihovi diplomanti prinašajo v življenje, ali jih naše gospodarstvo potrebuje itd. Vsega tega pa ne bomo mogli ugotoviti na pamet. Sicer pa se mi zdi nesmiselno govoriti, da imamo v Sloveniji na splošno preveč šol. Občutek imam, da taka teza dobiva nekaj življenjskega soka iz našega trenutnega proračunskega položaja.

Drugo vprašanje pa je seveda ali so sredstva, ki jih vlagamo v to ali ono obliko šolstva, res smotrno potrošena. Ta presoja, ki pa ne velja samo za visoko šolstvo, bi bila vsekakor zelo potrebna in nujna. Vprašljivo je, ali sredstva racionalno trošimo, če traja npr. povprečni študij na fakultetah še zmeraj skoraj 6 in pol let in to kljub mnogim prizadevanjem, da bi ga skrajšali na potrebno mero. Ali pa drug podatek, da še zmerom diplomira na naših visokošolskih zavodih povprečno samo nekaj več kot 30 % vpisanih študentov.

Tisti, ki smatrajo, da je potrebno nekatere šole ukiniti, navajajo, da praksa diplomantov teh šol ne sprejema več, ker je takih kadrov dovolj. V sedanji praksi naših podjetij imajo njihove trditve res nekaj opore. Dejansko so ponekod zaprli vrata, a ne zato, ker imajo dovolj strokovnih kadrov, temveč zaradi kratkovidne in zelo škodljive politike, s katero skušajo reševati težave, v katere so zašli v gospodarski reformi. To potrjujejo tudi podatki, ki kažejo, da je število štipendij močno upadlo. Komisija za materialna vprašanja študentov pri Izvršnem svetu je v svojem poročilu ugotovila, da se je v sedanjem študijskem letu

zmanjšalo število štipendij za 1187 ali več kot za četrtno, dočim so se povprečni zneski štipendij povečali le za 7% in to kljub temu, da so se življenjski stroški študentov dvignili precej bolj.

Obenem pa beremo v dnevnem tisku, da je samo ena delovna organizacija v Socialistični republiki Srbiji, to je elektronska industrija v Nišu prav te dni dodelila 813 štipendij za šolsko leto 1965/66. Te štipendije se gibljejo med najmanj 17 000 din za začetnika do 30 000 din za najboljše študente zadnjih letnikov in absolvente, njihova višina pa je odvisna od letnika in ocene.

Podatek o gibanju štipendij ni za naše delovne organizacije in ostale štipenditorje v Sloveniji najmanj laskav in bi se ob njem morali resno zamisliti, še posebej zato, ker ni rezultat neke nasičenosti s kadri, niti v prvi vrsti rezultat trenutnega materialnega položaja, temveč je le posledica zastarele miselnosti glede strokovne izobrazbe in štipendiranja.

Zaskrbljujoč je tudi podatek, da so nekatere delovne organizacije, ko so ugotovljale svoje notranje rezerve, skoro v prvi vrsti pričele ukinjati štipendije in si s tem zarezale vejo, na kateri sedijo.

V takem nenormalnem položaju je težko in neodgovorno ocenjevati, katere šole so potrebne in katere niso. Vsekakor bi morali imeti enoten program razvoja, vendar ga do sedaj kljub nekaterim prizadevanjem še nismo uspeli napraviti. Nekatere šole so skušale na podlagi anket in časopisnih oglasov ugotoviti, koliko in kakšne kadre delovne organizacije potrebujejo ter so si na podlagi takih podatkov sestavile svoje programe dela. Brez ugotovljenih kadrovskih potreb je vsako ugibanje zaman in lahko rečemo, da stoji naše šolstvo na zelo trhlih nogah. V takem položaju smo lahko pripravljani na to, da bomo eno leto npr. ugotavljali, da imamo presežek pravnikov, drugo leto jih bo premalo, eno leto bo preveč agronomov, drugo leto jih bomo iskali z lučjo ipd.

Ne zamerite tovariši, toda človek dobiva občutek, ko spremlja te razprave, da včasih preveč lahko jemljemo tako občutljivo in pomembno področje kot sta izobraževanje in kadri.

Ko se mladi ljudje odločajo za šole, se odločajo za življenje. S tem, da se vpišejo v neko šolo, izrazijo tudi zaupanje do te šole. Odločijo se za njen program in upravičeno pričakujejo od šole, da jih bo naučila tega, za kar so se odločili. Kakšno naj bo njihovo zaupanje, če eno leto pravimo, da je potrebna, drugo leto pa da ni. Kako občutljive so te reči, so nekatere šole občutile ob letošnjem vpisu. Ko se je začelo šušljati, da jim slabo kaže na takih šolah, se je vpis občutno zmanjšal.

Daleč sem od tega, da bi trdila, da so šole nedotakljive trdnjave in da so večne. Dogajalo se je in se še bo, da bo prenekatera šola morala spremeniti svoj program, ker so se spremenile družbene potrebe in zahteve do nje. Toda taka sprememba mora biti le posledica temeljite in objektivne analize, sedanjega in bodočega stanja.

Prepričana sem, da bomo morali v doglednem času sprejeti nekatere zaključke, s katerimi bo dobila potrditev dosedanja praksa visokošolskega študija v celoti, ali pa bo, če to položaj terja, doživela tudi kakšne spremembe.

Ko bomo o tem odločali, bo potrebno zlasti posvetiti pozornost izrednemu širjenju usmeritev na nekaterih visokošolskih zavodih, hitremu povečevanju števila študentov, premajhnemu širjenju zmogljivosti visokošolskih zavodov in zmogljivosti srednjih šol, gmotnemu položaju študentov in njegovemu vplivu na dolžino in kakovost študija, kakor tudi drugim problemom, ki se pojavljajo na tem področju.

S tem, da danes le deloma potrjujemo statute, puščamo odprte najvažnejše probleme našega visokega šolstva. Odločili smo se za tak način, ker nas priganja čas, s tem pa se nismo odrekli tudi odgovornosti, da objektivno ocenimo te probleme in, če je potrebno, nekatere stvari tudi na novo zakonsko opredelimo. Do takrat, ko bo skupščina ocenjevala te probleme, pa lahko pričakujemo še mnogo razprav.

Mislim, da bi bilo prav, če bi glede na nekatere izkušnje iz prejšnjih razprav imele bodoče razprave tak karakter, da bi s svojimi stvarnimi, objektivnimi ocenami in prispevki pomagale skupščinski komisiji, da se dokoplje do rešitev, ki bodo pomenile za naše visoko šolstvo jasno in trajnejšo usmeritev. Diskusije na relaciji ena šola proti drugi, Maribora proti Ljubljani ali Kranju, diskusija na bazi osebne užaljenosti v smislu kdo bo koga, pa bi pomenila medvedjo uslugo našemu visokemu šolstvu. Hvala lepa.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in ugotavljam, da se Republiški zbor strinja s predlogom komisije in obeh odborov. Zato dajem predlog o potrditvi statutov na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog o delni potrditvi statutov fakultet, visokih šol, akademij, višjih šol in njihovih združenj.

V svojem poročilu komisija in odbora sporočata, da niso mogli zavzeti dokončnih stališč do tistega dela statutov visokošolskih in višješolskih zavodov, ki se nanašajo na študij in njegovo organizacijo in s tem v zvezi tudi na organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela pri teh zavodih ter zato predlagajo, da Republiški zbor ustanovi posebno komisijo, ki naj prouči in oceni sistem in rezultate sedanjega sistema visokošolskega izobraževanja in po proučitvi predloži Skupščini SR Slovenije svoja stališča in predloge.

Ali se zbor s tem predlogom strinja? Ali želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Predlog sklepa je Republiškem zboru predložil odbor za prosveto in kulturo. Predlog sklepa pa je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in zboru predložila pismeno poročilo.

Preden bomo glasovali, prosim komisijo za volitve in imenovanja, da da predlog za člane komisije. Besedo ima Adolf Arigler.

Adolf Arigler: Tovarišice in tovariši poslanci! Naša komisija je po temeljiti razpravi in po konzultaciji z drugimi faktorji pripravila predlog za komisijo za proučitev visokega šolstva v SR Sloveniji.

Za predsednika predlaga tovariša inž. Marka Bulca, predsednika Univerzitetnega sveta v Ljubljani, za člane pa dr. Aleksandra Bajta, izrednega profesorja Pravne fakultete, dr. Majdo Benedik, asistenta na Medicinski fakulteti, inž. Janeza Beravsca, direktorja Tovarne gumijevih izdelkov »Sava« Kranj, dr. Vladimira Bračiča, profesorja, predstojnika Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, dr. Franca Černeta, izrednega profesorja na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, Janeza Hočevarja, predsednika Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije, inž. Jurija Ivanetiča, inž. rudarstva v razvojnem oddelku podjetja »Kamnik« v Kamniku, dr. inž. Romana Modica, rednega profesorja Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, inž. Zorana Pirca, strojnega inženirja v Tovarni celuloze in papirja Vevče-Medvode, tovariša

Franca Pivčá, predsednika Zveze študentov na Univerzi v Ljubljani, dr. Vojana Rusa, docenta Filozofske fakultete v Ljubljani, Draga Seligerja, predsednika odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, dr. inž. Jožeta Slivnika, višjega strokovnega sodelavca pri Nuklearnem inštitutu »Jožef Stefan« v Ljubljani, dr. inž. Luja Šukljeta, rednega profesorja Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, inž. Marjana Tepino, predsednika Mestnega sveta v Ljubljani in Mirka Žlendra, člana Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo predlog komisije. Ali želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Nihče.) Ker nihče ne želi razpravljati, dajem predlog sklepa na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog sklepa o komisiji za proučitev visokega šolstva v Socialistični republiki Sloveniji.

S tem prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj — imenuje Skupščina SR Slovenije.

Predlog odloka je Skupščini SR Slovenije predložil odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora. Za svojega predstavnika je odbor določil tovarišico Frančiško Perbil. Predlog odloka je obravnavala zakonodajno-pravna komisija Skupščine in predložila zboru pismeno poročilo. Ali želi predstavnik komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Gradivo k tej točki dnevnega reda je bilo poslano na podlagi 109. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora skupaj z vabilom za sejo zbora Izvršnemu svetu, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Rudiya Čačinoviča. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k predlogu tudi mnenje Izvršnega sveta? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Najprej prosim predstavnika odbora, da se izjavi o amandmaju zakonodajno-pravne komisije. Ali se strinja z njim? (Se strinja.) Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker se nihče ne javlja k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije.

Predsednik Tine Remškar: Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo osnutka statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije.

Osnutek statuta Gospodarske zbornice je Skupščini SR Slovenije predložil upravni odbor Gospodarske zbornice SR Slovenije.

Osnutek statuta sta obravnavala odbor za proizvodnjo in promet in zakonodajno-pravna komisija. Odbor in komisija sta dala zboru pismeni poročili.

Ali želita poročevalca odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne želita.) Pričenjam razpravo. (K besedi se prijavi poslanec Milan Kristan.)

Milan Kristan: Ko smo v odborih obravnavali osnutek statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije, je ostalo nekaj odprtih problemov, o katerih

bi rad spregovoril. Statut bo tudi v zbornici vpeljal samoupravljanje in prinesel v delo zbornice novo vsebino. Zbornica ne bo več tako tesno povezana z republiško upravo in bo opravljala le tisto, kar od nje želijo gospodarske organizacije in njene članice. Ta misel je bila osnovno vodilo pri sestavljanju osnutka statuta. Prvi problem se pojavlja že v začetnih členih statuta. Ker so gospodarske organizacije po temeljnem členu obvezne članice gospodarske zbornice in so ji dolžne plačevati tudi prispevek, pomeni, da zbornica ni stimulirana, da bi čim uspešneje opravljala svoje delo. Vsekakor bi bila stimulirana v večji meri, če bi bilo članstvo prostovoljno. V pogovorih s predstavniki gospodarskih organizacij je bilo večkrat slišati, da bi imela zbornica, če bi bilo članstvo prostovoljno, mnogo manj članov. To vsekakor kaže, da dosedanje delo zbornice ni bilo uspešno in, da gospodarske organizacije take oblike dela ne potrebujejo. Sicer pa o obveznem članstvu odloča zvezni zakon in mi seveda pri tem nimamo besede.

Dosedanja praksa v delu zbornice je pokazala, da je bila problematika večjih industrijskih panog vedno deležna večje pozornosti, kar je deloma zaradi pomembnosti industrije tudi razumljivo, kot pa problematika manjših gospodarskih panog in podjetij. Pri tem mislim predvsem na gospodarske organizacije s področja obrti, gostinstva in drugih uslužnostnih dejavnosti. Rešitev bi bila v organizaciji svetov, katerih delovno področje bi zajemalo področje manjšega obsega. S tem bi se dvignila kvaliteta dela in bi obenem lahko sveti s svojim delom zamenjali sedanje, mnogokrat protizakonito, delo nekaterih poslovnih združenj.

V statutu je mogoče opaziti tudi tendence, ki so odraz dosedanjega stanja. Sestavljalci osnutka po mojem mnenju še niso v celoti zgubili občutka, da so bili do sedaj tesno povezani z republiškimi upravnimi organi. Temu primerna so tudi nekatera določila statuta, ki nikakor niso v skladu z načelom samoupravnosti združenih gospodarskih in drugih delovnih organizacij, ki je objavljeno v začetku statuta. Eno izmed takih določil, ki zlasti kaže na to, je določilo, ki določa, da zbornica zavzema stališče o družbeni smotrnosti in utemeljenosti novih investicij, rekonstrukcij in modernizacij ter izdaja potrdila o tem. Zbornica si s tem prisvaja pravico razsodnika tam, kjer za to ni upravičena. Odločanje o tem je v celoti naloga banke, ki mora kot poslovna banka popolnoma samostojno odločati o kreditih, ki jih sama daje.

Tudi določila o pravicah, dolžnostih in sestavu upravnega odbora zbornice, ki govorijo tudi o številu funkcionarjev zbornice ter o položaju tajnikov zbornice, so problematična. Število funkcionarjev je vsekakor preveliko, saj statut poleg predsednika zbornice predvideva še namestnika in enega ali več podpredsednikov. Na vprašanje, kakšno število podpredsednikov se skriva za besedico »več« in koliko jih je v resnici potrebno, bo verjetno odgovoril čas, mnenja pa sem, da tako velikega števila funkcionarjev zbornica ne potrebuje.

Statut tudi ne rešuje pravilno sestavo in kompetence upravnega odbora. Vsekakor ima upravni odbor prevelike pravice odločanja, zlasti še glede na predvideno sestavo. Statut namreč predvideva, da so predsednik, njegov namestnik in vsi podpredsedniki ter celo glavni tajnik člani upravnega odbora, po svojem položaju. Res je, da podpredsedniki nimajo pravice odločanja v zadevah iz pristojnosti upravnega odbora, vendar pa lahko kljub temu posredno vplivajo na odločitve upravnega odbora zbornice.

Taka praksa gotovo ne bo povečala ugleda zbornice pri njenih članih.

Dotaknil bi se samo še določil osnutka statuta, ki dajejo glavnemu tajniku zbornice pravico, da je po svojem položaju član skupščine in upravnega odbora, ter tajniku svetov in tajniku strokovnega odbora, da so člani sveta oziroma strokovnega odbora. Smatram, da so taka določila nepravilna. Vsi navedeni so namreč člani administrativnega aparata in se ne morejo po svojem položaju in pravicah izenačevati s člani zbornice, nosilci samoupravnih pravic in zaradi katerih zbornica sploh obstoja.

Statut zbornice bo v prihodnjih dneh sprejela skupščina zbornice, od nje bo torej odvisno, kako se bodo odrazile želje gospodarskih organizacij, da bi gospodarsko zbornico postavili na pravo mesto.

Predsednik Tine Remškar: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Če nihče več ne želi besede, zaključujem razpravo. Ali se zbor strinja s pripombami, ki sta jih v svojih poročilih dala odbor za proizvodnjo in promet in zakonodajno-pravna komisija in, ki so bile dane v razpravi.

Prosim, kdor se strinja s takimi pripombami, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da se zbor s predlaganimi pripombami strinja.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju določenih zadev s področja radia in televizije.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil inž. Miloša Bučarja. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k predlogu zakona še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala pismeni poročili. Želijo poročevalci dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da ne želi nihče razpravljati, zato razpravo zaključujem in dajem predlog zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o upravljanju določenih zadev s področja radia in televizije.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil Petra Vujca in Lojzeta Komela. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev k predlogu zakona? Prosim, besedo ima Peter Vujec.

Peter Vujec: Tovarišice in tovariši poslanci! Služba za varstvo rastlin po zadnji vojni v Sloveniji ni bila organizirana, določene organizacijske oblike je dobila šele po osvoboditvi, ko so bili izdani zvezni zakonski predpisi za varstvo rastlin. Zaradi stalnih pojavov številnih rastlinskih boleznih in škodljivcev, ki ogrožajo poljedelske kulture, sadovnjake, vinograde in gozdove, se je ta služba v zadnjih desetih letih že močno uveljavila. Bistvena razlika med varstvom rastlin in drugimi agrotehničnimi ukrepi je predvsem v tem, da se z varstvom rastlin rešuje tisto, v kar je že bilo vloženo določeno delo in določena materialna sredstva, medtem ko se z ostalimi agrotehničnimi ukrepi šele ustvar-

jajo pogoji za proizvodnjo. Iz tega izhaja, da je varstvo rastlin odločilni faktor za uspeh proizvodnje. Inozemska literatura in podatki mednarodne organizacije navajajo, da znaša izguba na leto 10—20 % celo v deželah, kjer se varstvo rastlin redno izvaja. V krajih pa, kjer se ti ukrepi ne izvajajo redno, je pridelek zaradi bolezní in škodljivcev uničen do 80 %, lahko pa je tudi v celoti uničen. Primeri takih katastrof večjega obsega so poznani tudi iz zgodovine, kot na primer močan pojav krompirjeve plesni v 19. stol. na Islandu, kjer je bil pridelek krompirja v celoti uničen in je zaradi lakote pomrlo večje število prebivalstva.

Zanimiv je tudi podatek FAV, da skladiščni škodljivci letno uničijo tolikšne količine živil, da bi se z njimi lahko hranilo nekaj sto milijonov ljudi vse leto. Kljub temu, da se je varstvo rastlin močno uveljavilo v naši državi in da je poraba kemičnih sredstev vedno večja, se računa, da znaša škoda zaradi bolezní in škodljivcev pri nas tudi okrog 20 % pridelka. Ugotovljeno je, da je na primer škodljivec na slivi uničil v zadnjih petih letih 25 milijonov dreves v Bosni, Srbiji in na Hrvaškem, peronospora tobaka je leta 1961 praktično uničila proizvodnjo tobaka in povzročila 20 milijard škode, z gobarjem je bilo leta 1964 okuženo preko 1 milijona 200 tisoč ha gozdov in sadovnjakov, v naši republici pa je ameriški kapar uničil od osvoboditve dalje preko 3 milijone sadnih dreves. Ob tem je treba še pripomniti, da se z uvajanjem intenzivne proizvodnje in s tem v zvezi s setvijo donosnejših in zato še bolj občutljivih sort rastlin in s setvijo monokultur na velikih površinah možnost pojava specifičnih bolezní in škodljivcev še močno povečuje.

Na drugi strani ugotavljamo, da se z organizirano službo varstva rastlin dosežejo izredni uspehi v proizvodnji. Tak primer je npr. v Savinjski dolini. Ko še ni bilo dovolj strokovno organizirano varstvo rastlin, je bilo pridelka hmelja prve in druge kvalitete največ 50 %. S splošnim in sistematičnim uvajanjem varstvenih ukrepov pa se je povečala količina pridelka na najmanj 80 % tudi v najbolj kritičnih letih, ko so slabe vremenske razmere nudile ugodne pogoje za razvoj bolezní in škodljivcev. To izboljšanje kvalitete prinaša letno samo pridelovalcem hmelja nad 100 000 000 din dobička. Izračun je iz leta 1961 in ne upošteva koristi, ki pripadajo družbi. Že ti podatki narekujejo obveznost, da moramo nevarne bolezní in škodljivce dosledno zatirati povsod, kjerkoli se pojavijo, in da je to v splošnem družbenem interesu. Zaradi tega moramo imeti tudi zakonske predpise, ki bodo zagotavljali zadostno varstvo rastlin, čeprav je osnovnega pomena tudi interes proizvajalcev, da z boljšo proizvodnjo dosežejo večje ekonomske učinke.

Prejšnji temeljni zakon o varstvu rastlin je bil izdan leta 1954. Dopolnjevali so ga zvezni in republiški predpisi. Novi temeljni zakon ni samo v skladu z novo ustavo, temveč odpravlja tudi pomanjkljivosti prejšnjega zakona in usklajuje nekatera vprašanja z družbenoekonomskim razvojem našega gospodarstva. Republiški zakon je potreben, ker temeljni zakon nalaga republikam, da same urejajo določene naloge in probleme varstva rastlin, ki so tipični in kjer so potrebni enotni ukrepi zoper določene vrste bolezní in škodljivcev, posebno nevarnih za območje posamezne republike.

V Sloveniji so posebne nevarne in razširjene naslednje bolezní: krompirjeva plesen lahko zmanjša pridelek krompirja na ranih sortah do tri četrtine, pri poznih sortah pa do polovice; ker imamo okrog 54 tisoč ha površin krompirja, bi bila škoda občutna, če ne bi izvajali določenih preventivnih ukrepov. Poskusi inštituta so pokazali, da se s pravočasnim škropljenjem proti plesni lahko

poveča pridelek za okoli 116 tisoč din po ha. Plesen pa se pojavlja na vseh območjih naše republike.

Tudi koloradski hrošč se redno pojavlja na vseh krompiriščih, vendar ga prebivalci precej redno zatirajo. Rak je najhujša bolezen krompirja, ki lahko popolnoma onemogoči saditev te kulture. V naši republiki se je ta bolezen pojavila v vasi Planina nad Jesenicami, kjer je bilo za dobo 6 let prepovedano pridelovanje krompirja.

Na krompirju se pojavljajo še druge glivične bolezni, ki se zatirajo hkrati s plesnijo, medtem ko se pojav raznih virusnih bolezni preprečuje s pravilno izbiro semena. V novejšem času smo pričeli tudi s preiskavo zemlje zaradi pojava okužb s krompirjevo nematodo, ki predstavlja novega in zelo nevarnega škodljivca. Glede na zvezni predpis in na strokovno utemeljitev bo na okuženih parcelah predvidoma uvedena prepoved gojitve krompirja, verjetno za daljšo dobo.

Na drugih poljedelskih kulturah je razširjeno še okoli 200 različnih vrst rastlinskih bolezni in škodljivcev. Med najbolj nevarne škodljivce sadnega drevja se prišteva ameriški kapar, ki je v naši republiki že skoraj povsod razširjen. Izvzeti so samo hriboviti kraji in nekatera območja na Primorskem. Škodljivec ni problematičen za intenzivne nasade, ker se ga lahko z večkratnim škropljenjem uspešno zatre, zato pa resno ogroža privatne sadovnjake, na katerih se navadno opravlja samo zimsko škropljenje.

V privatnih sadovnjakih opravljajo zimska škropljenja ponekod ekipe kmetijskih zadrug ali kombinatov, drugje pa lastniki sadovnjakov sami. V zadnjih dveh letih pa je opaziti, da število poškropljenih sadnih dreves pada, ker zadruga težko izterjajo od privatnikov stroške in zaradi tega opuščajo škropljenje. Ta problem bo z obema zakonoma v bodoče rešen.

Na sadnem drevju je razširjeno še okoli 100 vrst rastlinskih bolezni in škodljivcev, katerih večji del pa ni tako nevaren, da bi ogrozil obstoj sadnega drevja in večji pridelek, poslabša pa kvaliteto sadja. Izračuni strokovnjakov dokazujejo, da bolezni in škodljivci na sadju povzročajo v naši državi vsako leto za 2000 ton manjši pridelek sadja. Samo nepravčasno škropljenje proti cvetožeru povzroči npr. popoln izpad pridelka v letih, ko se ta škodljivec pojavi množično.

Intenzivni sadovnjaki družbenega sektorja so bili urejeni zato, da se v njih dosega visoka proizvodnja in zdrav pridelek. Zato naj bo za te sadovnjake obvezno kompleksno varstvo proti vsem rastlinskim boleznim in rastlinskim škodljivcem.

Tako kot v poljedelstvu in sadjarstvu se tudi v vinogradništvu in hmeljarstvu pojavlja dokaj bolezenskih škodljivcev, ki lahko popolnoma uničijo pridelek ali celo trse oziroma sadike.

Tudi v gozdarstvu je razširjenih na stotine bolezni in škodljivcev, od katerih so najbolj nevarni kostanjev rak, topolov rak, gobar, različni lubadarji itd. Kostanjev rak npr. grozi, da bo v vsej Evropi kostanj uničen.

Načini zatiranja in preprečevanja pojava rastlinskih bolezni in škodljivcev so lahko kemični, biološki, mehanični, fizikalni in indirektni. Zaradi velikega razvoja kemije in kemične industrije je danes na razpolago veliko število zelo učinkovitih kemičnih sredstev, ki zanesljivo uničijo ali preprečijo bolezni oziroma škodljivce. Osnovni pogoj za učinkovitost kemičnih sredstev predvsem pri pojavih glivičnih bolezni pa je pravočasna intervencija v samem začetku bolezni. Zato je odločilnega pomena pravilno organizirana poročevalska služba, ki

pravočasno odkriva pojav bolezni. Na osnovi takega ugotavljanja lahko daje prognoistična služba pravočasne napovedi za škropljenje.

V zadnjem času se vedno bolj uveljavlja biološki način zatiranja. Prednost tega načina je predvsem v tem, da ne predstavlja nevarnosti za človeka zlasti v tistih primerih, ko se posamezna kemična sredstva kot rezidui preko plodov prenašajo v človeški organizem in se kot komulativni strupi ne izločajo iz telesa. Kemični načini zatiranja imajo še to negativno stran, da postanejo nekateri škodljivci nasproti njim odporni in ker nekatera kemična sredstva niso dovolj učinkovita ali pa celo fitotoksična pri različnih temperaturah.

Slaba stran biološkega zatiranja pa je v tem, da je uporabna samo za nekatere predmete in da uporaba praktično še ni dovolj preizkušena. V naši republici se za razliko od ostalih republik, kjer gobarja zatirajo kemično, vedno bolj uveljavlja biološki način uničevanja. Pri tem skušamo na različne načine vplivati na večji razvoj tistih parazitov, ki uničujejo tako gobarjeva jajčeca, kakor tudi gosenice. Doslej se je ta metoda pokazala za uspešno in za enkrat ni potrebe, da bi s kemičnimi sredstvi intervenirali v gozdovih.

Vedno bolj pa se v svetu in tudi pri nas uveljavlja indirektni način preprečevanja pojava bolezni z vzgojo proti boleznim odpornih vrst rastlin. Ta način pa ima to slabo stran, da daje proizvodnji sicer odporne vendar manj rodne rastline.

Predlog zakona izhaja iz dejanskega stanja varstva rastlin v naši republici in ima namen reševati tiste probleme, katere bo v danih ekoloških in materialnih pogojih možno reševati.

Delno dopolnjuje temeljni zakon na podlagi izrecnih pooblastil, deloma pa ureja docela nove za našo republiko specifične probleme.

Značilnosti predloga so naslednje. Republika oziroma občina bo določala rastlinske bolezni in škodljivce, ki so škodljivi za območje republike oziroma občine, rastline, vmesne gostiteljice za bolezni in škodljivce, katere bo treba obvezno uničevati, predelovalna območja za tiste rastline, na katerih so nekatere nevarne bolezni lahko razvijajo deloma na eni deloma na drugi rastlini in obvezno analizo zemlje na površinah za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega materiala zaradi okužbe z nematodami.

Glede na določbo temeljnega zakona, da plačujejo praviloma stroške za ukrepe iz varstva rastlin posestniki rastlin sami, da pa lahko trpi del stroškov varstvenih ukrepov tudi republika oziroma občina, predvideva predlog, da prispeva k stroškom zatiranja republika, oziroma za lokalne pojave občina, v primeru, če gre za začetne pojave, če je prepovedana pridelava določenih rastlin in če se bolezni oziroma škodljivci pojavljajo v tako močni obliki, da bi bila resno ogrožena proizvodnja. Praktično bi republika oziroma občina lahko prispevala v primeru pojava raka na krompirju ali krompirjeve nematode, ko bo izdala prepoved gojenja krompirja na okuženi površini in v primeru večjih akcij zaradi prevelikega pojava določenih bolezni ali škodljivca. Seveda so v teh primerih izvzete bolezni in škodljivci, ki se običajno pojavljajo kot npr. koleradski hrošč, krompirjeva plesen, peronospora vinske trte itd. Prispevki republike oziroma občine so mišljeni predvsem za izredne pojave kot npr. za biološki način zatiranja s pomočjo virusov zimske pedice, borovega prelca ipd. Na podlagi dosedanjih izkušenj bi lahko ti prispevki bremenili republiko največ od 4 do 5 milijonov din letno, ker se na podlagi določbe predloga zakona lahko različno določi višina prispevka in izbirajo primeri, za katere bi bil prispevek primeren.

Docela nove so določbe, da je v neograjjenih nasadih dovoljena uporaba kemičnih sredstev zoper glodalce šele po poprejšnjem opozorilu območne lovske organizacije, in da se v intenzivnih nasadih sadnega drevja in drevesnicah izvaja kompleksna zaščita. Popolnoma novo je tudi določilo, da se smejo zemljišča, usposobljena s krčitvijo, posaditi s sadnimi sadikami in trsi šele 2 leti po tem, ko so bila posejana s poljščinami.

Dosedanje izkušnje namreč dokazujejo, da se na izkrčenih zemljiščih prenašajo na korenine posajenih sadik razne glivične bolezni iz korenin poprejšnjih kultur. Nova je tudi določba o zavarovanju čebel pred kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin.

Zato dovolite, da na podlagi te obrazložitve predlagam, da predlog zakona sprejmete. Hvala lepa!

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za proizvodnjo in promet ter zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želita dati še ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima tovariš Franc Lubej.

Franc Lubej: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora se strinja z amandmaji in stališči, ki jih je k predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci na sejah dne 12. in 20. novembra 1965 sprejela zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Hkrati bi umaknil amandma našega odbora k 6. členu predloženega zakona. Obenem obveščam zbor, da je predlog zakona obravnaval tudi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora Skupščine in je dal k predlogu zakona naslednje amandmaje, ki so, več ali manj, redakcijskega značaja in katere bom prečital:

— k 3. členu: v zadnji vrsti se beseda »zatirati« nadomesti z besedo »uničevati«.

— k 8. členu: v drugi vrsti se namesto besed »ki je nevaren« vstavi besedilo »katerih zatiranje oziroma preprečevanje ima pomen.«

— k 17. členu: v 2. in 3. vrsti se beseda »zatirati« nadomesti z besedami »ukrepati zoper«.

— k 23. členu: v 2. vrsti 1. točke se beseda »gojenja« nadomesti z besedo »gojitve«.

V 2. vrsti zadnjega odstavka tega člena se besede »druga pravna oseba« nadomestijo z besedami »druge pravne osebe«.

Odbor se strinja z amandmaji in stališči, ki jih je k členom 3, 8, 17 in 23 zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, — ki sem jih pravkar prečital — sprejel odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora.

Predsednik Tine Remškar: Hvala. Pričenjam razpravo. Besedo ima inž. Veljko Križnik.

Inž. Veljko Križnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi želel razpravljati o vsebini tega zakona, s katerim se v glavnem strinjam, želel pa bi obrazložiti amandma, ki sem ga dal na določila tega zakona. Gre namreč za vprašanje, ki se ne pojavlja samo pri tem zakonu, ampak nasploh pri vseh republiških zakonih, ki so sprejeti na podlagi temeljnih zakonov federacije. S temi

zakoni republika ureja tiste zadeve, ki jih temeljni zakon ne, in za kar pooblašča republiko, da jih uredi v svoji pristojnosti. V tem zakonu pa tudi v drugih republiških zakonih se ponavljajo določila, ki jih vsebuje zvezni zakon, kar povzroča težave uporabnikom zakona, hkrati pa narekuje potrebo po posebnem določilu, ki ga ima tudi ta zakon v 2. odstavku 1. člena, namreč, da se uporabljajo praviloma določila zveznega ne pa republiškega zakona tam, kjer je besedilo isto. Gre za to, da se mora uporabnik zakona sklicevati v upravnem poslovanju samo na določila temeljnega zakona, četudi je enako določilo dano v republiškem zakonu. To pa terja, da se morata pri uporabi primerjati besedili obeh zakonov, da se ugotovi, ali so določila istovetna ali ne. Vse to ustvarja nepotrebno delo in zmedo pri uporabi zakonov.

Doslej smo imeli tri oblike republiških zakonov, ki smo jih sprejemali na podlagi zveznih temeljnih zakonov: take, ki so v celoti povzeli besedilo zveznega zakona, kot na primer zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti ali pa zakon o prispevkih in davkih državljanov, druge, ki povzemajo samo nekatera določila zveznega temeljnega zakona, kot na primer ta zakon, ki ga danes obravnavamo, in tudi take, ki vsebujejo le določila, ki jih sprejema republika sama.

Vzemimo za primer zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti in ga skušajmo uporabiti v upravnem poslovanju. Pri tem bo treba vsak člen posebej kontrolirati, če ni enako besedilo tudi v zveznem zakonu in da ne bi bilo dvoma, če se uporabi republiški ali zvezni zakon. Ker pa enaki člani o enem in drugem zakonu ne nosijo enakih števil, nastane kar precej nepotrebne dela, preden se zadevi pride do konca.

Nekateri utemeljujejo to povzemanje posameznih določil iz temeljnega zakona v republiki s tem, da je zato tekst zakona boljši, bolj povezan in bolj razumljiv. Mislim, da to ne drži, kajti uporabnik mora uporabljati oba zakona, tako zveznega kakor republiškega, ker je zvezni zakon tisti, ki povezuje določila republiškega zakona v celoto.

S predloženim amandmajem želim doseči, da bo ob uporabi zakonov jasno, da vsebuje zvezni zakon le zvezna, republiški zakon pa republiška določila, in da ne bo treba sproti še primerjati obeh besedil in ugotavljati, katera določila so v republiškem in katera v zveznem zakonu. Prosim poslance, da amandma sprejmejo in upam, da se to vprašanje pri naslednjih zakonih, ki jih bomo še sprejemali, ne bo več ponavljalo.

Drugo vprašanje, o katerem želim razpravljati, je pisмено poročilo zakonodajno-pravne komisije o obravnavi amandmajev k temu zakonu, ki smo ga sprejeli. Gre namreč za stališče te komisije v zvezi s 6. členom tega zakona, kjer vztraja komisija pri besedi pristojbina. Stališče komisije je najbrž iz formalnega vidika utemeljeno in pravilno, samo mislim, da ne gre pri tem za neko formalnost, temveč gre za nekaj drugega. Pojem pristojbina je v naši zakonodaji vezan na upravno poslovanje in na povračilo stroškov, ki ga v poslovanju s strankami imajo upravni organi. Do zdaj se ta pojem, menim, ni nanašal na plačila za storitve delovnih organizacij. Običajno uporabljamo besedo pristojbina za takso, to je za vnaprej določeni znesek, ki se plačuje za upravne storitve, ne pa za povračilo stroškov storitev delovnih organizacij. Opravljanje določenih storitev se lahko z zakonom naloži delovni organizaciji. To je razumljivo in prav. Delovna organizacija pa ima pravico v tem primeru zaračunati polno ceno za opravljene storitve oziroma stroške, ki jih je s tem v zvezi imela. To pa ni pristojbina.

Če se za taka plačila predpiše znesek, ki naj ga gospodarska organizacija zaračuna za plačilo opravljenih uslug, ki se ji z zakonom nalagajo, potem bi s takim določilom posegali v samoupravne pravice delovne organizacije.

Prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da pojasni, ali je z besedo pristojbina razumeti tudi ceno za storitve, ki jih gospodarske oziroma delovne organizacije zaračunavajo koristnikom. Prosim, da to vprašanje pojasni, preden se glasuje o zakonu.

Predsednik Tine Remškar: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi o amandmaju.

Peter Vujec: Tovarišice in tovariši poslanci! Glede tega vprašanja bi, kot predstavnik Izvršnega sveta, pojasnil naslednje: Odboru za proizvodnjo in promet Republiškega zbora, ki je 12. novembra letos obravnaval predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznijo in škodljivci in je sprejel dopolnitve k osnutku tega zakonskega predloga s tem, da se 6. člen v 3. odstavku spremeni in dopolni tako, kot je že razpravljal poslanec inž. Veljko Križnik, ker ne gre pri tem za vsebinsko vprašanje, se je predstavnik Izvršnega sveta takrat strinjal, da se lahko beseda pristojbina zamenja z besedilom, kot je bilo predlagano, in sicer, da obvezne zdravstvene preglede opravljajo strokovne organizacije proti plačilu. S tem sklepom odbora smo se strinjali vsi navzoči. Zakonodajno-pravna komisija pa meni, in navaja v svojem poročilu, da republiški zakon ne sme menjati terminologije zveznega zakona. Ker menim, da v tem primeru ne gre za vsebinsko spremembo, lahko izjavim, da naj Republiški zbor o tem odloči.

Predsednik Tine Remškar: Republiški zbor bo o tem tako ali tako odločil. Prosim, ali Izvršni svet sprejme ali ne sprejme predloženi amandma.

Peter Vujec: Predloženi amandma lahko sprejemem.

Predsednik Tine Remškar: Hvala, prosim predstavnika odbora za proizvodnjo in promet, da se izjavi o amandmaju.

Franc Lubej: Tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec inž. Veljko Križnik je amandma v vsebini, ki ga predlaga našemu zboru, predložil že na seji odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora. Odbor tega amandmaja ni sprejel, ker je smatral, da je za to pristojna zakonodajno-pravna komisija naše Skupščine, zlasti še, ker gre zgolj za formalno pravno plat zakonskega predloga. Odbor je torej zavzel odklonilno stališče in amandma ne sprejema.

Predsednik Tine Remškar: Prosim še predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da se izjavi o amandmaju.

Dr. Josip Globevnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Če sem prav razumel, predlaga poslanec ing. Veljko Križnik, da se črta drugi odstavek 1. člena, da se črta v celoti 4. člen in da se črta 1. odstavek 6. člena, ter da želi pojasnilo glede termina »pristojbine«.

Ne vem, če je pravzaprav tu mesto, kjer je treba ta vprašanja, kot je primer glede pristojbine, posebej razlagati. Iz 38. in 39. člena zveznega zakona je jasno razvidno, da je to pristojbina, oziroma odmera za plačilo, ne pa taksa. Ni točno,

da je v naši pravni terminologiji izraz »pristojbina« enak izrazu »taksa«. V zakonu o davkih in taksah ne najdemo pristojbine in gre torej za terminologijo, ki je popolnoma določna. Ne bi bilo prav, če ne bi uporabili določbe zveznega zakona, ki vsebuje izraz »pristojbina«, in bi v republiškem zakonu imeli kakšen drug termin, ker bi zaradi tega nastali sodni ali upravno-pravni spori v eventualnih pravnih. Zato mislim, da je prav, če se držimo zveznega teksta in ga pač razumemo tako, kot ga prinaša besedilo, to je da štejemo »pristojbino« kot odmeno za plačilo.

Pri ostalih predlogih oziroma amandmajih, ki jih je dal poslanec inž. Veljko Križnik, pa gre za vprašanje zakonodajne tehnike. Naša državna ureditev je federativna, zakonodajna funkcija je razdeljena med republiko in federacijo. Nekatere zadeve so izključno samo v zvezni pristojbini, druge so izključno republiške, tretje vrste zadev pa se urejajo deloma z zveznimi deloma pa z republiški zakoni. Na slednjih področjih urejajo zvezni temeljni zakoni temeljne odnose, republiški zakoni pa regulirajo vse tisto, česar zvezni zakon ni uredil. Materija teh zakonov je torej predmet regulatorne funkcije republike oziroma federacije. Na vprašanje dimenzij te funkcije, ki jo ima federacija na področju temeljne zakonodaje, je zelo težko odgovoriti pavšalno. Različna so področja, kjer federacija ureja zadeve zelo podrobno, so pa tudi taka področja, kjer federacija uredi samo določena osnovna vprašanja, vse drugo pa prepusti republiko. To so osnove, iz katerih je treba izhajati. Drugo pa je vprašanje same zakonodajne tehnike, pri kateri gre za načine, ki jih je omenil že poslanec inž. Veljko Križnik. Prva možnost je ta, da se določbe zveznega zakona ponovijo, druga možnost je ta, da se določbe zveznega zakona ne ponovijo in tretja, da se ponovijo le nekatere določbe zveznega zakona. Zakonodajno-pravna komisija je glede tega mnenja, da je v primeru, ko se izda republiški zakon z enako vsebino kot v zveznem zakonu (kot je primer pri tem zakonu, ki ga obravnavamo), nemogoče formulirati vsebino republiškega zakona, ne da bi se republiške določbe primerno povezale z določbami zveznega zakona. Naša zakonodajno-pravna komisija stoji nadalje na stališču, da naj se v primeru, kadar se izdaja republiški zakon, ki ureja isto materijo kot zvezni zakon, določbe zveznega zakona ponovijo v republiškem zakonu in sicer samo toliko, kolikor je to neobhodno potrebno zaradi sistematike zakona.

Druga je stvar, kadar se z republiškim zakonom ne ureja vse področje, ampak se urejajo samo najnujnejša in najpomembnejša vprašanja, recimo v tem primeru vprašanje inšpekcije za varstvo rastlin. V takem primeru naj bi se izdal poseben zakon o inšpekciji za varstvo rastlin, v katerem ne bi bilo treba ponavljati določb zveznega zakona.

Če izhajamo iz tega vidika, predloženi predlog republiškega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci ne rešuje samo posameznih vprašanj. Tako je predlagatelj tudi hotel, zato smo respektirali njegovo željo, da se nekatere zvezne določbe zveznega zakona prevzamejo v republiški zakon. Kot smo slišali, je danes predlagatelj spremenil svoje stališče.

Iz vsega, kar sem do sedaj povedal, izhaja naslednje:

Predlaga se, da se črta 1. odstavek 6. člena, ki predstavlja ponovitev določbe 1. odstavka 9. člena zveznega zakona. Če črtamo to določbo, vidimo, kako ostali del določbe, pod naslovom »Preprečevanje in zatiranje bolezni in škodljivcev«, stoji v zraku. Zato naj ostane tekst nespremenjen.

Če naj ta zakon obsega splošne določbe, s katerimi se ureja varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci, kar je predlagatelj posebej hotel, potem je ne-

mogoče, da bi ta zakon v splošnih določbah ne ponovil določbe 1. odstavka 3. člena zveznega zakona, ki postavlja osnovne odnose na tem področju, namreč, da so lastniki in uporabniki zemljišč in rastlin dolžni izvajati potrebne ukrepe, in da mora občina zagotoviti posestnikom strokovno pomoč. To je bil razlog, ki ga je navajal predlagatelj in smo se z njim strinjali, da lahko ta določba v republiškem zakonu ostane. Če pa se že nekatere zvezne določbe v republiškem zakonu ponavljajo, potem je logično, da se določbe temeljnega zakona, ki so se tukaj ponovile, neposredno ne uporabljajo kot določbe republiškega zakona, ampak naj se uporabljajo določbe zveznega zakona.

Tako lahko obrazložim motive, ki so vodili zakonodajno-pravno komisijo, ki je pozorno pregledala vse te člene in ni imela pomislekov zoper stališča predlagatelja, ki je, poudarjam, vztrajal na tem, da se predloženi zakon izda kot zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Glede praktične uporabe zakonov, se strinjam s poslancem tov. Križnikom. Vendar se tov. poslanec moti, če misli, da se na takem področju uporabljata zvezni in republiški zakon v celoti. V bistvu gre za enotno materijo in je to dejansko en zakon, kjer se morata sicer neposredno uporabljati zvezni in republiški zakon, in sicer določbe republiškega zakona, kolikor dopolnjuje zveznega.

Tovariši, žal mi je, da razčistišujemo tako stvar na plenumu. Mislim, da bi se vse te stvari dale pojasniti na zakonodajno-pravni komisiji, ker gre povsem za vprašanje strokovnosti, ne pa za politična vprašanja. Če bi se tak amandma prej sporočil naši zakonodajni komisiji, bi komisija dala potrebna pojasnila in bi bila pot rešitve racionalnejša.

Amandmaja ne bi sprejel zato, ker smo se držali stališč Izvršnega sveta, naj zadevno besedilo v republiškem zakonu ostane. Zato mislim, da naj besedilo predloga zakona ostane neizpremenjeno. Ne bo pa tudi nič narobe, če se omejenjene določbe črtajo.

Predsednik Tine Remškar: Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Peter Vujec.

Peter Vujec: Da ne bo nesporazuma, se priglašam ponovno k besedi. Ker nisem dobil vnaprej amandmaja, ki ga je predložil poslanec inž. Križnik, sem se na vprašanje predsednika izjavil predvsem samo glede spremembe k 6. členu. Dočim se do ostalih predlogov, v zvezi s 3. in 4. členom ne opredeljujem. Sprejel sem samo amandma k 6. členu in v imenu Izvršnega sveta ne sprejemam predlogov, ki so bili v amandmaju predlagani, da se črta drugi odstavek 1. člena in da se 3. ter 4. člen črtata.

Torej, tega predloga ne sprejemam. Prvotno sem mislil, da gre le za sporno vprašanje v 6. členu, glede termina — pristojbina.

Predsednik Tine Remškar: Ugotavljam, da Izvršni svet ne sprejema amandmaja poslanca inž. Veljka Križnika. Kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, dajem amandma na glasovanje. Prosim, kdor je za amandma, naj dvigne roko. (10 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet. Želi kdo besedo o predlogu zakona? (Nihče.) Če nihče ne želi razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog

zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignje roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Predlagam, da prekinemo sejo, ki jo bomo nadaljevali ob 11.30.

(Seja je bila prekinjena ob 10.55 in se je nadaljevala ob 11.30.)

Predsednik Tine Remškar: Nadaljujemo sejo Republiškega zbora in prehajamo na 7. točko dnevnega reda na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o društvih.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovariša Rika Kolenca. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da predlog zakona obrazloži.

Riko Kolenec: Tovarišice in tovariši poslanci! Med temeljne svobodščne človeka in občana spada po našem ustavnem redu tudi svoboda združevanja, ki je zajamčena na najvišji podlagi. Prepovedane pa so zlorabe združevanja oziroma delovanje takega društva, ki bi imelo za cilj rušenje temeljev socialistične, demokratične, z ustavo SFRJ določene ureditve, ogrožanje miru, enakopravnega mednarodnega sodelovanja ali neodvisnosti države, razpihovanja nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva ali nestrpnosti ali ščuvanja h kaznivim dejanjem oziroma žalitev javne morale.

Po temeljnem zakonu o društvih, ki je začel veljati 7. aprila letos, so društva združenje občanov za razvijanje socialističnih družbenih odnosov in aktivnosti občanov in za realizacijo njihovih pravic in skupnih koristi na najrazličnejših področjih. Zvezni zakon dopušča, da se dosedanji koncesijski sistem ustanavljanja društev, po katerem je bilo potrebno poprejšnje dovoljenje, nadomestiti s sistemom navadne registracije društev. Društvo pravnoveljavno obstoja in deluje, če obvesti pristojni organ o svoji ustanovitvi in ga ta vpiše v register društev. Svoboda združevanja je prihajala že doslej do polne veljave v naši praksi in je bilo do sprejetja temeljnega zakona o društvih v Sloveniji ustanovljenih 6877 društev. V republiškem registru so danes vpisana 204 društva, katerih dejavnost se razteza na območje vse Slovenije oziroma na območje dveh ali več občin, 6673 pa je društev, katerih dejavnost se razteza na območje ene občine in so vpisani v občinske društvene registre. Cilj in naloge, ki jih zasledujejo društva, so različne. Tako imamo 1281 gasilskih društev in 1200 društev Rdečega križa, dalje 829 kulturno-prosvetnih, 552 strelskih, 497 lovskih in ribiških, 440 strokovnih, 338 invalidskih, 313 društev ljudske tehnike, 314 športnih društev, 284 društev prijateljev mladine, 183 turističnih, 100 planinskih, 76 taborniških, 56 šahovskih, 54 počitniških društev, 53 društev rezervnih oficirjev in podoficirjev, 45 filatelističnih, 44 znanstvenih, 26 študentskih, 15 esperantskih, 7 duhovniških ter 162 drugih društev.

Število društev je bilo v preteklem desetletju več ali manj konstantno, ker se je vsako leto določeno število društev razšlo iz različnih razlogov, približno enako število društev pa je bilo na novo ustanovljenih.

Čeprav določa zvezni zakon o društvih temeljna načela o našem društvenem pravu in organe, ki so pristojni, da urejajo posamezna razmerja, kadar se dejavnost društva razteza na vso državo, oziroma na dvoje ali več republik, so ostala odprta nekatera vprašanja, ki jih je treba urediti z republiškim zako-

nom. Gre zlasti za vprašanja, ki zadevajo določitev organa, ki naj vodi register društev z dejavnostjo, ki se razteza na območju občine, več občin ali na območju republike; določitev organa, ki je v zakonu v določenih primerih pristojen prepovedati društvu delo ali posamezno dejavnost in za določitev organa, ki naj nadzoruje zakonitost dela društev iz republiške pristojnosti. Te pristojnosti so v predlogu republiškega zakona dane občinskemu organu za notranje zadeve oziroma republiškem sekretariatu za notranje zadeve, če gre za društva, katerih dejavnost se razteza na območje več občin ali na območje republike.

V zvezi s temi pooblastili organov za notranje zadeve naj posebej omenim vprašanje nadzorstva nad zakonitostjo dela društev, ki ga je že temeljni zakon zaupal organom za notranje zadeve. To nadzorstvo je seveda zelo omejenega obsega, ker obsega le ugotavljanje, ali so izpolnjeni pogoji za vpis društev v register in če ustanovljeno društvo dela v skladu z ustreznimi načeli in zakonitimi predpisi. Nadzorstvo nad zakonitostjo izključuje poseganje organov za notranje zadeve za samo delo društva, če in kolikor deluje dosledno v mejah svojega področja, to je na osnovi ciljev, začrtanih v pravilih, po katerih je društvo vpisano v društveni register.

Temeljni zakon o društvih nima podrobnejših določb o pravni naravi zveze društev, dopušča pa možnost, da se društva združujejo za uresničevanje skupnih ciljev v posebne organizacije, ki se navadno označujejo kot zveze. Zveze društev so društvene formacije, ki imajo svoje organe, premoženje in pravila. V praksi se zveze ustanavljajo po določbah zakona o društvih in so že sedaj bile registrirane v društvenem registru, vsaj v Sloveniji. V društvenem registru imamo v Sloveniji registriranih vrsto zvez, ki delujejo na območju občine oziroma republike, kot so gasilske zveze, lovske zveze, Športna zveza Slovenije, Avto-moto zveza Slovenije in druge. Praksa kaže, da je tudi tem zvezam potrebno dati status pravne osebe, zaradi česar je tudi to vprašanje v predlogu zakona na ta način urejeno.

V predlogu zakona so urejene tudi sankcije za delovanje v organih društva, ki ni utemeljeno v društvenih pravilih, zoper društvo, ki ni vpisano v register in sankcije za čuvanje discipline, ki je potrebna za točnost vodenja društvenega registra.

Z ukrepi, ki so predvideni v predlogu republiškega zakona o društvih, bi bile pravice organov, pristojnih za urejanje društvenih zadev, skupaj z določbami temeljnega zakona o društvih, izčrpane in področje društvenega prava kompleksno urejeno.

Pripomnim naj še, da se za društva po temeljnem zakonu o društvih ne štejejo družbeno-politične organizacije, ker je njihov položaj urejen z ustavo, zaradi česar niso zavezane k registraciji in spadajo pod režim, ki ga za društvo predvideva temeljni zakon o društvih in predlog republiškega zakona o društvih.

Prosim Skupščino, da sprejme predlog zakona o društvih. Hvala!

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za organizacijsko-politična vprašanja in zakonodajno-pravna komisija, ki sta dali zboru pismeni poročili. Ali želita predstavnika odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za predloženi zakon, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o društvih.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Tudi predlog tega zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovariša Rika Kolenca. Prosim tovariša Rika Kolenca, da zakon obrazloži.

Riko Kolenca: Tovarišice in tovariši poslanci! V februarju letošnjega leta je bil sprejet temeljni zakon o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov. V mejah tega zveznega zakona je izdelan predlog republiškega zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, ki je danes v razpravi v tem zboru. Vprašanje evidence stalnega in začasnega prebivališča občanov ureja predlog republiškega zakona z naslednjimi osnovnimi karakteristikami:

1. Prijavna dolžnost stalnega prebivališča je obvezna za vse občane ne glede na starost in kraj naselitve, ker je le tako mogoče zbrati elemente o stanju in gibanju prebivalstva, ki jih potrebujeta statistika in upravni organi. V tem je tudi bistvena razlika od temeljnega zakona, po katerem morajo voditi pristojni organi evidenco le o osebah, ki so stalno nastanjene v kraju na sedežu občine. Mnenja smo, da ni mogoče kakorkoli opravičiti evidence, ki evidentira le del občanov, drugi del pa je izločen iz razvida. Predlog dejansko uzakonjuje le sedanjo prakso.

V Sloveniji obstoja že več let splošna prijavna dolžnost stalnega prebivališča. Na podlagi republiške uredbe vodimo že od prvega aprila 1953 dalje razvid stalnega prebivalstva ali register stalnega prebivalstva za vse občane, ki so pri nas stalno nastanjeni. Ta register se je ob pobudi zavoda SRS za statistiko razvil kot praktična potreba in nujnost zbiranja določenih demografskih podatkov o stanju in gibanju stalnega prebivalstva in se je v svojem razvoju praktično zlil s predpisano evidenco stalnega prebivališča občanov, ki so jo vodili organi za notranje zadeve. Praktična vrednost tega registra je zlasti v tem, da daje zanesljive podatke ob pregledu prebivalstva Slovenije po naseljih.

Register daje tudi podatke o ekonomski sestavi prebivalstva. V njem se zbirajo podatki o poklicu in zaposlitvi, ki sta standardna znaka za označitev ekonomske strukture, ker vsakega občana uvrstita v določeno poklicno skupino in panogo dejavnosti. Podatki tega registra so potrebni upravnim organom, ki v okviru svojega delovnega področja obravnavajo razna razmerja občanov.

Med uporabnike registra stalnega prebivalstva spadajo zavodi za socialno zavarovanje, šole, zdravstveni zavodi, sodišča in javna tožilstva, upravni organi za narodno obrambo in organi za notranje zadeve, zlasti pa zavod SRS za statistiko, ki po tem instrumentu stalno spremlja demografske podatke o stalno nastanjenem prebivalstvu.

Register stalnega prebivalstva služi tudi za izdelavo shem za vrsto anket v strokovnem in raziskovalnem delu. S podatki iz registra stalnega prebivalstva si pomagajo tudi uradne osebe pri vodenju in kompletiranju volilnih imenikov, prav tako pa so podatki iz registra na razpolago tudi občanom, zlasti tedaj, ko iščejo razne naslove.

Register ima torej vsestransko in široko praktično vrednost. Smatram, da bi bila velika škoda, če bi obstoječi register stalnega prebivalstva odpravili ali pa njegovo praktično vrednost omejili samo na registracijo občanov, ki so stalno naseljeni v kraju, kjer je sedež občine. Na praktično vrednost in pomen univerzalne evidence stalno naseljenih občanov je nedavno opozoril tudi zvezni zavod za javno upravo v svojih tezah o ustanovitvi jugoslovanskega registra prebivalstva, pri čemer se je ta zavod skliceval na obstoj registra v Sloveniji in na pozitivne izkušnje iz Slovenije, ki so se že pridobile pri vodenju tega registra. Z druge strani pa skoraj tudi ni moderne države, ki ne bi v takšni ali drugačni obliki kompleksno evidentirala svojega prebivalstva. Z nadaljnjo izpopolnitvijo našega sistema registra in z njegovo nadaljnjo mehanizacijo vsaj v večjih centrih bi se lahko v krajšem času približali sodobnemu anagrafu, ki je višja stopnja in popolnejša oblika razvida prebivalstva, kar prav tako že imajo nekatere evropske države.

V zvezi s tem registrom, bi zlasti želel poudariti še naslednje.

Register stalnega prebivalstva nima namena posplošiti in zaostri neko nadzorstvo nad prebivalci in nad gibanjem prebivalstva v republiki s stališča javnega reda. Njegov osnovni namen je v tezi, o kateri sem prej govoril, to je o zagotovitvi potrebne enotne evidence in o ustvarjanju pogojev za enostavnejše in kvalitetnejše delo upravnih organov ter strokovnih in raziskovalnih institucij. Register tudi ne pomeni uvajanje nekih novih posebnih evidenc. Nasprotno, ta sistem odpira možnost, da se številne, sedaj obstoječe evidence, ki jih vodijo razni upravni organi, opustijo in skoncentrirajo v registru, kar je v posameznih primerih nedavno tudi že bilo storjeno. Temu vprašanju bo treba v prihodnje seveda posvetiti še veliko večjo pozornost. Že sedaj se je pokazalo na primer ob vsakih volitvah, da brez registra stalnega prebivalstva ni mogoče sestaviti dovolj popolnih volilnih imenikov, čeprav se ti po zveznih predpisih vodijo posebej. Praksa pa kaže, da bi register prebivalstva mogel z nekaterimi novimi vpisi v celoti nadomestiti volilni imenik, kar so pokazali tudi že nekateri praktični preizkusi.

Vodenje registra stalnega prebivalstva ne bo povzročilo tudi nikakršnih novih stroškov oziroma bremen, ker za to niso potrebna nobena nova delovna mesta. Ta register vodijo matičarji poleg svoje osnovne dejavnosti, v krajih, kjer je sedež občine, pa uslužbenci, ki poleg prijavnih služb in drugih nalog s področja občinskega organa za notranje zadeve vodijo tudi register stalnega prebivalstva. Materialni stroški, ki jih terja register, ne bodo prekoračili zneskov, ki se normalno določajo v občinskih proračunih kot sredstva za delo matičarjev oziroma občinskega organa za notranje zadeve na področju evidentiranja stalnega prebivalstva.

2. O razvidu začasnega prebivališča, ki se vodi zaradi varstva javnega reda, pa tudi v interesu samih občanov, kot je to pojasnjeno v obrazložitvi k predlogu zakona, bi želel poudariti, da je ta razvid nekoliko sproščen od sedanjega stanja, z druge strani pa ustreza normam, ki jih uporabljajo za to evidenco tudi druge evropske države.

Že nekaj let se v mejah te vrste prijavnih obveznosti evidentira v Sloveniji samo bivanje tistih občanov v nastanitvenih objektih, ki sprejemajo goste na prenočišča. To pomeni, da je prijavljanje in odjavljanje začasnega prebivališča obvezno v gostinskih ali drugih organizacijah, ki sprejemajo goste na prenočišče pri občanu, ki oddaja sobe za plačilo, v domovih in internatih, ter drugih podobnih objektih, v katerih delovne in druge organizacije sprejemajo ljudi

na začasno bivanje. Predlog ne ustanavlja te prijavne obveznosti za osebe, ki so sprejete v bolnišnico ali v kak drug zdravstveni zavod zaradi zdravljenja. Glede na temeljni zakon o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov, predlog sicer nalaga prijavno dolžnost občanu, ki oddaja sobe za plačilo. Ta dolžnost pri nas že obstoja in je opravičljiva po naši oceni iz razloga, ker je ta dejavnost občanov zaradi turističnega značaja naših krajev dokaj razširjena. Razlogi, ki veljajo glede prijavljanja začasnega prebivališča za gostinske in druge podobne organizacije, morajo torej veljati tudi za občane, ki se profesionalno bavijo z oddajanjem sob. Njihova obveznost pa je manjša, ker niso zavezani, da vodijo posebno knjigo svojih gostov, kolikor občinska skupščina ne odloči drugače. Posameznikom, ki morajo biti na podlagi prijavne dolžnosti začasnega prebivališča prijavljeni, je prijavna dolžnost olajšana s tem, — to pomeni nadaljnjo sprostitev določb temeljnega zakona — da je za njihovo prijavo odgovoren stanodajalec, ki mora izpolniti prijavnico in to samo na podlagi podatkov, ki jih dobi iz osebne izkaznice občanov.

Vprašanja, ki so v zvezi z evidenco stalnega in začasnega prebivališča občanov, so bila skrbno analizirana in proučena s prizadetimi organi in organizacijami. Predlog so izčrpno obravnavali tudi sami skupščinski organi. Ti so k predlogu zakona dali številne sugestije, kar zadeva register stalnega prebivalstva in njegovo bodočo vlogo pri odpravljanju raznih nepotrebnih evidenc, ki jih vodijo posamezni upravni organi.

Predlagatelj zakona bo v mejah svojih pooblastil skrbel za to, da se ta namen kar najbolj uresniči. Skupščinski organi so k samemu zakonu dali tudi nekaj amandmajev, ki so razvidni iz pismenih dokumentov. Kot predstavnik Izvršnega sveta sprejemam te amandmaje in prosim skupščino, da predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča z omejenimi amandmaji sprejme.

Končno bi želel opozoriti še na eno stvar, ki sem jo opazil pri ponovnem čitanju zakona. Gre za določeno tiskovno napako v tekstu, ki ste ga razmnožili, in se nanaša na 17. člen predloga zakona.

V pismenem tekstu se ta člen glasi: »Razvid začasnega prebivališča se vodi v obliki kartoteke, ki jo sestavljajo prijavnice in prijavljanje in odjavljanje začasnega prebivališča in s knjigo gostov.«

Originalni tekst, to je tekst predlagatelja zakona pa se glasi: »Razvid začasnega prebivališča se vodi v obliki kartoteke, ki jo sestavljajo prijavnice za prijavljanje in odjavljanje začasnega prebivališča, in s knjigo gostov.« Prosim, da se ta sprememba vnese v tekst zakona.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za organizacijsko-politična vprašanja in pa zakonodajno-pravna komisija, ki sta že pismeno poročala zboru. Ali želi predstavnik odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (K besedi se prijavi Radoslav Jonak.)

Radoslav Jonak: Verjetno gre za tiskovno napako, 9. člen, drugi odstavek pravi, da ni potrebno prijavljati začasnega prebivališča oseb, ki so sprejete v bolnišnico ali drug zdravstveni dom. Namreč, pri nas je priznan termin zdravstveni dom, pri tem mislim na ambulantno-poliklinično službo, ki v glavnem nima svojih hospitalnih postelj, in velika večina zdravstvenih domov

ne sprejema ljudi na hospitalno zdravljenje. Najbrž je predlagatelj zakona mislil pri tem na zdravstveni zavod. V obrazložitvi je bilo tudi tako rečeno, vendar je bila v besedilu zamenjana beseda zavod za dom. Predlagam, da bi se v tem smislu popravilo besedilo 9. člena, in sicer z besedami: »v bolnišnico ali v drug zdravstveni zavod.«

Predsednik Tine Remškar: Želi, prosim, še kdo besedo? Ali Izvršni svet sprejme spreminjevalni predlog, da se »dom« zamenja za »zavod«? (Predstavnik Izvršnega sveta, zakonodajno-pravna komisija in odbor za organizacijsko-politična vprašanja se s tem predlogom strinjajo.)

Če se nihče ne javlja več, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za predlog zakona, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, in sicer na volitve in imenovanja.

Najprej bomo obravnavali in sklepali o imenovanju predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da predlog. Besedo ima poslanec Viktor Zupančič.

Viktor Zupančič: Tovarišice in tovariši poslanci! Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je v skladu z ustavnimi določili, določbami zakona o visokem šolstvu v SR Slovenije in določbami začasnega poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji dne 17. novembra 1965 razpravljala o kandidatih, ki jih imenuje republiška skupščina v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj.

Pri sestavi predlogov je komisija sodelovala s predstavniki družbeno-političnih organizacij, javnimi in kulturnimi delavci, s predstavniki visokošolskih zavodov in s pristojnimi skupščinskimi telesi.

Z odlokom Republiškega zbora, ki je bil pravkar sprejet, je bilo določeno število predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga Republiškemu zboru, da se imenujejo za dobo dveh let:

V svet Univerze v Ljubljani: inž. Marko Bulc, inž. Miha Košak, inž. Miran Mejak, Zdenko Roter, Francka Strmole in Franc Urevc.

V svet biološke fakultete v Ljubljani: inž. Milan Bračika, inž. Slavko Korbar, inž. Janko Živko.

V svet ekonomske fakultete v Ljubljani: Ivan Lapajne, Franc Popit, Zvone Tanko.

V svet fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani: inž. Vinko Borec, inž. Dušan Grum, inž. Jurij Jenšterle.

V svet fakultete za elektrotehniko v Ljubljani: inž. Zdenko Rogelj, inž. Lojze Skok, Tomaž Tomažič.

V svet fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani: inž. Milivoj Hladnik, inž. Anton Kovič, Kamilo Marinc.

V svet fakultete za strojništvo v Ljubljani: inž. Darinka Kolbl, inž. Zvonko Kramar, inž. Franc Vilman.

V svet filozofske fakultete: Ferdo Bem, Rado Jan, Slavko Podmenik.

V svet medicinske fakultete: Silva Bauman, dr. Adolf Drolc, dr. Srečko Košuta.

V svet pravne fakultete v Ljubljani: dr. Ivan Kristan, dr. Ivan Repinc in Janez Šmidovnik.

V svet visoke šole za politične vede v Ljubljani: Tone Kropušek, Franc Perovšek in inž. Rudi Vavpotič.

V svet visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani: Franc Debeljak, Stane Kranjc, dr. Levin Šebek.

V svet akademije za glasbo v Ljubljani: Gabrijel Gašperšič, Vlado Golob, Smiljan Samec.

V svet akademije za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani: Vlado Koblar, Anton Praprotnik, Janez Vrhunc.

V svet akademije za likovno umetnost v Ljubljani: dr. Emilijan Cevc, Zoran Kržišnik, Cene Vipotnik.

V svet združenja visokošolskih zavodov v Mariboru: inž. Slavko Belina, Jože Globačnik, Boris Goljevšček, Boris Vadnjal.

V svet višje agronomske šole v Mariboru: Mirko Horvat in Vilko Štern.

V svet višje ekonomsko-komercialne šole v Mariboru: Rado Golob, Majda Škerbic.

V svet višje pravne šole v Mariboru: Alojz Briški in Franc Kolarič.

V svet višje stomatološke šole v Mariboru: Lojze Frangeš in dr. Dušan Tomažič.

V svet višje tehnične šole v Mariboru: Jože Florjančič in Jože Kopinič.

V svet pedagoške akademije v Mariboru: Leon Čepič in Kristina Lovrenčič.

V svet pedagoške akademije v Ljubljani: Danilo Golob in Vlado Majhen.

V svet višje šole za socialne delavce v Ljubljani: Milan Špolar in Rozika Žigon.

V svet višje upravne šole v Ljubljani: Anton Klemen in Milutin Mužič.

V svet višje šole za zdravstvene delavce v Ljubljani: dr. Polde Hladnik in dr. Slobodan Grobelnik.

V svet višje pomorske šole v Piranu: Andrej Grahor in inž. Armand Klančič.

V svet višje gospodinjske šole v Grobljah pri Domžalah: inž. Jakobina Accetto in Anton Kolar.

Predsednik Tine Remškar: Slišali ste predlog komisije in pričujem razpravo o predlogu. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče besede, dajem predlog sklepa o imenovanju predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog sklepa o imenovanju predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj.

Prehajamo na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o imenovanju članov v svet Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, in k predlogu sklepa o imenovanju članov v svet Slovenske filharmonije v Ljubljani. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da poročilo.

Viktor Zupančič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je v skladu z ustavnimi določili in določbami odloka o Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani ter odloka o Slovenski filharmoniji v Ljubljani na seji dne 17. 11. 1965 razpravljala o kandidatih, ki jih imenuje Skupščina v svet Slovenskega narodnega gledališča in Slovenske filharmonije v Ljubljani.

Pri sestavi predlogov je komisija sodelovala z republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije predlaga Republiškem zboru, da imenuje v svet Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani: Toneta Pavčka, Filipa Kumbatoviča in Sama Hubada.

V svet Slovenske filharmonije v Ljubljani pa Janka Grilca, Martina Zakonjška in Alojza Srebotnjaka.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo o tem predlogu. Prosim kdo želi besedo? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa o imenovanju članov v svet Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala.

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep o imenovanju članov v svet Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.

Prehajamo na obravnavo o imenovanju članov v svet Slovenske filharmonije v Ljubljani. Poročevalec komisije za volitve in imenovanja je predlog že dal, zato pričenjam razpravo.

Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker tudi k temu predlogu ni pripomb in ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa o imenovanju članov v svet Slovenske filharmonije, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel sklep o imenovanju članov v svet Slovenske filharmonije v Ljubljani.

S tem prehajamo na 10. točko dnevnega reda, na poslanska vprašanja.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na poslansko vprašanje Franca Gorenca. Poslanec Franc Gorenc je bil na 29. seji zbora opravičeno odsoten, zato smo na prejšnji seji odložili odgovor na njegovo vprašanje na današnjo sejo.

Za odgovor na to poslansko vprašanje je določen predstavnik Izvršnega sveta Sveto Kobal. (Ni navzoč!) Ugotavljam, da ni navzoč, zato odlagam to točko dnevnega reda na naslednjo sejo. Prav tako odpade tudi odgovor na vprašanje poslanke inž. Zdenke Jurančič, za katerega je prav tako določen Sveto Kobal.

Preden bi sejo zaključil, bi želel poslance opozoriti na prakso, ki smo jo, kot ste opazili, uvedli v zadnjem času, da vam vseh materialov ne pošiljamo, ampak, da vam sporočimo, da so originali nekaterih primreov, ki spadajo k dnevnemu redu, na razpolago v dokumentacijski službi Skupščine. To smo uvedli iz razloga, ker so nekateri materiali za razpravo zelo obsežni. Naj navedme samo podatke o količini materialov za točko, ki smo jo danes imeli na dnevnem redu, obravnavanje in potrditev statutov. Vseh materialov k tej točki dnevnega reda

je bilo 2214 strani in smo samo za odbore, ki so obravnavali te materiale, morali razmnožiti 178 025 strani. Če pa bi razposlali ta material vsem poslancem, bi bilo tega približno 450 000 strani. Samo za odbore smo porabili 377 kg papirja, kar stane približno 1 milijon in pol dinarjev. Upam, da boste lažje razumeli, zakaj vam ne pošljamo vsega tega materiala. S tem pa ni rečeno, da poslanec ne more dobiti materiala. Vsak, ki želi dobiti material, ga bomo na njegovo zahtevo takoj dostavili.

To sem želel pojasniti, ker so nekateri poslanci vprašali, kako to, da vsega materiala ne pošljamo. Mislim, da je ta naš ukrep upravičen in da ga razumete.

S tem zaključujem 30. sejo Republiškega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 12.05.)

REPUBLIŠKI ZBOR

31. seja

(27. decembra 1965)

Predsedoval: Tine Remškar, predsednik
Republiškega zbora

Začetek seje ob 9.35.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišice in tovariši poslanci! Začenjam 31. sejo Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklical na podlagi 44. člena začasnega poslovnika našega zbora.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Ivo Janžekovič, Ivanka Koren in Boris Kocijančič. S tem hkrati ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 30. seje Republiškega zbora;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno;
6. obravnava in sklepanje o predlogu priporočila o začasnem financiranju strokovnega šolstva v SR Sloveniji;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš;
9. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije;
10. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov;
11. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin;
12. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov;

13. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje;

14. obravnava stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov;

15. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja;

16. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o semenu;

17. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča;

18. obravnava in sklepanje o statutu sklada SR Slovenije za šolstvo;

19. obravnava in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije;

20. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966;

21. volitve in imenovanja;

22. poslanska vprašanja.

K temu predlogu dnevnega reda, ki vam je bil pismeno dostavljen, predlagam še novo točko dnevnega reda, in sicer obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. To točko naj bi obravnavali po vrstnem redu pod točko 14. a.

Ali se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom in s spremembo, ki sem jo pravkar predlagal, oziroma ali ima kdo kakšne pripombe ali dopolnitve k dnevnemu redu? (Nihče.) Ugotavljam, da nima nihče nobenih pripomb, zato smatram, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 30. seje zbora ste prejeli pismeno. Ima kdo kake pripombe k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, smatram, da je zapisnik zadnje seje zbora odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1966.

Predlog zakona o proračunu SR Slovenije je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Miloša Oprešnika. Ekspoze k proračunu bo imel tovariš Mirko Jamar, član Izvršnega sveta. Prosim.

Mirko Jamar: Tovarišice in tovariši poslanci! Predpisi, ki jih Izvršni svet predlaga Republiški skupščini in ki naj uredi in določijo okvire in osnovna delitvena razmerja za proračunsko potrošnjo v Sloveniji v letu 1966, skušajo na svoj način prispevati k uresničevanju politike, ki smo jo načrtali z gospodarsko reformo. Že samo dejstvo, da te predpise, to je zakon o uvedbi in stopnji republiških prispevkov, davkov in taks, zakon o določitvi dopolnilnih sredstev občinam in zakon o proračunu SR Slovenije za leto 1966, predlagamo republiški skupščini le 5 mesecev po uvedbi gospodarske reforme, in šele dobre 3 mesece po rebalansu proračunov za letošnje leto, nujno odpira vrsto kratkoročnih in dolgoročnih problemov, ki ostro posegajo zlasti v nekatere dejavnosti splošne potrošnje. Težavnost teh problemov pa bi nam ne smela zamegliti perspektive možnosti in nujnosti reševanja osnovnih vprašanj, ki jih je v vseh različicah

razgrnil pred nas proces razvoja reforme. Le doslednost na tej poti bo dala jasen in odločilen odgovor nekaterim pomislekom in ugovorom, ki se porajajo v gospodarstvu in razpršila dvome in bojazni, s katerimi se srečujemo izven gospodarstva. Pri tem se bomo morali nedvomno spopadati tudi s poskusi, da bi s ponovnim vračanjem na že preživele administrativne ukrepe iskali izhod iz prehodnih težav. Najučinkovitejša oblika dejavnosti družbeno-političnih sil za resnično vsebinsko reševanje osnovnih problemov in za dosledno izvajanje družbenoekonomske reforme bodo vsekakor samo rešitve v okviru širokih možnosti iniciativ, ki jih daje sistem samoupravljanja.

Z julijskimi ukrepi so bile postavljene osnove, ki zagotavljajo take ekonomske pogoje, ki bodo omogočili skladnejši gospodarski razvoj.

Dosedanja gibanja kažejo, da so ukrepi za stabilizacijo usmerili razvoj proizvodnje in skupne potrošnje v okvire, ki ustrezajo doseženi ravni in materialni osnovi družbenih odnosov in ki predstavljajo izhodišče za reševanje nekaterih dolgoročajših problemov in za vzpon družbenoekonomskega potenciala. Za razliko od prvega polletja letošnjega leta, ko je končna potrošnja rastla znatno hitreje kot proizvodnja, kar je povzročalo trajne motnje na trgu, je proti koncu leta razmerje obrnjeno. Ob sicer znatno zmanjšani dinamiki proizvodnje so se omejile vse oblike potrošnje, zlasti pa investicijske. Dosežen je bil izreden porast izvoza, ki je ob sočasnem zmanjšanju uvoza že prispeval k zboljšanju naših plačilnih odnosov z inozemstvom.

Kljub kratki dobi po uvedbi reforme bi lahko na osnovi prvih ocen in rezultatov že rekli, da se opaža široko razprostranjen proces prehoda na bolj učinkovit način gospodarjenja in na povečanje produktivnosti dela. S tem se gospodarstvo ponovno postopno vključuje v tiste kvalitativne spremembe, zaradi katerih smo pristopili k reformi in ki predstavljajo novost v našem razvoju. Ta usmeritev je v veliki meri povezana z zniževanjem investicijske potrošnje, ki je v preteklem razdobju s svojim močno ekstenzivnim značajem in s svojo strukturo v največji meri prispevala k vnašanju nestabilnosti v gospodarski razvoj. Hkrati z zniževanjem obsega investicij pod lanskoletno raven pa je prišlo do pozitivnega premika tudi v tem, da se je povečal delež naložb v trajna obratna sredstva.

Vztrajanje na tej poti pomeni, da se je naše gospodarstvo odločilo za intenzifikacijo gospodarjenja, ki lahko edina omogoči kompleksen proces, ki ga označujemo z vključevanjem v mednarodno delitev dela.

Seveda pa bi ob teh pozitivnih ugotovitvah prav v Sloveniji ne smeli zapirati oči pred problemi, pred katerimi se je znašlo naše gospodarstvo predvsem glede na svojo strukturo. V vrsti industrijskih dejavnosti je zaradi uskladitve odnosov v cenah ter odprave raznih premij, subvencij in dotacij prišlo do poslabšanja ekonomskega položaja, ki zahteva izredno in trajno prizadevnost, da bi se zagotovil obstoj in položaj na tržišču. Prilagajanje novim pogojem gospodarjenja predstavlja zato za ta gospodarska področja izredno težavno nalogo, ki je ni mogoče rešiti čez noč. Zato moramo danes s posebno pozornostjo spremljati pojav padajoče dinamike v gibanju skoraj vseh strok predelovalne industrije.

Mislím, da se pri tem ne moremo ustaviti samo pri ugotovitvi, da so stabilizacijski ukrepi vplivali na umiritev rasti proizvodnje, ki je v tem res dosegala izredno stopnjo v dobršni meri s pomočjo inflacijskega povečevanja na strani potrošnje in s pomočjo uvoza, ki je čezmerno bremenil plačilno bilanco. Prav tako se ne bi smeli zadovoljiti s splošno ugotovitvijo, da gre za probleme

nizke produktivnosti naše industrije in njenega nezadostnega vključevanja v mednarodno delitev dela. Ti problemi zahtevajo, da temeljito proučimo in rešimo nekatera vprašanja. Na eni strani mislim na vprašanje srednje in dolgoročne orientacije razvoja proizvodnje v novih pogojih, ki bo lahko temeljila predvsem na širokem programu rekonstrukcije in modernizacije z ustrezno spremembo strukture naložb, na drugi strani pa bo treba pospešiti reševanje nekaterih nalog na področju gospodarskega sistema, kjer gre v prvi vrsti za realizacijo konkretnih rešitev na temelju že sprejetih načel. To velja predvsem za področje razširjene reprodukcije, deviznega režima, bančnega sistema ter sistema in politike cen.

Hkrati pa nam proučevanje problemov, na primer v zvezi z izvajanjem kratkoročne kreditne politike, kaže, kako velika sredstva ležijo omrtvičena v prekomernih in izrazito nesmotrnih zalogah, tako da s tem pravzaprav bolj posegamo v razprave o učinkovitosti gospodarjenja kot pa v razprave o taki ali drugačni kreditni politiki. To nas obenem navaja tudi na ponovno ugotovitev o velikih rezervah, ki so neizkoriščene v našem gospodarstvu in ki dajejo osnovo in možnosti za hitro in uspešno reševanje težav, katere bi se pojavile v delovnih organizacijah. Vsekakor je treba poudariti, da ni več mogoče pričakovati možnosti za povečanje proizvodnje na temelju umetno zadrževane visoke ravni notranje potrošnje in malozahtevne notranjega tržišča. Nobena smotna ekonomska rešitev ni možna brez bistvenega povečanja tistega deleža te proizvodnje, ki naj gre v izvoz. V vsakem primeru si mora ta proizvodnja zagotoviti s svojo dinamično rastjo, predvsem na osnovi neizkoriščenih rezerv, ustrezno mesto v okviru razvoja jugoslovanske industrije v prihodnjem razdobju in ustrezno mesto v mednarodni delitvi dela.

Z ukrepi gospodarske reforme se je začel in odprl proces za ustalitev gospodarskih razmer, za učinkovitejši gospodarski razvoj, pričela se je borba in obracun z vsemi oblikami ekstenzivnega gospodarjenja. Tudi na strani potrošnje so omejitve letošnjih proračunskih izdatkov prispevale k uspešnosti začrtane politike predvsem v smeri poboljšanja strukture potrošnje. Takšna politika se nadaljuje tudi v predvidevanjih za proračunsko potrošnjo v naslednjem letu. Za razliko od prejšnjih let, ko je proračunska potrošnja rasla letno za 20 in več %, to je daleč preko meja, ki jih je dovoljevala rast narodnega dohodka, predvidevamo za prihodnje leto neznatno, skoraj simbolično povečanje. Morda bo najbolj jasno, če rečem, da bodo za proračun v letu 1966 razpoložljiva sredstva dopuščala le neznatno nominalno povečanje letošnje proračunske potrošnje. Zaradi že izvršenega porasta cen pa se bo realni obseg proračunske potrošnje v naslednjem letu celo znižal. Predvsem to dejstvo kaže, da taka in v prihodnjih letih pričakovana normalnejša in ekonomsko bolj utemeljena rast proračunov terja reševanje nekaterih strukturnih vprašanj v tej potrošnji. Mislim pa, da v tej smeri ne bi smeli postopati nestrpno in ne dovolj premišljeno. Gre namreč za številne nakopičene in podedovane probleme in predvsem glavne med njimi ne bi smeli in ne bi mogli reševati z enostavnim zniževanjem, ali da tako rečem, rezanjem proračunskih sredstev.

Mnogi od problemov, ki se pojavljajo, so bili po svoji vsebini pravzaprav enako pereči tudi v času obilja proračunskih sredstev. Zato mislim, da bomo morali v prihodnjem in delno tudi v naslednjih letih vsebinsko reševati nekatera osnovna vprašanja na področju šolstva, znanosti, kulture, zdravstva, v državni upravi itd., vendar ne tako, da bi enostavno zniževali sredstva, potrebna za hitrejšo in kvalitetnejšo rast teh dejavnosti, pač pa tako, da bi dosegli bolj

učinkovito in smotrno uporabo razpoložljivih sredstev in njihovo usmeritev na tista področja, ki so za razvoj dejavnosti najbolj odločilna.

V delitvenih razmerjih, ki naj veljajo v letu 1966 za usmerjanje skupnih proračunskih sredstev republike v proračune občin in v republiški proračun, je uveljavljeno stališče, da se v prihodnjem letu delež občin, ki je porastel že v letošnjem letu, še nadalje poveča. Glede na to se sredstva republiškega proračuna povečajo le za 1 %, dočim se sredstva občinskih proračunov povečujejo za 5 %. Da bi zagotovili uresničenje teh prizadevanj, pa je bilo treba vnesti določene spremembe v republiške prispevke in stopnje. Pri najpomembnejšem delu proračunskih dohodkov, to je pri prispevku iz osebnega dohodka, je republiška stopnja ostala nespremenjena. V letu 1966 občine niso več udeležene pri zveznem prometnem davku, ker bi brez tega ukrepa za republiški proračun ostalo znatno manj sredstev kot v letošnjem letu. Hkrati si republika s svojo stopnjo zagotavlja udeležbo pri prispevku iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, ki je namenjen za potrebe pospeševanja kulturnih dejavnosti ter za udeležbo pri socialnem zavarovanju svobodnih umetnikov.

Znotraj proračunskih sredstev, ki gredo občinam, bi se posebej zadržal pri tako imenovanih dopolnilnih sredstvih. Ta se v letu 1966 v skupnem znesku malenkostno povečajo, k čemer pa je treba dodati še znesek 1300 milijonov dinarjev, s katerim republika sodeluje pri gradnji osnovnih šol. Toda ne glede na višino teh sredstev se postavlja kot zelo pomembno vprašanje, vprašanje objektivnih meril za ugotavljanje višine potrebnih dopolnilnih sredstev po posameznih občinah. V tej smeri so bili v pripravi za sestavo proračuna za leto 1966 izvršeni znatni napor, zlasti republiških upravnih organov. Pri tem so bili deležni podpore tudi s strani skupščinske komisije, ki proučuje probleme splošne potrošnje. V podrobnejši obravnavi materialov, ki naj bi služili kot osnova za merila, pa so šli predlogi bolj za tem, kako zagotoviti občinam čimveč sredstev v celoti ali za posamezne dejavnosti, v znatno manjši meri pa za tem, da bi našli osnovo in objektivna merila za ugotavljanje višine dopolnilnih sredstev posameznim občinam. Ob vseh prizadevanjih tako še ni bilo mogoče priti do stvarne objektivizacije delitve sredstev na občine ter je bilo mogoče upoštevati le nekatera merila po posameznih skupinah občin. Tako je bilo mogoče doseči le nekaj manj pomembnejših premikov in izboljšav, posebno še, ker tudi v letu 1966 razpoložljiva sredstva ne dopuščajo zaznavnejših korektur. Povsem drugačno pa bo seveda vprašanje objektivnih meril postalo sredi prihodnjega leta, ko naj bi uvedli nov sistem financiranja šolstva, zlasti če upoštevamo, da je danes približno 40 % proračunskih sredstev občin, ki prejema dopolnilna sredstva, namenjena za financiranje teh dejavnosti. S tem sistemom naj bi tudi uredili financiranje srednjih šol, ki v skupnih medobčinskih skladih ni našlo zadovoljive rešitve. Poleg tega naj bi samofinanciranje zdravstvenega zavarovanja kmetov v prihodnjem letu rešilo nekatere probleme, ki jih danes rešujejo občinski proračuni.

Ko prehajam na obravnavo samega republiškega proračuna, naj uvodoma poudarim predvsem nekatera od načel, ki jih je Izvršni svet upošteval pri sestavi proračuna za leto 1966. Predvsem naj bi bila s proračunom zagotovljena potrebna sredstva za redno dejavnost univerze in višjih šol, kot tudi za kulturno-prosvetno in znanstveno-raziskovalne dejavnosti. Zato se ob povečanju republiškega proračuna za 1 % povečujejo sredstva za te namene za 11 do 12 %. Pri tem pa bo treba še posebej reševati vprašanje sredstev sklada za pospeševanje založniške dejavnosti, ki sicer dobi po tem predlogu v prihodnjem letu

skoraj za 50 % večja sredstva iz samega proračuna. Ker pa bo za razliko od letošnjega leta ostal brez izvirmih dohodkov, se skupna sredstva tega sklada zmanjšujejo.

V primerjavi z letošnjim letom se izrazito povečujejo izdatki za socialno varstvo, predvsem z delno nadomestitvijo izdatkov za pokojninsko zavarovanje borcev, ki so se v letošnjem letu začasno financirali iz rednih sredstev socialnega zavarovanja. V okviru izdatkov za državno upravo ostajajo operativni izdatki nominalno na letošnji ravni, dočim je za osebne dohodke ob znižanju števila zaposlenih predvideno le 5 % zvišanje. Pomembnejši porast sredstev v okviru državne uprave je predviden le za ureditev osebnih dohodkov ljudske milice. Prav tako so predvidena tudi sredstva za sodelovanje pri sofinanciranju izgradnje in razširitvi objektov na obmejnih prehodih, kjer moramo glede na predvideno ukinitve viz pričakovati znatno povečanje prometa.

Posebno pozornost je Izvršni svet posvetil poravnavi obveznosti iz preteklih let. Za te namene je šlo letos le okoli 1,3 milijarde dinarjev, za prihodnje leto pa so za te namene predvidena sredstva v višini 3,2 milijarde dinarjev.

V sedanjih pogojih predstavlja ta rešitev največji možen napor za likvidacijo obveznosti, ki naj v naslednjih letih omogoči trdnejšo osnovo za rast realne proračunske potrošnje.

V prihodnjem letu bo še posebej potrebno reševati obveznosti, ki izhajajo iz likvidacije okrajev, ko bo sprejet ustrezen odlok na temelju dokumentacije in načel, ki jih je Izvršni svet že postavil. V okviru razpoložljivih sredstev za prihodnje leto pa v samem proračunu ni bilo mogoče predvideti potrebnih sredstev za negospodarske investicije. Sedaj je predvidenih le okoli 450 milijonov dinarjev in 1300 milijonov dinarjev kot udeležba republike pri gradnji osnovnih šol, ki so se začele graditi v letošnjem letu in naj bi bile dokončane v prihodnjem letu. Ne glede na to, da je s tem zaključen določen program izgradnje, pa bo treba še naprej iskati načine in možnosti, zlasti v okviru občin, da se z gradnjo osnovnih šol nadaljuje tudi vnaprej.

Takšen obseg sredstev za negospodarske investicije dopušča seveda samo minimalna sredstva za zavarovanje začetih objektov in zahteva ustavitve izgradnje že začetih objektov, ki so se pričeli na pretirano široki fronti graditi na nekaterih negospodarskih področjih. Zato bo treba med letom v okviru predvidenih rešitev sistema razširjene reprodukcije in v okviru bančnega sistema iskati možnosti za zagotovitev najnujnejših sredstev za nadaljevanje gradnje nekaterih objektov na področju visokega šolstva, zdravstva in socialnega varstva. Pri tem pa bi se morali v vsakem primeru omejiti na minimalno število objektov ter zavračati sleherno širjenje investicijske fronte, ki povzroča drago in počasno gradnjo, zahteva velika denarna in materialna sredstva ter je izrazit primer ekstenzivnega načina trošenja sredstev.

Poleg šolskega sklada so predvidena največja sredstva 1600 milijonov dinarjev za sklad Borisa Kidriča. S tem se hoče zagotoviti normalen razvoj raziskovalnega dela kot osnove za uspešen prehod na intenzivnejši način gospodarjenja, na modernizacijo proizvodnje in na večjo produktivnost dela. Sklad bo v prihodnje financiral tudi raziskovalno delo v kmetijstvu, kar se je doslej financiralo iz posebnega sklada. V celoti bi lahko rekli, da sedanji obseg proračunskih sredstev postavljamo v take okvire potrošnje, ki kategorično zahtevajo resnično racionalizacijo uporabe sredstev, če hočemo omogočiti normalno funkcioniranje služb, ki se financirajo iz proračuna. Pri tem pa bo potrebno obsežno in temeljito delo, da bomo prišli do takih rešitev, s katerimi ne bomo

iskali izhod le v ponovnem ekstenzivnem širjenju te potrošnje oziroma teh dejavnosti in služb. Takšne težnje predstavljajo reakcijo vseh tistih, ki istovetijo reformo s stagnacijo in siromašenjem in ki hkrati istovetijo npr. število institucij s kvaliteto in pomembnostjo dela na določenem področju. Gotovo je, da smo v proračunski potrošnji v smislu reforme le na začetku in da so pred nami še težavne naloge. Vendar pa mislim, da bomo morali biti prav na tem področju dosledni, ne zato, da bi uspehe ocenjevali z vsakim prihranjenim proračunskim dinarjem, pač pa zato, da bi z milijardnimi zneski dosegli največje učinke. Hkrati pa mislim, da bo z vse širšim uveljavljanjem načel in bistva reforme gospodarstvo v lastnem interesu v največji meri povezovalo svojo rast in kvaliteto nekaterih dejavnosti, ki se zde danes v okviru proračunov zapostavljene.

Tovarišice in tovariši poslanci! Predvideni okviru proračunske potrošnje za leto 1966, ki vam jih predlaga Izvršni svet, temelje na predpostavkah in oceni gibanja gospodarstva v prihodnjem letu. Ob upoštevanju realizacije nekaterih načel gospodarskega sistema, ki naj izboljšajo pogoje gospodarjenja ter računajoč, da se gospodarstvo vse bolj vključuje v bolj zaostrene pogoje na tržišču, računamo, da bo proizvodnja ponovno začela naraščati s hitrejšo stopnjo rasti ter da se bo vzporedno večala tudi produktivnost dela. Po sedanjih ocenah bi mogli v naslednjem letu pričakovati porast proizvodnje za okoli 8% ter porast produktivnosti dela za okoli 7%. Po izvršenih spremembah v letošnjem letu bo potrebno, skladno z načeli stabilizacije in načeli delitve po delu, najtesneje vezati rast osebnih dohodkov na rast produktivnosti dela, kar pomeni, da bi se mogli v naslednjem letu povečati realni osebni dohodki na zaposlenega za okoli 7%, seveda ob pogoju, da bo dosežen tudi predvideni porast produktivnosti.

Morda so ta predvidevanja optimistična, vendar temelje na hitrejšem povečevanju produktivnosti in skladni rasti osebnih dohodkov. To pomeni, da gre za uresničevanje osnovnih teženj gospodarske reforme in to v pogojih, ki v veliki meri podpirajo tako usmeritev. Obstoje možnosti, da se z intenzifikacijo proizvodnje, z izkoriščanjem razpoložljivih rezerv in z bolj učinkovitim gospodarjenjem premaga sedanje zaostajanje in tudi doseže višjo stopnjo rasti. Predvsem pa moramo te možnosti povezovati z vse večjo usmeritvijo našega gospodarstva v izvoz, pri čemer resno računamo, da bomo z izpopolnitvami v deviznem režimu izboljšali pogoje za uvoz reprodukcijskega materiala.

Seveda pa je predpogoj za takšno usmeritev razvoja mnogo širše podpiranje pozitivnih procesov v gospodarstvu, to je procesov, ki razvijajo široke oblike in možnosti poslovnega sodelovanja. Žal, moramo ugotoviti, da smo na tem področju dosegli zelo malenkostne uspehe. Naša podjetja se vse preveč zapirajo v svoje podjetniške ali občinske meje in težko najdejo pot do stvarnih ekonomskih in tehnoloških povezav z drugimi proizvajalci. Za razvijanje mehanizma ekonomske koncentracije in prelivanja sredstev po bančnih kanalih naj bi se uveljavile tudi metode skupnih naložb delovnih organizacij za reševanje skupnih problemov. Brez tega si težko predstavljamo reševanje izredno zapletene naloge, ki jo označujemo z modernizacijo proizvodnje. Mislim, da je to eden od osnovnih problemov usmeritve naše industrije, ki je tesno povezana z delitvijo dohodka, s celotnim področjem razširjene reprodukcije, z bančnim in kreditnim sistemom, z investicijsko politiko in tudi z razvojem znanstveno-raziskovalnega dela. V prihodnjem letu se bo na podlagi izvršenih sprememb po reformi še naprej večal delež gospodarskih organizacij v družbeni proizvodnji in bo predvidoma dosegel skoraj dve tretjini. S tem se tudi v vse

večji meri uresničuje načelo, da bodo gospodarske organizacije osnovni nosilci razširjene reprodukcije. Zato pa gospodarstvo nikakor ne bi smelo odklanjati potrebe po koncentraciji investicijskih sredstev, toda ta morajo biti v okviru jasno definiranega sistema razširjene reprodukcije vgrajena v ustrezni bančni sistem in kreditni mehanizem. Zato je razumljivo, da moramo biti nad vse zainteresirani, da se čimprej rešijo ta vprašanja in najdemo rešitve, ki bodo podpirale osnovne težnje gospodarstva po racionalni koncentraciji dela sredstev in po njihovi optimalni uporabi. Vsako zaostajanje na tem področju nas lahko vodi samo v bolj ali manj prikrite oblike ponovnega zajemanja akumulacije preko davčnih metod in instrumentov. Predvsem pa mislim, da vsako zaostajanje na področju razvoja sistema razširjene reprodukcije pomeni odlaganje povečanega vpliva gospodarskih organizacij na investicijsko politiko. Mislim, da gre za eno izmed doslednih vprašanj izvajanja reforme, kajti investicijska politika ne more ostajati vklenjena v stare obveznosti, ki so bile sprejete v povsem drugačnih pogojih. Zato si v prihodnjem razdobju ne moremo predstavljati reševanja teh vprašanj brez radikalne spremembe, predvsem v strukturi investicij, čeprav v določeni meri ostaja odprto tudi vprašanje obsega investicij, ki pa ga bo med drugim mogoče v dobršni meri reševati z odlaganjem gradnje določenih objektov. Samo tako bomo lahko povezali investicijsko politiko z reformo in le na ta način bomo lahko napravili odločilen korak od parole o modernizaciji k stvarnemu uvajanju te modernizacije, ki pomeni investicije z največjo učinkovitostjo za vključevanje naše industrije v mednarodno delitev dela. Brez take spremembe v strukturi investicij si težko zamišljamo uresničevanje osnovnih teženj gospodarske reforme. Spremembe v obsegu, strukturi in učinkovitosti investicijske izgradnje nujno narekujejo tudi ustrezne spremembe v naših gledanjih in odločitvah. Povsem očitno je, da vse obstoječe investicijske odločitve ne morejo ustrezati pogojem intenzivnejšega gospodarjenja in da bomo zato morali pristopiti k revizijam obstoječih programov s stališča racionalnosti sredstev, s katerimi razpolagamo. Zato se bomo morali sprijazniti s tem, da bo treba široko fronto izgradnje določenih objektov bodisi ustaviti ali pa podaljšati njihovo izgradnjo, zlasti pa izločiti iz programa vse, kar ni neobhodno vezano na proizvodnjo. Vzporedno s tem pa bomo morali še posebej skrbeti za tako ureditev sistema financiranja investicij, ki bo temeljil na maksimalnem upoštevanju neposrednih proizvajalcev kot nosilcev investicijskih odločitev in ki bo podpiral prej nakazano investicijsko politiko.

Tovarišice in tovariši poslanci! Predvidena proračunska potrošnja v letu 1966 temelji na takih predvidevanjih gospodarstva, ki naj v največji meri prispeva k reševanju tistih nalog, ki so najpomembnejše za izvajanje gospodarske reforme. O tem bomo razpravljali v začetku prihodnjega leta, ko bo Izvršni svet predložil Skupščini analizo razvoja v letošnjem letu in ocenil možnosti razvoja v prihodnjem letu ter predlagal ustrezne ukrepe. Že danes pa lahko ugotovimo, da leto 1966 pomeni intenzivno nadaljevanje politike, začrtane v gospodarsko reformo. Pri tem se bomo srečevali s številnimi problemi, ki bodo verjetno terjali med drugim, da jih znatno bolj sproti spremljamo in tudi podvzemamo pravočasne ukrepe. Temu bo treba prilagoditi tudi metode današnjega dela in izboljšati učinkovitost uprave. Predvsem pa bo treba podpirati največjo odgovornost vseh samoupravnih organov, predvsem v gospodarstvu pri izvajanju nalog, ki nam jih zastavlja današnji čas. Ne moremo pričakovati pozitivnih rezultatov od administrativne intervencije v razvijanju proizvodnje in v politiki, ki naj zagotovi stabilno rast življenjskega standarda. Hkrati pa se moramo

zavedati, da samoupravni organi v delovnih organizacijah ne morejo v dnevni praksi reševati svojih razvojnih problemov vse dotlej, dokler so neustrezno urejeni tisti okviri, ki urejajo pogoje poslovanja, pri tem mislim predvsem na vsa nerešena vprašanja gospodarskega sistema.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Republiškemu zboru, da sprejme zakonske predloge, ki jih je Izvršni svet predložil v zvezi s proračuni družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji za leto 1966.

Predsednik Tine Remškar: Hvala lepa! Ker je predstavnik Izvršnega sveta v svojem ekspezeju dal obrazložitev k 3. točki dnevnega reda, predlagam, da razpravo nekoliko spremenimo. Najprej bi razpravljali o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, nato o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno in potem o proračunu, ker je potrebno prva dva zakonska predloga glede na vsebino sprejeti pred proračunom. Ali se s predlogom strinjate? (Da.)

Ker ugotavljam, da se s predlogom strinjate, prehajamo na 4. točko dnevnega reda in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Miloša Oprešnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k zakonu še ustno obrazložitev? (Ne.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor za družbeni plan, finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želite poročevalca odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Najprej prosim predstavnika odbora, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije.

Miran Košmelj: Odbor se strinja z amandmaji zakonodajno-pravne komisije.

Predsednik Tine Remškar: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče več ne želi besedo, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje k predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil Miloša Oprešnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Predlog zakona sta v Skupščini obravnavala odbor za družbeni plan, finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala pismeni poročili. Želite predstavnika dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Prosim predstavnika

odbora za družbeni plan, finance in proračun, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije.

Miran Košmelj: Odbor se z amandmaji strinja.

Predsednik Tine Remškar: Hvala! Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ni nikogar, ki bi želel razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1966.

Predlog proračuna sta obravnavala odbor za družbeni plan, finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Odbor in komisija sta dala pismeni poročili. Želita predstavnika odbora in komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Predlog proračuna so obravnavali tudi pristojni odbori zborov delovnih skupnosti. Od predsednika Prosvetno-kulturnega zbora sem prejel naslednje poročilo in mnenje k proračunu.

»Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Prosvetno-kulturnega zbora je na seji 24. decembra obravnavala predlog zakona v proračunu SR Slovenije za leto 1966. O tem se je seznanil tudi z vsebino zakonskih predlogov o republiškem davku od prometa blaga na drobno, o določitvi dopolnilnih sredstev občinam in o spremembi in dopolnitvi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

V razpravi, v kateri so sodelovali tudi predstavniki republiških skladov s področja prosvete, kulture in znanosti, je odbor ob upoštevanju, da se bodo sredstva republiškega proračuna v letu 1966 povečala samo za 1%, izrazil zaskrbljenost nad nizko odmerjenimi sredstvi, namenjenimi za prosveto, kulturo in znanstveno dejavnost. V predlogu proračuna predvidena sredstva namreč le delno krijejo financiranje osnovnih dejavnosti institucij s teh področij in ne zagotavljajo nikakršnih naložb.

Tako je skladu SRS za šolstvo v predlogu proračuna namenjenih 8 milijard 600 milijonov din za osnovno dejavnost šol ter 93 milijonov din za plačilo obveznosti sklada iz najetih kreditov. Sredstev za investicije v šolske objekte pa proračun sploh ne predvideva.

Odbor je pri tem opozoril, da je indeks povečanja sredstev za osnovne dejavnosti šol, v primerjavi z indeksom povečanja sredstev za druge dejavnosti, najnižji in da znesek 8 milijard 600 milijonov din, po izjavi predstavnika sklada SRS za šolstvo, ne predstavlja 11%, ampak le 8,8% povečanje sredstev.

Spričo tega ostaja nerešeno pereče vprašanje investicijske izgradnje visokošolskih objektov. Tako ne bo mogoče dokončati tistih objektov, ki so že v 3. ali celo 4. fazi gradnje in ki bi za dokončanje terjali, brez upoštevanja podražitev, milijardo in pol din. Odložena bo tudi gradnja oziroma nadaljevanje gradnje strojne fakultete, inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko ter pedagoške akademije.

Poleg tega je potrebnih še 709 milijonov din za poravnavo obveznosti in že sklenjenih pogodb in 240 milijonov din za zavarovanje gradbenih del, ki se ne bodo nadaljevala.

Popravila in vzdrževanje šolskih objektov in priprave investicijskih načrtov za bodoče gradnje pa terjajo še nadaljnjih 291 milijonov din. Vprašanje je torej, kje in kako najti ustrezna sredstva, s katerimi bi vsaj delno rešili našete probleme, za katere predlog republiškega proračuna ne zagotavlja nikakršnih sredstev.

Odbor je prav tako opozoril na nezadovoljiv položaj sklada Borisa Kidriča, kateremu so se v predlogu republiškega proračuna sredstva sicer povečala, vendar ne v tolikšni meri, da bi sklad lahko pokrival stare obveznosti in hkrati namenil več sredstev tudi za nove raziskave. Za te mu namreč ostane le 40 milijonov dinarjev; pa še to le s pogojem, da mu Skupščina SR Slovenije z garancijo omogoči najem kredita v višini 200 milijonov dinarjev pri zveznem skladu za znanstveno delo.

Odbor se je zato zavzel za pobudo predstavnika sklada Borisa Kidriča in predlaga pristojnima zboroma, da čimprej dasta garancijo in tako omogočita skladu Borisa Kidriča, da lahko že takoj v začetku leta 1966 pravilno in smotno razporedi svoja sredstva, kajti sicer obstaja bojazen, da bo raziskovalno delo, ki ga spodbuja sklad, zamrlo, saj ponekod na participacijo koristnikov, predvsem pri inštitutih s področja družbenih ved, ni mogoče več računati.

Pri obravnavanju razvoja kulturnih dejavnosti v prihodnjem letu je odbor ugotovil, da sredstva republiškega proračuna ne dopuščajo zadovoljivega reševanja potreb, zlasti še na področju založb, za katere v proračunu sploh ni sredstev.

Pri tem odbor opozarja na nujnost izpolnitve vsaj minimalnega adaptacijskega programa Drame v Ljubljani, ki terja še 394 milijonov dodatnih sredstev. Dograditev drugega trakta je namreč v prihodnjem letu nujna zaradi bližnje proslave 100-letnice ustanovitve slovenskega gledališča.

Glede sredstev, ki jih predlog republiškega proračuna namenja skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti, je odbor ugotovil, da omejitev njihove višine do 300 milijonov din, onemogoča priliv vseh sredstev iz 9 % prispevka iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih raziskav. Zato je zbor zavzel stališče, da taka ureditev ni primerna in naj zato določitev gornjega limita sredstev za ta sklad odpade.

Že v obrazložitvi republiškega proračuna je omenjen kritičen položaj sklada za pospeševanje založništva, kateremu so od 1 milijarde dinarjev, ki jih je imel letos na razpolago, sredstva za prihodnje leto znižana na 465 milijonov dinarjev. Tako bo sklad lahko podpiral le izdajanje devetnajstih revij, učbenikov in časopisov narodnostnih manjšin, marksistične literature, edicije Slovenske matice in Prešernove družbe, nekaj glasbene literature in izdajanje plošč, za kar rabi 400 milijonov din. S preostalimi sredstvi naj bi sklad podpiral izdajanje 40 strokovnih in humanističnih revij, politično in poljudno-znanstveno mladinsko literaturo, učbenike in leposlovje, za kar pa je 65 milijonov din odločno premalo.

Zato je predstavnik sklada povedal, da s takšnim obsegom sredstev kot jih predvideva republiški proračun, sklad ne bo mogel uresničiti vseh teh nalog, ki mu jih daje zakon.

Odbor je tudi menil, da morejo koristniki dodeljenih proračunskih sredstev kritično razporejati ta sredstva in omogočiti njihovo najbolj racionalno uporabo. To pa seveda nikakor ne bo omogočilo zadovoljive rešitve naštetih vprašanj.

Zato bo treba poleg proračunskih, iskati še druge možnosti pokrivanja potreb in pri tem angažirati tudi tista sredstva, s katerimi republika neposredno ne razpolaga. Tako bi lahko uspešneje reševali nekatere najbolj pereče potrebe s področja prosvete, kulture in znanosti, kot npr. adaptacijo drame, gradnjo študentskih stolpičev, nadaljevanje kreditiranja gradnje osnovnih šol in druge.

Predvsem glede nadaljnje gradnje osnovnih šol je bila odboru izražena zaskrbljenost nad tem, da so v predlogu republiškega proračuna predvidena le sredstva za dokončanje lani začetih gradenj in adaptacij osnovnih šol, ni pa predvidenih sredstev za izgradnjo in popravila še drugih zelo perečih osnovnošolskih objektov, čeprav je bilo kreditiranje izgradnje osnovnih šol s strani republike zamišljeno kot večletna, nepretrgana akcija.«

Prosim poročevalca odbora za družbeni plan, finance in proračun, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, k 7. in 14. členu.

Ivan Ros: Z amandmaji zakonodajno-pravne komisije k 7. in 14. členu se odbor strinja.

Predsednik Tine Remškar: Prav tako si je Izvršni svet pridržal pravico, da se izjavi o amandmaju k 7. členu. Prosim predstavnika Izvršnega sveta za izjavo.

Miloš Oprešnik: Izvršni svet sprejema amandma zakonodajno-pravne komisije k 7. členu.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javlja, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Kdor je za predlagani zakon, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu za leto 1966.)

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Miloša Oprešnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor za družbeni plan, finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želita poročevalca dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Ugotavljam, da ne želita.

Prosim predstavnika odbora, da se izjavi o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 5. členu.

Ivan Ros: Odbor se z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k 5. členu v celoti strinja.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo k predlogu zakona. Prosim, kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko! (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu priporočila za začasno financiranje strokovnega šolstva v SR Sloveniji.

Predlog priporočila je Skupščini SR Slovenije predložil odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora in je za svojega predstavnika določil Drago Seligerja, predsednika tega odbora.

Ali želi predstavnik odbora dati še ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima Drago Seliger.

Drago Seliger: Tovarišice in tovariši poslanci! Letos je prenehal veljati temeljni zakon o financiranju šolstva. Za nov način financiranja šolstva je komisija zvezne skupščine že pripravila osnutek novega zakona o financiranju izobraževanja, ki je sedaj dan v javno razpravo. Pristojni organi zagotavljajo, da se bo novi zakon pričel uporabljati s 1. julijem 1966. leta. Zato je treba najti za prehodno obdobje začasno rešitev, ki bo omogočala nemoteno delovanje strokovnih šol. Kljub vsem prizadevanjem je namreč njihov finančni položaj še vedno najbolj kritičen. Podrobno ste se seznanili o tem iz materiala, ki vam je bil predložen.

Občine potrebnih sredstev iz svojih proračunov ne bodo mogle zagotoviti, zato je treba, da pretežni del potreb strokovnega šolstva tudi v tem prehodnem obdobju krijejo gospodarske organizacije, in sicer neposredno ali pa preko medobčinskih skladov za financiranje šolstva.

Za zbiranje sredstev naj na tem območju še naprej skrbe občinske skupščine. V ta namen naj bi gospodarske organizacije sprejele obveznost, da bodo za financiranje strokovnega šolstva prispevale sredstva najmanj v višini 1% od bruto osebnih dohodkov.

Pri dosedanjih akcijah za zbiranje sredstev in pri distribuciji teh sredstev, so se dogajale določene pomanjkljivosti. Delovne organizacije so bile do sedaj različno obremenjene s financiranjem strokovnega šolstva. Zbiranje sredstev je bilo do sedaj preveč neenotno in neuskklajeno, tako da ni bilo vpogleda, koliko in v kakšne namene prispevajo gospodarske organizacije svoja sredstva, kar je zelo negativno vplivalo na odziv pri gospodarskih organizacijah.

Da bi se odpravile omenjene pomanjkljivosti, predvsem pa za to, da v prehodnem obdobju, do uveljavitve novega zakona o financiranju šolstva, ne bo prišlo strokovno šolstvo v položaj, v katerem bi bila resno ogrožena njegova osnovna dejavnost, predlaga odbor za prosveto in kulturo Republiškem in Gospodarskem zboru naše skupščine, da sprejmeta predloženo poročilo.

Poudariti želim še, da družbeno-politične organizacije naše republike v celoti podpirajo predlagano rešitev. To izhaja tako iz sklepov Izvršnega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi z dne 13. 12. 1965, kot iz sklepov predsedstva Republiškega sveta sindikatov sprejetih na seji predsedstva 22. 11. 1965. Enaka stališča so zavzeli tudi Gospodarska zbornica in drugi pri tem problemu zainteresirani činitelji.

Hkrati izjavljam, da se odbor strinja s spremembami, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik Tine Remškar: Predlog priporočila je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in dala k predlogu pismeno poročilo. Ali želi predstavnik te komisije dati še ustno poročilo? (Ne.)

Gradivo k tej točki dnevnega reda, skupaj z vabilom za sejo, je bilo poslano Izvršnemu svetu na podlagi 109. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora. Izvršni svet je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil Toma Martelanca. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem predlog priporočila na glasovanje.

Kdor je za predlog priporočila, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog priporočila začasno financiranje strokovnega šolstva v Socialistični republiki Sloveniji.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine.

Predlog zakona je Skupščini predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil dr. Branka Premroua. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima dr. Branko Premrou.

Dr. Branko Premrou: Tovarišice poslanke, tovariši poslanci! Pred nami je zakon, ki se tiče samo dveh krajev v Sloveniji, in sicer obeh naših mest, ki sta razdeljeni na občine, to je Ljubljane in Maribora.

Po razmeroma kratkem razdobju poldruega leta, od kar je bil sprejet v tej Skupščini zakon o mestih, razdeljenih na občine, s katerim je bil na nivoju zakona urejen specifični sistem samoupravljanja na območju obeh mest, imamo danes pred seboj že prve spremembe oziroma dopolnitve tega zakona. V čem so vzroki, ki narekujejo, da mora republiški zakonodajalec ponovno posredovati pri tem vprašanju.

Z zakonom iz leta 1964 so bila glede mest, razdeljenih na občine, konkretizirana ustavna načela o takih mestih. Mesto kot urbanistična, ekonomska in družbena celota je dobilo tudi svoje upravno-politično obeležje. Postalo je samostojna družbena organizacija, v bistvu družbeno-politična skupnost s samostojnimi funkcijami, s posebnimi organi družbenega samoupravljanja in s pravicami do sredstev za izvrševanje svojih nalog. Funkcija mesta je v tem, da upravlja zadeve skupnega pomena za mesto, to je zadeve, ki se po svoji naravi ne morejo racionalno opravljati v okviru vsake posamezne občine, ker gredo preko njihovega območja in horizonta. Mesto oziroma njegovi organi, mestni svet, in drugi organi opravljajo torej občinske naloge za mestno območje petih oziroma treh mestnih občin, in sicer v okviru občinske pristojnosti ter s pravnimi in finančnimi sredstvi, ki sodijo v sistem občin. V mestu imamo torej opravka s specifičnim primerom delitve občinskih funkcij po njihovem pomenu med občinami oziroma njihovimi organi in mestnim svetom. Zadeve, ki so skupnega pomena za mesto, se po ustavi lahko določajo z zakonom in s statutom mesta.

Zakon iz leta 1964, ki je uredil osnovna funkcionalna, organizacijska in finančna vprašanja, ki se tičejo samoupravljanja mesta, je določil tudi zadeve, ki

so skupnega pomena za mesto, torej zadeve, ki jih mora po sili zakona opravljati mestni svet. Koncept zakona temelji na ideji, da se določa z zakonom le minimum zadev, ki so skupnega pomena za mesto. Zakonska ureditev naj dopolni statut mesta, ki lahko razglasi še nove naloge v mestu za zadeve skupnega pomena za mesto. Zakon pomeni le minimum garancije za enotnost mesta. Zakon je razglasil kot zadeve skupnega pomena za mesto predvsem predpise in druge splošne akte iz občinske pristojnosti na področju urbanizma, stanovanjsko komunalnih vprašanj, notranjih zadev in še nekaterih drugih, za katere je najbolj važno, da so v mestu enotno urejene. Pokazalo se je, zlasti v Ljubljani, da je okvir zakona vendarle v nekem smislu preozek in da ne zagotavlja v zadostni meri tiste enotnosti na nivoju mesta oziroma mestnega sveta, ki je neobhodna v mestu. To se je pokazalo predvsem po odpravi okrajev, kajti okraj je opravljal številne naloge, ki so vendarle povezovale mesti v celoto. Zlasti se je to pokazalo na področju družbenih služb, ko so z odpravo okrajev, številne institucije na področju kulture in prosvete, šolstva in zdravstva prešle na občine. Razen tega so se pričele v zadnjem času čedalje bolj akutno postavljati zahteve po integraciji posameznih strokovnih upravnih služb na nivoju mesta. Razmere zahtevajo vse večjo angažiranost mestnega sveta in njegovih organov v zadevah mesta, zlasti tudi v zadevah, ki so strokovne in operativne narave in njihovo skupno opravljanje na nivoju mesta, v ničemer ne prizadeva samoupravnosti posameznih občin. To je bistvo predloga zakona, ki je pred vami.

Zakon določa večje število nalog, ki se razglajajo kot zadeve skupnega pomena za mesto, in ki jih mora opravljati mestni svet, zlasti na področju družbenih in komunalnih služb. Na področju notranjih zadev in na področju narodne obrambe prehaja tudi neposredno opravljanje služb v kompetenco mesta. Pomembno je predvsem tudi področje nekaterih prispevkov in davkov, kjer prehaja določanje stopnje teh prispevkov in davkov v kompetenco mesta.

Zakon prinaša tudi nekatere precizacije glede financiranja zadev, ki jih opravlja mestni svet. Naloge mestnega sveta, ki so naloge iz občinske pristojnosti, se financirajo iz občinskih sredstev, in sicer iz prispevka od dohodkov občin, ki jih vsako leto določi mestni svet s svojim odlokom na podlagi letnega programa svojega dela. Na enak način se lahko financirajo tudi tiste naloge, ki jih že po dosedanjem tekstu zakona lahko opravlja mestni svet po sporazumu z občinami kot medobčinske zadeve. To prihaja v poštev za financiranje tistih nalog, ki jih bo opravil mestni svet za izvenmestno območje občin, da ne bi bilo občinam treba organizirati še posebnih služb za to izvenmestno območje. Tudi ta zakon seveda ne more reševati vseh specifičnih problemov, ki obstoje na območju mest, razdeljenih na občine. Zakon lahko predstavlja le boljše ali slabšo osnovo za njihovo reševanje. Samoupravni organi na območju mest morajo sami storiti nadaljnje napore za izpopolnitev sistema samoupravljanja v mestu, zlasti morajo izpopolniti statut mesta in v tem statutu bolj kot doslej izkoristiti možnosti, ki jih imajo za ureditev sistema samoupravljanja v mestu, na podlagi tega zakona.

Hkrati izjavljam, da Izvršni svet sprejema amandmaje, ki so bili dani v odborih in v zakonodajno-pravni komisiji, razen amandmaja k točki g) 1. člena, to je amandmaja, da se črta iz zakona prenos reševanja prometnega davka in komunalnih taks na mestni svet. Izvršni svet se ne strinja z oceno zakonodajno-pravne komisije, da bi se s tem poseglo v izključno samoupravne pravice občine. Izvršni svet meni, da mestni svet ni organ izven občin, marveč je ustavni organ, določen, da koordinira delo občin samih. Sestavljajo ga enakopravno zastopani

predstavniki občin. Ne gre torej za prenos na nek organ izven občin, ampak gre samo za določitev pristojnosti enega od občinskih organov.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za organizacijsko-politična vprašanja in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala pismeni poročili. Ali želita poročevalca dati še ustno poročilo? (Ne.) Prosim najprej poročevalca odbora, da se izjavi o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 1. členu, točke g) in k 4. členu.

Mirko Remec: Odbor za organizacijsko-politična vprašanja se strinja s predlogi Izvršnega sveta, ne soglaša pa z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k točki g) v 1. členu. Amandma k 4. členu pa odbor sprejema.

Predsednik Tine Remškar: Ugotavljam, da odbor ne sprejema amandmaja zakonodajno-pravne komisije k točki g) v 1. členu. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? K besedi se prijavi predsednik zakonodajno-pravne komisije dr. Josip Globevnik.

Dr. Josip Globevnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Kot ste videli iz pismenega poročila, je zakonodajno-pravna komisija zelo pozitivno ocenila predlog zakona. Njeno stališče je enako kot je bilo lansko leto ob sprejemanju zakona o mestih. V razpravi je prišlo do enakega stališča in sicer da naj integracije družbenih funkcij na področju mesta potekajo še naprej in zato smatram, da je predlog zakona docela v skladu z razvojem.

Zakonodajno-pravna komisija pa je vendarle menila, da je njena dolžnost, da skrbno oceni prav tiste določbe predloga zakona, s katerimi se iz občin z zakonom prenaša v pristojnost mestnega sveta pravico, da mestni svet predpisuje prometni davek in komunalne takse.

Naša komisija ni nasprotavala določilu predlogu zakona v prvi alinei točke g) 1. člena in ravno tako ne določilu v zadnji alinei, ker v teh primerih ne gre za davke in takse kot v 2. in 3. alinei te točke.

Naš ustavni sistem postavlja princip, da si vsaka družbeno-politična skupnost sama predpisuje prispevke in davke. Hkrati ima po zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti pravico, da davek oziroma takso vpelje ali pa tudi ne. Ta pravica po ustavi pripada občini. Večina članov zakonodajno-pravne komisije je stala na stališču, da se s tem, ko zakon prenaša to pravico v pristojnost mestnega sveta, krši ustavno načelo. Smatram, da je glede na določbo 104. člena zakona o financiranju družbeno-politične skupnosti pravilno, da se te stvari rešujejo s statutom. V pravkar omenjeni določbi zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti je namreč rečeno, da se s statutom mesta, v skladu z ustavo in zakonom, določi način prispevanja občin za skupne mestne potrebe. Sistem mesta je torej postavljen tako, da mesto nima direktnih dohodkov, ampak, da so njegovi dohodki prispevki občin. Zato smo imeli za svojo dolžnost, da povemo, da je zakonski predlog v tem smislu vprašljiv, ker se na mestni svet prenaša pravica določanja višine in obsega prispevkov občin za skupne mestne potrebe. Zakonodajno-pravna komisija nikakor noče, da bi zaradi tega bilo njeno mnenje ovira pri sprejemanju zakonskega predloga, vendar ima za potrebno, da na to posebej opozori.

V zakonodajno-pravni komisiji je obstojalo tudi manjšinsko mnenje tovarišev, ki so bili proti temu mnenju kot sem sedaj povedal, in so v celoti sprejeli

mnenje Izvršnega sveta, da se z zakonom in statutom mesta določijo zadeve, ki so skupnega pomena za mesto in da glede predpisovanja davkov in taks niti v ustavi niti v zakonu ni nobenih izjem. Mislim, da sem s tem vso stvar pojasnil.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Niko Belopavlovič.

Niko Belopavlovič: Naš odbor je temeljito pretresel tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k točki g) 1. člena in prišel do zaključka, da je pravilno stališče Izvršnega sveta. Mestni svet namreč ni nek poseben organ, temveč je organ mestnih občin. Občine prenašajo na ta organ nekatere obveznosti in pravice in s tem tudi dolžnosti. S takim stališčem so se strinjale tudi prizadete občinske skupščine, pri čemer jih je vodila predvsem želja, da se vsem občanom na teritoriju mesta omogočijo enake dolžnosti in pravice. Enaka želja je bila izražena tudi v našem odboru, zaradi česar je v celoti podprl predlog Izvršnega sveta.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem amandma zakonodajno-pravne komisije k 1. členu, točka g), da se izpusti »sprejemanje predpisov o prometnem davku za območje mesta in sprejemanje predpisov v komunalnih taksah«, na glasovanje.

Prosim, kdor je za amandma zakonodajno-pravne komisije, naj dvigne roko. (4 poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti amandmaju? (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (11 poslancev.)

Ugotavljam, da amandma zakonodajno-pravne komisije ni sprejet.

Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Ermina Kržičnika.

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati ustno obrazložitev? (Da.) Prosim. Besedo ima tovariš Ermin Kržičnik.

Ermin Kržičnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Čeprav je bila ta materija v javni razpravi v vsej naši državi skoraj dve leti, je vendarle potrebno spregovoriti vsaj nekaj besed o problematiki, ki jo vsaj deloma obravnava predloženi zakonski predlog.

Predlog zakona, kakor sem že omenil, obravnava problematiko o stanovanjski reformi le deloma. Temeljni zakon o upravljanju s stanovanjskimi hišami družbene lastnine daje občinam toliko pooblastil, da se je predlagatelj tega zakona, skupaj s komisijami, odbori in tudi na širših posvetovanjih odločil le za del problematike, ki bi jo republika urejala s svojim zakonom.

V obrazložitvi zakona je navedeno leto, kar je minimalno potrebno reči, vendar gre še za dvojne velikih problemov, ki jih ta zakon ne obravnava; to je problem stanovanjskega podjetja in problem stanarin. Ne mislim se detajlno spuščati v problematiko in tudi ne mislim govoriti o stvareh, ki so že v obrazložitvi napisane, pač pa bi tovariši poslanci, na najbolj ilustrativen način navedel le nekaj izhodišč, ki obeležujejo tudi tiste zadeve, ki jih zakon sam ne obravnava.

Za stanovanje, na splošno rečeno, imamo različne definicije, in je značilno, da stanovanjsko izgradnjo vse preveč ločimo od splošne gospodarske problematike in puščamo ob strani dejstvo, da je stanovanje tako glede gradnje, kot glede eksploatacije, standarda in cene, rezultat splošne oziroma povprečne, družbene in individualne produktivnosti dela. Tovariši poslanci, večkrat slišite, da za stanovanje namenjamo prevelik del nacionalnega dohodka in da je v svetu, zlasti v nekaterih državah, ta odstotek, ki se daje za stanovanjsko izgradnjo, občutno nižji. Pri nas ta odstotek dosega že 6 do 8-odstotni delež, medtem ko je drugod v svetu ta delež mnogo nižji, 2,3 ali 4%. Vendar moramo ločiti tisto skupino dežel, ki imajo nižji narodni dohodek na prebivalca in pri katerih se stanovanje smatra kot socialna, oziroma kot kolektivna dobrina, ki je več ali manj v strogi ingerenci državnih intervencij. Norma, ki se tu postavlja, je 500 dolarjev nacionalnega dohodka na posameznega prebivalca. Torej tam, kjer je ta udeležba pri nacionalnem dohodku pod 500 \$, tako kažejo podatki, je ta ingerenca države izrazita. Stanovanjska reforma, ki jo pravkar izvajamo, pa kaže na to, da se družbena intervencija umika iz stanovanjske sfere in da se stanovanje kot kolektivna dobrina začanja negirati, namesta tega pa se pojavlja novo vrednotenje stanovanja, in sicer ko individualne dobrine vsakega stanovalca.

Stanovanjsko gradnjo želimo prepustiti več ali manj tržnemu mehanizmu. Našemu sproščenemu gospodarskemu mišljenju, ki ga je prav ta reforma opredelila, ustreza težnja, da bi v stanovanjski politiki postopoma dosegli avtomatizem skozi delovanje tržišča, pri čemer naj bi intervencija družbe postopoma odpadla. Toda takoj se moramo seznaniti s spoznanjem, da je stanovanjsko tržišče vendarle specifično in da je domena nekaterih zakonitosti, ki odstopajo od pravic tržne igre razvitega gospodarstva. Stanovanje je imobilno in je čvrsto vezano na lokacijo, pri čemer ima tržišče vpliv le na področju gradbenega materiala in gradbenih storitev.

Preden nadaljujem, naj mi bo dovoljen kratek pregled sedanjega sistema gradenj. Temeljna predpostavka sistema je bila, da je stanovanje kolektivna dobrina in pretežno družbena skrb. Proizvajalec in potrošnik v takem krogu nista imela stika niti med seboj niti s svojo ali družbeno ekonomiko. Zato je dosedanji sistem imel res čudne in iracionalne nasledke, ki jih poznamo. Inflacijska spirala je prav na stanovanjskem področju najintenzivnejša. Stanovanje je doseglo vrtoglavo naraščanje cen od 50 000 din za m² v letu 1959 pa do 120 000 do 130 000 dinarjev in tudi več v letu 1965. Za stanovanje, ki je merilo 50 m², smo leta 1959 potrebovali okoli 15-letnih nacionalnih dohodkov na prebivalca, v 1964. letu pa že 20. Namenoma se ne spuščam v razne sumljive mednarodne komparacije glede števila stanovanj na 100 prebivalcev itd. zaradi tega, ker se nacionalni dohodek kratko malo ne da primerjati med razvitimi in nerazvitimi državami. Toda cena našega stanovanja je previsoka in zanj potrebujemo okoli 10-letnih osebnih dohodkov. To se pravi, da potrebujemo približno 10 celoletnih plač za nakup enega stanovanja. To je dvakrat preveč.

Povprečno gradimo eno stanovanje dve leti. V dveh letih lahko zgradimo tudi tovarno stanovanj. Kolikšna so obratna sredstva, ki jih vežemo, mislim, da je jasno. Skoraj polovico stanovanj dogradimo v 4. kvartalu. To govorim samo zaradi tega, da ilustriram, kako neorganizirana in neproduktivna je tista družbena dejavnost, ki jo imenujemo stanovanjska gradnja.

Udeležba v nacionalnem dohodku je v naši državi, kakor sem prej omenil, 6 do 8 %, udeležba stanovanjskih investicij v vseh družbenih bruto investicijah pa je 20 do 25 %. To je na vrhu svetovne lestvice. Razlaga tega stanja temelji na dejstvu, da v stanovanjski ekonomiki niso odločali merodajni ekonomski činitelji, kot so produkcijska in potrošna moč. Potemtakem je bila distribucija stanovanj in ne le gradnja izven gospodarskega odnosa: proizvajalec — potrošnik.

Stanovanje je dobil praviloma tisti, ki je imel višje osebne dohodke in obratno, tistemu z nižjimi osebnimi dohodki in iz manj produktivne kategorije družbeno stanovanje enostavno ni bilo dosegljivo. Prav stanovanjska reforma negira ta diskriminacijski in absurdni pojav. Stanovanjska reforma pa je organski del splošne gospodarske reforme in je zato od tega procesa ne smemo ločiti. Stanovanje mora postati blago, ne pa neka iracionalna, neka abstraktna dobrina, do katere ima nekdo pravico bodisi zaradi svojega položaja, zaradi socialnih razmer ali pa zaradi zvez, temveč mora postati blago, ki je v odvisnosti od skupne moči posameznika, od osebnega dohodka oziroma od družinskega dohodka. Stanovanje naj bi kupovali in prodajali po stvarni ekonomski ceni, kar pomeni, da bo drago zgrajeno stanovanje ostalo, slej ko prej, neprodano. Dejstvo je, da se zaloga takih stanovanj že kopiči v vsej državi. Neprodana stanovanja so predvsem draga stanovanja, za katere ni najti kupecev. Stanovanjski problem bo torej praviloma reševal kupec stanovanj sam s svojimi učinkovitimi ali pa izposojenimi sredstvi. Družba pa bo svojo intervencijo, po intencijah reforme, omejila na splošne gospodarske in finančne instrumente, s kreditno politiko, z instrumenti stanovanjskega varčevanja in podobno.

Mnogi odnosi se torej ne morejo pokazati že v letu 1966. Pri tem bi se dotaknil perečega vprašanja, ki se nanaša na padec stanovanjske gradnje. O tem vprašanju ne bi razpravljaj, ker računam, da bo Republiški zbor obravnaval to problematiko v mesecu januarju.

Stanovanjska gradnja, kakor vidimo, v zadnjih letih stagnira; in zaradi raznih novih faktorjev, upoštevajoč pri tem materialno deficitarnost in finančni zastoj, zaradi likvidacije skladov ter zmanjšane ambicije in podobno pa napovedujejo padec stanovanjske gradnje tudi v 1966. letu. Vendar v 1966. letu ni te bojazni, ker prenašamo iz leta 1965 zares izredno obsežno nedovršeno produkcijo, ki šteje 15 000 nedograjenih stanovanj.

Vsako leto zgradimo v Sloveniji 9000 stanovanj, in če prenašamo iz 1965. leta 15 000 nedovršenih stanovanj, računamo torej, da leta 1966 ne bo padel obseg stanovanjske izgradnje.

Napačno je ocenjevati stanovanjsko reformo z vidika nekaterih zastojev v dosedanem ciklusu gradnje. Razumeti je namreč treba, da je bil dosedanji cikel gradenj nekaj povsem drugega, nekaj kar ni bilo v rokah potrošnika, niti proizvajalca, ampak družbenih organov, ki niso bili neposredno zainteresirani za racionalno gradnjo stanovanj. Če pa bo prišlo do kakršnih koli perturbacij v stanovanjski graditvi, to ni nobena katastrofa, ker je to povsem logičen nasledek oziroma prehod iz sedanjega v novi sistem izgradnje stanovanj.

Vendar ni nobenega razloga, da bi v prihodnjih letih gradili manjše število stanovanj in to kljub temeljiti preorientaciji v sistemu, načinu in standardu gradnje.

Stanovanjska reforma se opira na tri bistvene elemente: na ekonomsko ceno stanovanja, oziroma ekonomsko stanarino, na stanovanjska podjetja in na sredstva poslovnih bank.

Tovariši poslanci, dovolite mi, da se zadržim nekoliko pri teh vprašanjih, čeprav se jih zakon, ki ga pravkar obravnavamo, neposredno ne dotika, vendar je z njimi v neposredni zvezi.

O tem, kaj je ekonomska stanarina, je bilo v naši javnosti že dovolj razprav, bodisi v časopisju, na zborih volivcev, javnih tribunah in podobno. Vendar si upam trditi, da pojmi niso povsem jasni. Ekonomska stanarina je tržna cena stanovanjskega stroška. To se pravi, da plačamo uslugo, ki nam je na razpolago po neki tržni ceni, ki naj se oblikuje na podlagi uravnovešenja ponudbe in povpraševanja. Tržno vrednost stanovanjske usluge določamo z vrsto činiteljev, kot so popis, točkovanje, ugotavljanje vrednosti stanovanja oziroma revalorizacija določene stanarine, vključno z elementi, kot so amortizacija, normativi vzdrževanja in tako dalje. Ekonomska stanarina bo predmet pogodbe med stanovanjskim podjetjem in stanovalcem, pri čemer bo občinska skupščina imela možnost limitiranja teh stanarin. Toliko torej na splošno.

Kje je torej izhodišče za ekonomsko ceno stanovanjskih uslug? Tržni odnosi se na tem področju ne manifestirajo in se ne morejo docela izraziti takoj, ampak je potreben daljši proces, ki bo privedel do teh odnosov oziroma do kontakta tržnih elementov kot sta ponudba in povpraševanje, seveda z nekaterimi specifičnimi omejitvami. Zaradi tega je Zvezna skupščina, ko je meseca aprila letos sprejela resolucijo o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva, zavzela stališče, naj bi stanarina, kot cena stanovanjske usluge — nekateri zelo radi uporabljajo primerjavo s ceno hotelske usluge, vendar naj nas to ne moti — znašala v globalu 4 % od vrednosti stanovanja. Merilo za takšno, lahko bi rekli konvencijo, je predpostavka, da se stanarina oblikuje na nivoju, ki približno ustreza obveznosti tistega, ki je vzel kredit za nakup stanovanja, in tistega, ki je najemnik stanovanja.

Morda je nekoliko nejasno, zakaj je določeno 4 % za stanovanjsko izgradnjo, vendar če bi prikazali celotno računico, potem bi videli, da so obveznosti tistega, ki je vzel kredit za gradnjo svojega stanovanja, bodisi za zidanje hiše, ali za nakup etažnega stanovanja, in obveznosti tistega, ki stanuje v družbenem stanovanju, približno enake. Iz dnevnega časopisa lahko povzamemo, da so se občinske skupščine v Sloveniji odločile za 3,5 % obremenitev od vrednosti stanovanja. Vrednost stanovanja dobivamo sedaj s točkovanjem oziroma z revalorizacijo stanarin, katere se povečujejo do določene zgornje meje okoli 3,5 % letno. Koliko pa je znašala sedanja stanarina? Sedanja stanarina je bila izračunana tako, da smo znesek amortizacije, ki je bila določena od 80 do 100 let, pomnožili z 2. Polovico tega zneska je v obliki stanarine dobil investitor oziroma stanovanjski sklad, polovico pa je ostalo hiši za vzdrževanje in za upravljanje hiše. Če primerjamo novo stanarino s sedanjo, potem vidimo, da bo nova stanarina višja za 75 do 100 %.

Vendar je nekaj nerazumljivo in v čemer je tudi diskusija okoli stanarin nejasna. Do sedaj smo stanarino izračunavali za vsako hišo posebej. V ceno stanovanja oziroma v gradbene stroške hiše smo vračunali amortizacijo. Na

osnovi te amortizacije smo izračunali stanarino tako, da smo jo pomnožili z 2, to se pravi, da je stanarina znašala dvojno amortizacijo.

Čim dražja je bila hiša, tem višji so bili gradbeni stroški in tem višja je bila tudi stanarina. Za v bodoče reforma negira takšno osnovo za kalkulacijo, ampak jemlje tržno povprečje, oziroma povprečne družbene stroške kot merilo za stanovanjsko uslugo, ali z drugimi besedami, če je ob drago zgrajeni in poceni zgrajeni hiši kvaliteta stanovanjske usluge enaka, pomeni, da mora tudi stanarina biti enaka. Stanarina torej ni več odvisna od vrednosti stanovanja, od njegovih stroškov, temveč je odvisna od širšega, globalnega povprečja. V tem je bistvena razlika. Kolikor bomo v bodoče gradili draga stanovanja, je jasno, da stanarina ne bo izhajala iz seštevka visokih gradbenih stroškov, ampak bo temeljila na povprečni kvaliteti stanovanjskih uslug.

Mislim, da je v tem bistvena preorientacija in bistvena sprememba. Kolikor nisem bil jasen, mi oprostite, saj je ta problematika dokaj komplicirana in jo čutimo vsi tisti, ki stanujemo v hišah, ki so v družbeni lasti, zlasti še danes, ko se ta stanovanja točkujejo. Pri tem točkovanju se večkrat pokažejo tudi razne anomalije. Stanovalci niso seznanjeni s sistemom točkovanja, zato izgleda kot da je to točkovanje izvedeno enostransko. Pri tem moram pojasniti, da ima vsak stanovalec pravico do pritožbe. Pri občinskih skupščinah pa so postavljene komisije, ki bodo te pritožbe reševale prej, preden bi jih bilo treba pošiljati sodišču.

Če se sedaj lotim posameznih faz stanovanjske reforme, potem moram omeniti tole:

Prva faza stanovanjske reforme je revalorizacija stanarin,¹ kar pomeni njihovo izenačevanje. Znano je, da so bile razlike v stanarinah za približno enaka stanovanja tudi do 100 %, in to zaradi tega, ker se je v zadnjih 4 do 5 letih inflacijska spirala izredno zavrtela. Gre torej za likvidacijo dvojnih oziroma različnih stanarin in za izračunavanje povprečne vrednosti stanovanj na podlagi cen iz leta 1964. To revalorizacijo izvajamo na podlagi popisa in točkovanja stanovanj, ki se pravkar izvaja in bo do konca tega leta zaključena. To je ogromno delo, ker je treba v Sloveniji popisati, točkovati in ovrednotiti okoli 120 000 stanovanj v družbeni lastnini. Revalorizirano stanarino ne smemo povezovati s stanovanjsko reformo v skrajnem smislu. Pri tem gre le za ugotovitev izhodišča za približno enakomerno vrednotenje stanovanj ter za popravo vrednosti tistih hiš, ki so bile obračunane in postavljene na podlagi starih cen. Revalorizacija velja od 1. avgusta do 31. decembra letos. Tu pravzaprav ne gre za povečanje stanarine, ampak gre za likvidacijo dvojnih stanarin za likvidacijo anomalij, ki so bile na tem področju. Z revalorizacijo dobimo nekako osnovo za določanje tako imenovanih ekonomskih stanarin. To, kar danes plačujemo, so akontacije na stanarine, ki so se s tem približale dejanski revalorizirani stanarini. Revalorizacija je torej le korekcija akontacije, ki je bila zelo enostaven proces.

V prihodnjem letu od 1. januarja dalje bodo stanovanjska podjetja določala tako imenovane ekonomske stanarine, ki jih sedaj opredeljujejo občinske skupščine, kakor vidimo, v višini 3,5 % od vrednosti posameznega stanovanja. Poudarjam, od revalorizirane vrednosti, ki jo pravkar ugotavljamo. Polna ekonomska stanarina je kakor vidimo 75 do 100 % višja od sedanje.

Na vprašanje, ali bo standard zaradi višjih stanarin padel, kar je najaktualnejše vprašanje stanovanjske reforme, bi lahko odgovorili takole:

Stanarina bo v 1966. letu v celoti subvencionirana in standard zaradi višje stanarine ne sme oziroma ne bo padel. To subvencijo bomo obračunavali preko službe družbenega knjigovodstva iz sredstev 4 % prispevka, ki smo ga doslej plačevali v stanovanjski sklad, ki ostane odslej delovnim organizacijam. Subvencija je globalna in se ne spušča v reševanje posameznih primerov, to se pravi v subvencijo posamezne stanarine. V globalu se izračuna subvencija tako, da za skupno število stanovanj ugotovimo sumarno razliko med staro in novo stanarino in jo subvencioniramo iz 4 % prispevka; ali z drugimi besedami: 4 % prispevek, ki ostane delovnim organizacijam, se bo zmanjšal za znesek te subvencije. Ta subvencija bo znašala v povprečju $\frac{1}{4}$ tega zneska od 4 % oziroma gre 1 % za subvencijo. Ta subvencija naj bi se po zveznih predpisih zmanjševala do leta 1970. Zmanjševanje subvecije pa bi se krilo s sočasnim dvigom realnega osebnega standarda in kupne moči prizadetih občanov. Standard zaradi višjih stanarin torej ne bo padel. Padel bo edino tam, kjer si posamezni stanovalci dovoljujejo takšen stanovanjski standard, ki presega njihove osebne oziroma družinske dohodke.

Naslednje izhodišče v stanovanjski reformi zadeva stanovanjska podjetja. Prosil bi vas, če mi še nekaj časa pozorno sledite zaradi tega, ker je stanovanjsko podjetje pogosto predmet najrazličnejših razprav, ki dobivajo pogosto tudi šaljiv in neresen ton, čeprav je povsem jasno, da se tržna vrednost stanovanjske usluge ne more izkazati drugače, kot da se tu ustvari nek odnos. Gre za odnos med najmanj dvema partnerjema, to sta občan oziroma stanovalec na eni strani, na drugi strani pa nekdo, ki ga je družba za to pooblastila, to je stanovanjsko podjetje. Stanovanjsko podjetje nudi usluge povprečne kvalitete, za povprečno ceno, ki jo imenuje stanarino. Torej ta odnos med najemnikom stanovanja in stanovanjskim podjetjem je nujen faktor za ekonomsko računico v našem stanovanjskem gospodarstvu.

Zelo obširna javna razprava kaže na zdravo reagiranje naših ljudi, ki izražajo bojazen, da se bo v teh podjetjih nakopičilo administracije in da bodo postala pribežališče odvečne delovne sile, izražajo strah glede monopolnega položaja teh podjetij glede visokih stroškov, neracionalnega poslovanja itd. Mislim, da so tudi razprave v skupščinskih odborih opozorile na to vprašanje, kar je treba še posebej naglasiti. Nezaupanje do novih stanovanjskih organizacij je tako močno — kar je seveda tudi razumljivo, ker je to noviteta — da so nekatere gospodarske organizacije prav v zadnjih dneh decembra začele z razprodajo svojega stanovanjskega fonda. To so storile, kot smo zasledili v časopisju, Papirnica Vevče, Količevo, Savske elektrarne in mislim, da še nekatere druge organizacije. Vprašamo se, ali je takšna razprodaja zakonita in ali je smotrna glede na to, da revalorizacija oziroma ugotovitev vrednosti stanovanj še ni izvedena. Vprašali smo te delovne organizacije, kaj s tem mislijo in so nam pojasnili, da so razprodajo stanovanj zavarovali s pogoji, da se bodo cene prilagodile revalorizaciji, ki naj bi bila podlaga za izklicno ceno pri licitaciji teh stanovanj.

Teoretično vzeto, če bi razprodali ves družbeni stanovanjski fond, potem stanovanjskih podjetij praktično ne bi rabili. Vendar, stanovanjska podjetja niso samo organizacije, ki bodo vzdrževale stanovanjski fond, ampak so tudi ključni element naše stanovanjske politike za prihodnje.

Če pa bi morali odgovoriti na vprašanje, ali je razprodaja stanovanjskega fonda, ki so se ga lotile nekatere delovne organizacije, gospodarsko smotrna ukrep, bi morali reči, da je to stvar, ki je zakonita in ki ji ne moremo oporekati,

ker gre tu za logičen proces, ki stremi za tem, da bi bilo stanovanje individualna ne pa neka družbena dobrina, za katero naj skrbi družba s svojimi instrumenti in organizacijami.

Menim, da je ta proces pozitiven. Toda stanovanjska podjetja imajo svojo karakteristiko, ki jo je treba posebej naglasiti. Ta podjetja morajo postati odločilni činitelj ne samo glede vzdrževanja stanovanjskega fonda, temveč tudi pri novogradnji. Ne gre za to, da bi stanovanjska podjetja postala del nove gradbene operative, ampak za to, da bi stanovanjska podjetja bila predvsem pobudnik pri organizaciji kreditiranja v bankah, pri zbiranju sredstev od občanov in delovnih organizacij in pri stanovanjskem varčevanju. Ali ne bi bilo prav, da se v krogu stanovanjskih podjetij zbirajo in organizirajo stanovanjski interesi, ki se sicer sami le težko znajdejo v precej zamotanem procesu pridobivanja kredita, lokacij, gradbenih materialov in podobno. Vse slabosti glede delovanja stanovanjskega podjetja pa bo morala obravnavati širša družbena skupnost in pa tudi kontrola, ki izhaja prav iz institucij, ki jih navaja predloženi zakon o pravicah stanovalcev, ki ga danes obravnavamo.

Tretji moment so banke. O banki govoriti danes, ko nam še niso znana sredstva in stanje zaključnih računov, je malo težko. Vendar lahko gledamo z zaupanjem na proces, ki se je že začel odvijati. V ta proces so se vključile nekatere banke, zlasti komunalna banka v Ljubljani, ki je že pripravila pravilnik o stanovanjskem varčevanju, posebej za posameznike in posebej za delovne organizacije. Stanovanjska podjetja bodo nalagala svoja sredstva v banke, ki bodo imele posebno kreditno službo za financiranje stanovanjske gradnje, kar že uvajajo in kar že prinaša dobre rezultate. Kreditna bilanca sicer še ni izdelana, lahko pa trdimo, da bomo imeli v letu 1966 več sredstev kot smo jih imeli doslej, na drugi strani pa bodo ta sredstva razdrobljena pri številnih delovnih organizacijah in bo razpolagalna pravica s temi sredstvi v bodoče bistveno drugačna.

Kolikor bi se spuščal v podrobnosti te problematike, bi prekoračil tako čas, kakor tudi temo, ki jo obravnavamo. Glede upravljanja s stanovanjskimi hišami, ki ga ureja ta zakonski predlog, pa opozarjam na naslednje dejstvo:

Hiše so zgubile status pravne osebe. Sredstva za investicijsko vzdrževanje, s katerimi so doslej upravljali hišni sveti, so prešla na stanovanjska podjetja. Večkrat slišimo pripombo, da nova stanovanjska zakonodaja daje nezaupnice hišnim svetom, ki so imeli doslej več sredstev, kajti nova zakonodaja prinaša glede tega bistvene spremembe.

Hišni sveti kot organi družbenega upravljanja s stanovanjskimi hišami so izgubili tudi del pristojnosti, ki so jih imeli doslej, ko so neposredno gospodarili s sredstvi, ki so določena za tekoče vzdrževanje hiš in skupnih naprav v hišah. Tekoče investicijsko vzdrževanje je iz pristojnosti hišnih svetov preneseno na stanovanjska podjetja. Vendar je zvezni zakon hkrati vsebinsko razširil in povečal sistem družbenega upravljanja stanovanjskih hiš prav tako kot naš republiški zakon poudarja organ hišnega sveta in na novo uvaja skupščino stanovalcev. Gre za soodločanje pri upravljanju združenih sredstev investicijskega vzdrževanja stanovanjskih hiš pri stanovanjskih podjetjih ter tudi za soodločanje pri razširjeni reprodukciji stanovanj ter za druge pomembnejše zadeve. Doslej stanovalci niso imeli nobenega vpliva na uporabo sredstev za razširjeno reprodukcijo. Odslej pa se bo razširjena reprodukcija odvijala pod neposrednim vplivom stanovalcev. Novi temeljni zakon je odpravil dosedanje določbe o stanovanjskih razmerjih, ki so urejale pravice in obveznosti stanovalcev. Re-

publikam pa je prepuščeno, da s svojimi predpisi uredijo ta vprašanja. Skupno s skupščinskimi organi smo pripravili predlog zakona, ki to vprašanje ureja. Zlasti v Sloveniji, kjer so se hišni sveti dobro uveljavili, ohranja predlog zakona institucijo hišnih svetov in poudarja zbor stanovalcev kot pomembne organe družbenega upravljanja v stanovanjskem gospodarstvu, glede na to, da so s svojim delom že veliko pripomogli k izboljšanju vzdrževanja stanovanjskih hiš. Tudi bojazen glede monopola, ki bi ga imelo stanovanjsko podjetje in tudi glede hegemonije, ki bi jo lahko izvajalo, ker bo pobiralo stanarino, investiralo in tudi vzdrževalo hiše, se bo v znatni meri zmanjšala, spričo tega, da bodo zbori stanovalcev po svojih zastopnikih sodelovali v sestavu delavskega sveta stanovanjskega podjetja in tam soodločali.

Menimo, da skupščina stanovalcev kot nova institucija in kot javna tribuna stanovalcev postane lahko močan faktor, preko katerega bodo varovane širše družbene koristi nasproti morebitnim ožjim koristim stanovanjskega podjetja. Temeljni zakon je uvedel tudi posebno arbitražo za reševanje sporov med stanovalci in stanovanjskim podjetjem. Stanovanjsko podjetje bo pogodbeni partner v odnosu do stanovalcev, s katerimi se sklenejo pogodbe kot dvostranski akti.

Tovariši poslanci! V svojih izvajanjih sem se omejil le na nekatere bistvene elemente stanovanjske reforme s prepričanjem, da še zdaleč nisem izčrpal vseh problemov. Želel sem osvetliti predvsem vprašanje družbenega upravljanja na delovanje stanovanjskega podjetja, ki od 1. januarja prihodnjega leta nastopa kot nova organizacija in kot bistveni člen naše stanovanjske reforme.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želita predstavnika odbora oziramo komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Marija Mesarič.

Marija Mesarič: Ne želim na dolgo in na široko povzemati razprave govornika pred menoj. Vendar moram reči, da kljub temu, da smo v zadnjem tednu tega leta, ko se spričo zimskega vzdušja poraja tu in tam tudi pravljico razpoložnje, ne morem zaradi stvarnosti, v kateri živim, verjeti vsem tistim pravljicam, ki jih pogosto slišim in o katerih berem.

Govornik pred menoj je namreč tako optimistično prikazal bodočo stanovanjsko gradnjo, da si ne morem kaj, da se ne bi zoperstavila takemu optimizmu. Zgolj dejstvo, da če letos nismo dokončali 15 000 stanovanjskih enot, ki jih bomo pač dokončali v prihodnjem letu, in kar naj pomeni, da se nam zato ni treba bati zaostanka v stanovanjski gradnji, nas še ne more navdajati z optimizmom. Z drugimi besedami: če letos dijak ni dokončal letnika zato, ker se ni učil, pa čeprav je hodil v šolo, to še ni zagotovilo, da bo prihodnje leto odličnjak. Eventualno bo letnik dokončal, s tem njegovim »uspehom« pa niti družba niti dijak ne bosta ničesar bistvenega pridobila.

Oprostite tej primerjavi, ki se mi je porodila ob tako optimističnem opisovanju stanovanjske reforme in ob tako rožnatih perspektivah, ki se obetajo našim državljanom na tem področju. Mislim, da so taka izvajanja lahko »pri-srčna« čestitka za novo leto vsem tistim, ki stanovanja v letošnjem letu in v zadnjih dvajsetih letih niso mogli dobiti.

Na osnovi izvajanj predgovornika bo občan imel poslej večje možnosti vplivati na razširjeno reprodukcijo, na katero doslej ni imel nobenega vpliva, skratka, občan bo imel vpliv na razširjeno reprodukcijo, pa čeprav bo imel prazen žep, saj bo denar imela banka, in to tista banka, ki že sedaj izjavlja, da ima milijardne deficite glede na sredstva angažiranja v prejšnjih letih. Res ne vem, če s takim optimizmom in s takim prikazovanjem stanja ne zavajamo naših državljanov.

Naj mi torej tovariš predgovornik oprost, če sem to povedala, pri čemer niti ne želim kakšnega pojasnila. Povedati sem le hotela, da takim pravljičam vsi ne verjamemo, pa tudi če kdo tako misli.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? Besedo ima Frančiška Perbil.

Frančiška Perbil: Tovarišice in tovariši poslanci! Ko danes sprejemamo zakon o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije, se moramo vendarle zavedati, da je sprejem zakonov končno le najlažja stvar v kompleksni problematiki stanovanjskega gospodarstva.

S prenosom sredstev in obveznosti na banke, skrb širše družbene skupnosti za stanovanjsko gradnjo, kljub mnogim pomislekom, ne sme popolnoma prenehati. Stanovanjsko vprašanje je še vedno eno izmed prvih nerešenih družbenih problemov. V ilustracijo naj navedem skromen podatek.

V občini Ljubljana-Bežigrad se je 50 % pritožb občanov, vloženi pri komisiji za prošnje in pritožbe občinske skupščine nanašalo prav na nerešena stanovanjska vprašanja. Pri občinskem stanovanjskem organu je bilo registriranih okrog 800 prosilcev za stanovanja, čeprav je ta razpolagal letno le s 3 do 5 stanovanji. Za navedenimi številkami pa se žal skrivajo težki problemi zlasti socialno šibkih družin, kot na primer ogroženo zdravje otrok, razbite družine, alkoholizem in podobna zla. Ob tem sicer lahko ugotovljamo, da je bila stanovanjska gradnja v tej občini razmeroma široka, čeprav je tudi res, da so stanovanja dobili predvsem tisti, ki so imeli dovolj sredstev za lastno udeležbo ali pa so prišli do stanovanj preko podjetij, kjer so bili zaposleni. Podobna situacija je verjetno tudi v drugih občinah naše republike.

Če pri dosedanem stanju na tem področju, ki že sedaj ni bilo zadovoljivo, upoštevamo še letošnji zastoj v izgradnji, je razumljiva zaskrbljenost naših občanov, posebno tistih, ki niso več v delovnem razmerju, da bodo v novih pogojih financiranja še težje rešili svoj stanovanjski problem. Resolucija Zvezne skupščine o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva, ki je bila sprejeta letos spomladi, v uvodu ugotavlja, da so skladi za zidanje stanovanjskih hiš dosegli pozitivne rezultate, da pa je gradnja kljub temu zaostajala. Poudarja se tudi, da je povečana stanovanjska gradnja eden izmed bistvenih pogojev za izboljšanje življenjskega standarda in za hitrejšo naraščanje produktivnosti dela v naši državi, zaradi česar je treba obseg stanovanjske izgradnje povečati.

Nadalje ta resolucija priporoča, naj bi elementi novega sistema kreditiranja, zlasti pa pogoji za te kredite bili stabilni in na daljši rok. Mislim, da bodo morale banke in vsi, ki bodo delali na tem, upoštevati stališča izražena v resoluciji. Novi sistem financiranja stanovanjske izgradnje lahko še posebej težko prizadene borce, invalide in upokoјence, zato bi si morali prizadevati, da

bo načelo resolucije, ki govori, da morajo družbeno-politične skupnosti iz svojih rednih dohodkov zagotavljati finančna sredstva za udeležbo pri gradnji stanovanj za te naše občane, resnično ostvarjeno. Tudi zaostreni pogoji gospodarjenja in nova vloga proračunov ne bi smela biti vzrok, da bi se družbena skupnost popolnoma otresla te svoje dolžnosti.

Ni mi znano, če je vprašanje sredstev, ki so jih vložili varčevalci pri dosedanjih skladih, že dokončno rešeno. Mislim, da je edino pravilno mnenje naših skupščinskih odborov, ki opozarjajo, da je treba brezpogojno zagotoviti izpolnjevanje obveznosti do tistih varčevalcev, ki so s skladi že imeli sklenjene pogodbe. Izigravanje občanov v tako življenjsko važnem vprašanju, pač ne bi bilo v skladu z načeli naše družbe. Rešitev tega problema je izredno važno tudi za občino Ljubljana-Bežigrad, kjer je bilo varčevanje dobro organizirano, pa tudi za druge občine oziroma občane.

Tudi s stališča gospodarnosti bi bilo drugačno ravnanje napačno, saj bi se precejšnja sredstva posameznikov trošila drugje, namesto, da bi se skupnosti za stanovanjsko gradnjo razbremenile obveznosti, ki jih imajo.

Uvodno misel, da se skrb družbene skupnosti za stanovanjsko gradnjo ne sme zmanjšati, naj dopolnim s stališčem že omenjene zvezne resolucije, da so družbeno-politične skupnosti dolžne, da s svojimi ukrepi in dopolnilnimi sredstvi zagotavljajo ugodne pogoje za razvoj stanovanjskega gospodarstva, da bi tako uporabniki družbenih sredstev, kot tudi posamezni občani imeli ustrezno ekonomsko spodbudo za vlaganje sredstev v stanovanjsko izgradnjo.

Morda mi bo kdo očital, da se ne zavedam dejanskih možnosti, ko govorim o teh problemih, ki naj se čimprej in čimbolje rešijo. Znane so mi številke o visoki prezadolženosti dosedanjih skladov. Toda ko smo pisali in sprejemali zvezno resolucijo, ki govori o povečanju stanovanjske graditve, smo poznali naše ekonomske sposobnosti in tudi vedeli za ukrepe, ki jih bo prinesla reforma.

Če smo kljub temu in v takih okoliščinah sprejeli taka stališča, je bila naša dolžnost, da z vsemi možnimi ukrepi in z zbiranjem vseh razpoložljivih sredstev to postopoma uresničujemo, ker bodo sicer napisana stališča ostala mrtva črka, občani pa bodo izgubili zaupanje v naša prizadevanja in ukrepe.

Tudi naše družbeno-politične organizacije v zadnjem času dosti razpravljajo o stanovanjskem gospodarstvu in opozarjajo na zapoznelo sprejemanje zakonskih predpisov. Zainteresirani občani, ki spremljajo te razprave, pričakujejo, da bodo vsi odgovorni organi delali v duhu teh priporočil.

Dovolite, da spregovorim nekaj besed še o postopku v zvezi z izdajanjem lokacijskih in gradbenih dovoljenj za družbeno in individualno gradnjo, ki marsikaterega občana tako razburja. Statistika tako imenovanih črnih gradenj ni samo odraz nediscipline občanov, ampak tudi naše nesposobnosti in togosti naših predpisov. Občani ne morejo razumeti, da v preteklih letih nismo znali voditi naše urbanistične politike tako, da bi ustregli upravičenim težnjam občanov in hkrati varovali širše družbene koristi. Verjetno slovenski proizvajalec daje vendarle toliko sredstev, da bi ta služba lahko bila boljša in ekspeditivnejša.

Naj za zaključek ponovno poudarim osnovno misel svoje razprave. S sprejemanjem zakona o prenosu sredstev na banko smo naredili prvi in najlažji korak za uveljavljanje novega sistema financiranja stanovanjske graditve. V prihodnje pa skrbimo, da bodo vsi ukrepi usmerjeni v to, da uresničimo spre-

jeta pozitivna načela, čeprav so bomo morali prebijati skozi težave in upoštevati naše gospodarske sposobnosti.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o pravicah in dolžnostih stanovanjcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Prekinjam razpravo in odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.30 in se je nadaljevala ob 12.10.)

Nadaljujemo sejo Republiškega zbora in prehajamo na 9. točko dnevnega reda na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Ermina Kržičnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Ta zakon sta obravnavala odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve ter zakonodajno-pravna komisija. Oba sta zboru dala pismeni poročili. Ali želita poročevalca odbora oziroma komisije dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Zato pričnjam razpravo. Kdo želi besedo. (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije.

Tovariši in tovarišice, predlagam, da bi 10. in 11. točko dnevnega reda obravnavali kasneje, ker je predstavnik Izvršnega sveta trenutno na seji Organizacijsko-političnega zbora. Upam, da se s tem strinjate. (Poslanci se strinjajo.)

Zato prehajamo na 12. točko dnevnega reda in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Nado Majcen. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želi kdo izmed predstavnikov odborov dati še ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima Mirko Remec.

Mirko Remec: Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora SR Slovenije je na seji dne 27. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne

vojne in njihovih družinskih članov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet dne 24. 12. 1965.

V načelni in podrobni obravnavi se je odbor s predloženim zakonom strinjal in ni imel nobenih pripomb k posameznim členom. Glede na to predlaga odbor, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z dne 24. 12. 1965.

Predsednik Tine Remškar: Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlagani zakon, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Rudija Čačinoviča. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k predlogu zakona tudi ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želita poročevalca odbora oziroma komisije dati se ustno poročilo. (Da.) Besedo ima tovariš Franc Leben.

Franc Leben: Kot poročevalec odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora sem dolžan posredovati še nekatera stališča našega odbora v zvezi s predloženimi amandmaji, katere je predložila skupina poslancev s področja Prekmurja. Predloženi amandma je bil že obravnavan na skupni seji 24. 12. letos in sicer na seji odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora. Odbora omenjenega amandmaja nista sprejela iz naslednjih razlogov.

Poslanci so se v načelni razpravi v zvezi s predlogom, da bi se formirala skupnost tudi na področju Murske Sobotе, bolj nagibali k temu, da se število komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in s tem zavodov za socialno zavarovanje zniža, ne pa zvišuje. Takšno stališče so zagovarjali tudi zdravstveni delavci, glede na bodoče zdravstvene regije v Sloveniji.

Podobna stališča kot v naši republici zavzemajo tudi v ostalih republikah na primer v SR Srbiji, ki šteje 8 milijonov prebivalcev, predvidevajo pa le od 12 do 15 komunalnih skupnosti. Avtonomna pokrajina Vojvodina, ki šteje okoli 2 milijona prebivalcev, torej več kot Slovenija, predvidevajo samo 3 komunalne skupnosti. V SR Hrvatski predvidevajo le 8 komunalnih skupnosti, čeprav šteje ta republika 4 300 000 prebivalcev. Kljub temu pa zdravstveni delavci v SR Hrvatski menijo, da bi jim glede na bodoči razvoj zdravstvenih regij bolj ustrezale samo 4 skupnosti. Kot vidimo, gre torej za to, da se oblikujejo čim-večje rizične skupnosti, da bi se na ta način smotrno izpopolnjevale zdravstvene kapacitete, glede na resnične potrebe in seveda tudi glede na finančne zmožljivosti določenega območja.

Viri finančnih sredstev teh skupnosti morajo biti tolikšni, da bodo zadostna ekonomska podlaga za samostojno izvajanje zdravstvenega zavarovanja brez prelivanja sredstev iz ene v drugo komunalno skupnost preko sklada za pozavarovanje. Murskosoboška skupnost je imela na primer letos takšno stanje, da je plačala 56,5 milijona premij v sklad pozavarovanja, prejela pa je iz tega sklada skoraj 203 milijone din. V primeru združitve z mariborsko skupnostjo bi seveda to prelivanje odpadlo. Z ustanovitvijo večjih in dovolj močnih rizičnih skupnosti socialnega zavarovanja in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje bi dosegli tako organizacijo socialnega zavarovanja, ki bi zagotavljala strokovno boljše delovanje in racionalnejše poslovanje, občutno bi se zboljšala struktura kadrov pri zavodih in bi se zagotovilo kvalitetnejše in ekspeditivnejše poslovanje ob relativno nižjih stroških. Tako ustanovljene večje komunalne skupnosti na ekonomsko zaokroženih območjih bodo teritorialno usklajene tudi s skupnostjo kmetijskih zavarovancev z zdravstvenimi skupnostmi, nadalje s skupnostmi za zaposlovanje in s predvidenimi bodočimi zdravstvenimi regijami. S tem bo omogočeno tudi uspešno sodelovanje organov samoupravljanja na vseh področjih omenjenih dejavnosti. In končno naj izrazim mnenje našega odbora, kolikor bi odstopili od načela zoostritve pogojev za ustanavljanje komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov ter komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, bi s tem v celoti porušili koncept predvidenega bodočega razvoja vseh teh služb in njihovega samoupravljanja.

Ker se poleg mursko-soboškega področja pojavljajo zahteve še iz drugih krajev Slovenije, ki prav tako težijo k ustanovitvi manjših rizičnih skupnosti, bi zaradi tega ponovno prišli v položaj, da bi se družbena sredstva zopet neracionalno trošila in še bolj drobila, kar končno tudi ni v skladu s cilji gospodarske reforme. Zaradi tega oba odbora predloženega amandmaja nista sprejela.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima Franc Zadravec.

Franc Zadravec: Tovarišice in tovariši poslanci! V svoji razpravi k predlaganemu zakonu o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje se želim dotakniti vprašanja utemeljenosti nekaterih določil in zakonitosti tega zakonskega predloga. O problemu reorganizacije skupnosti socialnega zavarovanja in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje je razpravljal že Socialno-zdravstveni zbor na prejšnjem zasedanju dne 26. 10. letos. Iz zapisnika, ki so ga poslanci tega zbora dobili poleg ostalega gradiva za današnjo sejo, je razvidno mnenje zbora, da v sedanjih pogojih ne kaže prenažno ukrepati o tem vprašanju, ne da bi podrobno proučili problem, analizirali dosedanje poslovanje te službe in ugotovili, kaj bomo s tem izboljšali in koliko lahko prihranili s predvideno reorganizacijo službe socialnega zavarovanja.

Navajam zaključek Socialno-zdravstvenega zbora glede tega vprašanja, ki se glasi: »Reorganizacija komunalnih skupnosti pa mora sloneti na temeljitih proučitvah. Prenagljeno ukrepanje na tem področju bi lahko povzročilo več škode kot koristi.«

Zaključki se mi zdijo dovolj jasni in bi jih lahko predlagatelj zakona upošteval. Dvomim, da se je od zadnjega zasedanja Socialno-zdravstvenega

zboru pa do danes oziroma do priprave tega osnutka lahko dovolj proučilo problematiko socialnega zavarovanja in zato menim, da predlagatelj ni upošteval priporočila omenjenega zbora. Ne morem se zadovoljiti s poročilom zakonodajno-pravne komisije, s poročilom odbora za delo in socialnega zavarovanja in z obrazložitvijo predlagatelja, ki navaja kot utemeljitev edino to, kar smo dobili z dokumentacijo k predlogu zakona. Iz poročila so namreč razvidne samo splošne ugotovitve, o katerih je sicer razpravljaj Socialno-zdravstveni zbor na prejšnjem zasedanju, in to, da je treba težiti k ustanavljanju čimvečjega števila rizičnih komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, da bi bilo območje teh usklajeno z začrtano regionalno organizacijo zdravstvene službe. Le površno pa so omenjena tudi predvidevanja, da bomo z reorganizacijo komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in s tem tudi komunalnih zavodov za socialno zavarovanje dosegli racionalnejšo službo socialnega zavarovanja. Te ugotovitve predlagatelja oziroma obeh odborov pa niso z ničemer dokazane oziroma konkretizirane, kar še posebej velja za racionalizacijo in izboljšanje službe socialnega zavarovanja. Dovolite, da konkretiziram te svoje trditve samo z nekaj podatki s področja sedanje komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Ptuj, katera bi se v skladu s predlaganimi pogoji, ki jih vsebuje predlog zakona, morala nujno priključiti bodoči komunalni skupnosti Maribor. Več ali manj pa so ti podatki uporabni tudi za področje Raven na Koroškem in za Mursko Soboto, kakor ste že videli danes iz predloženih amandmajev grupe poslancev iz Prekmurja.

Komunalna skupnost socialnega zavarovanja delavcev Ptuj je bila ustanovljena na osnovi zakonitih predpisov, kot vse ostale skupnosti socialnega zavarovanja v Socialistični republiki Sloveniji, in sicer za območje Ptuj in Ormož, na katerem živi nad 85 000 prebivalcev, od katerih je tako ali drugače zavarovano že 82 000 ljudi. Od tega je 16 500 aktivnih zavarovancev, okoli 4000 upokojencev, 28 000 družinskih članov ter preko 32 000 kmetijskih zavarovancev. Skupnost je bila ustanovljena v jeseni 1962. leta, in to samo zato, ker nas sedanja skupnost v Mariboru tokrat ni hotela vključiti v njihovo skupnost z zavodom v Mariboru. Do vključno leta 1962, ko je to področje spadalo k bivšemu okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru, je imel sklad za zdravstveno zavarovanje na tem področju stalne primanjkljaje, in sicer v letu 1961 preko 101 milijon dinarjev in v letu 1962 okoli 57 milijonov dinarjev. To je bil verjetno tudi eden izmed glavnih razlogov, da nas mariborska skupnost takrat ni hotela. Že takoj prvo leto samostojnega poslovanja skupnosti in zavoda na tem področju pa se je pokazal povsem nasproten finančni rezultat, tako sklada za zdravstveno zavarovanje, kakor tudi v sami službi. Leta 1963 je imel sklad okoli 57 milijonov din presežka, v letu 1964 pa že preko 105 milijonov din. Stroški službe so bili v letu 1963 manjši kot v letu 1962 za okoli 2 milijona dinarjev. Pripominjam pa, da je v letu 1962 na tem področju poslovala le podružnica bivšega okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, v letu 1963 pa je bil v Ptuj samostojen komunalni zavod za socialno zavarovanje z večjim obsegom poslovanja.

Stroški sklada za zdravstveno zavarovanje so bili na enega aktivnega zavarovancā sedaj znatno izpod republiškega povprečja, in so znašali v letu 1963 kar 6581 dinarjev, v letu 1964 pa že okoli 5100 dinarjev. Letos pa je bilo do 30. 10. 1965 stanje nekoliko slabše, saj so bili stroški samo za 205 dinarjev nižji od republiškega povprečja in to iz določenih objektivnih razlogov. Skupščina skupnosti je razumela težave občinskih proračunov in zdravstvenih zavodov za

financiranje preventivnega zdravstvenega varstva glede odplačevanja anuitet za nakupe prepotrebnih stanovanj za srednji in višji medicinski kader, ki ga v to službo ni mogoče dobiti brez potrebnega in primernega stanovanja in je prevzela breme financiranja teh potreb v pretežni meri v breme sklada za zdravstveno zavarovanje. To so priporočili pristojni republiški organi vsem skupnostim socialnega zavarovanja. Ti stroški znašajo v tem letu približno 150 milijonov dinarjev, kar je tudi razlog, da so stroški sklada za zdravstveno zavarovanje na tem področju v tekočem letu, v primerjavi z drugimi skupnostmi, zelo visoki, vedno pa še izpod republiškega povprečja. Že samo ti, sicer skromni podatki, dokazujejo, da ni samo v večjih, rizičnih skupnostih poslovanje racionalnejše, kot je to ugotovljeno v materialih, ki smo jih dobili za sejo. Prav zaradi tega je predlagani pogoj glede števila zavarovancev le formalnega značaja in po mojem nima prostora v zakonu. To moram poudariti še posebej zato, ker se ta pogoj aplicira tudi na ustanavljanje skupnosti zavarovanja kmetov. To pa bi konkretno pomenilo za ožje področje občin Ptuj in Ormož, da ne bi mogli ustanoviti lastne komunalne skupnosti zavarovanja kmetov, pa čeprav ima to področje preko 32 000 kmetijskih zavarovancev in bi se morali potem priključiti mariborski skupnosti, ki ima sedaj manj kmetijskih zavarovancev. To se še posebno odraža na področju sedanje skupnosti v Murski Soboti. Dejansko pa bi se po uveljavitvi tega zakona in po teh pogojih morale, po številu zavarovancev močnejše skupnosti za zavarovanje kmetov, administrativno priključiti k manjšim skupnostim. Ta podatek ponovno prikazuje, da je število zavarovancev res samo formalen pogoj in da ga ni mogoče sprejeti. Ponovno pa lahko ugotovimo, da predlog zakona ni dovolj proučen in utemeljen s potrebnimi analizami. Ne morem tudi razumeti, zakaj se kot pogoj za ustanovitev komunalne skupnosti predlaga še zavod za zdravstveno varstvo. Ne vem, kakšno vlogo so v službi socialnega zavarovanja odigrali doslej okrajni zavodi za zdravstveno varstvo, da bi sedaj morali biti odločilen faktor pri ustanavljanju komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja.

Zaradi navedenega predlagam, da se zakonski predlog o pogojih za ustanovitev komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja v celoti zavre, ker ne temelji na analizah dosedanjega poslovanja komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, da bi se na ta način lahko predvideli pozitivni rezultati predlagane reorganizacije, ki so v skladu s cilji gospodarske reforme.

Prav tako nisem prepričan, da je predlagani zakon v skladu s temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja iz leta 1962 in s sklepom republiške skupnosti socialnega zavarovanja v Ljubljani dne 27. 6. 1962, s katerim so bili predpisani pogoji za ustanovitev skupnosti in zavodov. S predlaganim zakonom bi se namreč te skupnosti in zavode administrativno ukinilo in brez privolitve ustanoviteljev, to je skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in občinske skupščine. V temeljnem zakonu o zavodih je točno predpisan postopek za likvidacijo zavodov, med katere po tem zakonu spadajo tudi komunalni zavodi za socialno zavarovanje. Gre namreč za že obstoječe komunalne skupnosti in komunalne zavode socialnega zavarovanja, ki so bili ustanovljeni na osnovi zakonitih predpisov. Postopek za prenehanje zavoda je predpisan v 8. poglavju že omenjenega temeljnega zakona o zavodih. V 104. členu tega zakona pa je predpisano, da zavod preneha, če ni več potrebe po dejavnosti, s katero se zavod ukvarja, po besedilu 105. člena pa tudi tedaj, če ne more več izpolnjevati svojih obveznosti. V 106. členu je predpisano, da

izda akt o prenehanju zavoda občinska skupščina, v kateri ima zavod svoj sedež. V istem členu tega zakona pa je še posebej predpisano, da akta o prenehanju zavoda ni mogoče izdati, če je družbeno-politična skupnost, ali pa delovna ali druga organizacija mnenja, da še naprej traja potreba po dejavnosti, s katero se zavod ukvarja. Če bi sprejeli predlagani zakon, bi administrativno ukinili že obstoječe zavode mimo predpisov temeljnega zakona o zavodih, ki jasno določa postopek za ukinitev že obstoječih zavodov, kar je v pristojnosti ustanoviteljev, to je občinskih skupščin.

Prav zaradi tega smatram, da je predlog zakona v nasprotju z določili temeljnega zakona v zavodih in ni v skladu z ustavo SR Slovenije, ki določa, da noben republiški predpis ne more biti v nasprotju z zveznim predpisom. Zato predlagam, da se predlog zakona zavrne tudi iz teh razlogov, in to vsaj za toliko časa, dokler se ne dobi mnenje Ustavnega sodišča SR Slovenije. To predlagam zato, ker je zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije v svojem poročilu z dne 8. 12. 1965 že povedala svoje mnenje o skladnosti tega zakonskega predloga z ustavo.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ivan Ros.

Ivan Ros: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da k obrazložitvi predloga amandmaja povzamem nekaj misli, in sicer iz predložene dokumentacije, ki ste jo prejeli šele danes in je žal niste imeli možnosti prebrati.

S predloženim zakonom o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, bomo, resda v prvi vrsti uredili komunalno skupnost socialnega zavarovanja aktivnih zavarovancev, to je delavcev. Ob pogojih za nastanek teh skupnosti bodo lahko obstojale le komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in za tehnična ter administrativna opravila komunalni zavod za socialno zavarovanje.

Iz razumljivih razlogov smo v zakonskem predlogu predvidevali take pogoje, da bi se navedene institucije ustanovljale le na področju, kjer imamo predvideno regionalno organizacijo zdravstvene službe. Kolikor vemo, se še vedno govori o prehodni ureditvi zdravstvenih regij, ker določene okolnosti še ne dopuščajo, da bi že danes uresničili ustrezno ureditev zdravstvene službe v SR Sloveniji, ki dopušča obstoj največ štirih, dveh ali celo ene same regije zdravstvene službe. Ob tem, ko s predloženim zakonom predlagamo ustanovitev 7 takih območij, in ko v SR Sloveniji pa tudi ne na posameznih širših gravitacijskih področjih še ne obstoja program razvoja zdravstvene službe, ki naj bi krila potrebe od osnovnega varstva do specializiranih in najbolj specializiranih zdravstvenih ustanov v SR Sloveniji, se področje Pomurja čuti prizadeto. Dovolite, da na kratko pojasnim, zakaj. Navedel bom le nekaj od elementov, ki so se sicer na široko utemeljevali na širših sestankih zdravstvenih in družbeno-političnih delavcev ter poslancev, kot tudi na občinskih skupščinah in v zdravniškem društvu za Pomurje. Te utemeljitve so priložene k amandmaju. Pomurje, zlasti nekateri njegovi deli imajo specifično zdravstveno patologijo. Ta in pa druge karakteristike, demografske in geografske, so že dosedaj narekovale razvoj osnovne zdravstvene službe tega področja. Pri tem smo dosegli le določeno stopnjo razvoja in smatramo, da je potrebno skladno s konceptom razvoja zdravstvene službe celotne Slovenije, ki ga na žalost še nimamo na razpolago,

osnovno zdravstveno varstvo v Pomurju še naprej, po možnosti še celo hitreje razvijati, kot do sedaj.

S predlagano rešitvijo izgublja pomurska regija svojo samostojnost in samoupravnost. Izhajajoč s stališča, da gre predvsem za urejanje regionalnih organizacij zdravstvene službe — tako stališče je poudarjeno v dokumentaciji odborov — in iz dejstva, da je zdravstveno varstvo namenjeno vsem zavarovancem in vsem prebivalcem, prehajamo v situacijo, da bomo v SR Sloveniji imeli zdravstvene regije, recimo za 153 000 zavarovanih oseb na področju Novega mesta, skupno s celotnim Posavjem, nadalje za 116 000 zavarovanih oseb na področju Kopra, skupno s Postojno in za 102 000 zavarovanih oseb na področju Nove Gorice, medtem ko za 118 000 zavarovanih oseb, oziroma za 133 000 prebivalcev, take regije ne bomo mogli imeti.

Tako ureditev je težko razumeti, pa čeprav je prehodna. Morda se postavlja vprašanje, zakaj se v Pomurju upiramo združitvi z ekonomsko močnejšim partnerjem, z mariborskim območjem. Gre za prehodno obdobje, tovariši poslanci. Kot že omenjeno, še nismo uresničili vseh tistih pogojev, da bi lahko že ustanovili predvidene štiri regije. Vemo, da v Socialistični republiki Sloveniji še nimamo izdelanih perspektivnih regionalnih programov, ki bi nam na področju zdravstva določali, kje in kaj se bo gradilo pa se zaradi tega mnogokrat tudi neperspektivno in neracionalno gradi. In prav v tem razlogu tiči problem določene stopnje negotovosti. Mi v Pomurju bi želeli uresničiti predvsem pogoje za osnovno zdravstveno varstvo, ki ga marsikje še nimamo ali pa ne v zadostni meri. Ob vseh teh nerešenih vprašanjih, ki jih navajamo, menimo, da bomo to lahko zanesljiveje in hitreje dosegli, čeprav morda z večjimi napori, toda z večjo iniciativo v pogojih, kot jih bodo imele druge, z zakonom predvidene komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, prav zaradi tega, ker v predlogu in v utemeljitvi tega zakona ni navedeno, vsaj v osnovnih obrisih ne, po kakšnih načelih se bo zdravstvena mreža razvijala v bodoče na posameznih področjih.

Vse druge pogoje, tako glede splošne bolnice z zahtevanimi oddelki, števila zdravstvenih domov in kritje najmanj 90 % stroškov zdravstvenega varstva, področje že izpolnjuje. Že nekaj let nazaj je uspelo, sicer z precejšnjimi napori, na področju Pomurja doseči stanje, da ima vsaka občina zdravstveno službo organizirano le preko enega zdravstvenega doma in da smo že sedaj na celotnem področju imeli le eno komunalno skupnost. V pogojih, v katerih se na splošno nahajamo, so nam enotni napori na zaokroženih geografskih področjih, takšnih kot je tudi Pomurje, brez tendenc lokalizma, nujno potrebni, tako za področje, kot za širšo skupnost. Ne bi bilo prav, da bi pričeli, ko ni za to povsem utemeljenih razlogov, tako enotnost razbijati, zlasti ne z ukrepi dokaj administrativne narave. Tendence razbijanja so bile in so tudi sedaj prisotne — mislim pri tem na Pomurje in ne bi kazalo, da speljemo, v tem primeru brez potrebe, vodo na njihov mlin. Menim, da je to tudi eden izmed faktorjev, ki ga je treba upoštevati.

Glede zavoda za zdravstveno varstvo pa bi povedal na kratko naslednje: Ta zavod, četudi se ne sprejme amandma, ki ga predlagamo k 2. točki predloženega zakona, se lahko formira takoj. Do sedaj ga ni bilo, ker so obstojala tudi mnenja, da se predvidena dejavnost lahko izvaja tudi izven tega zavoda. Dejavnost pa se je izvajala. Na razpolago imamo dokaj obširno poročilo o zdravstvenem varstvu, ki je bilo v Pomurju opravljeno v letu 1964. Sedaj so v okviru zdravstvenega doma Murska Sobota za bazenske namene delale higiensko epi-

demiološka služba in mikrobiološki laboratorij. S 1. 1. 1966 prične z delom že prej predvideni dispanzer za medicino dela. Bazensko se opravlja zdravstveno varstvo matere in otroka. S pomočjo obstoječih dispanzerskih služb se bazensko razvija zaščita glede TBC in trahoma. To je enako ali še več, kot je to odmerjeno zavodu za zdravstveno varstvo. Za tovrstne preventivne dejavnosti se je samo preko komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja v letošnjem letu izdalo že preko 100 milijonov dinarjev, brez sredstev, ki so jih za to delo prispevali občinski proračuni.

Tovarišice in tovariši poslanci! Kolikor je razumljivo, da je sedanje številčno stanje komunalnih skupnosti, zdravstvenih regij in zavodov za socialno zavarovanje nemogoče in je potrebno v skladu s prizadevanji reforme tudi tu napraviti korak naprej v smeri izboljšanja, pa se vseeno postavlja vprašanje, če je prav, da iz take situacije prehajamo k odločitvam, ko predlagana ureditev nima povsem utemeljenih razlogov in ko na eni strani skušamo opravičiti obstoj regij prehodnega značaja, ki pa v bistvu razen aktivnih zavarovancev ne predstavljajo prav nobene prioritete pred regijo, ki jo ukinjamo. Mnogo lažje bi bilo, tudi glede na stanje posameznih področij, ob enakih pogojih opravičiti prehod na štiri zdravstvene regije in ob ustreznih pogojih na štiri komunalne skupnosti delavcev in kmetov kot pa sedaj predlagano rešitev.

Glede določb 3. člena, h katerim predlagamo amandma, želim in moram poudariti še naslednje.

Kot je znano, ima Pomurje veliko število ljudi zaposlenih v drugih delih države in v inozemstvu, svojci teh pa so v zdravstveni oskrbi doma. Znano je, da se pripravlja sprejem konvencij za zavarovanje oseb zaposlenih v inozemstvu in ko bo to uresničeno, bo Pomurje imelo celo preko 50 000 aktivnih zavarovancev. Ob vsem tem vendarle ne moremo v amandmaju predlagati drugega kot znižanje od 30 000 na 25 000 aktivnih zavarovancev. Poudarjam še to, da ni nobene nevarnosti, da bi se s tem omogočilo ustanavljanje nekega večjega števila skupnosti socialnega zavarovanja brez potreb in nuje. Toda govori se o eni regiji, ki pa bo po našem mnenju imela pogoje za obstanek tudi ob 730 000 aktivnih zavarovancih, če se bo ta združitev izvedla.

Ob zaključku bi želel poudariti samo še dvoje:

1. Čeprav se o problematiki, ki jo rešuje predlagani zakon, že dolgo razpravlja in tudi o zakonskem predlogu samem, pa je vendarle treba upoštevati dejstvo, da so se dokončni kriteriji izoblikovali šele v zadnjem času, in da smo celo v materialu, ki smo ga poslanci dobili, imeli glede cenzusa dvoje stališč: odbori 30 000 in Izvršni svet 25 000 aktivnih zavarovancev. Prav to je imelo za posledico, da se res pomembne zadeve niso mogle razčistiti v času, ko se je zakon pripravljaj in se morajo reševati z amandmaji sedaj, ko zakon sprejemamo.

2. Amandma enake vsebine je bil predložen pristojnima odboroma Republiškega in Socialno-zdravstvenega zbora. Oba sta o amandmaju razpravljala. Tudi v teh razpravah so se pojavila različna mnenja. Oba odbora sta sicer, kot je predstavnik odbora omenil, amandma odklonila, toda glasovanje je prav tako pokazalo neodločnost v opredeljevanju za amandma, saj sta na primer v enem izmed odborov dva poslanca glasovala proti amandmaju, eden za amandma, 6 poslancev pa se je glasovanja vzdržalo. Vsa ta dejstva so nas spodbudila, da predlagamo amandma tudi na obeh zborih skupščine, ki bosta seveda prinesla dokončno rešitev tega problema.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Če se nihče ne javlja k razpravi, zaključujem razpravo in prosim predstavnika Izvršnega sveta, da pojasni svoje stališče do amandmaja.

Rudi Čačinovič: Predlaganega amandmaja ne sprejemem.

Predsednik Tine Remškar: Prosim še predstavnika zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, da se izjavi o amandmaju.

Dr. Josip Globevnik: Tovarišice in tovariši poslanci! Glede amandmajev, ki sta jih predlagali dve skupini poslancev, smo dali že pismeno izjavo, namreč, da amandmaji niso v nasprotju s pravnim sistemom, ker gre za določanje pogojev pri ustanovitvi skupnosti oziroma zavodov za socialno zavarovanje. Glede predloga pa, ki je bil danes dan v razpravi, da naj bi se obravnavalo o predlogu tega zakona odložila in je bil izražen pomislek zoper stališče zakonodajno-pravne komisije v tem smislu, da se zakonski predlog predloži še v mnenje ustavnega sodišča, menim, da ta predlog ni utemeljen. To, kar je poslanec Zadravec trdil, da so v zveznem zakonu o zavodih, ki je izšel v začetku letošnjega leta, določeni pogoji, kdaj lahko zavod preneha, izhaja, da je morda celo do prevelike mere zavarovana samoupravnost zavoda. V zakonu, kot se spominjam, je določeno med drugim, da se zavod lahko ukine, če ni več pogojev za delo zavoda. Menim, da v tem primeru ne gre za nobeno nasprotje z zveznim zakonom o zavodih, ker se s predlogom tega zakona določajo pogoji za ustanovitev zavoda, oziroma se s tem uveljavlja nov režim. Jasno je, da se s sklicevanjem na samoupravnost zavoda ne more republiki preprečiti možnost, da bi v skladu z načeli zveznega zakona uveljavila sistem, ki ustreza našim razmeram in ki bi bil, po mojem globokem prepričanju, veliko bolj racionalen.

Mislím, da je stališče zakonodajno-pravne komisije pravilno in da predlog zakona nikakor ni v nasprotju z ustavno-pravnim sistemom, zlasti pa ne z zveznim zakonom o zavodih.

Predsednik Tine Remškar: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem amandma skupine poslancev na glasovanje. Prosim, kdor je za amandma, naj dvigne roko! (28 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (33 poslancev.) Kdo se je vzdržal glasovanja? (18 poslancev.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Dajem predlog zakona v celoti na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (11 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal glasovanja? (6 poslancev.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, na obravnavo o stopnjah prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov.

Stopnje prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek, je Skupščini SR Slovenije predložila v potrditev skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije, ki je za svojega predstavnika določila dr. Bojana Špicarja. Ali želi predstavnik skupnosti predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Višino stopenj je obravnaval odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in predložil zboru predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek z obrazložitvijo. Ali želi predlagatelj odloka dati še ustno obrazložitev? (Da.) Prosim.

Inž. Ivo Pignar: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da v imenu odbora za delo in socialno zavarovanje, ki je predlagatelj odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, na kratko skupno obrazložim predloga obeh predpisov, ki sta med seboj v tesni zvezi.

Stopnje prispevkov za vse panoge socialnega zavarovanja, skupaj s stopnjo prispevka za otroški dodatek, so bile v letu 1965 nekajkrat spremenjene. V prvi polovici leta so stopnje lahko znašale skupno 24 %, z zveznim zakonom o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov in o uporabi sredstev socialnega zavarovanja v letu 1965 pa je bila skupna stopnja znižana na 22,5 %. Glede na ta zvezni limit je republiška skupščina z zakonom, ki je veljal samo v juliju 1965, omejila stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje na 8,5 % tako, da je obremenitev delovnih organizacij v naši republici s prispevki iz naslova socialnega zavarovanja in otroškega dodatka v mesecu juliju znašala 21,7 %, kar je za 0,8 manj, kot bi lahko znašale stopnje po zvezni omejitvi.

Brez določitve stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje bi komunalne skupnosti ta prispevek glede na zvezni limit lahko določile v višini 9,3 %, kar bi predstavljalo preveliko obremenitev delovnih organizacij. Skladi zdravstvenega zavarovanja pa bi, kot so pokazale kalkulacije, že s stopnjo 8,5 % lahko krili svoje redne izdatke. Pri tem se je pričakovalo, da bodo te stopnje veljale do konca letošnjega leta. Toda z zakonom o spremembi zakona o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov in o uporabi sredstev sklada socialnega zavarovanja pa je zvezna skupščina ponovno znižala stopnje prispevkov za socialno zavarovanje in za otroške dodatke na 20,5 %, ker so bile stopnje teh prispevkov v naši republici kljub omejitvi stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje za 1,2 % višje od maksimuma, določenega z zveznimi predpisi, je bilo treba ponovno znižati stopnje za posamezne panoge socialnega zavarovanja. To se je doseglo s tem, da se je v času od meseca avgusta do decembra 1965 znižala stopnja za dolgoročna zavarovanja na 10,8 % in za otroške dodatke na 1,7 %, prav tako pa je bilo treba znižati stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje na 8 %.

Iz tega sledi, da je bila stopnja prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v razdobju od avgusta do decembra 1965 za 1,6 % nižja od stopnje, ki je veljala v 1. polovici letošnjega leta. V istem obdobju je bila močno znižana tudi stopnja prispevka za otroške dodatke od 3,10 na 1,7 %, medtem ko je stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje pri večini komunalnih skupnosti utrpela najmanjše znižanje od 8,5 na 8 %.

Pri tako občutnem znižanju stopenj prispevkov za dolgoročna zavarovanja in za otroške dodatke je bilo možno normalno poslovanje teh skladov le zaradi dejstva, ker sta oba sklada razpolagala z znatnimi rezervnimi sredstvi. Že ob sprejemanju teh stopenj za obdobje zadnjih pet mesecev letošnjega leta pa je bilo jasno, da s sedaj sprejetimi stopnjami sklada ne bo mogla kriti svojih obveznosti in da bo del obveznosti moral biti krit z rezervnimi sredstvi. Dejstvo je namreč, da se zaradi znižanja stopenj zmanjša priliv sredstev v sklade, na drugi strani pa so se obveznosti skladov zvišale predvsem zato, ker so se z zveznimi predpisi povečale tudi pokojnine in otroški dodatki.

Tudi za leto 1966 se predvidevajo večji izdatki iz sklada za dolgoročno zavarovanje, ker se bodo v tem letu v skladu z določbami temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju ponovno valorizirale pokojnine v zvezi s porastom življenjskih stroškov in se nadalje predvideva porast števila upokojencev, razen tega pa bo treba povečati povšalne zneske za zdravstveno varstvo upokojencev in korigirati varstveni dodatek zaradi povečanja mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov. Sklad za otroške dodatke, ki je v tem letu izčrpal vse rezerve in zaključil s primanjkljajem, pa bo moral vkalkulirati, razen tekočih potreb, še odplačilo nastalega primanjkljaja. Glede na to je razumljivo, da s sedaj veljavnimi stopnjami ne bi bilo mogoče zagotoviti normalnega funkcioniranja sklada za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter sklada za otroške dodatke, zaradi česar je potrebno prispevne stopnje zvišati. Kalkulacija kažejo, da bo z zvišanjem stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje na 11 % in za otroške dodatke na 2,5 %, možno kriti izdatke teh skladov, če bodo realizirani tudi drugi dohodki, predvideni s finančnim načrtom sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja za leto 1966.

Odbor za delo in socialno zavarovanje meni, da je tudi za leto 1966 treba uporabiti pravico, ki jo daje republiški skupščini temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, namreč da predpiše najvišjo mejo, do katere smejo skupščine komunalnih skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, če bo to terjala splošna korist delovnih ljudi na področju družbenoekonomskih odnosov v republiki.

Po mnenju odbora so podane okoliščine, ki upravičujejo sprejem predloženega zakona tudi za leto 1966. Izračuni kažejo, da bodo skladi zdravstvenega zavarovanja v letu 1966 s 7,5 % prispevkom lahko pokrili svoje redne izdatke, kakor je natančneje navedeno v pisni obrazložitvi k zakonskemu predlogu. Zato ne bi bilo v skladu s prizadevanji za stabilizacijo gospodarstva, da bi se v nekaterih komunalnih skupnostih dopustila višja obremenitev delovnih organizacij. Omejitev stopnje bo po presoji predlagatelja že samo po sebi navajalo potrošnike k racionalni uporabi obstoječih sredstev. Glede na to odbor za delo in socialno zavarovanje predlaga, da pristojna zbora sprejmeta predlog odloka o soglasju k določitvi stopnje prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. V imenu predlagatelja predlagam dopolnitev naslova k predlogu zakona, in sicer tako, da se na koncu naslova doda beseda »delavcev«.

Predsednik Tine Remškar: Gradivo k tej točki je bilo skupaj z vabilom na sejo poslano Izvršnemu svetu. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi razpravljati, zaključujem razpravo in ugotavljam, da se Republiški zbor

strinja z višino stopenj prispevkov, kot jih je sprejela skupščina Republiške skupščine socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije in dajem v obravnavo predlog odloka k soglasju o določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevkov za otroški dodatek. Ta odlok je obravnavala zakonodajno-pravna komisija. Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Želi še kdo besedo k odloku? (Ne javi se nihče.)

Če ne, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevkov za otroški dodatek.

Prehajamo na 14. a točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev.

Skupščini je predlog zakona predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in za svojega predstavnika določil Jožeta Laznika. Obrazložitev k predlogu odloka je bila že podana. Ali želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Ali želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Da.) Prosim! Besedo ima tovariš Rudi Čačinovič.

Rudi Čačinovič: K predlogu odloka, s katerim se določa stopnja za zdravstveno zavarovanje v višini 7,5 %, bi imel pripomniti naslednje:

Izvršni svet je sprejel predlog skupščinskih odborov glede stopnje zadevnega prispevka v višini 7,5 %, vendar bi hotel obrazložiti njegovo stališče k prvotnemu predlogu, o višini prispevka, ki je znašal 7 %. Namreč, vse dosedanje obravnave, ki so bile v tej zvezi na Izvršnem svetu in odborih, so izhajale iz postavke, da bo Zvezna skupščina postavila gornjo mejo za vse stopnje prispevkov za socialno zavarovanje na 20,5 %. Tak predlog doslej še ni bil postavljen, vendar obstaja še vedno možnost, da bi se uresničilo stališče zveznega sekretarja za finance in sprejela omejitev teh stopenj na 20,5 %. Glede na to, da so vse druge stopnje prispevkov že določene in jih ni mogoče spreminjati že zaradi izračuna izdatkov, bi opozorili na to, da ta možnost še vedno obstaja in da bo verjetno prav v primeru, kolikor bi sedaj sprejeli stopnjo 7,5 %, treba ponovno stopnjo prispevka spremeniti. Izvršni svet se strinja z omejitvijo te stopnje in predlaga, da jo skupščina sprejme. V nasprotnem primeru bi bilo to popolnoma prepuščeno posameznim skupnostim. Kot je razvidno iz materiala, ki ste ga prejeli, so posamezne skupnosti doslej zelo različno kalkulirale svoje izdatke, in sicer v višini od 7 do 9 odstotkov. Že iz tega se vidijo različni pristopi k reševanju tega vprašanja. Izvršni svet meni, da bi bilo treba, kolikor bi sprejeli 7,5 % prispevno stopnjo, opozoriti na skrajno varčevanje s sredstvi. Verjetno bo prispevna stopnja 7,5 % omogočila reševati tudi nekatere probleme razširjene reprodukcije, ker jih iz sredstev proračuna ne bomo mogli reševati. Treba bi bilo torej vplivati na posamezne skupnosti, da bi vendarle upoštevale skrajno varčevanje in skušale reševati tudi nekatere probleme razširjene reprodukcije.

Opozoril pa bi še na to, da pomeni povečanje stopnje prispevka za 0,5 % v Sloveniji povečanje sredstev okoli 3,5 milijarde. Že pri stopnji 7 % bi se povečala nominalna sredstva v primerjavi z lanskim letom za preko 1 milijardo di-

narjev, to pomeni, da gre za 4,5 ali pa še za večje povečanje sredstev v primerjavi z lanskim stanjem. Verjetno bi bilo treba tudi v zdravstvenem zavarovanju zlasti pri izdatkih, ki spadajo v zdravstveno zavarovanje, prav tako iskati nekatere druge možnosti, ne pa enostavno računati na povečanje obsega lanske letošnje potrošnje. Vsekakor se tudi še v letošnjem letu pričakujejo spremembe v pogledu sistema financiranja zdravstva. Prav tako pa bi posebej opozoril še na probleme, ki se pojavljajo glede raznih nadomestil, glede zdravljenja v raznih kopališčih itd., kar bi vsekakor pomenilo še nadaljnje rezerve v prihodnjem letu. Hvala.

Predsednik Tine Remškar: Prosim še poročevalca odbora, da se izjavi glede amandmaja zakonodajno-pravne komisije. Ali se strinja glede roka veljavnosti? (Se strinja.) Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Prosim, kdor je za predlog zakona, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev.

Prekinjam sejo zbora, ki jo bomo nadaljevali ob 16.30.

(Seja je bila prekinjena ob 13.05 in se je nadaljevala ob 16.35.)

Predsednik Tine Remškar: Tovariši poslanci in poslanke, nadaljujemo sejo Republiškega zbora.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovarišico Erno Podbregar. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k predlogu zakona še ustno obrazložitev? (Da.) Prosim. Besedo ima tovarišica Erna Podbregar.

Erna Podbregar: Tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov temelji na načelu samofinanciranja in samoupravljanja zavarovancev. Takšna načela uveljavlja že temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov in s tem zavezuje republike, da to načelo v svojih zakonih realizirajo. To pomeni, da si kmetje sami s svojimi lastnimi prispevki zagotavljajo zdravstveno varstvo in se tudi sami odločajo o obsegu tega varstva. Zato postajajo kmetje sami legitimni nosilci in oblikovalci lastnega zdravstvenega varstva.

Uvedba načela samofinanciranja kot obvezne oblike financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov pomeni, da se tako kot v delavskem zavarovanju tudi to zavarovanje postavlja na lastno ekonomsko osnovo in se s tem čimbolj približuje samim zavarovancem. V tem je tudi poglobljena razlika med predlogom zakona in zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov iz leta 1961, ko so bili proračunski prispevki občin v skladu zdravstvenega zavarovanja kmetov še obvezni ter so torej še prevladovalle mnoge značilnosti proračunskih odnosov. Vendar pa je bila že takrat jasno poudarjena in nakazana težnja za čim-

hitrejši prehod na popolno samofinanciranje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev.

Novi zakon ureja torej financiranje in organizacijo zdravstvenega zavarovanja kmetov po načelu samofinanciranja. Ob realizaciji načela samofinanciranja pa moramo upoštevati, da sta finančna zmogljivost kmeta in obseg zavarovanja v medsebojni odvisnosti. Ker bodo v bodoče kmetje-zavarovanci praviloma sami nosili breme svojega zavarovanja in neposredno upravljali s sredstvi skladov, naj bi se glede na neposredne koristi, ki jim jih prinaša zdravstveno zavarovanje, predvsem sami odločali, kolikšen naj bo obseg pravic, ki pa so jih seveda tudi pripravljene financirati. Zato predlog zakona poleg osnovnega uvaja tudi razširjeno zavarovanje.

Obseg osnovnega zavarovanja je po predlogu zakona širši od obsega po zakonu iz leta 1961. Bistvena razširitev obsega osnovnega zdravstvenega zavarovanja predstavlja zdravstveno varstvo kmečkih otrok do 15. leta, ki se izenanačuje z obsegom zdravstvenega varstva otrok iz delavskega zavarovanja, dalje ambulantno in bolnično zdravljenje učencev II. stopnje, povečanje pravic za porodniško pomoč doma in v bolnici, ter zdravljenje v bolnici v zvezi s porodom, tako da zavarovanje krije 20 % stroškov. Pomembna je tudi razširitev pravice na zdravljenje v splošnih in specialnih bolnišnicah za prvih 14 dni, s tem da zavarovanec nosi 50 % stroškov tega zdravljenja, doslej pa je v celoti nosil vse stroške sam. Takšen obseg zavarovanja je namreč dobil podporo v vseh razpravah s kmetijskimi proizvajalci.

Po stanju konec leta 1965 je bilo v Sloveniji v zdravstveno zavarovanje kmetov vključenih okoli 115 tisoč zavarovancev, všteti njihove družinske člane pa je to zavarovanje zajemalo okoli 353 tisoč oseb. Zaradi procesa združevanja zemlje in razvoja kooperacije zasebnih kmetovalcev s socialističnim sektorjem se število in struktura zavarovancev zdravstvenega zavarovanja kmetov zelo hitro spreminjata. Razmerje med zavarovanci in njihovimi družinskimi člani znaša 1 : 3, medtem ko je v delavskem zavarovanju razmerje 1 : 0,94. Takšno razmerje pomeni, da so skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov znatno bolj obremenjeni, ker storitve tega zavarovanja koristi dve tretjini zavarovanih oseb, ki v sklad ne plačujejo nobenega prispevka.

Tolikšen obseg obveznega zdravstvenega zavarovanja, temelječega na načelu samofinanciranja, predpostavlja seveda ustrezen ekonomski položaj kmečkih proizvajalcev. S stališča družbenega interesa gredo naše težnje vsekakor za tem, da bi bil obseg zavarovanja čim širši, kar pa je pogojeno v povečani proizvodnji zasebnih kmečkih proizvajalcev in odvisno od zavarovancev samih. Večji obseg pravic lahko torej zagotovi predvsem povečana proizvodnja.

Z ukrepi gospodarske reforme se je okrepila gospodarska zmogljivost zasebnih kmečkih proizvajalcev. Višje cene kmetijskih proizvodov zagotavljajo večji dohodek, vendar pa morajo ukrepi gospodarske reforme tudi spodbujati kmečkega proizvajalca, da poveča svojo proizvodnjo in produktivnost. Zato naj bi bilo tudi financiranje zdravstvenega zavarovanja zastavljeno tako, da bi kmeta spodbujalo k povečanju kmetijske proizvodnje. Takšna prizadevanja pa naj bi vplivala na to, da se bodo zavarovanci na podlagi zakonskega določila lahko čimprej odločali za širši obseg zdravstvenih storitev. Po lastni želji in odločitvi si bodo lahko zagotavljali večje pravice iz tega zavarovanja v skladu s svojimi ekonomskimi zmogljivostmi v razširjenem zdravstvenem zavarovanju.

Prilagajanje obsega zavarovanja ekonomski zmogljivosti kmetov zavarovancev pomeni, da želimo zavarovanje postaviti na ekonomske temelje, hkrati

pa spodbuditi ekonomski interes samega zavarovanca, da si zagotovi ustrezno zdravstveno varstvo in po svoji presoji širi obseg zavarovanja.

Kljub uvedbi samofinanciranja, s čimer odpadejo obvezni prispevki iz občinskih proračunov v sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja, pa bo v financiranju tega zavarovanja tudi še v bodoče obstajala družbena intervencija. Že temeljni zakon, kakor tudi predlog republiškega zakona dopuščata namreč možnost, da občine tudi v bodoče, vendar po lastni presoji, krijejo iz občinskega proračuna stroške za zdravstveno pomoč tistim kmetom, ki zaradi svojega premoženjskega stanja teh stroškov niso sposobni pokrivati sami. Prav tako pa bo tudi še v bodoče ostala intervencija republike, ki že sedaj prispeva k stroškom zdravljenja kmetov-borcev in njihovih družin toliko sredstev, da so ti deležni enakega obsega pravic, kot zavarovanci iz delavskega zavarovanja. Takih upravičencev bo v prihodnjem letu okoli 63 000 od tega 19 000 kmetov, ki so nosilci pravic in okoli 44 000 njihovih družinskih članov.

Dosedanji mehanizem financiranja, kakor tudi pozavarovanja sta v preteklosti pokazala nekatere slabosti, zlasti pa ni zadovoljivo odigral svoje vloge instrument pozavarovanja.

Po predlogu zakona naj bi to stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določala Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, v soglasju s Skupščino SR Slovenije. Takšno določilo navidezno sicer ni v skladu z načelom, ki je uveljavljeno v socialnem zavarovanju delavcev, ker stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje določa skupščina komunalne skupnosti, v soglasju z občinsko skupščino. Vendar od tega splošno veljavnega načela odstopa že temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki predpisuje, da višino prispevka za zdravstveno zavarovanje kmetov določa republiški zakon. Ta izjema ima svojo podlago predvsem v ekonomskih razlogih, ker je realizacija načela vzajemnosti in solidarnosti v zdravstvenem zavarovanju kmetov neprimerno bolj pereč in težje rešljiv problem kot pa v delavskem zavarovanju.

Glede ekonomskih pogojev in ekonomske zmogljivosti so namreč med kmečkimi gospodarstvi velike razlike, ki se manifestirajo tudi že pri diferenciacijah v davčni odmeri. Te razlike so tolikšne, da pomembno vplivajo na obremenitev posameznih gospodarstev tudi v tako širokih skupnostih, kot jih predvideva predlog zakona v pogojih za ustanovitev komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. Očitno je torej, da je v zdravstvenem zavarovanju kmetov načelo samofinanciranja, kakor tudi načelo vzajemnosti in solidarnosti mogoče ostvariti le v širših mejah in na ekonomsko trdnejši osnovi. V nasprotnem primeru bi bila obremenitev kmetov-zavarovancev s prispevki za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje v območjih, kjer prevladujejo kmetje zavarovanci tretjega in četrtega proizvodnega okoliša, tolikšna, da bi verjetno ne zmogli. V teh območjih bi zato lahko nastali tolikšni primanjkljaji, da bi ogrozili poslovanje skladov osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov in s tem delovanje obveznega zdravstvenega zavarovanja. V takem primeru bi izgubilo tudi samoupravljanje vsako materialno možnost, da se uveljavi kot uspešni nosilec tega zavarovanja.

Enotna republiška stopnja za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov postavlja načelo solidarnosti in vzajemnosti kmetov v širše meje, preko sistema pozavarovanja, kakor ga predvideva predlog zakona. Po tem sistemu bi namreč ekonomsko razvitejše in močnejše komunalne rizične skupnosti prispevale v sklad pozavarovanja, ki bi ta sredstva lahko uporabil za boljše zdrav-

stveno varstvo kmetov v ekonomsko šibkejših skupnostih. Predog zakona sicer predvideva, da se sredstva republiškega sklada za pozavarovanje oblikujejo iz premij, ki jih prejmejo komunalne skupnosti, vendar premije po predlogu zakona niso več dodatna obremenitev kmetov zavarovancev k stopnji prispevka za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje, kot je to sedaj, temveč bi bilo mogoče premije kot dohodek republiškega sklada za pozavarovanje črtati. Če republiški sklad za pozavarovanje ne bo imel dovolj sredstev za intervencije, bo samofinanciranje, zlasti tolikšnega obsega osnovnega zavarovanja, kakor ga sedaj določa predlog zakona, lahko resno ogroženo.

To kažejo tudi izkušnje sedanjega sklada za pozavarovanje. Sredstva tega sklada naj bi namreč po določbi zakona zagotovila kritje razlik, nastalih v osnovnem zdravstvenem zavarovanju, zaradi različnih rizikov, in sicer kot posledica objektivnih zdravstvenih, prav tako pa tudi gospodarskih in demografskih razmer. V dani strukturi zavarovancev — kmetov, ki jo imamo po posameznih komunalnih skupnostih, je nemoteno funkcioniranje osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov v obsegu, kot ga določa predlog zakona, v novih pogojih financiranja, to je samofinanciranja, zagotovljeno le v primeru, če bo sistem pozavarovanja učinkovit. Učinkovitost sistema pozavarovanja pa ni pogojena od ustreznega določanja pozavarovanih primerov in premij, ki bi jih po predlogu zakona določala Skupščina republiške skupnosti, temveč predvsem od zagotovitve vira sredstev sklada pozavarovanja. Ta vir pa zlasti lahko zagotovi enotna prispevna stopnja. Če bi določanje te stopnje prepustili komunalnim skupnostim, bi bili dohodki sklada za pozavarovanje odvisni od tega, koliko bodo hotele skupščine komunalnih skupnosti prispevati v republiški sklad za pozavarovanje. Predlogu, da bi se za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov predpisala enotna republiška prispevna stopnja, nekateri ugovarjajo, češ da bo s tem okrnjeno samoupravljanje kmetov zavarovancev. Res je, da je dejavnost samoupravljanja tudi v predpisovanju stopenj. Toda, tudi republiško prispevno stopnjo bodo predpisovali zavarovanci sami po svojih predstavnikih v skupščini republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. To skupščino pa sestavljajo člani, ki jih volijo skupščine komunalnih skupnosti kmetov.

Določanje republiške prispevne stopnje za osnovno zdravstveno zavarovanje torej ne gre in ne bo moglo iti mimo komunalnih skupnosti, ki bodo ne samo formalno, ampak tudi materialno zainteresirane za takšno enotno republiško prispevno stopnjo, s katero bo mogoče enakomerneje porazdeliti, sicer visoke obremenitve, na širšo rizično skupnost, kot je republika in s tem sebi ustvariti solidnejšo materialno podlago. Ne moremo namreč prezreti dejstva, da cela republiška rizična skupnost na področju zdravstvenega zavarovanja kmetov zajema komaj 14 % vsega aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Kmetov-zavarovancev je namreč okoli 115 000. Ker so nosilci vseh stroškov tega zavarovanja praviloma kmetje zavarovanci sami, ta podatek jasno ilustrira ekonomsko nujnost enotne republiške prispevne stopnje. Ta naj zagotovi z enakomernejšo porazdelitvijo bremen, solidno gmotno podlago za osnovno zdravstveno zavarovanje ter hkrati trdnejšo ekonomsko podlago za dejansko samoupravno aktivnost komunalnih skupnosti. Ne moremo se namreč strinjati z mnenjem, da je samouprava komunalne skupnosti in racionalno gospodarjenje zagotovljeno le v primeru, če komunalna skupnost tudi sama določa stopnjo prispevka. Kajti samoupravljanje zagotavlja edino ustrezna materialna podlaga. Prav ta pa bi bila v območjih, kjer prevladujejo zavarovanci kmetje III. in IV. proizvodnega okoliša, zlasti pri obsegu zavarovanja, kot ga predvideva zakon, lahko ogrožena.

To bi pomenilo, da bi se načelo samoupravljanja, če skupščina komunalnih skupnosti sama določa stopnjo za osnovno zavarovanje, lahko izvajalo samo v ekonomsko močni skupnosti, kar pa je v očitnem nasprotju z načelom vzajemnosti in solidarnosti, ki ga temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov postavlja, kot sem že rekla, na prvo mesto.

Če bi bilo res, da enotna stopnja omejuje pravice samoupravljanja, potem bi to veljajo tudi za maksimirano stopnjo zdravstvenega zavarovanja v delavskem zavarovanju, ki praktično pomeni za komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev enotno republiško stopnjo ter bi po tej logiki ta onemogočala samoupravljanje in gospodarjenje v komunalnih skupnostih socialnega zavarovanja delavcev. Glavni smoter enotnosti je torej zagotoviti funkcioniranje zdravstvenega zavarovanja kmetov v pogojih samofinanciranja, ne le ekonomsko močnih, temveč v vseh komunalnih skupnostih na območju republike. Poseben položaj, ki bi nastal v posameznih skupnostih ali v okviru posameznih občin, pa bodo komunalne skupnosti lahko urejale z izrednim prispevkom. Z enotno republiško prispevno stopnjo samoupravnost komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov zato ne more biti v ničemer prizadeta, pač pa samo materialno zagotovljena. Bistvo je vendarle pravica in vpliv na tiste faktorje, ki so odločilni pri formiranju in potrošnji sredstev, s katerimi samostojno gospodari komunalna skupnost sama. Takega gospodarjenja pa ob bistveno pomanjkljivih sredstvih biti ne more, kajti brez trdne ekonomske podlage postane tudi samoupravljanje zgolj formalnost. Iz navedenih razlogov menimo, da je določba, kot jo predlagamo v 11. členu predloga zakona, ekonomsko in družbeno najustreznejša, hkrati pa bi bila tudi glede stroškov najenostavnejša in najcenejša.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Republiškemur zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, ki so jih sprejeli odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine, ki jih je z izjemo amandmaja k 11. členu predloga zakona v celoti sprejel tudi Izvršni svet in so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in pa zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala pismeni poročili. Ali želita poročevalca odbora oziroma komisije predlog zakona še ustno obrazložiti? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Janez Japelj.

Janez Japelj: Tovariši in tovarišice poslanci! Najprej bi želel povedati, da v imenu odbora za delo in socialno zavarovanje umikam amandma k 11. členu predloga zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov. To pa ne zaradi tega, ker bi mislil, da je stališče našega odbora napačno, temveč bolj iz praktičnih razlogov. Socialno-zdravstveni zbor je namreč že sprejel zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov v taki obliki kot ga predlaga Izvršni svet, vključno z vsemi amandmaji, razen amandmaja k 11. členu, ki ga je predlagal naš odbor. Z odborom za zakonske in druge predpise Socialno-zdravstvenega zbora smo že nekajkrat usklajevali stališča oziroma razpravljali o našem amandmaju. Tovariši iz tega odbora so prav tako tudi že nekajkrat povedali svoje mišljenje. Z našim amandmajem so se strinjali, potem pa se zopet niso ali pa so se strinjali le na

pol, tako da ne vidim nobenih možnosti, da bi lahko v letošnjem letu uskladili naša stališča in sprejeli zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Mislim pa, da je v tem trenutku predvsem važno to, da zakon sprejmemo, čeprav z nekaterimi slabostmi. Vsi vemo, tovarišica Podbregarjeva je to v svojem ekspoziju tudi povedala, da so skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov v precej težki finančni situaciji, saj imajo preko milijarde in še več primanjkljaja. Zato bi se v primeru, če ne sprejmemo zakona še v letošnjem letu, ta negotovost nadaljevala tudi v prihodnjem letu, kar bi finančni položaj skladov še poslabšalo.

Dovolite, da povem še naše stališče k 11. členu predloga zakona. Naš amandma teži za tem, da bi stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določala komunalna skupnost, potrdile pa naj bi jo pristojne občinske skupščine. Tak sistem je v rabi tudi v zdravstvenem zavarovanju delavcev. Enak postopek kot za določanje osnovne stopnje se uporablja tudi za določanje izrednih prispevkov v primeru, če v teh komunalnih skupnostih manjka sredstev. To pomeni, da je celotno gospodarjenje prilagojeno komunalni skupnosti, ki odreja stopnjo in občinski skupščini, ki to stopnjo potrjuje. Ta varianta se nam zdi boljša in tudi bolj principialna zaradi tega, ker je občinska skupščina soudeležena pri obravnavanju vseh obremenitev kmetov. Odborniki v občinskih skupščinah, tedaj ko obravnavajo davke in druge obremenitve, lahko objektivneje ocenjujejo tudi obremenitve, ki se nalagajo kmetom za zdravstveno zavarovanje.

To pomeni, da lahko občinska skupščina na tem področju vodi določeno politiko obremenjevanja kmetov bodisi z omejevanjem prevelikih stopenj osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje oziroma to, da lahko spremeni oziroma tem obveznostim prilagodi davke.

Prelivanje sredstev med komunalnimi skupnostmi se vrši samo preko sklada pozavarovanja, kjer so te skupnosti pozavarovane za določene rizike. Na osnovi nastopa teh rizikov se dajejo oziroma vračajo določenim komunalnim skupnostim sredstva. Razumljivo je, da v skladu z načelom pozavarovanja največ teh sredstev dobijo slabše komunalne skupnosti, mislim, finančno šibkejše komunalne skupnosti in na ta način pač širša skupnost kmetov zavarovancev sofinancira določene komunalne skupnosti. Pri tem pa je zagotovljeno, da s sredstvi, ki jih sami določajo in zberejo in pa s sredstvi, ki jih dobijo od republiške skupnosti pozavarovanja, z gotovostjo računajo, in da temu prilagode gospodarjenje in trošenje sredstev.

Smatramo, da je to eden od bistvenih razlogov, ki smo ga upoštevali, ko smo se odločili za tak amandma.

Po predlogu Izvršnega sveta pa stopnje določa, kot smo slišali v obrazložitvi, skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja, potrjuje pa republiška skupščina, medtem ko so občinske skupščine pri tem popolnoma izločene.

Občinska skupščina se lahko angažira šele potem, ko zmanjka denarja, ko že nastanejo primanjkljaji, takrat pa stopi v delovanje mehanizem, ki ga z istim zakonom uvajamo, da skupščina komunalne skupnosti predpisuje izredni prispevek, potrjuje pa občinska skupščina. Že po tem vidimo, da je ta mehanizem precej neuskladen, ker ima republika sredstva za zavarovanje, ko pa teh manjka, pa preidemo na nivo komunalnih skupnosti in občinske skupščine.

To je prav gotovo nekoliko problematična stvar. Predvsem se zdi, da je problematično to, kar v našem stališču pride največ do veljave, da element gospodarjenja ni tako zastopan v besedilu 11. člena predloga zakona kot ga je predlagal Izvršni svet. Pri določanju enotne stopnje za celo republiko, za vse zava-

rovane kmete, izhajamo pač iz določenih kalkulacijskih predpostavk, da je toliko in toliko sredstev potrebnih in da se morajo ta potem po potrebah prelivati v posamezne komunalne skupnosti. Iz dosedanjih izkušenj vemo, da se sredstva v komunalnih skupnostih tako v delavskem kot v kmečkem zavarovanju uporabljajo na različne načine, se pravi zelo gospodarno ali pa negospodarno in menim, da bodo zato zahteve s strani določenih komunalnih skupnosti zelo velike, da pa bodo zelo velike tudi potrebe in ne vem, kako bomo v republiški skupščini oziroma v skupnosti socialnega zavarovanja kmetov lahko vse te zahteve akceptirali oziroma odklonili, skratka, ne vem, kako bo ta mehanizem tekkel. Ta sistem pa je na videz mnogo bolj socialen, ker bomo pač vse to, kar se bo na terenu porabilo, tudi pokrili.

Prej sem že omenil, da bo začel mehanizem za odstranjevanje primanjkljaja delovati na nivoju komunalne skupnosti in občinske skupščine, ne ve pa se točno, kdaj in katera komunalna skupnost bo lahko izkazovala primanjkljaj, ker se mi zdi, da bo dejansko prišlo do enostavnega prelivanja teh sredstev po komunalnih skupnostih.

To so primerjave dveh stališč v zvezi z odmerjanjem stopnje za socialno zavarovanje kmetov. Slabost obeh predlogov in amandmajev je najbrž v tem, da nimamo dobrih in oprijemljivih argumentov za eno ali drugo in bo pač najbrž sprejet predlog Izvršnega sveta. Videli bomo, kako se bo ta mehanizem, za katerega pravih izkušenj v Sloveniji še nimamo, v praksi uveljavil. Želim pa, da bi to čimbolje uspelo in predlagam, da zakon tudi sprejmemo.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo?
Inž. Ivica Kavčič.

Inž. Ivica Kavčič: Tovarišice in tovariši poslanci! Kot veste, smo se poslanci pristojnih odborov našega zbora odločili, da predloga tega zakona ne bomo obravnavali, dokler se o njem ne pogovorimo s samimi zavarovanci.

Za to smo se odločili predvsem iz naslednjih razlogov:

Temeljni zakon postavlja zdravstveno zavarovanje kmetov na bazo samofinanciranja, zato smo pri razpravah izhajali iz stališča, če mora kmet sam plačati, naj tudi sam odloča, koliko lahko plača in kaj hoče za to imeti. Najbolj žalostno pri tem pa je, da v republiki ni upravnega organa, ki bi razpolagal s podatki o finančni zmogljivosti našega kmeta, čeprav do teh podatkov najbrž ni nemogoče priti. Po predlogu zakona, ki ga je pripravil Izvršni svet, bi se napakam, ki bi lahko nastale zaradi nepoznavanja problematike, izognili na ta način, da bi določili le minimalen obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja, katerega pa lahko povečajo posamezne komunalne skupnosti v skladu z njihovimi zmogljivostmi.

Kot sem že povedala, se pristojni odbori s takim načinom sprejemanja zakona niso mogli strinjati. Zavedamo se, da mora biti naša osnovna težnja pri sprejemanju novih zakonov, da ustvarjamo z njimi take družbenoekonomske odnose, ki bodo našega delovnega človeka spodbujali k večji produktivnosti in mu omogočili boljši življenjski standard. Tak zakon pa lahko sprejmemo le ob temeljitem poznavanju problematike.

Kmetje so ta način našega dela zelo pozdravili ter želijo prav tako kot mi, da se delo na tak način tudi nadaljuje. Tak način obravnave zakonov bi moral biti osnova naše socialistične demokracije. Na žalost se tega načina premalokrat poslužujemo, saj se največkrat omejujemo le na razlaganje že sprejetih zakonov,

ne pa na tvorno sodelovanje ljudskega mišljenja ob njihovem nastajanju. Premalo se zavedamo, da ne moremo vseh stvari vedno sami najboljše in najprejdarneje rešiti.

Pri razgovorih se nismo omejili le na sam zakon, kar pa je tudi razumljivo, če pojave v družbi obravnavamo dialektično, da jih torej ne gledamo izolirano, ampak v povezavi z vsemi faktorji, ki nanje vplivajo.

Pri obravnavi na terenu smo spoznali predvsem eno. Kmet dela in hoče živeti ter biti zdrav, zato hoče biti zavarovan ne manj, temveč širše kot doslej. Zavarovan hoče biti predvsem za tiste vrste zdravljenja, ki veliko stanejo in, ki ga v primeru bolezni lahko popolnoma uničijo; to pa je zlasti dolgotrajno bolnično zdravljenje, čeprav hkrati ni gotov, da bo za vse to sklado tudi lahko plačeval. Prav zato se kmetje niso mogli strinjati s temeljnim zakonom, ki nekatere stvari preveč podrobno določa. Dokler zavarovanje zaradi nezadostne, finančne zmogljivosti kmetov ne more biti popolno, toliko časa prav gotovo ne sodijo med obveznosti sklada, plačevanje nalezljivih bolezni, posebno tistih, za katerih zatiranje je družba dolžna zagotoviti sredstva. Prav zato so naši odbori prvotno vztrajali, da se pusti vsaj zdravljenje tuberkuloze izven sredstev sklada. Res je, da s tem iščemo luknje v zakonu, katerega osnovno načelo je samofinanciranje, vendar vemo, da je tuberkuloza socialna in nalezljiva bolezen, za katero je vsa družba zainteresirana, da se jo čimprej odpravi.

Ravno tako se ni mogoče strinjati z določilom temeljnega zakona, da v sklad ne plačujejo prispevka polproletarci. To določilo je važno predvsem zato, ker destimulira kmeta, da bi živel samo od kmetijskega dela. Pritisk delovne sile iz vasi v industrijo se bo zato še povečal, namesto da bi se zmanjšal. Republika oziroma občina bi del teh sredstev lahko dobila od polproletarcev nazaj, edino s splošnim povečanjem davkov tako, da bi se ta sredstva nato posredno preko proračuna vračala skladi zdravstvenega zavarovanja. V vseh razpravah pa je povsod prevladovalo mnenje, da bi bilo edino pošteno, enotno zavarovanje za vse delovne ljudi.

Ob doslednem upoštevanju načela socializma, vsak po svojih sposobnostih, vsakemu po njegovem delu, bi to morali tudi uresničiti. Če je delo kmeta manj produktivno, kot bi na sedanji stopnji razvoja lahko bilo, najbrž temu ni sam kriv, ampak je tudi naš odnos do njegovega dela. Res je, da se po reformi vse bolj postavljajo stvari na svoje mesto, zato tudi kmet gleda na naš razvoj z večjim zaupanjem, vendar je treba razumeti, da tudi on ne more naenkrat vsega dati, če še nikoli ni dobil tistega, kar se mu obeta. Še sebe ni mogel popolnoma zavarovati, ko mu že obljublamo obvezno zavarovanje živine in pridelkov. Čeprav najbolj pameten gospodar vse to že dela in se mu to splača, vendar vsi ne morejo biti taki, ker tudi vsi nimajo takšnih možnosti. Zato bi lahko marsikogar z nameravanimi obremenitvami popolnoma onemogočili, kar pa prav gotov ni naš interes, saj smo navsezadnje še vedno v precejšnji meri odvisni tudi od pridelkov privatnega kmeta.

Zato, da bi kmet prišel v enakopravnejši položaj z industrijskim delavcem in bi tako tudi lahko plačeval vse dajatve, so razprave pokazale, da bi bilo potrebno urediti predvsem naslednje:

Treba bi bilo izvesti ponovno cenitev katastrskega dohodka posameznih gospodarstev in ne okolišev. Sedanji cenitev izhaja namreč še iz časov Avstro-ogrske. Od takrat do danes pa so se pogoji kmetovanja v mnogočem spremenili. Takrat sta bila pri razvrstitvi v bonitetne razrede odločilna faktorja, nadmorska višina in oddaljenost od prometnih poti. Danes pa vemo, da na vrednost zem-

ljišča vpliva še mnogo važnejši činitelj, to je uporaba mehanizacije in s tem večji ali manjši stroški proizvodnje. Take cenitve so v naprednejših državah že napravili in tudi našim strokovnjakom te metode niso neznane. Po mnenju kmetijskega strokovnjaka bi npr. tako cenitev lahko opravili za območje naše občine približno v enem letu. Mnenja sem, da ne bi smeli vedno znova tega odklanjati, češ da je predrago. Imamo veliko kmetijskih strokovnjakov, ki pa ne delajo v proizvodnji in bi to lahko opravili.

Prav tako bi bilo potrebno uvesti ustrezen način kreditiranja zasebnih kmečkih proizvajalcev, omogočiti jim nabavo lahke mehanizacije in izdelati sistem stalnega izobraževanja, kot je to primer s šolo v Šentjurju pri Celju, ki jo povsod zelo pozdravljajo. Skratka, kmetje morajo videti možnosti za svoj razvoj tako, kot ostali proizvajalci. Spričo vseh nerešenih problemov, ki jih ni malo in ki jih ni mogoče pavšalno reševati, bi morda ne bilo napačno ustanoviti tako kot za področje visokega šolstva, tudi za kmečko izobraževanje posebno komisijo, ali pa to nalogo naložiti nekemu že obstoječemu organu, da bi ob sodelovanju s strokovnjaki in proizvajalci strokovno obdelal to področje.

Kot ste že slišali, sem glede tuberkuloze že povedala svoje mnenje. Še vedno se strinjam s stališčem, ki smo ga prvotno osvojili in smo ga potem na vseh odborih tudi že sprejeli, namreč da naj bi se zdravljenje tuberkuloze preneslo na proračune družbeno-političnih skupnosti. Smatram namreč, tako kot vsi, s katerimi sem v tem vprašanju govorila, da naj bi se nalezljive bolezni doplačevale iz proračunov, dokler to zavarovanje ne more biti popolno. Tuberkuloza pa ni samo nalezljiva, ampak tudi socialna bolezen. To se pravi, da je bolezen predvsem tistega sloja, ki tega sam ne bo mogel plačevati. Zato vztrajam, oziroma dajem v svojem imenu v istem besedilu amandma, kot so ga prvotno dali odbori.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, prosim najprej predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi o amandmaju poslanke inž. Ivice Kavčič. Smisel amandmaja je, da se tuberkuloza izloči iz obveznosti sklada.

Erna Podbregar: Izvršni svet amandmaja ne sprejema.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, da se izjavi še predstavnik odbora.

Janez Japelj: Tudi odbor amandmaja ne sprejema.

Predsednik Tine Remškar: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Potem dajem predlog amandmaja na glasovanje. Prosim, kdor je za predlog amandmaja, po katerem naj se tuberkuloza izvzame iz zavarovanja, naj dvigne roko! (24 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (36 poslancev.) Kdo se je vzdržal? (15 poslancev.) Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

S tem tudi zaključujem razpravo in dajem predlog zakona v celoti na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (1 poslanec.) Se je kdo vzdržal? (13 poslancev.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov ter skupščin.

Predlog odloka je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovarišico Erno Podbregar. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta odlok še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog odloka sta obravnavala odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala pismeni poročili. Ali želi morda kdo dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.) Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javlja k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje.

Prosim, kdor je za predlog odloka, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

Predlog zakona je Skupščini SRS predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovarišico Erno Podbregar. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Da.) Besedo ima tovarišica Erna Podbregar.

Erna Podbregar: Tovarišice in tovariši poslanci! Spremljanje problemov in pojavov na področju zaposlovanja je sestavni del prizadevanj za hitrejši družbeni in ekonomski napredek ter izboljšanje uspehov gospodarjenja, zato mora tudi v naši praksi problematika živega dela postati pomemben element tistih faktorjev, ki vplivajo na gospodarski razvoj in še posebej na rast produktivnosti dela. Politika zaposlovanja se zato ne more omejevati le na opravila, ki se nanašajo na posredovanje dela, marveč ima funkcijo ekonomskega programiranja in racionalnega zaposlovanja. Dejavnost zaposlovanja moramo v najširšem pomenu smatrati kot proces poklicnega usmerjanja, strokovnega izobraževanja ter usposabljanja, in to vse do konkretnega zaposlovanja.

Služba za zaposlovanje mora zato skrbeti za zaposlovanje delovnih ljudi, za materialni položaj nezaposlenih in pomagati pri zadovoljevanju potreb gospodarstva in družbenih služb po kadrih. To so poglobitna načela, iz katerih izhaja temeljni zakon o izdatkih in financiranju zaposlovanja, ki izrecno poudarja, da so naloge službe zaposlovanja, zadeve posebnega družbenega pomena in opredeljuje vlogo službe zaposlovanja kot specializirano družbenoekonomsko dejavnost. Službi za zaposlovanje postavlja zato temeljni zakon tudi nove organizacijske osnove, in sicer ustanovitev skupnosti za zaposlovanje kot posebnih samoupravnih teles, da bi se tako zagotovilo sodelovanje vseh zainteresiranih pri oblikovanju in izvajanju politike zaposlovanja.

Temeljni zakon pa ne ureja vseh vprašanj, temveč nalaga republikam, da v lastni pristojnosti, z republiškimi predpisi urejajo zlasti naslednje zadeve: določajo pogoje, pod katerimi se lahko ustanavljajo komunalne skupnosti za zaposlovanje, določajo način izvolitve skupščin republiške in komunalnih skupnosti, njihov sestav, število članov in trajanje mandata, dalje pogoje za ustanovitev komunalnih zavodov za zaposlovanje, kdaj in kako se iz sredstev za

skupne zadeve službe zaposlovanja krije morebitni primanjkljaj pri komunalni skupnosti, kadar ta ne bi imela dovolj sredstev za gmotno preskrbo začasno zaposlenih.

Z ureditvijo teh vprašanj pa se hkrati ureja tudi temeljna problematika dosedanje organizacijske službe za zaposlovanje v Sloveniji. Sedaj imamo v Sloveniji 38 zavodov z 22 izpostavami, v katerih je zaposlenih okoli 320 oseb, katerih strokovna usposobljenost je zelo pomanjkljiva, saj ima od skupnega števila zaposlenih skoraj 60 % le osnovnošolsko izobrazbo. Ob tolikšni razdrobljenosti organizacijske mreže zavodov in pri tako pomanjkljivo usposobljenih kadrih, ostaja služba neučinkovita in nesposobna lotiti se nalog, kakršne ji nalaga temeljni zakon, pač pa je taka služba le vir sorazmerno dragega zaposlovanja, kar je bilo ugotovljeno tudi ob znižanju prispevne stopnje za zaposlovanje od 0,5 na 0,2 % kot ena od posledic gospodarske reforme.

Te ugotovitve so bile izrecno poudarjene tudi v skupščinskih razpravah. S temeljnim zakonom dobiva služba za zaposlovanje izrazito družbenoekonomski značaj s strokovno izredno zahtevnimi nalogami. Zato pa ji je treba zagotoviti tudi ekonomsko opravičljivo mrežo zavodov s takšno kadrovsko zasedbo, ki bo strokovno sposobna opravljati zahtevne naloge. To so osnovne postavke, iz katerih izhaja tudi predlog zakona, ko ureja eno od poglavitnih vprašanj, to je racionalno organizacijo službe zaposlovanja.

Predloženi zakon predstavlja za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje in zavodov za zaposlovanje pogoje, ki nujno vodijo do integracije te službe. Ker pa se ponekod še pojavljajo pomisleki glede pogojev in integracijskemu procesu nasprotujoče lokalistične tendence, bi hotela z nekaterimi podatki opozoriti na dejstva, ki očitno kažejo, da takšna organizacija službe ne more več obstajati, saj je ta služba doslej preveč razdrobljena in prilagojena čisto lokalističnim težnjam zlasti še v naši republiki. Dočim odpade v SFRJ 5,3 % aktivnih zavarovancev na osebe, ki so iskale zaposlitev preko zavodov za zaposlovanje, je bilo v Sloveniji komaj 1,3 % oseb, ki so iskale zaposlitev in od tega 5,8 % takih, ki so dobivale denarno nadomestilo v dobi začasne brezposelnosti, dočim je bilo v SFRJ takih oseb v povprečju okoli 10 %.

Da je najbolj razdrobljena mreža zavodov za zaposlovanje v Sloveniji, kaže tudi tale podatek: od celotnega števila zavodov za zaposlovanje v SFRJ je imela Slovenija preko 20 % takih zavodov, hkrati pa je bilo v Sloveniji najmanj izpostav. Od celotnega števila izpostav jih je imela Slovenija 10 %, medtem ko je teh bilo na Hrvaškem 24 % in v Srbiji okoli 30 %. V SFRJ je bilo 7 takih zavodov, kjer so imeli v evidenci manj kot 50 nezaposlenih. Vsi ti zavodi so bili v Sloveniji. V SFRJ je bilo nadalje 6 zavodov, kjer so imeli v evidenci od 50 do 100 nezaposlenih. Od teh so bili 4 v Sloveniji. Nadalje je bilo 18 zavodov, kjer je bilo v evidenci od 100 do 200 nezaposlenih. Od teh jih je bilo v Sloveniji zopet 11. Vsega skupaj je bilo torej v SFRJ 31 zavodov, kjer je bilo evidentiranih do 200 nezaposlenih delavcev. Od teh 31 zavodov jih je bilo v Sloveniji zopet 22. Če k temu prištejemo, da je bilo v Sloveniji 9 zavodov, kjer so imeli evidentiranih od 200 do 500 nezaposlenih, je bilo torej od 38 zavodov, kolikor jih imamo sedaj, kar 31 takih, pri katerih je bilo evidentiranih manj kot 500 nezaposlenih.

In še tale podatek: v SFRJ je bilo 40 zavodov na območju, kjer je bilo manj kot 30 000 prebivalcev. Od tega je bilo 22 takih zavodov v Sloveniji.

Teh nekaj podatkov nesporno dokazuje, da je bila dosedanja organizacija službe za zaposlovanje, zlasti v naši republiki neracionalna, nefunkcionalna in

očiten ostanek nekdanjih občinskih uradov za posredovanje dela. Pri tem pa pretežna večina zavodov ni zajemala tolikšnega območja, da bi problematika zaposlovanja nalagala dovolj obsežne naloge, ki bi zavode in njihove sodelavce v zadostni meri zaposlovale. V Sloveniji je na enega uslužbenca, zaposlenega v službi zaposlovanja, prišlo povprečno komaj 24 oseb, ki so iskale zaposlitev. Prav zato se je v teh zavodih lahko ohranila tako neustrezna kvalifikacijska struktura zaposlenih, ki je bila skoraj med najslabšimi v republiki. Dočim je bilo v tej službi v SFRJ v poprečju od celotnega števila zaposlenih 10,5 % uslužbencev z visoko strokovno izobrazbo, jih je bilo v Sloveniji samo 8,6 %, kar je najnižji odstotek med vsemi republikami. Hkrati pa so bila pri teh zavodih v Sloveniji v primerjavi z drugimi republikami dosežena najvišja poprečja osebnih dohodkov.

V tolikšni razdrobljenosti, v neustreznem obsegu dela dokajšnjega števila dosežanih zavodov in v neustrezni kvalifikacijski strukturi zaposlenih leže tudi pglavitni vzroki, da je bila ta služba doslej zelo draga in celo med najdražjimi v SFRJ. V letu 1964 je od celotnega dohodka, ki ga je služba za zaposlovanje zbrala s prispevkom, odpadlo 25,5 % na osebne dohodke in materialne izdatke te službe; le 4,7 % sredstev je bilo porabljenih za kritje stroškov v zvezi z gmotno preskrbo nezaposlenih. Na območju SFRJ pa je bilo od dohodka zbranega s prispevkom za službe zaposlovanja, za gmotno preskrbo nezaposlenih porabljenih preko 23 %.

Z merili in pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje zasledujemo tudi smoter, naj bi se te skupnosti po območjih ujemale z bodočimi komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja in zdravstvenimi regijami. Temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja nalaga tej službi precej posebnih nalog. Tako naj bi komunalni zavodi za zaposlovanje organizirali specialistične preiskave, s katerimi se ugotavljajo psihološke in medicinske indikacije za opravljanje določenega poklica oziroma dela. S to skrbjo se služba za zaposlovanje vključuje v nove naloge s področja medicine dela, te dokaj specializirane veje zdravstvene službe. Potemtakem je treba pri območjih, ki naj jih zajemajo bodoče komunalne skupnosti za zaposlovanje, zagotoviti skladnost z območji bodočih zdravstvenih skupnosti, ki morajo zagotavljati občanom in vsem ostalim institucijam na tem področju celovito zdravstveno službo. Znano pa je, da je ustanavljanje specializiranih ambulant za medicino dela po opremi in po kadrih drago in zahtevno. Zato je potrebno uskladiti delo vseh teh skupnosti ter zagotoviti usklajeno delovanje navedenih javnih služb.

Temu ustrezno predpisuje predlog zakona tudi pogoje za ustanavljanje komunalnih zavodov. Skupščina komunalnih skupnosti ustanovi namreč komunalni zavod za svoje območje. Glede na postavljene pogoje bi predvidoma imeli v Sloveniji 7 komunalnih skupnosti in prav toliko komunalnih zavodov ter republiški zavod za zaposlovanje. Da pa zaradi koncentracije strokovne službe ne bi bili prizadeti zainteresirani občani, daje predlog zakona pod določenimi pogoji še možnost za ustanovitev izpostav. Nova organizacija službe naj bi ne bila samo bolj učinkovita, ampak tudi cenejša. Izdatki za osebne dohodke in materialne izdatke bi se predvidoma zmanjšali približno za polovico, to je za nekaj sto milijonov.

Osnovna misel predloga zakona je torej v tem, da mora celotna služba za zaposlovanje postati pomemben činitelj v prizadevanjih za naš nadaljnji družbenoekonomski razvoj. Družbenoekonomska in demografska problematika

zaposlovanja morajo postati osnovni delovni program celotne službe zaposlovanja in vseh njenih organov. To pa zahteva takšno organizacijo službe zaposlovanja, da bo njeno delo lahko učinkovito in racionalno ter v skladu z intencijami gospodarske reforme.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, ki so jih sprejeli odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora, in zakonodajno-pravna komisija, katere je v celoti sprejel tudi Izvršni svet ter so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za delo in socialno zavarovanje in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala zboru pismeni poročili. Ali želita predstavnik odbora oziroma komisije predlog zakona še ustno obrazložiti. (Ne.) Prosim predstavnika odbora, da se izjavi glede amandmaja zakonodajno-pravne komisije. (Se strinja.) Hvala.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker vidim, da nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o semenu.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Sveta Kobala. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Prosim.

Sveto Kobal: Zakonodaja v semenarstvu je do sprejetja temeljnega zakona vsebovala v glavnem le predpise o prometu s semenskim blagom, ki pa niso urejali razmer na področju pridelave in dodelave semena. Zaradi te vrzeli se tudi promet s semeni ni mogel vselej zadovoljivo razvijati v smislu določil zakona. Sčasoma se je čedalje bolj nujno nakazovala potreba po kompleksnejši zakonodaji v semenarstvu. Temeljni zakon o semenarstvu odpravlja dosedanje pomanjkljivosti in okvirno ureja tudi pridelovanje in dodelavo semena ter omogoča republikam, da same precizirajo nekatera določila tega zakona glede na posebnosti pogojev.

Temeljni zakon predstavlja sedaj dokaj kompleksen okvir določil, ki izhajajo iz sedanjih dosežkov v kmetijstvu in gozdarstvu, dosežene stopnje materialno-tehnične opremljenosti in kadrovske usposobljenosti delovnih organizacij.

Predloženi republiški zakon dopolnjuje temeljni zakon predvsem glede vpisa v register pridelovalcev in dodelovalcev kmetijskega in gozdnega semena. Te registre po predlogu zakona vodi republiški sekretariat za gospodarstvo, ki pa lahko to delo poveri določeni strokovni organizaciji. Republiški zakon vsebuje tudi določbe o strokovni kontroli in določbe o ugotavljanju kakovosti semenskega blaga. O slednjem predlog zakona sicer ne daje podrobnih predpisov, temveč le splošen okvir. Predlog izhaja iz stališča, da mora zakon veljati za

daljše obdobje, da pa je izvršilne predpise treba prilagajati pogojem, ki se v semenarstvu zaradi tehnoloških, ekonomskih in drugih pogojev često menjajo.

Podobno kot določa temeljni zakon področje delovanja, strokovne komisije v zveznem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo, za priznavanje novih sort, predvideva republiški zakon ustanovitev republiške komisije za semenarstvo v kmetijstvu in komisije za semenarstvo v gozdarstvu pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo kot strokovni posvetovalni organ za semenarstvo v republiki. Čeprav je možno formiranje take komisije tudi po 52. členu zakona o republiški upravi SR Slovenije, menimo, da je pomen semenarstva kot izhodišče celotne rastlinske proizvodnje tolikšen, da je tako delo potrebno zagotoviti z zakonom, ki bo republiškem sekretariatu za gospodarstvo v pomoč pri usmerjanju in reševanju problematike tako pomembne panoge našega gospodarstva.

Republiški zakon tudi določa obvezno vodenje dokumentacije o nastanku izvirnega semena in o poreklu ostalih kategorij kmetijskega in gozdnega semena. S tem določilom zagotavljamo in omogočamo uspešen nadzor nad kvaliteto vseh vrst semena.

Končno ureja zakon tudi določena vprašanja inšpekcijskih služb. Za pravilno oceno pomena semenarstva nasploh je treba opozoriti, da so se v zadnjih dveh desetletjih skoraj pri vseh pomembnih poljščinah v kmetijsko razvitejših deželah, pa tudi pri nas, več kot podvojili povprečni hektarski pridelki. Ocenjuje se, da je več kot eno četrtno tega povečanja pripisati izboljšanemu izboru semena.

Pred vojno v Jugoslaviji ni bilo organizirane semenske službe in je bilo semenarstvo na dokaj nizki ravni. Prvo leto po vojni je bilo spričo velike zaostalosti kmetijstva ena prvih nalog, zagotoviti nujno potrebne količine semena. V začetku so pri tej službi zanemarjali strokovna načela, saj so seme skušali pridobivati po vsej republiki, ne glede na tehnološke pogoje. V nadaljnjem obdobju, to je v letih 1950—1960, se je semenska proizvodnja že bolj opirala na družbeni sektor kmetijstva, organizirana pa je bila tudi že vzdrževalna selekcija važnejših poljščin. Začeli so se kazati že tudi prvi rezultati v proizvodnji semena, čeprav smo v tem času morali uvažati še precej semen, zlasti krompirja, žit, krmnih rastlin in krmil. Z uvoženim osnovnim semenom, se je pričela načrtna proizvodnja in v desetletnem obdobju semenarstva je Slovenija dosegla viden napredek tako v pogledu kvalitete kot kvantitete.

Po podatkih o pridelkih semenskih žit iz leta 1963 krijemo trenutno potrebe po semenu pšenice, rži, ječmena in ovsa. Pridelovanje semen krmnih rastlin še zaostaja za potrebami, čeprav imamo za pridelovanje tega semena, posebno trav in črne detelje, v Sloveniji prav dobre pogoje. Pridelovanje semen vrtnin stagnira že vrsto let in bo potrebno glede tega podvzeti ustrezne ukrepe, predvsem v smeri organiziranja in vzdrževanja selekcije v zadostnem obsegu. Po perspektivnem programu semenarstva naše republike naj bi pridelovali doma celotno količino semena žit, za lastne potrebe, semenski krompir za domače potrebe, za potrebe drugih republik in deloma za izvoz, nadalje večji del krmnih rastlin, pretežni del vrtnin in del semena industrijskih rastlin. Iz drugih republik pa bomo morali zagotoviti seme koruze, nekaj semen krmnih rastlin in nekaj semen vrtnin.

V svetu semenarstva se zelo hitro uveljavljajo nove sorte z boljšimi genetskimi osnovami, vendar pa so prikladne samo za določene ekološke pogoje. Ekonomski interes za stalno sili kmetijske pridelovalce k uvajanju takih sort, ki jim zagotavljajo boljše pridelke. Prav zaradi različnih ekoloških pogojev, ki

jih zahtevajo nove sorte, je potrebno pred uvedbo vsake nove sorte opraviti ustrezne preiskave, kajti edino s tem obvarujemo kmetijske proizvajalce pred nevarnostjo neuspeha v primerih uporabe nepreizkušanih sort. Primerov, ko je uporaba nepreizkušane sorte semena povzročila ponekod ogromno škodo, je bilo že precej in se moramo proti temu zavarovati.

Uvajanje novih tujih sort semen je za naše razmere veliko hitrejši in mnogo cenejši postopek kot pa dolgotrajni selekcijski postopki za ustvarjanje novih domačih sort. Razumljiva je torej usmeritev na introdukcijo nekaterih najboljših tujih semen, s čimer se izognemo znatnim stroškom in časovnim zamudam, primerjajoč tuje dosežke.

Zaradi velikega pomena pridelovanja krompirja v Sloveniji bi morali razvijati nove kvalitetne sorte z domačim žlahtnjenjem, v kar smo že doslej vložili precej družbenih sredstev. Semenski krompir prideluje v Sloveniji 32 družbenih posestev in okrog 750 kooperantov, od tega 650 na področju pridobivanja semenskega krompirja. Pridelovanje, dodelavo in promet s semeni opravlja oziroma organizira v Sloveniji semenarski kombinat »Semenarna« Ljubljana.

Če upoštevamo prispevek kvalitetnejšega semena pri vsem dosedanem povečanju pridelka samo pri treh najpomembnejših poljščinah kot pšenici, krompirju in koruzi, ob realni domnevi, da lahko pripišemo vsaj četrtino povečanja pridelkov vplivu kvalitetnega semena, potem to povečanje znaša izraženo v vrednosti, pri pšenici 1200 milijonov, pri krompirju 4200 milijonov in pri koruzi 1 milijardo dinarjev.

Ob tolikšnem pomenu kvalitetnega semena pri pridelovanju poljščin je razumljiva tudi posebna zainteresiranost širše družbene skupnosti za dosledno izvajanje ustreznih strokovnih ukrepov tako v pridelovanju kakor tudi v prometu semenskega blaga. Iz navedenih razlogov Izvršni svet predlaga Skupščini, da predloženi zakon sprejme.

Predsednik Tine Remškar: Predlog zakona sta obravnavala odbor za proizvodnjo in promet in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta predložila zboru pismeni poročili. Ali želita predstavnika odbora oziroma komisije predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Ali odbor še vztraja pri svojem amandmaju k 5. členu, ker je to še ostalo neuskklajeno?

Inž. Veljko Križnik: Odbor vztraja pri amandmaju k 5. členu, vendar se strinja z dopolnitvijo, ki jo je dala zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik Tine Remškar: Ali je s to dopolnitvijo besedilo usklajeno? (Da.) Hvala. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o semenu.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovariša Franca Kutina. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.) Hvala lepa.

Prav tako sta predlog zakona obravnavala odbor za organizacijsko-politična vprašanja in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta dala že pisмени poročili. Ali želite to še ustno obrazložiti. (Ne.) Zato pričujem razpravo.

Kdo, prosim, želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javlja, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o odškodnini za razlašena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o statutu sklada SR Slovenije za šolstvo.

Statut je predložil Skupščini SR Slovenije v potrditev upravni odbor sklada SR Slovenije za šolstvo in za svojega predstavnika določil tovariša Mirka Tuška.

Ali želi predstavnik sklada dati zboru še ustno obrazložitev? (Ne.) Hvala lepa. Statut sklada SR Slovenije za šolstvo sta obravnavala tudi odbor za prosveto in kulturo in zakonodajno-pravna komisija. Oba sta že tudi dala pisмени poročili. Ali želite to še ustno obrazložiti? (Ne.) Hvala.

Gradivo k tej točki dnevnega reda je bilo skupaj z vabilom za sejo dostavljeno tudi Izvršnemu svetu, ki je za svojega predstavnika določil Toma Martelanca. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo. (Ne.) Zato pričujem razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javlja, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje potrditev statuta.

Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da se Republiški zbor soglasno strinja s predloženim statutom sklada SR Slovenije za šolstvo s tem, da se potrdi v predloženem besedilu.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije.

Spremembo finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije je Skupščini predložil upravni odbor sklada in je za svojega predstavnika določil tovariša Alojza Žoklja. Ali želi predstavnik sklada dati še ustno obrazložitev spremembe? (Ne.)

Spremembo finančnega načrta sklada je obravnaval odbor za proizvodnjo in promet, ki je dal zboru pisмено poročilo. Ali želi odbor dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Gradivo k tej točki dnevnega reda je bilo prav tako poslano Izvršnemu svetu, ki je za svojega predstavnika določil inž. Stojana Šubica. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.) Hvala.

Zato pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da se Republiški zbor strinja s spremembo finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije, zato dajem v obravnavo predlog odloka o so-

glasju k 4. spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965.

Kdor se z odlokom strinja, naj prosim dvigne roko. Hvala. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k 4. spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965.

Prekinjam sejo in dajem pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 17.50 in se je nadaljevala ob 18.20.)

Predsednik Tine Remškar: Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil tovariša Ermina Kržičnika. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta dati k predlogu zakona še ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima tovariš Ermin Kržičnik.

Ermin Kržičnik: Zakon o vodnem prispevku za leto 1966 temelji na zveznem zakonu, ki je bil sprejet aprila 1965. Verjetno se tovariši poslanci spominjate, da smo takrat, ko smo obravnavali prispevek za leto 1965, podaljšali sistem, kakršen je veljal v prejšnjih letih. Bistvo sistema je v tem, da ureja zbiranje sredstev za reševanje problematike vodnega gospodarstva, tako da jemlje za merilo pri določanju prispevne osnove kubične metre onesnažene oziroma uporabljene vode ali pa proizvedeno električno energijo. Opozoril bi, da ti instrumenti, ki jih s tem zakonom danes uvajamo, pomenijo precejšnje obremenitve gospodarskih organizacij za prispevanje k vodnemu gospodarstvu. Po izračunih, ki smo jih naredili ter po posvetih, ki smo jih imeli z gospodarskimi organizacijami, ugotavljamo, da so obveznosti dokaj neenakomerno razporejene.

Zato, ker so nekatere gospodarske organizacije izrazito prizadete, je po obsežnih razpravah predlagatelj pristal na dokaj nižjo obremenitev, kot je bila prvotno predvidena. Prvotna obremenitev je bila izračunana tako, da se zbere z vodnim prispevkom toliko sredstev, kolikor se jih je zbralo v letu 1965. V letošnjem letu, tj. v 1965 bo zbranih okrog 5800 milijonov dinarjev, medtem ko je prvotni predlog našega sekretariata računal s tem, da zberemo okrog 6 milijard. Po daljših razpravah smo to obremenitev znižali zlasti zaradi novih pogojev, ki jih prinaša reforma. Ker so nekatere delovne organizacije preveč obremenjene glede na svojo gospodarsko moč, se je prispevek v celoti znižal na 3800 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da ta sredstva ne zadoščajo za rešitev najbolj perečih problemov vodnega gospodarstva, ki so zlasti v Sloveniji posebno težki. V naši republiki imamo 237 tisoč hektarov zemlje, ki jo ogrožajo hudourniki, imamo 5 rek, ki so biološko praktično mrtve, kar je spričo turističnih prizadevanj naše republike nevzdržno. Povsem odprto je vprašanje onesnaženja voda; imamo zelo pogosto poplave, ki so hkrati pokazale, da so obrambne naprave nezadostne, saj že po dvodnevem deževju naše reke poplavlajo. Smatram, da je nujno opozoriti na dejstvo, da znesek, ki ga danes tu predlagamo, ne bo zadoščal za rešitev ključnih problemov našega vodnega gospodarstva, zlasti ne za zavarovanje tistih točk in območij, kjer se poplave

redno pojavljajo in nam povzročajo letno po 5 do 6 milijard dinarjev škode. Z drugimi besedami, zbrali bomo manj sredstev, kot pa nam vsako leto vode povzročajo škode. K že omenjenemu zmanjšanju prispevka se je kljub naštetim razlogom pristopilo predvsem zato, ker prehod zaradi reforme povzroča obilico težav in, ker je ta zakon časovno omejen le na eno leto.

Ne bi rad svoje obrazložitve podaljševal tudi zaradi tega, ker smo z Zavodom za vodno gospodarstvo SRS in drugimi hidrotehniki pripravili posebno publikacijo, ki ste jo poslanci že prejeli. To je publikacija »Vodno gospodarstvo v Sloveniji«, ki dokaj nazorno, morda celo premalo dramatično, prikazuje probleme našega vodnega gospodarstva in velike potrebe po investicijah na tem področju. Teh sredstev za investicije bi v prihodnjih petih letih potrebovali 27 milijard. Teh sredstev pač ni mogoče zbrati s sedanjo višino prispevkov. Osnovna naloga Vodnega sklada Slovenije, ki je podana s temeljnim zakonom, je predvsem ta, da vzdržuje že obstoječe vodnogospodarske objekte, katerih vrednost je ocenjena na 70 milijard. Vzdrževanje teh objektov bo terjalo vsaj okoli 2800 milijonov dinarjev. Če k temu prištejemo še potrebe po čistilnih napravah, ki jih prav tako moramo pričeti graditi, potem nam preostane za nove investicije le borih 130 milijonov dinarjev. S temi sredstvi vsekakor ne bomo mogli doseči kakih vidnejših uspehov. Vendar pa poudarjam na zaključku tole:

V obrazložitvi prikazana bilanca sredstev v znesku 3800 so le sredstva vodnega sklada SR Slovenije, niso pa to celotna sredstva, s katerimi bo razpolagalo vodno gospodarstvo naše republike. Ta sredstva bodo zato delovala tudi kot mobilizator dodatnih virov iz gospodarstva in proračunov, občinskih skupščin in drugih lokalnih skupnosti, ki bodo s sredstvi in s svojo lastno iniciativo prispevali k reševanju svojih lokalnih vodnogospodarskih problemov.

Imel sem sicer namen, da svoj ekspoze razširim, vendar mislim, da sem povedal dovolj. Z amandmaji, ki so jih dali posamezni odbori in komisije Skupščine, se v celoti strinjam. Hvala lepa.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, ali želita še predstavnika odbora ali komisije dati tudi ustno obrazložitev? (Ne.) Pričenjam razpravo.

Najprej bi vprašal predstavnika odbora, če se strinja z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k 1. členu? Gre za redakcijsko spremembo. (Se strinja.) Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima inž. Zdenka Jurančič.

Inž. Zdenka Jurančič: Tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966, ki nam je dan v obravnavo na današnji seji, zagotavlja le parcialno in začasno reševanje nekaterih najbolj perečih problemov vodnega gospodarstva v naši republiki. Ta parcialnost in začasnost je razvidna že iz samega teksta predloga zakona in tudi iz predloženih obrazložitev in ostalega gradiva. Niti avtorji predloga zakona in gradiva ne razpolagajo s podatki in analizami, na podlagi katerih bi bilo mogoče že sedaj kompleksno in za daljše obdobje obravnavati problematiko vodnega gospodarstva v Sloveniji. To je naloga, ki se ji bomo morali posvetiti v naslednjih letih. Kljub temu, da še nimamo na razpolago zadostnih podatkov in analiz, pa je potrebno s predlaganim zakonom zagotoviti vodnemu gospodarstvu vsaj minimalna sredstva za njegovo dejavnost, obenem pa zagotoviti enakomerno in pravično obremenitev zavezancev plačila vodnega prispevka in predvsem še smotrno trošenje zbranih sredstev.

Predlog zakona, ki nam je bil predložen, povsem nedoločno omenja kriterije za obračunavanje vodnega prispevka, zlasti pa ne obravnava trošenja zbranih sredstev. Tehnika obračunavanja, ki jo na osnovi tega zakona pripravljajo, pa ne zagotavlja ustrezne obremenitve delovnih organizacij. Kot primer naj navedem, da bi po teh normativih znašala obremenitev za onesnaženje vode za Železarno Jesenice 13 000 000 dinarjev, obremenitev za tekstilno podjetje »Tekstilindus« v Kranju pa kar 22 milijonov dinarjev. Komentar k tem številkam je skoraj odveč, saj znake onesnaženja, ki jih povzroča voda iz Železarne, opažamo še tudi v Kranju, dočim je onesnaženje, ki izvira iz »Tekstilindusa«, neprimerno manjše. Kljub temu pa naj bi Železarna plačala za onesnaženje vode skoraj polovico manj kot Tekstilindus. Primer še ni najbolj drastičen in bi primerjava med predvidenimi obremenitvami raznih podjetij prav gotovo pokazala še večje anomalije.

Osnutek zakona dopušča ocenjevanje vode, kar je nesmiselno že zaradi razmeroma nizkih stroškov instaliranja tehničnih merilnih naprav v primerjavi s sredstvi, ki jih delovna organizacija plača kot vodni prispevek. Še bolj nesmotrna pa je določba, ki predvideva, da naj o uporabi vode, kjer ni tehničnih merilnih naprav, dokončno odločajo občinski upravni organi. Nemogoče si je zamisliti, da bi lahko občinski organi v vsej republiki uveljavili enotne kriterije za obremenjevanje delovnih organizacij, posebno še, če upoštevamo, da gre za odmero sredstev, ki se bodo plačevala v republiški sklad, s katerimi občinski upravni organi nimajo nikakršne veze.

Veliko bolj problematična kot odmera vodnega prispevka za potrošeno ali uporabljeno vodo je odmera vodnega prispevka, ki so ga delovne organizacije dolžne plačati za vodo, ki se onesnaži pri opravljanju gospodarske dejavnosti. Tukaj ni zanimiva samo količina vode, ki jo posamezna delovna organizacija spusti v vodne tokove ali druge zbiralnike, pač pa predvsem količina in škodljivost izpuščenih odplak za vodno gospodarstvo.

Važen pa je tudi rezultat, ki ga hočemo s tem ukrepom doseči. Zakon mora angažirati delovne organizacije za gradnjo čistilnih naprav in s tem vplivati nanje, da bodo zgradile te naprave v predvidenem roku, ki se nam že približuje. To je mogoče doseči edino tako, da se vodni prispevek, zbran za onesnaženje vode, izkoristi izključno za dajanje kreditov in dotacij za gradnjo čistilnih naprav. Potrebno bi bilo, da se najprej zagotove čistilne naprave tam, kjer je mogoče z razmeroma majhnimi sredstvi obvarovati pred onesnaženjem nekatere pomembnejše vodne tokove. Šele nato naj bi se lotevali gradnje čistilnih naprav delovnih organizacijah ob vodotokih, ki so že v večji meri onesnaženi. Ne glede na tak program, ki naj bi ga kreditirali iz sredstev vodnega sklada, pa bi bilo potrebno delovnim organizacijam, ki z gradnjo čistilnih naprav ali morda s kakšnimi cenejšimi posegi preprečijo ali zmanjšajo onesnaženje vode, znižati obremenitev plačila za vodni prispevek takoj, ko je zmanjšanje onesnaženosti vode ugotovljeno.

Predlog zakona vsebuje točne določbe o zbiranju sredstev in o obveznostih delovnih organizacij za plačevanje vodnega prispevka. Ne vsebuje pa določb o načinu trošenja teh sredstev. Ker gre tu za razmeroma velika sredstva, glede katerih je treba voditi ustrezno regionalno politiko, zlasti še v letu 1966, ko bodo znašali dohodki znatno manj kot potrebe, pa bo pri tem treba zagotoviti saniranje in reševanje najtežjih vodnogospodarskih problemov. Razen tega je treba zagotoviti tudi ustrezno politiko trošenja sredstev, ki se zbirajo kot vodni prispevek za onesnaženje vode. Zato smatram, da bi moral zakon vsebovati

določbo, da se sredstva vodnega sklada SR Slovenije trošijo na podlagi finančnega načrta, ki ga potrdi Skupščina SR Slovenije in da je ta pristojna tudi za potrjevanje zaključnega računa.

Zato predlagam Republiškem zboru naslednji amandma k predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966:

k 4. členu: — drugi odstavek se dopolni: »najpozneje do 31. januarja 1967, najpozneje do 25. v vsakem mesecu pa plačajo akontacijo, ko jo glede na predvidene obveznosti do vodnega sklada določi vodnogospodarska organizacija«.

3. in 4. odstavek se črtata.

k 5. členu: — vneseta se 1. in 2. odstavek v naslednjem besedilu:

»Vodni prispevek, ki ga delovne organizacije plačujejo za vodo, ki se onesnaži pri opravljanju gospodarske dejavnosti, se mora določiti v odvisnosti od količine onesnažene vode, ki se spusti v vodne tokove ali druge zbiralnike, od stopnje onesnaženosti spuščene vode in od stopnje škodljivosti, ki jo predstavlja spuščena nesnažena voda za vodno gospodarstvo.

Delovnim organizacijam se mora predpisati vodni prispevek za onesnaženo vodo tako, da so materialno zainteresirane za napravo ustreznih čistilnih naprav in se jim mora vodni prispevek v primeru, da stopnjo onesnaženja vode zmanjšajo ali sploh odpravijo, ustrezno zmanjšati oziroma ukiniti.«

— dosedanji 5. člen je tretji odstavek tega člena.

k 6. členu: 1. in 2. odstavek ostaneta nespremenjena.

— doda se 3. odstavek v naslednjem besedilu:

»Vodni sklad SR Slovenije razpolaga s svojim dohodkom na podlagi finančnega načrta. Finačni načrt mora zagotoviti, da se sredstva, ki jih delovne organizacije vplačajo kot vodni prispevek za onesnaženo vodo, uporabijo izključno za kreditiranje oziroma za dotiranje gradnje čistilnih naprav. Finančni načrt sklada potrjuje Skupščina SR Slovenije.« Hvala.

Predsednik Tine Remškar: Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Pušenjak.

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Predlagam, da se 1. člen predloga zakona o vodnem prispevku za leto 1966 spremeni v tem smislu, da se glasi:

»1. Delovne in druge organizacije, ki proizvajajo električno energijo, od kWh pridobljene električne energije, po 0,30 din;«

2. V drugi odstavek 2. člena naj se mesto predložene, vstavi naslednjo tabelo, ki se sedaj nahaja v materialu, ki je priložen predlogu zakona.

Če znaša letno število enot (v 000 E)		znaša vodni prispevek	
nad	do		
0,1—	1	1000 din/E	(v 000 din/E)
1 —	5	1 000 000 din + 900 din/E od presežka nad	1— 5
5 —	10	4 600 000 din + 780 din/E od presežka nad	5— 10
10 —	50	8 500 000 din + 290 din/E od presežka nad	10— 50
50 —	100	20 000 000 din + 100 din/E od presežka nad	50—100
100 —	300	25 000 000 din + 50 din/E od presežka nad	100—300
300 in več		35 000 000 din + 30 din/E od presežka nad	300

Dovolite, da predloženi amandma na kratko utemeljim. Iz predloženega gradiva k osnutku zakona o vodnem prispevku za leto 1966 sledi, da bi upoštevajoč olajšave in oprostitev dali republiškem vodnemu skladu naslednja skupna sredstva:

elektrogospodarska dejavnost	540 milijonov din
izkoriščena ali uporabljena voda v gospodarski dejavnosti	2196 milijonov din
komunalne dejavnosti	200 milijonov din
izpuščena onesnažena voda	751 milijonov din
<hr/>	
skupaj	3687 milijonov din

Če pa upoštevamo, da je bilo na podlagi ocen zbrano v letu 1965 v naši republiki za vodno gospodarstvo 5200 milijonov dinarjev, vidimo, da se bo v letu 1966 zbralo za 1513 milijonov din, to je za 27% manj sredstev, kakor v letošnjem letu.

Pripominjam, da glede na obstoječo gospodarsko situacijo in na razširjeni krog obremenitev z vodnim prispevkom ni realno pričakovati še dodatnih sredstev za kompleksno urejanje vodnega gospodarstva v naši republiki v naslednjem letu, v obsegu kakor to pričakuje Republiški sekretariat za urbanizem in stanovanjsko izgradnjo.

Iz realno prikazanih analiz kompleksnega elaborata »Vodno gospodarstvo v Sloveniji«, ki nam ga je predložil Republiški sekretariat za urbanizem, sledi, da smo v vseh povojnih letih močno zanemarjali vodno gospodarstvo, ki pa je marsikdaj zelo pomembno za nadaljnji razvoj ostalih gospodarskih panog.

Iz poročila Republiškega sekretariata za notranje zadeve z dne 8. 12. 1965 je razvidno, da so vse vrste nesreče povzročile v zadnjih desetih letih skupne škode 58 876 779 301 din, od tega od poplav na 917,7 km² površin 55 285 626 tisoč din. V teh vsotah pa so računane škode po cenah v času nastanka nesreč. Škoda, ki so jo povzročile lanske in letošnje poplave v gospodarstvu, pa znašajo po ocenitvah 33,4 milijarde din.

Iz analize nadalje sledi, da moramo stalno računati s povprečno letno škodo zaradi poplav med 3,5 do 5,0 milijard din, kot je to prej sekretar tovariš Kržičnik tudi navedel.

Te škode trpijo vse gospodarske panoge, predvsem pa hidroelektrarne, promet, kmetijstvo in industrija. Naša navada pa žal je, da odpravljamo škode z delnim saniranjem v posamezni gospodarski panogi, ne odločimo pa se, da bi škode odpravili pri njihovem izvoru, to je pri urejevanju pretoka visokih voda na vodotokih. Tako urejanje pa nam predloženi osnutek zakona ne zagotavlja, ker predvideva na primer financiranje v letu 1966 izgradnjo novih varstvenih objektov le v višini 136 milijonov din.

Iz navedenih razlogov sem mnenja, da je umestno kljub večjim žrtvam, zvišati vodni prispevek. To naj bi se izvedlo na ta način, da se dajatve elektrogospodarstva in industrije za onesnaženje voda povečajo tako, da se približajo povprečnim dajatvam v SFRJ oziroma v sosednji Hrvatski. S takim zvišanjem bi dodatno dobili približno 1100 do 1200 milijonov dinarjev sredstev, katera pa naj se obvezno vložijo v regulacijo vodotokov, oziroma za izboljšanje pretoka visokih voda.

S sprejemom tega amandmaja bi znašala sredstva vodnega sklada v letu 1966 okrog 4,8 do 4,9 milijarde dinarjev, kar pa je še vedno manj kot so bila vlaganja v letošnjem letu.

V primeru, da sprejmemo amandma o prispevkih za leto 1966, pa ne smemo misliti, da smo rešili vso problematiko vodnega gospodarstva, ki zahteva za dokončno rešitev še znatna sredstva. Nasprotno, v naslednjem letu moramo intenzivno izpopolnjevati začrtano politiko financiranja vodnega gospodarstva z družbeno intervencijo v cilju, da bi v razdobju nadaljnjih 10 let vsaj do znosne mere uredili ta akutni problem.

K temu bi dodal še naslednje: Kmečki ljudje močno zapuščajo vasi ter iščejo zaposlitve v domači industriji in v inozemstvu. Nemajhen vzrok je tudi v tem, da poplave stalno ogrožajo njihovo življenjsko varnost in gospodarsko stabilnost. Močan element ustalitve kmečkega prebivalstva na vaseh in s tem boljšega izkoriščanja zemlje, bi pomenil tudi resnejši in načrtnejši pristop k urejanju vodnega gospodarstva v Sloveniji. O tem bi nas morale prepričati zlasti lanske in letošnje poplavne katastrofe v vsej državi.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ivan Ros.

Ivan Ros: Tovarišice in tovariši poslanci! Predloženi zakon o vodnem prispevku za leto 1966 uveljavlja nov in enotni sistem plačevanja vodnega prispevka republiškem vodnemu skladu v smislu zveznega zakona o vodah. Iz predložene obrazložitve je razviden način pobiranja vodnega prispevka in odškodnin v preteklih letih, navedene pa so tudi posledice neurejenega sistema zbiranja sredstev in financiranja vodno gospodarskih regij.

S predloženim zakonom o vodnem prispevku se sicer še ne ureja sistem gospodarjenja z vodami, ker bo to urejeno šele z republiškim zakonom o vodah, ki bo predložen v obravnavo in sklepanje temu zboru v najkrajšem času. S tem seveda ni rečeno, da je bilo doslej gospodarjenje na tem področju s pravnega vidika povsem neurejeno. Republiški zakon o ustanovitvi vodnega sklada SR Slovenije je upravnemu odboru tega sklada določil naloge in smernice za njegovo delo. Skupščina SR Slovenije pa je skladno z določili tega zakona vsako leto obravnavala finančni načrt in zaključni račun vodnega sklada. Toda kljub temu problem gospodarjenja še ni mogel biti rešen v celoti. O tem problemu nameravam predvsem razpravljati.

Upravni odbor vodnega sklada SR Slovenije je pričel z delom šele konec meseca maja 1964. Do tedaj so gospodarjenje s sredstvi, ki so bila zbrana v obliki odškodnin in prispevkov vodile vodne skupnosti. Vendar je tudi po omenjenem datumu republiški vodni sklad v primerjavi z vodnimi skupnostmi razpolagal le z okoli eno šestino vseh zbranih sredstev. Vodne skupnosti pa so bile v svoji politiki več ali manj odvisne od odločitve občinskih zborov vodnih interesentov, ki so svoje prispevke vedno vezali na vnaprej določene lokalne objekte. Tako stanje je povzročilo široko in razdrobljeno investicijsko fronto, ker se je gradilo često tam, kjer so bila na razpolago sredstva, pri čemer je mnogokrat trpela kvaliteta dela, zanemarjalo se je redna vzdrževalna dela na že zgrajenih objektih, kar je imelo često za posledico večjo materialno škodo, in tudi delo na študijah in raziskavah ter na izdelavi vodno gospodarskih osnov za kompleksna vodna območja.

Smoter, ki si ga je zadal upravni odbor republiškega vodnega sklada, da se vsa sredstva, tako tista, s katerimi je razpolagal sam kot sredstva, ki so se zbrala pri posameznih vodnih skupnostih, uporabijo predvsem za kvalitetna družbeno pomembnejša vodno gospodarska dela, je bil torej močno pogojen z navedenimi okolnostmi in zato le delno dosežen. Slabost financiranja vodno gospodarskih del je bila tudi v tem, da izvajalci del v začetku gradbene sezone niso vedeli, s kakšnimi sredstvi bodo razpolagali in katera bodo med letom izvajali, kar je vsekakor vplivalo na operativno sposobnost vodnih skupnosti.

Na republiški vodni sklad so bile po določilih zveznega zakona o vodah prenesene obveznosti rednega in investicijskega vzdrževanja vseh varstvenih vodno gospodarskih objektov in naprav v republiki. Med te objekte spadajo objekti in naprave za varstvo pred poplavami, objekti v zvezi z regulacijo rek in hudournikov in objekti za varstvo zemljišč pred erozijo. Z republiškim zakonom se lahko obveznosti republiškega vodnega sklada razširijo tudi na področje urejevanja in izgradnje melioracijskih objektov in posebnih vodno gospodarskih objektov, kot so objekti in naprave za izkoriščanje vode za potrebe prebivalstva in za čiščenje onesnaženih voda. Razumljivo je, da je realizacija takih obveznosti odvisna od vsakoletnih sredstev, s katerimi je sklad razpolagal.

Iz dokumentacije je razvidno, da bi za redno investicijsko vzdrževanje varstvenih vodno gospodarskih objektov v SR Sloveniji potrebovali letno okoli 2800 milijonov din. Po kriterijih, ki so se izoblikovali v delu upravnega odbora republiškega vodnega sklada, bi se del teh sredstev uporabil za študije, ki naj bi dale najustreznejše rešitve, del pa za ponovno izgradnjo tistih vodno gospodarskih objektov, ki so skoraj popolnoma uničeni ali pa zaradi neurejenega vodotoka izpostavljeni takemu uničenju, da je treba izvesti povsem nove in solidne rekonstrukcije. Strokovna komisija, ki si je ogledala te objekte, je že dala strokovno mnenje. Sredstva iz tega naslova bi se uporabila za ureditev manjših nereguliranih vodotokov, zlasti kadar neurejeno stanje voda povzroča občutno škodo in uničuje že zgrajene objekte; pretežni del sredstev pa bi se glede na vrednost varstvenih objektov razdelil na področne vodno gospodarske organizacije, ki bi ta sredstva uporabljala v skladu s svojimi letnimi programi in glede na stanje objektov. Le tako je mogoče na eni strani organizirati uspešno vzdrževalno službo, na drugi strani zagotoviti tako kontrolo vzdrževanja objektov prek vodno-gospodarske inšpekcije, kot jo predpisuje zakon o vodah.

Druga pomembnejša postavka finančnega programa republiškega vodnega sklada pa so sredstva za obrambo pred poplavami. Prvenstveno naj bi se v Sloveniji financirali varstveni objekti na področjih, ki predstavljajo najaktualnejše probleme, pa dela na takih objektih niso ali ne morejo biti zajeta v redno investicijsko vzdrževanje. Upravni odbor vodnega sklada je že leta 1964 pristopil k izdelavi dolgoročnejšega programa del za odpravo vzrokov občasnih in vsakoletnih poplav. Po predlogu, ki je omenjen tudi v obrazložitvi, bi morali v Sloveniji investirati okoli 27 milijard din, da bi uredili tok voda in s tem ponekod onemogočili, drugod pa znatno zmanjšali škodo, ki jo povzročajo poplave.

Če primerjamo podatke o škodi, ki so jo povzročile poplave v zadnjih desetih letih in ki je ocenjena na preko 55 milijard, s predvidoma potrebnimi investicijami, vidimo, da bi bile investicije vsekakor ekonomsko utemeljene. Tempo investiranja iz razumljivih razlogov ne bo tako hiter kot se predvideva, saj so razpoložljiva sredstva v prihodnjem letu relativno zelo majhna. To nas

pa še posebej obvezuje, da dolgoletni program obrambnih del časovno uskladimo z razpoložljivimi sredstvi tako, da se bo sredstva prvenstveno zagotovilo za dela, ki so v Sloveniji prioriteta. Tak program se že pripravlja, pri tem pa je potrebno računati seveda tudi s sredstvi, ki bi jih k izgradnji objektov prispevali prizadeti lokalni faktorji.

Pri melioracijskih objektih ima vodni sklad SR Slovenije obveznosti za naslednja leta le pri hidro in agromelioraciji pesniške doline, kjer so s 50 % udeležena tudi zvezna sredstva. Objekt mora biti končan v letu 1967. Do financiranja gradnje drugih novih melioracijskih objektov trenutno še niso znana stališča zveznih in republiških bank, ki so doslej dajale za taka dela kredite v višini 75 % vrednosti objekta. Kolikor bi bila tudi v bodoče na razpolago bančna sredstva, bi republiški vodni sklad sodeloval pri takih investicijah z udeležbo, ki bi znašala tako kot doslej, le eno osmino vrednosti objekta.

Upravni odbor vodnega sklada meni, da pri urejanju problemov v zvezi z zagotovitvijo pitne vode za potrebe prebivalstva tako kot doslej tudi v bodoče ne bi smel prevzemati obveznosti za gradnjo vodovodov. Enako je tudi stališče do financiranja gradnje kanalizacije, ker so ta dela lokalnega pomena. Povsem drugačen pa je položaj glede ugotavljanja zajetij in zavarovanja izvirov pitne vode. Razen lokalnih prizadevanj se v SR Sloveniji še ni pristopilo k sistematičnemu reševanju tega zelo aktualnega problema. Po podatkih analiz je stopnja onesnaženosti vodotokov in talnih voda v SR Sloveniji enaka ekvivalenti onesnaženosti, ki jo povzroča 4,6 milijona ljudi, torej skoraj 3-krat toliko kot je Slovencev. Pri izdaji raznih lokacij in gradbenih dovoljenj se ta faktor često sploh ni upoštevalo. Glede na omenjena dejstva bi bilo potrebno pristopiti k sistematičnemu študiju in raziskavam načinov odkrivanja in zavarovanja virov pitne vode. Taka dela naj bi sofinanciral tudi republiški vodni sklad, ker gre v tem primeru bolj kot za finančna sredstva za kontinuirano in dosledno politiko, skratka za racionalno gospodarjenje s to vodo.

S predloženim zakonom se uvaja tudi prispevek za količino in stopnjo onesnažene vode. Za zavezance tega prispevka je ta dajatev dejansko alternativa, ker lahko izbirajo med plačilom visokega prispevka ali pa si zgradijo čistilne naprave. Iz tega pa je mogoče narediti zaključek, da vodni sklad glede čistilnih naprav nima nobenih obveznosti. Problem pa ni tako enostaven, da bi lahko iz njega potegnili tak zaključek. Dejstvo, da bi zakonski desetletni rok za obvezno izgradnjo čistilnih naprav potekel že v letu 1967, da teh naprav niso zgradili in tudi ne bodo zgradili, ni pogojeno samo z brezbriznim odnosom materialnega značaja, ki so ga do tega problema pokazale gospodarske in druge organizacije. Gre tudi za to, da bi takrat, ko smo tak zakon sprejeli, morali ustrezno začeti s širšim in konkretnim proučevanjem teh problemov, ki naj bi nakazalo najboljše rešitve gradnje teh objektov tako v strokovnem kot geografskem pogledu. Ustrezno temu bi morali urediti tudi sistem financiranja. Glede na ta dejstva smatra upravni odbor sklada, da bi moral sklad skupno z republiškim sekretariatom za urbanizem poiskati primerno organizacijo, ki bo opravila potrebne osnovne študije na tem področju. Dela bi seveda moral po sklenjenih pogodbah tudi financirati. Danes je težava v tem, da tega nihče ne dela in da gospodarske organizacije in drugi interesenti niti ne vedo na koga naj se obrnejo za tovrstne usluge. Končno pa je tudi mnenje, da bi se del teh sredstev lahko uporabil kot kredit, s katerim bi spodbujali in omogočali realizacijo lokalnih pobud. S tem seveda republiški vodni sklad ne prevzame nase nobenih odgovornosti, da bi sam gradil čistilne naprave. Upravni odbor republi-

škega vodnega sklada je že do sedaj smatral, da je za racionalno in perspektivno gospodarjenju nujno potrebno pravočasno zagotoviti potrebne raziskave in študije. Stanje na tem področju še posebej zahteva, da najprej ugotovimo, kaj sploh rabimo in kaj rabimo najprej, da bi za take raziskave in študije v vsakoletnem finančnem programu lahko zagotovili ustrezna sredstva. Da bi to dosegli, smo zavodu za vodno gospodarstvo naročili, da zbere vse predloge in potrebe za raziskave in študije na tem področju in nam jih predloži. Predlog je že izdelan; treba ga bo eventualno še dopolniti in določiti prioriteto posameznih nalog.

Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966, kljub degresivni lestvici in olajšavam, še vedno različno bremeni gospodarsko organizacijo. Toda v pretežni meri nastajajo taka odstopanja zaradi dosedanjega neenakomernega obremenjevanja. Mnoge gospodarske organizacije bodo plačevale nekoliko večji prispevek, mnoge pa tudi znatno manjšega. Republiški vodni sklad koncentriira sicer znatno večja sredstva kot doslej, toda ne zajema sredstev v taki meri, kot so se zbirala na osnovi dosedanjih predpisov. Sklad zato ne bo mogel v zadovoljivi meri financirati izgradnjo obrambnih in varstvenih objektov pred poplavami in tudi ne posebnih vodnogospodarskih objektov, ampak bo lahko le kot sofinancer sodeloval pri določenih delih. Zato bo prav, da v republiškem zakonu o vodah preudarno konkretiziramo tista določila zveznega zakona o vodah, ki omogočajo na osnovi dogovarjanja sofinanciranje ali pa samostojno izgradnjo vodnogospodarskih objektov, ki so posebno pomembni za določena področja.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Milan Kristan.

Milan Kristan: Tovariši poslanci! Pred nami je zakon o vodnem prispevku za leto 1966, s katerim se ureja odmera in način plačevanja vodnega prispevka v letu 1966. Kot je razvidno iz same obrazložitve, je zakonski predlog zasnovan na temeljnem zakonu o vodah, ki določa, da morajo plačevati delovne in druge organizacije vodni prispevek za uporabljeno vodo ter prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo. Takšen način obračunavanja vodnega prispevka, v katerem se upošteva količina uporabljene, kakor tudi stopnje onesnaženosti izpuščene vode, vsekakor pomeni, da se vnašajo tudi v gospodarjenje z vodo kriteriji, ki naj prispevajo k boljšemu gospodarjenju z vodo.

Gospodarjenje z vodo ne more biti le mikroekonomski element gospodarjenja, s katerim naj računajo delovne organizacije takrat, kadar izbirajo tehnologijo in lokacijo, temveč mora biti deležno širše pozornosti, izvajati ga mora družba kot celota ob podpori vseh, ki vodo uporabljajo, to pa so vsi posamezniki, kakor tudi vse delovne organizacije, ker je voda v resnici tisti element, ki je pomemben za celotno življenje. Povsem se tudi strinjam z ugotovitvami v elaboratu republiškega sekretariata za urbanizem, ki je pristojen za vodno gospodarstvo v Sloveniji. V tem elaboratu je postavljena trditev, da mora biti materialna odgovornost za reševanje osnovnih problemov vodnega gospodarstva zadolžitev celotne družbene skupnosti in ne samo stvar lokalnih interesov. Menim, da je takšna trditev umestna, ker človek s svojimi posegi ne vpliva samo neposredno, temveč tudi posredno na celotni režim oziroma na celotni življenjski krog vode. Ugotovitev, da je materialna odgovornost stvar celotne družbe, je toliko pomembnejša, ker posledice raznih posegov niso enkratne, temveč čestokrat trajne in časovno ter krajevno bolj ali manj odmaknjene od kraja in časa posega. Posledice nepremišljenih ali premalo premišljenih posegov se ugotavlja

čestokrat šele takrat, ko je že prepozno ali ko so potrebna že tolikšna sredstva za sanacijo, da jih često ne zmore niti širša družbena skupnost.

Strinjam se tudi z ostalimi trditvami v elaboratu glede gospodarjenja z vodo, glede borbe proti škodljivim posledicam hudournikov in borbe proti eroziji glede splošnega pomena erozijskih in hudourniških procesov, kakor tudi glede vseh drugih vprašanj v zvezi z gospodarjenjem z vodo, da so ta vprašanja stvar celotne skupnosti. Te stvari sem, tovariši, navajal zato, ker se je v razpravah trdilo, da gre tu samo za način financiranja teh del, da gre za to, ali je to stvar proračuna ali pa gre za vnašanje novih elementov. Zato, da bi se vprašanja v zvezi z gospodarjenjem z vodo uspešno reševala, menim, da je utemeljen obstoj republiškega vodnega sklada. Načelo skupnega interesa je v predloženem zakonu o vodnem prispevku v celoti upoštevano oziroma v veliko večji meri, kot je to bilo v obstoječem in prej veljavnem režimu obračunavanja vodnega prispevka. Globalno bodo sredstva v letu 1966 v samem skladu malenkostno večja kot v letu 1965. Zaradi novih kriterijev, ki jih uvaja novi zakon, pa bodo nekatere delovne organizacije obremenjene veliko bolj kot do sedaj, nekatere pa manj in to zato, ker obremenitve v starem režimu niso temeljile na jasnih kriterijih, kar nam dokazuje na primer ugotovitev, da je znašal vplačan prispevek po posameznih gospodarskih panogah od 2 do 0,017 dinarjev na 100 dinarjev neto produkta.

Novi kriteriji vnašajo v obračun vodnega prispevka elemente, ki bodo sili delovne organizacije k boljšemu gospodarjenju z vodo, elemente, ki jih bo treba upoštevati pri določanju načina uporabljanja tehnološke vode, pri izbiri lokacije objektov, kakor tudi pri tehnologiji čiščenja vode. Res je, da regresivna lestvica za uporabo vode ni najboljša, ker bo cena na enoto vode pri velikih potrošnikih večja kot pri malih potrošnikih in je zato pritisk na racionalno potrošnjo vode pri malih potrošnikih nekoliko zmanjšan, vendar pa je treba upoštevati materialno sposobnost naših delovnih organizacij in zaradi tega se mi zdi, da je umesten predlog za regresivno lestvico. Razumljivo je, da indeksi povečanja prispevka niso realni in to zaradi izhodišča, ker so bile delovne organizacije lani in letos obremenjene bolj na osnovi subjektivnih ocen, kot pa na osnovi objektivnih meril.

Iz obrazložitve je razvidno, da se bodo sredstva sklada uporabljala za vzdrževanje in novogradnje varstvenih objektov, kot tudi za gradnjo čistilnih naprav. V razpravah se je načenjalo vprašanje, ali je umestno, da se iz sredstev sklada financira tudi gradnja čistilnih naprav in zakaj se že ni rešilo vprašanje izgradnje glede na to, da so obstojali predpisi o obveznem čiščenju odpadnih voda, oziroma zakaj je ostala ta zahteva več ali manj na papirju. Mislim, da je to vprašanje utemeljeno, saj iz materiala izhaja, da nismo uspeli zgraditi čistilnih naprav in to, po mojem mnenju, predvsem ne zaradi tega, ker bi morali te objekte graditi iz razpoložljive akumulacije za razširjeno reprodukcijo.

Končno menim, da je kljub problemom, ki bodo nastali, zlasti pri načinu obračunavanja, predlog prispevka za vodni sklad utemeljen in v danih pogojih sprejemljiv. Hvala.

Predsednik Tine Remškar: Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, bi prešli na obravnavo amandmajev. Na vrsti je najprej amandma inž. Zdenke Jurančič. Amandma ste prejeli pismeno. Prosim, ali predstavnik Izvršnega sveta sprejema ta amandma? (Ne.) Prosim predstavnika odbora, da

se izjavi glede amandmaja. (Amandmaja ne sprejema.) Prosim, kakšno je mnenje zakonodajno-pravne komisije? Besedo ima dr. Josip Globevnik.

Dr. Josip Globevnik: Tovariši poslanci, izpolnjujem proceduralno obveznost iz poslovnika, da se namreč v imenu zakonodajno-pravne komisije izjavim o skladnosti predlaganih amandmajev z ustavnim sistemom.

Pred nami je predlog zakona, ki ureja odmero vodnega prispevka za letošnje leto. Sistem odmere je nov. Kljub temu pa je to vprašanje pravzaprav izsek iz ureditve vodnega režima, ki bo na novo urejen z zakonom o vodah, ki je že v pripravi. To je namreč važno za presojo teh amandmajev.

Pred nami so trije amandmaji poslanke inž. Jurančičeve in sicer k 4., 5. in 6. členu.

Amandma k 4. členu, to je k načinu pobiranja vodnega prispevka, ni v nasprotju s pravnim sistemom, osebno pa mislim, da ni utemeljen, ker gre tukaj za tehniko, ki pravzaprav odlaga plačevanje. Vprašam se, če nekdo ima merilno napravo, zakaj ne bi plačal prispevka v tekočem mesecu, kot je to predvideno v zakonskem predlogu.

V amandmaju k 5. členu se predlaga, da se vodni prispevek posebej določa, upoštevajoč stopnjo onesnaženosti in škodljivosti odpadne vode. Kot vem, mednarodni standard water pollution obsega v stopnji nesnaženosti tudi stopnjo škodljivosti. To vprašanje bo rešil predpis, ki se ga predvideva v 5. ali 6. členu predloga zakona.

Glede amandmaja k drugemu delu 5. člena, da se mora vodni prispevek za delovne organizacije predpisati tako, da bo stimulativen za naprave, mislim, da je to vprašanje sistema. V določenem smislu se to lahko medsebojno bije glede na regresijo in se lahko odstopa v posameznih primerih od vodnega prispevka. To je stvar sistema. Sistem pa je postavljen na objektivne principe, ker je prispevek odvisen od količine porabljene vode in stopnje onesnaženosti. Sicer pa bo to vprašanje moral rešiti sam zakon o vodah ter bo moral rešitev vključiti v sistem gospodarjenja z vodo.

Amandma k 6. členu pa ne sodi v ta zakon. To je vprašanje, ki sodi v okvir statuta vodnega sklada in njegovega finančnega načrta. Glede prejšnjih dveh amandmajev pa mislim, da so v skladu s pravnim sistemom, pomisleke pa sem izrekel.

Kar zadeva amandmaje, ki jih je dal tov. Pušenjak, to je k 1. in 2. točki 1. člena gre v predlogu za povečanje vodnih prispevkov. Amandma ni v nasprotju s pravnim sistemom, ker po določilu temeljnega zakona ureja republika višino vodnega prispevka. Osebno pa mislim, da amandma ni v skladu s politiko v okviru gospodarske reforme, ko naj se gospodarske organizacije čim manj obremenjujejo s prispevki. Zato mislim, da je treba sprejeti obrazložitev, ki jo je dal k predlogu zakona Izvršni svet.

Predsednik Tine Remškar: Želi kdo razpravljati?

Milan Kristan: Tovariši, prej sem se izrazil proti predloženim amandmajem in bi zato sedaj dal kratko obrazložitev.

Odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradno in komunalne zadeve je amandmaje, ki so nam bili danes predloženi, obravnaval. Amandmaja tovarišice inž. Zdenke Jurančič k 4. členu odbor ni sprejel, ker naj bi predloženi zakon veljal že od 1. 1. 1966, ko precej delovnih organizacij še ne bo imelo merilnih naprav.

Predlog zakona upošteva obe možnosti obračunavanja prispevka za odjem vode. Način obračunavanja za posamezno delovno organizacijo pa se seveda lahko med letom menja, kolikor delovna organizacija vgradi merilne naprave. Odbor sodi, da je spričo stanja opremljenosti z merilnimi napravami nujno potrebno, da se uredi obračunavanje vodnega prispevka tako, da bo to mogoče za delovne organizacije, ki imajo merilne naprave in za tiste, ki jih nimajo.

Glede amandmaja k 5. členu je odbor v razpravi ugotovil, da je razširitev kriterijev za obračun prispevka tudi na stopnjo škodljivosti, ki jo povzroča spuščena onesnažena voda, umestna in utemeljena. Po izjavi predstavnika Izvršnega sveta pa je na sedanji stopnji razvoja vodnega gospodarstva nemogoče kvantificirati stopnjo škodljivosti, ker za to še ni ustreznih meril. Stopnjo škodljivosti bi lahko samo ocenjevali in bi bila zato obremenitev delovnih organizacij podvržena subjektivni oceni. Stopnja onesnaženosti in količina onesnažene vode kot element obračuna prispevka pa sta zajeta v populacijskem elementu in zaradi tega dopolnitev v tem smislu ni potrebna.

Drugi odstavek amandmaja je po mnenju odbora smiseln in ekonomsko utemeljen, vendar spadajo ta določila bolj v navodila kot v zakonski predlog.

Za amandma k 6. členu prvič, da se sredstva sklada smejo uporabljati na podlagi finančnega načrta, in drugič, da se sredstva, zbrana iz naslova onesnažene izpuščene vode, uporabijo namensko za kreditiranje in financiranje čistilnih naprav, meni odbor, da taka določila ne spadajo v zakon o vodnem prispevku, ker to urejajo drugi predpisi. Načelo, da se sredstva trošijo na osnovi finančnega načrta, je namreč sprejeto za vse republiške sklade in predpisano v ustreznih zakonskih aktih.

Glede namenskega kreditiranja in financiranja čistilnih naprav pa je odbor menil, da naj zakonski predlog ureja samo vprašanja v zvezi z načinom obračunavanja ter plačevanja prispevka v republiški vodni sklad, uporabo sredstev vodnega sklada pa bodo urejali drugi predpisi. Odbor zato tudi ni sprejel amandmaja tovarišice inž. Zdenke Jurančič k 6. členu.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem amandmaje, ki jih je predložila inž. Zdenka Jurančič, na glasovanje.

Najprej bi glasovali o amandmaju k 4. členu. Kdor je za amandma k 4. členu, naj prosim dvigne roko. (Eden poslanec dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Kdor je za amandma k 5. členu, naj prosim dvigne roko. (Eden poslanec dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Na osnovi glasovanja ugotavljam, da amandmaja tovarišice Jurančičeve k 4. in 5. členu nista sprejeta.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju tovariša Rada Pušenjaka. Predstavnika odbora in Izvršnega sveta sta se izjavila in dajem ta amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Pet poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da tudi amandma poslanca Rada Pušenjaka ni sprejet. Zato dajem predloženi zakon na glasovanje v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne

roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, na volitve sodnikov porotnikov.

Najprej bomo razpravljali o predlogu sklepa o določitvi števila in o izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju. Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da k predlogu sklepa poročilo.

Viktor Zupančič: Na podlagi 17. člena zakona o sodiščih splošne pristojnosti določa število in voli sodnike porotnike okrožnih sodišč Skupščina SR Slovenije.

Na današnji seji predlagamo v izvolitev 140 sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju. Zaradi prenosa pristojnosti iz okrožnih sodišč na občinska sodišča se je delokrog dela na okrožnem sodišču zmanjšal in s tem tudi število sodnikov porotnikov, ki jih je bilo prej 190. Predlog kandidatov za sodnike porotnike, ki ga dajemo zboru, je bil predmet širše obravnave v organizacijah SZDL, v krajevnih skupnostih in v organih samoupravljanja v podjetjih. Sestavljen je bil na podlagi stališč, ki jih je zavzela komisija za volitve in imenovanja na seji 12. oktobra 1965, ko je obravnavala prve predloge za sodnike porotnike.

Komisija za volitve in imenovanja je prek svojih članov o teh predlogih temeljito razpravljala na terenu, kakor tudi v razgovoru z nekaterimi poslanci in družbeno-politični delavci s tega področja. Komisija tudi meni, da struktura sodnikov porotnikov ustreza strukturi tega območja. V dokaz bi navedel, da je od predlaganih 140 kandidatov 28 žena ali 20 %; povprečna starost kandidatov je 42,6 let, največ kandidatov je starih od 31 do 40 let; iz gospodarstva je 63 kandidatov, 22 pa iz družbenih služb itd.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije, je na seji dne 14. decembra 1965 razpravljala o predloženih kandidatih in predlaga Republiškem zboru Skupščine SR Slovenije, da izvoli v predlogu sklepa navedene kandidate za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Kranju. Vsi predlagani so dali svoj pristanek za sodelovanje.

Predsednik Tine Remškar: Pričenjam razpravo o predlogu komisije. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel sklep o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju.

Prehajamo na razpravo in sklepanje o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Prosim poročevalca komisije za volitve in imenovanja, da da k predlogu sklepa poročilo.

Viktor Zupančič: Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je dne 19. novembra 1965 sprejela od Republiškega sekretariata za

pravosodje in občo upravo predlog za izvolitev sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Po predlogu predsednika okrožnega sodišča je za nemoteno delo Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju potrebno 54 sodnikov porotnikov, medtem ko jih je bilo doslej 52. Pri izbiri kandidatov za sodnike porotnike Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju so sodelovala občinska vodstva družbeno-političnih organizacij. Nato je bil predlog kandidatov poslan delovnim organizacijam, ki so se razen v nekaj primerih, strinjale s predlogom. Zaradi prevelikega števila kandidatov, ki niso bili zaposleni v gospodarskih organizacijah, je bil na našo pobudo prvi predlog kandidatov za sodnike porotnike deloma spremenjen in dopolnjen. Pripominjam, da je komisija za volitve in imenovanja prek svojih članov o vseh teh predlogih razpravljala na terenu, kakor tudi v razgovoru z nekaterimi poslanci in predstavniki družbeno-političnih organizacij s tega območja.

Struktura predlaganih kandidatov za sodnike porotnike je naslednja: Od 54 kandidatov so 3 žene ali 5,6 %; povprečna starost kandidatov je 42 let, največ je starih od 41 do 50 let; 35 kandidatov je iz gospodarstva, 16 kandidatov je zaposlenih v družbenih službah, ostali pa so upokoјenci in drugi.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 14. decembra 1965 razpravljala o predloženih kandidatih in predlaga Republiškem zboru Skupščine SR Slovenije, da izvoli v predlogu sklepa navedene kandidate za sodnike porotnike Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. Vsi predlagani kandidati so dali svoj pristanek za izvolitev.

Predsednik Tine Remškar: Slišali smo poročilo komisije, zato pričujem razpravo. Želi kdo besedo. (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javlja, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel sklep o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Prehajamo na 22. točko dnevnega reda, na poslanska vprašanja.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na poslanska vprašanja, ki so bila Izvršnemu svetu pismeno dostavljena. Najprej prosim, da odgovori na poslansko vprašanje Franca Gorence. Besedo ima Vinko Marošek.

Vinko Marošek: Tovarišice, tovariši poslanci! Tovariš Franc Gorenc je postavil v zvezi s prenosom obveznosti ukinjenih okrajev na občine in republiko naslednja vprašanja:

Dne 30. 3. 1965 je bil ukinjen cestni sklad okraja Ljubljana in nekaj dni zatem tudi okraj Ljubljana sam. Po zakonu za izvedbo zakona o odpravi okrajev v SRS je bilo določeno, da se presenešajo pravice in obveznosti okraja na pristojne občine in na SR Slovenijo. Sam cestni sklad okraja Ljubljana je ob svoji likvidaciji imel terjatev za 708 899 935 din, obveznosti pa za 1 960 595 640 din. Od tega v letu 1965 zapadlih terjatev za 257 313 700 din, obveznosti pa za 1 090 149 403 din. Od likvidacije, to je od 30. 3. 1965 pa do danes ni nihče pokrenil, da bi se izterjale terjatve in s temi sredstvi izplačale najnujnejše obvez-

nosti sklada. Izvedena pa tudi še ni bila razdelitev pravic in obveznosti bivšega okraja med občine in republiko.

Odgovor: Po 9. členu zakona za izvedbo zakona o odpravi okrajev v SR Sloveniji pripravi komisija, ki jo imenuje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, predlog za prenos obveznosti okrajev iz danih garancij, investicijskih kreditov in drugih obveznosti na občine in republiko. Komisija, ki jo je imenoval Izvršni svet, je v sodelovanju z okrajnimi likvidacijskimi komisijami obdelala predloženo gradivo in pripravila tudi predlog za prenos obveznosti in terjatev že konec julija. Kasneje pa so se pojavile in prijavile nove obveznosti, ki v prvotnih predlogih niso bile zajete, tako da je morala komisija že zaključno poročilo in predlog spremeniti.

Spremembe in dopolnitve do 30. 9. 1965 je komisija že vnesla v zaključno poročilo. Ugotovljeno pa je, da so po tem roku prijavljene še nove obveznosti, ki jih bo treba kasneje proučiti.

Menimo, da mora komisija v svojem predlogu zajeti vse obveznosti. Obveznosti odpravljenega cestnega sklada okraja Ljubljana pa spadajo v ta predlog o prenosu obveznosti. Zato tega problema ni bilo mogoče reševati posebej. Zaradi odprave okraja ter odprave cestnega sklada in ker obveznosti še niso bile prenesene na občino ali republiko, za enkrat ni pravne osebe, ki bi bila pooblaščenca izterjati terjatve cestnega sklada okraja Ljubljana. Delavci bivšega okrajnega cestnega sklada so terjali dolžnike, toda brezuspešno. Dolžniki so predvsem občine, ki svoje obveznosti sicer priznavajo, vendar jih ne plačajo oziroma odlagajo plačilo svojih obveznosti. Tako tudi sklad ne more poravnati svojih obveznosti. Iz bilance sklada je razvidno, da obveznosti sklada daleč presegajo terjatve. Razlika za leto 1965 znaša 831 821 000 din, ki bi jih po predlogu o prenosu obveznosti morala poravnati republika.

Izvršni svet je obravnaval predlog komisije za prenos obveznosti na občine in okraje ter določil merila za izdelavo končnega predloga, ki bo predložen Izvršnemu svetu in Skupščini v obravnavo in odločitev.

Predsednik Tine Remškar: Ali je bilo na vprašanje ustrezno odgovorjeno?

Franc Gorenc: Z odgovorom se le delno zadovoljujem.

Predsednik Tine Remškar: Prav, bomo to upoštevali.

Prosim za odgovor na poslansko vprašanje inž. Zdenke Jurančič. Besedo ima tovariš Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Odgovor poslanki tovarišici inž. Zdenki Jurančič o problemu proste uporabe retencijske kvote v podjetjih je naslednji.

Sredstva iz retencijske kvote je mogoče uporabiti brez posebnega dovoljenja za vsa vplačila v inozemstvu, razen za uvoz blaga široke potrošnje in uvoz blaga, za katerega je potrebno restriktivno dovoljenje. Režim, ki velja za uvoz opreme, velja tudi za uvoz opreme, ki se jo plača s sredstvi retencijske kvote. V letu 1965 imajo gospodarske organizacije pravico, uporabiti vso ustvarjeno retencijsko kvoto. Od retencijske kvote, ki je ostala neizkoriščena do 31. 12. 1964, smejo gospodarske organizacije uporabiti v letošnjem letu le 25 %.

Po bančnih podatkih so imele gospodarske organizacije ob koncu leta 1964 na računih 11,5 milijona \$ retencijske kvote, od katere je bila dovoljena upo-

raba le 25 %, to je za 2,9 milijona \$. K temu je treba prišteti še 17,8 milijona \$ ustvarjene retencijske kvote v 10 mesecih letošnjega leta. Gospodarske organizacije so torej imele v letošnjem letu do konca novembra pravico uporabiti 20,7 milijona \$. Od tega je bilo uporabljeno do novembra 13,1 milijona dolarjev ali dve tretjini celotne vsote.

Podatki kažejo, da je bila doslej neuporabljena tretjina sredstev retencijske kvote. Takšen obseg neuporabljenih sredstev retencijske kvote pa ni pripisati samo problemom v zvezi z gibanjem plačilne bilance in pomanjkanju konvertibilnih deviznih sredstev, ampak tudi dejstvu, da posamezne gospodarske organizacije zbirajo ta sredstva za plačilo večjih nakupov, predvsem opreme. Delno pa sredstva niso uporabljena tudi zaradi razdrobljenosti na preko 600 gospodarskih organizacij in zaradi manjše uporabljencosti nekaterih vrst deviz. Za prosta sredstva retencijske kvote izvršuje Jugobanka sedaj takojšnja plačila, medtem ko so bila plačila v začetku leta zaradi znane devizne situacije neizvršljiva.

Prav sedaj se intenzivno pripravlja devizni režim za leto 1966, ki naj bi uveljavil nekatere bistvene izboljšave v sistemu povezave uvoza z izvozom. Gospodarskim organizacijam bo dana možnost odpiranja deviznih računov, katerih likvidnost naj bi bila v celoti zagotovljena. Na teh računih naj bi se zbirala vsa devizna sredstva se pravi tudi retencijska kvota, s katero ima gospodarska organizacija pravico razpolagati.

V deviznem režimu za leto 1966 bo retencijska kvota še nadalje instrument stimulacije izvoza in cdraz postopnega uvajanja deviznega samofinanciranja. Ta kvota pa se praviloma ne bo upoštevala pri pogodbenem uvozu in bo za leto 1966 v celoti sproščena. Sedaj so že deblokirana v celoti devizna sredstva iz retencijskih kvot za leto 1964 za nekonvertibilna področja; so pa tudi predlogi za sprostitev sredstev retencijske kvote za konvertibilna področja iz leta 1964.

Predsednik Tine Remškar: Ali je bilo na vprašanje odgovorjeno?

Inž. Zdenka Jurančič: Z odgovorom sem le delno zadovoljna. Po izjavi predstavnikov podjetij naša podjetja retencijske kvote brez posebnega dovoljenja Jugobanke do sedaj niso mogla koristiti. Jugobanka še vedno administrativno preprečuje koriščenje retencijske kvote, kar potrjuje tudi podatek, da je tretjina retencijske kvote še vedno neizkoriščena.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišico inž. Jurančičevo in pa tovariša Gorenca prosim, da oprostita, ker sta odgovor dobila tako pozno.

Prosim za odgovor na poslansko vprašanje inž. Srečka Klenovška. Besedo ima tovariš Sveto Kobal.

Sveto Kobal: V zvezi z vprašanjem poslanca inž. Srečka Klenovška in sicer ali je Izvršni svet v stanju, da zagotovi premogovnikom redno dobavo lesa čez zimo, odgovorjam:

Proizvodnja jamskega lesa iglavcev je v naši republiki že nekaj leta predvidena v višini 120 000 m³. Ta količina je usklajena s proizvodno zmogljivostjo gozdov. Dobava v prvih 10 mesecih letošnjega leta zaostaja za dinamiko za okoli 12 %, kar pomeni za okoli 14 000 m³ jamskega lesa; namesto 99 000 m³ je bilo dovoljeno le 85 000 m³ jamskega lesa, hkrati pa so tudi zaloge jamskega

lesa pri rudnikih konec novembra letošnjega leta bile za 8000 m³ nižje, kot so bile lani ob tem času.

Republiški sekretariat za gospodarstvo je navedeno problematiko pravočasno in večkrat opozoril gozdarske proizvodne organizacije, tako z dopisi, kakor tudi z analizami dobav in zaostankov pri dobavah ter pozivom, da naj dobave nujno pospešijo, in sicer z dne 12. 8., 21. 10. in 23. 11. t. l. V ta namen so bili pri gospodarski zbornici organizirani tudi sestanki z gozdno-gospodarskimi organizacijami, in sicer 30. 9. in 11. 10. Naš sekretariat, kakor tudi Izvršni svet pa nimata možnosti, da bi distribucijsko zagotovila potrebno količino lesa rudnikom.

Podobna problematika je tudi pri drugih potrošnikih lesa, predvsem pri celulozni in lesni industriji ter pri gradbeništvu. Pri tem pa ti potrošniki zagotovitev kontigenta lesa ne terjajo preko Izvršnega sveta, ker se takšen način dela že vrsto let ne prakticira. Menimo, da je mogoče zagotoviti dobavo zadostne količine jamskega lesa le v tesnem in solidnem sodelovanju med gozdnimi proizvajalci in rudniki, oziroma s čvrstimi medsebojnimi pogodbami. Za takšne dogovore so odgovorna pristojna poslovna združenja in gospodarska zbornica. Zunanje intervencije pri posameznih gospodarskih organizacijah pa niso v skladu z našim gospodarskim sistemom.

Predsednik Tine Remškar: Ali je bilo na vprašanje odgovorjeno? (Inž. Srečko Klenovšek: Da!) Prosim za odgovor na vprašanje poslanca Zlatka Kovačiča.

Sveto Kobal: Vprašanje se glasi: Kdaj se lahko pričakuje prvič, da se most — gre za most čez Dravo v Ormožu — usposobi za promet do 3 t, in drugič, da skupnost cestnih podjetij Slovenije in Hrvatske do konca leta definitivno rešita vprašanje lokacije navedenega mostu preko Drave ter da se takoj pristopi k izdelavi glavnega projekta. **Odgovor:** Medrepubliška komisija SR Hrvatske in SR Slovenije je pregledala dne 11. 11. 1965 most pri Ormožu in ugotovila, da je nesposoben za sleherni promet in tudi kot prehod za pešce. S tem v zvezi je prometni inšpektorat SR Hrvatske, v sporazumu s prometnim inšpektoratom naše republike in v soglasju z zveznim prometnim inšpektoratom, izdal odločbo, da se most čez Dravo pri Ormožu zapre za ves promet in da cestni podjetji Varaždin in Maribor najkasneje do 15. 12. organizirata prevoz pešcev čez Dravo z brodom kapacitete 10—15 ljudi.

Medrepubliška komisija je sporazumno sklenila, da skupnosti cestnih podjetij republike Hrvatske in Slovenije do konca leta 1965 poiščeta tehnično-ekonomsko rešitev, da bi se most usposobil za prehod pešcev in vozil do 3 ton. Nadalje je bilo dogovorjeno, da obe skupnosti cestnih podjetij do konca leta 1965 rešita vprašanje lokacije novega mostu in da se pristopi k izdelavi glavnega projekta.

Cestno podjetje v Mariboru nam je 15. 12. 1965 javilo, da je prevoz z brodom čez Dravo pri Ormožu pripravljen. Čez Dravo je napeta žična vrv, napravljena je dovozna pot do broda, pripravljeni sta baraki za potnike in čoln za prevoz potnikov, tako da ni več ovir, da bi brod ne začel s prevozi.

Prejeli smo tudi telefonično sporočilo inž. Lamerja, direktorja skupnosti cestnih podjetij SR Hrvatske, ki je zadolžena za pripravo tehnične dokumentacije, da ima skupnost pripravljen idejni projekt za 4 variante prečkanja Drave pri Ormožu in da bodo v najkrajšem času sklicali komisijo, sestavljeno

iz strokovnjakov skupnosti obeh cestnih podjetij v Ormožu, kjer bi skupno s predstavniki občinske skupščine določili najugodnejšo varianto. Ko bo najugodnejša varianta sprejeta, bodo takoj pristopili k izdelavi glavnega projekta. Ta komisija bo tudi odredila najbolj ekonomičen in tehnično najustreznejši način obnove oziroma nadomestitve starega mostu, nakar bo izdelan izvršilni načrt in predračun. Izvedba nadomestitve starega mostu je možna v letu 1966, kolikor bosta za ta dela predvidevali in dobili sredstva cestni podjetji v Mariboru in Varaždinu.

Predsednik T i n e R e m š k a r : Ali je na vprašanje odgovorjeno? (Zlatko Kovačič: Da.)

Prejel sem še dvoje poslanskih vprašanj in to od tovariša Rada Pušenjaka in Janeza Štera. Ali lahko Izvršni svet na ta vprašanja že danes odgovori?

S v e t o K o b a l : Mislim, da bi na vprašanji lahko odgovorili takoj. Kolikor bi se tovariši poslanci ne zadovoljili z odgovorom, lahko odgovor dopolnimo na naslednji seji.

Vprašanje tovariša Pušenjaka se nanaša na izvrševanje nalog Izvršnega sveta v zvezi z razdelitvijo sredstev 2 % prometnega davka za odpravo škod, ki so jih povzročile poplave v lanskem in letošnjem letu. Po odloku, ki ga je sprejela Skupščina, je Izvršni svet zadolžen za razdelitev sredstev, hkrati pa je bil z odlokom določen postopek, po katerem je bil določen rok 15. november, do katerega so bili dolžni republiški cestni sklad, republiški vodni sklad in občinske skupščine dostaviti sekretariatu za gospodarstvo ustrezne materiale. Sekretariat za gospodarstvo je materiale sprejel, od vseh interesentov v roku in sestavili poročilo, ki je bilo predloženo Izvršnemu svetu. O njem bo Izvršni svet razpravljal na seji v sredo. Pred tem je o tem predlogu razpravljal že odbor za gospodarstvo in ga z nekaterimi dopolnitvami sprejel.

Vprašanje, ki je postavljeno, se nanaša na nekatere škode, za katere moram izjaviti, da njihovo poravnano odlok ne predvideva. Odlok izključno omejuje uporabo sredstev, prvič za ceste I. in II. reda, drugič, za vodne objekte in tretjič, za ceste III. in IV. reda in za javne negospodarske objekte. Za to 3. točko so bile v odloku zadolžene občinske skupščine, da dajo ustrezne materiale. Že na osnovi tega besedila odloka ne pride v poštev, da bi občinske skupščine dobile določena sredstva za nadomestitev izpada prispevkov iz dohodka zasebnih kmetovalcev in za kritje drugih obveznosti, ki so nastale v zvezi s poplavami, katerih kritje pa ni predvideno po tem odloku. Za kritje takih obveznosti so bila sproščena sredstva iz rezerv občinskih proračunov.

Predlog, ki je predložen Izvršnemu svetu, obravnava v skladu z odlokom predvsem kritje omenjenih treh kategorij škod, to je na cestah I. in II. reda, na vodnogospodarskih objektih in na nekaterih objektih v občinah, pri čemer se predlog v glavnem omejuje na ceste III. reda, še posebej na popravilo mostov, kar predstavlja tudi najbolj pereče vprašanje.

Po odloku je za razdelitev pooblaščen Izvršni svet, ki je tudi dolžan o tem ustrezno poročati Skupščini. Želel bi še opozoriti, da je sprejemanje sklepov o razdelitvi sredstev v skladu z realnimi možnostmi, ki so za plačevanje obveznosti. Da bi Izvršni svet prispeval k čim hitrejšemu reševanju problemov, je že dal kot akontacijo 1,5 milijarde dinarjev sredstev za odpravo škod na cestah I. in II. reda, o ostalih sredstvih pa bo razpravljal v sredo. Za druge obveznosti pa v tem času tako ni bilo mogoče nameniti sredstev, ker ni bil ostvarjen

dotok sredstev v tisti višini, kot bi to bilo potrebno glede na obstoječe obveznosti. Do konca novembra je znašal dotok sredstev 1,3 milijarde dinarjev, tako da pride uporaba sredstev za druge namene v poštev šele v naslednjih mesecih, v skladu s predlogom, ki ga bo sprejel Izvršni svet.

Predsednik Tine Remškar: Ali je s tem odgovorjeno na vprašanje?

Rado Pušenjak: Da.

Prosim še za odgovor na vprašanje poslanca Janeza Štera.

Vinko Marošek: Tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš Janez Šter se v zvezi s problemom valorizacije hranilnih vlog, ki jih imajo zasebni kmetovalci pri kmetijskih zadrugah, zanima, kakšno je stališče Izvršnega sveta glede tega vprašanja, ker je znano, da je zvezni sekretariat za finance v nekem pojasnilu zavzel odklonilno stališče do tega vprašanja, in drugič, kaj je Izvršni svet glede tega že ukrenil pri zveznih organih in kolikor ni, če misli kaj storiti?

Odbori Izvršnega sveta in Republiški sekretariat za finance so temu vprašanju posvetili posebno pozornost in je bilo zavzeto stališče, da je treba valorizacijo hranilnih vlog pri kmetijskih zadrugah obravnavati enako kot valorizacijo hranilnih vlog pri bankah in pri poštni hranilnici. Zato je Izvršni svet zbral potrebne podatke ter posredoval pristojnim zveznim organom ustrezno informacijo s stališčem. Zvezni Izvršni svet je na predlog zveznega sekretariata za finance že obravnaval predlog za spremembo zakona o valorizaciji hranilnih vlog, ki so naložene pri kmetijskih zadrugah in ga tudi predložil zvezni skupščini v obravnavo in sklepanje. To pomeni, da je pred Zvezno skupščino predlog, da bi se tudi hranilne vloge, ki so jih kmetje naložili pri kmetijskih zadrugah, valorizirale enako kakor hranilne vloge pri bankah in hranilnicah. Seveda pa s tem še ni rečeno, da je problem že dokončno rešen. Izgleda, da je ta predlog na dnevnem redu Zvezne skupščine jutri in pojutrišnjem. Končna odločitev je odvisna seveda tudi, koliko se bodo poslanci z območja Slovenije zavzeli za to rešitev, ker je to pravzaprav več ali manj značilen problem Slovenije, ne pa tudi v tolikšni meri problem drugih republik.

Predsednik Tine Remškar: Ali je na vprašanje dan zadovoljiv odgovor? (Janez Šter: Da.)

Ima še kdo kakšno poslansko vprašanje. (Da.) Prosim. Besedo ima inženir Zdenka Jurančič.

Zdenka Jurančič: Glede na odgovor predstavnika Izvršnega sveta je za mene še vedno odprto vprašanje resnično prostega koriščenja sredstev retencijske kvote. Domnevam, da Jugobanka ni posredovala točnih podatkov na moje vprašanje in dvomim, da bi se v prihodnjem letu ta stvar izboljšala. Mislim, da je za delovno organizacijo neprimerno boljše, če ima na razpolago nekoliko manjšo kvoto, samo da zanjo ve, da jo bo resnično lahko porabila, kot pa da imamo na papirju zapisanih 7%, od tega pa četrtino ali pa tri četrtine zaseženo. Tudi tistih 2%, ki jih imamo formalno na razpolago, ne moremo izkoristiti, ne da bi naši tovariši iz računovodstva ali kdo drugi neprestano ne hodili h Jugobanki prosit za ta sredstva. To je po mojem za gospodarsko organizacijo povsem nesprejemljivo in bi zato prosila, da dobim na svoje vprašanje,

če je mogoče točen odgovor, ker sicer raje vidim, da se mi reče, da ni sredstev in da jih tudi v prihodnje ne bomo mogli prosto koristiti.

Predsednik Tine Remškar: Tovarišica poslanka, ali zahtevaš odgovor na zboru, ali pa se zadovoljiš s pismenim odgovorom?

Zdenka Jurančič: Odgovor želim na prihodnji seji zбора.

Predsednik Tine Remškar: Ima še kdo kakšno vprašanje? (Da.) Prosim. Besedo ima Janez Šter.

Janez Šter: Če dovolite tovariši poslanci in poslanke, bi tudi jaz k izvajanju tovariša Sveta Kobala o retencijski kvoti postavil eno dodatno vprašanje.

Zdi se mi namreč, da Jugobanka, kolikor je posredovala ta odgovor, ni dala točnih podatkov, kajti praksa se razlikuje od navedb v odgovoru tovariša Kobala in bi zato konkretno vprašal:

Ali je praksa filiale Jugobanke, da zahteva posebno soglasje svoje centrale v Beogradu za uvoz strojev, katerih vrednost je, zdi se mi nad 5000 \$, v skladu s tem, kar je bilo tukaj rečeno, če sem prav razumel, da za nabavo opreme in strojev iz retencijske kvote ni potrebno nobeno soglasje?

Predsednik Tine Remškar: Želiš odgovor na prihodnji seji zбора ali danes? (Janez Šter: Danes!) Prosim, besedo ima Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Režim uporabe retencijske kvote, ki sem ga opisal, je objavljen in v skladu z obstoječimi predpisi. Mislim, da sem v svojem odgovoru prav tako jasno povedal, da zaradi neuravnovešene plačilne bilance Jugoslavije, zlasti na področju konvertibilnih valut, praksa ni bila v skladu s splošnimi predpisi in je to v bistvu onemogočalo 100 % koriščenje retencijske kvote. Možna je bila uporaba sredstev le v skladu z dinamiko priliva vse dotlej, da se ni devizna situacija izboljšala. Zato je bil zaradi nelikvidnosti same banke, vzporedno z javnimi predpisi, uveljavljen v bistvu administrativen, dodaten omejitveni postopek, ki je v končni konsekvenci oviral ali pa tudi omogočal koriščenje retencijske kvote v skladu z likvidnostjo banke oziroma s plačilno sposobnostjo na področju konvertibilnih valut. Mislim, da lahko ugotovimo, da se je v teku letošnjega leta situacija izboljšala in da smo bili priče opuščanju teh ukrepov v skladu s splošnim izboljšanjem situacije v plačilni bilanci. Zlasti v zadnjem četrtletju letošnjega leta se tudi pri koriščenju retencijske kvote čuti določena sprostitev. Bilo bi pa koristno, če se morda s tovarišem poslancem sestanemo v Jugobanki in skupno razčistimo podrobnosti glede njihove tehnike, ker bo to tudi nam v korist.

Predsednik Tine Remškar: Se tovariš poslanec strinja s tem pojasnilom?

Janez Šter: Se zadovoljujem.

Predsednik Tine Remškar: Ima še kdo kako vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Preden bi zaključil sejo, dovolite tovarišice poslanke in tovariši poslanci. da vam zaželim veliko uspehov in zadovoljstva v Novem letu.

(Seja je bila zaključena ob 19.45.)

COSPODARSKI ZBOR

30. seja

(28. december 1965)

Predsedoval: Leopold Krese, predsednik
Gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9.40.

Predsednik Leopold Krese: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 30. sejo Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so zaradi bolezni opravičili poslanci: Filip Kolenc, Rado Jamnik in Jože Lesar. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo ste prejeli predloge zakonov z obrazložitvami, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet, nadalje predlog rebalansa finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965, ki ga je Skupščini predložil upravni odbor cestnega sklada in predlog priporočila o začasnem financiranju strokovnega šolstva v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini predložil odbor za kulturo in prosveto Republiškega zbora.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 29. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o semenu;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za l. 1966;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije;
7. obravnava in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za 1965. leto;
8. razprava in sklepanje o predlogu priporočila o začasnem financiranju strokovnega šolstva SR Slovenije.

Ima kdo kak dodatni ali spreminjevalni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne predlaga dopolnitve oziroma spremembe dnevnega reda, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 29. seje zbora ste prejeli. Imate kdo kako pripombo k zapisniku ali kako vprašanje? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da je zapisnik sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na poslanska vprašanja.

Na 28. seji Gospodarskega zbora sta poslanca Elka Grilc in Edo Komočar postavila vprašanje, zakaj Splošna gospodarska banka ne dobi iz proračuna že odobrenih sredstev za financiranje osnovnega šolstva. Na vprašanje bo odgovoril član Izvršnega sveta, Rudi Čačinovič; v imenu Splošne gospodarske banke pa je dal pojasnilo tudi generalni direktor, tovariš Riko Jerman.

Poslanca Elka Grilc je zaprosila, naj ji Izvršni svet pošlje še pismeni odgovor. Izvršni svet je odgovor poslal. Na 29. seji zbora se je poslanec Edo Komočar zadovoljil z odgovorom. Poslanca Elka Grilc se ni mogla izjaviti, ker je bila odsotna. Zato vprašam danes poslanko Elko Grilc, če se z odgovorom strinja? (Da.) Hvala lepa.

Poslanec Ivan Živič je zaradi svoje odsotnosti na 29. seji Gospodarskega zbora poslal pismeno mnenje, v katerem poudarja, da ga odgovor Republiškega sekretariata za gospodarstvo v zvezi z neučinkovito uporabo lindanskih sredstev ne zadovoljuje. Mnenje poslanca sem poslal Izvršnemu svetu s prošnjo, da predstavnik Izvršnega sveta odgovori na današnji seji. Zato prosim predstavnika Izvršnega sveta, da tovarišu Živiču da odgovor.

Sveto Kobal: Razen ukrepov, ki smo jih navedli v prejšnjih odgovorih glede uporabe lindanskih sredstev, je sekretariat za gospodarstvo podvzel še naslednje korake:

Temeljni zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci določa v 40. členu, da je za izdajanje odločb o prenehanju veljavnosti dovoljenj za notranji promet s sredstvi za varstvo rastlin pristojen zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. Republiški sekretariat za gospodarstvo je z dopisom dne 12. 8. 1965. leta posredoval temu organu problematiko glede lindanskih škropiv in predlagal, da naj se izvede natančna biološka in kemična preiskava, ki naj ugotovi ali je ta sredstva potrebne izločiti iz prometa. V svojem dopisu je naš sekretariat opozoril na ugotovitve dosedanjih bioloških analiz, ki so v določenih primerih pokazale nezadostno učinkovitost lindanskih sredstev, čeprav je bilo v vseh primerih dovolj aktivnih substanc. Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo nam je z dopisom z dne 13. 9. sporočil, da bo vprašanje, katera sredstva je treba zaradi slabše učinkovitosti ponovno preiskati, obravnavala pristojna komisija na prvi seji. Končno odločitev pa bo zvezni sekretariat lahko izdal šele, ko bodo znani rezultati raziskav, ki jih morata v smislu veljavnih predpisov opraviti najmanj dva znanstvena zavoda. Prav tako je naš sekretariat pismeno priporočil tovarni Pinus-Rače in podjetju Agrotehnika Ljubljana, naj tudi onadva s svojimi sredstvi financirata raziskave glede vzrokov za neučinkovitost lindana. Nadalje smo svetovali tovarni Pinus, da naj pripravi dovolj drugih preparatov, ki naj bi zamenjali lindanska sredstva pri zatiranju kolodarskega hrošča. Tovarni smo tudi naročili, da mora navodila za uporabo lindanskih sredstev dopolniti z navedbo uporabe potrebne količine aktivne substance na 1 ha, ker samo navodila glede uporabe koncentracije niso zadostna. Republiški sekretariat za gospodarstvo je opozoril vse občine na neučinkovitost lindanskih sredstev na določenih območjih in ob določenih temperaturah in priporočil, katera druga sredstva naj kmetijske organizacije in kmetovalci uporabljajo namesto lindana.

Ker verjetno do pričetka škropljenja v letu 1966 še ne bo dokončno rešeno vprašanje morebitne izločitve tega sredstva iz prometa, bodo sekretariat in

strokovne službe priporočale kmetijskim organizacijam že zgodaj spomladi, da se oskrbijo s sredstvi, ki so za zatiranje koloradskega hrošča zgolj učinkovita kot lindan.

Predsednik Leopold Krese: Se tovariš Živič zadovoljuje z odgovorom? (Ne.) Besedo ima tovariš Živič.

Ivan Živič: Tovarišice in tovariši poslanci! Problem neučinkovitega delovanja lindanskih sredstev se vleče že od druge polovice letošnjega leta. Prav bi bilo, da bi dali to vprašanje z dnevnega reda. Vendar z odgovori, ki sem jih prejel doslej, in z današnjim odgovorom nisem zadovoljen, ker se lindanska sredstva, ki niso učinkovito delovala, v 17 naših občinah še vedno prodajajo. To pomeni, da lahko kmetovalci in proizvajalci še naprej kupujejo in uporabljajo neučinkovita lindanska sredstva.

Postavljam vprašanje in prosim takojšen odgovor, zakaj se ne prepove prodaja lindanskih sredstev, saj je bilo v 17 občinah ugotovljeno, da niso učinkovita.

Predsednik Leopold Krese: Prosim, tovariš Kobal.

Sveto Kobal: Zahteva, da naj se takoj prepove uporaba lindanskih sredstev, se mi zdi prenačljena, zlasti če upoštevamo analize, ki so bile doslej izvršene. Res je, da so posamezne kontrole ugotovile v nekaterih občinah neučinkovitost lindanskih sredstev. To pa ne velja za celotno proizvodnjo lindanskih sredstev, ampak gre le za določene količine in za določene šarže, ki jih je izdelala tovarna Pinus. Ne moremo pa teh ugotovitev posplošiti za vsa lindanska sredstva, kot sredstva za zatiranje koloradskega hrošča, ker so strokovna mnenja v pogledu splošne uporabnosti lindanskih sredstev deljena.

Za rešitev tega problema smo poskušali dvoje. Prvič, predlagali smo zveznemu sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je po predpisih pristojen, da izdaja dovoljenja za proizvodnjo in za prodajo posameznih sredstev, da ponovno preveri že izdane dokumente o uporabi tega sredstva. Naš predlog in naša stališča so v proučevanju. Drugič, vsem gospodarskim organizacijam, ki so uporabljala ta sredstva, smo predlagali, da tožijo tovarno in zahtevajo odškodnino za nabavljena a neuporabna lindanska sredstva in na sodišču z materialnim odškodninskim zahtevkom problem zaostre in razčistijo. Toda nihče od potrošnikov ni hotel tega izvršiti, ampak vsi zahtevajo le to, da mora država prepovedati uporabo tega sredstva, čeprav bi nam strokovne odločitve in ekspertize v sodnem postopku zelo koristile.

Inšpekcijske organe smo seznanili s tem problemom in jih predvsem opozorili na nesolidno poslovanje tovarne Pinus, ker njena navodila o uporabi lindanskih sredstev niso popolna. V navodilih o škropljenju bi po našem mnenju morala tovarna opozoriti, da so sredstva pri višjih temperaturah in pri zunanjih atmosferskih temperaturah ter v določenih pogojih manj učinkovita, kakor pa govori splošno navodilo, nalepljeno na embalaži lindanskih sredstev. Taka pomanjkljiva navodila lahko obravnavamo kot prekršek na podlagi zakona o trgovanju kot nesolidno poslovanje in kot dezinformacijo kupca. Take prekrške pa lahko obravnava vsaka tržna inšpekcija.

Sodimo, da smo glede uporabe lindanskih sredstev storili vse, kar je bilo v naši moči. Prepoved uporabe pa ni v naši pristojnosti; od zveznega sekreta-

riata za kmetijstvo in gozdarstvo lahko le zahtevamo, da problem reši in razčisti.

Še to, zaradi varnosti in v izogib neprijetnim posledicam smo predlagali kupcem, da teh sredstev ne kupujejo, ker jih nihče v to ne sili, dokler se stvari do kraja ne razčistijo. Naša naloga pa je, da zagotovimo v kritičnih obdobjih zadostno količino drugih sredstev za zatiranje škodljivcev. Na ta način bodo kupci imeli možnost, da ne uporabljajo lindanskih sredstev in da uporabljajo druga sredstva, ki so se v praksi bolje obnesla.

Predsednik Leopold Krese: Tovariš Živič, ali se zadovoljiš z dodatnim odgovorom? (Da.) Po mojem mnenju se naši kmetijski proizvajalci še ne poslužujejo vseh pravnih potov, ki so jim na razpolago. Predvsem bi morali zahtevati odškodnino za povzročeno škodo od trgovca, ki jim je prodal slabo blago; stvar trgovca pa naj bo, kako bo svoje pravice uveljavil pri proizvajalcu. Naši predpisi tako pot dovoljujejo. Po drugi strani pa je tudi res, da je treba prepovedati proizvodnjo blaga, ki je škodljivo. Tako delajo tudi drugje v svetu. Če v okviru naše republike ne moremo izdati take prepovedi, bi morali pristojni zbori vplivati na to, da zvezni organi sprejmejo predpis o prepovedi proizvodnje in prodaje škodljivega blaga. Tako sem jaz razumel izvajanja tovariša Kobala. Toda preden bodo sprejeli ustrezní predpis, bo prav gotovo minilo pol leta. Mi tu razpravljamo, škodljivo blago pa se prodaja!

Ali želi tovariš, ki je v sekretariatu za gospodarstvo odgovoren za kmetijstvo, obrazložiti zakonska določila? (Ne.)

Na 29. seji našega zbora je poslanec Franc Tesovnik, v svojem imenu in v imenu še osmih poslancev postavil vprašanje glede nadaljnje gradnje Energokemičnega kombinata v Velenju. Kot sem obveščen, se je na odgovor pripravil sekretar Sveto Kobal in ga prosim, da odgovori na vprašanje.

Sveto Kobal: Ker so tu postavljena v bistvu tri vprašanja, bi na ta tri vprašanja na kratko odgovoril.

V celotni investicijski izgradnji je z uveljavljanjem gospodarske reforme situacija bistveno spremenjena. Reforma s svojimi spremembami vpliva na izračune potrebnih investicijskih sredstev in na obseg sredstev za investicije. Ta vpliv in te spremembe so vnesle tudi v izračune financiranja izgradnje Energokemičnega kombinata v Velenju bistvene spremembe. Dosedanji dogovor med Splošno gospodarsko banko in Energokemičnim kombinatom Velenje je dobil povsem drugo obliko. Z namenom, da se to vprašanje dokončno uredi, se delajo ponovni izračuni in analize o rentabilnosti in objektivnih možnostih izgradnje Energokemičnega kombinata v Velenju. S tem pa je povezano drugo vprašanje, na kakšen način se bo financirala gradnja in kakšna bo dinamika izgradnje energokemičnega kombinata. To bi bil tudi odgovor na vsa nadaljnja vprašanja, ki so med seboj povezana. Na enak način se rešuje vprašanje doseďanjega investiranja v energokemičnem kombinatu in vprašanje škode, ki nastaja s sedanjo počasno dinamiko glede neizpolnjevanja raznih obveznosti investitorja v novih pogojih po gospodarski reformi.

Izvršni svet bo lahko po izdelavi ustreznih analiz, o katerih sem govoril, v najkrajšem času dal Skupščini skupno z gospodarsko banko dokončno stališče glede izgradnje tega objekta.

Predsednik Leopold Krese: Ali se tovariš Tesovnik zadovolji z odgovorom na postavljeno vprašanje?

Franc Tesovnik: Tovariš predsednik, prosim za dovoljenje, da se poslanci, ki smo postavili vprašanje, sestanemo, da zavzamemo skupno stališče.

Predsednik Leopold Krese: Predlagam 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10. uri in se je nadaljevala ob 10.10.)

Predsednik Leopold Krese: Nadaljujemo sejo. Besedo ima tovariš Tesovnik.

Franc Tesovnik: Ker je bil odgovor predstavnika Izvršnega sveta kratek, bom tudi jaz poskušal biti kratek.

Sporazumeli smo se,

1. da odgovora predstavnika Izvršnega sveta ne moremo sprejeti kot odgovor na naša vprašanja;
2. hočemo vedeti, kdaj lahko pričakujemo odgovor na naše vprašanje, da ga lahko črtamo z dnevnega reda in
3. na kakšen način se bodo kolektivu EKK zagotovila sredstva za osebne dohodke, ker ima sredstva zagotovljena samo še za ta mesec. Vsaj na to vprašanje bi prosil takojšen odgovor.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Kobal.

Sveto Kobal: Problem osebnih dohodkov delovnega kolektiva EKK Velenje v prehodnem obdobju rešuje Splošna gospodarska banka. Popolnoma se strinjam s skupino poslancev, da moj odgovor ni bil zadovoljiv. Vendar danes drugačnega odgovora ne morem dati, saj sem že v uvodu povedal, da je vprašanje EKK Velenje potrebno ponovno proučiti z vidikov, ki jih narekuje gospodarska reforma. Rešitev tega problema ni odvisna od dobre ali slabe volje Izvršnega sveta, temveč od konkretnih izračunov, pri katerih ne gre samo za vprašanje, ali je izgradnja smotrna ali ni z vidika perspektive in rentabilnosti poslovanja, z vidika potreb gospodarstva, ampak je treba proučiti tudi finančno zmogljivost banke, republike in celoten sistem financiranja razširjene reprodukcije, ki je ravno sedaj predmet razprave zveznih organov. Kot vidite je še veliko neznank, ki onemogočajo, da bi že danes zavzeli odločilno stališče. Problematika EKK Velenje je Izvršnemu svetu dobro poznana v vsem njenem obsegu. Prav zato jo Izvršni svet ne podcenjuje, ni pa danes še sposoben, da bi dal svoje odločilno mnenje. Vsaka prenapljena odločitev za eno ali drugo resolucijo bi lahko povzročila daljnosežne neugodne posledice za vso republiko v naslednjem obdobju, zlasti pa za vprašanje financiranja razširjene reprodukcije. Prosil bi, da bi razumeli, da take odločitve zahtevajo odgovorno in vsestransko analiziranje in proučitev problemov. Težav, pred katerimi smo se znašli, ne smemo reševati z nervozo, čeprav nas življenje sili v hitre odločitve.

Ob zaključku želim še enkrat poudariti, da Izvršni svet intenzivno dela na teh in še drugih vprašanih in da bo v najkrajšem času skupaj z banko predložil Skupščini ustrezne materiale in svoja stališča.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Franc Tesovnik.

Franc Tesovnik: Poslanci razumemo težave, v katerih se nahaja naše gospodarstvo in vemo, da obstajajo večji problemi kot je EKK. Zato se strinjamo s stališčem Izvršnega sveta, da je treba probleme kompleksno reševati in se odločiti za rešitve, ki so za gospodarstvo najugodnejše.

Skupina poslancev, ki je postavila poslansko vprašanje, je upala, da bo dobila na tej seji odgovor na eno izmed možnih variant:

— ali se z gradnjo EKK nadaljuje, kajti kot se sliši, je to najugodnejša rešitev;

— ali naj se z izgradnjo EKK takoj preneha in

— ali se z deli zavlačuje.

Odgovor se nanaša na tretjo varianto, ki je za celotno gospodarstvo najugodnejša.

Prosil bi samo, da se reši vprašanje sredstev za čas, ko odločitve o gradnji tega objekta še ni. Vsaj vprašanje teh sredstev naj se pospešeno reši.

Predsednik Leopold Krese: Na 29. seji je poslanka Jožica Farčnik postavila vprašanje glede izgradnje plinovoda od Kopra preko Slovenije, Avstrije v Češkoslovaško. Na to vprašanje bo prav tako odgovoril republiški sekretar Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Za zagotovitev potrebnih energetskih virov večjim industrijskim centrom in zaradi razgovorov v zvezi z izgradnjo plinovoda od Kopra preko Slovenije, Avstrije in Češkoslovaške, so postavljena tri vprašanja:

1. kako daleč so načrti za gradnjo takega plinovoda;

2. kakšni so izgledi za realizacijo tega načrta in

3. kaj bo v primeru realizacije tega načrta s sedanjim programom energo-
kemičnega kombinata Velenje. Torej vprašanje, ki je nekoliko povezano s prejšnjim odgovorom.

Vedno pomembnejša vloga plina za razvoj gospodarstva je dala pobudo, kako oskrbeti gospodarstvo s to energijo. Veliko zanimanje sosednje Avstrije in Češkoslovaške je dalo pobudo za misel o izgradnji plinovoda od morja preko naše države in Avstrije do Češkoslovaške, ker niti Jugoslavija niti Avstrija in Češkoslovaška nimata zadostnih lastnih kapacitet za proizvodnjo plina. Za uresničitev tega načrta pa bi bilo treba zemeljski plin uvoziti.

Že pred letom dni so bile izdelane razne analize in študije ekonomskega, tehničnega in pravnega značaja, ki so podlaga za sedanje razgovore in dogovore med zainteresiranimi predstavniki. Vsi trije partnerji bi preštudirali razne variante, ki bi prišle v poštev, vendar je kot najugodnejša izpadla trasa Koper—Dunaj—Třebiči v Češkoslovaški. Proučili so tudi razne možnosti dobave plina, vendar za sedaj izgleda, da bi bil najbolj ugoden uvoz plina iz Alžira. Avstrija bi sicer lahko nabavljala plin iz zahodnoevropskih dežel (Holandija, Francija, Nemčija), vendar daje prednost plinu iz Alžira, ker izgleda, da bo cenejši in kvalitetnejši.

Češkoslovaška je računala na večjo dobavo plina iz Ukrajine, toda Sovjetska zveza ji lahko dobavi letno največ milijardo normalnih kubičnih metrov plina, kar pa ne zadošča. Izgradnja plinovoda temelji na predpostavki, da bodo v prvi fazi letne potrebe plina narasle v Avstriji na 1,5 milijarde normalnih kubičnih metrov, v Češkoslovaški pa na 2 milijardi normalnih kubičnih metrov.

Kasnejše povečanje kapacitet pa bi omogočilo pri istih dimenzijah cevovoda transport 6,8 milijarde normalnih kubičnih metrov plina. Plinovod bi bil v celoti dolg 580 km, s premerom cevi 24—32 col. Po našem ozemlju bi teklo 245 km cevovoda, v Avstriji 295 in po Češkoslovaški 40 km. Cevovod bi v naši državi lahko služil za transport plina za Avstrijo in Češkoslovaško, dana pa je s tem seveda tudi možnost, da se tudi naša industrija oskrbuje s tem plinom. Uporaba plina bo v nadaljnjem razvoju našega gospodarstva nujna, če hočemo uveljaviti sodobno avtomatizacijo in sodobne tehnološke procese.

O realizaciji izgradnje plinovoda bi bilo težko dati dokončno stališče, ker je še vedno veliko odprtih vprašanj, ki jih je treba vsestransko proučiti. V ta namen je bilo in so v teku še številni sestanki med zastopniki Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in Alžira.

Kot tretje, razvoj nam seveda narekuje vse večjo uporabo plina v našem gospodarstvu. Z lastnimi proizvodnimi zmogljivostmi vseh teh potreb ne bomo mogli kriti. Izgradnja veleplinarne v Velenju se lahko obravnava ločeno, možna pa je tudi tehnološka povezava s plinovodom, ker bi se plin, pridobljen iz premoga, lahko oplemenitil z višje kaloričnim plinom iz uvoza.

Predsednik Leopold Krese: Tovarišica poslanka, ali se z odgovorom zadovoljiš?

Jožica Farčnik: Prosila bi za pismen odgovor, zato se bom o odgovoru izjavila na prihodnji seji.

Predsednik Leopold Krese: Prijavila sta se še dva poslanca k tej točki, in sicer tovariš inž. Vladimir Klavs in inž. Miran Glušič. Dajem besedo tovarišu Klavsu.

Inž. Vladimir Klavs: Tovarišice in tovariši poslanci! V 91. številki Gospodarskega vestnika objavljeni članek pod naslovom »Poslovnost bank v novem bančnem sistemu« je sprožil žive in kritične razprave o naši finančni politiki. Iz članka izhaja, da imajo kljub veliki decentralizacijski politiki v zadnjih letih v svojih rokah tri zvezne banke preko 60 % vsega bančnega kapitala. S preostalimi sredstvi razpolagajo republiške gospodarske in komunalne banke. Razdelitev teh sredstev pa je po trditvah pisca omenjenega članka in po mnenju mnogih bralcev neustrezna tako glede na gospodarske potrebe, kot na doseženi bruto produkt v posameznih republikah. Iz članka izhaja, da bi na primer Splošna gospodarska banka SR Slovenije morala imeti skoraj 90 milijard več bančnih sredstev, kot jih ima. Če bi ta sredstva imela, bi verjetno ne bilo težav pri financiranju EKK, kot smo slišali v odgovoru na poslansko vprašanje.

Iz citiranega članka bom povzel le nekaj podatkov, ker ga verjetno niste vsi prečitali. Člankar ugotavlja, da je vseh bančnih sredstev v Jugoslaviji približno 3500 milijard dinarjev. Vsa ta sredstva so pa razdeljena takole: tri zvezne specializirane banke imajo 60,54 % vseh bančnih kreditnih skladov. V teh 60,54 % je udeležena Jugoslovanska investicijska banka s 43 %, Jugoslovanska kmetijska banka z 12,27 % in Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino s 5,27 %. Republiške banke so udeležene v kreditnih skladih jugoslovanskih bank s 23,08 %; posamezne republiške banke so udeležene v teh 23 % takole: Srbija z Vojvodino in Kosmetom s 7,30 %, Makedonija 5,15 %, Črna gora 4,75 %, Hrvatska 2,09 %, BiH 2 % in Slovenija z 1,72 %.

Isti člankar nadalje ugotavlja, da bi morala biti razdelitev naslednja: Srbija 8,3 %, Hrvatska 6,3 %, Slovenija 4,2 %, BiH 2,8 %, Makedonija 1,1 % in Črna gora 0,4 %.

S tem v zvezi sprašujem:

1. ali so navedeni podatki točni, oziroma kakšni so v resnici;
2. ali v zvezi z gospodarsko reformo in novim bančnim sistemom lahko pričakujemo nadaljnjo postopno decentralizacijo bančnega kapitala in s tem ustrežnejšo razdelitev, in
3. kako bi se dalo vsaj v osnovnih črtah obrazložiti finančno politiko Socialistične republike Slovenije v okviru celotne jugoslovanske finančne politike.

Predsednik Leopold Krese: Ali lahko predstavnik Izvršnega sveta takoj odgovori na vprašanje? (Ne.) Potem preložimo odgovor na naslednjo sejo. Dajem besedo tovarišu inž. Miranu Glušiču.

Inž. Miran Glušič: Tovariši in tovarišice poslanci! V imenu volivcev moje volilne enote postavljam naslednje vprašanje:

Za severovzhodni del Slovenije, zlasti še za ptujsko področje je velikega pomena rekonstrukcija ceste II. reda št. 347, to je ceste Slovenska Bistrica—Hajdina. Ta cesta je bila rekonstruirana v glavnem v letih 1963 in 1964.

Od skupnih 21,6 km cestišča rekonstrukcija ni končana le v sredini na odseku Šikole—Pragersko v dolžini 9 km. Kljub dobršnemu delu že rekonstruiranega in asfaltiranega cestišča iz Ptujске smeri in iz smeri Slovenske Bistrice se danes v veliki meri odvija avtomobilski promet zaradi nevzdržanega in močno iztrošenega dela cestišča preko Maribora, kar podaljšuje pot za 23,7 km. Vložena sredstva za rekonstrukcijo te ceste niso dosegla svojega namena.

V zvezi s tem bi prosil za čimbolj stvaren odgovor, kako daleč so priprave za dokončanje rekonstrukcije in asfaltiranje ceste II. reda št. 347 Slovenska Bistrica—Hajdina in kdaj se predvideva nadaljevanje del.

Predsednik Leopold Krese: Želi predstavnik Izvršnega sveta takoj odgovoriti na to vprašanje?

Sveto Kobal: Ne! Na naslednji seji.

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo k tej točki dnevnega reda, prosim?

Ivan Peršak: Tovarišice poslanke, tovariši poslanci. Tudi jaz imam poslansko vprašanje s področja modernizacije prometa. V zvezi z bodočo gradnjo in rekonstrukcijo cest II. reda v republiki Sloveniji prosim, da mi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odgovori, kako se namerava rešiti rekonstrukcija ceste II. reda št. 350-3 Slatina Radenci—Ljutomer—Ormož.

V zelo slabem stanju je ta cesta na odseku med Križevci pri Ljutomeru in Radenci v dolžini 12 km. Načrti za to cesto so izdelani, prav tako tudi trasa za rekonstrukcijo. Občina Ljutomer še zmeraj nima asfaltne povezave niti proti Ormožu, niti proti Radencem in Gornji Radgoni. To se pravi, da sploh ni povezana z modernimi cestišči in je občina zaradi tega izolirana.

Neurejena cesta II. reda prav na odseku Križevci pri Ljutomeru in Radenci predstavlja veliko oviro za promet s tovornimi in z osebnimi avtomobili.

Slaba cesta pa še prav posebej ovira SAP in turistični promet na območju Ljutomera. Turistični promet s sosednjo Avstrijo in Madžarsko je vsak dan večji. Neurejena cesta Gornja Radgona—Ljutomer—Ormož pa onemogoča turistom pot iz teh dveh držav.

V javni razpravi je gradnja mostu čez Muro v Gornji Radgoni. Ta gradnja ne bo imela svojega pomena, če ne bo hkrati urejena cestna povezava z asfaltiranim cestiščem od Radgone preko Ljutomera do Ormoža. Ta cesta namreč pomeni izredno važno povezavo za razvoj turizma na teh področjih. S postopnim urejevanjem ceste II. reda od Ljutomera do Križevcev in od Ljutomera do Žerovincev se je pričelo že v letu 1963. Stroški rekonstrukcije cest II. reda od Ljutomera do Križevcev v dolžini 7 km so znašali 160 milijonov dinarjev, na odseku Ljutomer—Žerovinci pa okrog 280 milijonov dinarjev.

Hkrati je bil zgrajen most pri Ljutomeru na cesti II. reda v vrednosti 36 milijonov dinarjev. Občina Ljutomer je v letu 1964/65 prispevala k rekonstrukciji cest II. reda 25 % svojih sredstev, v samem letu 1965 pa 50 % lastnih sredstev. Obremenitev občine Ljutomer pri urejanju cest II. reda je izredno velika, vendar kljub temu še nima cestne povezave z ostalimi deli Slovenije.

Ureditev ceste II. reda, to je njena rekonstrukcija z asfaltno prevleko, na relaciji Radenci—Križevci pri Ljutomeru in dalje proti Ormožu je nujno potrebna in zaradi tega postavljam vprašanje: Kako se predvideva rešitev te naloge v letu 1966? Hvala lepa.

Predsednik Leopold Krese: Tudi odgovor na to poslansko vprašanje bo dan na prihodnji seji. Besedo ima inž. Kovič.

Inž. Anton Kovič: Tovarišice in tovariši poslanci! Z zveznim zakonom o najvišji meji, do katere smejo republike in občine določati višino prispevka iz osebnega dohodka (Uradni list SFRJ, št. 35-65), smejo republike določati od 1. 8. 1965 do 31. 12. 1966 višino prispevka iz osebnega dohodka v višini od 8 % do največ 10 %. Razlika tega prispevka nad 8 % se odvaja v skupne rezerve gospodarskih organizacij v republiki. Z republiškim zakonom (Uradni list SRS, 29-299/65) se ta prispevek določa v višini 2 % in zbira na posebnem bančnem računu za skupne rezerve gospodarskih organizacij v republiki. Glede na republiški zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o načinu gospodarjenja in razpologanja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij (Uradni list SRS, 7-41/65) se postavlja vprašanje, ali je upravni odbor sklada skupnih rezerv že razpolagal s sredstvi, ki so se zbrala iz naslova 2 %, oziroma kdaj, kako in po kakšnih kriterijih namerava razdeliti, oziroma razpolagati s temi sredstvi?

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Ker gre le za informacijo, bi lahko dal nekaj podatkov. Če sem pravilno razumel vprašanje, gre za dopolnilna srdestva skupnih rezerv, ki jih od 1. 8. 1965 dalje lahko predpišejo republike največ v višini 2 % od osebnih dohodkov. S svojim zakonom lahko republike predpišejo višino dopolnilnih sredstev, način zbiranja in namen uporabe teh sredstev. Namembnost teh sredstev določa okvirno že zvezni zakon; v republiški pristojnosti je le, da s svojimi sklepi zvezna določila eventualno prilagodi in jih dopolni svojim specifičnim pogojem.

Izvršni svet je na seji že razpravljal o osnutku republiškega zakona, ki ga je izdelal Republiški sekretariat za gospodarstvo, in ga sprejel. Osnutek republiškega zakona določa višino dopolnilnih sredstev, uporabe teh sredstev, kje se zbirajo ta sredstva in kdo upravlja s temi sredstvi.

Zakonski predlog še ni bil predložen naši skupščini, ker razprava o uporabi teh sredstev za morebitno pokrivanje rebalansov za investicije v zveznem merilu še ni končana. Pred Zvezno skupščino je namreč predlog zakona, ki določa, da bi republike morale 50 % teh sredstev obvezno vezati pri bankah na rok 10 let za določene namene, s tem, da mora biti polovico teh sredstev vezanih pri Jugobanki za kreditiranje izvoza za opremo na kredit. Ta zakonski predlog pa seveda bistveno vpliva na obseg sredstev, s katerimi bo lahko razpolagala republika, oziroma Gospodarska banka predvsem za kreditiranje energetskih objektov. Takoj ko bodo znane zvezne odločitve o uporabi teh sredstev, predvidoma bo to že v januarju mesecu, bo naš Izvršni svet predložil Skupščini ustrezen zakonski predlog o zbiranju in uporabi teh sredstev.

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo k tej točki dnevnega reda? Prosim. Besedo ima tovariš Rižnar.

Riko Rižnar: Tovarišice in tovariši poslanci. Pred približno dvema mesecema sem postavil poslansko vprašanje glede prometnega davka na opremo v trgovini, gostinstvu in obrti. Danes sem prejel pismeni odgovor. Želel bi, da bi se pismeni odgovori dajali hitreje, oziroma tako, kot to določa poslovnik.

Ker je odgovor na moje vprašanje star že več kot en mesec, so v tem času nastale nekatere spremembe. Iz dnevnega časopisja sem razbral, da so nekateri zvezni organi o predlogih za spremembo tega davka že sklepali.

Prosim za odgovor, kakšne rešitve lahko v prihodnjem letu pričakujemo? Hvala lepa.

Predsednik Leopold Krese: Besedo ima tovariš Kobal.

Sveto Kobal: V informacijo povem lahko, da je na dnevnem redu zasedanja Zvezne skupščine danes in jutri predlog zakona o spremembah temeljnega zakona o prometnem davku. Povedati moram, da zvezni organi našega predloga niso upoštevali v predlogu zakona o spremembah. Zakonske spremembe se nanašajo le na nekatere druge popravke, ki so bolj tehničnega značaja, s katerimi se skušajo odpraviti težave, ki jih je pokazala praksa.

V predloženem tekstu, ki je pred Zvezno skupščino, tega popravka ni. Vprašanje ostaja odprto, kot vrsta drugih vprašanj, ki bi zahtevala vsebinsko spremembo zakona. Mi seveda vztrajamo še naprej na tem, da se zakon vsebinsko spremeni. V naših predlogih pa je zajeta tudi rešitev tega poslanskega vprašanja. To informacijo dajem zaradi tega, da se ne bi iz časopisnih ali drugih obvestil tolmačilo, da spremembe temeljnega zakona urejajo tudi ta vprašanja.

Predsednik Leopold Krese: Prosim, tovariš Rižnar, se strinjaš z odgovorom? (Da.) Hvala lepa. Besedo ima tovariš inž. Anton Kunst.

Inž. Anton Kunst: Tovarišice in tovariši poslanci! Delavski svet izvoznouvoznega podjetja Jadran-Sežana je sprejel sklep o likvidaciji obrata ko-

bilarne Lipica. Ljudi v naši komuni, kakor tudi ljudi v naši republici in izven naših meja zanima usoda tega edinstvenega zgodovinsko-turističnega objekta. Zato menim, da je potrebno, da vas na kratko seznanim z zgodovinskim razvojem kobilarne Lipica ter z njenimi problemi od osvoboditve do danes.

Znano je, da je kobilarno Lipica ustanovil leta 1580 avstrijski nadvojvoda Karel, sin cesarja Ferdinanda v času, ko je postal regent primorske pokrajine. Razen domačih kraških konj, katerih kvalitete so bile znane še starim Rimljanom, je bilo nabavljeno večje število andaluzijskih konj in kobil. S križanjem so dobili elegantnega plemenitega, vzdržljivega in inteligentnega konja, ki je povsem ustrezal zahtevam španske visoke šole jahanja. S sistematičnim vzgojnim delom in nenehno selekcijo je uspelo ustvariti tip pretežno belih konj. Ta tip je skozi stoletja dobil vse lastnosti pasme, ki je danes znana po vsem svetu po imenu vasi Lipice.

Lipica je od nastanka do danes vedno imela velike težave. Celotna kobilarna se je v teh skoraj 400 letih obstoja 5-krat selila. Zadnjič so jo selili nemški fašisti leta 1943 v Hostinec na Češkoslovaškem.

Štirikrat se je kobilarna vračala v kraj, kjer je nastala, to je v Lipico. Pokazalo se je namreč, da se ta pasma dobro razvija samo na tleh, kjer je nastala. Po zadnji selitvi leta 1943 pa se je po 4 letih, vrnilo le 17 konj od 179, kolikor so jih odpeljali. Naša skupnost je glede na zgodovinsko vrednost kobilarne in na potrebe po vzgoji dobrih in kvalitetnih konj takoj pristopila k njeni obnovi. Iz ostalih kobilarn je bilo premeščeno določeno število čistokrvnih lipicancev. Tako je število konj naraslo na približno 100, kar je najmanj, če želimo, da se ohranijo klasične linije konj in rodovi kobil.

Takšno je število konj tudi danes. Pri nas in drugje po svetu je pomen konja v kmetijstvu vse manjši, po drugi strani pa dobiva na športno-turističnem področju vse večji pomen. Zato je nujno, da se ena od najstarejših kobilarn na svetu reši propada in da se njena vzgoja in dejavnost preusmeri na področje turizma. To se lahko doseže samo s pomočjo širše družbene skupnosti, ki naj omogoči, da se ohrani kobilarna in zagotovi sredstva za razširitev turizma v tem kraju.

Od osvoboditve do danes je bila usoda kobilarne takšna: Ob ponovni ustanovitvi leta 1947 pa do leta 1952 je kobilarna bila v neposredni upravi ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. Od leta 1952 do leta 1959 jo je prevzel Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo kot zavod s samostojnim financiranjem. Leta 1959 se zavod ukine, kobilarno pa prevzame Okrajni ljudski odbor Koper. Končno se kobilarna priključi izvozno-uvoznemu podjetju Jadran v Sežani s tem, da podjetje iz svoje redne dejavnosti krije pasivo kobilarne.

Splošno je znano, da je dejavnost vsake kobilarne pri nas ali drugje v svetu pasivna. Tudi Lipica glede tega ni bila izjema. Od leta 1959 do danes je podjetje krilo pasivo v znesku okoli 237 milijonov dinarjev. V istem obdobju so dotacije zveznega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo znašale okoli 35 milijonov ter Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo in sekretariata za turizem okoli 26 milijonov. Vsa bremena je torej v glavnem nosilo izvozno-uvožno podjetje Jadran. V bodoče skupnost nima pravice zahtevati od podjetja denarnih sredstev za vzdrževanje kobilarne, ker kobilarna ne spada v osnovno dejavnost podjetja. Ta ugotovitev je še bolj razumljiva v času gospodarske reforme, ko se od vsake gospodarske organizacije posebej zahteva smotrno gospodarjenje.

Predlog podjetja in občinske skupščine Sežana je, da bi Lipica postala samostojen zavod, ki naj bi ga ustanovil pristojni republiški organ. Ravno tako naj bi se sredstva za dotiranje kobilarne Lipica zagotovila iz sredstev širše družbene skupnosti, ker je ohranitev kobilarne, kot ustanove kulturno-zgodovinskega pomena, dolžnost vse naše skupnosti.

Kot sem že v uvodu omenil, se za usodo Lipice zelo zanima domača in tuja javnost. V to sem se prepričal, ko sem obiskal kobilarno, kjer so mi pokazali tuje časopise, predvsem avstrijske in nemške. V glavnem nam očitajo nespособnost in nerazumevanje, ko se je nekaj lipicancev izločilo in prodalo, kar pa je glede na selekcijo normalno. Glede tega je bilo celo v dunajskem parlamentu postavljeno vprašanje. Skratka, likvidacija, ki bi lahko doletela Lipico, bi izzvala val kritik in napadov na našo državo. To pa je že tudi resen politični problem.

Glede na opisani problem kobilarne Lipica postavljam Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednji vprašanja:

Prvič, kakšno je stališče Izvršnega sveta do nadaljnjega obstoja kobilarne Lipica in kakšne rešitve se predvidevajo?

Drugič, ali so v republiškem proračunu za leto 1966 zagotovljena sredstva za kritje pasive kobilarne Lipica?

Na vprašanji želim pismen odgovor.

Predsednik Leopold Krese: Prosim, želi kdo od predstavnikov Izvršnega sveta neposredno odgovoriti? Besedo želi tovariš Sveto Kobal.

Sveto Kobal: Pomen kobilarne Lipica je znan in se odraža v dose-danji skrbi skupnosti. Kobilarna Lipica je bila doslej v sestavu izvozno-uvoznega podjetja Jadran, ki je s svojimi sredstvi deloma regresiralo njeno izgubo; razen tega pa sta za kobilarno že v preteklih letih dajali določena sredstva republika in zveza. Težave, v katerih se nahaja kobilarna, pa so se zaostri-le zlasti po reformi, zaradi zmanjšanja proračunskih dohodkov republike. Zaradi tega danes na tem mestu razpravljamo o problematiki kobilarne Lipice, čeprav sodijo ta vprašanja predvsem v pristojnost občinske skupščine, ki je na pro-blemu kobilarne in njenem razvoju najbolj zainteresirana. Dosedanje razprave in sklep podjetja Jadran, da v letu 1966 ne bo več regresiral kobilarne, so po-kazale, da se mora kobilarna Lipica osamosvojiti. Prevladalo je stališče, da je treba kobilarno Lipica tudi v tem obdobju materialno podpirati, vendar tako, da se poiščejo vsa pota in načini, ki bodo omogočili v bližnji prihodnosti samo-financiranje kobilarne.

Za leto 1966 so sredstva v republiškem proračunu zagotovljena. Vendar moram poudariti stališče Izvršnega sveta, da morajo rezultati dela kobilarne Lipica ustrezati njenemu mednarodnemu slovesu in da jih bo mogoče ob upo-števanju ekonomskih možnosti tudi vnovčiti. Sredstva, ki so namenjena za kobilarno, torej nimajo značaja proračunske dotacije, temveč značaj pomoči, da se Lipici omogoči, da zaživi ekonomsko, tako v turističnem kot proizvodno gospodarskem smislu. Obstoječi pogoji in njena lokacija dajejo za to vse realne možnosti. Razen republiških sredstev bo v ta namen zagotovljenih v letu 1966 tudi 4 milijone zveznih sredstev. Stremeti je torej treba za tem, da se Lipica otrese financiranja iz proračunov in si z lastnimi dohodki ustvari solidno eko-nomsko osnovo. Naporji delovnega kolektiva kobilarne, da se uresniči ta cilj, gredo v to smer, saj iz leta v leto naraščajo njeni lastni dohodki.

Ker sodimo, da je edina realna perspektiva za Lipico v večanju lastnih dohodkov, bo Izvršni svet dal določeno pomoč predvsem v tem smislu, pri tem pa bo treba angažirati tudi lokalne činitelje, predvsem občinsko skupščino Sežana, ki je že doslej ta problem z razumevanjem obravnavala. S takim načinom reševanja bomo lahko dosegli, da se s sodelovanjem proračunskih sredstev razvije zanimiva gospodarska dejavnost, ki bo imela svojo nadaljnjo perspektivo.

Predsednik Leopold Krese: Ali se tovariš Kunst zadovoljuje z odgovorom?

Inž. Anton Kunst: Z odgovorom tovariša sekretarja sem zadovoljen. Prosim pa še za pismeni odgovor.

Predsednik Leopold Krese: Želi še kdo besedo k tej točki, prosim?

Justa Kos: Tovarišice in tovariši poslanci! Res je, da prihajajo železniška podjetja v letu 1966 na ekonomske cene, kar je prav. Postavljam vprašanje, kakšni bodo nadaljnji ukrepi, ki bodo stimulirali našega delavca, da bo te ekonomske cene lahko zmogel, glede na to, da je v Sloveniji povprečen mesečni dohodek delavcev 55 000. Predvsem je to vprašanje tistih delavcev, ki imajo svoja bivališča izven svojega delovnega mesta in nimajo pogojev za zaposlitev v kraju svojega stalnega prebivališča.

Drugo vprašanje pa je, kaj se predvideva v 5-letnem planu razvoja industrije; in ali bo dana možnost, da vsaj del delovne sile zaposlimo v litijski občini?

Iz te občine je zaposlenih v Ljubljani — po podatkih iz leta 1965 — kar 1288 delavcev, poleg tega pa se redno vozi vsak dan v Ljubljano 254 študentov. Ker volivci vedno bolj postavljajo to vprašanje v ospredje, prosim za pismeni odgovor. Hvala lepa.

Predsednik Leopold Krese: Na predlog tovarišice poslanke naj Izvršni svet pripravi pismeni odgovor na to vprašanje. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Predlog zakona z obrazložitvijo je Skupščini poslal Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Lojzeta Komelja, pomočnika republiškega sekretarja za gospodarstvo. Želi prosim tovariš Komelj dati ustno obrazložitev? (Da.) Besedo ima tovariš Lojze Komelj.

Lojze Komelj: Tovarišice in tovariši poslanci! Služba za varstvo rastlin pred zadnjo vojno v Sloveniji ni bila organizirana. Določene organizacijske oblike je dobila šele po osvoboditvi, ko so bili izdani zvezni zakonski predpisi za varstvo rastlin. Zaradi stalnega pojava številnih rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki ogrožajo kmetijske in gozdne kulture, se je ta služba v zadnjih desetih letih že močno uveljavila.

Bistvena razlika med varstvom rastlin in drugimi agrotehničnimi ukrepi je v tem, da se z varstvom rastlin rešuje tisto, za kar so bile že porabljene določene količine materialnih sredstev in dela, medtem ko se z ostalimi agro-

tehničnimi ukrepi šele ustvarjajo pogoji za proizvodnjo. Iz tega sledi, da je varstvo rastlin odločilni faktor za doseg pričačakovane proizvodnje. Podatki mednarodne organizacije FAO navajajo, da znaša izguba na pridelku do 20 % celo v državah, kjer se varstvo rastlin redno izvaja. V krajih pa, kjer se ti ukrepi ne izvajajo redno, je lahko pridelek zaradi bolezni in škodljivcev zmanjšan tudi do 80 % ali v celoti uničen. Primeri takih katastrof so poznani tudi iz zgodovine, kot npr. močan pojav krompirjeve plesni v 19. stoletju na Islandu, ko je bil pridelek krompirja uničen in je zaradi lakote pomrlo večje število tamkajšnjega prebivalstva. Zanimiv je tudi podatek FAO, da skladiščni škodljivci letno uničijo tolikšne količine uskladiščenih žit, da bi se z njimi lahko hranilo nekaj 100 milijonov ljudi vse leto. Kljub temu, da si je varstvo rastlin v zadnjih nekaj letih močno uveljavilo v naši državi in da je poraba kemičnih sredstev vedno večja, se računa, da znaša škoda zaradi bolezni in škodljivcev pri nas tudi okoli 20 % pridelka. Ugotovljeno je npr., da je šarka na slivi uničila v zadnjih letih 25 milijonov dreves, peronospora tobaka je leta 1961 uničila proizvodnjo tobaka in tako povzročila 20 milijard din škode, z gobarjem je bilo leta 1964 okuženo 1 200 000 ha, leta 1965 pa 2 500 000 ha gozdov in sadovnjakov, v naši republici je ameriški kapar uničil od osvoboditve dalje preko 3 milijone sadnih dreves itd.

Na drugi strani pa ugotavljamo, da se z organizirano službo varstva rastlin dosežejo izredni uspehi. Tak primer je hmeljarstvo v Savinjski dolini. Ko še ni bilo dovolj strokovno organizirano varstvo rastlin, je bilo pridelka hmelja I. in II. kvalitete največ 50 %. Z uvajanjem varstvenih ukrepov pa se je količina kakovostnega pridelka povečala na najmanj 80 % tudi v najbolj kritičnih vremenskih pogojih.

Ti podatki narekujejo obveznost, da moramo nevarne bolezni in škodljivce zatirati povsod, kjer koli se pojavijo, in da je to v splošnem družbenem interesu. Zaradi tega je potrebno imeti tudi zakonske predpise, ki bodo zagotavljali zadostno varstvo rastlin, čeprav je osnovnega pomena tudi interes proizvajalcev, da z večjo in boljšo proizvodnjo dosežejo večji ekonomski učinek.

Republiški zakon je potreben, ker zvezni zakon pooblašča republike, da same urejajo določene naloge iz varstva rastlin, ki so ekološko tipične in ker so potrebni enotni ukrepi zoper določene vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev, posebno nevarnih za območje posamezne republike.

V Sloveniji so posebno nevarni in razširjeni naslednji škodljivci oziroma bolezni: krompirjeva plesen, ki lahko zmanjša pridelek krompirja na ranih sortah za tri četrtine, na poznih pa za polovico; koloradski hrošč, ki se redno pojavi na vseh krompiriščih; krompirjeva nematoda, ki predstavlja novega in zelo nevarnega škodljivca itd. Na drugih poljedelskih kulturah je razširjeno skoraj še 200 vrst različnih bolezni in škodljivcev. Med najbolj nevarne škodljivce sadnega drevja prištevamo ameriškega kaparja, ki je v naši republici že skoraj povsod razširjen. Na sadnem drevju je razširjeno še okoli 100 vrst rastlinskih bolezni in škodljivcev, od katerih večji del ni tako nevaren, da bi ogrozil obstoj sadnega drevja, lahko pa v celoti prepreči pridelek, predvsem pa poslabša kvaliteto sadja.

Izračuni strokovnjakov dokazujejo, da bolezni in škodljivci na sadju povzročajo v Jugoslaviji vsako leto za 2000 ton manjši pridelek sadja. Tako kot v poljedelstvu in sadjarstvu, se tudi v vinogradništvu in hmeljarstvu pojavlja dokaj bolezni in škodljivcev, ki lahko popolnoma uničijo pridelek ali celo trse oziroma sadike. Tudi v gozdarstvu je razširjenih na stotine bolezni in škod-

ljičev, od katerih so najbolj nevarni kostanjev rak, topolov rak, gobar, različni lubadarji itd.

Načini zatiranja in preprečevanja pojava rastlinskih bolezni in škodljivcev so lahko kemični, biološki, mehanični, fizikalni in indirektni. Osnovni pogoj za učinkovitost kemičnih sredstev je pravočasna intervencija v samem začetku pojava. Zato pa je odločilnega pomena pravilno organizirana poročevalska služba, ki pravočasno odkriva pojave bolezni ali škodljivca. Na osnovi takega ugotavljanja lahko daje prognostična služba pravočasne napovedi za škropljenje.

V zadnjem času se vedno bolj uveljavlja tudi biološki način zatiranja. Prednost tega načina je, da ne predstavlja nevarnosti za človeka, zlasti v tistih primerih, ko se posamezna kemična sredstva, kot rezidni preko plodov prenašajo v človeški organizem in se kot kumulativni strupi ne izločajo iz telesa.

Predlog zakona izhaja iz dejanskega stanja varstva rastlin v naši republici in ima namen reševati tiste probleme, katere bo v danih tehnoloških in materialnih pogojih možno reševati. Delno dopolnjuje temeljni zakon na podlagi izrecnih pooblastil, deloma pa uvaja docela nove, za našo republiko specifične probleme. Značilnosti predloga so naslednje: republika oziroma občina bo določala rastlinske bolezni in škodljivce, ki so škodljivi za območje republike oziroma občine, rastline, vmesne gostiteljice za bolezni in škodljivce, katere bo treba obvezno uničevati, pridelovalno območje za tiste rastline, na katerih se nekatere nevarne bolezni lahko razvijajo, deloma na eni, deloma na drugi strani in obvezno analizo zemlje na površinah, za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega materiala zaradi okužbe z nematodami.

Glede na določbe temeljnega zakona, da plačujejo praviloma stroške za ukrepe in varstvo rastlin posestniki rastlin sami, da pa lahko trpi del stroškov varstvenih ukrepov tudi republika oziroma občina, predvideva predlog, da prispeva k stroškom zatiranja republika oziroma za lokalne pojave občina v primeru, če gre za začetne pojave, če je prepovedana pridelava določenih rastlin, in če se bolezni oziroma škodljivci pojavijo v tako močni obliki, da bi bila resno ogrožena celotna proizvodnja.

Predlog zagotavlja tudi poročevalsko in prognostično službo, kot predpogoj za pravočasno in učinkovito ukrepanje. Predlog precizira tudi določbo temeljnega zakona o dezinsekciji določenih skladišč. Docela nove so določbe, da je v neograjjenih sadnih nasadih dovoljena uporaba kemičnih sredstev zoper glodalce, predvsem voluharja šele po poprejšnjem opozorilu območne lovske organizacije, in da se v intenzivnih nasadih sadnega drevja in drevesnicah izvaja kompleksna zaščita. Popolnoma novo je tudi določilo, da so zemljišča usposobljena s krčitvijo, smejo posaditi s sadnimi sadikami in trsi šele dve leti po tem, ko so bila posajena s poljščinami. Nova je tudi določba o zavarovanju čebel, pred nevarnim škropljenjem.

Izvršni svet je pooblaščen, da določi višino pristojbine za zdravstveni pregled posevkov in sestojev, za pridelovanje semena in za preglede rastlin v notranjem prometu ter način plačevanja teh pristojbin. Republiški sekretariat za gospodarstvo izda podrobnejše predpise glede izvajanja 17. člena osnutka, predpiše obrazce izkaznic za republiške in občinske inšpektorje za varstvo rastlin in predpiše obrazec potrdila o zdravstvenem stanju pošiljk v notranjem prometu.

V razpravah v zakonodajno-pravni komisiji, v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov tega zbora in v odboru za proizvodnjo in promet

Republiškega zbora so bili predlagani amandmaji, ki jih je predlagatelj sprejel. Zato predlagam poslancem, da predlog zakona sprejmejo.

Predsednik Leopold Krese: Predlog zakona sta obravnavala tudi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine. Želi morda kdo od predstavnikov teh dveh teles dati še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Potem začenjam razpravo o predlogu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predloženi zakon. Kdor je za zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon soglasno sprejet.

Obveščam ta zbor, da je Republiški zbor na svoji 30. seji sprejel predlog tega zakona v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o semenu.

Predlog zakona z obrazložitvijo je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika na tej seji določil Petra Vujca, namestnika republiškega sekretarja za gospodarstvo.

Želi tovariš Vujec dati ustno obrazložitev? (Da.)

Peter Vujec: Tovarišice in tovariši poslanci! Zakonodaja o semenarstvu se je omejevala do sprejetja temeljnega zakona v glavnem na predpise o prometu s semenskim blagom. Predpisi niso urejali razmerja v področju predelave in dodelave semena. Zaradi te vrzeli se tudi promet s semeni ni mogel vselej zadovoljivo razvijati v smislu določil zakona. Zato se je čedalje bolj nakazovala nujna potreba po kompleksnejši zakonodaji v semenarstvu. Temeljni zakon o semenu odpravlja to pomanjkljivost in okvirno ureja tudi pridelovanje in dodelavo semena ter omogoča republikam, da same precizirajo nekatera določila temeljnega zakona glede na posebnosti pogojev.

Priprava temeljnega zakona je bila dokaj dolgotrajna, pri čemer smo skušali uveljaviti nekatere bistvene ukrepe, glede na že uveljavljeno prakso in doseženo stopnjo razvoja semenarstva v Sloveniji, kakor tudi to, da se kvalitetne spremembe v semenarstvu enotneje in hitreje uveljavijo na vsem območju države, za kar obstoje že tudi splošni pogoji.

Temeljni zakon predstavlja sedaj dokaj kompleksen okvir določil, ki izhajajo iz dosedanjih dosežkov v kmetijstvu in gozdarstvu, iz dosežene stopnje materialno-tehnične opremljenosti in kadrovske usposobljenosti delovnih organizacij.

Republiški zakon dopolnjuje temeljni zakon predvsem glede vpisa v register pridelovalcev in dodelovalcev kmetijskega in gozdnega semena. Te registre vodi po predlogu zakona Republiški sekretariat za gospodarstvo, ki pa lahko to delo poveri tudi določeni strokovni organizaciji.

Republiški zakon vsebuje tudi določbe glede strokovne kontrole in določbe o ugotavljanju kakovosti semenskega blaga. O tem sicer predlog zakona ne daje podrobnih predpisov, temveč le določen okvir in orientacijo. To stališče izhaja iz ugotovitve, da mora zakon veljati za daljšo obdobje, izvršilne predpise pa prilagajati pogojem, ki se v semenarstvu zaradi nenehnih genetskih sprememb semena in drugih pogojev često menjajo.

Podobno kot določa temeljni zakon delovanje strokovne komisije v zveznem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo za priznavanje novih sort, predvideva republiški zakon ustanovitev republiške komisije za semenarstvo v kmetijstvu in komisije za semenarstvo v gozdarstvu pri Republiškem sekretariatu za gospodarstvo kot strokovni posvetovalni organ za semenarstvo v naši republici.

Čeprav je možno formiranje take komisije po 52. členu zakona o republiški upravi SR Slovenije, menimo, da je pomen semenarstva kot izhodišča celotne rastlinske proizvodnje tolikšen, da je potrebno z zakonom zagotoviti tako telo, ki bo republiškem sekretariatu za gospodarstvo v pomoč pri usmerjanju in reševanju problematike tako pomembne panoge našega gospodarstva.

Zato dovolite tovariši poslanci, da bi k temu izvajanju dodal še nekaj pojasnil prav zato, ker so pri poprejšnjih razpravah o 5. členu, ki ga uvaja republiško komisijo za semenarstvo v kmetijstvu in republiško komisijo za semenarstvo v gozdarstvu, bila mnenja deljena. Smatram za potrebno, da 5. člen ob tej priložnosti nekoliko podrobneje obrazložim.

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora je bil mnenja, da 5. člen ostane. Istega mnenja je bila pozneje tudi zakonodajno-pravna komisija Skupščine, ki je predlagala, da se le besedilo 1. odstavka deloma spremeni, kar je predstavnik Izvršnega sveta tudi sprejel.

Včeraj je Republiški zbor ta zakon sprejel. Če pa hočemo le nekoliko bolj utemeljiti ta predlog in posebej 5. člen, s katerim se uvajata komisija za semenarstvo o kmetijstvu in komisija za semenarstvo v gozdarstvu, moramo vedeti, da temeljni zakon tudi v zveznem merilu določa, da se pri zveznem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo ustanovijo podobne strokovne komisije za priznavanje novih sort semena.

Predlagatelj je zavzel stališče, da sta obe komisiji tako važni, da je treba kontinuiteto njihovega dosedanjega in bodočega dela zagotoviti z zakonom.

Seme je tako važno reprodukcijsko sredstvo za nadaljnjo, predvsem rastlinsko proizvodnjo, da ne moremo pustiti politike proizvodnje semen v nemar in je zato potrebno, da tudi družba vodi določeno skrb nad pridelovanjem, obdelovanjem in prometom s semenom.

Popolna sprostitve zakonov ponudbe in povpraševanja na področju semenarstva po našem mnenju ni mogoča. Ker je seme izredno važno reprodukcijsko sredstvo, sodimo, da mora družba preko ustreznega organa zagotoviti določeno družbeno skrb in voditi določeno politiko na območju naše republike. To pa je osnovna naloga predlaganih dveh komisij, ki jo natančneje določa 5. člen zakonskega predloga.

Republiški zakon določa tudi obvezno vodenje dokumentacije o nastanku izvirnega semena in o poreklu ostalih kategorij kmetijskega in gozdnega semena. S tem določilom zagotavljamo in omogočamo uspešen nadzor nad kvaliteto semena v vseh fazah. Končno ureja predlog zakona tudi določena vprašanja s področja inšpekcijske službe.

Za pravilno oceno pomena semenarstva nasploh pa dovolite, tovariši poslanci, da omenim še nekaj splošnih ugotovitev. Znano je, da smo tekom let tudi pri nas več kot podvojili povprečni pridelek na hektar. Več kot za četrtno tega povečanja pa lahko pripišemo zboljššanemu genetskemu potencialu semena. Pred vojno v Jugoslaviji ni bila organizirana semenarska služba in je bilo semenarstvo na dokaj nizki ravni. Prvo leto po vojni je bila spričo velike za-

ostalosti kmetijstva ena prvih nalog zagotoviti potrebne količine semena. V začetku so se bolj zanemarjala strokovna načela in se je seme skušalo pridobivati na območju celotne republike, ne glede na tehnološke pogoje. V letih od 1950 do 1960 se je semenska proizvodnja že bolj opirala na družbeni sektor kmetijstva, organizirala pa še je celo vzdrževalna selekcija važnejših poljščin. Začeli so se kazati prvi dobri rezultati v proizvodnji semena. Toda v tem času smo morali uvažati še precej semen, zlasti krompirja, žita, krmnih rastlin in vrtnin. Z uvoženim osnovnim semenom se je pričela načrtna proizvodnja semen in je v desetletnem obdobju semenarstvo Slovenije doseglo viden napredek, tako v kvaliteti kot v kvantiteti. Po podatkih o pridelku semenskih žit iz leta 1963 krijemo potrebe po semenu pšenice, rži, ječmena in ovsa. Pridelovanje semen krmnih rastlin pa še zaostaja za potrebami, čeprav imamo za pridelovanje tega semena, posebno trav in črne detelje, v Sloveniji prav dobre pogoje.

Pridelovanje semen vrtnin stagnira že vrsto let in bo potrebno zaradi tega organizirati in razviti vzdrževalne selekcije v večjem obsegu. Po perspektivnem programu semenarstva naše republike naj bi pridelovali doma celotno količino semena žit za lastne potrebe, semenskega krompirja, večji del krmnih rastlin, pretežni del vrtnin in del semena industrijskih rastlin. Iz sosednjih republik pa bomo morali zagotoviti še seme koruze in nekaj semen krmnih rastlin in vrtnin.

V svetu semenarstvo zelo hitro napreduje in se uveljavljajo nove sorte z boljšimi genetskimi osnovami. Ekonomski interesi silijo proizvajalce k uvajanju takih sort, ki zagotavljajo boljše proizvodne rezultate. Prav zaradi različnih tehnoloških pogojev, ki jih zahtevajo nove sorte, je nujno potrebno pred vsako uvedbo nove sorte opraviti poljske sortne preizkuse, kajti le s tem obvarujemo kmetijske proizvajalce pred nevarnostmi neuspehov v primeru uporabe nepreizkušenih sort. Uporaba neprimernih sort semena lahko povzroči ogromno škodo. Tudi pri nas smo imeli že več takih primerov. Uvajanje novih tujih sort semen je za naše razmere veliko cenejše in mnogo hitrejšo, kot pa dolgotrajni selekcijski postopek za ustvarjanje novih sort semen. Razumljiva je torej orientacija na interdukcijsko semen najboljših tujih dosežkov, s katerimi se izognemo ogromnim stroškom in časovnim zamudam.

Slovenija je pomembna v pridelovanju krompirja. Zato bomo morali razvijati nove kvalitetne sorte na podlagi žlahtnih domačih sort. V ta namen so bila že vložena velika družbena sredstva. Semensko blago prideluje na območju Slovenije 32 kmetijskih družbenih posestev in okrog 750 kooperantov-zasebnikov. Največ kooperantov zasebnikov, okrog 740, prideluje semenski krompir, pridelovanje, dodelava in promet s semeni pa opravi oziroma organizira na območju Slovenije semenarski kombinat »Semenarna-Ljubljana«.

Če upoštevamo vpliv kvalitetnega semena na povečan hektarski donos samo pri treh najpomembnejših poljščinah in to pri pšenici, krompirju in koruzi, lahko trdimo, da je najmanj 25% povečana proizvodnja plod uporabe dobrega in kvalitetnega semena. Če to izrazimo v dinarjih, tedaj ugotovimo, da se je zaradi uporabe dobrih semen ustvarila vrednost pri pšenici v višini 1 milijarde 200 milijonov, pri krompirju 4 milijarde 200 milijonov in pri koruzi 1 milijarda dinarjev. Že ti podatki kažejo, da je razumljiva posebna zainteresiranost širše družbe skupnosti za dosledno izvajanje ustreznih strokovnih ukrepov pri pridelovanju, obdelavi in prometu semenskega blaga.

Zato dovolite, tovariši poslanci, da v imenu Izvršnega sveta SR Slovenije predlagam, da tudi Gospodarski zbor sprejme predlagani osnutek zakona o semenu. Hvala.

Predsednik Leopold Krese: Predlog zakona sta obravnavala tudi naš odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov in zakonodajno-pravna komisija in vabim predstavnika teh dveh teles, da se izrečeta o predloženem zakonu, zlasti glede na to, da so v nekaterih vprašanjih bila stališča različna.

Rino Simoneti: Predstavniki Izvršnega sveta je v imenu predlagatelja orisal celoten potek razprave o predloženem zakonskem predlogu. Zato bi kratko poročal tudi o poteku razprave o zakonskem predlogu v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora.

Na seji odbora 8. decembra 1965 je odbor obravnaval predlog zakona in tudi poročilo zakonodajno-pravne komisije, ki je o spornem 5. členu menila, da ni potrebno posebno zakonsko določilo za formiranje ustrezne komisije. To pa zato, ker ima Republiški sekretariat za gospodarstvo po citiranem zakonu o republiški upravi pravico, da lahko formira občasne ali pa stalne strokovne komisije, ki zanj opravljajo določene naloge.

Naš odbor se je postavil na stališče, da če z zakonskim določilom predpišemo ustrezno komisijo, pomeni, da formiramo nov upravni organ in se je zato pridružil stališču pravne komisije. Poleg tega je bil odbor mnenja, da so za proučevanje strokovnih vprašanj primernejše druge organizacije kot so zavodi, inštituti in druge znanstveno-raziskovalne organizacije, ki naj odločitve strokovno pripravijo, sprejema pa naj jih sekretariat za gospodarstvo.

Prav tako je odbor menil, da mora organ, ki formira upravna telesa, zagotoviti le-tim tudi finančna sredstva in da bi tudi zaradi tega morda ne kazalo formirati posebnih pomožnih upravnih organov.

Na seji odbora 21. decembra 1965 je bil odbor seznanjen z mnenjem odbora za industrijo in promet Republiškega zbora, ki je predlagal, da se vendarle posebna komisija formira na osnovi zakonskega določila. Osnovni razlog, ki je to stališče utemeljeval, je bil ta, da je pomen semenarske službe tolikšen, da je treba poudariti kontinuiteto take komisije in jo zato ustanoviti z zakonskim določilom. Našega odbora ta argument o kontinuiteti ni mogel prepričati, ker je menil, da je vprašanje kontinuitete dela komisije vprašanje načina dela tistega sekretariata, ki je sedaj in bo tudi v bodoče odgovoren za semenarsko službo.

Pred današnjo sejo smo prejeli spremenjeno stališče zakonodajno-pravne komisije, ki meni, da formiranje take posebne komisije sicer ne bi bilo v nasprotju z zakoni, vendar bi bilo treba formirati zakonski člen tako, da bi iz njega jasno izhajalo, da ne gre niti za posebni niti pomožni upravni organ, ampak za strokovni organ.

V zvezi s tem smo v odboru za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora mnenja, da bo prihodnost sama prinesla rešitev bistvene strani tega vprašanja namreč, kdo naj proučuje ta vprašanja v bodoče: raziskovalne organizacije, inštituti, zavodi ali pa upravne komisije in da je predlog zakonskega člena kot ga je sedaj formulirala zakonodajno-pravna komisija, v določenem smislu sprejemljiv. Ta predlog se glasi:

»Določene strokovne naloge s področja semenarstva opravljata za potrebe Republiškega sekretariata za gospodarstvo republiška komisija za semenarstvo

v kmetijstvu in republiška komisija za semenarstvo v gozdarstvu. Predsednika in člane teh komisij imenuje republiški sekretar za gospodarstvo.«

V odboru smo mnenja, da je taka formulacija kompromisna in da v glavnem ustreza. Predvsem pa zaradi tega odpade dolgotrajni usklajevalni postopek, zato predlagam v imenu odbora, da tako zakonsko formulacijo sprejmete.

Predsednik Leopold Krese: Pričenjam razpravo o predloženem zakonu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca.)

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor sprejel zakon o semenih. Obveščam zbor, da je Republiški zbor ta zakon na včerajšnji seji sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966.

Predlog zakona z obrazložitvijo je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet in je za svojega predstavnika določil Ermina Kržičnika, republiškega sekretarja za urbanizem.

Na sejo smo k tej točki dnevnega reda povabili tudi predstavnika upravnega odbora vodnega sklada SR Slovenije. Upravni odbor sklada je za svojega predstavnika določil Ivana Rosa, predsednika upravnega odbora sklada.

V skladu z običajem, ki smo ga uvedli v našem zboru na podlagi 6. odstavka 25. člena začasnega poslovnika Gospodarskega zbora, predlagam, da zbor sklene, da ima povabljeni predstavnik pravico sodelovati v razpravi. Ali se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev k že poslanemu predlogu? (Predstavnik Izvršnega sveta ni navzoč. Ker je predstavnik Izvršnega sveta začasno odsoten, odrejam pol ure odmora.)

(Seji je bila prekinjena ob 11.30 in se je nadaljevala ob 12.10.)

Predsednik Leopold Krese: Nadaljujemo s 5. točko dnevnega reda. Vabim predstavnika Izvršnega sveta, republiškega sekretarja Ermina Kržičnika, da obrazloži predloženi zakon.

Ermin Kržičnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona o vodnem prispevku, ki je danes pred vami, je rezultat obsežnih razprav in izhaja iz temeljnega zakona o vodah, ki je bil sprejet marca 1965. Opozoril bi ob tem, da je Gospodarski zbor letos že razpravljal o predlogu zakona o prispevku za leto 1965, ki pa je pomenil samo nadaljevanje starega sistema zbiranja sredstev. Nov sistem zbiranja sredstev opušča stari dogovorni način zbiranja, pri katerem so posamezne vodne skupnosti zbrale sredstva vodnega prispevka in v lokalnih okvirih urejale problematiko vodnega gospodarstva. Pri tem pa je bilo zapostavljeno urejanje vodnega gospodarstva v republiških merilih, hkrati pa tudi ni imelo potrebne materialne osnove. Značaj vodnega gospodarstva pa je izrazito kompleksen problem, ker vode tečejo preko občin-

skih meja in zato — te probleme ne moremo uspešno reševati v lokalnih okvirih, ki imajo pogosto specifične značilnosti. Dodatno bi k obrazložitvi, ki je priložena k predlogu zakona, navedel še podatek, da smo v Sloveniji zlasti v zadnjih hidroloških letih zaznamovali precejšnje škode od poplav — v desetletnem preteklem obdobju imamo 55 milijard dinarjev škode zaradi poplav, kar pomeni povprečno leto 5,5 milijarde dinarjev škode.

Na drugi strani postaja poleg poplav vse bolj pereče vprašanje odplak, zlasti industrijskih odplak. Od celotnega vodnega bogastva v Sloveniji predstavljajo 5 % teh voda odplake in fekalije, bodisi komunalne ali industrijske. Če spremenimo te industrijske in fekalne odplake na tako imenovane populacijske ekvivalentne enote, potem ima Slovenija 7,5 milijona prebivalcev.

Glede čistilnih naprav je situacija taka, da smo leta 1954 zgradili eno čistilno napravo za 10 000 enot, od tega leta naprej pa ničesar. Prejšnji predpisi so namreč določali, da izdajajo republiški organi odločbe o čistilnih napravah, te odločbe pa so bile samo administrativni pritisk na gospodarske organizacije, ki zaradi materialne nezainteresiranosti niso glede čistilnih naprav doslej ničesar naredile. To vprašanje je danes docela zanemarjeno.

Dovolite mi, tovariši poslanci, da navedem še izkušnje drugih dežel, zlasti glede odplak, čemur v alpskih deželah, še posebej pa v Švici, dajejo izrazit poudarek in posvečajo veliko pozornost. Naj ob tem opozorim na katastrofo, ki se je pripetila v Zermattu, turističnem centru Švice prav zaradi odplak in vodopropustnih irigacijskih naprav.

Zaradi nečistih voda smo tudi v Sloveniji imeli primere tifusa in paratifusa. Na našem obalnem področju pa smo imeli primer, da fekalije neočiščene odtekaajo naravnost v morje in smo v preteklem letu v enem od teh primerov komaj preprečili, da ni izšel prav obtožujoč članek v švedskem časopisu »Tidningen Dagbladet«, ker so bili prav švedski novinarji v enem izmed takih primerov nečistega morja prizadeti.

Naslednje odprto vprašanje, na katerega bi želel opozoriti ob sprejemanju zakona o vodnem prispevku za leto 1966, je vprašanje hudournikov. Hudourniška področja obsegajo v SR Sloveniji 237 000 ha, kar pomeni 11,7 % vsega našega teritorija. V gradivu, ki ste ga tovariši poslanci prejeli, in sicer v študiju vodnega gospodarstva Slovenije, so priloženi zemljevidi, ki na zanimiv način opisujejo hudourniška, poplavna in druga alergična področja vodnega gospodarstva v naši republiki. Iz teh zemljevidov je razvidno, da preži nevarnost pred vodo, ki je dober sluga in slab gospodar, prav povsod. Menim, da moramo tudi vprašanju hudournikov posvetiti vso pozornost in da je to vprašanje prav tako kot so poplave, izrazito družbena skrb.

Med problemi vodnega gospodarstva so pa še razni drugi problemi kot npr. zemeljski udori. Tu bi omenil Hrastnik, kjer zemeljski udor že vrsto let počasi drsi in grozi, da bo zajezil potok Boben in poplavljal naselje. Svež je primer takšnega zemeljskega udara oziroma plazu tudi v Mostu na Soči. Odprta je nadalje problematika visokogorskih žičnic. Žičnice so potencialni sprožilec plazov, ki vsako leto povzročajo v Alpah vrsto nesreč, zato bi bilo treba tudi pri nas opozoriti na to problematiko.

Vzemimo še preskrbo prebivalstva z vodo. Le 46 % prebivalstva v Sloveniji se preskrbuje z vodo iz vodovodnih naprav, ostalih 54 % prebivalstva pa je navezanih na vodnjake, to se pravi na podtalnice, ki niso kontrolirane in ki so v mnogih primerih nečiste. V neposredni bližini Ljubljane imamo področja, kjer

se ljudje preskrbujejo z vodo iz vodnjakov in prav tu so tako imenovana tifusna področja.

Pričakujemo, da bomo v prihodnjih letih, računamo v obdobju 30 let, povečali porabo vode na 1000 litrov na prebivalca, kar je za okoli 6-krat več kot danes. Količina vode v svoji absolutni vrednosti pa ostaja vedno enaka in jo nikakor ne moremo povečati. V svetovnem merilu je voda v absolutni vrednosti vedno enaka in nespremenljiva količina na glavo prebivalca, na enoto instalirane energije in na kakršne koli druge enote; v relativnem merilu pa je vode vedno manj.

Na koncu naj opozorim še na tole: vedno bolj se na našem ozemlju razpreda mreža tako imenovanih regionalnih investicij kot so plinovodi, daljnovodi, velike ceste itd. Po teh napravah se prevaža in pretaka za vodo in za vodno gospodarstvo zelo nevarna snov, to je nafta oziroma bencin. Znano je, da 1 liter bencina okuži milijon litrov pitne vode, imamo pa primere, da avto ceste potekajo po rezervatih in področjih bodočih plantaž za pitno vodo.

Sredstva, ki jih bomo zbrali z vodnim prispevkom za leto 1966, znašajo približno 3 milijarde 700 milijonov din. Kriterij za zbiranje sredstev je kubični meter uporabljene ali izkoriščene vode ali izpuščene vode in proizvedena kWh električne energije. Princip, ki ga postavlja temeljni zakon, je v predloženem zakonu dosledno uporabljen. Predlog zakona pa se časovno nanaša le na leto 1966. Prvi predlog predlagatelja je bil tak, da moramo zbrati vsaj toliko sredstev, kot smo jih zbrali doslej po drugih kriterijih, to je približno 5,5 do 6 milijard dinarjev. Zaradi težke situacije, do katere prihaja spričo drugačne porazdelitve gospodarskih organizacij, od katerih bi nekatere plačale občutno več, druge pa občutno manj in zaradi težav, ki jih je povzročila nekaterim delovnim organizacijam gospodarska reforma, smo znižali znesek vodnega prispevka na skupno vsoto 3700 milij. dinarjev. To ne pomeni, da bomo zbrali manj sredstev, kot smo jih zbrali v preteklih letih, temveč pomeni, da bomo v republiškem vodnem skladu zbrali le toliko sredstev, da bomo spodbudili zlasti tiste lokalne investicije, ki so zelo interesantne tudi z republiškega stališča. To je npr. regulacija rek v celjskem bazenu, zlasti pritokov Savinje, nadalje regulacija Mure in njenih pritokov, in sploh regulacija rek, ki redno poplavlajo in povzročajo s tem velike škode.

Principi predlaganega zakona o vodnem prispevku za leto 1966 so objektivni. Neobjektivna oziroma nenačeta je le degresijska lestvica prispevkov, ki jih plačajo podjetja pri uporabljeni in pri izpuščeni odpadni vodi. Ta degresija je uporabljena zaradi izravnave, kajti če bi dosledno razvrstili posamezne delovne organizacije v skupine glede na količino vode, ki jo uporabijo ali izkoristijo, bi dobili neustrezne skupine. To bi seveda sprožilo diskusije, ki ne bi bile niti zdrave niti koristne. Zaradi tega načelo degresijskega plačevanja določa za velike potrošnike, da ti plačajo sorazmerno manj. Na osnovi izračunov, ki smo jih naredili, v zvezi s plačilom vodnega prispevka smo mnenja, da je učinek obeh degresijskih lestvic pravilen in da jih bomo v letu 1966 lahko preizkusili. Slednjič je bistvena karakteristika predloženega zakona, da se na njegovi osnovi gospodarski položaj delovnih organizacij ne bo poslabšal.

Ob zaključku obveščam zbor, da so bili vsi amandmaji, ki so jih posamezni odbori predlagali, k predlogu zakona v celoti sprejeti in da so s tem postali sestavni del zakona. V imenu Izvršnega sveta prosim, da bi o predlogu zakona razpravljali in ga sprejeli.

Predsednik Leopold Krese: Želi kdo izmed poslancev našega zbora ali zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne javi se nihče.) Besedo ima tov. Ivan Ros, predsednik upravnega odbora vodnega sklada.

Ivan Ros: Tovarišice in tovariši poslanci! Predloženi zakon o vodnem prispevku za leto 1966 uveljavlja na osnovi zveznega zakona o vodah enoten sistem plačevanja vodnega prispevka republiškem vodnemu skladu. Iz obrazložitve k predlogu zakona je razvidno pobiranje vodnega prispevka in odškodnine za škodo, ki so jo povzročile vode v preteklih letih, navedene pa so tudi posledice, ki so nastale zaradi neurejenega sistema zbiranja sredstev in neurejenega financiranja vodno-gospodarskih del.

S predloženim zakonom sicer še ni v celoti urejen sistem gospodarjenja z vodami. Podrobneje bo to materijo uredil republiški zakon o vodah, ki bo v najkrajšem času predložen v obravnavo in sklepanje temu zboru. Ne bi pa mogli trditi, da je bilo doslej gospodarjenje na tem področju povsem neurejeno, kajti republiški zakon o ustanovitvi vodnega sklada je skladu določil njegove naloge ter smernice za njegovo delo in kot je znano, je Skupščina vsako leto obravnavala finančni načrt sklada, to se pravi program dela in zaključni račun vodnega sklada. Kljub takim določbam pa gospodarjenje z vodami v celoti še vedno ni bilo povsem zaživel, zato bi se v svoji diskusiji skušal omejiti predvsem na problematiko dela upravnega odbora vodnega sklada.

Upravni odbor sklada je pričel s svojim delom šele v maju preteklega leta. Do tedaj so zbiranje vodnega prispevka in odškodnine v glavnem vodile vodne skupnosti, ki so s temi sredstvi tudi gospodarile. Vodni sklad SR Slovenije je v teh dveh letih razpolagal le z eno šestino vseh na račun vodnega prispevka zbranih sredstev v Sloveniji. Glede uporabe sredstev, ki so jih zbrale vodne skupnosti, moram povedati, da so bile vodne skupnosti v svoji politiki več ali manj odvisne od odločitev zborov vodnih interesentov, ki so seveda vezali redne prispevke na določene lokalne objekte. Popolnoma razumljivo je, da je tako stanje povzročalo po eni strani široko in razdrobljeno investicijsko fronto, prav tako pa se je pogosto gradilo tam, kjer so bila na razpolago sredstva, ob tem pa so mnogokrat trpela in bila zapostavljena prioritetna dela. Zlasti se je zanemarjalo redno vzdrževanje že zgrajenih objektov, kar je pogostoma imelo večje in občutne materialne posledice. Zelo se je zanemarjalo tudi delo pri študijah in raziskavah za izdelavo gospodarskih osnov za kompleksna vodna območja.

Upravni odbor si je v pretekli mandatni dobi prizadeval, da se vsa sredstva, tako tista, s katerimi je on neposredno razpolagal kot tudi sredstva, ki so se zbirala pri posamezni vodni skupnosti, uporabijo predvsem za prioritetna, družbeno pomembnejša vodna gospodarska dela. Toda to prizadevanje je bilo močno odvisno od navedenih okoliščin, zato moramo reči, da smo zastavljeni cilj lahko le delno dosegli. Slabost financiranja vodno gospodarskih del je bila tudi v tem, da izvajalci del v začetku gradbene sezone skoraj nikoli niso vedeli, kakšna bodo sredstva vodnega prispevka in katera dela bi se na osnovi tega v teku leta lahko izvajala, kar je vsekakor vplivalo na operativno sposobnost vodnih skupnosti.

Na podlagi zveznega zakona o vodah se je na republiški vodni sklad v celoti prenesla obveznost rednega in investicijskega vzdrževanja vseh varstvenih vodno gospodarskih objektov in naprav v republikah. Med te objekte spadajo objekti in naprave za varstvo pred poplavami, regulacija rek, ureditev hudo-

urnikov in varstva zemljišč pred erozijo. Z republiškim zakonom, ki ga bomo šele sprejeli, se lahko obveznosti republiškega vodnega sklada razširijo tudi na področje urejevanja in izgradnje melioracijskih objektov ter posebnih vodno gospodarskih objektov kot so objekti in naprave za izkoriščanje vode za potrebe prebivalstva in za čiščenje onesnaženih voda. Povsem razumljivo je, da je realizacija teh razširjenih obveznosti vodnega sklada odvisna od vsakoletnih sredstev, s katerimi bo sklad razpolagal, oziroma še naprej od prispevkov, ki jih bo vsako leto posebej republika z zakonskim predpisom določala.

Iz dokumentacije je razvidno, da bi za redno in investicijsko vzdrževanje varstvenih objektov v Sloveniji rabili letno okoli 2 milijardi 800 milijonov dinarjev. V dosedanjih razpravah na upravnem odboru vodnega sklada smo bili mnenja, da bi se del teh sredstev uporabil tudi za študije in to predvsem za take študije, ki naj bi nakazale najustreznejše rešitve, del pa za ponovno izgradnjo tistih vodnogospodarskih objektov, ki so skoraj popolnoma uničeni ali pa jih postopoma uničujejo neurejene vode. V tem smislu je potrebno začeti z novimi in solidnejšimi rekonstrukcijami. Strokovna komisija, ki je opravila ogled teh objektov, je že dala strokovno mnenje, kako naj bi se ta dela izvajala. Sredstva za redno investicijsko vzdrževanje bi se uporabljala tudi za manjše ureditve neureguliranih voda, zlasti kadar neurejeno stanje povzroča občutno škodo in uničuje že zgrajene objekte. Pretežni del teh sredstev bi se glede na vrednost varstvenih objektov razdelil na področne vodnogospodarske organizacije, ki bi ta sredstva uporabljala v skladu s svojimi letnimi programi in glede na stanje objektov. Upravni odbor vodnega sklada meni, da je le tako mogoče v teh gospodarskih organizacijah organizirati uspešno vzdrževalno službo, hkrati pa zagotoviti tako vzdrževanje objektov s strani vodnogospodarske inšpekcije, kot jo zakon o vodah predpisuje.

Pomembna postavka finančnega programa vodnega sklada so tudi sredstva za obrambo pred poplavami. Prvenstveno naj bi se pri tem v Sloveniji financirali varstveni objekti na področjih, ki predstavljajo najaktualnejše probleme, pa dela na takšnih objektih niso ali ne morejo biti zajeta v rednem investicijskem vzdrževanju. Upravni odbor vodnega sklada je že leta 1964 pristopil k izdelavi dolgoročnejšega programa teh del, s katerimi bi v Sloveniji reševali problematiko občasnih in vsakoletnih poplav. Po tem predlogu, ki je naveden tudi v obrazložitvi k predlogu zakona, bi v Sloveniji morali investirati približno 27 milijard dinarjev, da bi uredili tok voda n s tem ponekod onemogočili, drugod pa znatno zmanjšali škodo po poplavah.

Če primerjamo podatke o škodi po poplavah, ki so bile danes v razpravi že navedene in znašajo za preteklih 10 let približno 55 milijard dinarjev, ter investicije za ureditev toka voda, imajo predvidene investicije vsekakor ekonomsko utemeljenost. Tempo teh investicij iz razumljivih razlogov ne bo mogel biti tako hiter, kot smo si ga v programu želeli in predvidevali, ker bo začetek del glede na trenutno situacijo verjetno nekoliko počasnejši. To pa nas še posebej zavezuje, da dolgoletni program obrambnih del časovno uskladimo z razpoložljivimi sredstvi in pripravimo tako, da se bomo prvenstveno usmerili na dela, ki v ekonomskem oziru v naši republiki zaslužijo vso prioriteto.

Tak program prioritete posameznih vodnogospodarskih del se že izdeluje. Pri tem bi poudaril še to, da sklad računa tudi na iniciativo, ki bi jo z udeležbo svojih sredstev spodbudil, tako da bi za pomembna dela prispevali finančna sredstva tudi lokalni in drugi prizadeti faktorji.

Pri melioracijskih delih je vodni sklad angažiran le pri hidro in agromelioraciji Pesniške doline, kjer s 50 % prednosti del sodeluje tudi federacija. Ta dela morajo biti končana v letu 1967, gled na sedanji tempo izgradnje pa se predvideva, da bodo melioracijska dela v tem času tudi opravljena. Za nova melioracijska dela trenutno ni izgledov, ker še niso razjasnjena stališča republiške kot zvezne banke, ki sta doslej dajali kredite v višini do 75 % od vrednosti del. Upravni odbor sklada stoji na stališču, da kolikor bodo za ta dela tudi v bodoče na razpolago bančna sredstva, bo vodni sklad sodeloval pri teh investicijah z udeležbo, ki bo kot doslej predstavljala eno osmino vrednosti celotnih del.

Upravni odbor vodnega sklada je mnenja, da pri urejanju problema pitne vode za potrebe prebivalstva tako kot doslej tudi v bodoče verjetno ne bi smel prevzemati obveznosti za izgradnjo vodovodov, ker so ta dela lokalnega in komunalnega značaja. Isto velja tudi za izgradnjo kanalizacije v posameznih krajih. Povsem drugačna pa je situacija glede ugotavljanja zajetja in varovanja virov zdrave pitne vode. Razen lokalnih prizadevanj se v naši republiki s sistematičnim reševanjem tega zelo aktualnega problema dejansko še ni začelo. Analize na osnovi populacijskih ekvivalentnih stopenj kažejo, kot je omenil že tovariš sekretar Kržičnik, da je stopnja onesnaženih voda v Sloveniji taka, kot da ima Slovenija že 7 in pol milijona prebivalcev, to je skoraj 5-krat toliko kolikor je dejansko prebivalcev Slovenije. Zaradi navedenih dejstev bi bilo nujno potrebno začeti s sistematičnim študijem in raziskavami za ugotavljanje in zavarovanje virov pitne vode. Taka dela naj bi financiral oziroma sofinanciral tudi republiški vodni sklad. Po mnenju strokovnih služb gre v tem primeru celo bolj kot za finančna sredstva za kontinuirano in dosledno politiko, skratka za racionalno gospodarjenje s to vodo.

Na osnovi predloženega zakona se bo pobiral vodni prispevek tudi za količino in stopnjo onesnažene vode. Za zavezance tega prispevka je ta dajatev dejansko alternativa: ali plačuje vodni prispevek ali pa si izgradi čistilne naprave. Če izhajamo iz takega stališča, vodni sklad ne bi imel glede čistilnih naprav nobenih obveznosti. Problem pa ni tako enostaven, da bi lahko iz njega potegnili tak zaključek. Dejstvo je, da bo zakonski desetletni rok za obvezno izgradnjo čistilnih naprav v gospodarstvu potekel že v letu 1965, da teh naprav niso zgradili in da jih torej tudi ne bomo zgradili v predvidenem roku. Mnenja sem, da takšno stanje ni pogojeno le z brezbržnim odnosom in materialno nezainteresiranostjo, ki so ga do tega problema pokazale prizadete gospodarske in druge organizacije.

Ko smo sprejeli ta zakonski predpis, bi ustrezno temu verjetno morali začeti s širšim in konkretnjšim proučevanjem teh problemov, kar bi tudi dalo najboljše rešitve pri izgrajevanju teh objektov. Ustrezno temu bi morali urediti tudi sistem financiranja. Zaradi tega je upravni odbor vodnega sklada mnenja, da bi moral sklad skupno z republiškim sekretariatom za urbanizem poiskati primerno organizacijo, ki bi na osnovi sklenjenih pogodb opravljala potrebne osnovne študije na tem področju.

Najbolj aktualen in pereč problem je v tem, da tega nihče ne dela in da se gospodarske organizacije ter drugi interesenti nimajo na koga obrniti za tovrstne storitve. Upravni odbor vodnega sklada je tudi mnenja, da bi se del teh sredstev lahko uporabil kot kredit, s katerim bi spodbujali in omogočali realizacijo lokalnih pobud. Vendar pa vodni sklad ne bi mogel prevzeti popolne odgovornosti za izgradnjo čistilnih naprav.

Upravni odbor vodnega sklada je v svojem dosedanjem delu bil mnenja, da racionalno in perspektivno gospodarjenje z vodami nujno zahteva pravočasno izdelavo potrebnih raziskav in študij. Obstoječe stanje na tem področju namreč zahteva, da najprej ugotovimo, kaj sploh rabimo in kakšno prioriteto naj damo posameznim objektom. Za te raziskave in študije pa je treba pri vsakoletnem finančnem programu zagotoviti tudi ustrezna sredstva. Zato smo zavodu za vodno gospodarstvo naročili, da zbere in predloži vse predloge in potrebe za raziskave in študije. Predlog del je že izdelan, treba ga bo morda le še dopolniti in določiti prioriteto posameznih del.

Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966 kljub regresivni lestvici in olajšavam še vedno različno obremenjuje gospodarske organizacije. Toda v pretežni meri izvirajo taka odstopanja iz dosedanje neenakomerne obremenitve. Mnoge gospodarske organizacije bodo tako plačevale večji, mnoge pa tudi znatno manjši prispevek od dosedanjega.

Republiški vodni sklad zajema po novih predpisih sicer znatno večja sredstva kot doslej, vendar so ta sredstva še vedno manjša od celotnih sredstev vodnega prispevka, ki so se zbirala na osnovi dosedanjih predpisov. Prav zaradi tega sklad ne bo mogel v zadovoljivi meri financirati izgradnjo obrambnih in varstvenih objektov proti poplavam, ne bo izgrajeval posebnih vodno gospodarskih objektov, temveč se bo lahko angažiral le kot sofinancer pri določenih delih. Zato menim, da bo potrebno v republiškem zakonu o vodah preudarno konkretizirati vsa tista določila zveznega temeljnega zakona o vodah, ki omogočajo na osnovi dogovarjanja sofinanciranje ali pa samostojno izgradnjo vodno-gospodarskih objektov, zlasti tistih, ki so posebno pomembni na določenih področjih.

Predsednik Leopold Krese: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem predlog zakona o vodnem prispevku na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966 sprejet. Obveščen sem, da je predlog zakona v enakem besedilu sprejel včeraj tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine in je za svojega predstavnika določil Ermina Kržičnika, republiškega sekretarja za urbanizem. Kolikor želi razpravljati, ga vabim k razpravi. (Ne želi.) Želi kdo od predstavnikov odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ali zakonodajno-pravne komisije besedo? Besedo ima tovariš inž. Franc Tesovnik.

Inž. Franc Tesovnik: Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je razpravljal o predlogu zakona in glede na to, da je predlog v skladu z zveznim zakonom ter da banka že upravlja s temi sredstvi, predlaga, da glasujemo za ta zakon.

Predsednik Leopold Krese: Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet. Obveščam zbor, da je bil predlog tega zakona v enakem besedilu sprejet včeraj tudi v Republiškem zboru.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965.

Spremembo finančnega načrta cestnega sklada za leto 1965 je Skupščini predložil upravni odbor tega sklada. Želi predstavnik Izvršnega sveta Skupščine oziroma sklada dati še ustno obrazložitev?

Inž. Stojan Šubic: Ne želim dati še posebne obrazložitve, razen če ima kdo izmed poslancev kakšno vprašanje.

Predsednik Leopold Krese: Želi kdo od poslancev ali od zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o spremembi finančnega načrta cestnega sklada za leto 1965 na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Gospodarski zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k spremembi finančnega načrta cestnega sklada za leto 1965 in sicer v enakem besedilu kot Republiški zbor.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu priporočila o začasnem financiranju strokovnega šolstva v SR Sloveniji.

Predlog priporočila za začasno financiranje strokovnega šolstva je Skupščini predložil odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora. Za svojega predstavnika je določil tov. Draga Seligerja, predsednika tega odbora. Ali želi tovariš Seliger dati še ustno poročilo?

Drago Seliger: Tovarišice in tovariši poslanci. Letos je nehal veljati temeljni zakon o financiranju šolstva. Za nov način financiranja šolstva pa je komisija zvezne skupščine že pripravila osnutek novega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje, ki je sedaj v javni razpravi. Pristojni organi zagotavljajo, da se bo nov zakon uporabljal od 1. julija 1966. Zato je treba za prehodno obdobje najti začasno rešitev, ki bo omogočala nemoteno delovanje strokovnih šol. Kljub vsem prizadevanjem je namreč finančni položaj teh šol še vedno kritičen. Podrobno ste se s tem položajem seznanili iz materiala, ki je bil predložen za današnjo sejo. Občine iz proračunov ne bodo mogle zagotoviti potrebnih sredstev, zato naj bi pretežni del potreb strokovnega šolstva tudi v tem obdobju krile gospodarske organizacije, tako da neposredno financirajo določene šole, oziroma da prispevajo sredstva v medobčinske sklade za financiranje šolstva. Za zbiranje sredstev naj bi na svojem območju še naprej skrbele

občinske skupščine. V ta namen naj bi gospodarske organizacije sprejele obveznosti, da bodo za financiranje strokovnega šolstva prispevale sredstva najmanj v višini 1 % od bruto osebnih dohodkov. Pri dosedanjem zbiranju in razdelitvi sredstev pa je prišlo tudi do določenih nepravilnosti. Delovne organizacije so bile različno obremenjene s financiranjem strokovnega šolstva. Zbiranje sredstev je bilo preveč neenotno in neusklajeno, tako da ni bilo vpogleda, koliko in v kakšne namene prispevajo gospodarske organizacije svoja sredstva, kar je zelo negativno vplivalo na odziv pri gospodarskih organizacijah.

Da bi se odklonile omenjene pomanjkljivosti, predvsem pa zato, da prehodno obdobje do uveljavitve novega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje ne bo postavilo strokovno šolstvo v položaj, v katerem bi bila resno ogrožena njegova osnovna dejavnost, predlaga odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora, da Republiški in Gospodarski zbor Skupščine SRS sprejmeta predlagano priporočilo. Ob tem, ko vam odbor predlaga, da sprejmete priporočilo, želim poudariti, da družbeno-politične organizacije v Sloveniji v celoti podpirajo predlagano rešitev. V tem nas potrjujejo tako sklepi s seje Izvršnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije 13. decembra 1965 in sklepi seje predsedstva Republiškega zbora Zveze sindikatov Slovenije dne 22. novembra 1965. Enako stališče je zavzela tudi Gospodarska zbornica SR Slovenije in enako stališče je zavzel na včerajšnji seji tudi Republiški zbor, ki je priporočilo sprejel. Hkrati izjavljam v imenu predlagatelja, da se strinjam s spremembami, ki jih je k predlogu priporočila predlagala zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik Leopold Krese: Predloženi predlog priporočila podpira tudi Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Zato smo na sejo vabili tudi predstavnike teh dveh družbeno-političnih organizacij. Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije zastopa tovarišica Francka Strmole, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije pa tov. Slavko Bohanec. Ravno tako smo povabili na sejo tudi republiškega sekretarja za kulturo in prosveto tov. Tomaž Martelanca. Kolikor bodo omenjeni tovariši želeli sodelovati v razpravi, se lahko oglasijo k besedi.

Vprašam najprej predstavnika našega odbora in zakonodajno-pravne komisije, če morda kdo od njih želi še obrazložiti predloženo priporočilo. Besedo ima tov. Miloš Kobe.

Miloš Kobe: K poročilu odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora v zvezi z razpravo o predlogu priporočila nimam dodati nič bistvenega. Poudaril pa bi, da smo se ob razpravi o priporočilu dotaknili tudi problema financiranja strokovnega šolstva v celoti, zavedajoč se, da je to priporočilo samo začasnega karakterja in da rešuje dejansko samo prehodno obdobje do uveljavitve novega temeljnega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje. Predlagamo zboru, da sprejme priporočilo tako kot je s strani predlagatelja predloženo. Obenem izjavljam, da se tudi naš odbor strinja z vsemi amandmaji, ki so redakcijskega značaja in ki jih je predložila zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik Leopold Krese: Želi tov. Martelanc besedo? (Da.)

T o m o M a r t e l a n c : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Pri financiranju strokovnega šolstva gre za nedvomno kočljivo vprašanje, ki zasluži tehtnejše obravnavanje, toda glede na to, da je ta točka na koncu današnjega, razmeroma obsežnega dnevnega reda in tudi glede na to, da so dosedanje razprave o tem problemu bile že precej obširne, lahko domnevam, da je ta problematika poslancem znana, in da zato lahko v bistvu sklepamo samo o priporočilu.

Vendar čutim za potrebno, da v pojasnilo povem še nekaj misli. Namreč, financiranje šolstva letos žal na splošno ni bilo zadovoljivo rešeno. Zlasti se to nanaša na šolstvo druge stopnje, v okviru šolstva druge stopnje pa je še posebej pereč problem strokovnega šolstva. Kot je znano, smo strokovno šolstvo financirali predvsem iz prostovoljnih prispevkov gospodarskih organizacij in občinskih proračunov. Novi zvezni zakon, ki je pravkar v javni razpravi, naj bi dosledneje in temeljiteje uredil to vprašanje, vendar kot predvideva osnutek novega zveznega zakona, naj bi zakon začel veljati šele s 1. julijem 1966. Postavlja se torej vprašanje, kako rešiti vprašanje financiranja strokovnega šolstva dotlej, to se pravi do konca tega šolskega leta. Stanje medobčinskih skladov, ki so v glavnem financirali strokovno šolstvo, z izjemo tistih šol, ki so pri gospodarskih organizacijah ali nekaterih šol, ki jih vzdržujejo posamezne gospodarske panoge, je zaskrbljujoče. To stanje pravzaprav ni samo posledica gospodarske reforme, ampak je položaj resen že vse leto in so se te težave ob koncu leta samo še akumulirale. Do konca novembra so medobčinski skladi, ki zbirajo sredstva za strokovno šolstvo, zbrali bodisi iz občinskih proračunov ali pa od gospodarskih organizacij, namesto planiranih 92 % samo 73 %, kar pomeni, da znaša izpad 19 %, oziroma eno petino predvidenih sredstev.

Republika ne more in ni pooblaščenica mimo federacije reševati ta problem z lastnimi predpisi, zlasti pa ne more zajemati sredstev iz gospodarskih organizacij. Preostane torej zgolj ista akcija, kot smo jo imeli letos, le da jo lahko zastavimo bolj organizirano, kot smo jo v letošnjem letu.

V ta namen predvidevamo v okviru akcijskega programa, ki je za interno informacijo priložen k predloženemu materialu, široko družbeno akcijo, v katero bi se poleg republiškega sekretariata za kulturo in prosveto vključili, oziroma so se že vključili tudi Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza sindikatov, Gospodarska zbornica SR Slovenije, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, občinske skupščine, pa tudi Skupščina s pričujočim priporočilom. To priporočilo je Republiški zbor sprejel že včeraj, danes pa naj bi ga sprejel tudi Gospodarski zbor.

Kot je razvidno, je bistvo tega priporočila v tem, da naj bi gospodarske organizacije prostovoljno sprejele obveznost, da bodo tudi v prihodnjem letu prispevale za strokovno šolstvo sredstva v višini najmanj 1 % od bruto osebnih dohodkov. Smisel tega predloga je, da naj bi bila to minimalna obveznost za vse gospodarske organizacije. Seveda to ni poziv vsem tistim, ki so že doslej prispevali več, naj za strokovno šolstvo namenijo samo 1 %, pač pa vsem tistim, ki so doslej dajali manj ali pa celo ničesar, naj namenijo za te potrebe vsaj 1 % od bruto osebnih dohodkov, to je toliko, kot daje večina tistih gospodarskih organizacij, ki so spoznale, da gre v tem primeru prvenstveno za strokovne šole, ki dajejo kadre predvsem za potrebe gospodarstva.

Rad bi poudaril, da gre tu resnično za začasen ukrep in da s tem ne rešujemo bistvenih problemov drugostopenjskega šolstva, kakor tudi ne vprašanja

njegove mreže, strukture, profila kadrov, kvalitete itd. Ta vprašanja so se ob debati o pričujočem priporočilu upravičeno zastavila in se verjetno še bodo ob financiranju strokovnih šol. Veliko upravičenih pripomb ob tej razpravi je šlo na račun kvalitete in učinkovitosti pouka na strokovnih šolah. Hkrati pa se je razširilo tudi morda nekoliko posplošeno mnenje, da je teh šol preveč. Ob tej priložnosti se ne bi rad podrobneje spuščal v to problematiko, ker to vprašanje precej intenzivno obdelujemo na našem sekretariatu, ko skušamo izdelati program za razvoj strokovnega šolstva in mrežo drugostopenjskega šolstva v Sloveniji. Ker so bile te razprave sprožene tudi v skupščinskih odborih, bi morda le v vednost in orientacijo navedel nekaj podatkov republiškega zavoda za zaposlovanje. Po teh podatkih je struktura kadrovskega potreb glede na zahteve delovnih mest v gospodarstvu približno taka: za kadre z ozkim profilom 37 %, za kadre s poklicno izobrazbo 39 %, za kadre z izobrazbo tehnične šole ali njej ustrezne šole 15 % in za kadre z visokošolsko izobrazbo 9 %. Takšno strukturo lahko uporabimo kot izhodišče za globalno razporeditev mladine po končani šolski obveznosti. Skupno bi torej bilo potrebno zagotoviti skoraj dve tretjini, to se pravi 63 % kadra, ki naj bi imel več kot osnovnošolsko izobrazbo in to, bodisi srednjo, bodisi visoko izobrazbo.

Pri vpisu na šole druge stopnje pa je seveda potrebno upoštevati tudi nekatere korekture, ki zvišujejo navedeni odstotek.

Te korekture so nujne, ker gre za osipanje učencev. Če bi vsako leto vpisali v šole druge stopnje 63 % mladine, verjetno ob koncu šolanja ne bi dobili ustrezno število absolventov, ker po podatkih uspešno konča šolanje na drugi stopnji le določen odstotek učencev, ki se na raznih šolah giblje od 74 do 85 %. Hkrati terja povečanje vpisa na šole druge stopnje tudi nenehni razvoj tehnologije, ki stalno zahteva izboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih. Povečanje vpisa na šole druge stopnje lahko utemeljimo tudi s sedanjo nepravilno zasedbo delovnih mest. Po podatkih republiškega zavoda za zaposlovanje je npr. v industriji na delovnih mestih, ki zahtevajo poklicno izobrazbo, 30 % takih kadrov, ki nimajo ustrezne izobrazbe. Na delovnih mestih, ki zahtevajo srednjo šolo, je 63 % kadrov z neustrezno izobrazbo, na delovnih mestih, ki zahtevajo visokošolsko izobrazbo, pa celo 68 % kadrov, ki nimajo ustrezne izobrazbe.

Z upoštevanjem navedenih korektur lahko zaključimo, da bi bilo treba — to je seveda samo groba ocena — vpisati v šole druge stopnje približno 70 % mladine, ki konča šolsko obveznost. Tega odstotka doslej nismo dosegli. V zadnjih petih šolskih letih smo vpisovali v šole druge stopnje povprečno samo 58 % mladine, ki je končala osnovno šolo, oziroma, ki je izpolnila svojo šolsko obveznost. Z vidika gospodarstva torej kapacitete drugostopenjskega šolstva dosedaj niso bile prevelike. Podobna slika se nam pokaže ob upoštevanju vseh teh pripomb tudi glede na populacijski vidik. Seveda pa to ne pomeni, da lahko v celoti zagovarjamo sedanjo strukturo strokovnega šolstva, kakor tudi ne sleherno posamezno šolo, ali pa posamični oddelek oziroma učnovzgojni proces na strokovnih šolah. Deloma bi lahko to vprašanje revidirali že v sedanjih pogojih, kolikor seveda s tem ne bi drastično posegli v normalno delo šol in kolikor s tem ne bi ukinili šole ali pa nekatere oddelke sredi šolskega leta. Pač pa lahko razvozljamo nekatere sporne vozle na tem področju s tem, da rešimo vprašanje ustanoviteljstva in s tem povezanega vprašanja financiranja šol. Širši in temeljitejši poseg na to področje pa je seveda stvar drugih ukrepov, ker je to dolgoročnejša naloga, ne pa naloga tega priporočila, ki ima predvsem vlogo zagotoviti začasno financiranje strokovnega šolstva.

Ob koncu bi želel poudariti, da je uspešnejše in učinkovitejše delo strokovnih šol eden od osnovnih pogojev za reden dotok dobrih, ustrezno izobraženih kadrov v naše gospodarstvo. To je končno tudi eden od osnovnih pogojev za uspešno izvajanje gospodarske reforme, saj resnične gospodarske reforme ne bomo mogli izpeljati samo z izboljšanimi metodološkimi ali pa tehnološkimi, organizacijskimi ali pa operativnimi prijemi, pač pa so za uspešno izvedbo nalog, ki jih zastavlja reforma, potrebni predvsem ljudje, in to ne samo ljudje proizvajalci, ki imajo zvrhano mero dobre volje, ali pa pripravljenost za doseganje ciljev gospodarske reforme, temveč ki so tudi oboroženi s potrebnim znanjem. Seveda pa vsega tega ne bomo mogli uresničiti, če pred večino strokovnih šol postavljamo vprašanje golega obstoja.

Zato sem mnenja, da bi za kolikor toliko zadovoljivo rešitev tega problema v prvem polletju leta 1966 bilo potrebno, da poslanci zbora pomagajo uresničevati duh in smisel tega priporočila. Predvsem pa predlagam, da Gospodarski zbor sprejme priporočilo in s svojo avtoriteto podpre celotno akcijo.

Predsednik Leopold Krese: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, predlagam, da sprejmemo priporočilo o začasnem financiranju strokovnega šolstva kot je predloženo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je priporočilo sprejeto. V enakem besedilu je to priporočilo sprejel tudi Republiški zbor.

S tem je dnevni red seje izčrpan in zaključujem sejo. Ob tej priložnosti želim vam in delovnim organizacijam, ki jim pripadate, srečno novo leto in obilo uspehov.

(Seja je bila zaključena ob 13. uri.)

PROSVETNO - KULTURNI ZBOR

26. seja

(23. novembra 1965)

Predsedoval: I v o T a v č a r, predsednik
Prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 9.35.

Predsednik I v o T a v č a r: Začenjam 26. sejo našega zbora. Sejo smo za pol ure preložili zaradi zapoznelih vlakov in avtobusov.

Za današnjo sejo so se opravičili poslanci: Lojzka Gostenčnik-Žmavc, Miro Stiplovšek, France Štiglic in Bernarda Perc.

Glede na to smo sklepčni in predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 25. seje Prosvetno-kulturnega zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije;
4. obravnava statotov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statotov;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije;
6. razprava o uresničevanju priporočila Prosvetno-kulturnega zbora o nalogah na področju izobraževanja odraslih.

Ima kdo kakšen dodaten predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predloženi dnevni red sprejet in prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 25. seje zbora.

Ima kdo k osnutku zapisnika kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik 25. seje našega zbora odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Poslanec Alojz Pevec je pismeno zastavil vprašanje o predpisih, ki naj bi urejali življenje in delo na šolah in o pedagoški dokumentaciji ter predmetnikih in učnih načrtih za osnovno šolo. Izvršni svet je sporočil, da bo na to vprašanje odgovoril republiški sekretar za prosveto in kulturo tov. Tomo Martelanc.

To mo Martelanc: Tovarišice in tovariši poslanci, tovariš predsednik! Na vprašanje poslanca Alojza Pevca, kateri predpisi za urejanje življenja in dela na šolah se pripravljajo, kdo jih pripravlja in kdaj bodo pričeli veljati ter kaj je s pedagoško dokumentacijo in s predmetnikom za osnovne šole, daje Republiški sekretariat za prosveto in kulturo naslednji odgovor:

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo pripravlja na področju šolstva tele predpise:

— osnutek zakona o ureditvi nekaterih vprašanj iz delovnih razmerij prosvetnih delavcev, ki bo predložen Izvršnemu svetu predvidoma v januarju prihodnjega leta;

— osnutek zakona o gimnaziji, ki bo predložen Izvršnemu svetu v letošnjem decembru;

— osnutek zakona o strokovnem izobraževanju, ki bo predložen Izvršnemu svetu v prvi četrtini prihodnjega leta in

— osnutek zakona o financiranju vzgojno-izobraževalnih dejavnosti, ki bo predložen Izvršnemu svetu po sprejetju zveznega zakona o financiranju vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.

K zakonu o osnovni šoli je Republiški sekretariat za prosveto in kulturo predpisal uredbo o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list SR Slovenije, št. 15/65), pripravlja pa še naslednje izvršilne predpise: navodilo o vzgojnih ukrepih v osnovni šoli, navodilo o izobraževanju odraslih v osnovni šoli; odredbo o normativih za gradnjo osnovnih šol, navodilo o postopku za potrjevanje učbenikov, priručnikov in učil, odredbo o pedagoških normativih, o številu učencev v oddelkih in o oddaljenosti osnovne šole do učenčevega doma, navodilo o ocenjevanju učencev v osnovni šoli, odredbo o normativih za opremo in učna sredstva osnovne šole in navodilo o knjigah in evidencah, ki jih mora voditi osnovna šola.

Vsi navedeni predpisi so že v delu in bodo objavljeni v Uradnem listu SR Slovenije, deloma letos, deloma pa v prvi polovici prihodnjega leta.

V zvezi s pedagoško dokumentacijo na šolah je Republiški sekretariat za prosveto in kulturo mnenja, da šole vodijo le najbolj potrebno pedagoško dokumentacijo in da z njo niso preveč obremenjene. Predmetnik in učni načrt osnovne šole je pedagoški svet že trikrat obravnaval in bo po končani obravnavi oba dokumenta predložil na vpogled Prosvetno-kulturnemu zboru Skupščine SR Slovenije. Šele po obravnavi v Prosvetno-kulturnem zboru bo pedagoški svet SR Slovenije dokončno sprejel predmetnik in učni načrt za osnovno šolo, s tem, da bi oba začela veljati v šolskem letu 1966/67.

Predsednik Ivo Tavčar: Je poslanec Alojz Pevec zadovoljen z odgovorom?

Alojz Pevec: Da.

Predsednik Ivo Tavčar: Pismeni vprašnji sta zastavila še poslanca Ivan Bertonec in Franc Bizjak, ki pa bosta zaradi prekratkega roka za pripravo odgovora dobila odgovor šele na prihodnji seji zбора.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije.

Predlog zakona je Skupščini predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Cirila Štera, pomočnika sekretarja za informacije pri Izvršnem svetu. Želi predstavnik Izvršnega sveta k pismeni obrazložitvi dati še ustno obrazložitev? (Da.) Prosim. Besedo ima tovariš Ciril Šter.

Ciril Šter: Tovarišice in tovariši poslanci! V letošnjem letu sprejeti temeljni zakon o radiodifuznih zavodih med drugim določa, da posamezne republike odredijo zavod, ki naj opravlja ter izvršuje zadeve v zvezi z graditvijo, razvijanjem in vzdrževanjem radiodifuznega omrežja ter zagotavljanjem radijskega in televizijskega sporeda. Temeljni zakon nadalje določa način prijavljanja in odjavljanja radiodifuzijskih sprejemnikov, vodenje evidence o teh sprejemnikih ter način pobiranja in plačevanja naročnine za radijske in televizijske sprejemnike.

V zvezi z omenjenimi pooblastili, ki jih daje temeljni zakon o radiodifuznih zavodih, je predložen predlog republiškega zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije. V smislu tega zakona je za graditev, razvijanje in vzdrževanje radiodifuznega omrežja ter za zagotavljanje sprejema radiodifuznega sporeda na območju SR Slovenije pristojen zavod RTV Ljubljana, ker ima za izvrševanje teh nalog ustrezne tehnične in druge pogoje. RTV Ljubljana je po predlogu zakona tudi pooblaščen, da vodi evidenco o radiodifuznih sprejemnikih in da pobira naročnino.

V SR Sloveniji je sicer več radijskih postaj, izključujoč pri tem lokalne, katerim bi bilo lahko v smislu temeljnega zakona zaupano vodenje evidence in pobiranje naročnine. Vendar ni potrebe, da bi dobilo tako pooblastilo več postaj, ker to iz več razlogov ne bi bilo smotno. Zato tudi naročnina in razpolaganje s sredstvi pripadata RTV Ljubljana, ki pa zato zagotavlja sredstva za nemoteno delovanje in razvoj drugih radijskih postaj.

Prvotni osnutek zakona je predvideval oziroma urejal tudi način plačevanja naročnine, vendar je bilo pozneje v razpravah ugotovljeno, da je pravilnejše, če zakon to vprašanje ureja okvirno oziroma pooblašča pristojen upravni organ, da izda predpise o prijavljanju in plačevanju naročnine za radiodifuzne sprejemnike. Zato je v informacijo priložen tudi pravilnik o prijavljanju in odjavljanju radiodifuznih sprejemnikov ter o plačevanju naročnine.

Dovolite, da pri tem opozorim na spremembo 6. in 7. člena, ki določata, da uporabniku sprejemnika za določen ali nedoločen čas — ne sme biti le krajši kot 30 dni — ni potrebno plačevati naročnine, če se sprejemnik ne uporablja, bodisi da je v popravilu, bodisi da je uporabnik dlje časa odsoten. Pravilnik dopušča možnost, da RTV Ljubljana predpiše in pobira različne naročnine za razne kategorije uporabnikov.

Republiški predpis je potrebno sprejeti glede na ustrezno določilo temeljnega zakona, potem ko je prenehal veljati zvezni pravilnik o plačevanju radijske naročnine; zato naprošam poslance, da predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije sprejmete.

Predsednik Ivo Tavčar: Predlog zakona sta obravnavala tudi naš stalni odbor in zakonodajno-pravna komisija Skupščine SRS. Prosim poročevalca našega stalnega odbora poslanca Avgusta Vižintina, da prebere poročilo odbora.

Av gust Vižintin: Odbor Prosvetno-kulturnega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je na seji dne 19. novembra 1965 obravnaval predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Odbor je v načelni obravnavi, v kateri se je v celoti strinjal s predloženim zakonom, ugotovil, da so z zakonom realizirana pooblastila, ki jih daje temeljni zakon o radiofuznih zavodih. Ta namreč določa, da republike s svojimi predpisi določijo zavod, ki bo na območju republike opravljal zadeve v zvezi z graditvijo, razvijanjem in vzdrževanjem radiodifuznega omrežja ter zagotavljanjem radiodifuznega sporeda, in način prijavljanja ter odjavljanja radiodifuznih sprejemnikov, evidence o sprejemnikih in uporabnikih radiodifuznih sprejemnikov ter pobiranja in plačevanja naročnine za sprejemnike. Z rešitvami, ki jih za ureditev teh vprašanj predvideva zakonski predlog, se je odbor v celoti strinjal.

Ob pravici, da zavod RTV Ljubljana določa naročnino za radiodifuzne sprejemnike, je bilo v razpravi pojasnjeno, da o višini naročnine odloča svet zavoda v širši sestavi s tem, da je ta sklep vezan na soglasje zavoda za cene. Obrazložen je bil tudi značaj naročnine, ki je v skladu s temeljnim zakonom o radiodifuznih zavodih taksa, ki jo plačuje uporabnik radiodifuznega sprejemnika za posest sprejemnika, in ne povračilo za sprejemanje programa, ki ga oddaja zavod RTV Ljubljana.

V podrobnejši obravnavi zakonskega predloga odbor k posameznim členom ni imel pripomb oziroma predlogov za spremembe in dopolnitve.

Odbor predlaga Prosvetno-kulturnemu zboru, da predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije sprejme v predloženem besedilu.

Predsednik Ivo Tavčar: Začenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? Prosim, poslanec Branko Babič.

Branko Babič: V zadnjem času slišim pa tudi brali smo lahko, da bo naročnina za televizijo precej zvišana. Zanima me, če je to res, in če je, kakšni so razlogi za to?

To vprašanje postavljam, ker, kot mi je znano, število televizijskih naročnikov zelo počasi raste; izdatneše zvišanje naročnine pa bo to rast gotovo zavrlo. Dvomim, da je to v našem interesu; zato me zanima, če je zavod RTV Ljubljana s tem računal.

Predsednik Ivo Tavčar: Ali bi morda predstavnik RTV Ljubljana, ki je bil povabljen na današnjo sejo zbora, v zvezi z vprašanjem poslanca Branka Babiča lahko dal kako pojasnilo? Prosim, besedo ima generalni direktor Boris Mikoš.

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši poslanci, pred približno letom dni, 28. septembra lani, smo v naši skupščini obširno in temeljito razpravljali o mestu, vlogi in nalogah radia in televizije v naši republiki. Takrat so bila sprejeta stališča, ki so zavezala zavod RTV Ljubljana, da intenzivno rešuje vprašanje tehničnega razvoja, kakor tudi širjenja in bogatenja programa.

6. aprila letos je začel veljati temeljni zakon o radiodifuznih zavodih, na podlagi katerega so do tedaj obstoječi zavodi radiodifuzne službe v Jugoslaviji prenehali poslovati kot proračunske ustanove. Od takrat poslujejo po enakih

načelih kot gospodarske organizacije, formirajo sklad obratnih in osnovnih sredstev, to je poslovni sklad, formirajo amortizacijo in po novem, pod nadzorstvom republiških uradov za cene, tudi sami oblikujejo ceno svojih uslug. Zakon je tudi zelo podrobno določil naloge in močno razširil dejavnosti, s katerimi se radiodifuzne organizacije v Jugoslaviji v bodoče lahko ukvarjajo.

Na podlagi skupščinske razprave in temeljnega zakona o radiodifuznih zavodih je naš zavod začel letos urejati svoje poslovanje in razvijati svoj program. Kakor veste, smo že pristopili k razširitvi drugega radijskega programa, hkrati pa bomo razširili tudi televizijski program. Tako lahko danes naši gledalci v Sloveniji spremljajo že preko 55 % programa v slovenskem jeziku.

Z novim zakonom so dane tudi osnove za samostojno gospodarjenje zavoda. To je privedlo do tega, da so bile že letos dotacije, ki jih prejemo iz republiškega proračuna, zmanjšane od 400 na 179 milijonov dinarjev. Celotna radiodifuzna služba v Jugoslaviji je namreč v dosedanjih pogojih gospodarjenja bila vezana na stalno in znatno pomoč družbene skupnosti. Prispevki za posest radijskih in televizijskih sprejemnikov ob uvedbi reforme, kot veste, niso bili povečani; zato predstavlja predvideno povečanje naročnine — ta odgovor se nanaša na vprašanje poslanca Babiča — dejansko del ukrepov, ki jih izvajamo v času reforme.

Smatramo, da povečanje naročnine predstavlja predvsem prelivanje narodnega dohodka na nova področja in ureditev materialne osnove ene izmed naših služb. Glavni razlogi za povečanje naročnine so torej dosedanji preskromni okviri za rast in razvijanje radiodifuzne službe v Jugoslaviji. Želel bi vas opozoriti na to, da smo zaradi majhnih materialnih možnosti v televiziji v celi vrsti let investirali manj, kot je, recimo, Gana v enem samem letu. To je tudi preprečevalo normalno rast radiodifuzne službe v Jugoslaviji. Mislim, da se številne kritike gledalcev in poslušalcev na račun radiodifuznih organizacij nanašajo predvsem na to, da te organizacije niso mogle ustreči željam in potrebam naše družbe, prav zaradi premajhnih materialnih pogojev; zato danes povišujemo naročnino po vsej državi.

To seveda ne predstavlja samo obsežnejšega financiranja radiotelevizijskih organizacij in hiš, ampak vsega kulturnega zaledja, ki ga radiotelevizija nujno potrebuje. Predvsem na to želim pri povišanju opozoriti. Sedaj predstavljajo, recimo, avtorski in izvajalski honorarji le 8 % vseh naših izdatkov; to je najmanj, kar sploh kakšna radijska ali televizijska hiša v Evropi plačuje. Nekaterih honorarjev že nekaj let sploh ne moremo ustrezno korigirati, kar se seveda nujno odraža na kvaliteti, pa tudi na strukturi programa. Dajem samo en primer: Slovenskemu narodnemu gledališču plačamo za snemanje opere 2 do 3 milijone dinarjev, vemo pa, da nas stane tako snemanje 8 do 10 milijonov, če jo sami snemamo. Mislim, da bo realnejša naročnina za radio in za televizijske usluge predstavljala prelivanje dela sredstev na področju kulture; zato v tem smislu pričakujem tudi vso podporo Prosvetno-kulturnega zbora.

Za povišanje so seveda tudi drugi razlogi in drugi interesi. Opozoril bi rad, da je zaradi novih pogojev gospodarjenje po reformi za 27 % dražje. Poleg tega se je zaradi sprememb kurza, carine in prometnega davka investicijska oprema tako podražila, da samo v enem letu potrebujemo 803 milijone dinarjev, da bi rešili ta vprašanja. Iz istih razlogov se je močno podražil tudi repromaterial, s katerim gospodarimo, poleg tega pa ga sedaj potrebujemo še več, ker smo sredi zelo široke investicijske dejavnosti. Kot veste, smo letos postavili oddajnike končnih moči za srednji val po vsej Sloveniji, to je

v Kopru, Mariboru in Ljubljani. Postavljamo tudi končne moči oddajnikov za televizijo. Ukinjene so bile tako rekoč v celoti tudi republiške dotacije iz proračuna kot normalna posledica novih pogojev gospodarjenja. Poleg tega mora zavod na podlagi novega zakona oblikovati še amortizacijo in poslovni sklad in plačevati obresti na ta sklad, česar vsega doslej ni bilo in je reševal vprašanje enostavne in razširjene reprodukcije enostavno iz proračuna in družbenih skladov.

Podražitev v Sloveniji je večja kot v drugih republikah, saj veste, da predlagamo 2200 dinarjev za televizijske in 700 dinarjev za radijske sprejemnike. Mislim, tovariši, da je to razumljivo. V Sloveniji imamo 91 000 televizijskih in 400 000 radijskih naročnikov, kar je bistveno manj od drugih republik. Pri tem pa obseg našega programa ni bistveno manjši od Zagreba in Beograda, je pa bistveno večji od programa Skopja in Sarajeva. Mislim, da naša usluga tudi z novimi cenami, ki jih RTV Ljubljana predlaga republiškem zavodu za cene, v odnosu na cene v drugih evropskih državah ne bo draga, saj bomo tudi z novimi cenami ostali v spodnjem delu tabele evropskih držav. Želim še opozoriti, da v Sloveniji emitiramo povprečno na dan 36 ur radijskega in 7 ur televizijskega programa na 1 in pol milijona prebivalcev, kar je edinstven primer v Evropi.

Nove cene bodo postopoma omogočile tudi realizacijo nalog, ki jih nam je postavila Skupščina, saj računamo, da bomo sorazmerno naglo lahko razširili drugi program radia in prvi program televizije ter ustvarili na ta način pogoje za sprejem televizijskega signala v vsej Sloveniji, torej tudi v Beli krajini, kjer ga danes še ne morejo sprejemati. Postopoma bomo prešli tudi na uvažanje drugega televizijskega programa.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim za nadaljnjo razpravo. Besedo ima poslanec Jože Smole.

Jože Smole: Želim podpreti zakonskih predlog, ki ureja določene zadeve s področja radia in televizije, pri čemer bi zlasti rad poudaril, da je predlog v popolnem soglasju s temeljnim zakonom o radiofuznih zavodih, ki je bil letos sprejet v Zvezni skupščini. Poleg tega, kar je bilo že povedano, posebej opozarjam na tri momente, ki so v razpravah o temeljnem zakonu prišli jasno do izraza, in ki predstavljajo nekakšna osnovna načela.

Prvič, v razpravah je bilo jasno zavzeto stališče, naj se radiodifuzni zavodi razvijajo kot samoupravni organizmi. Potemtakem morajo imeti enak položaj, kot ga imajo druge samoupravne delovne organizacije. Po prejšnjem zakonu so bili radiodifuzni zavodi v bistvu vendarle v precejšnji meri administrativne organizacije z močno zoženimi pravicami članov kolektiva, kar se je tudi odražalo v načinu upravljanja.

Temeljni zakon pa je odprl pot usklajevanju, tako notranjih odnosov kot celotnega poslovanja, s sistemom samoupravljanja in radiodifuzne zavode postavil v enak položaj z drugimi gospodarskimi organizacijami.

Drugo načelo, ki je prišlo popolnoma jasno do veljave, je, da se mora radiodifuzna služba približevati samofinanciranju in da mora iti naš razvoj v tej smeri, da se prek naročnine, prek določenih taks, ki se plačajo za radio in televizijo, radiodifuzni zavodi toliko okrepijo, da so lahko nosilci razširjene reprodukcije, in s tem razvoja radiotelevizijskega omrežja pri nas.

Druga možna pot bi bila seveda samo pot povečanih dotacij, subvencij, z drugimi besedami, pot dajanja sredstev preko proračunov. To bi pomenilo, da bi bilo treba povečevati sredstva za proračune in jih za radiodifuzne zavode dajati po proračunskem sistemu. Praksa pa je zelo jasno pokazala, da bi bila takšna pot popolnoma napačna in da ne bi ustrezala našemu družbeno-ekonomskemu sistemu. Zato je edino pravilna in smotrna pot, da se tudi na področju radiodifuzne službe približujemo načelom samofinanciranja.

Tretje načelo, ki je bilo ob sprejemanju temeljnega zakona poudarjeno, pa je načelo, da o višini takse in naročnine ne odloča federacija, ampak, da se to prepušča republikam oziroma zavodom, ki jih v posameznih republikah določa zakon. Misli, da je to načelo izredno pomembno. Danes je nemogoče, da za področje celotne Jugoslavije določamo enotno takso, ker obstojajo velike razlike. Tovariš Boris Mikoš je npr. govoril o razliki med številom naročnikov v Srbiji in številom naročnikov v Sloveniji.

Menim, da je s stališča razvoja zelo pomembno, da je bilo sprejeto načelo, naj o teh stvareh ne odloča federacija, ampak naj se prepustijo v odločanje republikam. Zaradi tega po mojem mnenju povsem logično prihaja do tega, da bodo na posameznih naših področjih velike razlike v taksah za radio in za televizijo, ki bodo rezultirale od števila radijskih in televizijskih aparatov. Zato je tudi povsem logično, da se v vsaki republici odloča v skladu z realnimi materialnimi potrebami in možnostmi tudi višina naročnine oziroma takse.

Predsednik Ivo Tavčar: Želi še kdo besedo? Če ne, vas obveščam, da je z RTV Ljubljano dogovorjeno, da nam v kratkem pošlje poročilo o sedanjem položaju, iz katerega bomo lahko še podrobneje razbrali, kakšne so razvojne potrebe in možnosti ljubljanske radio-televizije. Poleg tega pa je RTV tudi dolžna v skladu z 8. členom temeljnega zakona predložiti Skupščini v obravnavo statut zavoda. Glede na to bo možno v našem zboru še podrobneje razpravljati o vprašanih ljubljanske radio-televizije.

Nedvomno pa vsi soglašamo, da ima RTV lahko zelo velike posledice za naš celoten kulturni razvoj in lahko izredno vpliva tudi na njegovo spodbujanje. Če se bo to, kar je tovariš Boris Mikoš rekel, uresničilo, in bo RTV poskušala z več sredstvi omogočiti tudi večjo kulturno dejavnost in posredno preko te tudi izboljšati položaj kulturnih delavcev na Slovenskem, mislim, da bo taka uporaba sredstev prav gotovo smotrna in tudi kulturno upravičena.

Ker nihče ne želi več razpravljati, dajem zakonski predlog na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim, dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je naš zbor sprejel predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo statutov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statutov.

Statuti visokošolskih zavodov in njihovih združenj so bili predloženi Skupščini v potrditev na temelju 19. člena zakona o visokem šolstvu v SRS. Statute so obravnavali tako odbor Republiškega zbora za prosveto in kulturo kot naš začasni odbor za raziskovalno delo in visoko šolstvo, hkrati pa še zakonodajno-pravna komisija Skupščine SRS.

Komisija in oba odbora so svoje pripombe sporočili vsem prizadetim zavodom, da bi ti lahko zavzeli svoja stališča k tem pripombam; hkrati je bilo to gradivo poslano tudi vam. Pozneje je bilo predloženo še sklepno poročilo in še posebej predlog za potrditev statotov.

Ali želita poročevalca komisije in odbora dati k pismenim poročilom, ki so vam bila predložena, še kake ustne obrazložitve? Če ne, začenjam razpravo. Besedo ima poslanec dr. Roman Modic.

Dr. Roman Modic: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. V statutih visokošolskih zavodov, ki so bili predloženi tej Skupščini v potrditev, so prišli do izraza razni pogledi na posamezne probleme fakultete, akademij, visokih in višjih šol. Določbe, ki jih podrobneje opredeljujejo in formulirajo, so večinoma takega značaja, da se razprava o njih ne more voditi parcialno in neodvisno za vsak zavod posebej. Smotrno sklepanje o teh določbah zahteva, da se na podlagi temeljite analize izdelajo in sprejmejo najprej skladna in enotna stališča do osnovnih problemov sistema in organizacije visokošolskega študija.

Zato podpiram priporočilo za ustanovitev posebne skupščinske komisije, ki naj pripravi potrebne predloge za temeljitejše posege v dosedanji študijski sistem. Svojo podporo opiram na dejstvo, da imamo že nekaj izkušenj s sedanji načini in oblikami dela, predvsem pa na mnenje, da je treba ideje gospodarske reforme tako kot na področju gospodarstva odločno in sistematično uresničiti tudi na področju visokega šolstva in znanstveno raziskovalnega dela.

Tudi za visoko šolstvo in znanstveno-raziskovalno delo je bil v preteklih letih značilen ekstenziven razvoj, ki je povečal število šol in zavodov, oddelkov in usmeritev. Nesporno je bil tak razvoj v nekem obsegu potreben in primeren, nesporno pa je tudi, da je bil tudi na področju visokega šolstva in znanstveno raziskovalnega dela marsikje premalo premišljen, da je ob poudarku na množičnost in raznolikost potisnil v ozadje kriterije kvalitete, hkrati pa je prišel v konflikt z našimi materialnimi in kadrovskimi možnostmi.

Hitrejši družbeni razvoj zahteva danes od nas, da najdemo pravilno ravnotežje med kvaliteto in kvantiteto, na področju visokega šolstva in znanstveno-raziskovalnega dela pa zlasti učinkovitejše šolanje kvaletetnih kadrov in ob tem ustreznejši sistem ter organizacijo pedagoškega in znanstveno-raziskovalnega dela.

Dovolite mi, da naštejem nekaj vprašanj, do katerih bi morala po mojem mnenju skupščinska komisija zavzeti stališče:

Prvo je vprašanje selekcije slušateljev za študij na visokih šolah. Odkar so se vrata fakultet odprla absolventom strokovnih šol, zmogljivosti nekaterih študijskih smeri vedno bolj zaostajajo za vstopnimi prijavami. Težavam zaradi različnih ravni srednjih šol so se pridružile težave zaradi različnega značaja prejšnje izobrazbe. Posledice so se pokazale v pritisku na znižanje izpitnih kriterijev in v številnem osipu. Enotnih stališč o načinu, kako naj bi izvedli izbiro, pa še ni.

Velik del fakultetnih učiteljev meni, naj se izvrši selekcija s poklicnim usmerjanjem pred vpisom in s prestopnimi pogoji v prvem letniku. S sprejemnim izpitom naj bi se problem reševal samo v izjemnih primerih; zato pa naj bi srednje šole zaostriale prestopne kriterije in intenzivirale pouk. Stalno ponavljamo, da kažejo maturanti premajhno sposobnost za logično mišljenje in sklepanje in da imajo na visoki šoli težave z matematiko in s tujimi jeziki.

Zrelostno spričevalo srednje šole naj bi bilo vstopnica, ki je visoki šoli ne bi bilo treba preverjati.

Osvojitve takega stališča bi seveda pomenilo, da bi morale šole in študijske smeri, ki so nam najbolj potrebne in za katere je zanimanje največje, svoje učne zmogljivosti čimprej povečati in prilagoditi zahtevam sodobnega pouka. Ob tem ostane še vedno odprto vprašanje različne predizobrazbe absolventov gimnazije in absolventov srednjih strokovnih šol, ki povzročajo nemajhne težave šoli in slušateljem v prvih letih študija.

Drugo pomembno vprašanje, ki čaka preiščljene rešitve, je vprašanje stopenjske ureditve študija in ureditve odnosov med fakultetami in višjimi šolami. Mislim, da učnega programa višje šole ne gre izenačevati s prvima dvema letnikoma ali prvo stopnjo fakultetnega študija. Višje šole naj zadostijo družbenim potrebam s tem, da dajo zaključeno višjo strokovno izobrazbo s praktično usmeritvijo, ki mora biti verjetno precej specializirana. Ta pa se po mojem mnenju lažje posreduje absolventu srednje strokovne šole kot gimnazijcu že zato, ker je študij kratkotrajen, gimnazijec pa nima pri vpisu skoraj nikake strokovne predizobrazbe.

Temu nasproti bo najbrž le pri redkih strokah na prvi stopnji fakultetnega pouka mogoče urediti študij tako, da bo specializiran, zaključen in praktično usmerjen in da bo hkrati dal ustrezno osnovo za nadaljevanje študija na drugi stopnji. Zato sem mnenja, da bo imela prva stopnja fakultetnega študija, kjer se bo obdržala, drugačno vsebino in drugačen namen kot ustreza višja šola.

Prav tako sem mnenja, da specializacija na drugi stopnji visokošolskega študija ne presega le naših objektivnih materialnih in kadrovskih možnosti, ampak omejuje tudi ustvarjalne sposobnosti absolventov zaradi premajhne strokovne razgledanosti ob hitrem napredku znanosti in tehnologije. Specializacija naj bi bila stvar podiplomskega študija in strokovnega dela, zlasti na delovnem mestu med pripravniško dobo.

Tembolj pa bo treba na fakultetah in visokih šolah, za razliko od ostalih, intenzivirati organizirano znanstveno-raziskovalno delo, brez katerega ni mogoče napraviti niti dobrega absolventa niti dobrega visokošolskega učitelja.

Organizacija tretje študijske stopnje je poseben problem, ki tudi terja ustrezne rešitve. Zaradi predpisa zakona o doktoratu, po katerem so upravičene do podelitve tega naslova le fakultete, ki imajo formalno organiziran podiplomski študij, opažamo ustrezna statutarna določila tudi tam, ker zaradi značaja stroke in števila potencialnih kandidatov ni nobene potrebe po organiziranem podiplomskem študiju. Verjetno bo najboljše, veljavne predpise spremeniti in še ostreje poudariti stališče, da je podiplomski študij namenjen samo tistim, ki imajo sposobnosti za pridobitev najvišje znanstvene in strokovne kvalifikacije.

Tudi pri problemih izpitnega režima, prestopnih pogojev, študijskega načrta in programov, obsega in trajanja študija stališča niso vedno enotna. Čeprav je načelno prodrlo spoznanje, da sodi v učni program le tisto, kar je za strokovni profil absolventa osnovnega pomena, se žal pri konkretnih ureditvah pogosto pozablja na to. Razširjeno mnenje je tudi, da bi bilo za šolo in za slušatelje najboljše, če bi polagali izpite sproti, letnik za letnikom; potem ne bi bilo niti posebnih pomislekov, če bi se formalna študijska doba tu in tam nekoliko podaljšala, saj bi bila najbrž še vedno krajša od tiste realne, ki jo danes v posameznih strokah v povprečju dosežemo. Vprašanje pa je, če bi lahko uvedli takšen režim tudi tam, kjer nimamo rešenih osnovnih materialnih

problemov šole, in če ne bi prestopni pogoji povzročali podaljšanje realne študijske dobe.

Pomembna vprašanja, ki niso rešena, se odpirajo še pri notranji organizaciji pedagoškega in znanstveno-raziskovalnega dela na visokih šolah. Ogrevam se za to, da bi bili obe obliki dela tudi organizacijsko čim manj ločeni. Zakaj ne bi mogle biti katedre, ki so osnovne pedagoške, tudi osnovne raziskovalne enote? Ob tem jih bo mogoče še vedno združevati v oddelke zaradi realizacije pedagoških nalog določene učne smeri, zaradi znanstveno-raziskovalnih nalog določene stroke pa v fakultetne in univerzitetne inštitute. Treba bo precizneje določiti pojem katedre in resno razpravljati o uveljavitvi načela ene matične katedre za določeno strokovno oziroma znanstveno disciplino.

Naštevke problemov visokošolskega študija, ki sem jih omenil, ni popoln; morda pa je le pokazal, da so vprašanja take narave, da jim prenašene in premalo premišljene rešitve ne bi bile z uspehom kos. Stališča, ki sem jih opisal, bo lahko komisija sprejela ali zavrgla; kakorkoli že, pa predvsem želim, da bi bili njeni zaključki utemeljeni, odločni, jasni in nedvoumni, hkrati pa formulirani s pomislekom, da je treba vsaki stroki pustiti prostost, da si v razumnih mejah uredi študij, svojim potrebam in značilnostim primerno.

Predsednik I v o T a v č a r : K razpravi se je priglasila poslanka dr. Aleksandra Kornhauser.

D r . A l e k s a n d r a K o r n h a u s e r : Tovariši poslanci! Rada bi povedala, da se v celoti pridružujem mnenju in razlogom, ki jih je pravkar navedel prorektor univerze prof. dr. Roman Modic. V gradivu, ki smo ga prejeli, smo videli, da so zakonodajno-pravna komisija Skupščine skupaj z odborom Republiškega zbora za prosveto in kulturo ter začasnim odborom za raziskovalno delo in visoko šolstvo obravnavali statute višjih in visokih šol ter njihovih združenj in da so se pri tem omejili le na usklajanje statutov teh zavodov z ustavo. Nikakor pa niso mogli v tako kratkem času obravnavati določb, ki se nanašajo na organizacijo študija in na znanstveno-raziskovalno delo.

V sklepnem poročilu so tudi navedeni razlogi za tako parcialno obravnavo. Glavni razlog je, da je treba zagotoviti večjo kvaliteto in večjo učinkovitost znanstveno-raziskovalnega dela ter vzgojno-izobraževalnega dela na višjih in visokih šolah.

Nič manj pomembno pa je tudi vprašanje usklajevanja potreb našega visokošolskega študija z možnostmi, ki jih ima naš mali slovenski narod, kajti reforma tudi mimo višjega in visokega šolstva ne more. Poleg tega pa vsi vemo, da je bila sklada za šolstvo črtana ena milijarda dinarjev in se vprašujemo, kako bo mogoče uskladiti zahteve, ki se pojavljajo po povečani kvaliteti in po večji intenzivnosti, z zmanjšanjem sredstev za to dejavnost. Zato se nujno postavljajo vprašanja, kako poiskati notranje rezerve, kot jih imenujemo.

Ze bežen pregled statutov višjih in visokih šol kaže, poleg določenih paralelizmov, tudi silno razdrobljenost organizacije pouka na visokih šolah. Pri bežnem pregledu devetih fakultet sem ugotovila skoraj 200 ali točno 196 kateder. Pri tem imajo posamezne fakultete od 6 pa do 44 kateder ter 66 študijskih smeri. Ne dvomim, da je tako veliko število smeri potrebno za neko širše področje. Pri nas pa se pojavljata dve vprašanji: prvič, ali naše gospodarstvo zmore ustrezno zaposliti večkrat že superspecializirane kadre, saj vemo, da se ti kadri pogosto zaposlujejo na neustreznih delovnih mestih, in drugič, ali naš mali

slovenski narod, včasih pravimo, da nas je za predmestje velikega mesta, materialno zmore tako razdrobljenost in tako hiperplazijo visokošolskega študija.

Pomisleki se v zvezi z velikim številom kateder pojavljajo tudi glede dela teh kateder in glede povezave s študijskimi programi. Ali nima to delno svoj vzrok tudi v razdrobljenosti učnega programa? Prav gotovo pa je, da imamo katedre, ki imajo dva ali tri člane, torej minimalno kadrovske zasedbo, in da so sredstva razdrobljena že na drobtinice, ki jim omogočajo kvečjemu še životarjenje.

Nadaljnja naloga visokošolskih zavodov je poleg pedagoškega še raziskovalno delo. Vprašamo se, če je ob sedanjem stanju, ko je znanost na takem nivoju, da nujno zahteva teamsko delo, mogoče tako delo organizirati pri katedrah z dvema ali tremi člani. Poleg kateder pa je seveda še kopica fakultetnih in izvenfakultetnih inštitutov, ki imajo prav tako svoje raziskovalne programe.

Iz prakse vemo, da je zelo malo povezave med univerzo in temi inštituti; včasih več, včasih pa prav nič. Iz prakse vemo tudi to, da ima univerza malokdaj materialne možnosti, da bi pedagoškemu delu lahko ustrezno prilagodila tudi znanstveno-raziskovalno delo. Vemo pa tudi, da imajo ti inštituti pomanjkljivo kadrovske zasedbo, da bi lahko reševali probleme svojega znanstveno-raziskovalnega programa in da to večkrat rešujejo prav s honorarnimi zaposlitvami ljudi z univerze ali od drugod.

Nadalje je zelo pereče vprašanje, ki ga je omenil že tovariš prorektor, vprašanje stopenjskega študija. Če gledamo statute fakultet, lahko opazimo v glavnem tri tipe realizacije stopenjskega študija. Prvi tip je odklanjanje stopenjskega študija v celoti. Drugi tip je stopenjski študij sicer sprejel, realiziral, vendar ne v smislu koncentričnih krogov študija, temveč bolj v tem smislu, da je druga stopnja podaljšek prve. Malokje bi lahko rekli, da je prva stopnja res zaključena. Tretji, najbolj problematičen tip pa kaže, da so se fakultete odločile, očitno po sili razmer, za prvo stopnjo, da pa imajo poleg te še tudi celoten štiri ali petleten, organiziran študij. Jasno je, da moramo stvari odkrito pogledati v oči in ugotoviti, da se stopenjski študij v taki obliki, kot je na naših fakultetah, ni obnesel.

Vprašanje se postavlja tudi glede sredstev, ki jih vlagamo v stopenjski študij. Zdi se mi, da si naš mali narod v bodoče tako raztegnjene študijske fronte ne bo mogel več privoščiti. To seveda ne pomeni, da bi bila lahko vlaganja v visoko in višje šolstvo nižja; nasprotno, treba bo zagotoviti take materialne in tudi kadrovske pogoje, da bomo kos nalogam, ki jih zdaj postavljamo.

Komisija za proučevanje problematike visokega šolstva prav gotovo ne bo imela lahkega dela. Vsi namreč vemo, da problemi, ki sem jih ravnokar naštel in ki jih je že naštel tudi prorektor dr. Modic, niso nič novega. Nadalje, vsi razpravljamo o načelu mednarodne delitve dela tudi na tem področju, toda kaj, ko nam je v realnosti problem celo medobčinska delitev dela, kaj šele medrepubliška. Vendar bo treba tudi v ta trdi oreh ugrizniti.

Zdi se mi, da bo treba čimprej ne le postaviti, ampak tudi izvršiti zahtevo po združevanju razdrobljenih elementov v take celote, ki bodo kadrovske in materialno lahko zadostile zahtevam po kvaliteti in učinkovitosti izobraževalnega in raziskovalnega dela. Treba je odkrito ugotoviti, kaj potrebujemo, in ne nazadnje tudi, kaj naš mali narod zmore. Od komisije za proučitev problemov visokega šolstva in od njenega sodelovanja s prizadetimi visokošolskimi ustanovami in inštituti veliko pričakujemo; seveda ne dosežkov čez noč in tudi ne čudežev. Upravičeno pa upamo, da bo komisija dala znaten prispevek k okre-

pitvi našega visokega šolstva, v katerega bo treba sicer še vlagati; vendar pa bodo morale biti te naložbe v bodoče smotrnejše razporejene, tako da se bodo bolje obrestovale.

Predsednik Ivo Tavčar: Pismo se je prijavil k besedi še poslanec dr. Avguštin Lah.

Dr. Avguštin Lah: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oblikovanje statotov višjih in visokih šol po sprejetju nove ustave je bilo povezano z zelo poglobljeno razpravo o vlogi in dejavnosti vsake posamezne izobraževalne organizacije v okviru našega celotnega sistema, vendar z vidikov kot to vlogo in dejavnost ocenjujejo predvsem znotraj organizacije. Deloma je ta razprava dobila tudi širši značaj, ker so za univerzitetne organizacije primerjali in povezovali osnovna stališča tudi organi univerze in podobno v drugih združenjih. Kako je to potrebno in koliko vprašanj je ob tem še odprtih, se je pokazalo že v pripravah osnutka zakona o visokem šolstvu oziroma ob njegovem usklajevanju z ustavo.

Pretehtana stališča so nam koristila tudi za razpravo o načelih novega dokumenta o izobraževanju na vseh stopnjah, ki ga namerava sprejeti Zvezna skupščina. Ob dosedanjem izvajanju šolske reforme se je tudi za bodoči razvoj visokošolskega sistema nabralo precej predlogov, ki odpirajo široko problematiko in katerih del so skušali že vključiti tudi v nove statute visokošolskih zavodov. Zato je bilo nedvomno koristno, da so skupščinski organi proučili vse te statute, in čeprav je bilo doslej mogoče uskladiti le splošna določila statotov z ustavo in novo zakonodajo, se je pokazalo, kako koristna je bila ta primerjava.

Vendar sodim, da nadaljnje obravnave ne kaže odlagati. Podpiram predlog za ustanovitev posebne komisije, ki bo proučila ves visokošolski sistem ter glede na spremembo v našem gospodarskem in družbenem razvoju dala predloge za skladnejši razvoj.

Predvsem je potrebno proučiti delitev dela in integracijo visokošolskih zavodov, kot sta poudarila že oba govornika pred menoj. Na višjih in visokih šolah je precej podvojenih in celo potrojenih oblik in smeri z dokaj neracionalnim zaposlovanjem pedagoških in znanstvenih delavcev. To draži sistem, ki je hkrati v marsičem na nizki ravni. Treba je pregledati le seznam šol vseh vrst in seznam vseh inštitutov, podvojenih smeri je več, predvsem v upravnih in pravnih, gospodarskih in pedagoških organizacijah.

Za posamezne stroke je glede nadomestila učnih kadrov potrebna le normalna reprodukcija, v Sloveniji pa jih izobražuje poleg filozofske fakultete še več šol. Za najbolj deficitne stroke pa so kapacitete premajhne ali pa morda celo sedanji sistem izobraževanja ne ustreza. Znano je pomanjkanje učiteljev matematike, fizike, tehnične vzgoje in nekaterih družboslovnih predmetov, več sto bi jih takoj potrebovali. Čeprav taki primeri kličejo celo po posebnih ukrepih, jih je treba najprej najskrbneje analizirati v okviru obstoječega izobraževalnega sistema.

Posebej želim opozoriti prav na pomanjkanje učiteljev za družboslovne predmete na šolah II. stopnje, pa tudi na visokošolskih zavodih. Tu bi utegnila veliko pomagati visoka šola za politične vede, še posebno, če bi se še tesneje povezala z univerzo. V obrazložitvi k predlogu zakona o ustanovitvi te šole, decembra 1960, smo brali, da ustanovitev narekujejo tudi potrebe za vzgojo

visoko kvalificiranih strokovnjakov za pedagoško delo na področju družbeno-političnih ved za srednje, višje in visoke šole. Drugi člen sprejetega zakona je naloge visoke šole določil zelo jedrnat: da vzgaja strokovne kadre z višjo in visoko izobrazbo in da organizira znanstveno delo na področju družbenih in drugih političnih ved.

Letošnjo pomlad je naš zbor ugotovil kritično zastajanje pouka nekaterih družboslovnih predmetov na šolah druge stopnje. Več diplomantov visoke šole, posebno še tisti, ki so imeli že prej srednjo ali višjo pedagoško izobrazbo in povrh še nekaj pedagoške prakse, so želeli, ali pa so se pripravljali iti na šole ter poučevati sociologijo, družbeni sistem, filozofijo ali politično ekonomijo. Toda kot diplomanti visoke šole za politične vede so brez naziva in niso pedagoško kvalificirani, kot učitelji pa ne morejo kandidirati na šolah druge stopnje ali celo na višjih šolah. To so kritično ugotovili tudi na zadnjem posvetovanju diplomantov visoke šole. Zato podpirajo predlog, da se diplomantom te šole omogoči z opravljanjem dopolnilnih izpitov iz pedagoške skupine predmetov, prav takšnih in v obsegu, kot je to praksa na filozofski fakulteti, da si pridobijo kvalifikacijo in ustrezen naziv profesorja.

Problem je tedaj rešljiv brez občutnejšega povečanja stroškov, potrebno je le najti pota in načine ter poleg suhih členov zakona upoštevati tudi njegovo vsebino, kot je bila utemeljena v obrazložitvi predloga zakona. Soglašam s predlogom, da predvidena komisija ta problem posebej prouči, čeprav ni koristno, da bi njegovo rešitev odlagali.

Za pedagoško in znanstveno delo na področju družbenih in političnih ved pa je verjetno še vrsta drugih konkretnih predlogov, ki bodo odprli nadaljnji razvoj izobraževanja te smeri. Zato bi bilo potrebno spregovoriti tudi o tem, kakšne so bistvene spremembe, ki naj jih v statutih odobravajo republiški organi in kaj od tega bi mogla vendarle uspešno reševati tudi združenja, kakršno je univerza. To vprašanje se posebej odpira spriču samoupravnih organov pri uresničevanju izobraževalnih smotrov in naše splošne težnje, zagotoviti tak sistem, da bo ustrezal interesom razvijajoče se socialistične družbe ter da se bo dinamično prilagajal splošnemu razvoju.

To misel sem izrekel tudi s prepričanjem, da se samo s predpisi in sredstvi ne da zagotoviti učinkovit, sodoben in napreden izobraževalni proces, ampak da je za to potrebna aktivna dejavnost vseh odgovornih organov, posebno seveda, organov vsake visokošolske institucije, da spodbujajo prizadevanja pedagoškega in znanstvenega kadra pri iskanju novih oblik in novih možnosti. V tem pogledu pripisujem poseben pomen nadaljnji integraciji dela sorodnih visokošolskih organizacij, ki bo omogočila boljšo ali vsaj načrtnejšo delitev nalog in povečala učinkovitost izobraževalnega sistema.

Tako bomo tudi lažje primerjali kriterije posameznih šol ali fakultet glede študija in ocenjevali uspehe in smotre inverzije ter težnje po podaljšanju študija. Prišlo bo do dejanj, ki bodo zagotovila absolutno in relativno zmanjšanje števila absolventov brez opravljenih izpitov in diplom, in hkrati zvišanje odstotka diplomiranih strokovnjakov. Vse to je povezano z besedo in duhom statutov.

Problem integracije pa ne zadeva le pedagoški proces, temveč v enaki meri tudi znanstveno-raziskovalno delo. To je še bolj potrebno ob obeh, da bodo visokošolske organizacije in akademija znanosti za ta namen direktno dobivale pomembnejše finančne in materialne vire, in ob nujnem vse večjem vključe-

vanju tega področja tudi v mednarodno delitev dela, o čemer je bilo danes že govora.

Komisiji, za proučitev visokošolskega sistema nalagamo odgovorno delo. Njena naloga je sicer le pripraviti predloge; zato naj bodo izhodišča družbeni interesi in možnosti. Seveda pa je potrebno zagotoviti, da bodo mogli svoja stališča povedati tudi sodelavci posameznih visokošolskih zavodov, prav tako kot predstavniki drugih javnih organizacij. Ob takšnih razpravah se namreč vedno pojavljajo očitki, da se problemi nekega avtonomnega sistema skušajo reševati od zunaj. Obetamo si lahko, da bodo predlogi na ravni prizadevanj za nadaljnjo reformo sistema izobraževanja in da bodo potrebne tudi reorganizacije. Vse to pa se opira na obravnavanje statutov in predlogov, ki so jih vsekakor dale v razpravo prizadete visokošolske organizacije.

Predsednik Ivo Tavčar: Kdo želi še razpravljati? Prosim, poslanec inž. Viktor Turnšek.

Inž. Viktor Turnšek: V zvezi s statuti fakultet in visokih šol je bilo sklenjeno, naj bi posebna komisija razpravljala tudi o znanstvenem delu, k temu bi rad dal nekaj sugestij in misli.

Če bomo hoteli pravilno razpravljati o raziskovalnem delu, bomo morali imeti pred očmi celoten razvoj raziskovalnega dela, predvsem pa tudi znanstvenega dela na Slovenskem na eni strani, na drugi strani pa tudi današnje stanje in perspektive, ki se odpirajo predvsem z novo gospodarsko reformo.

Če hočemo govoriti o raziskovalnem delu na Slovenskem, mislim, da o tem lahko govorimo šele po prvi svetovni vojni, čeprav smo imeli že tudi pred tem nekatere znanstvenike, kot sta bila Jurij Vega in Jožef Stefan ter Fran Miklošič in drugi, ki so delali na področju jezikoslovja. Vendar se je znanstveno delo na Slovenskem šele med svetovnjima vojnama tesneje povežalo s slovensko univerzo in bilo pretežno vezano nanjo.

Težišče raziskovalnega dela je bilo osredotočeno v tisti dobi na humanističnih in tako imenovanih nacionalnih vedah. Ta dela so gotovo vplivala na utrjevanje slovenske narodne in politične zavesti v borbi z beograjskim hegemonizmom. Pa tudi v naravoslovnih in tehničnih vedah so posamezni, kot npr. Milan Vidmar, Maks Samec in Josip Plemelj presegli ožje meje slovenske domovine in se uvrščali v krog evropskih znanstvenikov. S tem so utrjevali pozicije slovenske univerze, ki je bila od časa od časa ogrožena.

Spričo slabo razvite industrije in ker se je še ta pri reševanju problemov naslanjala na inozemske centre, pa je razumljivo, da razvojnih raziskav v tej dobi pri nas praktično ni in da je raziskovalno delo usmerjeno le na znanstvene raziskave. Povezava med znanostjo in razvojem, ki se začenja v razvitih deželah razvijati v čedalje večji meri, že pred drugo svetovno vojno, začenja tam celo vplivati na fiziognomijo univerz in visokošolskega študija. Takega pojava seveda na Slovenskem, spričo skromnih razmer, razumljivo ni moglo biti.

Spoznanje, da je pogoj za splošen družbeni razvoj trdno gospodarstvo, ki ga bo treba po vojni šele ustvarjati, pri čemer se bo treba opreti predvsem na lastne sile, je že takoj po vojni na nemajhno in pomembno pobudo Borisa Kidriča v času, ko je bila gospodarska situacija v Jugoslaviji izredno težka, sprožila gradnjo vrste inštitutov, kjer naj bi se reševali problemi razvoja, tehnologije in gospodarstva. Tako se je na področju matematično-tehničnih in biotehničnih ved v letih 1947—1952 začelo graditi inštitute, in sicer v okviru tistih

organizacij, kjer so bili ustrezni kadri: v okviru Slovenske akademije znanosti kemični inštitut Borisa Kidriča (profesor Samec), inštitut za turbinske stroje (profesor Vuškovič), elektroinštitut (Milan Vidmar); v okviru Univerze pa inštitut za strojništvo (prof. Lobe), vodogradbeni laboratorij, inštitut za elektroniko (prof. Lasič), inštitut za metalne konstrukcije (inž. Marinček); v okviru raznih ministrstev in direktij pa zavod za raziskavo materiala, biološki zavod, metalurški inštitut, gozdarski inštitut, kemični inštitut, inštitut za papir; v okviru posebne zvezne komisije za hiter razvoj nuklearne fizike, kemije in biologije pa inštitut Jožef Stefan. To so v glavnem inštituti, kjer se že danes opravlja po vrednosti približno okoli 70 % raziskovalnega dela.

V obdobju 1952—1957, ko se financirajo novo ustanovljeni inštituti iz proračuna, se vzgajajo raziskovalni kadri in uvajajo raziskovalne metode. V tej dobi se ustanavljajo tudi novi inštituti na področju družbenih ved.

Pomemben napredek v nadaljnjem razvoju raziskovalnega dela je bil dosežen leta 1957, ko se ustanovijo hkrati z zveznim svetom sveti za znanost po republikah. Tedaj je bilo sprejeto načelo o integraciji znanstvenega dela s proizvodnjo. Raziskovalno delo naj postane sestavni del proizvodnje in naj bo usmerjeno v njeno modernizacijo. To se je odrazilo predvsem v prehodu inštitutov s področja tehničnih ved na samostojno financiranje ob sicer nagli, vendar le postopni odtegnitvi proračunskih sredstev, in ob usmeritvi k angažiranosti sredstev iz gospodarstva za financiranje konkretnih raziskovalnih nalog. Nadalje se je razširila mreža raziskovalnih organizacij, v katero se vključujejo tudi raziskovalni centri, bodisi v obliki samostojnih inštitutov, bodisi oddelkov v gospodarskih organizacijah, predvsem v industriji.

S tem pa je pojem znanstvenega raziskovalnega dela postal preozek. V kompleks raziskovalnega dela, ki sicer obsega znanstveno-raziskovalno delo, se je vključil tudi celotni kompleks razvojnega raziskovalnega dela z vsemi kategorijami preiskav, kot so industrijske in pilotne, skratka vse tiste, ki jih danes v svetu označujemo kot raziskovalno delo.

Na področju družbenih ved se je do leta 1957 v glavnem vse raziskovalno delo opravilo v okviru fakultet in financiralo iz proračuna. Šele tedaj se začnajo nekateri inštituti osamosvajati, vendar v okviru fakultet, praktično pa so še dalje odvisni od proračunov. Nekateri od teh inštitutov preidejo v letu 1961 in 1962 na samostojno financiranje. To je pomenilo, da so se jim odtegnila ali vsaj v glavnem odtegnila sredstva iz proračuna, financiranje nalog pa se je preusmerilo iz centralnega raziskovalnega sklada na republiškega, to je na sklad Borisa Kidriča.

Če danes govorimo o raziskovalnem delu na Slovenskem, se moramo zavedati, da ta obsega kompleks znanstvenega dela s težiščem na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, na Univerzi in na njenih organizacijskih enotah, kot tudi razvojnega dela s težiščem na razvojnih inštitutih in laboratorijih podjetij ter na neodvisnih samostojnih zavodih. Gotovo je, da se znanstveno delo s težiščem na osnovnih raziskavah vrednoti predvsem z recenzijami objavljenih del, ne samo doma, ampak predvsem v inozemskih znanstvenih revijah. Zato mislim, da bo potrebno prav s tega stališča pristopiti k večji povezavi in integraciji naše znanosti z evropsko oziroma svetovno znanostjo. Tudi tu imamo že določene pozitivne rezultate, ki jih bo treba v nadaljnjem še razvijati.

Razvojno delo se mora vrednotiti samo z rezultati, ki vplivajo neposredno na naš gospodarski in družbeni razvoj. Razmerje med osnovnimi raziskavami,

ki so v glavnem znanstvena dela, in aplikativnimi raziskavami v svetu in pri nas je znano: 1 : 9 torej 10 % fundamentalnih raziskav proti 90 % razvojnih raziskav. To razmerje na Slovenskem ne bo moglo biti bistveno drugačno, čeprav bi bilo lahko. Vsebina in obseg raziskovalnega dela na Slovenskem sta seveda vezana na nacionalni dohodek; vendar bo kljub temu treba ustvariti fond, v okviru katerega bo treba misliti tudi na organizacijo samo znanstvenega dela.

Po podatkih in ocenah je celotno razvojno delo v Sloveniji terjalo približno 12 do 13 milijard dinarjev, kar je približno 1,3 % narodnega dohodka. Ta odstotek se v drugih razvitih državah giblje od 1,6 do preko 3 %. Obseg razvojnega raziskovalnega dela, tako absolutni kot relativni, bo v naslednjih letih prav gotovo rasel in to predvsem na področjih, ki so še v zaostanku. Primerjava z drugimi deželami pa tudi kaže, da o kakem izrednem zaostajanju pri nas ne moremo govoriti. Visok odstotek financiranja raziskovalnega dela s strani gospodarskih organizacij gotovo dokazuje, da je bila neposredna ekonomska povezava med raziskovalnimi organizacijami in proizvodnjo dosežena, čeprav pri tem morda ponekod element subvencioniranja ni povsem izključen.

Mislim, da so osnovni problemi v zvezi z raziskovalnim delom, ki jih bo treba rešiti in ki jih bo morala obravnavati tudi komisija, naslednji:

Bodisi da gre za znanstvene, bodisi za razvojne raziskave, je v današnjih razmerah zaradi široko razvitega in dinamičnega raziskovalnega dela v svetu potrebna dobro organizirana dokumentacijska služba. V tehnično razvitih deželah taka služba že obstaja, pri nas pa je še v nastajanju in bo treba njeno organizacijo čimbolj pospešiti.

Na področju znanstvenega dela je problem predvsem v programiranju in vrednotenju, vzporedno s tem pa tudi v njegovem financiranju. To vprašanje bo treba obdelati skupno s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, z univerzo in z nekaterimi pomembnejšimi inštituti, npr. z »Jožefom Stefanom«, ki so si znanstveno reputacijo v svetu že pridobili. Zato mislim, da bo morala komisija pri reševanju tega vprašanja pritegniti k sodelovanju tudi ostale prizadete organizacije.

Razvojne raziskave, predvsem na področju matematično tehničnih in biotehničnih ved, ter tudi aplikativne raziskave na področju družbenih ved in medicine bo treba še nadalje razvijati v obliki širše postavljenih raziskovalnih projektov ali pa v obliki programov posameznih inštitutov, usmerjenih v modernizacijo proizvodnih in družbenih služb.

Močnejša usmeritev k modernizaciji proizvodnje na vseh področjih gospodarstva, kot to terja gospodarska reforma, bo v nadaljnjih letih nujno zahtevala pospešeno in bolj organizirano raziskovalno delo. V konkretno modernizacijo usmerjena raziskovalna dejavnost zahteva večje sodelovanje med raziskovalnimi organizacijami, predvsem med kadri v operativi in med raziskovalci. Konkretne organizacijske oblike takega sodelovanja so raziskovalni projekti s projektnimi timi.

Raziskovalni skladi postajajo pri takem usmerjanju raziskovalnega dela izredno pomembni in dobivajo svojo polno družbeno vlogo kot pobudniki in organizatorji širših raziskovalnih projektov. Prav zato bo treba sredstva za raziskovalni sklad še nadalje večati. Gospodarska reforma odpira razvojnemu raziskovalnemu delu in preko njega tudi znanstvenim okvirom novo stran v nadaljnjem razvijanju. Od zavestnih faktorjev, ki so poleg družbenih organov še tudi predvsem raziskovalci sami in strokovni kadri v proizvodnji in druž-

benem življenju, pa je odvisen vzpon tako proizvodnje in družbenih služb kot tudi raziskovalnega dela samega.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim, kdo želi še besedo. Prosim, poslanec Jože Smole.

Jože Smole: Zakonodajno-pravna komisija, odbor Republiškega zbora za prosveto in kulturo in začasni odbor Prosvetno-kulturnega zbora za raziskovalno delo in visoko šolstvo predlagajo, naj se v statutih potrdijo samo tista določila, ki zadevajo organizacijo samoupravljanja na visokošolskih zavodih. Zdi se mi, da takšno stališče lahko sprejmemo samo kot izhod v nuji; sicer pa je tako stališče dokaj nelogično. Statut namreč predstavlja celoto, zato ne moremo statuta sprejemati in potrjevati samo glede enega dela določil, medtem ko se glede drugega dela določil sploh ne opredeljujemo. To je povsem normalna situacija.

Če je statut celota, potem se resno zastavlja vprašanje, kako bo na posameznih fakultetah, ki so statute sprejele? Kakšno bo pravno stanje na posameznih fakultetah? Ali bodo fakultete delale na podlagi statotov, ki so jih že sprejele, ali pa na nekih drugih osnovah? Skratka, želim, da se da jasn odgovor na to vprašanje.

Komisija in odbora ugotavljajo, da je bilo premalo časa za analizo in obravnavo vsebinskih problemov statotov. Po mojem mnenju ne moremo samo molče mimo te konstatacije, ker ta pomeni, da nekdo ni izpolnil svojih obveznosti glede rokov, ki so bili postavljeni. Mislim, da je to vendarle treba kritično ugotoviti, namreč, da so se ignorirali določeni roki, ki so bili postavljeni za izdelavo statotov.

Sicer se pa povsem strinjam s predlogom, da se ustanovi posebna komisija, ki bo proučila in ocenila sedanji sistem visokošolskega izobraževanja, kar je vsekakor najbolj pomembna zadeva, ki izhaja iz vseh predlogov, vsebovanih v poročilih.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim za nadaljnjo razpravo. Besedo ima poslanec Zvonko Cajnko.

Zvonko Cajnko: Tovariši in tovarišice poslanci, dovolite mi, da izrazim nekaj misli v zvezi s poročilom, ki ga je izdelal Republiški sekretariat za prosveto in kulturo o statutih visokošolskih zavodov. V poročilu je interesantno predvsem to, da se poleg formalnih zakonskih vprašanj omenjajo tudi vsebinska vprašanja, čeprav poročilo o tem predlaga Skupščini, naj se glede tega ne spušča globlje v vsebinska vprašanja. Mislim, da ne moremo priti preko teh vsebinskih vprašanj, kljub temu, da danes ni čas za razpravo o tem. Zato želim nekaterim vprašanjem, ki so bila omenjena že v poročilu, pa tudi nekateri predgovorniki so o njih govorili, dodati še nekaj vprašanj, ki prav tako spadajo k vsebinskim vprašanjem, in ki bi jih po mojem mnenju morala proučiti komisija, od katere, kot izgleda, vsi veliko pričakujemo.

Pridružujem se govornikom pred menoj, da je vprašanje stopenjskega študija res eno od vprašanj, ki ne zadeva samo univerzo in fakultete, ampak tudi visoke in višje šole. Na višjih šolah danes ne vedo, v čem so višje šole izenačene s prvo stopnjo in v čem obstajajo ne samo formalne, ampak tudi bistvene razlike med višjimi šolami in prvo stopnjo. Zato menim, da bi bilo zaradi raz-

jasnitve tega vprašanja vsekakor zaželeno in potrebno, da se končno do kraja odgovori na vprašanje, v čem je pomen zakonskega določila, da se višji šoli v določeni meri priznava rang prve stopnje in v čem je razlika, o kateri danes že precej govorimo. To vprašanje je vsebinsko zaradi tega, ker se da iz mnenja, da praksa sama demantira potrebo oziroma upravičenost stopenjskega študija, že slutiti, da bi razvoj v nadaljnjem lahko šel k ukinitvi, postopni ali hitrejši, stopenjskega študija. S tega stališča se potemtakem postavlja tudi vprašanje, kako naj se v bodoče postavljata vloga in položaj višjih šol. Hočem povedati, da je vprašanje stopenjskega študija interesantno ne samo za visoke šole in za univerzo, ampak tudi za sistem višjih šol. Zato bi bilo prav, da ga komisija vsestransko prouči in razčisti kot je bilo razčiščeno doslej.

K temu vsebinskemu vprašanju dodajam še vprašanje tako imenovanega materialnega položaja študentov. Tudi to vprašanje je treba, zlasti v sedanji situaciji, ko se stvari v uresničevanju reforme zaostrejejo, temeljito proučiti; predvsem zato, ker se materialni standard študentov slabša. S področja severovzhodne Slovenije lahko povem, da imamo pojave, ki niso osamljeni, da se ukinjajo štipendije, ampak da posamezna podjetja v celoti ukinjajo vse štipendije. Sorazmerno povečanje štipendij ne more dohajati povečanja življenjskih stroškov. Stanovanjska stiska študentov postaja vedno večja; podatek o tem za področje višjih šol v Mariboru pove, da so redni študentje preskrbljeni le z 11 % glede stanovanjskega prostora. Lahko bi navedel še več konkretnih primerov, ki govorijo o nevarnosti nadaljnjega slabšanja položaja. Zato bi bilo prav, da se tudi to vprašanje vključi v splošno problematiko visokošolskega študija, ker menim, da bomo verjetno morali nekatere pogoje, v katerih študentje študirajo, izboljšati, da bomo lahko od njih zahtevali boljše rezultate.

Končno bi rad izrazil svoje mnenje še o tem, koliko si Slovenci, kot majhen narod lahko privoščimo glede visokošolskega študija. Res je, da ne moremo negirati te maloštevilnosti, vendar se spričo potreb visokega šolstva za takšno stopnjo razvitosti, kakršno imamo, najbrž ne bi smeli podcenjevati in s tem nehote vplivati na to, da v bodočnosti ne bomo mogli nadalje razvijati visokega šolstva. V tem primeru bi lahko pogledali tudi nekoliko izven naše države, kako imajo sorazmerno enako razviti narodi oziroma države organizirano visoko šolstvo.

Vsekakor pa bomo morali kljub reformi priti do tega, da bomo lahko visokošolskemu študiju oziroma kvaliteti študija v bodočnosti posvečali še večjo pozornost, kot smo jo do sedaj.

Predsednik Ivo Tavčar: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, bom skušal po svojih močeh odgovoriti na vprašanja, ki jih je zastavil poslanec Jože Smole.

Predvsem menim, da bi bilo treba prav razlagati naš sklep o delni potrditvi statutov. Z delno potrditvijo statutov potrjujemo delno samo novo predložene statute. To pomeni, da v vsem tistem, kar ni potrjeno, veljajo stari statuti. Tista snov, ki jo praviloma morajo zajemati statuti in ki ni z našim sklepom potrjena, je veljavna v taki obliki, v kakršni je bila doslej potrjena v dosedanjih statutih. Tako torej ni nekega brezpravja ali nereda, čeprav je naš sklep morda nekoliko okorna pravna rešitev.

Rad bi ob tem opozoril na to, da je bilo visokošolskim zavodom že takrat sporočeno, ko smo v skupščini usklajevali zakon o visokem šolstvu z ustavo, da naj podobno, kot je skupščina zakon samo uskladila z ustavo, tudi visoko-

šolski zavodi svoje statute v bistvu samo uskladijo z usklajenim zakonom o visokem šolstvu. Nekateri visokošolski zavodi se tega navodila niso držali in so začeli vnašati v spremembe tudi taka bistvena vprašanja, ki zahtevajo spremembo zakona o visokem šolstvu. Prav zaradi tega, ker smo v skupščini ob usklajevanju zakona o visokem šolstvu z ustavo ugotavljali, da so določena vprašanja, ki terjajo spremembo zakonitih predpisov, ta pa so zdaj na dnevnem redu, smo sklenili, da je smotrno ustanoviti komisijo, ki naj organizirano do konca spelje začete razprave in naj o vseh danih predlogih zavzame stališča. Če se že lotevamo nekih sprememb v visokem šolstvu, se jih je treba, zlasti glede na izkušnje v preteklosti, bolj organizirano lotevati, kot smo se jih doslej.

Glede rokov bi pripomnil to, da je bil rok za visokošolske zavode, ko naj bi predložili statute, začetek julija. Skupščina pa je dobila nekatere statute visokošolskih zavodov šele v začetku oktobra. V skupščini seveda nismo mogli zavzemati nekih dokončnih sklepov o posameznih statutih, ampak smo morali vse statute pregledati hkrati in jih medsebojno primerjati. Moram reči, da smo to delo opravili v zelo kratkem času: od začetka oktobra do konca tega meseca.

Najbrž bi si lahko vzeli za to delo daljši rok, zlasti, če bi se lotevali še nekaterih vprašanj, ki jih sedaj odlagamo. Ne gre za to, da bi zdaj ugotavljali krivdo tega ali onega in si delili medsebojne očitke; mislim, da je še dovolj časa, da lahko do konca leta vsi visokošolski zavodi izvolijo nove organe upravljanja in da ti lahko začno delovati. Vsaj po novem letu pa lahko damo v ozadje vsa drobna pravna vprašanja, ki so bila zdaj na dnevnem redu in se tako skupščina, preko komisije, kot tudi visoke šole začno lotevati tehtnejših vsebinskih vprašanj, vprašanj izobraževalnega dela in vsebine raziskovalnega dela. Zato bi bilo smotrno, da zavodi ne čakajo samo rešitve komisije, temveč, da vsa tista vprašanja, ki so v okviru pristojnosti samih visokošolskih zavodov, začno neposredno urejati in izboljševati.

Dodatno bi pa rad še povedal, da je prav, da v skupščini pospešimo razprave o raziskovalnem delu, kajti gradivo o tem je že več ali manj pripravljeno. Razprava o raziskovalnem delu v skupščini s celovitega vidika bi omogočila tudi komisiji, da najde prava in ustrezna stališča, ki so vezana na povezavo pedagoškega in raziskovalnega dela.

V kratkem bo predloženo našemu zboru posebno gradivo o gmotnih vprašanjih študentov glede na potrebe naše tekoče politike na tem področju.

Posebej pa bi rad še opozoril, da komisija za visoko šolstvo ne bo obravnavala celotnih finančnih vprašanj, kajti za financiranje šolstva bo v kratkem dan predlog za posebno skupščinsko komisijo. Financiranja visokega šolstva ne moremo izločiti iz financiranja celotnega šolstva.

Pri tej točki dnevnega reda glasujemo o dveh sklepih, in sicer o predlogu sklepa o delni potrditvi statutov in o predlogu sklepa o komisiji za proučitev visokega šolstva. O obeh predlogih je razpravljala zakonodajno-pravna komisija in ni imela pripomb.

Dajem na glasovanje najprej predlog sklepa o delni potrditvi statutov fakultet, visokih šol, akademij, višjih šol in njihovih združenj. Prosim, kdor je za predloženi predlog sklepa, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Pred glasovanjem o predlogu sklepa o komisiji za proučitev visokega šolstva prosim predstavnika komisije za volitve in imenovanja, da prebere predlog za člane komisije. Prosim, poslanec inž. Stane Potrč.

Inž. Stane Potrč: Komisija za volitve in imenovanja daje naslednji predlog o izvolitvi predsednika in članov komisije za proučitev visokega šolstva v SR Sloveniji.

Na podlagi razprave in predloženega predloga sklepa o komisiji za proučitev visokega šolstva v SR Sloveniji je komisija za volitve in imenovanja na seji dne 17. novembra 1965 razpravljala o sestavi komisije in predlaga, da Republiški in Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije izvolita v komisijo za proučitev visokega šolstva v SR Sloveniji: za predsednika inž. Marka Bulca, predsednika univerzitetnega sveta Ljubljana, za člane pa: dr. Aleksandra Bajta, izrednega profesorja pravne fakultete v Ljubljani, dr. Majdo Benedikt, asistenta na medicinski fakulteti v Ljubljani, inž. Janeza Beravsca, direktorja tovarne gumijastih izdelkov Sava v Kranju, dr. Vladimira Bračiča, predstojnika Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, dr. Franca Černeta, izrednega profesorja ekonomske fakultete v Ljubljani, Janeza Hočevarja, predsednika Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije, inž. Jurija Ivanetiča, inženirja rudarstva v razvojnem oddelku podjetja Kamnik, dr. inž. Romana Modica, rednega profesorja fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, inž. Zorana Pirca, strojnega inženirja v tovarni celuloze in papirja Vevče-Medvode, Franca Pivca, predsednika Zveze študentov na Univerzi v Ljubljani, dr. Bojana Rusa, docenta filozofske fakultete v Ljubljani, Draga Seligerja, predsednika odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, dr. inž. Jožeta Slivnika, višjega strokovnega sodelavca pri nuklearnem inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani, dr. inž. Luja Šukljeta, rednega profesorja fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani, inž. Marjana Tepino, predsednika mestnega sveta v Ljubljani, Mirka Žlendra, člana Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Ivo Tavčar: Želi kdo razpravljati o predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog sklepa o ustanovitvi komisije za proučitev visokega šolstva SR Slovenije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije.

Predlog sta predložila odbor RZ za prosveto in kulturo in začasni odbor našega zbora za raziskovalno delo in visoko šolstvo. Predlog je obravnavala zakonodajno-pravna komisija in predlagala spremembo v naslovu odloka, po kateri naj besedi »organe upravljanja« nadomesti beseda »svete«.

Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije, sprejet.

Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.15 in se je nadaljevala ob 11.40.)

Predsednik Ivo Tavčar: Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo o uresničevanju priporočila Prosvetno-kulturnega zbora o nalogah na področju izobraževanja odraslih.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda vam je bilo poslano poročilo o izobraževanju odraslih, ki ga je pripravila skupina poslancev, stališča republiškega sveta Zveze sindikatov o osnovnem splošnem izobraževanju odraslih in stališča Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo o izobraževanju odraslih na šolah druge stopnje. Danes pa ste dobili na klopeh še navodilo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo o organizaciji in izvajanju izobraževanja odraslih v osnovni šoli.

Prosim poročevalca odbora, da prebere poročilo odbora. Besedo ima poslanec Ivan Bertoncely.

Ivan Bertoncely: Odbor Prosvetno-kulturnega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov je na seji dne 19. novembra 1965 obravnaval poročilo skupine poslancev Prosvetno-kulturnega zbora o izobraževanju odraslih, stališča Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo o izobraževanju odraslih na šolah druge stopnje ter stališča Republiškega sveta Zveze sindikatov o osnovnem splošnem izobraževanju odraslih.

V razpravi o gradivih in upoštevajoč naloge, ki jih daje priporočilo, so člani odbora ugotovili, da so delovne organizacije in izobraževalne ustanove bolj sistematično in resneje pristopile k uveljavljanju načel o stalnem izobraževanju zaposlenih, vendar pa se kljub vidnemu napredku na tem področju še vedno srečujemo z vrsto težav, ki ovirajo uspešni razvoj na tem področju.

Člani odbora so poudarili, da je v doslednem izvajanju gospodarske reforme dopolnilno izobraževanje zaposlenih ena od najmočnejših rezerv in pogojev za intenzivnejše gospodarjenje in hitrejši družbeni napredek. Izobraževanje odraslih, ki je del celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, povezuje vse oblike pridobivanja izobrazbe od dopolnilnega izobraževanja za delo na delovnem mestu do izobraževanja za družbeno ter kulturno uveljavljanje vseh zaposlenih v gospodarstvu in družbenih službah.

V zadnjem času so se ponovno vzbudili nekateri pomisleki glede smotrnosti izobraževanja odraslih, zlasti še ob pojavih zaprtosti nekaterih delovnih organizacij, ki se branijo sprejemati nove, mlajše strokovne kadre in ne podpirajo napredovanja na delovnih mestih znotraj svojih organizacij. Take razprave so oživele tudi ob dodeljevanju sredstev za izobraževanje odraslih.

Izobraževanje je stalna komponenta človekovega življenja. Trajno izpopolnjevanje v šoli pridobljenega znanja za uspešnejše proizvodno in družbeno uveljavljanje je bistveno za izobraževalno delo med odraslimi, ne pa samo pridobivanje kvalifikacij ali prekvalifikacije. Izobraževanje zaposlenih je predvsem usposabljanje posameznikov, ki naj bi kvalitetneje opravljali delo na delovnem mestu, ki ga že zasedajo, za katerega pa še nimajo dovolj znanja. Z izobraževanjem zaposlenih delovne organizacije tudi učinkoviteje rešujejo primanjkljaj v strukturi srednjega strokovnega kadra in s tem pripomorejo k intenzivnejšemu gospodarjenju. Po gospodarski reformi se odnos delovnih organizacij do izobraževanja zaposlenih ni spremenil, opaziti je celo večji interes za dvig splošne izobrazbe, ki ga v posameznih delovnih organizacijah funkcionalno povezujejo s širšim dopolnilnim strokovnim usposabljanjem za delovna mesta. Zaradi nerazčiščenih konceptov in neurejenosti na področju izobraževanja odraslih pa je še vedno več perečih vprašanj.

Odbor meni, da bi bilo pri razvijanju splošnega in strokovnega izobraževanja odraslih potrebno posvetiti pozornost predvsem naslednjim vprašanjem in nalogam:

— glede na to, da je treba izobraževanje odraslih voditi načrtno in sistematično, je nujno prečistiti in poenotiti koncept izobraževanja odraslih, pri tem pa izhajati iz dejstva, da je izobraževanje zaposlenih del splošnega vzgojno-izobraževalnega sistema, ki zahteva sočasno reševanje tako problemov šolane mladine kot vprašanj izobraževanja odraslih. Le na osnovi tako urejenega izobraževalnega sistema bo mogoče zagotoviti stalno dopolnilno izobraževanje zaposlenih, na osnovi ugotovljenih po kadrih pa voditi načrtno politiko izobraževanja;

— občinske skupščine in občinski skladi za šolstvo naj bi ob dodeljevanju sredstev izobraževalnim ustanovam upoštevali predvsem delovne programe teh zavodov in podpirali tiste dejavnosti, ki so širšega družbenega pomena (izobraževanje mladine, dopolnilno splošno izobraževanje zaposlenih, družbeno-politično izobraževanje in drugo);

— občinske skupščine naj neposredneje in odgovorneje rešujejo probleme izobraževalnih ustanov in različnih oblik izobraževanja odraslih ob rednih šolah. Občinske skupščine naj bi na osnovi stalnih in točnih pregledov o zaposleni in nezaposleni mladini med 15. in 18. letom in v dogovoru z delovnimi organizacijami na svojih področjih skrbele, da si mladina utrdi in izpopolni izobrazbo v primernih oblikah ter tako preprečevale tudi neprimerno izrabo prostega časa;

— šole naj v skladu s splošnim zakonom o šolstvu, v skladu s priporočilom o izobraževanju odraslih in priporočilom o nalogah na področju strokovnega izobraževanja posvetijo več skrbi izobraževanju odraslih in pri tem upoštevajo potrebe delovnih organizacij in širše družbene skupnosti po tej vrsti dejavnosti. Šole, ki imajo oddelke za odrasle, naj po smernicah strokovnih služb ustrezno prilagodijo predmetnike in učne načrte ravni in posebnim pogojem izobraževanja po delu;

— prosvetno-pedagoška služba naj v svoje delovne programe vključi strokovno pomoč in svetovalno dejavnost učiteljem, ki poučujejo na oddelkih za odrasle pri osnovnih in drugostopenjskih šolah, ker nimajo zadostnega andragoškega znanja;

— pri strokovnem proučevanju praktičnih in teoretičnih vprašanj ter pri uvajanju didaktičnih metod, primernih za izobraževanje odraslih, naj sodelujejo tudi znanstveno-raziskovalne institucije;

— skupnosti šol druge stopnje naj bi se sporazumele za enotnejšo ureditev vprašanj, ki so vezana na organizacijo oddelkov za odrasle;

— zavod SR Slovenije za šolstvo naj ustanovi komisijo za izobraževanje odraslih, ki naj koordinira delo različnih ustanov, ki obravnavajo strokovna vprašanja s tega področja;

— odbor predlaga, naj Republiški sekretariat za prosveto in kulturo izda predpis o izvajanju osnovnega izobraževanja odraslih in tudi pripravi napotilo, ki bo usmerjalo delo oddelkov za odrasle pri šolah druge stopnje;

— glede na naraščajoče število slušateljev na dopisni šoli, — ki zaradi načina svojega dela omogoča stalno izobraževanje tudi delavcem zunaj večjih središč, — bi bilo potrebno dopisni sistem izobraževanja še izpopolniti in razširiti, ker večja koncentracija strokovnih kadrov in veliko število vpisanih slušateljev zmanjšuje stroške šolanja;

— tesnejša delovna povezava med dopisno šolo, delavskimi univerzami in rednimi šolami bo omogočila hitrejše in učinkovitejše reševanje kritičnih vprašanj, ki nastajajo pri izobraževanju odraslih;

— v večini primerov delovne organizacije po reformnih ukrepih niso zmanjševale sredstev, ki jih dajejo za izobraževanje zaposlenih, vendar naj bi statuti delovnih organizacij določeneje opredelili tako obveznosti in pravice zaposlenih do dopolnilnega izobraževanja kakor dolžnosti delovnih organizacij, da delavcem to omogočijo;

— delavske univerze kljub obsežni dejavnosti, ki so jo razvile v zadnjem času, prepočasi rešujejo kadrovska in materialna vprašanja v svojih ustanovah; predvsem bi bilo treba zagotoviti stabilnejše vire financiranja za tiste dejavnosti delavskih univerz, ki so širšega družbenega pomena (splošno, družbeno, kulturno in zdravstveno izobraževanje občanov); sredstva za te vrste dejavnosti naj bi se podeljevala po delovnih načrtih in uspehih univerz; v strukturi dohodkov delavskih univerz se vsako leto niža delež sredstev iz občinskih skladov in proračunov, medtem ko se vrača delež delovnih organizacij, vendar zaradi zmanjševanja sredstev, ki jih delavske univerze dobivajo od družbene skupnosti, upada predvsem tista dejavnost, ki je širšega družbenega pomena;

— člani odbora predlagajo, naj bi Prosветno-kulturni zbor zaradi obsežnosti in pomembnosti posebej obravnaval vprašanje izobraževanja zaposlenih v delovnih organizacijah.

Predsednik Ivo Tavčar: Hvala lepa. Začenjam razpravo o predloženem gradivu in o poročilu stalnega odbora, zlasti še o stališčih in predlogih, ki jih vsebuje poročilo. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Marija Faganelli.

Marija Faganelli: Tovarišice in tovariši poslanci! Povedala bom nekaj misli o osnovnem splošnem izobraževanju odraslih.

Čedalje močnejše je spoznanje, da je pogoj za sleherno uspešno proizvodnjo in samoupravljanje solidna, splošna osnovna izobrazba. Težnja, da bi si optimalno število prebivalcev pridobili izobrazbo po učnem programu popolne osnovne šole, logično soupada z novimi družbenoekonomskimi zahtevami. Podatki pa kažejo, da stanje ni najboljše. Vidimo, da v Sloveniji 56 % prebivalcev starih nad 15 let nima popolne osnovne šole.

V Trziču so letošnjo jesen napravili analizo o izobrazbeni strukturi delavcev, ki so zaposleni v tržiških delovnih organizacijah. Iz te analize je razvidno, da 49 % zaposlenih delavcev nima popolne osnovne šole. Odstotek je najvišji v industriji, kmetijstvu, gradbeništvu in komunali, dočim je stanje v obrti in seveda v družbenih službah boljše. Če povzamem, potem torej vsak drugi delavec nima zadostne splošne izobrazbe. Povem pa še en podatek iz analize, da vsak četrti delavec tudi nima ustrezne strokovne izobrazbe.

Ne smemo si delati utvar, da se bo število prebivalcev z nedokončano osnovno šolo kmalu bistveno zmanjšalo. Učni uspehi se na šolah sicer zboljšujejo, toda še vedno zapuščajo osnovno šolo učenci le s petimi, šestimi ali sedmimi dokončanimi razredi. Pri tem pa je treba opozoriti, da so nekateri uspehi le formalni, ker učenci večkrat ponavljajo razred le zato, da se končno prerinejo do osmega razreda. Če pa pogledamo, koliko učencev po osmih razredih tudi obvlada snov 8. programov, je pa stanje manj razvesljivo.

Generacija učencev, ki je letos končala 8. razred, to je tista generacija, ki se je vpisala v osnovno šolo v šolskem letu 1957/58, je dosegla naslednje učne uspehe: V kranjski občini sta se pred osmimi leti vpisala v osnovno šolo 702 učenca in od teh je v osmih letih dovršilo osem razredov 418 učencev ali 59,54 %. V Trziču se je pred osmimi leti vpisalo v osnovno šolo 220 učencev in so od teh dovršili v osmih letih osem razredov le 103 učenci ali 47 %. Če vse to pretehtamo, potem vidimo, da res ne moremo več odlašati z izobraževanjem delavcev, ki imajo pomanjkljivo osnovno splošno izobrazbo. Pomemben element v prizadevanjih za dvig splošne izobrazbene ravni predstavljajo prav gotovo stališča Republiškega sveta zveze sindikatov o osnovni splošni izobrazbi odraslih in tudi stališča Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo o izobraževanju odraslih. K napredku pa bodo veliko pripomogli tudi novi ustrezni predpisi.

Kar zadeva potek samega izobraževanja v komunih, je slika takale. Na osnovi razpisa se za šolo prijavi zelo malo delavcev. Zavest ljudi še vedno ni na taki ravni, da bi sami živo občutili potrebo, da jim je osnovna splošna izobrazba nujno potrebna. Zato je potrebno, da v komunih tesno sodelujejo vsaj štirje činitelji. Občina, delovne organizacije, redne šole in delavske univerze.

Komuna mora sistematično voditi programsko politiko izobraževanja odraslih. V Trziču so o tem razpravljali občinska skupščina, plenum občinskega odbora ZK; na občinskih konferencah pa tudi sindikalni svet, Socialistična zveza delovnega ljudstva in Zveza mladine Slovenije. Prav tako so bili opravljeni tudi obiski v delovnih organizacijah. Delovne organizacije naj bi v svoje statute vnesle določila, da je za zaposlitev eden izmed osnovnih pogojev dovršena osnovna šola. S tem bi hkrati tudi precej pripomogli, da bi se povečal odstotek učencev, ki uspešno končajo osnovno šolo, ker bi bil interes učencev do šolanja večji. Za tiste delavce, ki osnovne šole nimajo, pa bi bilo treba postaviti pogoj, da si jo morajo pridobiti v določenem času.

Oddelki za odrasle obstojajo lahko pri osnovnih šolah ali zunaj njih, pri delavski univerzi ali gospodarskih organizacijah. Ker sta organizacija in delo v teh oddelkih dokaj zahtevna naloga, ki mora temeljiti na tesnem sodelovanju z delovnimi organizacijami, imajo zato delavske univerze prav gotovo najboljše pogoje za prevzem tovrstnega izobraževanja, saj že imajo vzpostavljene stike z delovnimi organizacijami na področju strokovnega izobraževanja. Hkrati je treba upoštevati tudi to, da moramo v splošno izobraževanje vnašati tudi elemente strokovnega izobraževanja za delovno mesto. V tem izobraževanju je pomemben psihološki moment. Delavci, ki v redni šoli niso uspeli, se neradi vračajo v nekdanjo šolo. Pri šolanju v oddelkih pri delavski univerzi so bolj sproščeni, ker imajo manj predsodkov ter so pripravljene slediti andragoškim prijemom. Kar zadeva materialne pogoje za uspešno delo teh oddelkov, bi jih bilo treba zagotoviti iz istih virov kot jih zagotavljamo za redne šole. Program izobraževanja odraslih v osnovni šoli je treba tudi razširiti. Pri delavskih univerzah so se v splošnem izobraževanju že uveljavile dodatne oblike izobraževanja, na primer razne oblike poljudno znanstvenega izobraževanja, šole za življenje, šole za starše in razne oblike kulturno-estetske vzgoje, ki imajo vse namen krepiti kulturno raven človeka.

Ko sem prej poslušala razpravo o razvitosti našega visokega šolstva in o znanstveno raziskovalnem delu in sem nehote primerjala razvitost visokega šolstva z izobrazbeno kulturo naših delavcev, se mi dozdeva, da je razkorak med visokim in osnovnim šolstvom res prevelik. Zdi se mi, da je tako rekoč polpismeni delavci ne morejo v proizvodnji uresničevati dosežkov znanosti.

Na drugi strani pa se ti delavci niso sposobni aktivno vključevati v samoupravljanje in doprinesati k razvijanju samoupravnih odnosov. In še to. Menim, da tudi delavec, ki nima ustrezne izobrazbe, daje del svojega zaslužka za vzdrževanje najrazličnejših kulturnih hiš in materialno podpira kulturo na najvišjem nivoju, sam pa čestokrat niti ni sposoben prejemati kulturne dobrine in ob njih oblikovati svojo osebnost v celovitega človeka. Zdi se mi, da je čas, da se resno zavzamemo, da s skupnimi napori dvignemo izobrazbeno raven prebivalcev.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima profesor Valentinčič, predstavnik Zveze delavskih univerz.

Prof. Jože Valentinčič: Spoštovani tovariši poslanci! Dovolite, da se dotaknem nekaterih pedagoških in andragoških posebnosti šolanja ob delu; posebnosti, ki smo jih upoštevali in iz katerih smo izhajali, ko smo sestavljali gradivo za reševanje problemov, ki obstajajo v osnovnem izobraževanju odraslih, oziroma v izobraževanju na drugi stopnji.

Dosedanji razvoj in bodoča gospodarska in družbena rast namreč zahtevajo čim bolj celovito vrednotenje tega izobraževanja, pa tudi določeno prevrednotenje stališč in pogledov, ki jih danes še pogosto srečujemo. Potrebo po šolanju ob delu, kot sočasnem vzporednem šolanju ob rednem šolanju otrok, utemeljujejo zlasti naslednja dejstva:

Prvič, nezadovoljiva izobrazbena struktura zaposlenih je družbeno-politični in ekonomski problem. Brez temeljite splošne izobrazbe ni trdnih osnov za nadaljnje družbeno, strokovno in splošno izobraževanje; delavci pa tudi niso zadostno usposobljeni za ustrezno družbeno aktivnost in poklicno dejavnost.

Drugič. Dotok mladine v proizvodnjo, ki nima dokončane osnovne šole, je stalen in ne samo trenuten pojav. Ob tem, ko v nekaterih zahodnih in vzhodnih deželah predvidevajo, da bo v bližnji prihodnosti vsaj dve tretjini mladine doseglo srednjo izobrazbo, se mi ne moremo sprijazniti z mnenjem nekaterih, ki pravijo, da je 30—40 % naše mladine, ki uspešno ne dokonča osnovne šole, umsko in karakterno tako zaostale, da tudi kasneje ob delu ne zmore dokončati osnovnega šolanja.

In tretjič. Zaradi sorazmerno visokega odstotka učencev, ki ne dokonča osnovnega šolanja, zato, ker imamo še vedno nižje organizirane osnovne šole, dalje ker imamo nezadostno razvito mrežo in kapacitete šol druge stopnje ter zaradi težjih socialnih in ekonomskih pogojev mnogih delavskih in kmečkih družin, daje pravzaprav šele šolanje ob delu mnogim delavcem možnost, da uresničijo svojo državljansko pravico do šolanja v skladu z lastnimi sposobnostmi.

V luči teh argumentov moramo torej presojeti šolanje ob delu kot trajno izobraževalno dejavnost, ki je integralni del našega vzgojno-izobraževalnega sistema. Če se strinjamo s to postavko, potem moramo tudi jasneje opredeliti in reševati nekatere bistvene pedagoške in andragoške probleme šolanja ob delu.

Prvi problem je naslednji. Šolanje ob delu mora biti enakovredno rednemu šolanju, zato pa mora zagotoviti enak nivo izobrazbe, kot ga dajejo redne šole. Glavni cilj nam je znanje, izobrazba in usposobljenost. Zato bomo morali s temi kriteriji uskladiti sedanjo prakso, ki se zlasti v nekaterih oddelkih osnovnih šol za odrasle odločno odmika od zahtev rednih šol. Menim, da je prav manjša

zahtevnost teh šol eden izmed vzrokov, da so nekateri prosvetni delavci zavzeli negativno stališče do šolanja odraslih, češ da je to potuha za špekulante. Naj pri tem omenim primer, da je sedanje povprečje števila učnih ur za osnovno šolanje odraslih pri nas in tudi v drugih republikah vsaj dvakrat večje, kot je bilo določeno v dosedaj veljavnih navodilih, ki so bila izdana komaj pred petimi oziroma sedmimi leti in, da je tudi naprednejši del šol že šel mimo tega le preveč skromnega in skrčenega programskega in časovnega okvira, ki naj bi dal neko popolno osnovno izobrazbo.

Drugič, šole za odrasle imajo nujno svojstveno fiziognomijo. Imajo organizacijske, metodične in programske posebnosti, ker so pač namenjene odraslim, ki se po svoji psihofizični razvitosti, izkušnjah in družbenem položaju v mnogem bistveno razlikujejo od šolarjev in dijakov. Doslej je bilo zbranih mnogo izkušenj o organizaciji in metodiki izobraževanja odraslih, ki jih pa še nismo dovolj proučili. Prav tako se doslej nismo zadosti seznanili s pozitivnimi izkušnjami predavateljev, ki poučujejo na oddelkih za odrasle; mnogi drugi učitelji poučujejo brez ustrezne pedagoške izobrazbe in včasih dosledno po osnovnošolski metodiki za otroke. Tudi učni programi za odrasle imajo svoje posebnosti, ki bogatijo vsebino šolanja, nikakor pa ne smejo zniževati njene izobrazbene ravni. Glede učnih programov za osnovno šolanje smo v zaostanku za nekaterimi drugimi republikami, saj sta na primer Hrvatska in Srbija pred kratkim izdali dokaj skrbno pripravljene učne načrte za osnovno šolo za odrasle, z navodili, ki se v marsičem utemeljeno odmikajo od rednih učnih načrtov. Zaradi širših izkušenj in potreb odraslih je mogoča mnogo bolj tesna povezava vsebine posameznih učnih predmetov z življenjem kot pri otrocih. Utemeljen je večji poudarek na uporabnosti znanja, ki pa ne sme zahajati v prakticizem. Pri prirodoslovnih vedah je ob celoviti obravnavi programa možno posebno približevanje panogi stroki udeležencev in je tu odprta možnost za povezovanje splošnega in strokovnega izobraževanja. Pri družbenih vedah, zlasti pri obravnavi političnega in ekonomskega sistema pa moramo izhajati iz dejstva, da imamo pred seboj proizvodjalce, ki so že aktivno vključeni v upravljanje in v razreševanje družbenih in ekonomskih problemov.

Mislím, da daje posluš za te svojstvene potrebe šolam za odrasle bogatejšo vsebino in da te šole lahko pozitivno vplivajo tudi na stalno vsebinsko izpopolnjevanje programov rednih šol.

Tretjič. Uresničevanje šolanja odraslih pa zahteva več skrbi in organiziranega dela kot doslej. Lahko trdim, da so bili marsikje oddelki za odrasle obravnavani povsem obrobno, bili so skorajda zapostavljeni, nikakor pa ne kot integralni del dejavnosti redne šole. O tem pričajo med drugim tudi protislovná izhodišča nekaterih kritik šolanja ob delu. Največ ugovorov na račun kvalitete in uspešnosti dela ter kritik glede zahtevnosti v oddelkih za odrasle je bilo izrečenih gotovo med šolniki. Hkrati pa so bile samo redne šole verificirane za pedagoško vodstvo te izobraževalne dejavnosti in za izdajanje spričeval absolutom. Mnoge osnovne šole in šole druge stopnje so samostojno ali v sodelovanju z delavskimi univerzami dosegle zadnja leta pri šolanju odraslih lepe učne uspehe in ustrezen nivo znanja učencev. Če hočemo uspehe doseči povsod in jih še izboljšati, bo potrebna še večja zavzetost šolskih kolektivov in šolskih vodstev; prosvetna pedagoška služba pa bo morala poseči tudi v to področje izobraževanja, saj se na marsikaterem območju še ni niti pokazala. Več je dokazov za to, da je potrebno v nekaterih večjih središčih ustanoviti celo posebne samostojne osnovne šole za odrasle. V večjih mestih lahko zberemo

kvalitetne predavateljke, učila in podobno, dani pa so tudi pogoji za proučevanje ustreznih učnih programov in metodike. Take šole, ki bi bile pod ustreznim strokovnim vodstvom, bi hkrati služile kot eksperimentalna središča za spremljanje in proučevanje programov in metode dela. S tem bi omogočili tudi izpopolnjevanje andragogike, ki je še mlada razvijajoča se pedagoška disciplina.

Ker nosijo učitelji, ki poučujejo na oddelkih za odrasle, glavno breme in je od njih odvisna uspešnost ali neuspešnost šolanja, naj opozorim še na nujno potrebo po sistematičnem dopolnjevanju njihove pedagoške izobrazbe z izsledki andragogike. V razvoju izobraževanja odraslih v svetu in pri nas postaja vedno bolj očiten anahronizem, da šole za izobraževanje učiteljev ne spremljajo sodobnih dognanj andragogike. Šole za izobraževanje učiteljev se le bežno dotaknejo kompleksnega področja izobraževanja odraslih, kot da to šolanje ni sestavni del našega vzgojno-izobraževalnega sistema, ali kot je to prikazano v učbenikih pedagogike, da gre le za nekakšno ljudsko prosvetljevanje, ki je bilo značilno pri nas v prvem povojnem obdobju.

Ker postaja izobraževanje odraslih integralni del našega vzgojno-izobraževalnega sistema, upravičeno pričakujemo, da bodo šole za vzgojo učnega kadra integrirale v svoje programe tudi bistvena poglavja iz andragogike.

Predsednik I v o T a v č a r : Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Jože Smole.

Jože Smole : Tovarišice in tovariši! Zastavlja se načelno vprašanje, ali naj stroški za izobraževanje odraslih v osnovni šoli padejo izključno v breme družbe, ali pa naj nosijo del stroškov tudi učenci sami.

Menim, da je to zelo važno načelno vprašanje. Po naši ustavi je zagotovljeno brezplačno le osemletno obvezno šolanje. Izhajajoč iz tega ustavnega določila, se mi dozdeva popolnoma napačno stališče, da naj družba v celoti krije stroške osnovnega šolanja tistih odraslih, ki te šole niso končali v mladosti, ko je bila za njih brezplačna in obvezna.

V predlogu navodil Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo ni ničesar povedanega o financiranju, kar je sicer tudi razumljivo, ker strokovno navodilo ne more reševati vprašanje financiranja. Pač pa se o financiranju nekaj govori v stališčih Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, ki smo jih dobili za to sejo. Na šesti strani tega gradiva je napisano:

»Za financiranje izobraževalnih dejavnosti oddelkov za odrasle, šol za odrasle, delavskih dopisnih univerz, dopisnih šol ter dopisnega pouka rednih šol se uporabljajo naslednji viri:

- a) skladi za šolstvo;
- b) namenski prispevki zainteresiranih delovnih organizacij;
- c) prispevki učencev in druga sredstva.«

Menim, da bi morali vsaj zamenjati vrstni red virov sredstev in na prvo mesto postaviti prispevke učencev. Podredno in na drugem mestu pa lahko govorimo o skladih za šolstvo in na tretjem mestu o namenskih prispevkih zainteresiranih delovnih organizacij.

Predlagam, da pri financiranju izobraževanja odraslih v osnovnih šolah poudarimo predvsem finančno obveznost samih odraslih, ki se izobražujejo, ker bomo sicer prišli v absurdno situacijo s tem, da stalno razširjamo materialne obveznosti družbe. Tudi glede izobraževanja odraslih v širšem obsegu se mi zdi, da moramo zagovarjati podoben sistem financiranja. Nedvomno je družba

zainteresirana, da razširjamo izobraževanje, da izpopolnjujemo strokovna znanja delavcev itd., vendar se mi zdi, da tega splošnega interesa družbe ne smemo pojmovati tako, da je tudi ona dolžna v celoti plačati vse te oblike izobraževanja. V gradivu je bil ta problem omenjen, vendar o njem ni bilo zavzeto dovolj jasno stališče. V nekaterih razpravah se je celo čulo mnenje, da je napačno, da mora posameznik plačati šolnino za svoje izobraževanje. Jaz menim drugače! Osebna participacija pri pokrivanju stroškov izobraževanja naj postopoma raste. Zelo jasno smo programirali politiko osebnih dohodkov, ki je bila ponovno potrjena tudi na VIII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Iz te politike osebnih dohodkov pa logično sledi tudi to, da mora vsak iz svojih osebnih dohodkov prispevati del finančnih sredstev za pokrivanje stroškov uslug, ki mu jih daje družba — konkretno tudi za izobraževanje. Zdi se mi, da je to načelno vprašanje in je nujno potrebno, da ob tej razpravi zavzamemo o njem stališče. Pri tem se zavzemam za to, da moramo pri naštevanju virov financiranja na prvo mesto postaviti prispevke učencev. Ne strinjam pa se s tem, da bi morala celotno materialno breme izobraževanja odraslih v osnovnih šolah prevzeti naša družba.

Predsednik Ivo Tavčar: Prosim, kdo še želi besedo. Besedo ima tovariš Danilo Zavadlav.

Danilo Zavadlav: Tovarišice in tovariši poslanci! Menim, da je bilo doslej premalo poudarjeno dejstvo, da moramo razvijati izobraževanje odraslih predvsem v obliki stalnega izpopolnjevanja že pridobljenega znanja delavcev za njihovo uspešnejše poklicno udejstvovanje in družbeno uveljavljanje, ne pa ga jemati zgolj kot enega izmed načinov pridobivanja šolskih kvalifikacij. Da bomo to dosegli, moramo storiti vse, da čimprej izboljšamo sedaj neugodno izobrazbeno strukturo zaposlenih. Podprimo priporočilo zveze sindikatov, po katerem naj bi delovne organizacije zahtevale določene pogoje za sklepanje delovnega razmerja in sicer predvsem ustrezno izobrazbo za določeno delovno mesto. S to zahtevo pa posegamo prav v korenine našega, to je v osnovno šolstvo. Že v tem šolstvu bi si morali prizadevati, da bi čimvečje število učencev uspešno dokončalo osnovno šolo in se vključilo v poklicno izobraževanje. Po mnenju učiteljev osnovnih šol na mojem volilnem območju pa sedanji materialni položaj šolstva in slaba kvaliteta nekaterih novih učbenikov zavirajo uresničevanje teh smotrov. Na področju strokovnega šolstva ni smotrno, da že tako pičlo odmerjena sredstva drobimo na preštevilne oblike izobraževanja, ker to končno privede do tega, da nobena izmed oblik nima povsem ustreznih materialnih in kadrovskih pogojev. Po mojem mnenju bi bilo bolj koristno zagotoviti predvsem obstoječim poklicnim šolam ustrezne pogoje, da bi lahko nudile solidno redno poklicno usposabljanje. S kasnejšim šolanjem pa naj bi v skladu s tehničnim napredkom le dopolnjevali znanja že usposobljenih delavcev. Organizacija tega šolanja naj bi bila zaupana predvsem poklicnim šolam, ker imajo te najustreznejše kadrovske in materialne pogoje. No, ker je tovariš Smole malo prej poudaril problem financiranja, bom povedal svoje mnenje. Menim, da bi morali odrasli v pretežni meri sami plačati osnovno šolanje, ker je morda v večini primerov malomarnost vzrok za neuspešno redno obvezno osnovno šolanje. Drugače pa menim o dopolnilnem strokovnem izobraževanju; ker gre pri tem največkrat za osvajanje novitet, ki so predvsem v interesu podjetja, naj to izobraževanje plačujejo predvsem delovne organizacije.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima tovariš Avgust Vižintin.

Avgust Vižintin: Poročili sta bili precej izčrpní, zato bom poudaril samo nekatere že navedene probleme. O izobraževanju odraslih smo v zadnjih letih mnogo razpravljali. Naš zbor je sprejel o tem tudi priporočilo. Kljub uspehom, ki jih kažejo številke, se mi dozdeva, da se izobraževanje odraslih ni zadosti izboljšalo. Mislim, da je glavni vzrok v tem, ker ni bilo sprejeto povsod kot nujen in trajen proces, ki mora spremljati naš gospodarski in družbeni razvoj, ampak le kot mašilo za odpravljanje posledic preteklosti ali pomanjkljivosti šolskega sistema. Ko beremo razne dolgoročne načrte in predvidevanja, ugotavljamo, da bomo potrebovali v naslednjih 10. ali 20. letih toliko in toliko najrazličnejših kadrov. In ob tem ugotavljamo, da teh kadrov ne bodo mogle dati redne šole ter da je sploh mogoče izšolati v rednih šolah ustrezne profile kadrov, ki jih bomo potrebovali.

Prav tako slišimo vrsto trditev, da je izobraževanje pogoj za uspešen in intenziven razvoj gospodarstva. To navaja tudi poročilo odbora. Vse te stvari so nam dokaj razumljive, vendar ko se srečamo s prakso, začnemo o njih dvomiti in se zastavljajo različna vprašanja. Navajam nekatera, ki niso rešena, ali so samo delno rešena.

Ali resnično potrebujemo tako veliko strokovnega kadra zlasti ko v zadnjem času opažamo, da ne moremo zaposliti niti vseh rednih diplomantov. Ali je to samo prehodnega značaja? Če strokovni kader potrebujemo, kdo naj ga izšola? Ali so vse institucije dovolj usposobljene za to delo. Kdo naj natančneje prouči, koliko in kakšnega kadra bomo potrebovali, ali so delovne organizacije napravile perspektivne načrte potreb po kadrih? Kdo naj zbere te podatke, kdo je za to pristojen in odgovoren in končno, kako se naj razdele finančna bremena? Mislim, da moramo jasneje opredeliti te pojme. Zbrati moramo podatke, napraviti načrte, zagotoviti sredstva in začeti izobraževanje veliko bolj sistematično realizirati kot doslej. Predvsem mislim tu na kvaliteto in ustrezno izobraževanje ter ne na doseganje formalnih kvalifikacij, kar je zelo pogost primer.

Menim, da se po večletnih izkušnjah lahko dogovorimo, kakšne naj bodo obveznosti in naloge rednih šol do izobraževanje odraslih. V izobraževanju odraslih na rednih šolah so učne obveznosti in rezultati izobraževanja isti ali podobni kot pri mladini. Drugo področje izobraževanja je dopolnilno izobraževanje, ki je potrebno vsakemu delavcu ves čas njegove zaposlitve. Pri tem imajo glavno obveznost delovne organizacije, združenja, zbornice, delavske univerze in občinske skupščine ter menim, da je to dopolnilno izobraževanje tudi najpomembnejše. Razvijati pa moramo tudi družbeno izobraževanje, ki je prav tako izrednega pomena za naš ekonomski in družbeni razvoj.

Stališča o izobraževanju odraslih na šolah druge stopnje že sama po sebi prispevajo k urejevanju tega šolstva. Danes imamo priloženo še navodilo o organizaciji in izvajanju izobraževanja odraslih v osnovni šoli. To je že dober začetek. Načrtno delo bo pokazalo, da izobraževanje odraslih ni neka ljudsko prosvetna akcija brez večjega učinka, ki samo veliko stane in podobno.

Menim, da je potrebno urediti te zadeve na vseh nivojih, v republiki, občini in v delovnih organizacijah. Zbrati je treba podatke o kadrovskih potrebah na osnovi jutrišnjih zahtev, pripraviti načrte, zagotoviti sredstva, določiti in jih razdeliti ustreznim ustanovam. Če bomo tako delali, potem ne bo več negotovosti, kot smo jo imeli v zadnjih letih, zlasti pa letos. Sedaj

po reformi je nenadoma zmanjkalo sredstev, zlasti v občinah. Razumljivo je, da so se delavske univerze in druge institucije zato obrnile na podjetja in to ni slabo. Nasprotno, izobraževanje naj se čim bolj poveže s potrebami podjetij. Slabo je to, da se nam to dogaja nenačrtno. Letos smo namreč zelo zamenarili ostalo izobraževalno dejavnost, ki je splošnega družbenega pomena. Menim, da je ta usmeritev delavskih univerz pravilna, vendar se vprašujem, če bodo tako široko zastavljene naloge sposobne kvalitetno in metodološko opravljati. Ali so bile delavske univerze in druge organizacije dovolj pripravljena za to delo. Bojim se, da ne, ker nimajo dovolj ustreznih kadrov in sredstev. Tako delo zahteva globlje analize in načrtno delo. Obstaja pa še vrsta drugih težav, na primer neuskkljenost dela, učni kader nima andragoške izobrazbe, na drugi strani pa obstajajo težnje po hitrih formalnih uspehih in podobno. Če žive delavske univerze samo od sredstev, ki jih dobe za realizacijo nekega tečaja ali šole, se potem zelo težko posvetijo študijskim problemom, ki tudi veliko stanejo; zaračunajo jih pa podjetjem ali občinam zelo težko.

V delovnih organizacijah bi morali za delovna mesta postaviti jasne zahteve o izobrazbi in strokovni usposobljenosti in sicer tak sistem, ki ne bo slonel samo na formalnih kvalifikacijah, ki se jih dosega v splošno izobraževalnih ali strokovnih šolah. Vsi imamo občutek, da smo v prizadevanjih za izboljšanje kvalifikacijske strukture delavcev napravili to napako, da smo pri priznavanju kvalifikacije rekli, da velja zopet samo formalna šolska kvalifikacija. Borba za formalno kvalifikacijo je zopet na dnevnem redu in se še krepi. Odprto pa ostaja vprašanje, kakšno je resnično znanje delavcev, ki jim je potrebno na določenem delovnem mestu.

Opozoril bi rad samo še na eno zadevo. Na eni od prejšnjih sej smo govorili, da bi se morali zavodi za napredek šolstva, zavodi za prosvetno pedagoško službo, sveti za šolstvo in drugi šolski organi ter razne znanstvene organizacije in inštituti vključevati tudi v to problematiko in imeti ustrezen kader, ki bo to področje zasledoval in usmerjal. Skratka, vključiti moramo izobraževanje odraslih v okvir vseh ostalega izobraževalnega procesa.

Tovarišu Smoletu bi pa rad samo tole povedal, oziroma ga vprašal; ali misli, da so res samo učenci krivi, da niso končali osnovne šole. Mislim, da smo na prejšnjih sejah o tem veliko razpravljali! Podatki dajejo drugačno sliko. Mnogim učencem niso bile dane možnosti, da bi končali osemletno osnovno šolo. Zanima me odstotek tistih učencev, ki so imeli v zadnjih dvajsetih letih možnost končati osnovno šolo. Namreč podatki za našo mestno občino kažejo, da ni imelo 20 do 30 % otrok ne teoretične in ne praktične možnosti končati osemletno šolo. Vzroki za to so različni in o teh danes ne bom govoril. Vprašanje pa je, kakšen dobiček naj bi imeli, če delavcev ne izobražujemo. Mislim, da imamo vsi skupaj predvsem samo škodo. Sicer pa moram reči, da načelno ne nasprotujem načinu financiranja izobraževanja, ki ga je predlagal tovariš Smole, da naj nosi tudi posameznik del stroškov za svoje izobraževanje.

Predsednik Ivo Tavčar: Besedo ima tovarišica Tilka Blaha, predsednica Zveze delavskih univerz.

Tilka Blaha: Tovarišice in tovariši poslanci! Čeprav je po enem letu težko oceniti, kako se uresničuje lanskoletno priporočilo, ki ga je sprejel ta zbor, zlasti še, ker so nekatere naloge v tem priporočilu dolgoročne, ki jih ni mogoče izpolniti v enem letu, pa je vseeno današnja razprava pokazala, da je bilo prav,

da že po enem letu vsestransko osvetlimo probleme, ki se danes pojavljajo v praksi.

Poskusila bom podrobneje osvetliti predvsem dva problema. Z uvajanjem gospodarske reforme se ponovno začenjajo razprave o vseh pomanjkljivostih naše kadrovske politike in izobraževalnega sistema, ki smo jih doslej premalo odločno in uspešno odpravljali. Mislim, da so tudi prve reakcije delovnih organizacij ob reformi, ki so se pokazale z odpuščanjem odvečne delovne sile in z delnim zapiranjem vrat novim kadrom, ustvarile v delu naše javnosti mnenje, da je strokovnih kadrov v delovnih organizacijah preveč in da zato v sedanjem obdobju niso potrebna prizadevanja na področju izobraževanja odraslih. Drugi problem se pojavlja v zvezi s težavami v šolstvu druge stopnje, ki so nastale zaradi neurejenega financiranja. Zaradi tega so ponovno oživele razprave o smotrnosti razvijanja posebnih oblik izobraževanja zaposlenih. Ali drugače povedano, ali je prav, da dajemo sredstva tudi za izobraževanje odraslih, torej že zaposlenih oseb, ko pa ne zmoremo v celoti financirati niti rednega šolstva. Zato mislim, da je prav, da danes odgovorim na obe vprašanji, ker menim, da prav nejasnosti v konceptih izobraževanja odraslih in često površno ocenjevanje njegove vrednosti, predvsem pa posplošenje pomanjkljivosti in anomalij, ki so posledica subjektivnih slabosti, ne pa sistema in cilja tega izobraževanja, ustvarjajo pri nekaterih nerazpoloženje in destimulirajo prizadevanja za sistematično in kvalitetno delo.

Na prvo vprašanje, ki sem si ga zastavila, ali je kadrov preveč, oziroma ali so se po reformi kaj bistveno spremenila stališča o splošnem in strokovnem izobraževanju zaposlenih, mislim, da smo odgovorili že lansko leto v obširni analizi, ki je bila osnova za razpravo v tem zboru. Analiza je opozorila na velike pomanjkljivosti v znanju in strokovni usposobljenosti večine oziroma precejšnjega dela naših zaposlenih. Ne morem trditi, da se je stanje od lani pa do danes kljub gospodarski reformi bistveno spremenilo, tako glede osnovne splošne izobrazbe kot tudi glede strokovne usposobljenosti zaposlenih. Menim, da delovne organizacije še ne odkrivajo in izkoriščajo rezerv, ki obstajajo predvsem v boljši splošni in strokovni usposobljenosti proizvajalcev. Tega problema se delovne organizacije še niso resno lotile, kajti teh rezerv ni mogoče izkoristiti, če gledamo na razvoj gospodarstva statistično in če ne upoštevamo specializacije proizvodnje, uvajanje znanstvene organizacije dela, moderne tehnologije itd. Zato bi bilo iluzorno pričakovati, da se bodo vsi problemi v zvezi z izobraževanjem, s kadrovsko politiko in s smotrnim zaposlovanjem rešili v krajšem obdobju. Prav tako pa so neutemeljeni zaključki, ki bi jih delali na osnovi posameznih ekcesov, ki jih je glede omejevanja sredstev v delovnih organizacijah prinesla gospodarska reforma, po katerih bi ne kazalo dalje razvijati izobraževanja odraslih. Taka neutemeljena sklepanja kažejo samo na nerazumevanje bistva gospodarske reforme.

Velikokrat slišimo tudi mnenja, da so v gospodarstvu neustrezno izobraženi predvsem le starejši ljudje in da se bo izobrazbena raven delavcev izboljšala po naravni poti. Mislim, da je trditev le deloma sprejemljiva, ker je utemeljena le za vodilne delavce, medtem ko podatki za druge delavce v gospodarstvu kažejo drugačno sliko. Namreč, največ strokovnih kadrov z ustrezno in neustrezno izobrazbo je v starosti od 25 do 34 let, ali natančneje rečeno, delavci te starosti predstavljajo 38,8 % vseh strokovnih kadrov zaposlenih v gospodarstvu, in da od teh 37 % zaseda delovna mesta, za katera nimajo ustrezne strokovne izobrazbe. Mislim, da nam to vendarle dokazuje, da v krajšem obdobju ne mo-

remo pričakovati izboljšanja izobrazbene ravni strokovnih kadrov v delovnih organizacijah po naravni poti. Zmotno je mišljenje, da bomo lahko vse neustrezne kadre, ki danes delajo v proizvodnji, nadomestili le z novimi boljšimi kadri, ki jih bodo dale redne šole.

Mislim, da nam visok odstotek neustrezno izobraženih kadrov v delovnih organizacijah daje odgovor tudi na moje drugo vprašanje, namreč, ali je treba dati prednost pri šolanju mladini in omogočiti predvsem njej, da se bo šolala dalje, ali pa naj damo večji poudarek izobraževanju že zaposlenih. Takšen način obravnavanja izobraževanja sploh ni pravilen, ker gre za dva izobraževalna procesa v enotnem sistemu izobraževanja, ki ga je treba zato istočasno izvajati. Usposabljanje je treba proizvajalce, ki že delajo in ustvarjajo narodni dohodek in ki bodo aktivni še najmanj 20 let. Z boljšo izobrazbo pa bo že ta generacija dosegala večjo produktivnost in večji narodni dohodek in s tem bo že ona ustvarjala tudi več sredstev za šolstvo. Nekateri današnji govorniki so že opozorili, da obstaja o izobraževanju zaposlenih še precej nerazčiščenih stališč. V praksi se še vedno preveč poudarja pridobivanje šolskih kvalifikacij, zanemarja pa stalno dopolnilno izobraževanje vseh delavcev ne glede na njihovo šolsko izobrazbo. Mislim, da je to pogojeno z dejstvom, da moramo v Jugoslaviji pa tudi v Sloveniji z izobraževanjem odraslih še vedno v mnogočem na žalost dopolnjevati znanja, ki jih ni dala redna šola. Vendar mislim, da smo vsi enotnega mnenja, da ni osnovni namen in cilj izobraževanja odraslih, da naj z njim rešujemo gospodarsko in kulturno zaostalost, temveč da je predvsem imperativ za hitrejši gospodarski in družbeni napredek. Menim, da nam je več ali manj jasno tudi to, da še tako uspešen razvoj vseh vrst šol druge stopnje, tako da bo velikemu odstotku mladine omogočeno, da bo po osnovni šoli nadaljevala šolanje, ne more zagotoviti, da bodo šole dajale kadre za konkretna delovna mesta, oziroma da bo znanje, pridobljeno v šoli zadoščalo za vso dobo aktivnega poklicnega in družbenega uveljavljanja proizvajalcev. Hiter tehnični napredek in spremembe v tehnologiji dela, družbeno uveljavljanje ter še posebej uresničevanje rotacije in reelekcije bodo terjali stalno dopolnjevanje tako splošnih kot strokovnih in družbenih znanj vseh proizvajalcev. Menim, da smo permanentno dopolnilno izobraževanje odraslih predvsem zaradi splošne nizke ravni izobrazbe zaposlenih premalo razvijali.

Naslednji problem, o katerem bi želela reči nekaj besed, je vsebina učnih programov za izobraževanje odraslih. Mislim, da bi morali pri ocenjevanju programov in uspehov posameznih izobraževalnih ustanov poleg objektivnih težav, kot so neustrezni kadrovski in materialni pogoji, upoštevati tudi druge pogoje, ki vplivajo na sestavo programov. Tovariš Vižintin je o tem že govoril. Med ustanovami za izobraževanje odraslih so predvsem delavske univerze napravile največji korak k uresničevanju načela v formiranju dohodka na osnovi neposrednih dogovorov s koristniki izobraževalnih uslug, vključno s posamezniki, ki te usluge plačujejo iz svojih osebnih dohodkov. Iz poročila skupine poslancev je razvidno, da predstavljajo osebni prispevki 20 % dohodkov delavskih univerz.

Positivne lastnosti tega načela so v tem, da ustanove prilagajajo programe neposrednim potrebam plačnikov, vendar pa zaradi nestabilnosti virov za financiranje splošnih družbenih potreb, lahko povzroči to načelo tudi določene deformacije v njihovih programih. Ta nevarnost je še večja, ker se interesi posameznikov in delovnih organizacij oblikujejo le na osnovi trenutnih ekonomskih in družbenih potreb.

V delovnih organizacijah še nimamo ustrezne delitve osebnih dohodkov, dane se možnosti za napredovanje izključno na osnovi formalne šolske izobrazbe, ali pa se v drugi skrajnosti upošteva le praksa, kar se kaže na tak ali drugačen način v pritisku zaposlenih za pridobivanje formalnih šolskih kvalifikacij ali pa ozkih strokovnih znanj za konkretna delovna mesta.

Menim, da je splošni družbeni interes, da se opravlja stalno strokovno in družbeno izobraževanje, za kvalitetnejše opravljanje dela na delovnem mestu, ki ga posamezniki že zasedajo. Težnje po pridobivanju formalnih kvalifikacij in spričeval pa imajo še druge negativne posledice, ki se kažejo predvsem v delu oddelkov za odrasle pri rednih šolah. Posamezniki namreč iščejo možnosti za čim lažjo pridobitev šolskega spričevala. Zato menim, da moramo hkrati z urejanjem sistema izobraževanja odraslih v rednih šolah po enakih kriterijih in razvijanjem širših možnosti v načinu pridobivanja znanj v delovnih organizacijah razvijati oziroma urejevati sistem nagrajevanja in napredovanja tako, da bo veljalo resnično znanje in ne formalna izobrazba. Doseči moramo, da bodo upoštevane predvsem sposobnosti posameznikov, skratka njihov prispevek k skupnemu dohodku delovne organizacije, ne pa formalno šolsko spričevalo.

Pri usklajevanju osebnih in širših družbenih interesov bi morale imeti močnejšo vlogo občinske skupščine, njihovi sveti za šolstvo, pa tudi skladi. Vsi ti bi morali razen dajanja splošnih smernic za razvoj izobraževanja materialno podpirati predvsem tiste oblike izobraževanja, ki so v širšem družbenem interesu in za katere še ni dovolj razvit interes posameznikov in delovnih organizacij. To pa je po mojem mnenju tako splošno kot širše družbeno, politično, kulturno in tehnično izobraževanje občanov. Glede prispevkov občanov menim, da smo se sicer vedno zavzemali za to, naj predstavljajo prispevki nekakšen stimulator in regulator, da se ne bi ljudje nepremišljeno vpisovali v razne šole in druge oblike izobraževanja, vendar v tolikšni meri kot je bilo predlagano, ne bi smeli obremenjevati občanov, ker se tega izobraževanja poslužujejo predvsem delavci z nizkimi osebnimi dohodki, ki zaradi geografskih, socialnih ali drugih razlogov v svoji mladosti niso imeli možnosti šolanja v redni šoli.

Tudi pomislek, da je izobraževanje zaposlenih drago, se mi dozdeva, da ni utemeljen, ker moramo pri stroških upoštevati dejstvo, da so učenci zaposlene osebe, ki ne prekinjajo delovnega razmerja in da zato že med šolanjem ustvarjajo tudi narodni dohodek.

Mislim, da današnja razprava in predloženi dokumenti Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, ki sicer začasno urejajo izobraževanje odraslih ob rednem šolanju, prispevajo, da bo izobraževanje odraslih v sedanjih prizadevanjih za intenzifikacijo gospodarskega razvoja in širše družbeno uveljavljanje vseh občanov dobilo tisto mesto, ki ga v našem družbenem sistemu zasluži.

Predsednik I v o T a v č a r : Besedo ima Ivan Bertoncelj.

I v a n B e r t o n c e l j : Priglasil sem se k razpravi, da povem nekaj besed o enem izmed področij izobraževanja odraslih, to je o izobraževanju v delovnih organizacijah, oziroma kakor temu pravimo izobraževanje v izobraževalnih centrih v podjetjih. Iz poročil in današnje razprave je razvidno, da je izobraževanje odraslih pravzaprav deležno izredne pozornosti; o njem je bilo izredno veliko napisanega in povedanega ter smo tako velikega zanimanja zelo veseli. Toda na drugi strani se pojavljajo tudi velike skrbi, ker izobraževanje odraslih si-

stemsko še ni ustrezno urejeno. Ne bom komentiral poročila in podatkov, ki smo jih dobili od sekretariata, pač pa se bom zadržal pri nekaterih drugih podatkih, o katerih še nismo razpravljali v skupščini; verjetno pa bomo, ker je iz predloga odbora razvidno, da naj delovne organizacije bolj sistematično in načrtno pristopijo k izobraževanju odraslih in pri tem izkoriščajo izkušnje, ki brez dvoma niso majhne. Verjetno bi bilo koristno, če bi te izkušnje zbrali in posplošili tiste, ki so skupne vsem oblikam izobraževanja odraslih, tako v delovnih organizacijah kot v šolah. Že danes smo ugotovili, da je izobraževanje odraslih sestavni del vzgojno-izobraževalnega sistema, vendar pa doslednih praktičnih rešitev še nismo našli, in je tudi današnja razprava pokazala, da ima sistem izobraževanja odraslih še veliko razpok.

Skušal bom te trditve nekoliko podpreti s podatki iz podjetij in ki jih obravnava analiza, ki se jo sedaj pripravlja. Analiziranih bo 161 podjetij, ki imajo skupno zaposlenih 210 000 delavcev. Za ta podjetja, ki smo jih vzeli kot vzorec, vemo, da opravljajo izobraževanja odraslih. Kakšne pa so razmere v drugih podjetjih, za katera analiza ni napravljena in tudi ni podatkov, je seveda odprto vprašanje. Sodimo, da verjetno tudi ta podjetja niso izrabila sredstev za izobraževanje in se ocenjuje, da je teh sredstev v Sloveniji ostalo neizkoriščenih približno 50 %. Podatki za 161 podjetij pa kažejo, da ima urejeno izobraževanje 3 % podjetij, omejilo ga je 7 % podjetij, povečalo pa le 13 % in da je 76 % podjetij ostalo pri starem. To pomeni, da je približno le 23 podjetij razširilo izobraževalno dejavnost, morala pa bi jo že skoraj vsa. Izobrazbeni nivo delavcev glede zahtevnosti delovnih mest tudi v drugih podjetjih ni ustrezen, vendar so podjetja kljub temu ukinjala izobraževanje delavcev. Povsod na svetu priznajo, da je osnovna splošna izobrazba temelj za vsako strokovno izobraževanje. Menim, da velja ista ugotovitev tudi za nas, pa kljub temu, splošno izobraževanje zelo zanemarjamo. Podatki analize nam povedo, da 210 000 delavcev ali 38 % nima dokončane osnovne šole. Zanemarjenje osnovne izobrazbe nam kažejo naslednji podatki: V preteklem letu je bilo porabljenih 4,6 % šolskih ur za družbenoekonomsko izobraževanje, 3,4 % za splošno izobraževanje in 92 % učnih ur za strokovno izobraževanje. Predaleč bi prišli, če bi primerjali še kadrovsko strukturo, ki je ponekod zelo neustrezna, povem samo to, da je ljubljanski zavod za zaposlovanje delavcev na svojem območju ugotovil, da 12 % delavcev, zaposlenih v kovinski industriji, ki je pri nas močno razvita, nima ustrezne izobrazbe. Zanimivo pa je pri tem to, da ne gre za starejše delavce, pač pa predvsem za mlajše od 34 let. Slabše je stanje pri ženah in boljše pri moških. Podatki zavoda za zaposlovanje kažejo, da si žene pravzaprav težje pridobe interne kvalifikacije kot moški. Pripominjam, da ne mislim, da bi bilo treba znanje vseh delavcev za posamezna delovna mesta, za katere se zahteva izobrazba ozkega profila, dvigniti na nivo poklicnega delavca, to se pravi na nivo, ki ga zahteva poklicna šola. Podjetja sama ugotavljajo, da je izobrazbena struktura neugodna, pa kljub temu nekatera celo priznavajo, da tudi nekvalificirani delavci izvršujejo norme. To je verjetno zelo neperspektivna kadrovska politika, ker bodo ti delavci jutri prišli na nova bolj zahtevna delovna mesta, katerim pa ne bodo več ustrezali. Podjetja bi morala spremeniti takšna stališča in že samo to bi pomenilo velik napredek v sistemu izobraževanja odraslih.

Menim, da je za razvoj izobraževanja zelo pomembno, kakšna stališča zavzemajo do njega delovne organizacije. Če spremenijo stališča, ker ugotove, da je izobraževanje potrebno, kakor so potrebni vsi ostali ukrepi, potem je to že

ugoden znak za razvoj izobraževanja. Dokaz za to so številna podjetja, v katerih so delavski sveti začeli bolj ceniti in podpirati izobraževanje, pa so se potem pokazali izredno dobri rezultati.

Vseh omenjenih 161 podjetij ima premalo usposobljenih organizatorjev izobraževanja. To je drug problem, zaradi katerega se izobraževanje v delovnih organizacijah ne more ugodno razvijati. Ponekod so mnenja, da je za vodenje izobraževanja pravzaprav vsakdo ustrezen, samo, da se za to področje zanima in da je nekdam opravljal kakršnokoli izobraževalno delo. Toda temu ni tako. Za izobraževanje odraslih ne zadostuje le strokovno znanje, oziroma obvladanje nekega poklica, ampak so potrebna še druga znanja, o katerih je govoril tovariš Valentinčič. Treba je opozoriti, da je teorija izobraževanja odraslih toliko napredovala, da so vsakemu, ki se bavi z izobraževanjem odraslih, potrebna še posebna pedagoška znanja. Pri tem pa lahko ugotovimo, da tega kadra pri nas ne izobražujemo.

Odveč je pisati in razpravljati o kadrih za izobraževanje odraslih, če ne bomo stališča tudi odločno uresničevali. Res da je problemov veliko, mislim pa, da obstajajo tudi pota in načini, po katerih bi lahko prišli do ustreznih pedagoških kadrov. Imam tri predloge in menim, da bi jih morali ob sprejemanju priporočil oziroma stališč upoštevati, če nečemo, da bomo morali čez nekaj časa zopet ugotavljati, da bi v tem času lahko mnogo več storili. Menim, da je na področju izobraževanja odraslih oziroma v raznih ustanovah, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, mnogo dragocenih izkušenj, ki jih pa ne izkoriščamo dovolj. Zato predlagam naslednje:

V Sloveniji bi morali imeti za urejanje problematike izobraževanja odraslih posebno koordinacijsko telo, ki bi izobraževalnim organizacijam posredovalo izkušnje in jim nudilo strokovno pomoč. To predlagam zato, da ne bomo delali vse vsega. Izdelujemo na primer učne načrte, ki so morda že izdelani. Predvsem je to pomembno za izobraževanje kadrov, za katere so potrebni podobni učni načrti. Dalje, pišemo skripta, ker ne vemo, da ustrezná že obstajajo in potem po nepotrebnem obremenjujemo razmnoževalnice in tiskarne. Koordinacijsko telo, ki ga predlagam, ni nov zavod, ni nov administrativen organ, pač pa je treba sporazumno usmeriti dejavnost obstoječih ustanov, da bo njihova dejavnost bolj koristila organizacijam, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih. S tem pa seveda ne bi bila ogrožena njihova samostojnost.

Drugič. Do sedaj se je precej obogatila teorija izobraževanja odraslih, napredovala je didaktika in pojavile so se nove učne in analitične metode, izboljšane pa so tudi organizacijske oblike. Dopolnjujem to, kar je še povedal predstavnik delavske univerze tov. Valentinčič. Za nadaljnji uspešen razvoj tega izobraževanja pa moramo pritegniti k proučevanju in reševanju teh vprašanj še druge znanstvene ustanove, ki danes pravzaprav nekoliko stojijo ob strani. To področje izobraževanja je obširno in ga je treba v celoti proučiti in če bo potrebno tudi spremeniti sedanjo prakso.

Tretjič. Sklepov današnje seje ne bomo mogli izvršiti, če ne bomo kmalu zagotovili tudi ustreznih andragoških kadrov. Tu smo močno zaostali za nekaterimi drugimi republikami in ne bi smeli več skopariti s sredstvi. Dogaja se namreč, da nekateri zavodi za prosvetno-pedagoško službo za področje strokovnega izobraževanja odraslih sploh nimajo svetovalca.

To so samo trije predlogi, ki jih seveda ne bo uresničeval naš zbor, pa čeprav je o njih razpravljajal, ampak organizacije, ki se ukvarjajo s problematiko

izobraževanja odraslih. Njim bi bilo treba priporočiti, da izredno resno pristopijo k uresničevanju teh in vseh ostalih predlogov, ki sem jih navedel.

Predsednik Ivo Tavčar: Kdo želi besedo? (Nihče.) Ali smo zavzeli stališče o predlogu, ki ga je dal tovariš Jože Smole? K vsemu, kar je bilo v zvezi s tem povedanega, dodajam še naslednje misli:

Menim, da ne smemo izenačevati izobraževanja odraslih z obveznim osnovnim šolanjem, ki traja od sedmega do petnajstega leta starosti otrok. To izobraževanje je zagotovljeno z ustavo in je brezplačno. O tem odloča institucija, ki organizira izobraževalno delo, najsi bo v šoli ali pa zunaj šole. Ona odloča, kolikšen naj bo prispevek učencev, ali ga pa sploh ne predpiše. To je seveda odvisno od njenih materialnih zmožnosti, pomembnosti izobraževanja in tudi od zmožnosti posameznikov, ki jim je izobraževanje namenjeno. To se pravi, da je od primera do primera odvisno, ali bodo občina, delovna organizacija ali pa celo družbena organizacija, ki lahko nastopajo kot interesi raznih oblik izobraževanja, nudili popolnoma brezplačno šolanje ali pa bodo zahtevali tudi prispevke učencev. Menim, da tega vprašanja ni mogoče rešiti s takšno ali drugačno ekstremno odločitvijo. Rešitev je lahko več in se oblikujejo pod vplivi različnih interesov. Če je zgolj posameznik zainteresiran za izobraževanje, ga bo pač sam tudi plačal. Če na primer obstaja interes delovne organizacije, katera ima celo s svojimi pravili določeno, da mora svojim delavcem omogočiti ali organizirati izobraževanje, potem je stvar seveda drugačna. Delovna organizacija je v tem primeru dolžna zagotoviti izobraževanje. V statutih delovnih organizacij ali občin je lahko tudi povedano, kako in v kakšnem obsegu so zagotovljene delavcem oziroma občanom materialne pravice do izobraževanja.

Zato bi bilo najbrž nesmiselno, da vprašanje financiranja tako zaostrujemo. Menim, da bi se pa morali nekoliko bolj posvetiti vprašanjem, smotrnosti in učinkovitosti vsega izobraževalnega dela. Mislim, da je treba v prvi vrsti povedati, kakšne koristi ima družba od tega izobraževanja. Namreč, ni nam potrebno sleherno izobraževalno delo in takšnega izobraževanja koristniki tudi ne cenijo. Menim, da smo se v preteklosti premalo prizadevali, da bi bili vsebina in organizacija izobraževanja bolj usklajeni z družbenimi potrebami; potem seveda tudi ne bi bilo toliko pripomb na račun izobraževanja.

Obstaja namreč resnica, da mora na vsaki stopnji gospodarskega in družbenega razvoja obstajati tudi ustrezna razvitost šolstva, tako glede na materialne zmožnosti družbene skupnosti kot tudi glede na njene kadrovske potrebe. Pri tem pa se mora struktura šolstva stalno prilagajati spreminjajočim in rastočim kadrovskim potrebam. Zato so seveda včasih nesmiselne razprave, češ da imamo zelo nerazvito osnovno šolstvo, pa naj zaradi tega vsa sredstva, ki jih imamo, damo osnovnemu šolstvu.

Menim, da v našem šolstvu obstajajo določeni strukturalni problemi. Ne morem trditi, da naša horizontalna in vertikalna razvitost šolstva v celoti ustreza kadrovskim potrebam, ki jih postavlja današnji gospodarski in družbeni razvoj in ali bo šolstvo sposobno slediti nadaljnji družbeni delitvi dela. Objektivno obstaja idealna projekcija organizacije in vsebine šolstva, ki naj bi z razpoložljivimi sredstvi najbolj ustrezno zadostila kadrovske potrebe. Vprašanje pa je, v kolikšni meri smo kot zavestno usmerjajoča družba izkoristili objektivno dane možnosti. Na tem področju imamo zelo malo raziskav in so druge države v proučevanju teh problemov daleč pred nami, čeprav niso socialistična družba, ki pa zavestno uravnava svoj razvoj. Postavljajo se vpra-

šanja, ali so v strukturi šolstva ustrezno zastopane posamezne stopnje, osnovno šolstvo, srednje šolstvo in visoko šolstvo. Res da je bilo naše šolstvo v preteklosti zanemarjeno, je pa treba povedati, da so šole tudi še sedaj v izobraževalnih zasnovah še zelo tradicionalne in malo zastarele. Prav gotovo tudi ta tradicionalizem nekoliko vpliva na vsa ta vprašanja, ki nam jih danes zastavlja sodobnost. Menim, da je bil razvoj šolstva preveč ekstenziven, premalo pa je bilo posvečeno pozornosti kakovosti izobraževalnega dela. Zaradi tega zastavljam vprašanje o družbeni vrednosti našega dela, na katero pa moramo odgovoriti mi sami, ali je bila vsa izobraževalna dejavnost, ki smo jo opravljali, res vedno potrebna in koristna in da je nismo organizirali samo zaradi zagotovitve lastnega zaslužka. To bi bilo namreč zelo kratkovidna politika, če se je hotelo z njo zasledovati le zagotovitev lastnega obstoja preko neke razširjene dejavnosti, ki ni bila naposled v praksi potrjena kot družbeno koristno in potrebno delo. Izkušnje pa kažejo, da se ni vsaka izobraževalna dejavnost izkazala kot družbeno koristna in potrebna.

Mislím, da je takšno obravnavanje problemov šolstva v skladu z reformo in da je pravzaprav njen sestavni del za to področje. Menim, da se zbor z navedenimi stališči strinja in seveda prav tako s stališči, ki so vsebovana v poročilu našega stalnega odbora, ker jim v razpravi ni nihče oporekal. Poudarimo pa naj zlasti, da naj Republiški sekretariat za prosveto in kulturo hitro izda navodilo o izobraževanju odraslih v osnovnih šolah in pripravi ustrezno napotilo za ureditev oddelkov za izobraževanje odraslih na šolah II. stopnje. Dogovoriti se moramo tudi za posebno obravnavo vprašanj izobraževanja v delovnih organizacijah. Gradivo, o katerem je govoril tovariš Bertoncelj, bo kmalu pripravljeno. Predloženo bo našemu zboru in menim, da je prav, da nanj opozorimo tudi Gospodarski zbor. Izobraževanje v delovnih organizacijah na videz ne izgleda pomembno, je pa resnično in ekonomsko opravičeno. Nekateri primeri naših delovnih organizacij dokazujejo, da so prav s pomočjo takega drobnega izobraževanja ob delu dosegli zelo visoko proizvodnost dela. To se pravi, da je treba pravilno oceniti naloge posameznih izobraževalnih ustanov v strukturi našega izobraževalnega sistema, pri tem pa ne pretiravati ne z eno ne z drugo skrajnostjo. Od samih priporočil in visoko donečih parol ne smemo pričakovati uspehov, ampak bodo ti plod predvsem večje lastne ustvarjalnosti. Izobraževati moramo bolj učinkovito in z večjo uglašenostjo z našimi družbenimi potrebami. To je edini stvarni in resnični pogoj za družbeno uveljavljanje izobraževalnega dela in tudi za ustvarjanje dohodka, če ob tej priložnosti govorimo tudi o njem.

(Seja je bila zaključena ob 13.20.)

SOCIALNO - ZDRAVSTVENI ZBOR

21. seja

(27. decembra 1965)

Predsedovala: dr. Ruža Šegedin,
predsednik Socialno-zdravstvenega zbora.

Začetek seje ob 9.30.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Tovarišice in tovariši poslanci!
Pričenjam 21. sejo Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Svojo odsotnost sta opravičila poslanca Vlado Planinc in Marjan Petrovčič. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Seji zbora prisostvujejo kot predstavnika Izvršnega sveta tovarišica Majda Gaspari, član Izvršnega sveta in tovariš Stane Šelih, republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo ter tovariš Savo Šifrer, kot predstavnik zakonodajno-pravne komisije Skupščine SRS in odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora Skupščine SRS.

Vabljeni so bili še naslednji gostje: dr. Stanko Lajevec, predsednik strokovnega sveta republiškega zdravstvenega centra, dr. Dušan Fortič, direktor Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik, Andrej Petelin, predsednik upravnega odbora pozavarovalnega sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov in predstavnik skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Slovenije. Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Predlog dnevnega reda ste prejeli. Glede na to, da velja zvezni zakon o najvišji meji prispevkov za socialno zavarovanje do konca letošnjega leta, se je v razpravah v skupščinskih odborih postavilo vprašanje, če naj omeji republika s svojim zakonom stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje za leto 1966. Ker so analize pokazale, da bi bila v Sloveniji za leto 1966 nujna omejitev stopnje tega prispevka, je predložil odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanja od 1. januarja 1966 dalje. Glede na to predlagam, da se dnevni red današnje seje zbora dopolni z novo točko, in sicer: »obravnavava in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje.«

Da bi bilo moč uskladiti zakone in odloke, ki jih danes vzporedno z nami sprejema tudi Republiški zbor, predlagam poleg dopolnitve, da spremenimo še tudi vrstni red točk predlaganega dnevnega reda, in sicer takole:

1. odobritev zapisnika 20. seje Socialno-zdravstvenega zbora;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov;

6. razprava o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe v Sloveniji;

7. obravnava stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov in

8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Se zbor strinja s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ima morda kdo kakšen dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 20. seje Socialno-zdravstvenega zbora.

Zapisnik 20. seje zbora ste prejeli skupaj z vabilom za to sejo. Ima morda kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik odobren in da ga bom podpisala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Predlog zakona, ki ga je Skupščini SRS predložil Izvršni svet, šte zato, da bi se z njim lahko podrobneje seznanili, prejeli že meseca novembra. Z gradivom za današnjo sejo zbora ste prejeli tudi poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, poročilo zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije ter sklepe Izvršnega sveta v zvezi z amandmaji skupščinskih odborov. Danes pa ste prejeli še dodatno poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije. Predlagam, da poročil, ki ste jih že prejeli, ne čitamo. Prosim poročevalca stalnega odbora, tovariša Milana Loštrka, da seznaní poslance z dodatnim poročilom.

Milan Loštrk: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 17. 12. 1965 obravnaval spremembe k predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija na seji dne 8. 12. 1965 in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije do amandmajev, ki sta jih v predlogu zakona sprejela odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora.

Na skupni seji z odborom za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora dne 24. 12. 1965 pa je odbor ponovno obravnaval zgoraj navedeno stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ter usklajeval amandmaja obeh odborov

k 11. členu predloga zakona. Kot prve je sprejel spremembe zakonodajno-pravne komisije k 7., 7. a, 7. b in k 7. c členu amandmaja odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora ter odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora. Odbor je sprejel tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k 30. členu predloga zakona.

Odbor je ugotovil, da je Izvršni svet Skupščine SRS sprejel vse amandmaje, ki sta jih predlagala odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora, razen amandmaja, da se v zdravstvenem zavarovanju kmetov ne zagotavlja zdravstveno varstvo za aktivno tuberkulozo in amandmaja k 11. členu.

Stališče Izvršnega sveta je, da mora osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov vključevati tudi zdravljenje aktivne tuberkuloze, ter da bi morala skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov določati stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov, v soglasju s Skupščino SR Slovenije.

Po vsestranski in temeljiti razpravi o vprašanju, ali naj osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov vključuje tudi zdravljenje aktivne tuberkuloze, ali pa naj zdravljenje te boleznι bremeni občinske proračune, sta odbora osvojila stališče Izvršnega sveta, iz razlogov, navedenih v obrazložitvi teh stališč. Zato sta odbora umaknila zadevni amandma in predlagala naslednjo dopolnitev k svojim amandmajem:

K 7.a členu :

— za 1. točko se vstavi točka 1.a, ki se glasi: Zdravljenje v vseh zdravstvenih zavodih in na bolnikovem domu, če zavarovanec zboli za aktivno tuberkulozo katerekoli oblike.«;

— v 10. točki se besedilo »iz 1. točke« nadomesti z besedilom »iz 1. in 1.a točke«.

K 7.d členu : Ta člen se črta v celoti.

Z navedenimi spremembami amandmajev je zdravljenje aktivne tuberkuloze vključeno v osnovno zavarovanje, prav tako pa tudi zdravila za zdravljenje te boleznι v celoti bremene sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Predstavnιk Izvršnega sveta je navedene amandmaje sprejel.

Na seji dne 17. 12. 1965 se je odbor strinjal s stališčem Izvršnega sveta glede določevanja stopnje osnovnega prispevka ter umaknil svoj amandma k 11. členu predloga zakona. Prišel je namreč do prepričanja, da določanje stopenj prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje s strani komunalnih skupnosti kmetov iz ekonomskih razlogov ne bi bilo oportuno. Spričo velikih razlik v ekonomski moči kmetov po posameznih komunalnih skupnostih bi bile tudi obremenitve kmetov bistveno različne.

Odbor se je strinjal s stališčem Izvršnega sveta, da je realizacija načela vzajemnosti in solidarnosti v zdravstvenem zavarovanju kmetov ekonomsko bolj pereč problem kot v zdravstvenem zavarovanju delavcev ter da je to načelo in načelo samofinanciranja mogoče izpeljati le v širših mejah. Nadalje je odbor upošteval, da je učinkovito izvajanje zdravstvenega zavarovanja kmetov v veliki meri odvisno prav od ustreznega sistema pozavarovanja. Pozavarovanje pa bo lahko odigralo svojo vlogo le tedaj, če bo razpolagalo z zadostnimi sredstvi. Po mnenju odbora pa bo sredstva mogoče zbrati z določitvijo enotne stopnje osnovnega prispevka za vso republiko.

Glede na to, da se odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora na seji dne 20. 12. 1965 ni strinjal s stališčem Izvršnega sveta glede določanja stopnje prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje ter je vztrajal pri svojem amandmaju k 11. členu predloga zakona, sta odbora na skupni seji dne 24. decembra 1965 usklajevala svoji stališči. Odbor je vztrajal pri stališču, ki ga je zavzel na seji dne 17. 12. 1965, to je, da stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določa skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v soglasju s Skupščino SR Slovenije. Odbor za delo in socialno zavarovanje pa je vztrajal pri svojem amandmaju.

Odbor je k predlogu zakona sprejel še naslednji amandma:

Za 26. členom se doda nov 26. a člen, ki se glasi:

»S splošnimi akti, izdanimi na podlagi 11. člena tega zakona, se za leto 1966 lahko določi, da imajo določbe o stopnjah prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov učinek od 1. 1. 1966 dalje.«

Dopolnitev je potrebna, ker se po 2. odstavku 217. člena ustave Socialistične republike Slovenije lahko samo z zakonom določi, da imajo predpisi, izdani na podlagi zakona, učinek za nazaj. Samoupravni organi socialnega zavarovanja kmetov, ki bodo po tem zakonu formirani šele v mesecu januarju, stopenj prispevkov ne bi mogli določiti z učinkom za nazaj, kolikor to z zakonom ne bi bilo izrecno določeno. Tudi upravni odbor republiškega sklada za pozavarovanje, ki po 26. členu predloga zakona opravlja funkcijo bodoče skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, dokler se ta ne bo sestala na prvem zasedanju, ne bo v stanju sprejeti ustrezne stopnje prispevkov, še manj pa bi lahko Skupščina SR Slovenije dala soglasje k tej stopnji do 1. januarja 1966.

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, navedenimi v obeh poročilih. Predstavnik Izvršnega sveta se je strinjal tudi s tem amandmajem. Amandma je v enakem besedilu sprejel tudi odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

Strinjam se tudi z novim amandmajem zakonodajno-pravne komisije k 30. členu predloga zakona iz razlogov, ki so navedeni v dodatnem poročilu te komisije.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, tovarišico Majdo Gaspari za ustno obrazložitev zakonskega predloga.

Majda Gaspari: Tovariši in tovarišice poslanci! Predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov temelji na načelu samofinanciranja in samoupravljanja zavarovancev. Takšna načela uveljavlja že temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov in obvezuje republike, da jih uresničijo tudi v svojih zakonih. To pomeni, da si na osnovi teh načel zagotavljajo kmetje zdravstveno varstvo neposredno s prispevki v sklad zavarovanja. Potemtakem postajajo kmetje sami edini nosilci in oblikovalci svojega zdravstvenega zavarovanja. Uvedba načela samofinanciranja kot edine obvezne oblike financiranja osnovnega in razširjenega zdravstvenega zavarovanja kmetov pomeni, da se postavlja, tako kot delavsko, tudi kmečko zdravstveno zavarovanje na lastne ekonomske osnove, s čimer se bolj približuje zavarovancem samim. V tem je tudi glavna razlika med predlogom zakona, o katerem razpravljate danes in med sedaj še veljavnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov, spre-

jetim leta 1961, ko so bili prispevki občinskih skupščin v sklade zdravstvenega zavarovanja kmetov še obvezni.

Toda že ob sprejemanju sedaj veljavnega zakona je bilo poudarjeno, da ima taka rešitev le prehodni značaj in da bo treba čimprej uvesti samofinanciranje v zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev.

Predloženi zakon ureja torej financiranje in organizacijo zdravstvenega zavarovanja kmetov po načelu samozavarovanja. Uresničevanje tega načela, predvsem pa obseg zavarovanja, je potemtakem v tesni zvezi s finančno zmožljivostjo kmetijskih proizvajalcev. Ker bodo nosili v bodoče kmetje sami stroške svojega zavarovanja in tudi sami neposredno upravljali s skladi, naj bi upoštevajoč neposredne koristi, ki jim jih prinaša zdravstveno zavarovanje, predvsem tudi sami odločali o tem, kolikšen obseg pravic hočejo imeti in, če so te pravice tudi pripravljene sami financirati. Predlog zakona omogoča osnovno in razširjeno zdravstveno zavarovanje. Osnovno zavarovanje je po predloženem zakonu obvezno za vse zavarovance na območju republike, medtem ko se razširjeno zavarovanje lahko uvede le za območje posamezne komunalne skupnosti. Razširjeno zavarovanje se uvede lahko šele potem, ko so bile sprejete zadevne odločitve zavarovancev, in sicer tako kot to določa zakon. Potem postane tudi to zavarovanje obvezno za vse zavarovance tistega območja, na katerega se nanaša tak sklep.

Osnovno zdravstveno zavarovanje, ki ga uvaja predlog zakona, je glede obsega širše od tistega, ki ga določa sedaj veljavni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Bistvena razširitev osnovnega zdravstvenega zavarovanja se nanaša na popolno zdravstveno varstvo kmečkih otrok do 15 let starosti, dalje na ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev šol II. stopnje ter na porodniško pomoč doma in v bolnišnici. Pomembna je tudi razširitev pravice do zdravljenja v splošnih in specialnih bolnišnicah prvih 14 dni s tem, da zavarovanec nosi 50 % stroškov takšnega zdravljenja, medtem ko je moral doslej kriti vse stroške sam. Takšen obseg obveznega osnovnega zdravstvenega zavarovanja je dobil podporo na vseh razgovorih s kmetijskimi proizvajalci in zdravstvenimi delavci.

Po stanju ob koncu meseca avgusta letošnjega leta je bilo v naši republici vključenih v zdravstveno zavarovanje kmetov 115 882 zavarovancev. Če k temu številu prištejemo še njihove družinske člane, je zajemalo to zavarovanje 353 346 oseb. Zaradi podružbljenja zemlje in razširjenja kooperacijskih odnosov zasebnih proizvajalcev s socialističnim sektorjem stalno pada zadnja leta število nosilcev zdravstvenega zavarovanja kmetov. Hitro se spreminja tudi struktura zavarovancev. Razmerje med zavarovanci in njihovimi družinskimi člani znaša v kmečkem zavarovanju 1 : 3, medtem ko je v delavskem zavarovanju le 1 : 0,9. Takšno razmerje pomeni, da so skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov bolj obremenjeni, saj je med koristniki pravic iz tega zavarovanja kar dve tretjini takih, ki v sklad ne vplačujejo nikakršnih prispevkov. Takšen obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov in razmerje med aktivnimi in pasivnimi koristniki zdravstvenega varstva iz tega naslova predpostavljata ustrezen ekonomski položaj kmečkih gospodarstev. Glede tega lahko ugotovimo, da se je z ukrepi gospodarske reforme, predvsem s spremembami cen, povečala gospodarska zmožljivost zasebnih kmetijskih proizvajalcev. Višje cene kmetijskih proizvodov same po sebi zagotavljajo večji dohodek ob enaki proizvodnji.

Cilj reformnih prizadevanj je nedvomno ta, da spodbudimo večjo proizvodnjo in produktivnost na vseh področjih gospodarske in družbene aktivnosti,

torej tudi v individualni kmetijski proizvodnji. Edino le tako je mogoče izdelati in uresničiti načrte za izboljšanje osebnega in družbenega standarda. Torej je in bo tudi sedanj in bodoči obseg zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev odvisen od rezultatov njihovega dela. Tudi že sama težnja za boljše zdravstveno varstvo po načelu samofinanciranja bo hkrati pomenila močan stimulan za večja prizadevanja in za večje proizvodne uspehe. Prav takšna prizadevanja bodo ustvarila možnosti, da se bodo lahko zavarovanci-kmetje čim hitreje odločili za razširitev pravic svojega zdravstvenega zavarovanja.

Kljub uvedbi samofinanciranja v kmečkem zdravstvenem zavarovanju, s čimer odpadejo obvezni prispevki občinskih proračunov v sklad tega zavarovanja, bo obstajala v financiranju tega zavarovanja še v bodoče tudi družbena intervencija. Že temeljni zakon in tudi predlog republiškega zakona dopuščata namreč možnost, da krijejo občine tudi v prihodnje, vendar po lastni presoji, stroške za zdravstveno pomoč tistim kmetom, ki jih zaradi svojega premoženjskega stanja niso sposobni kriti sami. Prav tako bo ostala tudi v bodoče še intervencija republike, ki že sedaj prispeva k stroškom zdravljenja kmetov-borcev in njihovih družin toliko sredstev, da imajo le-ti enak obseg zdravstvenega varstva kot ga imajo zavarovanci iz delavskega zavarovanja. Takih upravičencev bo prihodnje leto približno 63 000, od tega 19 000 nosilcev teh pravic in približno 44 000 njihovih družinskih članov.

Dosedanji mehanizem financiranja, kot tudi instrument pozavarovanja, sta pokazala v preteklosti nekatere slabosti. Predvsem ni odigral svoje vloge v tem zavarovanju instrument pozavarovanja. Po predlogu zakona naj bi stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določala skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v soglasju s Skupščino Socialistične republike Slovenije. Takšno določilo navidezno sicer ni v skladu z načelom, ki velja za sistem socialnega zavarovanja delavcev, ko določa stopnje prispevka za to zdravstveno zavarovanje skupščina komunalne skupnosti v soglasju z občinsko skupščino. Vendar od tega načela odstopa že temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki predpisuje, da določa višino prispevka za zdravstveno zavarovanje kmetov republiški zakon. Ta izjema ima osnovo predvsem v ekonomskih razlogih, kajti uresničenje načela vzajemnosti in solidarnosti je v zdravstvenem zavarovanju kmetov neprimerno bolj pereč problem kot je v delavskem zavarovanju. Glede ekonomskih pogojev in ekonomske zmogljivosti so namreč med kmečkimi gospodarstvi velike razlike, ki se kažejo tudi v različni odmeri davkov. Te razlike so tolikšne, da pomembno vplivajo na stopnje in višino obremenitve posameznih gospodarstev tudi v tako širokih skupnostih kot jih predvideva predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja.

Očitno je torej, da je možno izpeljati v zdravstvenem zavarovanju kmetov načelo samofinanciranja in načelo vzajemnosti ter solidarnosti le v širših mejah. V nasprotnem primeru bi bila obremenitev kmetov-zavarovancev s prispevki za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje na območjih, kjer prevladujejo kmetje-zavarovanci tretjega in četrtega proizvodnega okoliša, tolikšna, da bi jo ne mogli niti kmetje niti občine. Na teh območjih bi zato lahko nastali tolikšni primanjkljaji, da bi ogrozili poslovanje skladov osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov in s tem delovanje njihovega obveznega zdravstvenega zavarovanja. V takem primeru bi zgubilo tudi samoupravljanje vsako materialno možnost, da se uveljavi kot uspešen nosilec tega zavarovanja. Potemtakem je očitno, da se samoupravljanje v zdravstvenem zavarovanju kmetov

lahko učinkovito razvije in uveljavi samo z enotno stopnjo prispevka za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje, ki je rezultat širše rizične skupnosti. Prav enotna republiška stopnja prispevka za obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov postavlja načelo solidarnosti in vzajemnosti kmetov v širše meje s sistemom pozavarovanja, kot ga predvideva predlog zakona. Na osnovi tega sistema bi namreč prispevale ekonomsko razvitejše in močnejše komunalne rizične skupnosti v sklad pozavarovanja, ki bi ta sredstva lahko uporabil za boljše zdravstveno varstvo kmetov v ekonomsko šibkejših skupnostih.

Predlog zakona sicer predvideva, da se sredstva republiškega sklada za pozavarovanje oblikujejo iz premij, ki jih plačujejo komunalne skupnosti. Vendar premije niso več v smislu predloga zakona dodatna obremenitev kmetov-zavarovancev k stopnji prispevka za njihovo obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje kot je bilo to doslej, temveč bi bilo možno črpati premije kot dohodek republiškega sklada za pozavarovanje iz sredstev, zbranih za enotno stopnjo za obvezno zdravstveno zavarovanje. Če republiški sklad za pozavarovanje ne bi imel dovolj sredstev za intervencije, bo lahko samofinanciranje z zakonom določenega osnovnega zavarovanja resno ogroženo prav zaradi primanjkljajev, ki jih ne bo mogoče kriti. Republiški sklad za pozavarovanje ne bo imel dovolj sredstev za take intervencije, če mu ne bodo zagotovljeni dohodki z enotno stopnjo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje. To kažejo tudi izkušnje sedanjega sklada za pozavarovanje. Sredstva tega sklada naj bi namreč zagotovila, po določbi zakona iz leta 1961 kritje razlik, ki so nastale v osnovnem zdravstvenem zavarovanju zaradi različnih rizikov kot posledica objektivnih zdravstvenih in tudi gospodarskih ter demografskih razmer. Menimo, da je iz navedenih razlogov določba zakona, da določa republiška skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov enotno stopnjo za obvezno osnovno zavarovanje, ekonomsko in družbeno najustreznejša, hkrati pa bi bila tudi zaradi postopka in stroškov najcenejša in najenostavnejša.

Izkušnje iz preteklih let kažejo, da lahko presežejo dejanski izdatki skladov v začetku leta planirane izdatke. Do tega prihaja predvsem zato, ker se spreminjajo cene zdravstvenih storitev in lahko tudi zaradi okolnosti, ki jih ni mogoče naprej predvideti. Zato nastajajo ob koncu leta primanjkljaji, ki naj bi se po predlogu zakona praviloma pokrivali iz rezerve sklada. Če ta sredstva ne zadoščajo, pridejo lahko v poštev tudi sredstva sklada za pozavarovanje, vendar le tedaj, če je primanjkljaj nastal zaradi rizika, ki ga krije pozavarovanje. Sicer se primanjkljaj krije z izrednimi prispevki, ki jih predpisuje skupščina komunalnih skupnosti v soglasju z občinskimi skupščinami. Poleg načela samofinanciranja, ki ga zakon uvaja in s tem odpravlja značilnosti proračunskih odnosov in starega sistema, stremi predlog zakona še za tem, da se ustvari tudi v tem zavarovanju trdna materialna osnova za realizacijo načel samoupravljanja. Zato ureja predloženi zakon tudi organizacijo samouprave tako, da bodo komunalne skupnosti kmetov teritorialno usklajene z območji komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, kar naj zagotovi učinkovito ter racionalno zdravstveno varstvo. Poleg tega naj zagotovi enotna republiška prispevna stopnja za osnovo zdravstveno varstvo solidne materialne osnove za samoupravnost kmetov-zavarovancev.

Tovariši in tovarišice poslanci! V imenu Izvršnega sveta predlagam Socialno-zdravstvenemu zboru, da sprejme predloženi zakon z amandmaji, ki so jih sprejeli odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora, odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora ter

zakonodajno-pravna komisija z izjemo amandmaja k 11. členu predloga zakona, ki ga je sprejel odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Začenjam razpravo. Predlagam, da je razprava najprej načelna in potem šele po posameznih členih. — Prosim, kdo želi sodelovati v razpravi? Prosim, dr. Stjepan Bunta.

Dr. Stjepan Bunta: Gre predvsem za to, da se izjavimo o zakonu o kmetijskem zavarovanju, s čimer postavljamo vrsto vprašanj, ki smo si jih postavili že pred meseci, ko smo začeli s to razpravo. Predvsem nas zanima, kaj vnaša novi zakon na področje zdravstvene zakonodaje, kaj na področje zdravstvene službe kot izvajalca zdravstvenega varstva, kaj daje nosilec zavarovanja, se pravi kmetijskemu prebivalstvu in končno, kaj prinaša novega v našo skupnost sploh. Spet si torej postavljamo zopet ista vprašanja glede obsega pravic, načina plačevanja in glede tega ali bodo na ta način pridobljena sredstva zadostovala za izvajanje zadostnega zdravstvenega varstva.

Po temeljitih razpravah in pretresu predlogov, ki jih zakon vsebuje, mi slimo, da ne prinaša za zdravstveno službo kot izvajalca zdravstvenega varstva bistveno nič novega. Morda vnaša celo v nekaterih primerih glede na nov način zavarovanja, vsaj za nekaj časa določeno zmedo za kmetijske zavarovance, ki jih v Sloveniji ni tolikšno število, pa pravzaprav niti ne vemo natančno, kaj jim prinaša. V pogovorih s kmetijskimi zavarovanci in tudi z drugimi se slišijo dokaj nasprotni izjave. Na eni strani je kmetijsko prebivalstvo za večji obseg zdravstvenega zavarovanja in je hkrati tudi za delno zvišanje prispevkov. Toda te izjave so kontradiktorne predvsem zaradi tega, ker večje število kmetov določb zakona sploh ne pozna. Nedvomno bo velika razlika med sedanjimi prispevki ob enakem obsegu pravic in prispevki, ki jih predvideva novi zakon. Kmečki zavarovanci sicer pričakujejo neko določeno zvišanje prispevkov, ne predvidevajo pa tako močnega zvišanja, ki bo nujno, če bodo hoteli imeti tiste pravice, kot jih predvideva predloženi zakon. Kakšna bo torej reakcija, ko bo zakon sprejet in ali bomo sposobni kriti vse te potrebe?

Pomembno je torej vprašanje, če kmečko prebivalstvo zmore to obremenitev ali je ne zmore. Ne bi se hotel spuščati v razpravljanje o ekonomski moči našega kmeta in kmetijskih proizvajalcev sploh. Vendar vsakdanje izkušnje kažejo, da ekonomska moč kmetov ni ravno velika. Vsi vemo, da ni šel razvoj privatnega kmetijstva isto pot kot je šel razvoj privatne obrti. Danes imamo precej revnih kmetov, ki novih večjih obremenitev zagotovo ne bodo zmogli.

V času dvomesečnega bivanja v SR Hrvatski in SR Srbiji, kjer sem se zanimal za to vprašanje, sem ugotovil, da izvajanje zakona o zdravstvenem zavarovanju ne gre po načrtani poti. Očitno je, da mnogi zavarovanci, posebno revnejši, ne morejo in ne plačujejo prispevkov za zdravstveno zavarovanje, s čimer opuščajo hkrati skrb za svoje zdravstveno varstvo. Na drugi strani pa gredo premožnejši kmetje drugo pot in sicer se privatno zavarujejo pri DOZ. Tako prejemajo za čas bolezni določeno dnevno premijo in si tako na povsem drug način zagotavljajo samofinanciranje zdravstvenega varstva. Predstavniki nekaterih zavodov za socialno zavarovanje so povedali, da se prav na račun kmetijskega prebivalstva v zadnjem času močnejše črpajo skladi delavskega zavarovanja, in sicer s koriščenjem zdravstvenih knjižic delavcev. Priznati pač moramo, da je zdravstveni službi več ali manj vseeno, na katero šifro vračuna

zdravstveno storitev, ne da bi pri tem pomislili na to, da s tem bremenijo sklad delavskega in ne sklad kmečkkega zavarovanja.

Mimo tega so se pojavili še primeri, ki jih niso predvidevali, in sicer, da so najprej tisti kmetje, ki so bili zaposleni, prepisovali vse posestvo in imetje na resničnega kmeta, da bi tako pridobili pravico do otroških doklad. Zdaj gredo v nasprotno smer in prepisujejo posestvo na zaposlenega delavca, da bi tako s pomočjo njega dobila vsa družina pravico do delavskega zavarovanja. Skratka, vse bolj se kaže močnejše črpanje in izkoriščanje skladov delavskega zavarovanja. Razen tega se postavlja še vprašanje prispevkov občin za revnejše kmete. Že doslej smo imeli izkušnje, da se občine pogostokrat izogibajo plačevati prispevke za kmetijsko zavarovanje. Sedaj jih zakon direktno ne obvezuje več plačevati te prispevke. Zato je razumljivo, da bo le redko katera občina planirala večja sredstva za kritje stroškov za zdravljenje revnejših kmetov, bodisi v celoti ali vsaj deloma.

Na osnovi analize, ki smo jo delali v občini Ljubljana-Vič-Rudnik — ta ima večji odstotek kmetijskega prebivalstva glede na svoje zaledje — smo prišli do ugotovitve, da bi rabili, če bi hoteli dejansko kriti vse te potrebe, skorajda ista sredstva, kot smo jih doslej plačevali v sklad kmetijskega zavarovanja. To pomeni, da bi morala občina rezervirati vsaj približno enaka sredstva kot jih je prispevala doslej za kmetijsko zavarovanje.

Ta sredstva ne bodo tako majhna kot mislimo. Na drugi strani pa se je bati, da občinski proračuni ne bodo zmogli teh sredstev. Če jih bodo zmogli, bodo kmetom plačevali zdravljenja, sicer pa jih ne bodo. Človek se pri tem nehote vpraša, če ne prehajamo v obdobje, ko postaja zdravstveno stanje prebivalstva in posameznika manj vredno kot je bilo doslej. Slišal sem tudi pripombe, da v zadnjem času upada individualna in družbena odgovornost za zdravje posameznika in celo včasih za zdravje naroda sploh. Na ta vprašanja smo naleteli že večkrat; npr. kadar gre za dodelitev deviznih sredstev za nabavo zdravil, ali pa da gre za investicije v zdravstvu. Takšne primere smo lahko videli v Ljubljani ali drugod in sedaj prihajamo do istega vprašanja tudi pri kmetijskih zavarovancih. Postaviti torej to vprašanje samo tako: če bodo sredstva, bomo pač plačevali te razlike za kmetijske proizvajalce, če jih ne bo, jih tudi ne bomo plačevali, je po mojem nevzdržno. Ne moremo in ne smemo si to dovoliti, saj gre za vprašanje zdravstvenega posameznika, ali dela družbe. Obseg pravic iz kmetijskega zavarovanja prinaša veliko novost predvsem na področju zdravstvenega varstva otrok do 15. leta starosti. Določb, ki predvidevajo zatiranje in preprečevanje nalezljivih bolezni ne smemo prezreti. Tudi, če bi šli na to, da je zdravljenje poškodb, razne bolezni in varstvo zdravja več ali manj zadeva posameznika, ne more to veljati za nalezljive bolezni. Menim, da bi morali ohraniti in tudi v tem zakonu spoštovati temeljne določbe tega zakona. Ni namreč vseeno, ali te določbe spoštujemo ali ne in tudi ni vseeno, če preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni bremeni sklad kmetijskega zavarovanja ali nek drug sklad. Smo torej v dilemi, če bo lahko kril sklad kmetijskega zavarovanja vse te obveznosti, ki jih predvideva zakon. Nalezljive bolezni niso stvar posameznika in samo individualnega varstva, marveč prizadenejo v enaki meri delavca in kmeta. Nalezljive bolezni postajajo včasih nevarnost za ves narod. Mislim, da je to vprašanje, ki bi ga morali reševati širše in ga ne tako poenostavljati, pri tem pa obiti določbe temeljnega zakona o zatiranju in preprečevanju nalezljivih bolezni. Ni tudi vseeno, če se bodo zbirala sredstva za te namene z višanjem davkov, ali na kak drug način. Če je to skupna skrb, potem

ta ne more iti samo na breme kmetijskega proizvajalca in ne more samo on o tem odločati. Spomniti se moramo, da imamo tudi v naši republiki določene nalezljive bolezni, ki so splošnega pomena (tuberkuloza, močan porast spolnih bolezni, v zadnjem času porast nalezljive zlatenice itd.). Kopica bolezni je torej, ki ne zadevajo samo eno kategorijo prebivalstva, marveč nas vse. Potemtakem naj bo skrb za zatiranje nalezljivih bolezni skrb naš vseh in ne samo skrb enega ali drugega sklada.

Izhajajoč iz tega predlagam zboru spremembo amandmaja k 7. členu, ki naj izloči in posebej obravnava vse nalezljive bolezni in naj pri tem uporablja določbe zakona o zatiranju in preprečevanju nalezljivih bolezni. Mislim na ustanovitve posebnega skupnega sklada za zatiranje in preprečevanje nalezljivih bolezni, ki naj bi se formiral iz sredstev sklada kmetijskega zavarovanja, delavskega zavarovanja in s prispevki skupnosti. Morda bi se našla tudi neka druga sredstva, morda davek na promet s kmetijskimi pridelki itd. Tako bi lahko ta sredstva posebnega skupnega sklada smotrno uporabljali v širših akcijah za zatiranje in zdravljenje nalezljivih bolezni.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: V zvezi s predlogom dr. Bunte bi opozorila na to, da nas glede nalezljivih bolezni veže zvezni temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Ta našteva v 1. členu vse nalezljive bolezni, katerih preprečevanje in zdravljenje se financira neposredno iz sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov. Če je dr. Bunta želel dati k našemu predlogu zakona amandma, ga pač moram opozoriti, da tak amandma ne more biti sprejet, ker bi bil v nasprotju z zveznim zakonom.

Razprave v našem odboru in tudi v začasnem odboru spomladi letos so opozarjale na vprašanje nalezljivih bolezni. Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev kot tudi temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov nalaga financiranje zdravljenja in preprečevanje nalezljivih bolezni tema dvema skladoma. Naš stalni odbor je že tudi dal predlog, da se opozori ustrezne organe na eventualno spremembo zvezne zakonodaje. Torej tak amandma, ki bi ga sicer moral dr. Bunta predložiti pismeno, ne more biti sprejet, ker je v nasprotju z obstoječo zvezno zakonodajo. Mislim pa, da je treba vprašanje nalezljivih bolezni proučevati še vnaprej oziroma ga reševati na drug način. To, kar je predlagal dr. Bunta, je morda samo vprašanje tehnike. Ali tovariš dr. Bunta vseeno vztraja pri predlogu amandmaja?

Dr. Stjepan Bunta: Tega mnenja ostajam, vendar ne vztrajam pri amandmaju.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, kdo želi še razpravljati?

Štefan Sreš: Predloženi zakon uvaja bistvene spremembe v sistemu zdravstvenega zavarovanja kmetov, predvsem na področju samoupravnega mehanizma, ki ga doslej nismo imeli in na področju sistema financiranja. Menim, da je zelo pozitivno, da smo razširili zdravstveno varstvo na predšolske in šolo-obvezne otroke. To lahko že ocenjujemo kot začetek naših teženj za uvedbo nacionalnega zavarovanja.

Predloženi amandmaji k prvemu delu tega zakona ohranjajo v glavnem tudi dosednji obseg zdravstvenega varstva, le da je povečana participacija neposrednih koristnikov. Vendar je to bolj sprejemljivo kot pa je sprejemljiv

obseg, ki ga je predvideval prvi zakonski osnutek, ki je zajemal res samo nalezljive bolezni in to samo tiste, ki jih navaja temeljni zakon.

Tako mislijo tudi kmetje-zavarovanci, kar dokazujejo razprave, ki smo jih imeli zadnje čase na terenu. Zakon ima tudi nekatere posledične pomanjkljivosti. Nisem sicer proti sprejemu zakona, vendar bi rad opozoril na nekatere posledice, ki lahko pri tem nastanejo.

Z doslednostjo pri načelu samofinanciranja smo na kmeta-zavarovanca prenesli tudi del socialnega varstva. To hočemo utemeljiti s tem, da predlog zakona v ničemer ne spreminja dosedanjih kriterijev za določitev svojstva zavarovane osebe. Kot doslej so lahko zavarovane tudi tiste osebe, ki niso z zasebnim kmetijskim proizvajalcem v nobenem sorodstvu. Dokažejo samo, da na tem posestvu delajo in da tega ni mogoče jemati kot obstoj delovnega razmerja. V Pomurju imajo precej takih oseb, ki so duševno ali fizično zaostale in so jih zato dali skrbstveni organi posameznim kmetom v oskrbo. Res je, da te osebe na kmetijskem posestvu tudi delajo in zato tudi ne prejema kmet nobenega povračila za njihovo vzdrževanje. Vendar s tem prenašamo na tega kmeta tudi celotno skrb za zdravstveno varstvo teh oseb. To je en tak problem. Drug tak problem je vaška revščina. Še nimamo dokončno izdelanih analiz, koliko je zavarovanih po zakonu o zdravstvenem zavarovanju takšnih kmetov, ki pravzaprav niso kmetje. Ker nismo namreč mogli najti primerne predpisa, imamo sedaj zavarovane kot kmete tudi tiste, ki imajo 10 ali celo manj arov kmetijske površine. Zaradi tega je bila na razgovorih meseca maja, ko je bila na našem območju posebna komisija začasnega odbora za proučevanje te problematike, izražena misel, da bi bilo treba ob uvedbi načela samofinanciranja potrebno rešiti tudi vprašanje kroga zavarovanih oseb z omejitvijo glede na doseženi katastrski dohodek. Bil je dan predlog na 50 000, ker je ta številka zajeta tudi pri davčni oprostitvi.

Drug problem, ki nastaja z uvedbo načela samofinanciranja, je vprašanje tistih zasebnih kmetijskih proizvajalcev, ki so zavarovani že po drugih predpisih, in sicer po delavskem zavarovanju. Takšnih je v Pomurju nekaj nad 4000. Analiza tega problema v občini Ljutomer kaže, da ti posedujejo povprečno 2 in pol ha zemlje. To pomeni, da je samo v ljutomerski občini nad 2000 ha zemlje v rokah tistih, ki so ali v rednem delovnem razmerju, ali so obrtniki, zavarovani kot obrtniki ali so upokojeanci.

Po nekih ocenitvah bi bilo takšne zemlje v Pomurju približno 8000 ha. Menimo, da nastaja z uvedbo načela samofinanciranja brez eventualnih sprememb predpisov in davčnih obremenitev, posebna kategorija privilegiranih ljudi. Pri sedanjih prizadevanjih za povečanje kmetijske proizvodnje na teh 8000 ha v Pomurju bo to zelo težko doseči, saj je njihova proizvodnja pri sedanjih pogojih rentabilnejša od kmeta-zavarovanca za 15 %. Že 1963. leta smo predlagali, da bi za zdravstveno varstvo kmetov plačevali vsi, ki imajo davku zavezane dohodke iz kmetijstva. Po tem zakonskem predlogu izpade ta skupina v celoti. Menimo, da bi bilo treba to vprašanje temeljito proučiti. V primeru, da katastrskega dohodka kmetov, ki niso zavarovani po kmečkem zavarovanju, ni mogoče obremeniti s prispevki za zdravstvena zavarovanja kmetov, moramo spremeniti sistem obdavčenja, ki bo preprečil nastajanje privilegirane skupine kmetijskih proizvajalcev. Mislim, da je to tudi v skladu z družbenimi prizadevanji za stabilizacijo kmetijstva.

Še na en problem bi želel opozoriti, ki je bil že večkrat predmet obravnav na terenu. Prelivanje sredstev v načelu ni dovoljeno in tudi predloženi zakon

ustvarja mejo med delavskim in kmečkim zavarovanjem. Pri vsem tem se poraja vprašanje: je to v praksi tudi res tako?

Dobro se zavedamo, da je kmetijska proizvodnja ostajala vsa povojna leta na primitivni ravni. Kmetu nismo dali nobenih materialnih možnosti, da bi se okreпил. Te razprave so tudi sedaj zaradi kreditov in o tem, kako naj bi kmet povečal svojo produktivnost in s tem dosegel tudi boljši ekonomski položaj. Prav dobro se zavedamo, da tako kot sedanjost, bo tudi bodoča delovna sila za druge veje gospodarstva v glavnem rekrutiral kmečki živelj. Tovarna hoče zdravega človeka, zato je tudi pred zaposlitvijo zdravniški pregled. Prav na ekonomsko nerazvitih območjih vidimo, da potrebuje gospodarstvo res zdravega človeka, kar nam kažejo tudi podatki o TBC. V delavskem zavarovanju je TBC bolezen, ki je zajeta kot rizik v pozavarovanju. Pomurje, ki je na splošno znano kot področje še z zelo močno razvito tuberkulozo, ne prejema iz pozavarovanja v delavskem zavarovanju nobenih povračil. Če analiziramo TBC v kmečkem zavarovanju, vidimo, da znašajo stroški za zdravljenje TBC na našem območju 20 % vseh stroškov zdravstvenega zavarovanja kmetov. Če bi prevladali to zdravljenje na občinske skupščine, bi pri nas to pomenilo, da bi plačevali namesto dosedanjih 67 milijonov prispevkov iz proračunov približno 120 milijonov za zdravljenje TBC. Ker so ti podatki vzeti samo za zdravljenje v stacionarnih zdravstvenih zavodih, niso upoštevana ambulantna zdravljenja. Pri vsem tem moramo upoštevati tudi to, da bo šla velika večina teh mladih ljudi, ki jim dajemo celotno zdravstveno varstvo, v bodoče tudi v druge veje gospodarstva. Tam bo začela kot zdrava delovna sila takoj ustvarjati prispevke tudi za zdravstveno zavarovanje. Takšnih do 15 let starosti je v Pomurju 21 % vseh zavarovanih oseb v kmečkem zavarovanju.

Če upoštevamo vse to, lahko trdimo, da že danes obstaja določeno prelihanje teh sredstev, vendar ne iz delavskega zavarovanja v kmečko, marveč iz kmečkega zavarovanja v delavsko.

Pri tem je treba naglasiti še to, da je vedno več ostarelih kmetov. Tudi podatki za Pomurje kažejo, da je 25 % ljudi, ki so zavarovani po kmečkem zavarovanju, starih nad 60 let. Če seštejemo osebe do 15 leta in tiste nad 60 let starosti, ki so v celoti ali vsaj v veliki večini vzdrževane osebe, potem pomeni, da je za delo sposobnih ljudi v Pomurju približno 50 %. Pri tem nismo upoštevali tiste kmečke mladine, ki se šola in ne tistih, ki gredo vsako leto na sezonsko delo v tujino. Teh je približno 5000. Če vse to skupaj seštejemo, je približno 40 % vseh tistih, ki jih mora vzdrževati zdravstveno zavarovanje kmetov. Skoraj 50 % pa je takih, ki jim je treba preskrbeti tudi sredstva za njihovo zdravljenje.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima tovariš Jože Oblak.

Jože Oblak: Predlagan je republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki določa, da se zdravstveno zavarovanje kmetov izvaja po načelih samofinanciranja in samoupravljanja s sredstvi v okviru skupnosti socialnega zavarovanja kmetov.

Kljub temu, da je načelo samofinanciranja zdravstvenega zavarovanja kmetov urejeno z zveznim temeljnim zakonom, se mi zdi nujno potrebno ugotoviti, če je sistem samofinanciranja najbolj primeren in če upošteva sedanje stanje ter nadaljnji razvoj kmetijstva sploh. Za sedanje stanje zasebnih kmetov je značilno, da žive in delajo v pogojih dinamičnih družbenoeko-

nomskih sprememb na vasi, ki jih je sprožil splošni gospodarski razvoj. Ti pogoji zahtevajo čedalje večje vključevanje družbenih sredstev v te procese, da se pospešita napredek celotnega kmetijstva in socialistična preobrazba vasi.

Za to zelo dinamično gibanje, ki se je začelo nekako 1955. leta, so značilna naslednja dejstva:

1. stalno upadanje števila kmečkega prebivalstva;
2. stalno povečevanje površin družbenega sektorja kmetijstva, ki mu jih odstopajo zasebni kmeti;
3. občutno zaostajanje rasti kmetijstva, zlasti še neposrednih kmetijskih proizvajalcev. za rastjo ostalega gospodarstva, kar je tudi pomemben razlog za njegovo nestanovitnost.

V podkrepitev teh ugotovitev naj navedem nekaj števil:

Število kmečkega prebivalstva je od predvojnih 825 000 padlo v letu 1964 na 480 000 in število aktivnega kmečkega prebivalstva od 445 000 na 260 000, kar znaša 42 %. Delež kmetijskega prebivalstva se je od leta 1948 zmanjšal od 48,9 % na 29,5 % v letu 1964. Razumljivo je, da je padalo število kmečkega prebivalstva najmočneje v hribovitih delih, od koder je mlada in zdrava kmečka mladina odhajala v industrijo. Odhajanje kmečke mladine v industrijo ni pojav samo pri nas, marveč tudi v vseh zahodnoevropskih deželah, kljub raznim ugodnostim, ki jih tam nudijo kmetijskim proizvajalcem kot npr.: carinska zaščita, subvencioniranje in kreditiranje zasebnega kmetijstva, kmetijska strokovna služba, sodobna mehanizacija itd.

Na Zahodu je povprečno kmečko gospodarstvo 4—5-krat večje od slovenskega. Letni odtok kmečkega prebivalstva znaša tam 0,3 %, medtem ko je bil pri nas zaradi naglega vsestranskega gospodarskega razvoja v zadnjem desetletju kar 7-krat večji in je znašal 2,1 % na leto. Ta proces se bo, čeprav nekoliko počasneje, nadaljeval tudi v naslednjem obdobju skladno z naraščanjem proizvajalnih sil in narodnega dohodka. Z gospodarsko reformo predvidena intenzifikacija gospodarstva bo omogočila nadaljnjo rast osebnih dohodkov in s tem tudi standarda. V tej zvezi se pojavlja predvideni hitrejši razvoj terciarnih dejavnosti, kar bo tudi vplivalo na odliko kmečkega prebivalstva. Vsi ti procesi so vplivali in vplivajo na nastanek precejšnjega števila »starčevskih gospodarstev« in tudi na pojav velikega števila »mešanih gospodarstev« kmetov — delavcev.

Leta 1947 smo imeli v Sloveniji 130 000 čistih kmečkih gospodarstev in 26 000 mešanih kmečko-delavskih gospodarstev. Ob popisu leta 1960 je bilo čistih kmečkih gospodarstev 96 000, število mešano kmečko-delavskih gospodarstev pa je naraslo kar na 84 000, medtem ko je bilo 15 000 nekmetijskih gospodarstev. Prav tako se je zmanjšala povprečna velikost kmetijskega gospodarstva in so se zmanjšale tudi obdelovalne ter orne površine. Predvsem je hitro padalo število čistih kmetijskih gospodarstev na račun porasta števila mešano delavsko-kmečkih gospodarstev, v katera so se spremenila nekdanja čista kmečka gospodarstva. V zvezi z navedenimi dejstvi moramo ugotoviti nenehno drobljenje kmečkega gospodarstva.

Zanimiva je ugotovitev kmetijskih strokovnjakov, da ima polovico kmetijskih gospodarstev povprečno vsaj enega družinskega člana, ki je stalno zaposlen izven kmetijstva. Iz tega naslova je izvirala v letu 1963 polovica skupnih denarnih prejemkov.

Kljub precejšnji razkosanosti, to je majhni obdelovalni površini na enega aktivnega kmetovalca, je na kmetih veliko pomanjkanje delovne sile, saj nudi hiter gospodarski razvoj velike možnosti za zaposlitev odvečne kmečke delovne

sile. Tako so leta 1957 zaposlovala kmečka gospodarstva tujo delovno silo v povprečju 28 dni v letu, leta 1961 pa samo še 12 dni. Ta delovna sila, ki jo vedno bolj primanjkuje, je precej draga.

Posledica vsega tega je bila, da je padlo zanimanje kmetijskih proizvajalcev za rast kmetijske proizvodnje, kar je vplivalo tudi na počasen razvoj in celo na stagnacijo predvsem blagovne proizvodnje zasebnega sektorja kmetijstva.

V družbenem sektorju kmetijstva je po nekaterih podatkih proizvodnja na enoto površine skoraj za polovico večja kot v zasebnem sektorju. Razumljivo je, da je tudi razlika v storilnosti večja. V družbenem sektorju kmetijstva je odpadlo leta 1963 na enega zaposlenega približno milijon dinarjev narodnega dohodka, medtem ko je prišlo na aktivnega kmeta približno 250 000 dinarjev. Zaradi velikih razlik v rezultatih proizvodnje je družbeno utemeljeno povečanje površin družbenega sektorja. Dinamika pridobivanja novih površin za družbeni sektor kmetijstva je bila najmočnejša predvsem v letih 1961—1963. V Sloveniji je približno 200 000 ha od skupnih 630 000 ha, ki so primerni za obdelavo s težjo mehanizacijo. To površino naj bi družbeni sektor dosegel nekako leta 1970. Pri tem ni treba še posebej navajati, da hribovska zemlja ni zanimiva za družbeni sektor, ki jo odklanja celo tam, kjer jo zasebniki sami ponujajo. Hitrost povečevanja površin družbenega sektorja je letos padla zato, ker kmetijske organizacije niso imele sredstev, da bi lahko odkupile znatnejše površine. Ukrepi gospodarske reforme na področju kmetijstva so spodbudni za nadaljnjo aktivizacijo kmetijstva tako glede hitrejšega naraščanja proizvodnje kot tudi glede nadaljnjega podružbljenja obdelovalnih površin. Zaradi takšne smeri razvoja našega kmetijstva se mi zdi neutemeljeno uvesti v zdravstvenem zavarovanju kmetov samofinanciranje, pri čemer naj bi bila oproščena plačevanja prispevkov vsa mešana delavsko-kmečka gospodarstva. Število teh kot vemo, narašča iz leta v leto. Menim, da s tem ne ohranjamo samo profil delavca-kmeta, marveč celo spodbujamo nastajanje novih delavcev-kmetov. To pa po mojem ni v skladu s cilji gospodarske reforme in z razvojem našega gospodarstva in s preobrazbo vasi.

Omenil sem že, da je bilo leta 1947 v Sloveniji 26 000 mešanih kmečko-delavskih gospodarstev, leta 1960 pa že kar 84 000. Dovolite mi, da ob tej priložnosti spomnim na stališče, ki ga je posredoval v svojem poročilu dne 16. 6. 1965 začasni odbor našega zbora za proučevanje problematike zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Ugotovljeno je, pravi poročilo, da so obremenitve nekaterih kmetov v letošnjem letu samo na prispevkih za zdravstveno zavarovanje mnogo večje kot so bile v lanskem letu za davke in za zdravstveno zavarovanje skupaj. Upoštevati je treba tudi proces podružbljenja kmetijskih zemljišč, ki bo imel za posledico, da bodo ostali kmetje predvsem v višinskih delih. Zato meni večina kmetijskih zavarovancev, da sami ne bodo zmogli financirati kmečko zavarovanje. Zato je nujno, da o bodoče sodelujejo pri financiranju zdravstvenega zavarovanja kmetov tudi tisti, ki imajo davku zavezane dohodke od kmetijstva, pa niso kmetijski zavarovanci in da sodeluje tudi družbena skupnost. Poudarjeno je bilo, da niti v kapitalističnih državah, kjer imajo kmečko zavarovanje, ni uvedeno načelo samofinanciranja. Podobnega mnenja glede financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov sta tudi upravni odbor Republiškega zavoda za socialno zavarovanje in upravni odbor republiškega sklada za pozavarovanje, ko ugotavljata, da prehaja vsa boljša nižinska zemlja postopoma v družbeno last. Toliko manj je moč pričakovati, da bi moglo kmečko prebivalstvo, ki bo ostalo na slabši zemlji, samofinancirati svoje zdrav-

stveno zavarovanje. V zasebni kmetijski proizvodnji ostajajo večinoma ostareli ljudje, bolehní in fizično manj sposobni za delo, kar velja predvsem za višinske dele. Mlada in zdrava kmečka delovna sila odhaja iz vasi v industrijo in pomaga ustvarjati dobrine za širšo družbeno skupnost. Zato bi bilo prav, da tudi širša družbena skupnost pomaga zaostali kmetijski proizvodnji. V socialistični družbi se ne bi smelo dogoditi, da bi določen del prebivalstva ostal brez učinkovitega zdravstvenega varstva zato, ker je gospodarsko najmanj proizvoden. Celó v deželah s kapitalistično ureditvijo uvajajo v raznih oblikah dopolnilne vire za financiranje kmečkega zavarovanja, ker kmetje sami tega ne zmorejo. Kot vidimo iz osnutka predloženega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, niso bila upoštevana ta stališča, saj zvezni temeljni zakon striktno določa sistem samofinanciranja.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima tovariš dr. Drago Plešivčnik.

Dr. Drago Plešivčnik: Za predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov se lahko glasuje pod pogojem, da so upoštewane spremembe 7. člena, kot jih je predložil odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora glede obsega osnovnega in obveznega zavarovanja z upoštevanjem današnjega dodatnega poročila. Predlagani amandmaji so izraz najosnovnejših želja naših ljudi na kmetih. Hkrati so sprejemljivi s strani zdravstvene službe, ki se čuti v precejšnji meri odgovorna za zdravje prebivalstva, saj ti amandmaji vendarle omogočajo kmetijskim zavarovancem, ki še vedno predstavljajo precejšen odstotek našega naroda, zdravljenje v razmeroma dragih zdravstvenih zavodih, kadar je pomoč s te strani potrebna. Zato res ne moremo odstopati od takega obsega zdravstvenega zavarovanja. Glede njegovega financiranja nastopajo brez dvoma velike težave. V razpravi pred nekaj meseci smo ugotavljali in tudi danes ugotavljamo, da ob sedanji starostni strukturi kmetijskih zavarovancev in ob njihovi sedanji gospodarski moči res ni mogoče samofinanciranje zdravstvenega zavarovanja kmetov. Takrat smo razpravo zaključili z ugotovitvijo, da ne moremo sprejeti dokončnih stališč, ker pričakujemo gospodarsko reformo, ki bo prinesla nove elemente na vas. Danes o tem vemo že nekaj več. Kmetje sami priznavajo, da so sicer tržne cene njim v prid, vendar je še ostala nespremenjena starostna struktura, še vedno je ostala migracija za delo sposobnih ljudi v industrijo, v negospodarske dejavnosti, v upravo in tudi v tujino. Začenja se komaj skromna mehanizacija individualnih kmetijskih proizvajalcev. Ta se bo okrepila šele v prihodnjih letih in povečala produktivnost, če bo ostal režim do kmečkega vprašanja pri današnjih konceptih. Zato dvomim, če je večji del naših kmetov že danes gospodarsko toliko močan, da bi zmožel takšno finančno obremenitev za zdravstveno zavarovanje, kot bi bilo potrebno za predlagano osnovno zdravstveno zavarovanje in sicer brez bistvene škode za njegovo produktivnost. To bodo kmetje sposobni šele čez nekaj let, ko bodo sodobneje izvajali agrikulturo in ne danes, ko s tem šele začenjajo. Zato menim, da ni umestno brezpogojno vztrajanje pri samofinanciranju v sedanjem smislu. Zakaj nihče ne predlaga samofinanciranja, denimo zdravstvenega varstva upokoencev? Zato ne, ker vsakdo ve, da tu ni mogoče dobiti potrebnih sredstev. Zakaj čez noč ne uvajamo ekonomskih najemnin za stanovanja? Zato ne, ker so izračunali, da bi bila obremenitev prehuda. Če isto ugotavljamo za kmetijske proizvajalce, ne vidim torej razloga, da ne bi iskali drugih rešitev. Lahko sicer

ostanemo še pri načelu samofinanciranja, vendar ne smemo izhajati samo iz aktivnih individualnih proizvajalcev, marveč kot doslej, upoštevati tudi vire kmetijskih osnovnih sredstev. To so obdelovalne površine, oziroma katastrski dohodek in iz teh dveh je treba tudi zajemati sredstva.

Zato posredujem Skupščini predlog, ki ga je dala skupina zastopnikov kmetov občinski skupščini Slovenj Gradec glede financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov. Prvič: za sklad zdravstvenega zavarovanja naj se še naprej zbira 6% osnovna stopnja od katastrskega dohodka, ki ga plačujejo vsi plačniki dohodnine. Drugič: sedanja premija, 1,3% od katastrskega dohodka, ki ga plačujejo samo kmetijski zavarovanci, naj se zviša na 4 do 5%. Ne vem, koliko sredstev bi s tem zbrali. Kmetje trdijo, da bi tako obremenitev še zmogli. Prepričan sem, da bodo kmetje svoje sklade zelo čuvali in jih skušali čimbolj racionalno trošiti, saj se bojijo za svoje zdravje in za svoj obstoj. Naj za primer navedem željo, ki so jo izrazili na nedavnem zasedanju občinske skupščine. Dejali so, da naj v bolnišnicah poenostavijo vsaj hrano, da bi tako znižali stroške hospitalnega zdravljenja, čeprav v bolnišnicah običajno ne pretiravajo z dobro hrano. Nadalje menijo kmetje, da bi se lahko določena sredstva za sklad njihovega zdravstvenega zavarovanja stekala tudi iz dohodkov gozdarskih dejavnosti. Kmetje utrpijo namreč največ hudih nezgod prav pri delu v gozdovih in pri prevažanju lesa za gozdarske organizacije. Za zdravljenje izkoriščajo sredstva kmetijskega zavarovanja. Četrto: ni malo primerov, ko kmetijske zadruge vzamejo v najem kmečka posestva in od teh zemljišč ne plačujejo ničesar v sklad zdravstvenega zavarovanja kmetov. V hiši ostanejo starejši ljudje z minimalno ohišnico, prispevajo torej minimalen znesek za sklad zdravstvenega zavarovanja, čeprav so veliki potrošniki teh skladov zaradi pogostih obolenj v starejših letih. Tudi iz teh virov bi lahko bogatili sklad zdravstvenega zavarovanja kmetov in bi tako lahko le zbrali potrebna sredstva za predlagani obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Vsi kmetje pa soglašajo s tem, da naj bo prispevna stopnja enaka za vso republiko.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Tovariš dr. Plešivčnik, ali predlog kmetov z vašega območja osvajate kot svoj amandma, ali ste samo želeli seznaniti zbor z njihovimi predlogi.

Dr. Drago Plešivčnik: Navedel sem samo predloge kmetov. Za amandma manjkajo definitivni izračuni.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Andrej Petelin, predsednik upravnega odbora pozavarovalnega sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Andrej Petelin: Tovarišice in tovariši poslanci! Po dolgem času je zakon le pred skupščino. Prva razprava o njem je bila že spomladi 1963. leta, skoraj po treh letih pa bo zakon končno le sprejet. Vse te dolgotrajne razprave in odlašanja s sprejemom zakona so verjetno tudi vzrok za sedanje stanje skladov zdravstvenega zavarovanja kmečkih zavarovancev. Želja vseh samoupravnih organov je bila, da se čimprej zakonsko uredijo pravice zavarovancev, financiranje in tudi samoupravljanje s strani samih zavarovancev.

V celotnem samoupravnem sistemu je postalo upravljanje zdravstvenega zavarovanja kmetov že absurd, saj je v teh organih sodelovalo zelo malo kme-

tov, čeprav bi bili sami najbolj zainteresirani za reševanje problemov svojega zavarovanja. Z novim zakonom bodo nastopile na tem področju velike spremembe, kar bo pozitivno vplivalo na gospodarjenje s sredstvi in tudi na večje zanimanje samih zavarovancev za to zavarovanje.

Lahko poudarim, da so se tudi sedanji upravni odbori, ki so upravljali s skladi, zelo resno ukvarjali s problematiko zdravstvenega zavarovanja, čeprav so bili vseh 5 let v hudih finančnih težavah. Skupaj s komunalnimi zavodi so si prizadevali, da bi uredili težka finančna vprašanja. Brez dvoma je v večletnih razpravah uspelo razčistiti mnoga vprašanja. Plod teh razprav je današnji osnutek zakona, ki ureja probleme zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Z zakonom so nekatere pravice, ki so bile uveljavljene leta 1961, sicer zmanjšane, vendar so ugodnosti na drugi strani precej večje. Npr. zdravljenje predšolskih in šolskih otrok. Tako se v skupnem obsegu pravice bistveno ne zmanjšujejo, marveč povečujejo, kar bo pozitivno odjeknilo med zavarovanci. Razpravljaj pa bi predvsem o nekem drugem problemu, o katerem največ govore v naših samoupravnih organih in v komunalnih skupnostih in sicer o problemu samofinanciranja.

Če pogledamo gradivo, ki je priloženo temu zakonskemu predlogu, vidimo, da so plačali kmetje npr. v minulem letu približno 2 milijardi 400 milijonov dinarjev. Od tega zneska so plačali drugi lastniki zemlje, ki niso kmetje, približno 265 milijonov dinarjev. Tako so znašali prispevki kmetov nekaj čez 2 milijardi. Občine so dale 756 milijonov dinarjev, približno eno tretjino prispevka so prispevali v te sklade nekmetje oziroma občine in dve tretjini sami kmečki zavarovanci. Po izračunih za letos in za prihodnje leto, ki jih je napravil republiški zavod za socialno zavarovanje, se vidi, da bodo stroški za kmečko zavarovanje narasli na približno 5 milijard 256 milijonov. Če k temu prištejemo še stroške zdravljenja tuberkuloze, približno 400 milijonov dinarjev, bodo znašali vsi stroški približno 5 milijard 700 milijonov. Če računamo še na razne cene, ki bodo vplivale na te stroške, bodo znašali ti izdatki približno 6 milijard, morda celo več. Torej prihajamo sedaj od sedanjih 2 milijard 100 milijonov na 6 milijard dinarjev. To je zelo resen problem in ne vem, kako ga bodo rešile in s kakšnimi prispevnimi stopnjami bodoča republiška skupnost za pozavarovanje in prav tako tudi komunalne skupnosti. Iz gradiva je razvidno, da bi te izdatke pokrili približno s 17% od katastrskega dohodka. Vendar bomo morali od tega procenta precej odstopati, posebno na pasivnejših predelih, kjer bodo ti prispevki verjetno presegali 50 in tudi 80% katastrskega dohodka, saj je tu tudi nižji katastrski dohodek.

To je eden izmed najvažnejših problemov, s katerimi se bodo ukvarjali novi samoupravni organi zdravstvenega zavarovanja kmetov. Mislim, da bodo prve skupščine najprej obravnavale ta problem in postavile vprašanje revizije zavarovancev. O tem problemu sem že razpravljaj v vašem zboru in tudi v raznih drugih odborih, tedaj, ko se je zakon pripravljaj. Menimo, da ne moremo uvrstiti med te zavarovance prav vseh tistih oseb, ki ne sodijo v delavsko zavarovanje, v obrtniško in še med nekatere druge svobodne poklice. Zato bo nujno potrebno postaviti status kmeta, čeprav zakon pravi, da je kmet vsak tisti, ki mu je kmečko delo reden poklic. Vendar se sprašujem, če je kmet res tudi tisti, ki ima 10 ali 5 arov zemlje in nobenega drugega dohodka razen da dela še drugim večjim kmetom? Isto vprašanje velja za delavca. Menim, da ne more biti delavec tisti, ki bi prejemal na mesec 3 ali 5 tisoč dinarjev osebne dohodka. To je torej še odprto vprašanje.

Nadalje je vprašanje, kaj je s tistimi kmeti, ki so že oddali zemljo družbenemu sektorju. Ali ostane še vnaprej, kljub temu, da so od 10 ha oddali 9 ha, v kmečkem zavarovanju? Menim, da bi morali te primere reševati približno tako, kot rešujemo socialne probleme, za katere plačujejo občine posebne prispevke. Dalje, ali je še lahko zajet v kmečkem zavarovanju tisti kmet, ki dela v Avstriji ali Nemčiji in plačuje 8 mesecev po 2700 dinarjev na mesec za svoje družinske člane, ki so tako zavarovani po delavskem zavarovanju, za ostale 4 mesece, pa je zavarovan kot kmečki proizvajalec? Ali je ta lahko še kmečki proizvajalec, čeprav je 8 mesecev izven kmečkega zavarovanja? Ta je le nekaj vprašanj, ki se bodo zaostrila tedaj, ko bomo začeli uresničevati novi zakon. Samofinanciranje je torej v redu, vendar moramo rešiti vsa tista vprašanja, ki se pojavljajo vzporedno z njim. Res je, da so narasli dohodki kmečkih proizvajalcev po gospodarski reformi. Vendar lahko ugotovimo, da so narasli le za posamezne kategorije kmetov na posameznih območjih.

Iz gradiva je razvidno, da so tovariši poslanci, ko so razpravljali s kmeti in predstavniki občinskih skupščin, ugotovili, da je sestav v eni najbolj agrarnih občinah približno tak, da približno 30 % kmetov lahko plačuje dosedanji prispevek, približno 30 % kmetov ga plačuje s težavo in 30 do 40 % kmečkih proizvajalcev tega prispevka že doslej ni moglo plačevati. Zato so bili razni odpisi in druge terjatve. To je torej precejšen problem.

Čeprav ne sodi v razpravo o tem zakonu problem produktivnosti dela v kmetijski proizvodnji, vendar bi želel reči nekaj besed tudi o tem. O mehanizaciji kmečke proizvodnje precej govorimo, vendar smo glede tega do sedaj zelo malo napravili. Kmečki proizvajalci delajo v glavnem še vedno s starimi proizvodjalnimi sredstvi, le tu in tam si lahko nabavljajo proizvodjalna sredstva samo za devize in ne za dinarje. Takšna politika poraja določene probleme okoli kupovanja deviz oziroma odhajanje na delo v tujino z namenom, da si zaslužijo potrebne devize. Mehanizacija, ki bi lahko vplivala na povečanje produktivnosti, torej zelo počasi prodira na vas in tako bistveno ne bo vplivala na proizvodnjo v prihodnjem letu.

Nadalje je še en problem in sicer problem borcev. Imamo republiški zakon o popolnem zavarovanju borcev, vendar ne vem, kako bo sedaj politično vplivalo na borce dejstvo, da bodo morali, razen v ljubljanskem okraju, kjer imajo že razširjeno zdravstveno zavarovanje, plačevati dvakrat ali vsaj še enkrat več kot so plačevali doslej. Tako bo torej razlika, ki jo bo plačevala republika, razmeroma majhna v primerjavi s tistim, kar je plačevala doslej. Je torej še vrsta problemov, o katerih bi se dalo govoriti, vendar menim, da je zelo pozitivno to, da smo rešili vprašanje zdravljenja šolskih in predšolskih otrok in jih povsem izenačili z delavsko mladino. Tako ne bo več razlik, ki so bile doslej in prav je tako, saj kmečka mladina, ki gre v šole, ne bo ostala na kmetijah. Še z dokončano osemletko ne ostane doma, marveč ostanejo samo duševno manj razviti in manj sposobni. Zato bi bilo prav, da bi se rešilo financiranje tega zavarovanja tako, kot je že bilo rečeno v razpravah. Vendar zdaj zakon to drugače rešuje. Tudi naš upravni odbor se je zavzemal za to, da zdravljenje tuberkuloze ne bi šlo na račun sklada, marveč da se to prenese na širše področje plačevanja. To bi bilo še toliko bolj umestno — gre za približno 400 milijonov dinarjev — ker zdaj izpade od obveznosti plačevanja tega prispevka tista kategorija prebivalcev, ki imajo zemljo in delajo še v industriji. Tudi ta del prebivalstva bi moral prispevati za te namene določena sredstva.

Nadalje se postavlja tudi vprašanje, kaj bo npr. v hribovitih krajih. Mislim npr. na občino Tolmin, ali na nekatere druge primorske občine, ki imajo v glavnem vsa zemljišča v IV. okolišu, kjer kmetje davka ne plačujejo. Kaj bo sedaj, ko te občine od kmetij nimajo nobenega dohodka in bodo morale prispevati iz svojih proračunov za to zdravstveno zavarovanje? S tem v zvezi bodo prav gotovo nastajali zelo težki problemi ne samo za občine, marveč še posebej za naše sklade zdravstvenega zavarovanja kmetov, ki bodo ostajali brez teh sredstev.

Končno še vprašanje pozavarovanja, ki je zelo delikatno vprašanje. Težko se človek odloči za eno ali drugo varianto. Osebnost sem bil prvotno bolj za to, da predpisuje republiška skupnost stopnjo prispevka, vendar je vprašanje, koliko bodo potem upravni odbori in komunalne skupnosti resnično resno obravnavale vso problematiko tega zavarovanja. To je problem, na katerega se čestokrat ne more odgovoriti. Tudi to je torej vprašanje, čeprav je veliko bolj enostavno, na stopnjo enotno predpišemo, o čemer bi tudi tisti kraji, ki so revnejši, razmehroma manj prispevali in bi krili večje izdatke tisti kraji, ki imajo močnejšo kmetijsko proizvodnjo.

To so v glavnem problemi, o katerih sem želel ponovno razpravljati. Prepričan sem, da bomo o zdravstvenem zavarovanju kmetov še precej govorili že zaradi novega sistema financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, želi še kdo razpravljati?

Dr. Albin Pečavar: Glede na nejasnosti pri financiranju in glede na določila zakona, ki predvidevajo, da lahko tudi občine pri tem sodelujejo, menim, da bi bilo nujno potrebno, da občinske skupščine čimprej proučijo in čimprej sprejmejo odloke o tem, katere kategorije zavarovancev, oziroma do katerega limita bodo prispevale svoja sredstva za kritje primanjkljajev.

Vsem nam je jasno, da je vprašanje financiranja največji problem. Če tega ne bi bilo, bi zakon lahko hitreje sprejeli. Ker pa vsi težimo za tem, da naj bi bil problem čimmanjši, predlagam, da bi naš zbor čimprej soočil s tem problemom vse občinske skupščine, z namenom, da bi ga kolikor mogoče omilili.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem načelno razpravo in prehajamo na razpravo po posameznih členih.

Prvo poglavje: »Splošne določbe«. Navajala bom samo posamezne člene, in če ima kdo k njim kake pripombe, naj se javi. Je kaka pripomba od 1. do 6. člena? (Ne javi se nihče.)

Drugo poglavje: »Osnovno zdravstveno zavarovanje«: 7. člen, 7 a, 7 b in 7 c, to so amandmaji, ki jih je predložil naš odbor in s katerimi se je Izvršni svet strinjal.

Tretje poglavje: »Razširjeno zdravstveno zavarovanje: 8. in 9. člen.

Četrto poglavje: »Financiranje zdravstvenega zavarovanja«: od 10. do 18. člena.

Štefan Sreš: Ne vem, ali bomo razpravljali glede prispevkov o različnih stališčih ali ne?

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Naš odbor se je strinjal s formulacijo, ki jo je dal Izvršni svet, in sicer s takšno kot je v tem členu. To se pravi, da

nimamo nikakršnega amandmaja. Amandma ima odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in bo o njem razpravljaj Republiški zbor. Naš odbor se je strinjal s predlogom Izvršnega sveta.

Štefan Sreš: K temu členu bi želel omeniti samo tole:

Po predlogu Izvršnega sveta zgubijo samoupravni organi bistveni vpliv na trošenje sredstev za zdravstveno zavarovanje kmetov, saj praktično nimajo možnosti zagotoviti sredstva. To je pristojnost republiške skupnosti, če nastajajo izgube, pa občinskih skupščin. Iz prakse vemo, kako se upravlja s tistimi sredstvi, za katere meniš, da niso tvoja. Tako bi se tudi omejila oziroma zatrla samoiniciativnost.

Rad bi navedel samo konkreten podatek. Pri nas smo že razpravljali o tem in bili mnenja, da bo amandma tudi sprejet, oziroma da bi se le dalo to kombinirati z neko določeno politiko. Bili so predlogi, naj bi se uvedla stopnja od 15 do 17% od katastrskega dohodka s tem, da bi moral plačati vsak zavarovanec najmanj 10, 15 ali 20 000 dinarjev v ta sklad. S tem so se nekatere občinske skupščine tudi strinjale. Za tiste, ki tudi teh 15 000 dinarjev ne bi mogli plačati, bi plačala zanje občina. Naj se torej določi minimalna stopnja oziroma nek minimalen znesek.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Imate v zvezi z vašo razpravo konkreten predlog oziroma amandma k temu členu, ali pa ste želeli samo opozoriti na določeno pomanjkljivost take formulacije člena?

Štefan Sreš: Osebo bi se strinjal s tistim amandmajem, ki ga je sprejel odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: O tem amandmaju na našem zboru ne moremo razpravljati, ker se naš odbor ni strinjal z njimi, marveč s formulacijo Izvršnega sveta. Gre torej za to, ali vi v svojem imenu predložite tak amandma, oziroma da pri glasovanju izrazite svojo voljo?

Štefan Sreš: Ali ga moram predložiti pismeno? (Da.) Potem naj bi bil to le predlog.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Ima še kdo kako pripombo k 11. členu?

Dr. Stjepan Bunta: Imel bi pripombo k 3. odstavku 12. člena. Ta člen predvideva, da če se predvidevajo olajšave v primeru elementarnih ali drugih nezgod, nikjer pa ni navedeno, da se črtajo tudi obveznosti za kmetijsko zavarovanje. Kdo potem krije te obveznosti v primerih, ko se bo pojavil primankljaj v skladih kmetijskega zavarovanja? Obveznosti do zavarovancev iz skladov pa bodo vendarle ostale.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Lahko predstavnik Izvršnega sveta odgovori na to vprašanje?

Majda Gaspari: V vseh primerih, ko gre za davčne olajšave, odločajo občinske skupščine. Te hkrati lahko sklenejo, da se nadomesti ta del prispevka tako, kot bodo v svojih odlokih sklenile in sicer, da se za določene kategorije

občanov plačuje ta prispevek iz proračuna. Obvezno pa tega tretji odstavek ne nalaga občinskim skupščinam. V tem primeru lahko nastopita obe varianti in sicer kritje izdatkov preko instrumentov, ki jih določa zakon glede pozavarovanja. In drugič, občinska skupščina lahko odloči, da v takem primeru financira tisti del prispevka, ki se nanaša na davčno olajšavo in ga prenese v sklad zdravstvenega zavarovanja.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Se tovariš dr. Bunta zadovolji s tem odgovorom?

Dr. Stjepan Bunta: Glede tega načina reševanja sem skeptičen. Če neka občina, zaradi elementarnih ali drugih nezgod, predpiše te olajšave, potem je zanesljivo, da bo predpisala olajšave tudi pri davkih. Se pravi, da bo tudi njen proračun v nekem smislu skrčen in da zato sama najbrž ne bo zmogla kriti primanjkljaj za pozavarovanje. Hotel sem samo opozoriti na ta člen, ker se mi zdi, da tega vprašanja ne ureja najbolje.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: K temu bi dodala samo to, kar je omenila tovarišica Gasparijeva, in sicer, da imamo tudi zakon o varstvu pred elementarnimi nezgodami, na osnovi katerega se dodeljujejo sredstva v primerih škode, ki nastaja zaradi poplav. Kolikor mi je znano, je bil ob razlagi v naših odborih s strani predstavnika Izvršnega sveta imenovan tudi ta zakon, kot možen vir za financiranje deficita v zvezi z 12. členom.

Majda Gaspari: Želela bi zbor seznaniti s tem, da se v ZIS pripravlja nov predpis, ki bo zelo kompleksno uredil vprašanje elementarnih nesreč in vseh drugih vprašanj, ki nastopajo ob raznih elementarnih nesrečah in ki bo verjetno uredil tudi tovrstna vprašanja. Sedaj pa velja ta naš zakon kot obvezen predpis.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: So še kakšne pripombe do vključno 18. člena? (Ne.) V. poglavje: »Organizacija zdravstvenega zavarovanja kmetov« od 19. do 22. člena; VI. poglavje: »Uveljavljanje zdravstvenega varstva« 23. člen; VII. poglavje: »Razmerje iz zdravstvenih zavodov« 24. člen; in VIII. poglavje: »Prehodne in končne določbe« od 25. do vključno 30. člena s 26. a členom, kot amandmajem, ki ste ga danes sprejeli. (Ne javi se nihče.)

Ker se nihče ne javlja k razpravi o posameznih členih, dajem predlog zakona v celoti na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (12 poslancev.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor z večino glasov sprejel predlog zakona. Zakon bo sprejet, ko ga bo v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog omenjenega zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet. Nadalje ste pre-

jeli poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter poročilo zakonodajno-pravne komisije. Danes ste prejeli tudi še dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije in amandma poslancev Pomurja k 2. in 3. členu tega zakona, ki ga je v njihovem imenu predložil poslanec Štefan Srež.

Danes je predložil nov amandma še poslanec našega zbora Jože Koritnik. Naj seznanim poslance z njegovim amandmajem: Kot poslanec tega zbora predlagam k 3. členu predloga zakona o pogojih za ustanovitev komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje naslednjo dopolnitev:

v 3. členu tega zakona naj se doda še drugi odstavek, ki bi se glasil: »Ne glede na število aktivnih zavarovancev in upokoјencev, določeno v 1. odstavku tega člena, se lahko ustanovi komunalna skupnost socialnega zavarovanja za območje občin, ki predstavljajo geografsko in gospodarsko zaokroženo celoto, izpolnjujejo pa druge pogoje po tem zakonu«.

V svoji obrazložitvi se tovariš Koritnik sklicuje na obširne razprave na sestankih družbeno-političnih organizacij, zdravstvenih zavodov, društv upokoјencev, pristojnih svetov občinskih skupščin in razprave na skupščini Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja v Trbovljah, dne 24. 12. 1965.

Ugotavlja, da predstavlja Zasavje zaokroženo geografsko, demografsko in gospodarsko celoto z dobro razvito zdravstveno službo. Dalje ugotavlja, da komunalna skupnost štipendira v zadnjih letih 25 bodočih zdravstvenih delavcev, srednje, višje in visoko kvalificirane. To bo omogočilo še nadaljnji razvoj zdravstvene službe. Pravi, da je danes v Zasavju 23 000 aktivnih zavarovancev in upokoјencev, da pa se pričakuje, ker bodo v kratkem začele obratovati nova tovarna polprevodnikov in termoelektrarna II, povečanje števila zavarovancev.

Hkrati opozarja, da je v letošnjem letu pričakovati v skladu zdravstvenega zavarovanja delavcev znaten primanjkljaj, vendar je taka situacija neobičajna in po njihovem mnenju prehodnega značaja.

Iz teh razlogov smatra komunalna skupnost socialnega zavarovanja Trbovlje, da izpolnjuje pogoje za ustanovitev samostojne komunalne skupnosti, če bi se upoštevala njihova dopolnitev k 3. členu.

K temu amandmaju pripominjam, da je ta vezan samo na 3. člen, ne pa hkrati tudi na 2. člen zakona, ki predvideva poleg zdravstvenih domov in bolnišnice tudi še obstoj zavoda za zdravstveno varstvo, ki pa ga na področju Zasavja ni. Predlagatelj namreč pravi, da izpolnjujejo vse druge pogoje po tem zakonu.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta za obrazložitev zakonskega predloga.

Majda Gaspari: Tovariši in tovarišice poslanci! Temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja nalaga republikam, da s svojimi predpisi določijo pogoje, pod katerimi se lahko ustanavljajo skupnosti socialnega zavarovanja, se dovoljujejo spojitve oziroma izločitve komunalnih skupnosti in način, kako se urejajo medsebojna razmerja med občinami, za katere je ustanovljena skupna komunalna skupnost.

Že temeljni zakon postavlja splošen pogoj, da mora biti območje, za katero se ustanavlja komunalna skupnost, sposobno samostojno izvajati zdravstveno zavarovanje. Zato izhaja predlog zakona, o katerem razpravljate iz predpostavke, da je uveljavljanje večjega dela zdravstvenega varstva zagotovljeno, če je poleg ambulantno-polikliničnih zavodov na zadevnem območju še zavod

za zdravstveno varstvo in ustrezne bolnišnične kapacitete. Samo takšna komunalna skupnost bo lahko v sodelovanju s celotno zdravstveno službo na tem območju zagotavljala učinkovito zdravstveno varstvo zavarovancev. Hkrati bi to pomenilo tudi osnovo za medsebojno povezanost zdravstvene službe in socialnega zavarovanja, za smotrno izpopolnjevanje zdravstvenih kapacitet, tako glede dejanskih potreb, kot tudi glede finančnih zmogljivosti območja. Glede pogojev, da se zagotovijo zadostna finančna sredstva za poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja skupnosti, se načrt zakona opira predvsem na zadostno število aktivnih zavarovancev, ki lahko tvorijo takšno rizično skupnost, da bodo njihovi skladi sposobni izvajati zdravstveno zavarovanje.

Osnovo za formiranje sredstev sklada tvorijo namreč prispevki od osebnih dohodkov aktivnih zavarovancev. Tudi dosedanji predpisi so kot pogoj za formiranje komunalnih skupnosti upoštevali število zavarovancev, toda le v višini 10 000. Vendar je praksa pokazala, da takšno število aktivnih zavarovancev ne zagotavlja rizično dovolj močne skupnosti. Ob uzakonitvi gospodarske reforme in v razpravah o ukrepih za stabilizacijo gospodarstva je bilo tudi v tem zboru izrecno poudarjeno, da se bodo morali v prizadevanju za dosego ciljev gospodarske reforme aktivno vključiti prav vsi, ki sredstva ustvarjajo, kot tudi tisti, ki sredstva trošijo.

V zvezi s tem je bilo še posebej rečeno, da se morajo v prizadevanja za čimbolj racionalno trošenje sredstev socialnega zavarovanja vključiti vsi činitelji, ki nastopajo v potrošnji sredstev socialnega in zdravstvenega zavarovanja, kot tudi vsi tisti, ki so posredno ali neposredno odgovorni za uspešno funkcioniranje celotne dejavnosti socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Med te ne sodi samo organizacija zdravstvene službe, marveč tudi služba socialnega zavarovanja. Zato ob tej priliki ni odveč, če ponovim podatek, da imamo sedaj v Sloveniji 24 komunalnih skupnosti in 12 komunalnih zavodov za socialno zavarovanje s 1600 zaposlenimi in da porabimo za to službo na leto približno 4 milijarde dinarjev. To pomeni, da mora vsak aktivni zavarovanec na leto prispevati za službo socialnega zavarovanja nad 6000 dinarjev.

Zaradi tolikšne razdrobljenosti ni organizacija socialnega zavarovanja niti učinkovita niti racionalna. Zato pomenijo določbe v predlogu zakona prvi korak za racionalno ureditev bodoče organizacije socialnega zavarovanja. Z njo želimo doseči učinkovitejše delovanje vseh dejavnosti socialnega zavarovanja in hkrati tudi racionalno trošenje družbenih sredstev. S tem samo ponavljamo sklepe, ki smo jih ob uzakonjenju gospodarske reforme že sprejeli. S predloženim zakonom jih sedaj skušamo tudi uresničevati. V predlogu zakona so določeni tudi pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov. Načeloma naj bi se te skupnosti ujemale s območji komunalnih skupnosti delavcev ter zdravstvenimi središči, kot se predvidevajo po idejnem načrtu bodoče organizacije zdravstvene službe v Sloveniji.

Formiranje novih komunalnih skupnosti za socialno zavarovanje mora torej predvsem zagotoviti bolj racionalno trošenje sredstev zavarovanja in takšno funkcionalno povezavo s celotno zdravstveno službo, ki bo omogočila zavarovancem kvalitetno, učinkovito in relativno cenejšo zdravstveno varstvo.

Eden od pglavitnih pogojev za to je usklajenost območij komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja z bodočimi regionalnimi skupnostmi zdravstvenih zavodov. V teh skupnostih in z njihovo usklajenostjo z območjem, ki funkcionalno povezuje zdravstveno službo, se mora zavarovancem zagotoviti celotno zdravstveno varstvo. Zato mora nova organizacija zajemati vse vrste

zdravstvenih zavodov in vse vrste zdravstvenih storitev, razen nekaterih posameznih najzahtevnejših vrst tega varstva, ki ga je mogoče učinkovito in kvalitetno zagotavljati samo še za večje območje. Takih osnov ni mogoče doseči ob sedanji razdrobljenosti komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in ob sedanjih odnosih med službo socialnega zavarovanja in organizacijo zdravstvene službe. Samo organizacijska in teritorialna skladnost skupnosti socialnega zavarovanja in regionalnih skupnosti zdravstvenih zavodov lahko zagotovi, ob ustrezno nižjih stroških, učinkovitejše zdravstveno varstvo. Če upoštevamo, da terja tako pojmovano zdravstveno varstvo precej večja območja za razvejano zdravstveno službo na vse specialistične stroke in da bodo nove regionalne skupnosti zdravstvenih zavodov prevzele skrb in odgovornost za celotno zdravstveno varstvo na svojem območju, potem je jasno, da predloženi zakon z določitvijo ostrejših pogojev za formiranje komunalnih skupnosti omogoča, da se uveljavi navedena in tak odnos med zavarovancem in zdravstvenim delavcem, ki bo oba stimuliral za čuvanje zdravja. Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Socialno-zdravstveni zbor sprejme predlog zakona skupno z amandmaji odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov in zakonodajno-pravne komisije.

Če se lahko takoj izjavim še o amandmaju, ki ga je prečitala tovarišica predsednica, bi pojasnila, da Izvršni svet ne sprejema tega amandmaja.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim poročevalca odbora, Milana Loštrka, da seznaní zbor s stališči odbora do amandmaja zakonodajno-pravne komisije in do amandmaja poslancev iz Pomurja.

Milan Loštrk: Tovarišice in tovariši poslanci. Kot poročevalec odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dajem zboru v imenu odbora naslednje dodatno poročilo k predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Odbor je na seji dne 17. 12. 1965, obravnaval amandmaje zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, k predlogu navedenega zakona in amandmaje odbora k predlogu zakona, in sicer k 1., 2., 3., 6., 7. in 13. členu. Odbor je navedene amandmaje v celoti sprejel iz razlogov, ki so razvidni iz poročila zakonodajno-pravne komisije Skupščine Socialistične republike Slovenije. Predlagatelj zakonskega predloga se strinja tudi z amandmajem odbora k 2. in 3. členu predloga zakona, glede katerih si je na seji dne 7. 12. 1965 odločitev pridržal.

Na seji dne 24. 12. 1965, je odbor skupno z odborom za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora obravnaval amandmaja k 2. in 3. členu tega predloga, ki so ju pismeno predložili poslanci Republiškega zbora: Edvard Perharc, Ivan Ros, Bogo Verdev in Jože Kolarič ter Štefan Sreš, Anica Gregorc-Kastelic, Mima Borovšak, Jože Štelcl, Justina Zenkovič in Ludvik Bratkovič poslanci Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SRS.

K 2. členu se predlaga, da se črta kot pogoj, da mora biti na območju komunalne skupnosti zavod za zdravstveno varstvo. Z amandmajem k 3. členu pa se predlaga znižanje števila aktivnih zavarovancev in upokojenecv od 30 000 na 25 000.

V načelni razpravi so poslanci ponovno poudarjali, da je treba težiti za ustanavljanjem čimvečjih komunalnih skupnosti, ter da zato ne kaže omiljevati pogoje za ustanavljanje teh skupnosti, ki sta jih odbora sprejela na prejšnji seji. Odbora sta tudi opozorila, da bo že v bližnji perspektivi potrebno ustanoviti še večje, rizično močnejše komunalne skupnosti ter da bo treba zato verjetno te pogoje še bolj zaostriti. Glede na tako stališče so bili poslanci mnenja, da amandmaji niso sprejemljivi, ker bi omogočili ustanovitev še več komunalnih skupnosti, kot pa jih omogoča predlog zakona.

Odbor je na današnji seji ponovno razpravljal o amandmajih poslancev Pomurja k 2. in 3. členu predloga zakona in zavzel stališče, da se amandmaji ne sprejmejo. V imenu odbora predlagam zboru, da sprejme predlog zakona z vsemi sprejetimi amandmaji.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Začenjam razpravo. Prosim najprej za načelno ter šele na to za razpravo po posameznih členih.

Dolfe Vojsk: V razpravi je zakon, ki ne bo imel posledic samo v prihodnjem letu, marveč ima praktičen pomen tudi za daljše obdobje. Pripomogel naj bi urejevati celotno problematiko zdravstvenega varstva zavarovancev in končno tudi vseh državljanov.

V razpravah o tem predlogu in pri ocenjevanju, če je sprejemljiv neodvisno od ukrepov za urejevanje organizacije ter od reševanja mnogih problemov, so nanj v samoupravnih organih občine Ljubljana-Center dokaj ostro reagirali. Večina se strinja s tem, da je treba hitro urejati vse organizacijske probleme, ki tudi na področju samouprave zdravstvenega zavarovanja pomenijo integracijske premike. Ta predlog zakona je v svojih osnovah, kljub mnogim razpravam, šibak in neustrezen, ker je zaradi togih določb npr. glede številčnega cenzusa zavarovancev formalističen. Lahko je ugotoviti, da so imeli predlagatelji pred očmi konkretne komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, ki naj bi nastale z možnimi popravki na mejnih območjih. Temu primerni so seveda tudi pogoji za ustanavljanje novih skupnosti. Iz takšnih osnov je seveda nemogoče presojati osnovne intencije, da naj bi se namreč občani in zavarovanci sami odločili — na osnovi strokovno obdelanih predlogov — za ustanovitev konkretne komunalne skupnosti. Očitno tudi zvezna zakonodaja ni predvidevala takšnega urejanja pogojev za ustanavljanje komunalnih skupnosti v republiki, sicer bi takšne pogoje lahko že sama predpisala. Zato je tudi nesprejemljiva v obrazložitvi zakona trditev, ki uporablja prav isto terminologijo kot pri razdruževanju bivšega okrajnega sklada socialnega zavarovanja in pri ustanavljanju dosedanjih komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja. Tudi tedaj smo namreč trdili, da se bo samouprava okrepila in zdaj — po teh predvidevanjih, prehajamo nazaj na približno enako velikost rizične skupnosti. Če pri tem ne vidimo nikakršnih prizadevanj in uspehov dosedanjih komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, moramo pač dati vsem takratnim organom nezaupnico zaradi napačnih prognoz iz leta 1962 in tudi sistemu, za katerega smo se tedaj odločili. Ta sistem potemtakem tudi v bodoče ne obeta nič dobrega in tudi ne obetajo nič dobrega samoupravni organi. V resnici tega menda nihče noče trditi, saj je očitno vsaj to, da je bilo v dosedanjem sistemu jasno, za kaj sredstva porabljamo in kako jih formiramo. Seveda s tem ne trdim, da smo že dokazali s podrobnimi analizami najbolj natančno porabo teh sredstev. Tega seveda za-

radi združevanja dosedanjih komunalnih skupnosti za socialno zavarovanje tudi v prihodnje ne bomo vedeli, saj bo dopustno prelivanje sredstev in zato bodo tudi manj jasni računi, čeprav nam bo postalo na področju formiranja sredstev v sedanji organizaciji mnogokaj jasnejše. Tako je na ljubljanskem območju očitna razlika v potencialni moči komunalnih skupnosti pri zbiranju sredstev iz osebnih dohodkov, saj so le-ti v različnih občinah različni. Če trdimo, da je pri nas vsak delavec ne glede na to, kje dela, enakopraven, in če nadalje smatramo, da so osebni dohodki v glavnem odraz delovnih uspehov, potem je ekonomska raznolikost komunalnih skupnosti razumljiva. Ne moremo namreč zahtevati enakih pogojev, sicer moramo ustanoviti ne samo slovensko, marveč samo federalno skupnost in to toliko bolj, ker še nimamo definirane osnovnega zdravstvenega varstva, ki je vsakomur zagotovljeno, razširjeno pa je tako ali tako stvar ekonomske moči posameznih območij. Primerjalni podatki v federaciji kažejo, da imajo vse komunalne skupnosti v naši republiki razširjeno zdravstveno varstvo. Ista ugotovitev velja tudi za vse ljubljanske komunalne skupnosti v predvideni komunalni skupnosti Ljubljana, v primerjavi z drugimi komunalnimi skupnostmi v republiki.

Navedene misli obravnavajo objektivne pogoje določenih razlik. So tudi še subjektivni pogoji, ki izvirajo iz različnega operativnega izvajanja politike zavarovanja po komunalnih skupnostih. Ne bi bilo težko navesti dokaze, da ni nikakršnega pravila za to, da bi bile ekonomsko šibkejšje komunalne skupnosti tudi vedno gospodarnejše in se trudile za zmanjšanja razlik. Najvažnejše je to, da hoče predlog zakona urejevati problematiko, čeprav se glavnih problemov sploh ne dotika. Če urejajo na eni strani pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti v neki meri dohodkovno področje gospodarjenja komunalnih skupnosti, vidimo, da na drugi strani ne razčiščujejo izdatkovnega področja. Kaj želimo pravzaprav urediti v končni konsekvenci? To je vprašanje, ki izgleda skoraj nerešljivo. Imamo neurejeno izdatkovno področje, to je sistem in organizacija zdravstvenega varstva. V tej zvezi so zmotna tista pričakovanja, ki temeljijo na trditvi, da se bo vsebinska potrošnja skladov, to je zdravstveno varstvo, uredilo s tem, če bomo imeli skupen kotel. Menim, da bomo neurejene probleme v potrošnji skladov, prav zaradi manjše ekonomske nuje, še bolj zameglili, če sprejmemo takšno ločeno organizacijsko ureditev brez ukrepov na področju organizacije zdravstvene službe. Če temu ni tako, zakaj pa so bili, na primer v Ljubljani, že doslej tako veliki problemi? Zato, ker nikomur ni uspelo doseči enotne zdravstvene politike na tem območju in je bilo v resnici toliko zdravstvenih politik, kolikor je bilo občinskih skupščin. To dejstvo se ne bo, zaradi združene komunalne skupnosti s 363 000 zavarovanci, prav nič spremenilo. Takšna trditev torej pomeni, da moramo nadaljevati pot, ki smo jo že začeli, se pravi, nehajmo se neprestano spraševati, ali naj predpisujemo večje in višje nove stopnje, marveč je osnovno vprašanje, kaj bomo dobili s temi večjimi prispevki. Šele tako bo mogoče odgovoriti na vprašanje, ali so stopnje prispevkov v redu ali ne. Ne gre torej za finančno osnovo rizične skupnosti, marveč za finančno osnovo zdravstvenega varstva v širšem smislu. Tu pa se srečujemo z vsem tistim, kar bi morali vzporedno rešiti. Gre za organsko povezavo problemov organizacije zdravstvenega varstva, za formiranje in izvajanje enotne zdravstvene politike tistih območij, ki geografsko, demografsko, patološko itd. predstavljajo celoto. Gre tudi za urejanje drugih problemov, kot npr. za formiranje in delitev dohodka v zdravstvu, za vprašanje standardov in normativov, za načrtovanje razvoja zdravstvene mreže in podobno.

Zato menim, da moramo vsaj vzporedno, če že ne primarno, sprejeti ukrepe na področju zdravstvenega varstva, nikakor pa ne moremo vnaprej sprejeti strokovno tako podprtih zakonov, kot je tale.

Končno mi dovolite, da omenim tudi tako imenovane lokalne argumente. Če je potrebno, je možno dokazati, da niso sprejele vse komunalne skupnosti takšnih stopenj in ukrepov, kot bi jih morale, če bi hotele kriti vse izdatke. Ne gre tu zgolj za predpisovanje izrednega prispevka, čeprav bo to postalo pri morebitnem združenju osnovno jedro spora, marveč gre za to, da je bil iznos teh manjkajočih sredstev predvsem naperjen v investicijsko izčrpavanje na račun rezerv. Tako bo kot prvo nastopilo vprašanje obratnih sredstev bodočih komunalnih skupnosti. Kljub temu, da bi morala komunalna skupnost Ljubljana-Center ob združitvi formirati na svojem območju po enotni stopnji skoraj 10 % ali za 747 milijonov din več, kot če bi bila samostojna komunalna skupnost, so bili samoupravni organi mnenja, da je rešitev v enotni zdravstveni politiki in v enotnem programu zdravstvenega varstva v Ljubljani. Predlagali so enotne obremenitve za vse območje s tem, da bi morali republiški organi enotno urediti zdravstveno politiko za vso republiko za leto 1966 in tudi sprejeti ukrepe za enoten razvoj zdravstvenega varstva.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, besedo ima dr. Plešivčnik.

Dr. Drago Plešivčnik: Po ukinitvi okrajev kot administrativnih upravno-političnih teritorialnih skupnosti so nastala na našem terenu močna medobčinska gibanja za ureditev mnogih skupnih problemov. Skratka, nastalo je povezovanje skupnih interesov tako na gospodarskem kot tudi na drugih področjih. Na območju občine Velenje, Slovenj Gradec, Dravograd, Ravne in Radlje so ustanovili vrsto skupnih zavodov, skupaj so organizirali nekatere medobčinske službe, se povezali preko banke in se še dogovarjajo o mnogih vprašanjih sodelovanja. Takšna integracija na podlagi skupnih interesov je pogojena z izkušnjami preteklosti, ki so jasno pokazale, da je upravljanje terena z nekega središča uspešno le tedaj, če je njegov obseg res tako velik, da se vidi iz enega konca na drugi in v vsak kot. Če naj bo upravljanje samo deklarativno, potem naj bo središče čim dalj; takih središč naj bo čim manj in — po našem mnenju zadošča eno samo za vso Slovenijo.

Po objavi predvidenih sprememb v organizaciji komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, posebno še po objavi amandmaja glede števila aktivnih zavarovancev in upokojenecv, ki bi naj predstavljalo zavarovalno skupnost, so bile na tem teritoriju živahne razprave v izvršnih svetih komunalnih zavodov, v nekaterih občinskih skupščinah, med predsedniki občinskih skupščin in med zdravstvenimi zavodi ter med zdravstvenimi delavci in sicer v tem smislu, če ne bi kazalo obdržati komunalni zavod za zdravstveno in socialno zavarovanje na Ravnah za vse navedene občine, oziroma, zakaj naj bi ta zavod ukinili.

Na te razprave niso vplivale nobene lokalistične težnje ali osebni interesi, temveč samo tale dejstva:

1. To območje, ki se gospodarsko in upravno integrira, naj bi ostalo povezano tudi glede vzajemne solidarnosti v zdravstvenem in socialnem zavarovanju. Ima vse pogoje, da predstavlja zaključeno zdravstveno regijo s svojim geomedicinskim centrom kot to predvideva reorganizacija zdravstvene službe. Edino, kar območje nima, je zavod za zdravstveno varstvo. To, po mojem in

našem mnenju, ne more biti pogoj ali ovira za tako skupnost, posebno še, ker bodo ti zavodi v bodoči reorganizaciji precej izgubili na svoji veljavi.

2. Komunalni zavod na Ravnah bo zaključil letošnje, v finančnem pogledu nestabilno poslovno leto, verjetno brez izgube, čeprav je doslej zajemal brez Velenja le 24 600 zavarovancev in upokojencev in čeprav je predpisal nižji dopolnilni prispevek kot sosednji zavodi.

Stroški zavoda znašajo na enega zavarovanca v prvih 10 mesecih tega leta 3324 din, medtem ko je republiško povprečje za to obdobje 4915 din. Kljub tem dejstvom, ki govorijo za to, da v nekoliko širšem obsegu ohranjamo svojo samostojnost, smo se začeli dogovarjati s sosedi glede eventualne večje skupnosti. V Mariboru so dejali, da nas sprejmejo, vendar brez obveznosti za odplačilo anuitet. V resnost take izjave dvomim. V Celju nas sprejmejo pod bolj enakopravnimi pogoji. Te povezave nas je strah v toliko, ker smo doslej, kljub težavnim pogojem, izhajali brez izgube. Zdaj se naj priključimo nekam, kjer imajo negativno finančno bilanco. Druge izbire nimamo. Zato boste razumeli naše težnje, da smo še vnaprej samostojni. Mislim, da ni bistvene razlike med rizično skupnostjo 25 000 ali 30 000 zavarovancev, bolj pomembni so drugi pogoji. Če vztrajamo tudi pri številu 30 000 zavarovancev, sem bil dolžan povedati te misli, saj v gradivu prikazana shema bodočih komunalnih zavodov na Slovenskem trga naše območje na levo in na desno s pripombo, da na terenu glede tega ni nikakih bistvenih odstopanj. To ni res. Želimo, da bi pod zakonitimi pogoji lahko suvereno odločali o tem, kar našim interesom najbolj ustreza. Definitivno se še sami nismo odločili, ker hočemo, prej preveriti vse momente, ki bi lahko v tej ali oni varianti vplivali na naša stremljenja. Zato glede tega ne morem predložiti amandma. Hočemo čiste račune in naj tudi glede tega vladajo ekonomske zakonitosti ob upoštevanju socialističnih načel. Če se bomo odločili, da obdržimo svojo skupnost, se globoko zavedamo svojih obveznosti do širše skupnosti kot je npr. sodelovanje pri izgradnji kliničnih bolnišnic, pri izgradnji sosednjih zdravstvenih objektov, pomembnih tudi za nas in podobno.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima tovariš Šarman.

Adolf Šarman: O problemu organizacije skupnosti socialnega zavarovanja in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje je razpravljal naš zbor že na prejšnjem zasedanju dne 26. 10. t. l. Iz zapisnika te seje je razvidno, da je bil zbor mnenja, da v sedanjih pogojih ne kaže prenatglo ukrepati glede tega vprašanja, najmanj pa da bi ukrepali brez podrobne proučitve dosedanjega poslovanja te službe in brez ugotovitve, kaj bomo s tem izboljšali in koliko sredstev lahko prihranili, če sprejmemo uvodoma omenjeni zakon. Zaključek zbora na tem zasedanju se glede tega vprašanja glasi — citiram:

»Reorganizacija komunalne skupnosti mora sloneti na temeljitih proučitvah. Prenagljeno ukrepanje na tem področju bi lahko povzročilo več škode.« Menim, da so zaključki dovolj jasni in bi jih moral upoštevati predlagatelj zakonskega predloga.

Težko se je zadovoljiti s poročilom zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije in s poročilom odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora, ki smo ju kot edino dokumentacijo prejeli skupno s predlogom zakona. Iz teh poročil so ponovno razvidne samo splošne ugotovitve, o katerih je naš zbor že razpravljal na prejšnjem zasedanju, in sicer, da je treba težiti k ustanavljanju čimvečjih rizičnih komunalnih skupnosti socialnega zava-

rovanja, da bi bilo območje le-teh usklajeno z načrtano regionalno organizacijo zdravstvene službe. Le površno so omenjena predvidevanja, da bomo dosegli z reorganizacijo komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in s tem tudi komunalnih zavodov socialnega zavarovanja, racionalizacijo službe socialnega zavarovanja. Te ugotovitve predlagatelja, oziroma omenjenih odborov, niso z ničemer dokazane, kar še posebno velja za racionalizacijo in za izboljšanje službe socialnega zavarovanja.

Dovolite mi, da konkretiziram te svoje trditve samo z nekaterimi podatki z območja sedanje komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev v Ptujju. Ta bi se morala po predlogu zakona nujno priključiti bodoči komunalni skupnosti Maribor. Več ali manj so ti podatki identični tudi za območje Ravne na Koroškem in Mursko Soboto.

Komunalna skupnost socialnega zavarovanja delavcev Ptuj je bila ustanovljena na osnovi zakonskih predpisov, kot vse druge komunalne skupnosti socialnega zavarovanja v Socialistični republiki Sloveniji, in sicer za območje občine Ptuj in Ormož. Tu živi nad 85 000 prebivalcev, od katerih jih je tako ali drugače zavarovanih že 82 000. Skupnost je bila ustanovljena jeseni leta 1962 samo zato, ker nas sedanja skupnost v Mariboru tedaj ni hotela vključiti v njihovo skupnost z zavodom v Mariboru.

Do vključno leta 1962, ko je to območje spadalo k bivšemu okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru, je imel sklad za zdravstveno zavarovanje na tem območju stalno primanjkljaje, in sicer leta 1961 nad 100 milijonov dinarjev in leta 1962 nad 56 milijonov dinarjev. To dejstvo je bilo verjetno takrat tudi razlog, da nas je mariborska komunalna skupnost odklonila.

Že prvo leto samostojnega poslovanja skupnosti in zavoda na tem območju je pokazalo povsem nasproten finančni rezultat tako v skladu za zdravstveno zavarovanje kot tudi v sami službi. Leta 1963 je imel sklad že presežek v znesku nad 57 milijonov dinarjev in naslednjega leta že nad 105 milijonov dinarjev. Stroški službe so bili leta 1963 manjši kot v letu 1962 skoraj za 2 milijona dinarjev s pripombo, da je leta 1962 na tem območju poslovala le podružnica bivšega okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Maribor, leta 1963 pa samostojni komunalni zavod za socialno zavarovanje Ptuj z večjim obsegom dela. Stroški sklada za zdravstveno zavarovanje so bili na enega aktivnega zavarovanca vse doslej na tem območju precej pod republiškim povprečjem. Tako so znašali leta 1963 kar 6581 dinarjev manj, leta 1964 pa 5255 dinarjev manj na aktivnega zavarovanca. V tem letu, po stanju 30. 9. 1965, je stanje nekoliko slabše, saj smo samo za 205 dinarjev nižje od republiškega povprečja, vendar zaradi določenih objektivnih razlogov. Skupščina skupnosti na tem območju je namreč razumela težave občinskih proračunov in zdravstvenih zavodov glede financiranja preventivnega zdravstvenega varstva, odplačevanja anuitet in glede nakupa prepotrebni stanovanj za srednji in višji medicinski kader ter financirala te potrebe v veliki večini v breme sklada za zdravstveno zavarovanje. Ti stroški znašajo v tem letu približno 150 milijonov dinarjev. Tu je tudi razlog, da so stroški sklada za zdravstveno zavarovanje na tem območju v tekočem letu, v primerjavi z drugimi skupnostmi zelo visoki, čeprav še vedno pod republiškim povprečjem. Že samo ti, sicer zelo skromni podatki dokazujejo, da ni samo v večjih in toliko poudarjenih rizičnih skupnostih poslovanje racionalnejše kot to ugotavlja poročilo, ki ga je dal k predlogu zakona odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora. Pray zaradi tega je predlagani pogoj »številno zavarovancev« le formalnega značaja, ki nima mesta v zakonu.

To moram poudariti še posebno zato, ker se ta pogoj aplicira tudi na ustanavljanje skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov. To bi pomenilo za območje občine Ptuj in Ormož, da ne bi mogli ustanavljati lastno komunalno skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov, čeprav je na tem območju 32 870 kmetijskih zavarovancev. Morali bi se torej priključiti k manjši mariborski skupnosti, ki ima sedaj samo 31 573 kmetijskih zavarovancev. To se še posebno odraža na območju sedanje skupnosti v Murski Soboti. Dejansko bi se morale po uveljavitvi tega zakona in s temi pogoji administrativno priključiti močnejše skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov k manjšim. Ta podatek ponovno dokazuje, da je pogoj število zavarovancev res samo formalen in da ga zato ni mogoče sprejeti.

Ponovno lahko ugotovimo, da predlog zakona ni dovolj preštudiran in utemeljen s potrebnimi analizami. Ni mi jasno, zakaj se kot pogoj za ustanovitev komunalne skupnosti predlaga še zavod za zdravstveno varstvo. Ne vem, kakšno vlogo so do danes odigrali okrajni zavodi za zdravstveno varstvo v službi socialnega zavarovanja, da bi morali biti sedaj odločilni činitelj pri ustanavljanju komunalnih skupnosti zavarovanja. Pogoj 90 % kritja stroškov zdravstvenega zavarovanja je v načelu pravilen. V vsakem primeru bi se moral tretirati dohodek iz pozavarovanja kot redni dohodek sklada, ki gre v okvir teh 90 % kritja. To je razumljivo tedaj, če nam je jasno, zakaj in v kakšnih primerih uvajamo pozavarovanje. Po temeljnem zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja je jasno določeno, da se sme kot nevarnosti, ki morajo biti pozavarovane, določiti nevarnosti, ki med drugim izvirajo iz gospodarskih razmer. V 2. točki 1. odstavka 93. člena tega zakona je določeno, da se »pri- znavajo povračila iz skladov za pozavarovanje glede na povprečne osebne dohodke zavarovancev na območju komunalne skupnosti tako, da je povračilo večje, če je to povprečje nižje od republiškega povprečja in narobe.« Če bi bilo pozavarovanje v zdravstvenem zavarovanju delavcev že danes pravilno urejeno, potem tudi ne bi bilo treba uvajati formalnih pogojev za kritje v višini 90 %.

Zato poudarjam, da je treba reševati problem komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in s tem v zvezi tudi problem zdravstvene službe v pravičnem urejanju financiranja skladov za pozavarovanje ter v samem sistemu obeh služb in ne v predlagani reorganizaciji. To je mogoče doseči tudi brez predlaganega zakona, seveda ob pravilnem razumevanju vseh komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja. Kolikor bi sprejeli predlagani zakon, bi močno prizadeli tudi dosedanje uspešno samoupravljanje komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje. Prepričan sem namreč, da so opravili samoupravni organi komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje na območjih, kjer predlagani zakon predvideva likvidacijo skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, do danes veliko delo. Samoupravljanje v predlaganih večjih rizičnih skupnostih zagotovo ne bo tako uspešno, kot je bilo doslej. Tudi nisem prepričan, da je predlagani zakon v skladu s temeljnimi zakonom o zavodih in z ustavo SRS. Sedaj obstoječe komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in komunalni zavodi za socialno zavarovanje so bili ustanovljeni na osnovi zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja ter sklepa republiške skupščine skupnosti socialnega zavarovanja delavcev. Predlagani zakon bi te skupnosti in zavode administrativno ukinil, brez privolitve ustanoviteljev, to je občinskih skupščin.

Temeljni zakon o zavodih določa, kdaj se lahko obstoječi zavodi ukinejo in pod kakšnimi pogoji ter kdo jih lahko ukinja. Gre namreč za že obstoječe skup-

nosti in za obstoječe komunalne zavode za socialno zavarovanje, ki so bili ustanovljeni na osnovi zakonitih predpisov. Postopek za prenehanje zavodov je predpisan v 8. poglavju omenjenega zakona. V 104. členu tega zakona je predpisano, da zavod preneha, če ni več potrebe po dejavnosti, s katero se ukvarja, oziroma če ne more več izpolnjevati svojih obveznosti. 106. člen določa, da izda akt o prenehanju zavoda skupščina občine, v kateri je sedež zavoda. Ta člen še posebej predpisuje, da ni mogoče izdati akta o prenehanju zavoda, če meni družbeno-politična skupnost, delovna ali druga organizacija, da še obstaja potreba po dejavnosti, s katero se zavod ukvarja. Vprašam: kdo je do danes že ugotovil, da ni več potrebe po obstoju komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje, ki bi se morali ukiniti proti svoji volji? Je kdo od predlagateljev tega zakona že vprašal za mnenje o ukinitvi skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje družbeno-politične organizacije skupnosti in kolektive teh zavodov? — Prepričan sem, da tega do danes še nihče ni storil in tudi iz predložene dokumentacije to ni razvidno.

Glede na navedeno menim, da bi moral predlog zakona upoštevati že sprejete pogoje za ustanavljanje skupnosti v obsegu, kot jih je predpisala republiška skupščina skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, če ne želimo administrativno posegati v reorganizacijo skupnosti in zavodov. To še posebno zato, ker menim, da predlog zakona ni v skladu z določili temeljnega zakona o zavodih.

Občinske skupščine kot ustanoviteljice sedanjih skupnosti v določenih regijah naj se dogovarjajo o združevanju skupnosti tedaj, ko bodo ugotovile nujnost takšnega združevanja, da bi tako izboljšali službo in prihranili v celotni potrošnji zdravstvenega zavarovanja.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: V razpravi želi sodelovati tovariš Vinko Kastelic, zvezni poslanec Socialno-zdravstvenega zbora.

Vinko Kastelic: Dovolite, da kot zvezni poslanec skušam osvetliti nekatere probleme, ki se prav ob reformi pojavljajo pred to vejo družbene dejavnosti. Mislim predvsem na zdravstveno zavarovanje in s tem v zvezi na zdravstveno službo. Dejstvo je namreč, da večkrat primitivno ugotavljamo, da so stroški zdravstvene službe preveliki, čeprav to ni točno. Podatki namreč kažejo, da smo pravzaprav edina država v Evropi, ki daje najmanjši del nacionalnega dohodka za potrebe zdravstva. Mi dajemo približno 6 %, vse druge evropske države pa 8 do 12 % narodnega dohodka za te namene. To pomeni, da ne gre za zmanjševanje tovrstnih možnosti, če nočemo osiromašiti in poslabšati zdravstveno stanje našega prebivalstva, marveč gre predvsem za tako trošenje sredstev za zdravstveno varstvo, ki naj da čimvečje možne rezultate. Zato tečejo sedaj razprave o tem, kateri so bistveni vzroki, ki nas ovirajo pri nadaljnji izgradnji zdravstvene službe in pri sistemu financiranja. Iz vseh razprav, tudi v odborih Zvezne skupščine izhaja, da je treba proučiti vprašanje predpisov, ki urejajo pravice do zdravstvenega varstva.

Dejstvo je, da zakon v osnovi jamči vsem državljanom Jugoslavije na tem področju enake pravice. Vendar kaže praktična realizacija teh pravic velike razlike. Na osnovi podatkov iz lanskega leta ugotavljamo, da so največje možnosti za realizacijo teh pravic na nekaterih območjih Slovenije. Tako lahko prispeva npr. v Ljubljani socialno zavarovanje za zdravstveno varstvo 34 000 din za zavarovanca in v Ptujju 24 000 din na zavarovanca, medtem ko je najnižji znesek v Jugoslaviji 6000 din. Pri tem naj omenim, da premore le Zagreb za zdrav-

stveno varstvo 300 din več kot Ptuj, medtem ko vse druge skupnosti v Jugoslaviji manj. To pomeni, da ni rešitev za zdravstveno službo in za zdravstveno zavarovanje le v enostavnem finančnem izravnavanju naših možnosti in tudi ne v jugoslovanskem prelivanju sredstev, marveč leži rešitev le v težnji reforme, ki poudarja načelo, da se naj sredstva trošijo tam, kjer se ustvarjajo in da si naj vsak privošči takšno potrošnjo, kakršno ekonomsko zmore.

Zato tekò zdaj razprave o tem, kaj lahko zagotavlja federacija s svojimi zakoni za vse območje države. Že so se izoblikovala stališča, da je mogoče zagotoviti z zvezno zakonodajo predvsem le minimalno zdravstveno varstvo. To naj zagotovi zdravstveno integriteto, obrambno moč države in podobno, vse drugo pa je dolžnost delovnih organizacij in skupnosti tistih območij, ker se je ustvaril dohodek. Menim, da je ta pot normalna in da je tudi za Slovenijo v okviru Jugoslavije edino mogoča in pravilna. Zato mislim, da moramo posvetiti v naši republiki vso pozornost predvsem sistemu financiranja zdravstvene službe. Sistem dohodka oziroma sistem samostojnega financiranja se toliko časa ne bo uveljavil, dokler ne bomo imeli družbeno dogovorjenih osnov, ki naj omogočijo ta sistem. To se pravi, da potrebujemo standarde, normative, kategorizacijo ustanov, ustrezno sprejete programe, dalje potrebujemo mrežo zdravstvene službe, ki naj zagotavlja njen razvoj, potrebujemo tudi dolgoročne in srednjeročne proporce v delitvi nacionalnega dohodka itd. Le na takih osnovah lahko da sistem dohodka v zdravstvu določene uspehe.

Precej razprav je zdaj glede vprašanja rizičnosti. Nekateri razumejo to vprašanje zelo enostavno, in sicer tako, da upoštevajo le načelo velikih števil. Po tem načelu upoštevajoč enotno zakonodajo, je najbolj pravilna enotna jugoslovanska skupnost, ki naj zagotavlja prelivanje sredstev in enako priznavanje pravic na vsem območju Jugoslavije. Vendar mislim, da nismo v zdravstvu več vezani samo na načelo rizičnosti, saj danes že prehajamo v splošno zdravstveno varstvo, kar je povsem nekaj drugega.

Zato menim, da lahko upoštevamo načelo rizičnosti le do tiste meje, kjer je to še upravičeno glede na zagotavljanje minimalnih pravic iz osnovnega zdravstvenega varstva in ne glede na zagotavljanje razširjenega zdravstvenega varstva.

Razprave o organizaciji nas ne smejo odvesti na napačno pot. Če vidimo bistveno rešitev v združevanju komunalnih skupnosti in v odpravljanju družbene samouprave na tem področju, menimo, da smo šli napačno pot. Razumljivo je, da je tudi tu možna rešitev in sicer v normalnih integracijskih procesih, ki so pogojeni z ekonomsko nujno in spoznanjem problematike na določenih območjih. Le na taki osnovi lahko rastejo zdravi integracijski procesi; z administrativnimi posegi teh nalog ne moremo reševati.

Menim, da v teh razpravah pogrešamo analizo dosedanjega dela komunalnih skupnosti. Nerazumljivo je res, da prihajamo včasih v kontradikcijo sami s seboj, ko uporabljamo enaka dokazila za razdruževanje in za združevanje. Pri tem bi želel opozoriti na dokumentacijo in na razprave, ki so bile ob razdruževanju bivših okrajnih komunalnih skupnosti. Hotel bi opozoriti mimogrede na to, da vprašanje komunalnega sistema pri nas ni rešeno. Menim, da bi bila potrebna tudi analiza o tem, kakšno je bilo poslovanje dosedanjih komunalnih skupnosti in kakšne uspehe so pokazale, kakšni so bili sklepi in kaj so le-ti kolikor so se realizirali — povzročili, da je bila dejavnost komunanih skupnosti marsikje pravilna, bi pokazal samo na primeru Ljubljane.

Ko so komunalne skupnost že leta 1963 sprejele enotna načela za sklepanje pogodb in predlagale, da se poenoti zdravilna politika na območju mesta Ljubljane s tem, da prevzame mestni svet določene pristojnosti, so bile pripravljene, da nosijo same največji del stroškov zavoda za zdravstveno varstvo. Dalje so ob reformi sprejele enotno stopnjo prispevkov, kar pomeni enotno obremenitev za vse delovne organizacije, ne glede na to, v katero skupnost spadajo. Samouprava v socialnem zavarovanju že torej daje uspehe, ki so posledica spoznavanja nujnih ekonomskih in drugih zakonitosti, na drugi strani pa seveda kaže na težave in kako jih je treba najhitreje reševati.

Želel sem torej reči samo to, da nas ne smejo uspavati take ali drugačne organizacijske oblike naše samouprave. Bistveno je področje izdatkov. Že leta 1962 je bilo poudarjeno, da je treba službo socialnega zavarovanja organizirati tako, da bo cenejša in racionalnejša. Isto govorimo tudi danes. Vendar menim, da je popolnoma nekaj drugega samouprava skladov zavarovanja kot je administracija socialnega zavarovanja in da ne moremo in ne bomo pocenili administracije socialnega zavarovanja z združevanjem komunalnih skupnosti. Zvezna zakonodaja namreč predpisuje določene podatke, ki se morajo voditi za vsako občino posebej. Tu pride samo strošek za žiro račun. Nujno je treba izdelati predpise o kategorizaciji, ki naj uveljavijo take pogoje za poslovanje teh zavodov, da bodo zajamčili polno racionalnost in kvaliteto dela v službi socialnega zavarovanja.

Menim, da je treba zdaj posvetiti bistveno pozornost vprašanju organizacije zdravstvene službe, vprašanju sistema financiranja te službe na osnovi dohodka in tudi vprašanju razmerja med osnovnim in razširjenim zdravstvenim zavarovanjem kot tudi vprašanju participacije pri stroških zdravstvenega varstva.

Predsednik dr. R u ž a Š e g e d i n : Besedo ima tovarišica Milka Pogačar.

Milka Pogačar : Tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi ponavljala stvari, o katerih je že govoril dr. Plešivčnik, vendar bi rada poudarila tole: dejstvo, da so v tem zakonskem predlogu razpravljale občinske skupščine, družbeno-politične organizacije in predsedniki občinskih skupščin, je dovolj velik razlog za to, da o tem zakonskem predlogu, preden ga sprejmemo, zelo dobro razmislimo. Nihče ni proti temu, da zajamči zakon takšne geomedicinske centre, ki bodo pogoj za dobro organizirano zdravstveno službo, kar je tudi najvažnejše v skrbi za našega zavarovanca.

Pri nas na Koroškem so vlagali samoupravni organi komunalne skupnosti veliko truda v pravilno delo in za racionalno trošenje sredstev. Za delo komunalne skupnosti so se živo zanimale vse gospodarske organizacije, vsa zdravstvena služba in tudi družbeno-politične organizacije. Posredujem želje in težnje svojega terena, da se poudari pomen našega zavoda in hkrati tudi vprašanje, če je že res primerno, da zakon sprejmemo že danes.

Predsednik dr. R u ž a Š e g e d i n : Besedo ima poslanec Štefan Sreš.

Štefan Sreš : Problematika, ki jo želimo reševati s predloženim zakonom o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, je zelo občutljiva. Občutljiva ne samo zato, ker

neposredno posega v naše življenje, temveč predvsem zato, ker posega na področju zdravstvenega zavarovanja tudi v že pridobljene samoupravne pravice določenega območja. To je v bistvu administrativni poseg v že do sedaj izoblikovane družbene odnose na področju te družbene dejavnosti. Vprašujem se, če je taka naglica, s katero rešujemo navedeno problematiko, res tudi utemeljena. Že stališča, sprejeta na našem zadnjem zasedanju 28. 10. 1965, nakazujejo, da je treba vzporedno z reorganizacijo zdravstvene službe reševati tudi vprašanje reorganizacije komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in službe socialnega zavarovanja. Vendar mora ta reorganizacija sloneti na temeljitih proučitvah, sicer lahko povzroči več škode kot koristi (3. stran zapisnika zadnjega zasedanja).

Pri proučevanju gradiva Zavoda SRS za zdravstveno varstvo in Sekretariata SRS za zdravstvo in socialno varstvo je ob upoštevanju stališč, ki jih je sprejela skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja meseca oktobra in stališč naše skupščine, sprejetih na zadnjem zasedanju, nerazumljiva odločitev, v kateri navedeni zavod nakazuje možnost formiranja 7 geomedicinskih regij, pri katerih pomurska ni upoštevana. Že 20. 11. 1965 je bilo sklicano posvetovanje o problemih zdravstvene službe in skupnosti socialnega zavarovanja za pomurski bazen. Pri upoštevanju načelnih stališč o problemih organizacije zdravstvene službe in skupnosti socialnega zavarovanja smo tudi v Pomurju videli upravičenost nadaljnega lastnega samostojnega razvoja. Nakazana rešitev Zavoda SRS za zdravstveno varstvo pa je to naše prepričanje zanikala. Ob upoštevanju vsega tega so na prej navedenem posvetovanju, na katerem so poleg predstavnikov skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, upravnega odbora sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov, občinskih skupščin in zdravstvene službe sodelovali še predstavniki družbeno-političnih organizacij Pomurja (SZDL, ZK in sindikat), podrobno utemeljili upravičenost obstoja pomurske regije v sedanjem razvojnem obdobju. Prav zaradi teh utemeljitev smo poslanci Socialno-zdravstvenega zbora iz Pomurja postavili tudi določeno vprašanje Zavodu SRS za zdravstveno varstvo, na katerega, žal, še do danes nismo prejeli odgovora.

Iz gradiva k predloženemu zakonu ne moremo dobiti prepričljivih podatkov o upravičenosti predlagane rešitve. Odločili smo se za predlagani amandma zato, ker ta omogoča formiranje komunalnih skupnosti delavcev in kmetov na območjih, ki so najdalj obdržale funkcijo skupnega reševanja določenih problemov. To so predzadnji okraji, za območja katerih je bil formiran tudi dose-danji sklad zdravstvenega zavarovanja kmetov. Dejstvo je namreč, da zadnji štirje okraji niso nikoli obvladali vsega svojega območja, zato je tudi življenje nujno narekovalo formiranje različnih medobčinskih institucij na območjih teh bivših štirih okrajev. Dobro se zavedamo, da je sedanje reševanje problemov le prehodnega značaja. Razpoložljivo gradivo nakazuje razvoj v smeri formiranja štirih ali treh območij z enotno organizirano in funkcionalno povezano zdravstveno službo. Morda bo to območje v končni stopnji območje SRS. To bi bilo po našem mnenju najbolj pravilno glede na funkcionalne povezanosti in izgrajevanje mreže zdravstvenega varstva. Pri vsem tem moramo upoštevati, da bo treba tudi ob taki rešitvi, na že do sedaj izoblikovanih območjih, nujno vzpostaviti določene koordinacijske organe. Vse to narekuje temeljito proučitev celotne problematike, in nazadnje tudi potrebo po programu predvidenega razvoja zdravstvene mreže na širšem območju. Vsega tega iz predloženega gradiva ni mogoče dobiti.

Pomurje je danes gospodarsko, socialno, demografsko in zdravstveno že izoblikovano območje z enotno zdravstveno politiko in z ustreznim delovanjem osnovne zdravstvene mreže s splošno bolnišnico. Ta ima 8 oddelkov, transfuzijsko postajo in specialistične ambulante za vse območje Pomurja. Splošna zdravstvena služba je organizirana v 4 zdravstvenih domovih. To pomeni, da je za območje posamezne občine en zdravstveni dom z vsemi potrebnimi strokovnimi enotami. O predimenzionirani zdravstveni službi v Pomurju torej ne moremo govoriti in takih želja tudi nimamo. Želimo predvsem uresničiti pogoje za osnovno zdravstveno varstvo, ki še ni razvito v zadostni meri. So namreč še nekateri deli Pomurja ob avstrijski in madžarski meji, ki še nimajo najosnovnejših institucij zdravstvenega varstva. Ne majhen problem nastaja tudi glede zdravstvenega kadra. Tega si vzgajamo sami z lastnimi sredstvi in takšna politika v preteklosti se nam že danes bogato obrestuje.

Vsa ta nerešena vprašanja bomo lahko hitreje in uspešneje reševali, čeprav se dobro zavedamo, da z veliko večjimi napori in z večjo samoiniciativnostjo v okviru samostojne skupnosti. Bojimo se namreč, da bodo naši osnovni problemi postali v večji skupnosti samo »periferni problemčki«.

Po našem mnenju ne bi imel biti formalni obstoj zavoda za zdravstveno varstvo pogoj za formiranje komunalnih skupnosti. Govorim iz naših lastnih izkušenj. Do sedaj tega zavoda v Pomurju nimamo. Še danes obstajajo tudi druga mnenja in sicer, da se ta dejavnost lahko opravlja tudi brez formalnega obstoja zavoda. Ta dejavnost se na našem območju tako tudi opravlja.

V okviru Zdravstvenega doma Murska Sobota delujeta higiensko-epidemiološka služba in mikrobiološki laboratorij; s 1. 1. 1966 začne delati še dispanzer za medicino dela. Že sedaj dela dispanzerska služba, in sicer za žene, za otroke, ter protituberkulozni in protitrahomski dispanzer. Pri taki organizacijski obliki je ta služba dokaj učinkovita in funkcionira z minimalnimi stroški. Naš amandma k 2. členu predloženega zakona temelji torej na naših lastnih izkušnjah.

Osnovni pogoj za samostojno formiranje samouprave zavarovancev v okviru komunalne skupnosti bi moral biti, ob upoštevanju stopnje razvitosti zdravstvene službe za nudenje osnovnega zdravstvenega varstva, nedvomno ekonomski. Po našem mnenju bi moral biti ta ekonomski pogoj odločujoč prav v sedanjih prizadevanjih za stabilizacijo našega gospodarstva. V predloženem zakonu igra ta ekonomski pogoj podrejeno vlogo. Še več, skoraj bi lahko rekli, da ga formalen obstoj določenega števila aktivnih zavarovancev delavskega zavarovanja celo izključuje.

Pomurje s svojim lastnim razvojem dokazuje, po vsej verjetnosti pa tudi druga območja, kot smo slišali že danes, da formalen obstoj določenega števila aktivnih zavarovancev ni objektivni kazalec ekonomske in rizične sposobnosti. Kljub ekonomski nerazvitosti Pomurja — osebni dohodki dosegajo v letošnjem letu 86,3 % republiškega povprečja — krije Pomurje potrebe zdravstvenega zavarovanja z lastnimi sredstvi nad 90 % brez čistih dohodkov iz pozavarovanja. Na razpravah, ki so bile v Pomurju, smo govorili tudi o tem, da predstavlja predlog zakona, ki upošteva pri formalnih pogojih le aktivne zavarovance delavskega zavarovanja, diskriminacijo za vse druge kategorije državljanov. Zdravstveno varstvo mora biti organizirano za vse državljane. Praktično je na osnovi dveh nosilcev pravic — delavci in kmetje — zavarovanih nad 90 % ljudi vsaj za osnovno zdravstveno varstvo.

Temeljni zakon o organizaciji socialnega zavarovanja ne predpisuje republiki pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za formiranje komunalnih skupnosti

delavcev, marveč to prepušča njeni izključni pristojnosti. Prav tako tudi temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju v ničemer ne veže republike pri urejanju tovrstne problematike. Doslej je bila pravica določanja pogojev za formiranje skupnosti delavcev v pristojnosti samoupravnih organov zavarovancev delavskega zavarovanja; določala jih je skupščina republiške skupnosti. Ob tej kategoriji bi se z novim zakonom pojavila enakovredna druga kategorija zavarovancev, vsaj kar zadeva zdravstveno zavarovanje. To so kmetje z enakimi samoupravnimi pravicami. Vemo, da do danes kmetje teh samoupravnih pravic niso imeli v taki meri, kot so jih imeli zavarovanci-delavci. Samo s tem si tudi lahko tolmačimo odvzem določene pravice samoupravnim organom delavskega zavarovanja, da ne bi ta bila privilegirana pri določanju pogojev organizacije samoupravljanja. Formiranje samoupravnih organov kmečkega zavarovanja je namreč povezano z obstojem komunalnih zavodov za socialno zavarovanje. Moje osebno mnenje je, če že izdamo zakon, ki ureja pogoje za formiranje skupnosti obeh kategorij, da lahko te pogoje v zakonu tudi kombiniramo z obema kategorijama, če je pogoj »število zavarovancev« v zakonu sploh potreben. To so v kratkem povzetki vseh razprav, ki so bile v zadnjem času v Pomurju in s katerimi utemeljujemo tudi upravičenost naših amandmajev.

Pri vsem tem pa moramo poudariti še naslednje: Kolikor je razumljivo, da je sedanje številčno stanje komunalnih skupnosti, zdravstvenih regij in skupnosti socialnega zavarovanja nemogoče in je treba skladno z reformskimi prizadevanji napraviti tudi ta korak v smeri izboljšanja, se vseeno postavlja vprašanje, če je prav, da iz take situacije prehajamo k odločitvam, čeprav predlagana ureditev nima povsem utemeljenih razlogov. Skušamo namreč opravičiti obstoj regij prehodnega značaja, ki pa v bistvu — razen aktivnih zavarovancev — ne predstavljajo prav nobene prioritete pred regijo, ki jo ukinjamo. Prav takšna dejstva je, nam poslancem, zelo težko opravičiti.

Glede določb 3. člena, h kateremu predlagamo amandma, želim in moram poudariti še naslednje: kot je znano ima Pomurje veliko število ljudi, ki delajo v drugih republikah in tudi v tujini, svojci teh oseb pa so doma v zdravstveni oskrbi. Znano je, da se pripravlja sprejem konvencij. Konvencija je že podpisana za zavarovanje oseb, zaposlenih v tujini. Predvsem pomembna za nas je konvencija z Avstrijo. Ko bo ta realizirana, bo imelo Pomurje nad 30 000 aktivnih zavarovancev, če štejemo te tudi za aktivne zavarovance.

Ker so vse te razprave tekle že dalj časa, vendar v ožjih krogih in ker so se dokončna mnenja izkristalizirala neposredno pred tem našim zasedanjem, nismo mogli storiti nič drugega kot to, da z amandmaji predlagamo znižanje od 30 000 na 25 000 aktivnih zavarovancev. Zavedamo se, da tudi to ne rešuje vprašanja upravičenosti obstoja posamezne komunalne skupnosti, ki danes že obstoja in ima že vse samoupravne organe.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Besedo ima republiški sekretar za zdravstvo, tovariš Stane Šelih.

Stane Šelih: Ne bi hotel nasprotovati stališčem tovarišev poslancev. Vendar se mi zdi, da se srečujemo v razpravi o tem zakonu z vprašanjem čustev. Vsa razprava zadeva torej samo organizacijo komunalnih skupnosti. Do neke mere je to sicer utemeljeno glede na to, da sprejemate zakon v organizaciji komunalnih skupnosti. Zato je tudi logično, da se morajo predpisati določeni kriteriji o tem, kako naj se organizira in pod kakšnimi pogoji naj se

ustanovi komunalna skupnost. Hotel bi poudariti, da je imela v razpravah o organizaciji komunalnih skupnosti republiška skupnost zavarovancev v mislih kompleksen problem. To se pravi, če naj ponovim besede poslanca Vojska, problem dohodkovnega in izdatkovnega področja, kar pomeni problem organizacije službe socialnega zavarovanja in organizacije zdravstvene službe.

Mislím, da je v vseh razpravah primarno vprašanje organizacije zdravstvene službe. Kakšno je danes stanje na tem področju? Danes ugotavljamo, da gre urbanistični razvoj Slovenije čestokrat v povsem drugo smer, kot si želimo. Prepričan sem, da je bilo dosedanje delo uspešno in da smo dosegli določene uspehe. Vendar zahteva razvoj nekaj več; zahteva, da potegnemo organizacijo zdravstvene službe iz lokalnih okvirov in da ustvarimo pogoje za njeno sodobno organizacijo. To pa je moč doseči edinole s tem, da ustvarimo močna zdravstvena središča, ki ne bodo samo uspešno reševala vseh nalog, ki jih terja moderna medicina, marveč bodo tudi ustvarila na vseh območjih solidno zdravstveno varstvo v okviru osnovne zdravstvene službe. Brez modernih in velikih zdravstvenih središč ne moremo namreč zagotoviti solidnega zdravstvena varstva občanov. Zato menim, da daje takšna organizacija, kot jo predvideva predloženi zakon, večjo garancijo za to in ustvarja pogoje za res solidno organizacijo zdravstvene službe. Tudi na področju zdravstva smo danes že tako daleč, da imamo že precej jasno izoblikovana gledišča, kakšna naj bodo ta zdravstvena središča in kako naj izgledajo regije? Ko govorimo o regijah, oziroma o teh zdravstvenih središčih, čestokrat naletimo na nerazumevanja. Ne gre za likvidacijo zdravstvene službe na teh območjih, marveč še za večji razvoj kvalitete, za še bolj solidno izvajanje programa zdravstvenega varstva. Če ne bomo šli po tej poti, potem bomo tudi v prihodnosti, kot pravimo — »tepeni«. Tepeje nas prevelike želje, čeprav vemo, da je Slovenija po teritoriju relativno majhna.

Zelél bi obvestiti zbor, da o večji funkcionalni povezanosti zdravstvene službe in o njeni modernjši organizaciji kot tudi o organizaciji službe socialnega zavarovanja ne razpravljamo samo pri nas, marveč razpravljajo o tem po vsej Jugoslaviji. Npr. v Srbiji, ki ima 9 milijonov prebivalcev, razpravljajo o tem, da bi imeli 12 do 15 komunalnih skupnosti. Dalje v Hrvatski, ki ima približno 4 milijone prebivalcev, razpravljajo o 4 zdravstvenih regijah in o 4 komunalnih skupnostih, čeprav se nekateri v tej republiki navdušujejo za 8 komunalnih skupnosti. To vprašanje torej ni samo naš specifični problem ali samo naša želja. Zato po mojem mnenju predloženi koncept organizacije, glede na število prebivalstva in na obseg teritorija povsem ustreza našim slovenskim razmeram. Zato podpiram tako organizacijo oziroma tolikšno število komunalnih skupnosti in mislim, da bomo lahko edino po tej poti storili korake naprej v organizaciji zdravstvene službe in službe socialnega zavarovanja.

Predsednik dr. Ruža Šegediñ: Prosim, besedo ima tovariš Vojsk.

Dolfe Vojsk: Z eno ugotovitvijo tovariša sekretarja Šeliha se ne bi mogel strinjati. Strinjam se s tem in sem za organizacijo močnih zdravstvenih središč. Vendar smatram, da bi s tem, če prej uredimo samo dohodkovno področje, spravili z dnevnega reda to akutno vprašanje formiranja zdravstvenih središč. Menim, da lahko razpravljamo o organizaciji komunalnih skupnosti le hkrati z ustvarjanjem teh močnih zdravstvenih središč: Za to pa mora biti več pogojev in ne samo ta, da imamo večje rizične skupnosti. Ugotavljam tudi to, da ima ta zakon za posledico večje zbiranje sredstev oziroma večje obremenitve

delovnih organizacij, kar je, mislim, v nasprotju z intencijami reforme. Vsa območja namreč, ki imajo deficite, oziroma so na robu svojih finančnih zmogljivosti, bodo morala predpisovati še večje prispevke, kolikor se za to niso odločile že doslej. Mislim, da se moramo rigorozno lotiti prav vprašanja urejevanja organizacije zdravstvene službe in da je to osnovni pogoj, kateremu se bo morala podrediti organizacija komunalnih skupnosti. Vendar o tem za enkrat nimamo nikakršnega predloga in ne vemo, kakšna naj bi bila ta organizacija.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Želela bi dopolniti razpravo tovariša Vojska, ko je dejal, da nimamo izdelanih stališč glede organizacije zdravstvene službe v Sloveniji. Tisti poslanci, ki so bili poslanci že v prejšnjem sklicu, se bodo spominjali, da je Socialno-zdravstveni zbor na svojih sejah in tudi na skupni seji z Republiškim zborom že lani razpravljali o nadaljnjem razvoju zdravstvene službe. Socialno-zdravstveni zbor je že lani in tudi letos, ko je razpravljali o razvoju mreže zdravstvenih zavodov v Sloveniji, točno opredelil glavna zdravstvena središča v Sloveniji in jih tudi poimensko imenoval. To je 7 zdravstvenih središč, ali če hočete, k njim pripadajočih regij. Ugotovil je, da pogojuje razdrobljenost ene službe razdrobljenost druge, kar nam kaže tudi praksa zadnjih let. Res je, da je tudi razdrobljenost komunalnega sistema privedla na marsikaterem območju do predimenzionirane zdravstvene službe tako v osnovnem kot tudi v hospitalnem zdravstvenem varstvu. Je precej primerov, ko je prav razdrobljenost službe socialnega zavarovanja pogojevala težnje zdravstvenih zavodov za njihovo razširitev preko krajevnih potreb. Takšnih primerov je dovolj v Sloveniji. Še danes bomo razpravljali o nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe. Ta služba že sama ugotavlja, zahvaljujoč uspehom zdravstvene službe na tem področju, da imamo predimenzionirane kapacitete, ki bi jih bilo treba usmeriti v drugo dejavnost. Videli boste, kako zadeva zdravstvena politika, ki naj jo vodi Socialno-zdravstveni zbor, na težave samoupravnih organov in ustanoviteljev posameznih zdravstvenih zavodov. Vprašanje zdravstvenih regij torej ni nekaj iz trte izvito, niti ni neproučeno.

Ustanavljanje takšnih regij zahteva seveda tudi ustvarjanje sredstev za zagotavljanje zdravstvenega varstva na širših območjih in seveda tudi potrebne programe zdravstvenega varstva. Vemo, da brez programov zdravstvenega varstva ne moremo doseči učinkovitosti dela posameznih zdravstvenih zavodov. Bojim se, da bodo takšne razprave, kot so danes, povzročile samo še nadaljnjo zaprtost ne samo posameznih zdravstvenih zavodov, marveč tudi posameznih ožjih regij, v svoje okvire, in da ne bodo hotele urejati zdravstveno službo s širšega vidika, kar edino lahko zagotavlja boljše zdravstveno varstvo. Mislim, kar je že rekel tovariš Šelih, da v teh razpravah resnično prevladujejo določene čustvene težnje in ne težnje za boljšo organizacijo zdravstvenega varstva.

Lani sta oba zbora Skupščine sprejela po razpravi o poročilu Republiškega zavoda za socialno zavarovanje in poročilu republiške Skupščine skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev stališče, da je treba proučiti vprašanje službe socialnega zavarovanja in vprašanje sistema zdravstvenega zavarovanja kot tudi sistem pozavarovanja. V vseh nadaljnjih razpravah so bila vedno izražena mnenja, da je treba sistem zdravstvenega zavarovanja organizirati na širših regijah in da je temu treba prilagoditi tudi službo socialnega zavarovanja. Poudarjeno je bilo, da je nemogoče, da bi se morala služba socialnega zavarovanja in sistem zdravstvenega zavarovanja prilagajati zdravstveni službi. Mislim, da bi moralo biti v resnici prav obratno. Da bi to dosegli, moramo

zagotoviti širše komunalne skupnosti, ki naj bi se krile s tistimi zdravstvenimi regijami, ki so se v stališčih našega zbora že izoblikovale.

Ne strinjam se s tem, da zavodi za zdravstveno varstvo niso prav tako pomembne institucije kot so bolnišnice. Takšna napačna trditev je posledica tega, ker še vedno prevladuje tudi pri zdravstvenih delavcih pomembnost kurative. Zavodi za zdravstveno varstvo so specialni preventivni zdravstveni zavodi. Ne povezujem jih s funkcijo zdravstvenega centra, ker mislim, da je to napak. Vendar moramo jemati te zavode in njihovo dejavnost kot specialne preventivne zdravstvene institucije, ne glede na to, da danes trenutno opravljajo tudi funkcijo zdravstvenih centrov. Razprave o nadaljnjem razvoju samouprave na področju zdravstva že kažejo, da je treba preusmeriti status zdravstvenih centrov, če hočemo doseči z racionalnejšim trošenjem sredstev tudi bolj učinkovito zdravstveno službo. Zato mislim, da je prav zavod za zdravstveno varstvo zelo pomemben činitelj pri ustanavljanju komunalnih skupnosti. Razprave nekaterih poslancev, ki zagovarjajo ohranitev »statusa quo«, bi v veliki meri samo zavirale tak proces, se pravi organizacijo, ki naj bi slonela na sedmih komunalnih skupnostih. V bodoče bo šel ta razvoj gotovo še naprej.

Bilo je že precej predlogov, da bi ustanovili samo tri ali največ štiri regije in tudi veliko predlogov, da ustanovimo eno rizično skupnost v Sloveniji, predvsem za področje kmečkega zavarovanja. To nam zvezni temeljni zakon ne omogoča in mislim, da je ta zakon samo etapa v nadaljnjem razvoju še veliko širših rizičnih skupnosti oziroma zdravstvenih regij. Govoriti o eni zdravstveni regiji v Sloveniji nima nobene osnove. Drugače je seveda s kliničnim medicinskim centrom, ki ga seveda ne moremo istovetiti z eno zdravstveno regijo. Delovanje teh zdravstvenih regij je nemogoče ločeno obravnavati od formiranja komunalnih skupnosti, ne da bi hkrati imeli pred očmi tudi zdravstveno službo. Te regije bodo tudi v bodoče predstavljale še vedno območja, kjer bodo vsi občani deležni še vedno v glavnem vseh koristi zdravstvenega varstva. Samo določene specialne institucije, kot je to, denimo onkološki inštitut, bodo služile potrebam vseh občanov, ne glede, v kateri regiji živijo. Zato mislim, da je vendarle treba izhajati z drugih pozicij in ne samo iz težnj zadržati formacijo komunalnih skupnosti takšno kot danes je. S tem bi povzročili, da bo obstajala zdravstvena služba še nadalje zaprta sama vase in se ne bo funkcionalno povezovala v zdravstveno službo širših območij. Take težnje za obstoj sedanjih komunalnih skupnosti imamo tudi na Gorenjskem, dalje v bližini Ljubljane, imamo amandma Zasavja itd. To se pravi, da naj bi v glavnem ohranili sedanje stanje, kar pa bi bilo za razvoj zdravstvene službe zelo negativno. Vendarle se že kažejo tudi na področju zdravstvene službe prav v Ljubljani izrazite težnje za povežovanje zdravstvenih zavodov, predvsem hospitalnih z zdravstvenimi domovi. Ta proces bi nedvomno zavrli, če bi ohranjali sedanje stanje.

Prosim, kdo še želi načelno razpravljati? Besedo želi tovariš Savo Šifrer.

Savo Šifrer: Rad bi se izjavil kot predstavnik zakonodajno-pravne komisije k trditvi v razpravi, da je predlog zakona v nasprotju s temeljnim zakonom o zavodih.

Zakonodajno-pravna komisija je pri obravnavanju tega zakonskega predloga, ki je na dnevnem redu, proučila tudi njegovo skladnost s temeljnim zakonom o zavodih. Pri tem ni ugotovila nobenih neskladnosti med obema predpisoma. Členi, ki jih je poslanec Šarman navajal iz temeljnega zakona, so sicer točni, vendar obstoji v temeljnem zakonu o zavodih pooblastilo, da republike

lahko uredijo posamezne zadeve iz tega zakona drugače kot jih je uredil temeljni zakon. Med temi stvarmi, ki jih republika lahko ureja drugače, so tudi zadeve, ki se nanašajo na prenehanje zavoda. Zaradi tega ni nikakršne neskladnosti med zakonskim predlogom in temeljnim zakonom o zavodih.

Dr. Drago Plešivčnik: Želel bi povedati samo to, da danes nimamo glede tega sistema nekega ekonomskega izračuna, ki nas bi lahko v številkah prepričal, kaj bo boljše. Na drugi strani pa vemo iz preteklosti, da so se zdravstvene regije, kot so bile zamišljene nekoč, že imenovala okrajji, oblasti in tudi okrožja. Zato ne vidim nekega odločilnega momenta, ki naj bi te stvari drugače urejal kot je to že bilo.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, tovariša Loštrka, da se izjavi glede amandmaja, ki ga je dal poslanec Koritnik. Želite morda kratek odmor, da bi se odbor lahko opredelil glede tega amandmaja?

Milan Loštrk: Predlagam kratek odmor, da bi se lahko odbor sestal in sprejel sklep o predloženem amandmaju.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 13.10 in se je nadaljevala ob 13.45.)

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Nadaljujemo z razpravo. Ker je bila načelna razprava zaključena, prehajamo k razpravi o posameznih členih predloženega zakona. — Kdo ima pripombo k 1. členu? (Nihče.)

K drugemu členu imamo amandma pomurskih poslancev. Ta amandma predlaga, da se »zavod za zdravstveno varstvo« črta kot pogoj za ustanavljanje komunalne skupnosti. Izvršni svet in naš odbor sta se glede tega amandmaja že izrekla in zato dajem predlog amandmaja pomurskih poslancev na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (11 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (31 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (6 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zbor odklonil predloženi amandma k 2. členu.

Tudi k 3. členu je dan amandma poslancev Pomurja, da se število aktivnih zavarovancev in upokojencev zniža na 25 000. Dajem predlog amandmaja na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (11 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (29 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (9 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zbor tudi predlog tega amandmaja odklonil.

Imamo še predlog amandmaja poslanca Jožeta Koritnika, ki sem ga prečitala že prej.

Predstavniki Izvršnega sveta je izjavil, da amandma odklanja. Prosim še poročevalca odbora, da se izjavi o tem amandmaju.

Milan Loštrk: Kot poročevalec odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dajem zboru v imenu odbora,

glede na predloženi amandma poslanca Jožeta Koritnika predlog, da se ta amandma ne sprejme.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, da se izjavi še predstavnik zakonodajno-pravne komisije.

Savo Šifrer: Zakonodajno-pravna komisija ne daje mnenja glede smotrnosti amandmajev, marveč samo glede skladnosti z ustavo in s pravnim sistemom. Zato lahko samo izjavim, da predlog amandmaja ni v nasprotju s pravnim sistemom.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Dajem predlog amandmaja k 3. členu, ki ga je dal poslanec Jože Koritnik, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (8 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (37 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (10 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zbor odklonil predloženi amandma.

Prehajamo na obravnavo nadaljnjih členov od 4. do vključno 14. člena. Ima kdo kako pripombo, ali pa želi morda razpravljati o katerem izmed navedenih členov? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, potem zaključujem razpravo o podrobnostih in prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (37 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (10 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal glasovanja? (8 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor sprejel predlog zakona o pogojih za formiranje komunalnih skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev, komunalnih skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Seznamam Socialno-zdravstveni zbor, da je Republiški zbor ta zakon sprejel v enakem besedilu.

Prekinjam sejo zbora, ki se bo nadaljevala ob 16. uri v mali dvorani Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila prekinjena ob 13.50 in se je nadaljevala ob 16.10.)

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Tovarišice in tovariši! Nadaljujemo z dopoldansko sejo.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin.

Predlog odloka je Skupščini predložil Izvršni svet. Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog omenjenega odloka, poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter poročilo zakonodajno-pravne komisije. Želi morda predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, tovariša Milana Loštrka, da seznaní odbor s stališči odbora do amandmajev zakonodajno-pravne komisije.

Milan Loštrk: Tovarišice in tovariši poslanci! Kot poročevalec odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dajem zboru v imenu odbora naslednjo dodatno poročilo k predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin.

Odbor je na seji dne 17. 12. 1965 obravnaval amandma zakonodajno-pravne komisije Skupščine Socialistične republike Slovenije k 15. točki predlaganega odloka, ki ga je komisija sprejela na seji dne 8. 12. 1965 in je razviden iz poročila te komisije. Z amandmajem se je odbor strinjal. Z amandmajem se je strinjal tudi predlagatelj predloga odloka. Strinjam se tudi z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k 15. točki predloga odloka, ki določa, da začne veljati ta odlok 1. 1. 1966.

V imenu odbora predlagam zboru, da sprejme predlog odloka z navedenim amandmajem.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Pričenjam razpravo. (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javlja k razpravi, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor sprejel predloženi odlok. Odlok bo sprejet, če ga bo v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog omenjenega zakona, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet. Ker je Izvršni svet predlog zakona z dne 18. 12. 1965 umaknil in 24. 12. 1965 predložil nov predlog zakona, ste danes prejeli ta predlog in poročilo našega odbora ter poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta predloženi zakon še ustno obrazložiti? Besedo ima tovariš Stane Šelih.

Stane Šelih: Tovarišice in tovariši poslanci! Izkoriščam to priložnost, da vas na kratko seznanim, kako se izvaja sedanji zakon.

Izvršni svet je z drugimi organi in organizacijami že dalj časa ugotavljal, da je zdravstveno stanje udeležencev NOV, predvsem kmetov-borcev zelo slabo. Ugotovitve maloštevilnih komisij za pregled zdravstvenega stanja kmetov-borcev so narekivale nujne ukrepe, ki so privedli do sprejema zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov, katerega je Skupščina SR Slovenije sprejela v marcu 1965. leta. Po podatkih, ki jih je pred uveljavitvijo tega zakona zbrala komisija Izvršnega sveta za vprašanje borcev NOV, je bilo pričakovati, da bo v SR Sloveniji približno 15 000 kmetov, ki bodo izpolnjevali pogoje za pridobitev svojstva borca. K temu številu je bilo treba prišteti še njihove družinske člane, tako da bi bilo skupno število upravičencev okoli 50 000.

Zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov je omilil pogoje za pridobitev svojstva borca, in sicer v tem smislu, da pri upravičencu-kmetu ne zahteva izpolnitve pogoja »sodelovanja pred 9. 9. 1943«; kmet borec pridobi to svojstvo in z njim vse pravice po tem zakonu, če

se mu čas, ko je bil borec NOV oziroma ko je organizirano sodeloval v NOV, prišteva k dvojnem trajanju, ne glede na to, kdaj je vstopil v NOV in koliko časa je sodeloval. Po sprejetju zakona je komisija za vprašanja borcev Izvršnega sveta SR Slovenije storila vse, da bi kmetje-borci po najkrajši poti realizirali z zakonom dane pravice. Tisti kmetje-borci, ki so že imeli priznano dvojno dobo za čas sodelovanja med revolucijo, so te pravice dokaj hitro uveljavili. Do septembra 1965. leta je uveljavilo zdravstveno varstvo že 13 977 upravičencev, med katerimi je bilo več kot 4000 kmetov-borcev. Prav tako pa je do tega časa veliko število kmetov-borcev vložilo zahtevke za priznanje dvojne dobe. Vloženih je bilo skoraj 8000 zahtevkov, kar pomeni skupaj z družinskimi člani za skoraj 26 000 upravičencev.

Kljub tolikšnemu številu pridobljenih in zahtevanih pravic po zakonu o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov je v Sloveniji po oceni še vedno okoli 23 000 upravičencev, ki še niso vložili zahtevka za priznanje dvojne dobe med osvobodilnim bojem, ki je pogoj za pridobitev pravice po tem zakonu. Zdravstvene izkaznice je do konca letošnjega leta prejelo nekaj več kot 20 000 upravičencev, kar je okoli 30 % vseh predvidenih kmetov-borcev. Ovira za hitrejšo pridobivanje pravic je počasno delovanje občinskih komisij, ki so pristojne odločati o statusu kmeta-borca. Res je tudi, da bo veliko število kmetov šele v zimskem času vložilo zahtevek za pridobitev statusa borca. Veliko pomoč dajejo kmetom tudi krajevna združenja zveze borcev, ki so dosegla, da komisije, posebno v primerih, ko ne gre za pridobitev statusa borca pred 9. 9. 1943, hitreje rešujejo zadeve kljub morebitnim formalnim pomanjkljivostim teh vlog.

Zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov zagotavlja kmetom-borcem zdravstveno varstvo v enakem obsegu, kot ga imajo zaposleni delavci. Ker plačujejo prispevek le za osnovno zdravstveno zavarovanje, plačuje razliko do polnega zdravstvenega zavarovanja po določbah tega zakona republiški proračun. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da je bil republiški proračun do septembra letos v ta namen obremenjen s 15 milijoni dinarjev, vendar do tedaj vsi komunalni zavodi za socialno zavarovanje še niso predložili svojih zahtevkov. Po predvidevanjih Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo ter republiške komisije za vprašanje borcev NOV je za letošnje leto treba predvideti še približno 94 milijonov dinarjev.

Za leto 1966 bodo stroški za plačevanje razlike med osnovnim in polnim zdravstvenim zavarovanjem precej večji, in sicer zaradi tega, ker bo medtem število upravičencev močno narastlo, če že ne bo doseglo predvidenega števila 60 000. Po oceni bodo izdatki za zdravstveno varstvo kmetov-borcev, ki bodo bremenili republiški proračun, znašali nekaj nad 370 milijonov dinarjev.

Zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov je torej odigral pomembno vlogo pri reševanju zdravstvenega stanja kmetov, pa tudi pri izboljšanju njihovega socialnega položaja. To zlasti ugotavljajo skupščine tistih občin, katerih območje je naseljeno pretežno s kmečkim prebivalstvom, oziroma kjer so kmetje množično sodelovali v narodnoosvobodilnem boju. Po poročilih nekaterih občinskih skupščin se je položaj kmetov-borcev po sprejetju tega zakona bistveno izboljšal.

S sprejetjem zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov je potrebno zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov prilagoditi novemu zakonu. Predloženi zakon o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov ne spre-

minja dosedanjega obsega zdravstvenega varstva kmetov-borcev, niti ne spreminja politike glede pridobitve statusa kmeta-borca. Zato v imenu Izvršnega sveta predlagam, da zbor o predlogu zakona razpravlja in ga sprejme v predlaganem besedilu.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, tovarišico Zinko Štraus, da seznaní zbor s stališči tega odbora.

Zinka Štraus: Tovariši in tovarišice poslanci! Dala bi poročilo k predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Na seji odbora je predlagatelj umaknil predlog zakona z dne 18. 12. 1965 in predložil nov predlog zakona, glede na to, da je pri sestavi prvega predloga zakona pomotoma izpadla v drugem odstavku prvega člena med besedama »za« in »zdravstveno« beseda »osnovno« s tem, da je beseda »osnovno« vstavljena, ni več potrebno besedilo, ki je v istem členu istega odstavka navedeno v oklepaju ter se zato v celoti črta. Sprememba v 2. členu je redakcijskega značaja.

V načelni razpravi se je odbor strinjal z novim predlogom zakona. Tudi pri podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga odbor ni imel pripomb. Odbor predlaga zboru, da predlog zakona sprejme.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor predlog zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev in njihovih družinskih članov soglasno sprejel.

Obveščam zbor, da je tudi Republiški zbor na svoji dopoldanski seji ta zakon sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe v Sloveniji.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli elaborat »Sedanje stanje in nadaljnji razvoj pnevmoftiziološke službe v Sloveniji«, ki ga je Skupščini predložil strokovni svet Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik. Skupno z gradivom ste prejeli tudi poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, danes pa ste dobili še stališča Republiškega zdravstvenega centra o namembnosti sproščenih pnevmoftizioloških kapacitet.

Glede na to, da je odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov obravnaval stališča Republiškega zdravstvenega centra o namembnosti sproščenih kapacitet šele na seji dne 24. 12. 1965, o tej obravnavi pa pismenega poročila niste prejeli, prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in

drugih predlogov dr. Zmaga Slokana, da ustno seznanj zbor s stališči odbora. Besedo ima dr. Zmago Slokan.

Dr. Zmago Slokan: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za preučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 17. 12. 1965 razpravljal o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe v Sloveniji na podlagi gradiva, ki ga je Skupščini SRS predložil strokovni svet Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik. Iz obširne razprave, v kateri so poleg članov odbora sodelovali tudi povabljeni gostje, izhajajo naslednje ugotovitve, mnenja in predlogi:

Pnevmoftiziološka služba je v preteklosti dosegla zadovoljive rezultate predvsem v boju proti tuberkulozi. Tuberkuloza postopoma izgublja značaj težke epidemije, je pa še vedno množično obolenje, ki zahteva vso pozornost zdravstvene službe. Število novih tuberkuloznih obolenj je vsako leto manjše. V Sloveniji je tuberkuloza predvsem problem starejšega prebivalstva v starosti nad 50 let. Zadovoljivi rezultati v boju proti tuberkulozi so med drugim posledica sodobnih metod zdravljenja in zgodnjega odkrivanja obolenja ter funkcionalne integracije pnevmoftiziološke službe, ki jo na osnovi enotne strokovne doktrine in enotne metodologije dela vodi, usmerja in nadzoruje pnevmoftiziološki inštitut na Golniku.

Rezultati boja proti TBC v Sloveniji pa so pogojeni z rezultati boja proti TBC v drugih republikah, kjer je tuberkuloza bolj razširjena, imigracija prebivalstva iz teh krajev v Slovenijo pa je izredno močna. To dejstvo še posebej nalaga pnevmoftiziološki službi v Sloveniji, predvsem dispanzerjem, da z zgodnjim odkrivanjem tuberkuloze priseljenih oseb eliminirajo za okolje nevarna žarišča.

Pnevmoftiziološka služba v Sloveniji se v vse večji meri usmerja in tudi usposablja za odkrivanje in zdravljenje številnih drugih pljučnih obolenj. Tako se je v preteklem letu v pnevmoftizioloških bolnišnicah zdravilo skoraj 50 % bolnikov z netuberkuloznimi pljučnimi obolenji. Med temi je v porastu zlasti kronični bronhitis in pljučni rak.

Odbor meni, da mora biti osnovna dejavnost pnevmoftiziološke službe tudi v bodoče usmerjena v boj proti TBC. Glede na dosedanje zadovoljive uspehe na tem področju in glede na vse večji porast drugih pljučnih obolenj naj se tudi v bodoče ta služba usmerja v odkrivanje in zdravljenje teh obolenj. V zvezi s tem je bil odbor mnenja, da bi moral inštitut na Golniku, oziroma njegov strokovni svet, tudi v bodoče še v večji meri spremljati in usmerjati razvoj in organizacijo strokovnega dela pnevmoftiziološke službe, zlasti v hospitalnih zavodih. Strokovno bi bilo neutemeljeno in neracionalno, da bi se določene medicinske dejavnosti, ki zahtevajo visoko kvalificiran strokovni kader in drago opremo, uvajale in razvijale predvsem na osnovi subjektivnih želja. Pri tem je opozoril, da bi bilo potrebno proučiti potrebe in pogoje za ustanavljanje pljučnih kirurških centrov v Sloveniji.

Odbor je pozitivno ocenil organizacijo pnevmoftiziološke službe ter uspešno strokovno sodelovanje med dispanzerji in hospitalnimi zavodi. Odbor se strinja z mnenjem strokovnega sveta Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik, da obstoječa mreža pnevmoftizioloških ustanov za daljše obdobje zadostuje za zdravljenje tuberkuloze in drugih pljučnih bolnikov in da ni potrebe, da bi se v okviru bolnišnic ali samostojno ustvarjale in gradile nove kapacitete za tovrstna obolenja.

Po temeljiti razpravi o obstoječem posteljnem fondu in njegovi izkoriščenosti je odbor prišel do zaključka, da bi bilo možno z doseganjem še boljših rezultatov zdravljenja, z izboljšanjem organizacije pnevmoftiziološke službe in z racionalnejšim izkoriščanjem posteljnega fonda sprostiti določene kapacitete, ne da bi bila pri tem prizadeta strokovna raven tovrstnega zdravljenja. Zato je odbor pozitivno ocenil sugestije zgoraj navedenega strokovnega sveta o sprostitvi določenih kapacitet.

Odbor je sicer razpravljajal o predlogih strokovnega sveta inštituta Golnik glede sproščenih kapacitet, vendar ni zavzel nobenih stališč o konkretni preusmeritvi dejavnosti predlaganih zdravstvenih zavodov, ker je menil, da presoja teh vprašanj sodi v pristojnost ustreznih strokovnih forumov na področju zdravstva. Pri tem pa je odbor opozoril na že sprejeta stališča Socialno-zdravstvenega zbora o nujnosti povečanja posteljnega fonda za potrebe psihiatrije in o nujnosti ustanovitve republiškega gerontološko-geriatričnega centra. Upoštevati je namreč treba izredno pomanjkanje posteljnih kapacitet na področju psihiatrije in dejstvo, da nimamo institucije za duševno bolne otroke in institucije za duševno bolne delikvente ter delinkvente-alkoholike.

Ustanovitev gerontološko-geriatričnega centra v Sloveniji je utemeljena, ker bi ta center poleg zdravstvenih opravljal tudi pedagoške naloge pri usposabljanju zdravstvenih in socialnih delavcev za izvajanje varstva starih ljudi in služil kot učna baza medicinski fakulteti in drugim zdravstvenim šolam ter šoli za socialne delavce. Bil bi tudi baza za raziskovalno delo na tem področju in organizator zadevne službe v Sloveniji.

Odbor se je nadalje strinjal s stališčem strokovnega sveta Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik, naj bi bil ta inštitut učna baza medicinske fakultete, ker v celoti izpolnjuje vse pogoje. Pristojni organi naj se zavzamejo za čimprejšnjo realizacijo tega stališča.

Glede na naloge pnevmoftiziološke službe naj strokovni medicinski forumi razčistijo vprašanje lika bodočega pnevmoftiziologa ter vprašanje šolanja in specializacije kadrov za potrebe pnevmoftiziološke službe.

Končno je bil odbor mnenja, naj Republiški zdravstveni center da Socialno-zdravstvenem zboru strokovno mnenje o namembnosti sproščenih pnevmoftizioloških kapacitet z ustrezno utemeljitvijo.

Strokovni svet Republiškega zdravstvenega centra je na predlog odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora ponovno obravnaval že omenjeni referat strokovnega sveta inštituta na Golniku ter je glede namembnosti sproščenih pnevmoftizioloških hospitalnih kapacitet sprejel naslednja stališča:

Izpraznjeni prostori dosedanje ftiziološke klinike naj se uporabijo za gerontološko-geriatrični center, ki bi bil začetek in obenem baza za nadaljnje razvijanje gerontološko-geriatričnih dejavnosti v vsej Sloveniji. Taka namembnost bi bila tudi v skladu s stališči Socialno-zdravstvenega zbora, ki je že na zasedanju dne 27. 4. 1964 ugotovil nujno potrebo po formiranju takšnega gerontološko-geriatričnega centra.

Glede izpraznjenih prostorov bolnišnice v Ormožu Republiški zdravstveni center meni, da je priporočiti rešitev v tej smeri, da bi se ti prostori uporabili za potrebe psihiatrične službe.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora je na svoji seji dne 24. 12. 1965 obravnaval prej navedene predloge

Republiškega zdravstvenega centra o namembnosti izpraznjenih kapacitet v anti-tuberkuloznih ustanovah ter je zavzel do teh predlogov naslednja stališča.

1. Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora se strinja s predlogom, da se v izpraznjenih prostorih dosedanje ftiziološke klinike ustanovi gerontološko-geriatrični center. Zainteresirani činitelji, to je Izvršni svet SRS, medicinska fakulteta in inštitut na Golniku naj preko ustreznih strokovnih služb uredijo pravno-materialna razmerja, ki jih zahteva izvedba te reorganizacije.

2. Glede izpraznjenih prostorov bolnice za TBC v Ormožu je odbor sprejel in soglaša s stališčem strokovnega sveta Republiškega zdravstvenega centra, da se ti prepustijo psihiatrični službi s pogojem, da komisija za psihiatrično službo pri Republiškem zdravstvenem centru izdela konkreten predlog, za katere najbolj aktualne potrebe psihiatrične službe naj bi se omenjeni izpraznjeni prostori uporabili.

Odbor ne priporoča nobenih preneglih odločitev, ker meni, da bi bilo potrebno problem obdelati tudi s širšim aktivom zdravstvenih delavcev Ormoža, Ptuja in Maribora.

Glede dodelitve teh prostorov psihiatrični službi odbor meni, da izpraznjeni prostori nikakor ne bi smeli služiti samo za azilacijo kroničnih psihiatričnih bolnikov, temveč za psihiatrično bolnico v pravem pomenu besede, ker bi takšna bolnica veliko koristila psihiatrični problematiki tega terena samega, posredno pa bi s svojim delom in kadri prispevala k razvoju celotne zdravstvene službe tega okoliša.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Pričenjam razpravo. Prosim. Besedo ima dr. Bojan Fortič, direktor inštituta na Golniku.

Dr. Bojan Fortič: Tovariši poslanci! Dovolite mi, da ob sprejemanju perspektivnega programa pnevmo-ftiziološke službe poudarim nekatere načelne ugotovitve o našem dosedanjem razvoju, tako da pri programiranju naših nadaljnjih nalog ne bi bili v določenem smislu preveč optimistični.

V poslednjih 25 letih smo dosegli relativno dobre uspehe v boju proti tisti bolezni, ki je še leta 1950 predstavljala obolenje št. 1 našega ljudstva. V poslednjih letih opažamo, da je število na novo odkritih bolnikov, predvsem s pljučno tuberkulozo, dejansko manjše, kot je bilo pred desetimi ali še več leti. Ta padec nas po eni strani navdaja z optimizmom, zlasti pa nagrajuje napore zdravstvene službe, po drugi strani pa daje veliko priznanje vsej naši socialni zakonodaji, ki je v mnogih pogledih še posebej zaščitila bolnike s tuberkulozo. Brez aktivnosti zdravstvene službe na eni strani, oziroma socialne zakonodaje na drugi strani verjetno v tako relativno kratkem času ne bi dosegli takega napredka.

V drugih naših republikah je namreč tuberkuloza še vedno izredno pereč in težaven problem. Vendar pri tej ugotovitvi ne smemo izgubiti izpred oči dejstva, da je tuberkuloza tudi pri nas v Sloveniji še izrazito socialna bolezen. Pojavlja se kot izrazit socialni fenomen predvsem na tistih območjih, kjer obstajajo nerešeni socialni, higienski in zdravstveno-prosvetni problemi.

Ce bi pogledali zemljevid Slovenije, bi videli, da tuberkuloza ni enakomerno razširjena, ampak je skocentrirana predvsem v industrijskih naseljih. To pomeni, da je tuberkuloza še vedno v prvi vrsti bolezen industrijskega prebivalstva, to je prebivalstva z relativno nizkim življenjskim standardom, ki se preživlja predvsem s fizičnim delom. To je ena ugotovitev.

Druga ugotovitev, ki nas v poslednjih letih preseneča, pa je ta, da je tuberkuloza manjši problem v tako imenovani produktivni dobi življenja, da pa je iz še nepojasnjenih razlogov predvsem bolezen starejšega prebivalstva v starosti nad 50 let. Obolevnost ljudi v relativno visoki starosti je danes mnogo višja, kot pa obolevnost v produktivni dobi življenja. To je vrejetno posledica bioloških sprememb starajočega se organizma, pa prav gotovo tudi še mnogih nerešenih socialnih problemov, s katerimi se človek sreča, ko zapušča delo in odhaja v pokoj.

Če bi pogledali, v kateri starostni dobi je tuberkuloza v poslednjih letih nazadovala, bi ugotovili, da predvsem v otroški starostni dobi. Z veseljem lahko ugotovimo, da je tuberkuloza otrok danes več ali manj nepomemben medicinski problem. Nadalje ugotavljamo, da je padla tuberkuloza tudi pri ženah, tako da se nam notranja fiziognomija tuberkuloze bistveno spreminja. Včasih je bila to bolezen otrok in mladine ter ljudi v produktivni dobi življenja, pri tem pa enako moških kot žensk, medtem ko je danes postala vse bolj bolezen starejšega prebivalstva in to predvsem moškega dela prebivalstva.

Kje smo pravzaprav v pogledu tuberkuloze? To vprašanje si verjetno zastavlja vsak poslanec. Da bi bil odgovor popolnejši, je potrebna primerjava z drugimi državami. Predvsem lahko ugotovimo, da do danes še niti ena država v svetu ni obračunala s tuberkulozo kot socialno boleznijo. Svetovna zdravstvena organizacija si je postavila za cilj, da bi lahko govorili o prenehanju tuberkuloze kot množičnega obolenja šele takrat, če bi do 14. leta starosti samo 1 % otrok prišel v dotik s tuberkuloznim bolnikom in se okužil. Tega kriterija do danes še ni dosegla nobena dežela. V odnosu do tega cilja se posamezne dežele med seboj zelo razlikujejo. Pri nas ugotavljamo, da se do 14. leta starosti okuži še vedno nad 20 % otrok. Lahko si torej predstavljamo, kako daleč je še cilj, ko bi mogli reči, da je tuberkuloza prenehala biti množična bolezen. Vendar bi glede našega bodočega programa želel poudariti naslednje:

V preteklosti smo bili glede zdravljenja tuberkuloze v precejšnji meri odvisni samo od spreminjanja socialnih razmer v družbi; kolikor so se te spreminjale, toliko je dejansko tuberkuloza upadala. V poslednjih desetih letih, predvsem pa to velja za perspektivo, pa se bo tuberkuloza zmanjševala s pospešenim tempom samo v toliko, kolikor bo naša zdravstvena služba v okviru dane socialne zakonodaje uspešna. Že danes lahko kljub mnogim še nerešenim socialnim problemom tuberkulozo v družbi zmanjšujemo, če smo v nekaterih ukrepih do nje izrazito dosledni. Tu bi omenil predvsem dva ukrepa, ki bosta našo službo še desetletja obvezovala v aktivnosti. Prvi je izredno hitro in dosledno odkrivanje skritih bolnikov, drugi pa dosledno zdravljenje. Na žalost pa sta oba ukrepa danes podvržena insuficientnostim. Glede zgodnjega odkrivanja tuberkuloznih bolnikov bi omenil, da se pri sedanjem načinu imigracije prebivalstva, predvsem pri začasnem oziroma stalnem priseljevanju ljudi, predvsem iz drugih republik v Slovenijo, pogostokrat priseljujejo tudi tuberkulozni bolniki, ki potem v novem okolju širijo obolenje. Tako doživljamo iz dneva v dan, da je pravzaprav to tako imenovano priseljeno prebivalstvo pogostokrat vir težkih infekcij in širjenja obolenja v krogu novega bivališča.

Glede uspešnega zdravljenja pa se mi zdi, da se bomo še leta in leta borili s tako imenovanim nekooperativnim bolnikom. Danes imamo možnosti, da skoro vsakega tuberkuloznega bolnika ozdravimo, vendar dosegamo v okviru danih možnosti komaj 80 do 90 % uspehe. Vsaj 10 do 20 % bolnikov namreč odklanja zdravljenje. V naši medicinski terminologiji imenujemo take bolnike

nekooperativne bolnike. To so bolniki, ki sicer prično zdravljenje, vendar ga prekinjajo, prihajajo v bolnišnico in jo hitro zapuščajo, dobivajo predpisano terapijo na domu, pa je ne izvajajo in tako se nam iz tega tipa bolnikov sčasoma ustvarjajo kronični bolniki, ki v doglednem času povečujejo številke glede umrljivosti za pljučno tuberkulozo.

Prej navedena ukrepa za zmanjšanje tuberkuloze bosta torej kot kaže še tudi v bodoče izredno angažirala našo zdravstveno službo. Menim pa, da v boju proti TBC ne bomo dosegli idealnih rezultatov prav zaradi tega, ker je odkrivanje tuberkuloze danes še vedno podvrženo mnogim težavam, predvsem pa uspehi zdravljenja niso stoodstotni.

Ob tej priložnosti bi hotel omeniti, da je bila včasih stopnja umrljivosti neke vrste kazalec pomembnosti tuberkuloze v družbi. Danes pa umrljivost ne predstavlja več nekega posebnega kazalca, ker z uspešnim zdravljenjem zmanjšujemo umrljivost, na račun ustvarjanja kroničnih bolnikov, obolevost pa je zaradi tega lahko še vedno zelo visoka. Nadalje bi poudaril, da je danes umrljivost v Sloveniji v veliki meri posledica umiranja kmečkega prebivalstva. Medtem ko smo pri zavarovancih delavskega zavarovanja uspeli umrljivost izrazito znižati, pa pri kmečkem prebivalstvu dosegamo relativno slabše uspehe. V Sloveniji še vedno umre letno okoli 400 ljudi za tuberkulozo in od teh odpadajo skoraj tri četrtine na kmečke ljudi. Vzroki za tako visoko stopnjo umrljivosti za tuberkulozo so dobro znani. Kljub brezplačnemu zdravljenju v bolnišnicah, kmetje pogostokrat predčasno zapuščajo bolnišnico in se čez mero obremenjujejo z delom, zaradi česar je razumljivo, da so potem rezultati zdravljenja bistveno drugačni kot pri drugih bolnikih, ki imajo zagotovljeno bolovanje, invalidsko zavarovanje itd. Skratka umrljivost za tuberkulozo v Sloveniji je po obsegu do treh četrtin posledica umrljivosti kmetov. Vendar pa moram poudariti, da pa odstotek obolevnosti za tuberkulozo pri kmečkem prebivalstvu ni tako visok kot je pri zaposlenih v industriji. Tukaj obstaja nasprotje med obolevnostjo in relativno nizko umrljivostjo industrijskega prebivalstva ter med relativno nizko obolévnostjo in relativno visoko umrljivostjo kmečkega prebivalstva.

Glede nadaljnjega razvoja pnevmoftiziološke službe menim, da se bo ta služba v prihodnje vedno bolj spoprijemala z novo patologijo, predvsem s patologijo, kateri smo doslej posvečali premalo pozornosti. To je patologija kroničnih netuberkuloznih pljučnih obolenj. Na prvem mestu bi omenil kronični bronhitis. Kronični bronhitis v običajni ljudski govorici ne predstavlja resnega obolenja, vendar medicinska statistika govori, da je kronični bronhitis pri ljudeh, starih nad 50 let, na tretjem mestu po vzrokih smrtnosti. To se pravi, da vsaj bolnik s kroničnim bronhitisom v pozni starosti podlega zaradi težkih posledic, ki jih ta zapušča na srce. Z vse večjo industrializacijo in z vse večjim onesnaženjem zraka, ki ga industrializacija prinaša ter s povečano strastjo po kajenju bo kronični bronhitis postajal vedno bolj množično obolenje. Takšen obseg in značilnost vse bolj dobiva tudi v mnogih zelo naprednih deželah.

Drugo obolenje, ki bo v prihodnosti zelo aktiviralo pnevmoftiziološko službo, je pljučni rak. Statistike onkološkega inštituta kažejo, da je to obolenje iz leta v leto pogostejše. Medtem ko obolevnost za tuberkulozo upada, pa pljučni rak postopoma zavzema mesto pljučne tuberkuloze. Vzroki so znani. Menim, da je eden od osnovnih vzrokov nastanka pljučnega raka izredno povečanje kajenja, dalje onesnaženje zraka po raznih plinih in podobno. Danes še ne vemo, kdaj bo

pljučni rak dosegel svojo kulminacijo. Vendar nekateri strokovnjaki predvidevajo, da bo pljučni rak ubral isto razvojno pot, kot jo je pljučna tuberkuloza. To se pravi, da ima tako imenovani sekundarni stoletni razvoj. Tako kot je tuberkuloza v prejšnjih stoletjih rastle in padala, tako bo verjetno tudi pljučni rak desetletja in desetletja rastle, dosegel kulminacijo in šele potem začel upadati. Zato se bo morala naša pnevmoftiziološka služba v prihodnje intenzivno ukvarjati s to boleznijo.

V zvezi s temi nalogami se seveda postavlja vprašanje, ali lahko naša služba obdrži enake dispanzerske in hospitalne kapacitete. V prihodnje bo prav gotovo za vse te naloge dispanzer še vedno predstavljal osnovno bazo. Okrnjevanje te osnovne preventive zdravstvene ustanove bi torej bilo zelo zgrešeno. Lahko pa razmišljamo o sprostitvi hospitalnih kapacitet. Čim manjše bo število neodkritih bolnikov, čim večji bodo uspehi zdravljenja, oziroma čim manjši bo odstotek kroničnih bolnikov, tem manjši bo pritisk na obstoječi posteljni fond. Strokovni svet inštituta na Golniku je prišel do zaključka, da bi se lahko del tega posteljnega fonda že danes sprostil in uporabljal za bolj smotrne namene.

Pred vami je predlog o namembnosti sproščenih pnevmoftizioloških hospitalnih kapacitet. Glede posteljnega fonda bi poudaril, da je sedanje stanje posledica uspešnih rezultatov, ki jih je dosegla predvsem naša republika v boju proti tuberkulozi. Boljše uspehe zdravljenja dosegamo predvsem zato, ker smo vztrajali in še sedaj vztrajamo na stališču, da mora novo odkriti bolnik s pljučno tuberkulozo začeti zdravljenje v bolnišnici. Tako smo dosegali boljše rezultate zdravljenja pri novo odkritih bolnikih, hkrati pa jih zelo zgodaj izločili kot vir infekcije iz njihovega okolja. Pri tem nismo prevzeli metode tako imenovanega »primarnega domicilarnega« zdravljenja, oziroma zdravljenja na domu, ki jo danes uspešno uvajajo v Indiji, pa tudi v nekaterih drugih deželah. Ta metoda je finančno sicer cenejša, v pogledu doseganja rezultatov pa v naših pogojih znatno bolj insuficientna kot pa hospitalno zdravljenje.

Tudi v bodoče, verjetno že čez nekaj let, bomo ponovno razpravljali o nadaljnjem sproščanju kapacitet posteljnega fonda. Menim, da kolikor bomo dosegli boljše rezultate zdravljenja in kolikor bo tuberkuloza upadala, je današnja seja zbora za našo pnevmoftiziološko službo zgodovinska, ker po 25 letih dela obračun o svojem delu. Priznati moramo, da je ta obračun pozitiven in da opravičuje vsa tista ogromna družbena sredstva, ki so bila vložena v to zdravstveno dejavnost. Prepričan sem, da bodo tudi nadaljnja sredstva, ki bodo vložena v ta namen, prinašala enake uspehe. Pri tem ne mislim samo na uspehe pri preprečevanju tuberkuloze, ampak tudi na uspehe pri preprečevanju kroničnih pljučnih obolenj, o katerih sem prej govoril in ki predstavljajo kot rečeno, obolenja prihodnosti.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo, pri čemer mi dovolite, da napravim kratek povzetek.

Menim, da bi bilo treba podčrtati tudi ugotovitve odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, da je ta vrsta dejavnosti zdravstvene službe v Sloveniji v razmeroma kratkem obdobju 20 let dosegla izredne uspehe s svojim ne samo pravilno postavljenim konceptom načina zdravljenja, ampak tudi z izrazito povezavo hospitalne službe z dispanzersko službo. Menim, da je prav ta služba pokazala pot za doseganje boljših uspehov na področju zdrav-

stvenega varstva, ki naj se je poslužijo tudi ostale dejavnosti. Ta pot je v sodelovanju hospitalnih institucij z osnovno zdravstveno službo, torej v delovanju zdravstvene službe v smeri funkcionalne integracije zdravstvenih zavodov.

Glede mnenja odbora o namembnosti sproščenih kapacitet, katere predlaga ta strokovna služba, pa menim, da je prav, da bi ustrezni republiški upravni in strokovni organi skupaj z ustanovitelji in samoupravnimi organi ustreznih zdravstvenih zavodov in skladno s stališči našega zobra izvršili vse potrebno za preusmeritev dejavnosti predlaganih zavodov. V zvezi s tem bi poudarila, da je potrebno, da se te priprave izvršijo s tehtnim premislekom in da se na novo ustanovljenim zavodom zagotovijo pogoji ne samo za izvajanje zdravstvenega varstva, ampak tudi za izvajanje funkcije kot učne baze tako za medicinsko fakulteto kot za ostale zdravstvene šole, pa tudi za šolo za socialne delavce. V mislih imam zlasti institucijo, ki je v Ljubljani potrebna, to je republiški gerontološko-geriatrični center. Nadalje je treba medicinski fakulteti zagotoviti pogoje, da bo lahko pouk glede tuberkuloze izvajala na inštitutu na Golniku.

Če se strinjate s takim povzetkom, danim zlasti na osnovi poročila našega stalnega odbora, potem bi lahko prešli na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli ustrezna sklepa skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije, danes pa ste dobili še predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov ter poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Ali želi morda predstavnik odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, ki je predlagatelj tega odloka, dati še ustno obrazložitev. (Da.) Prosim.

Savo Šifrer: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da v imenu odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, ki je predlagatelj odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, na kratko skupno obrazložim predloge obeh predpisov, ki sta med seboj v tesni zvezi.

Stopnje prispevkov za vse panoge socialnega zavarovanja skupaj s stopnjo prispevka za otroški dodatek so bile v letu 1965 nekajkrat spremenjene. V prvi polovici leta so stopnje lahko znašale skupaj 24%. Z zveznim zakonom o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov in o uporabi sredstev socialnega zavarovanja v letu 1965 pa je bila skupna stopnja znižana na 22,5 odstotka. Glede na ta zvezni limit je republiška skupščina z zakonom, ki je veljal samo v juliju 1965, določila stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje na 8,5 odstotka, tako da je obremenitev delovnih organizacij v naši republici s prispevki iz naslova socialnega zavarovanja in otroškega dodatka v mesecu juliju znašala 21,7%, kar je za 0,8% manj, kot bi lahko znašale stopnje po zveznem limitu. Brez limitiranja stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje bi komunalne skupnosti ta prispevek glede na zvezni

limit lahko določile v višini do 9,3 %, kar bi predstavljalo preveliko obremenitev delovnih organizacij, skladi zdravstvenega zavarovanja pa bi, kakor so pokazale kalkulacije, že s stopnjo 8,5 % lahko krili svoje redne izdatke. Predvidevalo se je, da bodo te stopnje veljale do konca letošnjega leta. Toda z zakonom o spremembi zakona o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov in o uporabi sredstev sklada socialnega zavarovanja, je zvezna skupščina ponovno znižala stopnje prispevkov za socialno zavarovanje in za otroški dodatek na 20,5 %. Ker so bile stopnje teh prispevkov v naši republiki, kljub limitiranju stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje za 1,2 % višje do maksimuma, določenega z zveznim predpisom, je bilo treba ponovno znižati stopnjo za posamezne panoge socialnega zavarovanja. To se je doseglo s tem, da se je za čas od avgusta do decembra 1965 znižala stopnja za dolgoročno zavarovanja na 10,80 %, za otroški dodatek na 1,80 %, prav tako pa je bilo treba znižati stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje na 8 %. Iz tega sledi, da je bila stopnja prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v razdobju od avgusta 1965 za 1,60 % nižja od stopnje, ki je veljala v prvi polovici letošnjega leta. Močno je bila v istem obdobju znižana tudi stopnja prispevka za otroški dodatek in sicer od 3,10 % na 1,7 %, medtem ko je stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje pri večini komunalnih skupnosti utrpela najmanjše znižanje in sicer 8,5 % na 8 %. Pri tako občutnem znižanju stopenj prispevkov za dolgoročno zavarovanje in za otroški dodatek je bilo možno normalno poslovanje teh skladov le glede na dejstvo, da sta oba sklada razpolagala z znatnimi rezervnimi sredstvi. Že ob sprejemanju stopenj za zadnjih 5 mesecev letošnjega leta je bilo jasno, da s tedaj sprejetimi stopenjami sklada ne bosta mogla kriti svojih obveznosti in da bo del obveznosti moral biti krit z rezervnimi sredstvi. Dejstvo je namreč, da se je na eni strani zaradi znižanja stopenj zmanjšal priliv sredstev v sklade, na drugi strani pa so se obveznosti skladov zvišale predvsem zato, ker so se v skladu z zveznimi predpisi povečale pokojnine in otroški dodatki.

Tudi za leto 1966 se predvidevajo večji izdatki iz sklada za dolgoročno zavarovanje, kajti v tem letu bo skladno z določbami temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju treba ponovno valorizirati pokojnine v zvezi s porastom življenjskih stroškov. Nadalje se predvideva porast števila upokojencev, razen tega pa bo treba povečati pavšalne zneske za zdravstveno varstvo upokojencev in korigirati varstveni dodatek zaradi povečanja mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov. Pri skladu za otroški dodatek, ki je v letu 1965 izčrpal vse rezerve in napravil primanjkljaj, pa je treba vkalkulirati razen tekočih potreb še odplačilo primanjkljaja.

Glede na to je razumljivo, da s sedaj veljavnimi stopenjami ne bi bilo mogoče zagotoviti normalnega funkcioniranja sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter sklada za otroški dodatek, zaradi česar je potrebno prispevne stopnje zvišati. Kalkulacije kažejo, da bo z zvišanjem stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje na 11 % in za otroški dodatek na 2,5 % mogoče kriti izdatke teh skladov, če bodo realizirani tudi drugi dohodki, predvideni v finančnem načrtu sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja za leto 1966.

Odbor za delo in socialno zavarovanje meni, da je tudi za leto 1966 potrebno uporabiti pravico, ki jo daje republiški skupščini temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, namreč da se predpiše najvišja meja, do katere smejo skupščine komunalnih skupnosti določiti stopnjo osnovnega

prispevka za zdravstveno zavarovanje, če to terja splošna korist delovnih ljudi na področju družbenoekonomskih odnosov v republiki.

Po mnenju odbora so podane okoliščine, ki opravičujejo izdajo predloženega zakona, tudi za leto 1966. Izračuni kažejo, da bodo skladi zdravstvenega zavarovanja za leto 1966 s stopnjo 7,5 odstotka lahko pokrili svoje redne izdatke, kot je to natančneje navedeno v pisni obrazložitvi k zakonskemu predlogu. Zato ne bi bilo v skladu s prizadevanji za stabilizacijo gospodarstva, da bi se v nekaterih komunalnih skupnostih dopustila višja obremenitev delovnih organizacij. Limitiranje stopnje bo po presoji predlagatelja že samo po sebi navajalo strošnike k racionalni uporabi obstoječih sredstev.

Glede na navedeno odbor za delo in socialno zavarovanje predlaga, da pristojna zborna sprejmeta predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje.

V imenu predlagatelja predlagam dopolnitev naslova k predlogu zakona, in sicer tako, da se na koncu naslova doda beseda »delavcev«. Hkrati izjavljam, da predlagatelj sprejema amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 1. in 2. točki predloga odloka in k 3. členu predloga zakona.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, tovariša Vojska, da da poročilo.

Dolfe Vojsk: Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 24. 12. 1965 obravnaval stopnje prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek, ki jih je sprejela skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev Socialistične republike Slovenije na zasedanju dne 10. 12. 1965 ter sklepal o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov.

Pri oceni politike skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije glede določitve stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje je odbor med drugim tudi upošteval, da se v letu 1966 predvideva povečanje števila uživalcev starostnih, družinskih in invalidskih pokojnin, da bo potrebno izvesti valorizacijo pokojnin, skladno s porastom življenjskih stroškov, da bo potrebno korigirati varstveni dodatek ter povečati pavšalni znesek za zdravstveno varstvo. Zato je odbor soglašal s politiko skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev glede določitve stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki znaša 11%. Ta stopnja namreč omogoča skladu invalidskega in pokojninskega zavarovanja ob uvedbi dodatnega prispevka kritje dejanskih stroškov za zagotovitev zakonskih obveznosti do zavarovancev, ne pa tudi oblikovanje novih varnostnih in valorizacijskih rezerv, saj bodo rezerve sklada po kritju primanjkljaja za leto 1965 znašale okoli 18 milijard din. Odbor se je tudi strinjal s stopnjami dodatnega prispevka, ki je sorazmeren z obremenitvijo, ki nastane zaradi pridobitvene pravice do pokojnine pod posebnimi pogoji v primerjavi s splošnimi pogoji.

Odbor se je tudi strinjal s stopnjo prispevka za otroški dodatek v višini 2,5%, ker bo le na osnovi tako določene stopnje mogoče zbrati potrebna sredstva za kritje obveznosti sklada v letu 1966. Pri tem je odbor upošteval, da bo

poslovanje sklada otroškega dodatka za leto 1965 — ob stopnji v višini 1,7% v drugem polletju 1965 — zaključeno s primanjkljajem, katerega je treba kriti v 1966. letu, da se bo povečalo število uživalcev otroškega dodatka ter da je od 1. avgusta 1965 dalje povečan ta dodatek za otroke, ki prejemajo polni znesek tega dodatka po 1200 din za vsakega otroka.

Skladno s temi stališči je odbor sprejel predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in predlaga zboru, da predlog odloka sprejme.

Odbor se strinja tudi z amandmaji zakonodajno-pravne komisije, katere je že govornik pred menoj omenil in so redakcijskega značaja.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Pričenjam razpravo k predloženem odloku. Besedo ima tovariš Ignac Nagode, predsednik izvršilnega odbora skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije.

Ignac Nagode: Tovarišice in tovariši poslanci! Sklepa skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, s katerima se določa osnovni in dodatni prispevek za sklad dolgoročnih zavarovanj za leto 1966, pomenita hkrati tudi konkretno orientacijo v izvajanju politike socialnega zavarovanja, ki zagotavlja zavarovancu materialno varnost in družbeno pomoč na osnovi solidarnosti vseh aktivnih zavarovancev. Iz sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja prejema okoli 145 000 oseb pokojnino, s čimer je posredno preskrbljenih še preko 70 000 družinskih članov ali skupaj 13% vseh prebivalcev Slovenije. Iz tega sklada se zagotavljajo tudi sredstva za njihovo popolno zdravstveno varstvo. S skladom otroškega dodatka pa se zagotavlja pomembna denarna pomoč preko 310 000 otrokom, čeprav predstavlja skupni otroški dodatek le še 3,6% neto osebnega dohodka Slovenije. Prav zaradi tako obsežnih materialnih in socialnih vplivov na velik del prebivalstva Slovenije je zelo pomembno, v kakšnem položaju se nahajajo skladi, ki zagotavljajo realizacijo teh pravic.

Z uvedbo gospodarske reforme je bilo potrebno zmanjšati obveznosti, ki bremene osebni dohodek zaposlenih, med drugim tudi prispevek za socialno zavarovanje. Z velikim razumevanjem za te ukrepe je skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev v juliju letos znižala prispevno stopnjo obeh skladov dolgoročnega zavarovanja, pri čemer je poudarila, da tako določene stopnje oziroma dohodki ne krijejo tekočih obveznosti, ki so se močno povečale prav zaradi ukrepov reforme. Z angažiranjem že ustvarjenih rezerv bo možno kriti primanjkljaj, ki je nastal letos v obdobju po uvedbi gospodarske reforme. Ko sedaj programiramo finančno poslovanje sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja za leto 1966, oziroma bi ga morali za srednjeročno obdobje, pa ne moremo ostati pri enakem odnosu med dohodki in izdatki, ker bi nas to privedlo v brezizgledno situacijo in bi v končni posledici morale nastale primanjkljaje skupaj z obrestmi kriti prav tiste delovne organizacije, oziroma aktivni zavarovanci, zaradi katerih je bila znižana višina prispevka. Zato temelji navedeni finančni načrt za leto 1966 na stališču, da dosežemo finančno ravnovesje med dohodki in izdatki. Prav na osnovi takega stališča je sprejela skupščina sklep o prispevnih stopnjah v skladu s temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja.

Pri sprejetju finančnega načrta izdatkov je skupščino vodilo dvoje ključnih stališč:

1. Najprej je treba zagotoviti sredstva za pokojnine, invalidnine in otroški dodatek, ker so te dajatve življenjsko pomembne za velik del prebivalstva Slovenije.

2. Zagotoviti je treba redno valorizacijo pokojnin, ki se sedaj prvič izvaja, za kar je odgovorna prav skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev.

S finančnim načrtom seveda še ni določena višina niti način valorizacije, vsekakor pa je pomembno to, da so v finančnem načrtu jasno predvidena sredstva za realizacijo te zakonske obveznosti. Zavod za statistiko in inštitut za ekonomiko Slovenije bosta v kratkem posredovala uradne podatke in strokovne ugotovitve o gibanju življenjskih stroškov v letu 1965 nasproti letu 1964, ki bodo služili kot osnova za sklep o višini valorizacije pokojnin v letu 1966. Zato opozarjam, da je predvideni indeks valorizacije v gradivu le orientacijski in je služil le za sestavo finančnega načrta. Pred sklepanjem o valorizaciji bo potrebno preveriti tudi instrument varstvenega dodatka, prav tako pa tudi delitev sredstev za sedanji stanovanjski sklad, ugodnosti pri potovanju s prometnimi sredstvi, kar bo treba drugače urediti v letu 1966.

Drugi del izdatkov po finančnem načrtu so obveznosti sklada za zagotovitev zdravstvenega varstva upokojenecv, stroški službe socialnega zavarovanja, investicije za zagotovitev pogojev poklicne rehabilitacije, sredstva za znanstveno-raziskovalno delo in dr.

Iz načrta je razvidno, da se predlaga za nekatere od teh namenov znatna omejitev, kar je v skladu z intencijami gospodarske reforme in racionalnim gospodarjenjem s sredstvi socialnega zavarovanja. Pri konkretnem sklepanju o teh izdatkih pa bo potrebno podrobno proučiti namen slehernega izdatka in ga vrednotiti s strožimi merili kot do sedaj. Če tako sumiramo in vrednotimo vse elemente, ki so služili za sestavo finančnega načrta, nam rezultat pokaže 89 015 milijonov din izdatkov sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter 19 502 milijona din izdatkov sklada otroškega dodatka. Skupaj torej predvidevamo v letu 1966 skoraj 110 milijard dinarjev izdatkov, kar je za 21 % več kot se ocenjuje zadevna potrošnja za letošnje leto.

Naraščanje izdatkov v zadnjih letih je naslednje: v letu 1963 je bila potrošnja 37 681 milijonov dinarjev, v letu 1964 pa 45 531 milijonov dinarjev, ali 21 % več kot v prejšnjem letu. Za letošnje leto ocenjujemo, da bodo izdatki dosegli 72 milijard 926 milijonov dinarjev, ali 60 % več kot v preteklem letu; za prihodnje leto pa načrtujemo 89 milijard 15 milijonov dinarjev, ali 22 % več kot v prejšnjem letu.

Sklad za otroški dodatek nima takega gibanja. V letu 1963 je bilo izdatkov za 11 milijard 78 milijonov dinarjev, v 1964. letu 13 milijard 88 milijonov dinarjev, v letu 1965 se ocenjujejo izdatki na 16 milijard 325 milijonov dinarjev, za prihodnje leto pa načrtujemo 19 milijard 502 milijona dinarjev. Iz številke je razvidno, da so se v nekaj letih izdatki sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja povečali za 2,4-krat, sklada otroškega dodatka pa v istem obdobju za 75 %.

Še bolj je morda zanimiva primerjava, kolikšen del narodnega dohodka predstavljajo izdatki teh skladov v posameznih letih. Pri tej primerjavi pa v skladu invalidskega in pokojninskega zavarovanja nimamo izdatkov za zdravstvo, rehabilitacijo in otroški dodatek, tako da je to čisti sklad, ki je v letu 1963 predstavljal 4,7 % narodnega dohodka, v letu 1964 samo 4,3 %, v letoš-

njem letu pa se ocenjuje na 5,7 % narodnega dohodka in pri tem odstotku ostane tudi v prihodnjem letu.

Sklad otroškega dodatka je v letu 1963 predstavljal 1,6 % narodnega dohodka, v letu 1964 in 1965 1,4 % narodnega dohodka Slovenije, prav toliko pa se načrtuje tudi za leto 1966. Iz teh absolutnih in relativnih vrednosti se vidi, da je bilo v letu 1964 močno zaostajanje izdatkov invalidskega in pokojninskega zavarovanja, medtem ko beležimo v letošnjem letu močan porast izdatkov. Otroški dodatek kaže od leta 1952 stalen padec udeležbe v narodnem dohodku. Leta 1952 je znašala udeležba 4,2 %, sedaj pa znaša samo še 1,4 %.

Ko tako na eni strani prikazujemo in utemeljujemo obveznosti oziroma izdatke, pa je izredno pomembno, predvsem za prihodnje leto, kako zagotoviti dohodke za kritje teh obveznosti. Dosedaj je bil določen osnovni prispevek, pri načrtovanju za leto 1966 pa je potrebno opozoriti na dodatne vire dohodkov, ki so določeni z zveznimi predpisi, in sicer:

1. dodatni prispevek delovnih organizacij v višini okoli ene in pol milijarde dinarjev, ki ga uveljavljamo s posebnim sklepom in

2. delež federacije in republike za pokojnine po posebnih pogojih, ki se po temeljnem zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja prispeva iz proračuna.

Seveda je izredno pomembno, da tudi dejansko realiziramo te dohodke, saj predvidevamo skupaj skoraj 10 milijard dinarjev dohodkov iz tega naslova. Ves ostali del izdatkov sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja in otroškega dodatka pa se krije z osnovno prispevno stopnjo na bruto osebni dohodek aktivnih zavarovancev.

V gradivu je zelo konkretno analizirano, kakšno je sedanje gibanje neto osebnih dohodkov in kakšno se predvideva. Na tej osnovi je izračunan bruto osebni dohodek, ki služi kot osnova za prispevke za socialno zavarovanje v letu 1966. Ta naj bi znašal 703 milijarde 460 milijonov dinarjev, kar je za 23 % višja osnova kot se ocenjuje za letošnje leto. Na podlagi tako kalkuliranega osebnega dohodka se ugotavlja, da je potrebna prispevna stopnja za sklad invalidskega in pokojninskega zavarovanja v višini 11 %, za sklad otroškega dodatka pa v višini 2,5 %. Skupno prispevno stopnjo, ki znaša v decembru 12,5 %, je treba torej zvišati na 13,5 v prihodnjem letu. Tak je tudi sklep, ki je predložen Skupščini SR Slovenije v soglasje.

Pri tem se zastavlja vprašanje prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje v prihodnjem letu, ki v letošnjem letu v glavnem ni bila bistveno znižana. Kolikor bi tudi v prihodnjem letu lahko znašala skupna prispevna stopnja za socialno zavarovanje 20,5 odstotka, bi lahko znašala stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje le 7 %.

Preden ugotovimo, kaj to pomeni, je prav, da se seznanimo s tem, kako naraščajo izdatki zdravstvenega zavarovanja in v kakšnem odnosu so do nacionalnega dohodka. V letu 1963 so znašali izdatki zdravstvenega zavarovanja v celoti 35 milijard 181 milijonov dinarjev ali 5,2 odstotka narodnega dohodka. V letu 1964 so znašali 50 milijard 581 milijonov ali za 44 % več kot v preteklem letu oziroma 5,6 odstotka narodnega dohodka. Za letošnje leto se ocenjujejo na 68 milijard 984 milijonov dinarjev, kar je za 36 % več kot preteklo leto ali okoli 6,1 odstotka narodnega dohodka.

Verižni indeks porasta izdatkov je torej večji od rasti narodnega dohodka. Prav ti podatki kažejo, da je treba sprejeti bolj učinkovite ukrepe za umiritev

te potrošnje. Komunalni zavodi so že sestavili okvirne načrte izdatkov skladov zdravstvenega zavarovanja v težnji, da se stabilizira in zagotovi racionalno potrošnjo. Skupno se po njihovih načrtih predvideva za 1966. leto 74 milijard 58 milijonov dinarjev izdatkov. Načrtuje se tudi 940 milijonov dinarjev rezerv, torej skupno skoraj 75 milijard dinarjev, kar je za 8% več kot zavodi ocenjujejo izdatke za letošnje leto. Če upoštevamo 23 milijard iz drugih virov, to je dodatni prispevek, prispevek za zdravstveno varstvo upokojencev iz sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja, sredstva pozavarovanja itd., ostane 52 milijard dinarjev, katere moramo pokriti s stopnjo osnovnega prispevka. Za kritje navedenih izdatkov je potrebna povprečna stopnja 7,36%, pri tem pa moram pripomniti, da je to povprečna stopnja za Slovenijo in da so lahko stopnje po posameznih komunalnih skupnostih različne. Gotovo pa je nujno znižati sedanjo prispevno stopnjo za zdravstveno zavarovanje, če hočemo skrbno gospodariti na tem zelo pomembnem področju družbene potrošnje. Z znižanjem potrošnje na področju zdravstvenega zavarovanja pa bomo omogočili kritje obveznosti dolgoročnih zavarovanja, ne da bi bistveno bolj obremenili delovne organizacije, oziroma aktivne zavarovance, kar je tudi eden izmed ciljev gospodarske reforme.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima poslanec dr. Stjepan Bunta.

Dr. Stjepan Bunta: Ob razpravljanju in sklepanju o stopnjah prispevkov za socialno zavarovanje prispevkov za dolgoročno in kratkoročno zavarovanje — bi hotel opozoriti na nekatera dejstva, ki bi jih morali upoštevati v prihodnjih razpravah, oziroma na katera bi bilo treba opozoriti merodajne organe tudi izven tega zbora.

Navajeni smo že, da imamo limitirano stopnjo prispevka za dolgoročno in zdravstveno zavarovanje. Kolikor zaradi limita nastane primanjkljaj pri dolgoročnem zavarovanju, potem znižamo stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. To je v dani situaciji morda opravičljivo, čeprav pri tem pozabljamo oziroma smo pustili vnemar že prejšnje sklepe o razširjeni reprodukciji na področju zdravstva. V prihodnje bi bila taka praksa lahko škodljiva, ker prihajamo v nasprotja. Ker bomo glede na porast imeli čedalje večjo potrebo po sredstvih za dolgoročno zavarovanje števila starostnih, družinskih in invalidskih upokojencev, bomo prisiljeni zmanjševati sredstva za zdravstveno varstvo tako aktivnega prebivalstva, kot upokojencev. Sredstva, zbrana z zvišano stopnjo prispevka za dolgoročno zavarovanje, bodo verjetno le deloma pravično razdeljena, oziroma uporabljena za zvišanje pokojnin tistim, ki so v ta sklad največ in najdalj vlagali. Verjetno bo večji del sredstev uporabljen za kritje obveznosti do novih starostnih in invalidskih upokojencev. V tej zvezi želim opozoriti na to, da se v zadnjih letih kaže tendenca po reševanju gospodarskih problemov, oziroma problemov delovne sile z upokojitvijo, tako kot so nekatere gospodarske organizacije reševale vprašanje odvečne delovne sile s pritiskom na bolniški stalež. To je prišlo do izraza predvsem v organih državne uprave, zlasti pa še pri vojski. Zaradi pritiska na predčasno invalidsko upokojitvev zaradi različnih olajšav itd., imamo med uživalci pokojnin veliko število sicer zdravih ljudi, oziroma takega zdravstvenega stanja, da bi lahko še vrsto let opravljali določene naloge, ki pa dobivajo pokojnino in zaradi njih moramo celo zviševati stopnjo prispevka.

Po drugi strani pa se nam prav ta skupina užívalcev pokojnine kaže v nekem pogledu celo problematična, kajti če človek v starosti okoli 40 let in v relativno dobri psihofizični kondiciji občuti, da je za družbo nepotreben, pa se novemu okolju ne prilagodi, postane potem še večje breme za družbo.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Kdo želi še razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javlja k besedi, potem zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek sprejet v enakem besedilu, kot ga je sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 8. in zadnjo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje.

Zakonski predlog je predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in je predstavnik tega odbora že dal obrazložitev tega zakona.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste danes prejeli predlog omenjenega zakona, poročilo odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora in poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Prosim poročevalca odbora, tovariša Dolfeta Vojska, da seznaní zbor s stališči odbora do predloga tega zakona.

Dolfe Vojsk: Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 24. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki ga je predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

V načelni razpravi se je odbor strinjal s stališčem predlagatelja, da si je treba še nadalje intenzivno prizadevati za čimbolj racionalno potrošnjo na področju zdravstvenega zavarovanja ter da se mora ta potrošnja gibati v okviru realnih možnosti družbe. Nadalje se je strinjal s stališčem predlagatelja, da delovne organizacije v letu 1966 ne bi smele biti bistveno bolj obremenjene s prispevki za socialno zavarovanje kot v drugi polovici leta 1965.

Ugotovljeno je bilo, da je večina skupščin komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev pri določanju stopenj prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje izhajala s teh stališč in zato sprejela stopnjo v višini 7% oziroma 7,5%. Glede na to, da pa so v nekaterih komunalnih skupnostih sprejeli, oziroma nameravali sprejeti stopnjo tega prispevka v višini 8%, je bil odbor mnenja, da bi bile s tako stopnjo, ob upoštevanju sprejetih stopenj dolgoročnega zavarovanja, delovne organizacije preveč obremenjene s temi prispevki. Zato se je odbor strinjal s stališčem predlagatelja, da se določi najvišja meja, do katere smejo komunalne skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje in da znaša ta meja 7,5 odstotka. S to stopnjo zbrana sredstva bi namreč ob racionalnem trošenju teh sredstev zadoščala za kritje potreb skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev. Sredstva, zbrana na osnovi take stopnje, bi pomenila v primerjavi s sredstvi za leto 1965, povečanje za 10,6 milijarde, oziroma sredstva, namenjena za zdravstveno varstvo, bi se po-

večala za 17,1 odstotka. V strukturi izdatkov sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev se delež sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo povečuje od 69,2 % v letu 1965 na 71,6 % v letu 1966. Tak porast sredstev za zdravstveno varstvo je odbor ocenil kot zadosten, ker je upošteval, da na področju zdravstva obstajajo še znatne neizkoriščene rezerve in to predvsem v organizaciji zdravstvene službe.

V razpravi je bil izražen pomislek, ali je povečanje sredstev za nadomestila samo za okoli 6 % v primerjavi z letom 1965 realno ocenjeno, ker se odsotnost z dela bistveno ne zmanjšuje, povečuje pa se višina nadomestil za porodniške dopuste.

Odbor je poudaril, da se morajo samoupravni organi zdravstvenih zavodov, komunalnih skupnosti in zavodov za socialno zavarovanje ter drugi zainteresirani činitelji v polni meri zavzeti, da kljub omejitvi stopnje ne bi prišlo do primanjkljajev. S sredtvi, namenjenimi za zdravstveno varstvo, je treba prvenstveno zagotoviti kritje funkcionalnih izdatkov.

Odbor je tudi poudaril, da je treba zdravstveno službo in njeno materialno osnovo v bodoče obravnavati samostojno, ne pa v povezavi z invalidskim in pokojninskim zavarovanjem ter otroškim dodatkom, ker gre za drugačen vidik potrošnje, ki nima nobene neposredne zveze s potrošnjo dolgoročnega zavarovanja.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je odbor sprejel naslednji amandma:

V naslovu predloga zakona se za besedo »zavarovanje« doda beseda »delavcev«.

Dopolnitev je potrebna zaradi večje jasnosti, ker se stopnja osnovnega prispevka določa tudi v zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Odbor se je strinjal tudi z amandmajem zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, da se besedilo 3. člena spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, s katerimi se je predlagatelj zakonskega predloga strinjal.

Ob tej priložnosti bi hotel tudi sam spregovoriti nekaj besed o omejitvi stopnje. Svoje mnenje sem pojasnil že tudi na seji odbora in je vključeno v poročilo odbora. Želel bi samo podpreti mnenje poslanca dr. Bunte, namreč da je potrebno čimprej, mislim že v naslednjem obdobju, doseči ločitev obravnavanja dolgoročnih od kratkoročnih stopenj zavarovanja, in sicer zaradi tega, ker ni nobene strokovne osnove za to, oziroma neposredne funkcionalne povezanosti teh dveh vrst zavarovanj. Skupno obravnavanje stopenj je zlasti nesprejemljivo, v primeru, ko se razpravlja in sklepa tudi o limitiranju stopenj. Ni nam še znano ali bo zveza limitirala stopnje prispevka za socialno zavarovanje, kajti do 31. 12. 1965 je ta možnost še vedno podana. Nastale bi lahko zelo velike težave v primeru, da bi zvezna omejitev skupne stopnje ostala v višini 20,5 % ali če bi znašala omejitvev za našo republiko 21 %, zlasti pa takrat, če bi bila skupna stopnja še manjša. Menim, da limitiranje stopenj tudi ni v skladu s principom stabilizacije vira dohodka za neko pomembno dejavnost, na primer za zdravstveno varstvo. Zato je neobhodno potrebno, da stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje obravnavamo samostojno, ločeno od stopenj prispevkov za dolgoročno zavarovanje.

Zboru predlagam, da priporoči komunalnim skupnostim socialnega zavarovanja, da se v večji meri usmerjajo na financiranje preventivnega zdrav-

stvenega varstva, glede na to, da so nekatere komunalne skupnosti že sprejele, oziroma nameravajo sprejeti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje v višini 7 % in da so torej podane možnosti za tako usmeritev.

Stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje v višini 7 % omogoča nekaterim komunalnim skupnostim zbiranje sredstev — čeprav minimalnih — za razširjeno reprodukcijo na področju zdravstva, kar je tudi prav.

Slednjič želim opozoriti, da dosedanji način sprejemanja stopenj onemogoča komunalnim zavodom za socialno zavarovanje in zdravstvenim zavodom sklenitev pogodb pred koncem prvega trimesečja in to zaradi tega, ker običajno niso pravočasno znani nekateri osnovni instrumenti za gospodarjenje v komunalnih skupnostih. Sprejemanje stopenj osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje je bilo namreč iz leta v leto v zamudi. Težave pa so nastajale tudi zato, ker republiška predvidevanja o gibanju osebnih dohodkov za naslednje leto niso bila identična s predvidevanji v posameznih občinskih skupščinah. Na območju Ljubljane so obstajale velike razlike med predvidevanji posameznih občinskih skupščin in predvidevanji republiških organov. Zaradi tega so bili nekateri komunalni zavodi za socialno zavarovanje v dilemi, kaj vzeti za osnovo. Poleg tega ne vemo za posamezna gibanja, na primer, kolikšen je tisti del osebnih dohodkov po posameznih občinah, ki ni obremenjen s prispevki. Vemo le za republiko, da znaša ta neobremenjeni del osebnih dohodkov v povprečju 9 %. Zato menim, da bi bilo potrebno glede sklepanja pogodb ugotoviti tiste standardne elemente, ki se vsako leto pojavljajo in ki jih je mogoče ugotavljati na daljši rok oziroma sprejemati ne glede na konkretizacijo oziroma omejitev stopnje ter da bi se morali, če hočemo priti do kvalitetnejših pogodb, usmeriti na srednjeročno ne pa vsakoletno sklepanje pogodb. S tem bi ustvarili dejansko osnovo za samoupravno odločanje komunalnih skupnosti, hkrati pa tudi pravno varnost, ki je sedaj nismo imeli.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Predlog zakona je bil po 80. členu poslovnika Socialno-zdravstvenega zbora predložen tudi Izvršnemu svetu. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da seznaní zbor s stališčem Izvršnega sveta do predloženega zakona oziroma do amandmajev. Besedo ima tovarišica Majda Gaspari.

Majda Gaspari: Izvršni svet se strinja s predlogom zakona in tudi z argumentacijo, s katero se utemeljuje nujnost, da se določi najvišja meja, do katere se sme predpisati stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje in tudi z amandmaji.

Ob tej priliki pa bi zbor obvestila, da še vedno obstoja možnost, da bosta ustrezna zbora zvezne skupščine na jutrišnjem zasedanju podaljšala veljavnost sedanje skupne stopnje prispevka socialnega zavarovanja, ki znaša 20,5 %. V tem primeru bi glede na to, da je Skupščina SR Slovenije dala soglasje k določitvi stopenj prispevkov za invalidska in pokojninska zavarovanja ter prispevka za otroški dodatek, ki znašajo skupaj 13,5 %, potem bi bilo mogoče v naši republici predpisati stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje samo do višine 7 %. Dokončni rezultati nam torej še niso znani, vemo samo to, da s strani zveznega sekretariata za finance obstoja zadevni predlog, o katerem bosta jutri in pojutrišnjem določala ustrezna zvezna zbora. Naša republika se je v vseh dosedanjih razpravah zavzemala za to, da zvezna skupščina ne bi

limitirala stopenj in da bi o teh stvareh lahko razpravljali in odločali v republiki.

Predsednik dr. Ruža Šegedin: Prosim, želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče več besede, potem zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci.)

Ugotavljam, da je Socialno-zdravstveni zbor sprejel predlog zakona v enakem besedilu, kot ga je sprejel tudi Republiški zbor. Obveščam zbor, da je Republiški zbor sprejel v enakem besedilu kot naš zbor tudi predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov in tudi predlog odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin.

S tem je dnevni red današnjega zasedanja izčrpan in zaključujem sejo. Hkrati izkoriščam to priložnost, da vsem poslancem zaželim srečno in uspešno novo leto!

(Seja je bila zaključena ob 17.45.)

ORGANIZACIJSKO - POLITIČNI ZBOR

30. seja

(27. decembra 1965)

Predsedoval: **J a n e z H o č e v a r**,
predsednik Organizacijsko-političnega zbora

Začetek seje ob 9.30.

Predsednik **J a n e z H o č e v a r**: Tovarišice in tovariši poslanci. Pričelnjam 30. sejo Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili: **Silva Cerjak**, **Borut Bohte**, **Miro Hegler** in **Brane Vipotnik**. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Seji prisostvujejo predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije: **Mirko Žlender**, član Izvršnega sveta, **Erna Podbregar**, republiški sekretar za delo, **Riko Kolenc**, republiški sekretar za notranje zadeve, inž. **Marjan Prezelj**, pomočnik republiškega sekretarja za urbanizem, **Marjan Prijatelj**, pomočnik republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo, in **Leopold Štukelj**, svetnik republiškega sekretariata za narodno obrambo.

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. odobritev zapisnika 29. seje Organizacijsko-političnega zbora;
2. obravnava in sklepanje o predlogu sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš;
9. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja;
10. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča;

11. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o društvih;
12. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča in
13. poslanska vprašanja.

Ali ima morda kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Navzoče prosim, da se prijavijo k razpravi kot ponavadi, z listkom, lahko pa razpravljajo tudi brez prijavnice.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda. Zapisnik 29. seje zbora ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Potem ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami v SR Sloveniji.

Naš zbor je na svoji zadnji seji, po obravnavi o problematiki varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami v Sloveniji, pooblastil začasni odbor za proučitev varstva pred takimi nesrečami, da pripravi do današnje seje zbora predloge sklepov o ukrepih za izboljšanje stanja na tem področju. Začasni odbor je v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi organi in organizacijami, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo s to problematiko, pripravil predlog sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami. Predlog teh sklepov ste prejeli.

Predlog sklepov je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in dala nekatere pripombe, ki so razvidne iz poročila, ki ste ga danes prejeli. Prosim še poročevalca začasnega odbora, da se o teh pripombah izjavi. Besedo ima tovariš Ciril Kambič.

Ciril Kambič: V imenu začasnega odbora za proučitev problematike varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami v SR Sloveniji izjavljam, da se odbor s pripombami zakonodajno-pravne komisije strinja in da predlaga, da pripombe postanejo sestavni del predloga sklepov.

Predsednik Janez Hočevnar: Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima inž. Marjan Tepina.

Inž. Marjan Tepina: Tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je Organizacijsko-politični zbor s pripravo predloga sklepov opravil zelo koristno delo in da lahko pričakujemo, da se bo varstvo pred elementarnimi nesrečami v Sloveniji bistveno izboljšalo. Kaka širša razprava o tem ni potrebna, ker smo tako razpravo že imeli. Imam pa nekaj manjših pripomb k dokumentu, ki je pred nami.

Na drugi strani v 4. odstavku, kjer je rečeno, »da bodo štabi za varstvo pred elementarnimi nesrečami le pobudniki, usklajevalci in usmerjevalci preventivnih in reševalnih akcij navedenih neposrednih nosilcev teh akcij«, me moti besedica »le«, ker kaže, da sami sklepi omejujejo štab v njegovih nalogah in odgovornostih. Vsi namreč dobro vemo, da če pride do take situacije, mora ta štab zelo operativno ukrepati in predlagam, da bi se besedica »le« črtala.

Na strani 4 me motijo formulacije kot so »je potrebno poskrbeti, naj se uredi s predpisi, naj se izda zakon, prouči naj se možnost« in na 5. strani v predzadnjem odstavku »naj se poskrbi tudi za poučitev prebivalstva« itd. Menim, da za tako materijo, o kateri danes razpravljamo, takšne formulacije ne ustrezajo. Moti me namreč to, da za izvršitev vseh teh nalog ni naveden subjekt, katerega Skupščina zadolžuje, zato predlagam, da se pri vseh nalogah, ki so našete s formulacijo »je potrebno« in »naj se uredi«, vpiše »republiški štab za varstvo pred elementarnimi nesrečami« kot subjekt teh nalog.

Predsednik Janez Hočev ar: Ali želi predstavnik Izvršnega sveta o tem dati svoje mnenje.

Leopold Štukelj (govori iz klopi): Menim, da so pripombe umestne in sprejemljive.

Predsednik Janez Hočev ar: Hvala. Še poročevalec odbora?

Ciril Kambič (iz klopi): Se strinjam.

Predsednik Janez Hočev ar: Prosim še predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da se o teh predlogih izjavi.

Marjan Jenko: Se strinjam.

Predsednik Janez Hočev ar: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem dajem na glasovanje predlog sklepov za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami s pripombami tovariša inž. Marjana Tepine. Kdor je za tak predlog sklepov, naj prosim dvigne roko! Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami.

Naslednja, to je 3. točka dnevnega reda, je obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966.

Ker imamo zatem na dnevnem redu še štiri zakonske predloge, ki so neposredno povezani z zakonom o republiškem proračunu, predlagam, da obravnavamo vse te predloge zakonov skupno, t. j. predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966 in predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

Vse zakonske predloge je Skupščini SR Sloveniji predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Mirka Žlendera. Prosim ga, da za vse štiri zakonske predloge da še ustno obrazložitev.

Mirko Žlender: Tovarišice in tovariši poslanci! Predpisi, ki jih Izvršni svet predlaga republiški skupščini in ki naj uredi in določi okvire ter osnovna delitvena razmerja za proračunsko potrošnjo v Sloveniji v letu 1966,

skušajo na svoj način prispevati k uresničevanju politike, ki smo jo načrtali z gospodarsko reformo. Že samo dejstvo, da te predpise, to so zakon o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov in davkov, zakon o določitvi doplnilnih sredstev občinam in zakon o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1966, predlagamo republiški skupščini le pet mesecev po uvedbi gospodarske reforme in šele dobre tri mesece po rebalańsu proračuna za letošnje leto, nujno odpira vrsto kratkoročnih in dolgoročnih problemov, ki ostro posegajo zlasti v nekatere dejavnosti splošne potrošnje. Težavnost teh vprašanj pa bi nam ne smela zamegliti perspektive, možnosti, nujnosti in poti reševanja osnovnih vprašanj, ki jih je pred nami v vseh oblikah razgrnil proces izvajanja reforme. Le doslednost na tej poti bo lahko dajala jasen in odločen odgovor nekaterim pomislekom, ki se porajajo v gospodarstvu in razpršila dvome in bojazni, s katerimi se srečujemo izven gospodarstva. Pri tem se bomo morali nedvomno spopasti tudi s poskusi, da bi s ponovnim vračanjem na že preživlele administrativne ukrepe iskali izhod iz prehodnih težav. Najučinkovitejša oblika dejavnosti družbeno-političnih sil za resnično vsebinsko reševanje osnovnih problemov in za dosledno izvajanje družbenoekonomske reforme bodo vsekakor samo rešitve v okviru širokih možnosti in iniciativ, ki jih daje sistem samoupravljanja.

Z julijskimi ukrepi so bile postavljene osnove, da zagotovimo spodbudne ekonomske pogoje za splošni družbenoekonomski napredek, pogoje, ki bodo omogočili skladnejši gospodarski razvoj. Dosedanja gibanja kažejo, da so ukrepi za stabilizacijo usmerili razvoj proizvodnje in skupne potrošnje v okvire, ki ustrezajo doseženi ravni materialne osnove in družbenih odnosov in ki predstavljajo izhodišče za reševanje nekaterih dolgoročnejših problemov in za vzpon družbenoekonomskega potenciala.

Za razliko od prvega polletja letošnjega leta, ko je potrošnja rastla znatno hitreje kot proizvodnja, kar je povzročalo trajne motnje na trgu, je proti koncu leta razmerje obrnjeno. Ob sicer znatno zmanjšani dinamiki proizvodnje so se omejile vse oblike potrošnje, zlasti pa investicijske. Dosežen je bil izreden porast izvoza, ki je ob sočasnem zmanjšanju uvoza že prispeval k zboljšanju naših plačilnih odnosov z inozemstvom. Kljub kratki dobi od uvedbe reforme bi lahko na osnovi prvih ocen in rezultatov že rekli, da opažamo široko razprostranjen proces prehoda na bolj učinkovit način gospodarjenja in na povečanje produktivnosti dela. S tem se gospodarstvo postopno vključuje v tiste kvalitetne spremembe, zaradi katerih smo se odločili za reformo in ki predstavljajo novost v našem razvoju. Ta usmeritev je v veliki meri povezana z zniževanjem investicijske potrošnje, ki je v preteklem razdobju, s svojim močno ekstenzivnim značajem in s svojo strukturo v največji meri prispevala k nestabilnosti v gospodarskem razvoju. Sočasno z zniževanjem obsega investicij pod lanskoletno raven pa je prišlo do pozitivnega premika tudi v tem, da se je povečal delež naložb v trajna obratna sredstva. Vztrajati na tej poti pomeni, da se je naše gospodarstvo odločilo za intenzifikacijo gospodarjenja, ki lahko edina omogoči kompleksen proces, katerega označujemo s pojmom: vključevanje v mednarodno delitev dela.

Seveda pa bi ob teh pozitivnih ugotovitvah prav v Sloveniji ne smeli zapirati oči pred problemi, v katerih se je znašlo naše gospodarstvo, predvsem glede na svojo strukturo. V vrsti industrijskih dejavnosti je zaradi uskladitve odnosov v cenah ter odprave raznih premij, subvencij in dotacij prišlo do poslabšanja ekonomskega položaja, ki zahteva izredno in trajno prizadevnost,

da bi se zagotovile obstoj in položaj na tržišču. Prilagajanje novim pogojem gospodarjenja predstavlja za ta gospodarska področja izredno težavno nalogo, ki je ni mogoče rešiti čez noč. Zato moramo danes s posebno pozornostjo spremljati pojav padajoče dinamike v gibanju skoraj vseh strok predelovalne industrije. Mislim, da se pri tem ne moremo ustaviti samo pri ugotovitvi, da so stabilizacijski ukrepi vplivali na omejitev rasti proizvodnje, ki je pred tem res dosegla izredno stopnjo, v dobršni meri s pomočjo inflacijskega povečanja notranje potrošnje in s pomočjo uvoza, ki je čez mero bremenil plačilno bilanco. Prav tako se ne bi smeli zadovoljiti s splošno ugotovitvijo, da gre za vprašanje nizke produktivnosti naše industrije in njenega nezadostnega vključevanja v mednarodno delitev dela. Ti problemi zahtevajo, da temeljito proučimo in rešimo nekatera vprašanja, pri čemer mislim na eni strani na vprašanje srednje in dolgoročne orientacije razvoja proizvodnje v novih pogojih, ki bo lahko temeljila predvsem na širokem programu procesa rekonstrukcije in modernizacije z ustrežajočo strukturo naložb, na drugi strani pa bo treba pospešiti reševanje nekaterih nalog na področju gospodarskega sistema, kjer gre v prvi vrsti za realizacijo konkretnih rešitev na temelju že sprejetih načel. To velja predvsem za potrošnjo razširjene reprodukcijo, deviznega režima, bančnega sistema ter sistema in politike cen. Obenem pa nam proučevanje nekaterih problemov, npr. v zvezi z izvajanjem kratkoročne kreditne politike, kaže, kako velika sredstva leže omrtvičena v preobširnih in izrazito nesmotrnih nalogah, tako da posegamo s tem pravzaprav bolj v razpravo učinkovitosti gospodarjenja kot pa v razpravo o taki ali drugačni kreditni politiki. To nas obenem navaja tudi na ponovno ugotovitev o velikih rezervah, ki so neizkoriščene za naše gospodarstvo in ki dajejo osnovo in možnosti za hitro in uspešno reševanje težav, ki bi se pojavile v delovnih organizacijah.

Vsekakor pa je treba poudariti, da ni več mogoče pričakovati možnosti za povečanje proizvodnje na temelju umetno vzdrževane ravni notranje potrošnje in malo zahtevanega notranjega tržišča. Nobena smotrna ekonomska rešitev ni možna brez bistvenega povečanja tistega deleža te proizvodnje, ki naj gre v izvoz. Na vsak način pa si mora ta proizvodnja zagotoviti s svojo dinamično rastjo, predvsem na osnovi neizkoriščenih rezerv, ustrežajoče mesto v okviru razvoja jugoslovanske industrije v prihodnjem razdobju in ustrezno mesto v mednarodni delitvi dela. Že z ukrepi gospodarske reforme se je začel in odprl proces za ustavitev gospodarskih razmer, za učinkovitejši gospodarski razvoj, pričela se je borba in obračun z vsemi oblikami ekstezivnega načina gospodarjenja. Tudi na strani potrošnje so omejitve letošnjih izdatkov prispevale k uspešnosti začrtane politike, predvsem v smeri poboljševanja strukture potrošnje.

Takšna politika se nadaljuje tudi v prizadevanjih za proračunsko potrošnjo v letu 1966. Za razliko od prejšnjih let, ko je proračunska potrošnja rasla letno za 20 in več odstotkov, se pravi daleč preko meja, ki jih je dovoljevala rast narodnega dohodka, predvidevamo za prihodnje leto le neznatno, skoraj simbolično povečanje. Morda bo najbolj jasno, če povem, da bodo za proračun v letu 1966 razpoložljiva sredstva dopuščala le neznatno nominalno povečanje letošnje proračunske potrošnje. Zaradi zvišanja cen pa se bo realni obseg proračunske potrošnje v naslednjem letu celo znižal. Predvsem to dejstvo kaže, da taka in v prihodnjih letih pričakovana normalna ekonomsko utemeljena rast proračuna, terja reševanje nekaterih strukturnih vprašanj v tej potrošnji. Mislim pa, da v tej smeri ne bi smeli ukrepati nestrpno in ne dovolj pre-

mišljeno. Gre namreč za številne nakopičene in podedovane probleme in predvsem glavnih izmed njih ne bi smeli in ne bi mogli reševati z enostavnim reševanjem, ali da tako rečem, z rezanjem proračunskih sredstev. Mnogi od teh problemov so bili po svoji vsebini pravzaprav enako pereči v obilju proračunskih sredstev. Zato mislim, da bomo morali v prihodnjem in deloma tudi še v naslednjih letih, vsebinsko reševati nekatera osnovna vprašanja na področju šolstva, znanosti, kulture, zdravstva, državne uprave in drugod in to ne tako, da bi zniževali sredstva, potrebna za hitrejšo in kvalitetnejšo rast teh dejavnosti, pač pa tako, da bomo dosegli bolj učinkovito in bolj smotrno uporabo razpoložljivih sredstev in njihovo usmeritev na tista področja, ki so za razvoj posamezne dejavnosti najbolj odločilna.

Z delitvenimi razmerji, ki naj veljajo v letu 1966 za usmerjanje skupnih proračunskih sredstev Slovenije v proračune občin in v republiški proračun, je v predlogih zakonov uveljavljeno stališče, da se v prihodnjem letu delež občin, ki je porastel že v letošnjem letu, še nadalje poveča. Glede na to se sredstva republiškega proračuna povečajo za 1 %, medtem ko se sredstva občinskih proračunov povečujejo za 5 %. Da bi zagotovili uresničenje teh prizadevanj, pa je bilo treba vnesti določene spremembe v republiške prispevke in stopnje. Pri najpomembnejšem viru proračunskih dohodkov, pri prispevku iz osebnega dohodka, je republiška stopnja ostala nespremenjena. V letu 1966 občine niso več udeležene pri zveznem prometnem davku, ker bi brez tega ukrepa za republiški proračun ostalo znatno manj sredstev, kot v letošnjem letu. Obenem si republika s svojo stopnjo zagotavlja udeležbo pri prispevku iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, ki je namenjen za potrebe pospeševanja kulturnih dejavnosti ter za udeležbo pri socialnem zavarovanju svobodnih umetnikov.

Znotraj proračunskih sredstev, ki gredo občinam, bi se posebej zadržal pri tako imenovanih dopolnilnih sredstvih občinam. Ta so v letu 1966 v skupnem znesku nekoliko povečana, pri čemer je treba dodati še 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, s katerimi republika sodeluje pri gradnji osnovnih šol. Toda ne glede na višino teh sredstev se postavlja kot zelo pomembno vprašanje objektivnih meril za ugotavljanje višine potrebnih dopolnilnih sredstev v posameznih občinah. V tej smeri so bili vloženi znatni naporu republiških upravnih organov v pripravah za sestavo proračuna za leto 1966, pri čemer so bili deležni tudi podpore in iniciative skupščinske komisije, ki proučuje probleme splošne potrošnje. V podrobnejši obravnavi gradiv, ki naj bi služili kot osnova za merila, pa so bili predlogi usmerjeni bolj k temu, kako zagotoviti občinam čim več sredstev v celoti in za posamezne dejavnosti, v znatno manjši meri pa k temu, da bi našli osnovo in objektivna merila za ugotavljanje višine dopolnilnih sredstev posameznim občinam. Kljub prizadevanjem tako še ni bilo mogoče priti do objektivizacije meril za delitev sredstev na občine, ker je bilo mogoče upoštevati le nekatera delna merila za posamezne skupine občin.

Tako je bilo mogoče doseči le nekaj manj pomembnih premikov in izboljšav, posebno še, ker tudi v letu 1966 razpoložljiva sredstva ne dopuščajo zaznavnejših korektur. Povsem drugačno pa bo postalo seveda vprašanje objektivnih meril sredi prihodnjega leta, ko naj bi uvedli nov sistem financiranja šolstva, zlasti če upoštevamo, da je približno 40 % proračunskih sredstev občin, ki prejemajo dopolnilna sredstva, namenjenih za financiranje te dejavnosti. S tem sistemom naj bi tudi uredili financiranje srednjih šol, ki v skupnih medobčinskih skladih ni našlo zadovoljive rešitve. Poleg tega naj bi s samofinanciranjem zdravstve-

nega zavarovanja kmetov v prihodnjem letu rešili nekatere probleme, ki jih danes rešujejo občinski proračuni.

Ko prehajamo na obravnavo republiškega proračuna, naj uvodoma poudarim predvsem nekatera od načel, ki jih je Izvršni svet upošteval pri sestavi proračuna za leto 1966. Predvsem naj bi zagotovili potrebna sredstva za redno dejavnost univerze in višjih šol, kot tudi za kulturno-prosvetne in znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Zato se ob povečanju republiškega proračuna za 1 % sredstva za te namene povečujejo za 11 do 12 %. Pri tem pa bo treba še posebej rešiti vprašanje sredstev sklada za pospeševanje založniške dejavnosti, ki sicer dobiva po tem predlogu v prihodnjem letu skoraj za 50 % večja sredstva iz proračuna. Ker pa bo, za razliko od letošnjega leta, ostal brez izvirnih dohodkov, se skupna sredstva tega sklada bistveno zmanjšujejo.

V primerjavi z letošnjim letom se izrazito povečujejo izdatki za socialno varstvo, predvsem za delno nadomestitev izdatkov za pokojninsko zavarovanje borcev, ki so se že v letošnjem letu začasno financirali iz sredstev socialnega zavarovanja. V okviru izdatkov za državno upravo ostajajo operativni izdatki nominalno le na letošnji ravni, dočim je za osebne dohodke, ob znižanju števila zaposlenih, predvideno povečanje le za 5 %. Pomembnejši porast sredstev v okviru državne uprave je predviden le za ureditev osebnih dohodkov pripadnikov milice. Prav tako so predvidena tudi sredstva za sodelovanje pri financiranju izgradnje in razširitve objektov na obmejnih prehodih, ker moramo glede na predvideno ukinitve vizumov pričakovati znatno povečanje prometa.

Posebno pozornost pa je Izvršni svet posvetil poravnani obveznosti iz preteklih let. Za te namene smo potrošili letos le okoli 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, za prihodnje leto pa so za te namene predvidena sredstva v višini 3 milijard 200 milijonov dinarjev. V sedanjih pogojih predstavlja ta rešitev največji možni napor za likvidacijo obveznosti, kar naj v naslednjih letih omogoči trdnejšo osnovo za rast realne proračunske potrošnje. V prihodnjem letu pa bo še posebej treba rešiti obveznosti, ki izhajajo iz likvidacije okrajev, ko bo sprejet ustrezní odlok na temelju dokumentacije in načel, ki jih je Izvršni svet že postavil.

V okviru razpoložljivih sredstev za prihodnje pa v samem proračunu ni bilo mogoče predvideti potrebnih sredstev za negospodarske investicije, saj je v ta namen razpoložljivih le okoli 450 milijonov dinarjev. Razen tega je za investicije predvidena še 1 milijarda 300 milijonov dinarjev, kot udeležba republike pri gradnji osnovnih šol, ki so se začele graditi v letošnjem letu in bodo dokončne v prihodnjem letu. Ne glede na to, da je s tem zaključen določen program izgradnje, pa bo treba še naprej iskati načine in možnosti, zlasti v okviru občin, da se z izgradnjo osnovnih šol nadaljuje tudi vnaprej.

Takšen obseg sredstev za negospodarske investicije seveda dopušča samo minimalna sredstva za zavarovanje začetih objektov in zahteva ustavitve že začete izgradnje vrste objektov, ki so se začeli na pretirano široki fronti graditi na nekaterih področjih. Zato bo treba med letom, v okviru predvidenih rešitev sistema razširjene reprodukcije in v okviru bančnega sistema, iskati možnosti za zagotovitev najnujnejših sredstev za nadaljevanje gradnje nekaterih objektov na področju visokega šolstva, zdravstva in socialnega varstva. Pri tem pa bi se morali v vsakem primeru omejiti na minimalno število objektov ter zavračati sleherno širjenje investicijske fronte, ki povzroča drago in počasno izgradnjo,

veže visoka denarna in materialna sredstva ter je izrazit primer ekstenzivnega načina trošenja proračunskih sredstev.

Poleg šolskega sklada so največja sredstva v višini 1 milijarde 600 milijonov predvidena še za sklad Borisa Kidriča, s čimer hočemo zagotoviti nadaljnji razvoj raziskovalnega dela, kot osnove za uspešen prehod na intenzivnejši način gospodarjenja, za modernizacijo proizvodnje in za večjo produktivnost dela. Sklad bo v prihodnje financiral tudi raziskovalno delo v kmetijstvu, kar se je doslej financiralo iz posebnega sklada.

V celoti bi lahko rekli, da v sedanjem sistemu proračunskih sredstev postavljamo take okvire potrošnje, ki kategorično zahtevajo resnično racionalizacijo uporabe sredstev, če hočemo omogočiti normalno delovanje služb, ki so financirane iz proračuna. Za to bo seveda treba obsežnega in temeljitega dela, da bomo lahko prišli do takih rešitev, kjer ne bi iskali izhod le v ponovnem ekstenzivnem širjenju te potrošnje, oziroma teh dejavnosti in služb. Takšne težnje predstavljajo reakcijo vseh tistih, ki istovetijo reformo s stagnacijo, s siromašenjem in ki sočasno istovetijo npr. število institucij s kvaliteto in pomembnostjo dela na določenem področju. Gotovo je, da smo v proračunski potrošnji v smislu reforme šele na začetku in da so pred nami še težavne naloge. Vendar pa mislim, da bi morali biti prav na tem področju zelo dosledni, ne morda zato, da bi uspehe ocenjevali z vsakim prihranjenim proračunskim dinarjem, pač pa zato, da bi z milijardnimi zneski dosegli največje učinke. Obenem pa mislim, da bo gospodarstvo z vse širšim uveljavljanjem načel in bistva reforme v lastnem interesu v največji meri povezovalo svojo rast in kvaliteto s hitro rastjo in kvaliteto nekaterih dejavnosti, ki se zde danes v okviru proračunov zapostavljene.

Tovarišice in tovariši poslanci! Predvideni okviri proračunske potrošnje za leto 1966, ki vam jih predlaga Izvršni svet, temelje na predpostavkah in oceni gibanja gospodarstva v prihodnjem letu. Ob upoštevanju realizacije nekaterih načel gospodarskega sistema, ki naj izboljšajo pogoje gospodarjenja, ter računajoč, da se gospodarstvo vse bolj vključuje v bolj zaostrene pogoje na tržišču, računamo, da bo proizvodnja ponovno začela naraščati s hitrejšo stopnjo rasti, ter da se bo vzporedno večala tudi produktivnost dela. Po sedanjih ocenah bi morali v naslednjem letu pričakovati porast proizvodnje za okoli 8 %, porast produktivnosti dela pa za okoli 7 %. Po izvršenih spremembah v letošnjem letu bo skladno z načeli stabilizacije in načeli delitve po delu nujno najtesneje vezati rast osebnih dohodkov z rastjo produktivnosti dela, kar pomeni, da bi se mogli v naslednjem letu povečati realni osebni dohodki na zaposlenega za okoli 7 %, seveda s pogojem, da bo dosežen predvideni porast produktivnosti.

Morda so ta predvidevanja optimistična, vendar temelje na hitrejšem povečanju produktivnosti dela in na skladni rasti osebnih dohodkov. To pomeni, da gre za uresničevanje osnovnih teženj gospodarske reforme in to v pogojih, ki v veliki meri podpirajo prav tako usmeritev. Obstoje možnosti, da se z intenzifikacijo proizvodnje, z izkoriščanjem razpoložljivih rezerv in z bolj učinkovitim gospodarjenjem premaga sedanje zaostajanje in tudi doseže višja stopnja rasti. Predvsem pa moramo te možnosti povezovati z vse večjo usmeritvijo našega gospodarstva v izvoz, pri čemer resno računamo, da bo z izpolnitvami v deviznem računu izboljššan pogoj za uvoz reprodukcijskega materiala. Seveda pa je pogoj za takšne usmeritve razvoja mnogo širše podpiranje pozitivnih procesov v gospodarstvu za razvijanje širokih oblik in možnosti poslovnega sodelovanja. Žal moramo ugotoviti, da smo na tem področju dosegli zelo

majhne uspehe. Naša podjetja se vse preveč zapirajo v svoje podjetniške in občinske meje in težko najdejo pot do stvarnih ekonomskih in tehnoloških povezav z drugimi proizvajalci. Z razvijanjem ekonomske koncentracije in prelivanja sredstev po bančnih kanalih naj bi se uveljavile tudi metode skupnih naložb delovnih organizacij za reševanje skupnih problemov.

Brez tega si težko predstavljamo reševanje izredno zapletene naloge, ki jo označujemo z modernizacijo proizvodnje. Mislim, da je to eden od osnovnih problemov usmeritve naše industrije, ki je tesno povezan z delitvijo dohodka, celotno področje razširjene reprodukcije z bančnim in kreditnim sistemom in investicijsko politiko in tudi z razvojem znanstveno-raziskovalnega dela.

V prihodnjem letu se bo na podlagi izvršenih sprememb po reformi še naprej večal delež gospodarskih organizacij v družbenem proizvodu, ki naj bi dosegel že skoraj dve tretjini. S tem se tudi v vse večji meri uresničuje načelo, da naj bodo gospodarske organizacije osnovni nosilec razširjene reprodukcije. Na tej osnovi in zato pa gospodarstvo nikakor ne bi smelo odklanjati potrebe po koncentraciji investicijskih sredstev, toda ta mora biti v okviru jasno definirane sistema razširjene reprodukcije, vgrajena v ustrezajoči bančni sistem in kreditni mehanizem. Zato je razumljivo, da moramo biti zainteresirani, da se čimprej rešijo ta vprašanja, da najdejo rešitve, ki bodo podpirale osnovne težnje gospodarstva po racionalni koncentraciji dela sredstev in po njihovi optimalni uporabi. Vsako zaostajanje na tem področju nas lahko vodi samo v razne bolj ali manj prikrite oblike ponovnega zajemanja akumulacije preko davčnih metod in instrumentov. Predvsem pa mislim, da vsako zaostajanje na področju razvoja sistema razširjene reprodukcije pomeni odlaganje povečanja vpliva gospodarske organizacije na investicijsko politiko. Tu pa mislim, da gre za eno od osrednjih vprašanj izvajanja reforme, kajti investicijska politika ne more težiti k drugim ciljem kot reforma. Investicijska politika ne more ostajati vključena v stare obveznosti in prioritete, ki so bile sprejete v povsem drugačnih pogojih. Zato si v prihodnjem obdobju ne moremo predstavljati reševanja teh vprašanj brez korenite spremembe predvsem v strukturi investicij, čeprav v določeni meri obstaja odprto vprašanje tudi obsega investicij, ki ga bo pa možno v precejšnji meri reševati z odlaganjem določenih investicij. Samo tako bomo lahko organsko povezali investicijsko politiko z reformo, le na ta način bomo lahko napravili odločilen korak od parole za modernizacijo k uvajanju te modernizacije, ki pomeni investicije z največjo učinkovitostjo, ki pomeni osnovo za vključevanje naše industrije v mednarodno delitev dela. Brez take spremembe v strukturi investicij si težko zamišljamo uresničevanje osnovnih teženj gospodarske reforme.

Spremembe v obsegu, v strukturi in v učinkovitosti investicijske izgradnje nujno narekujejo tudi ustrezne spremembe v naših gledanjih in odločitvah. Povsem očitno je, da vse obstoječe investicijske odločitve ne morejo ustrezati pogojem intenzivnejšega gospodarjenja in da bomo zato morali revidirati sedanje programe s stališča njihove racionalnosti, aktualnosti in s stališča sredstev, s katerimi razpolagamo. Zato se bomo morali sprijazniti s tem, da bo treba izgradnjo določenih objektov ustaviti ali podaljšati njihovo izgradnjo, zlasti pa izločiti iz programov vse, kar ni neobhodno vezano na proizvodnjo.

Vzporedno s tem pa bomo morali še posebej skrbeti za tako ureditev sistema financiranja investicij, ki bo temeljil na maksimalnem upoštevanju neposrednih proizvajalcev kot nosilcev investicijskih odločitev in ki bo podpiral nakazano investicijsko politiko.

Tovarišice in tovariši poslanci! Predvidena proračunska potrošnja v letu 1966 temelji na takih predvidevanjih gibanja gospodarstva, ki v največji meri prispeva k reševanju tistih nalog, ki so najpomembnejše za izvajanje gospodarske reforme. O tem bomo podrobneje razpravljali v začetku prihodnjega leta, ko bo Izvršni svet predložil Republiški skupščini analizo razvoja v letošnjem letu in oceno možnosti razvoja v prihodnjem letu.

Ne glede na to pa lahko že danes ugotovimo, da leto 1966 pomeni intenzivno nadaljevanje politike, začrtane z gospodarsko reformo. Pri tem se bomo srečali s številnimi problemi, ki bodo verjetno terjali, da jih spremljamo mnogo bolj tekoče in da tudi pravočasno ukrepamo. Temu bo treba prilagoditi tudi metode našega dela in izboljšati učinkovitost uprave. Predvsem pa bo treba podpirati največjo odgovornost vseh samoupravnih organov, predvsem v gospodarstvu pri izvajanju nalog, ki nam jih zastavlja današnji čas. Ne moremo pričakovati pozitivnih rezultatov od administrativne intervencije v razvijanju proizvodnje in v politiki, ki naj zagotovi stabilno rast življenjskega standarda. Hkrati pa se moramo zavedati, da samoupravni organi v delovni organizaciji ne morejo v dnevni praksi reševati svojih razvojnih problemov vse dotle, dokler niso ustrezno urejeni tisti okviri, ki jih urejajo pogoji poslovanja, kot so predvsem vsa še nerešena vprašanja gospodarskega sistema.

Tovarišice in tovariši poslanci! V imenu Izvršnega sveta predlagam Organizacijsko-političnemu zboru, da sprejme vse zakonske predloge, ki jih je Izvršni svet predložil v zvezi s proračuni družbeno-političnih skupnosti v Sloveniji za leto 1966, kakor tudi sam republiški proračun za leto 1966.

Predsednik Janez Hočev ar: Hvala. O vseh štirih zakonskih predlogih je razpravljal tudi naš odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov. Za svojega poročevalca je odbor določil poslanca Franca Svetino. Prosim ga, da da poročilo.

Franc Svetina: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučitev zakonskih in drugih predlogov našega zbora je skupaj z odborom Republiškega zbora za družbeni plan, finance in proračun razpravljal o predloženih zakonskih predlogih, ki urejajo proračunsko potrošnjo v republici. Odbor je predloge Izvršnega sveta usvojil in so s tem postali tudi predlogi tega odbora, razen, da je spremenil 7. člen zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije s tem, da se drugi odstavek tega člena črta.

Mimo materiala, ki ste ga sprejeli v tej zvezi, bi vas rad seznanil z nekaterimi stališči odbora, ki so prišla do izraza na zadnji seji, pa tudi na prejšnjih sejah odbora. Hkrati pa bi vas rad spomnil na stališča, ki so bila izražena v zboru ob sprejemanju zakona o spremembah zakona o republiškem proračunu za leto 1965. Takrat smo namreč ugotavljali, da vseh stališč, ki so bila izražena v zboru, ni mogoče upoštevati, ker gre le za spremembo proračuna, ki v osnovi ne more biti drugačen kot v začetku leta sprejeti proračun.

Prav zaradi tega pa smo si od proračuna za leto 1965 obetali, da bo rešil vse tiste probleme, ki jih takrat ni bilo mogoče rešiti. Obetali smo si, da bo zakon o določitvi dopolnilnih sredstev občinam temeljil na ustreznih merilih in da bomo uvedli takšne stopnje republiških prispevkov, davkov in taks, ki bodo lahko ostale v veljavi daljše obdobje. Obetali smo si, da bo tudi struktura republiškega proračuna v letu 1966 drugačna. Menim, da je danes prav, da ugotovimo, kako te stvari stoje.

Gre pravzaprav za dvoje vprašanj. Za vprašanje financiranja družbeno-političnih skupnosti nasploh in za vprašanje republiškega proračuna. Pri prvem vprašanju sta najbolj zanimiva dva konkretna zakonska predloga in to zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov davkov in taks in zakon o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks predvideva dve novosti, in sicer, da se 20 % del zveznega prometnega davka, ki ga je republika prej prepuščala občinam, v celoti steče v republiški proračun. Republika pa hkrati uvaja svojo stopnjo za prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav. Zelo pozitivno je dejstvo, da predlagatelj ne predlaga spremembe na področju drugih prispevkov, davkov in taks, predvsem kar zadeva prispevke iz delovnega razmerja. To bi lahko pomenilo, da smo na tem celotnem področju dosegli stabilizacijo. Če pa stvar pogledamo v podrobnosti, pa lahko ugotovimo, da je ta stabilizacija še vedno zgolj navidezna, ali pa lahko celo samo slučajna. Naš proračunski sistem namreč ne more in ne more iz stare kože. Predlagatelj mora še vedno budno zasledovati gibanje proračunske potrebnosti v občinah, predvsem v tistih z dopolnilnim prispevkom, nato ta gibanja konfrontirati z republiškim proračunom in z vsemi sredstvi, ki jih je mogoče zbrati v proračunih družbeno-političnih skupnosti v Sloveniji. Pojavlja pa se še vprašanje tistih občin, ki ne prejema dopolnilnih sredstev. Pri njih obstoja ravno nasprotna nevarnost kot pri tistih, ki jih dobivajo. Če instrumenti niso pravilno postavljeni, lahko nastajajo občutnejše razlike med proračuni občin, razlike v korist nedopolnjenih. Gre za zelo zamotan proces usklajevanja, katerega epilog je potem zakonski predlog. V letu 1965 smo to lahko opazili na primeru sodnih taks, dela zveznega prometnega davka in tudi v primeru prispevka iz delovnega razmerja. Nemogoče se je znebiti vtisa, da gre pri vsej stvari le za nekoliko modificiran star proračunski sistem, saj je tistih občin, ki imajo vsaj najosnovnejše materialne pogoje, da lahko v polnem pomenu besede gospodarijo, v naši republiki samo 24.

Ta primer najbolj jasno ilustrira način, kako predlagatelj ugotavlja potrebno višino dopolnilnih sredstev za posamezne občine. Naš zbor je na prejšnjih zasedanjih že poudaril potrebo, da se pripravijo ustrezna merila za določitev dopolnilnih sredstev, ki pa morajo biti v skladu z intencijami 90. člena ustave. Predlagatelj si je prizadeval, da najde takšna merila. Uspelo mu je, da je zbrisal okrajne meje in primerjal občine iz vse republike. Poslužil se je še nekaterih drugih primerjav, ki naj bi mu pomagale ustvariti pravilna sorazmerja. Izvršil je temeljite izračune proračunskih potencialov posameznih občin za leto 1966 in podobno. Upravičeno lahko na tej podlagi trdimo, da so bila na tem področju storjena določena prizadevanja, da je določitev dopolnilnih sredstev v dani situaciji realna. Zato tudi odbor ni imel bistvenih pripom. Kljub temu pa je treba znova poudariti, da predlagatelj pravzaprav ni storil drugega, kot da je dalje razvil stari sistem, ki še vedno ni odgovoril na vprašanje, kako realizirati težnjo, da dobijo dopolnjevane občine toliko sredstev, kolikor jih primanjkuje za izpolnitev tistih nalog, ki so jih dolžne na podlagi ustave in zakonov izvršiti. Menim, da je to eden od ključnih problemov in če upoštevamo proračunska sredstva, predvidena za leto 1966, ki prav gotovo povzročajo še večje težave na tem področju, se zdi, da je problem še skorajda za daljše razdobje nerešljiv.

Nedvomno pa zahteva ta problem v prihodnje angažiranje ne le republiške uprave, ampak morebiti tudi ustreznih znanstvenih institucij.

Naš zbor je ob rebalansu proračuna 1965 ugotovil, da bomo morali v prihodnje rešiti vrsto stvari, če bomo hoteli, da bo republiški proračun objektivnejši. Predvsem smo takrat govorili o tem, da bo potrebno med izdatki napraviti temeljito selekcijo, da bo moral biti proračun izraz politike v republiki in podobno. Ni dvoma, da je na tem področju premik v resnici minimalen. Bežen pregled proračunskih izdatkov nam kaže, da se število koristnikov proračunskih sredstev pravzaprav ni nič spremenilo. Še vedno nimamo ustreznih utemeljitev, kaj pomeni v posameznem primeru redna dejavnost, katere pa so tiste naloge, ki jih šteujemo kot posebne naloge. Indeksi povečanja so sicer manjši kot smo jih bili navajeni, verjetno celo v nekaterih primerih kar premajhni, a globljih sprememb vseeno ni.

Če skušamo v republiškem proračunu samem ugotoviti osnovno smer, ki jo je zasledoval predlagatelj, vidimo, da si je prizadeval v kar največji meri zagotoviti sredstva za kritje obveznosti iz preteklih let. Sredstva za kritje obveznosti obsegajo, če primerjamo strukturo proračuna za leto 1965, v glavnem tisti del sredstev, ki je prej odpadel na negospodarske investicije, sredstva, prej namenjena za gospodarske potrebe, pa predvsem na socialno varstvo. Povečanje v tako velikem odstotku je nujno, če hočemo na ustrezen način rešiti vprašanje varstva borcev in socialnega zavarovanja umetnikov. Ostanek tako prihranjenih sredstev pa najdemo pri povečanju sredstev za druge namene. Priznati je treba, da je takšno prikazovanje situacije morda nekoliko pretirano, a bralec predloga proračuna si slej ko prej ustvari takšno sliko. Ni dvoma, da je predlagatelj zakona o proračunu predložil takšen predlog, ker ga je dejansko stanje k temu prisililo in ker tega stanja od sprejetja rebalansa do danes ni utegnil spremeniti.

Odločiti se je moral za edino možno rešitev, krčiti proračunske izdatke tam, kjer je to najmanj boleče, kjer se ne pojavlja vprašanje služb, ki že funkcionirajo. Očitno je, da ne razpolagamo s potrebnimi podatki o tem, kaj je danes, oziroma kaj bo v prihodnje mogoče izločiti iz proračuna in na katerih področjih bo mogoče zmanjšati proračunske izdatke. Če takšno ugotovitev primerjamo z ugotovitvijo na področju financiranja družbeno-političnih skupnosti, naletimo pravzaprav na dva sorodna problema. Če smo prej ugotavljali, da nam manjka objektivnih meril pri določitvi dopolnilnih sredstev občinam, nam tudi pri financiranju iz republiškega proračuna manjka teh meril. Če bi ta merila v resnici obstajala, bi bilo vprašanje že rešeno, tako pa ni in brez tega tudi biti ne more. Vendar se s takšnim stanjem v prihodnje ne moremo več zadovoljiti.

Prej sem omenil negospodarske investicije. Zdi se mi v tej zvezi potrebno opozoriti na dejstvo, da je v republiškem proračunu za negospodarske investicije namenjenih samo 450 milijonov, kar je v resnici minimalni znesek. Menim, da danes ne moremo mimo resne ugotovitve, da negospodarskih investicij v letu 1966 ne bo, ker niso v proračunu predvidene. S tem pa ugotavljamo neko dejstvo, ki je izredno problematično in bomo verjetno njegove posledice čutili že v letu 1966. Upravičeno lahko dvomimo, da se bomo mogli v letu 1966 popolnoma odpovedati negospodarskim investicijam. Prizadevati si bomo morali, da za pokritje najakutnejših potreb vendarle najdemo določena sredstva med letom. Da pa bomo lahko ta sredstva v resnici namenili za pokritje najnujnejših potreb, bomo morali imeti te potrebe zbrane in razvrščene, da ne bodo skupščinski organi postavljeni samo pred izvršeno dejstvo.

Na ta vprašanja mora zadovoljivo odgovoriti že sam družbeni plan, ki ga bo letos Skupščina sprejela izjemoma po sprejetju proračuna.

Tovarišice in tovariši poslanci! Omenil sem le nekatera vprašanja v zvezi s proračunsko problematiko. Ponovno poudarjam, da se je odbor odločil sprejeti predloge predlagateljev, ker je menil, da je treba te predloge v danem položaju brez sprememb sprejeti, razen omenjenega 7. člena. Prav gotovo pa to ne sme pomeniti precedensa za prihodnje. Izvršni svet in organi republiške uprave bodo morali probleme, ki jih je nakazal naš zbor že v preteklosti, podrobno proučiti in jim posvetiti največjo pozornost in ob morebitnem rebalansu v letu 1966 posredovati Skupščini dokumentacijo, ki jo ta želi in jo pri svojih odločitvah mora imeti.

Predsednik Janez Hočevvar: Preden preidemo k razpravi o vseh štirih zakonskih predlogih, menim, da moramo najprej ugotoviti, kakšno je stanje glede amandmajev.

K predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1966 je odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov predlagal amandma k 4. členu, ki je razviden iz poročila. Predstavnik Izvršnega sveta amandmaja takrat ni sprejel. Prosim ga, da izjavi, ali pri tej odločitvi vztraja.

Mirko Žlender: Amandmaja k 4. in 7. členu sprejemem.

Predsednik Janez Hočevvar: Prosim še predstavnika stalnega odbora našega zbora, da se izjavi o mandmaju zakonodajno-pravne komisije k 7. in 14. členu istega zakonskega predloga.

Franc Svetina: Soglašam s predlaganima amandmajema zakonodajno-pravne komisije.

Predsednik Janez Hočevvar: Zakonodajno-pravna komisija je predlagala amandmaja tudi k 4. in 11. členu predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, katera je predstavnik predlagatelja že sprejel. Prosim poročevalca našega odbora, da se izjavi.

Franc Svetina: Z amandmajem k 4. in 11. členu tega zakonskega predloga se v imenu odbora strinjam.

Predsednik Janez Hočevvar: Zakonodajno-pravna komisija je prav tako predlagala amandma k 5. členu predloga zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966, tudi s tem amandmajem se je predstavnik Izvršnega sveta strinjal in zato prosim še poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, da pove, če se s tem amandmajem strinja tudi naš odbor.

Franc Svetina: Odbor se strinja.

Predsednik Janez Hočevvar: Zakonodajno-pravna komisija je predlagala tudi k predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno

amandma k 3. in 4. členu, ki ju je predstavnik Izvršnega sveta že sprejel. Prosim še poročevalca našega odbora, da se o tem izjavi.

Franc Svetina: Z obema amandmajema se strinjam.

Predsednik Janez Hočevvar: Pričenjam razpravo o vseh štirih zakonskih predlogih v celoti. Besedo ima tovariš Joško Saksida.

Joško Saksida: Tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi z zakonom o republiškem proračunu sem mnenja, da bi bilo prav, če bi razpravo v Organizacijsko-političnem zboru zaostri v tisti smeri, kot smo jo nakazali že v dveh poprejšnjih letih, ko smo želeli dvoje: prvič, da pride predlog republiškega zakona o proračunu pred Organizacijsko-politični zbor še pred koncem leta in da se ga pravočasno sprejme, in drugič, da se razpravi o proračunu zagotovi dovolj časa, da bi se lahko bolj proučilo določena vprašanja, ki so tako po sredstvih kot po organih, ki vplivajo na njihovo reševanje, velikega pomena za razvoj sistemskih vprašanj, za katera je poklican predvsem naš zbor.

Kar zadeva prvo vprašanje, ugotavljam, da je predlog zakona pravočasno predložen in da v zadovoljstvo vseh nas lahko danes o njem razpravljamo ter da za leto 1966 ni potrebno sprejeti zakona o začasnem financiranju. Kar pa zadeva drugo vprašanje, pa menim, da bi bilo treba v razpravi o proračunu ostreje začeti načelno vprašanje, v kolikšni meri in s kakšnim republiškim proračunom zagotavljamo, da bodo organi, ki neposredno vplivajo na naš družbeni in gospodarski razvoj, uresničevali tiste smotre, ki jih zasledujemo in v kolikšni meri bodo v proračunu predvidena sredstva zagotavljala tak družbeni razvoj v posameznih institucijah, najsi bo v zdravstvu, šolstvu ali podobno, da bodo njegovi rezultati dejansko vplivali na učinkovitejše gospodarjenje in na zboljšanje gospodarskega stanja v celoti.

Že v razpravi o proračunu za preteklo leto smo ugotovili, da so zahteve posameznih naših družbenih služb in organov, ki se financirajo iz proračuna, enake kot v najrazvitejših deželah, da pa so rezultati posameznih teh institucij veliko slabši kot v tistih deželah, ki jih radi imenujemo nerazvite.

Zato je prav, da je predstavnik Izvršnega sveta v svoji obrazložitvi k predlogu zakona o proračunu postavil na prvo mesto vprašanje, kakšen učinek bomo dosegli s sredstvi, ki jih dajemo iz proračuna za to, da omogočimo funkcioniranje uprave in da omogočimo redno delovanje in razvijanje posameznih služb, ki bodo posredno vplivale tudi na razvoj našega gospodarstva, se pravi naše materialne baze, na kateri naj potem izpopolnjujemo družbeni in gospodarski sistem.

K temu bi dodal še eno misel, ki se mi poraja ob razpravi o proračunu.

Iz proračuna se financira uprava in nekatere službe, ki morajo s svojim delom omogočiti, da se ta sredstva povrnejo v drugi obliki. Ugotavljam pa, da je bila politika izvršilnih organov marsikdaj takšna, kakršna ne bi smela biti, kot je danes ugotovil predstavnik Izvršnega sveta. Gre za to, da od upravnih organov, ki predlagajo Skupščini v odobritev delitev sredstev, upravičeno pričakujemo, da bodo dejansko zagotovili smotrno in učinkovito gospodarjenje s proračunskimi sredstvi. Vendar moram ugotoviti, da je bilo v preteklosti čestokrat investirano tudi v naši republiki tja, od koder sredstev nismo dobili povrnjenih in odkoder se sredstva tudi danes ne vračajo. Obenem pa ni bilo predlogov, da se vložijo sredstva tja, kjer se lahko hitro vračajo in kjer se lahko

vračajo v dinarjih in v devizah. Zanimarjena so določena področja, za katera vemo, da bi lahko že v nekaj letih povrnila celotne zneske kreditov ne samo v dinarskih, temveč predvsem v deviznih prilivih. Zaradi tega je treba zagotoviti posameznim organom, da strokovno in odgovorno pripravijo gradivo, na podlagi katerega bodo doseženi največji učinki v gospodarstvu in na področju družbenih služb.

S tem sem hotel poudariti, da smo tudi v zadnjih letih zgradili marsikje določene objekte, za katere danes ugotavljamo, da jih je treba odpraviti, nismo pa zgradili takih, ki bi lahko v nekaj letih petkratno povečali proizvodnjo, povečali dohodek in devizni priliv.

Če pogledamo strukturo predloženega proračuna, vidimo, da gre za le 1 % povečanje republiških sredstev in 5 % povečanje sredstev, s katerimi bodo razpolagale občine. Verjetno bi bilo mogoče predlagati določene spremembe, vendar bi bili rezultati takšnih sprememb tako majhni, da bi predlogov za spremembo ne dajal, in menim, da bi bilo treba proračun sprejeti.

Na koncu bi želel poudariti še to, da moramo tudi v prihodnje vztrajati pri izvajanju načel gospodarske reforme. Le z dosledno disciplino, tako v akumuliranju, kot tudi v vlaganju proračunskih sredstev bomo dosegli, da se zastavljena gospodarska reforma v prihodnje tudi uresničuje.

Predsednik Janez Hočevar: Naslednji govornik je Katica Bračko.

Katica Bračko: Tovarišice in tovariši poslanci! Že na eni izmed prejšnjih sej našega zbora sem opozorila na težaven položaj občine Ptuj po ukinitvi dopolnilnih proračunskih sredstev iz republiškega proračuna.

Tedaj je bilo obljubljeno, da bodo pri planiranju republiškega proračuna za leto 1966 temeljito proučeni kriteriji za dodeljevanje dopolnilnih proračunskih sredstev občinam, vendar nam sedANJI predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam tega ne zagotavlja. Trdim, da kriteriji delitve dopolnilnih proračunskih sredstev med posamezne občine niso dovolj izdelani, sicer ne bi mogla naša občina izpasti iz te delitve.

Po podatkih Republiškega sekretariata za finance o proračunski potrošnji v SR Sloveniji je po planu za leto 1965 med 62 občinami občina Ptuj po narodnem dohodku na prebivalca na 46. mestu, po proračunskih sredstvih na prebivalca na 54. mestu, po razmerju proračunskih sredstev do narodnega dohodka na 36. mestu, po proračunskih izdatkih za šolstvo na prebivalca na 38. mestu, po povprečju za osebne dohodke učnega osebja na 51. mestu, po izdatkih na učenca na 56. mestu, po povprečju stalnih socialnih podpor na 48. mestu, po povprečju za skrbništvo na prebivalca na 49. mestu, po povprečju za državno upravo na 52. mestu, po pregledu ostalih izdatkov, sprejetih po občinskih planih za leto 1965 smo po izdatkih na prebivalca za kulturno-prosvetno dejavnost na 25. mestu, po izdatkih na prebivalca za zdravstveno varstvo na 39. mestu, po izdatkih za komunalno dejavnost na 61. mestu in po izdatkih za dejavnost družbenih organizacij na 58. mestu.

Po predlogu zakona bo dobivalo v letu 1966 dopolnilna sredstva 38 občin. Potemtakem je občina Ptuj po tem razdelilniku na 24. mestu glede razdeljevanja svojih proračunskih potreb. Iz podatkov, ki sem jih prej navedla, je razvidno, da smo v proračunski potrošnji na vseh področjih znatno pod povprečjem občin, ki dobivajo dopolnilna sredstva ali dotacije iz republiškega proračuna. Tak položaj bo povzročil med posameznimi občinami še hujše defor-

macije na področju šolstva, zdravstva, socialnega varstva in ostalih družbenih služb. Načela delitve dopolnilnih sredstev bi morala biti taka, da bi bili vsi državljani izenačeni vsaj v svojih potrebah in pravicah. V naši občini še razpravljamo, kako odpraviti štiriizmenski pouk, nekje razpravljajo že o eni izmeni. Zato predlagam, da se zakon o določitvi dopolnilnih sredstev občinam v predlaganem besedilu ne sprejme, ampak naj predlagatelj pripravi nov zakonski predlog z objektivnejšimi in bolj dokumentiranimi kazalci kot so sedanji.

Pri tem imam za potrebno, da izrazim pomislek glede pravilnosti sistema delitve sredstev med republiko in občinami. Zdi se mi nenormalno, da bi ob pravilni delitvi sredstev morale prejemati od 62 občin dopolnilna sredstva kar 38 občin in 20 občin pa dotacije. Ali ni to anomalija, ki sili k proučitvi objektivnejših kazalcev za delitev sredstev med republiko in občine? Pomoč, ki naj jo občine prejmejo, naj bo le izjemen poseg, ne pa splošno pravilo, kar nam številka 38 v sedanji situaciji potrjuje. Če decentraliziramo pristojnosti, potem dajmo tudi sredstva tistemu, ki te pristojnosti prevzema. Sedanja situacija terja vsekakor spremembo načel delitve narodnega dohodka.

Predsednik Janez Hočevnar: Besedo ima Lado Mahnič.

Lado Mahnič: Tovarišice in tovariši poslanci. Iz prejetega gradiva o predlogu republiškega proračuna za leto 1966 ni razvidno, kako bo rešeno vprašanje financiranja Lipice. Temu, skoro 400 let staremu objektu preti namreč likvidacija, če to vprašanje ne bo hitro rešeno. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da pojasni, kako je Izvršni svet predvidel rešitev tega vprašanja.

Predsednik Janez Hočevnar: Nadaljujemo z razpravo. Besedo ima Franc Tomažič.

Franc Tomažič: Tovarišice in tovariši poslanci. Zavedam se, da nimam najbolj prav, ko zagovarjam svojo občino, ker sem kot poslanec v tem republiškem organu, vendar se čutim nekako dolžnega, da seznanim ta zbor s proračunom občine Ajdovščina.

Po prvotnem predlogu in sprejetju proračuna občine Ajdovščina je bilo planiranih 869 000 000 din priliva proračunskih dohodkov. Po prilivu v prvih treh mesecih je izgledalo, da je sprejeti proračun postavljen na realno osnovo. Tekoči priliv v prvih treh mesecih je bil sicer precej nižji od povprečno planirane mesečne višine, tako da je znašal komaj približno 78 %, vendar je bilo to v skladu s prilivom v preteklih letih, ko je bil plan obračunskih dohodkov v celoti realiziran oziroma celo presežen. Vidna odstopanja od prejšnjih let pa so se pojavila takoj po uveljavitvi odloka o zamrznjenju cen zaradi občutnega zastoja v gospodarstvu. Večina gospodarskih organizacij v naši občini se je namreč zaradi omenjenega odloka in poostrene bančne politike pri odobravanju kreditov za obratna sredstva, znašla v zelo neugodnem položaju. Zaloge gotovih izdelkov in polizdelkov so porastle za preko 50 milijonov din, za kar bi morale gospodarske organizacije dobiti dodatne kredite za obratna sredstva. Komunalna banka Gorica pa je zaradi pomanjkanja sredstev, kar je bil splošen pojav, celo zmanjševala dotedanje kredite s tem, da ni odobravala novih, oziroma podaljševala že odobrenih kreditov. Posledica tega se je odražala v upadanju obsega proizvodnje in dohodkov v mesecih aprilu in maju, v primerjavi s prvimi tremi meseci, medtem ko bi po dinamiki preteklih let morala

naraščati za približno 10 %. Zaradi navedenega zastoja v gospodarstvu je prišlo do močnega izpada v prilivu proračunskih dohodkov tudi v naslednjih mesecih do uveljavitve novih instrumentov gospodarske reforme. Tako je bilo v prvih sedmih mesecih realiziranih komaj 48,76 % letnega plana proračunskih dohodkov namesto 58,3 % in je bila tako dinamika priliva v primerjavi s planirano komaj 83,6 %, medtem ko je znašala v preteklih letih za to obdobje okoli 90 do 93 %.

V obdobju prvih sedmih mesecev je prišlo do največjega izpada dohodkov v proračunskem prispevku iz osebnega dohodka, prispevka od kmetijstva ter dopolnilnih sredstvih republike, kar je povezano z nizko realizacijo rednega proračunskega prispevka od osebnih dohodkov.

Pri sestavi predloga rebalansa proračuna smo po napotkih republiškega sekretariata za finance močno napeli dohodke in to zlasti pri prispevkih iz osebnega dohodka in prometnem davku od maloprodaje, tako da je bil proračun znižan od 869 milijonov na 824 milijonov dinarjev. Že takrat pa smo računali, da nam bo uspelo, vključno z dotacijo in dopolnilnimi sredstvi, realizirati le 775 do 780 milijonov dinarjev dohodkov. Po sedanjih izgledih — do 25. 12. je znašal skupni priliv 747 milijonov dinarjev — bo znašal priliv v najboljšem primeru za vse leto 765 milijonov dinarjev. Čeprav smo računali na izpad dohodkov po rebalansu proračuna, nam nikakor ni uspelo omejiti izdatkov v okviru realno predvidenih dohodkov in nam bo ostalo za prihodnje leto najmanj 40 milijonov nepokritih izdatkov iz letošnjega leta. Po napovedanih instrumentih in predvidenih dotacijah nam bo v prihodnjem letu uspelo zbrati v najboljšem primeru 845 milijonov dinarjev dohodkov, vključno s predvideno dotacijo in dopolnimi sredstvi. Da bi lahko uspeli realizirati omenjeno višino dohodkov, bi morali osebni dohodki porasti povprečno za 18 % v primerjavi z zadnjimi petimi meseci letos, kar je skoraj nerealno pričakovati, upoštevajoč, da je pri nas v glavnem živilska in delno lesna industrija.

Prometni davek od maloprodaje naj bi se povečal sorazmerno porastu osebnih dohodkov in uvedbi novih davkov na nekatere obrtne storitve, s čimer bi pridobili novih 30 milijonov dinarjev. Če upoštevamo letošnjo potrošnjo, ki je bila že zaradi nerednega priliva dohodkov omejena na minimum, bo znašala celotna potrošnja 800 do 805 milijonov dinarjev s tem, da bo ostalo 35 do 40 milijonov neporavnanih obveznosti in če od predvidenih dohodkov za prihodnje leto odbijemo letošnje obveznosti, bi ob predvidenih dotacijah morala ostati proračunska potrošnja na letošnjem nivoju. Pri tem pa nastane vprašanje vsaj delne revalorizacije osebnih dohodkov v prosveti, občinskih organih in ostalih proračunskih ustanovah, ki so bili po reformi zvišani le za 11,5 %, to je na račun nižjih prispevkov iz osebnih dohodkov. Prav tako nam ne bo uspelo zagotoviti sredstev za nujne materialne izdatke, ki bodo ob enaki količinski potrošnji porastli za vse leto najmanj za 20 %. Na bistveno zmanjšanje oziroma ukinitvev takih proračunskih dohodkov skoraj ni mogoče računati. Pri prikazani potrošnji 805 milijonov din je bilo porabljenih za negospodarske in za gospodarske investicije le 67 milijonov, pa še to gre v pretežni meri za odplačilo anuitet v šolstvu in za sredstva udeležbe pri kreditih v šolstvu. Poleg tega ne moremo mimo dejstva, da so manj razvite občine pri napenjanju proračunskih dohodkov, po napotkih republiškega sekretariata za finance, prizadete pri doseganju planiranih dohodkov, tako pri lastni udeležbi na prispevkih, kot tudi pri dopolnilnih sredstvih, kar še zastruje pomanjkanje sredstev v teh občinah.

Glede dotiranja posameznih občin bi zelo težko oporekali, da višina posameznih dotacij občinam ni umestna, ker se zavedamo, da so vse občine, ki dotacije prejemajo, v neugodnem finančnem položaju. Menimo pa, da je glede na gornjo obrazložitev predvidena dotacija naši občini prenizka, saj bo tako znašala proračunska potrošnja na prebivalca komaj 37 800 dinarjev.

V zvezi s to informacijo o proračunski situaciji v naši občini in upoštevajoč, da je bil predlog zakona o dopolnilnih sredstvih občinam zelo malo časa v obravnavi, predlagam, da sklepanje o tem zakonu odložimo, s tem da ga podrobneje proučenega in obdelanega sprejmemo na eni izmed prihodnjih sej našega zbora.

Predsednik Janez Hočevnar: S tem je lista govornikov izčrpana. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na nekatera vprašanja, ki so bila postavljena v razpravi. Izjavi naj se o predlogu poslancev Katice Bračko in Franca Tomažiča, da se predlog zakona o dopolnilnih sredstvih občinam ne sprejme, in da odgovori na vprašanje poslanca Ladotá Mahničá.

Besedo ima Dragica Dekleva, pomočnik republiškega sekretarja za finance.

Dragica Dekleva: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da povem nekaj misli k predlogom posameznih poslancev, da naj bi se zakon o dopolnilnih sredstvih občinam v predloženi obliki ne sprejel. Že v poročilu predstavnika Izvršnega sveta in v obrazložitvi k zakonskemu predlogu je povedano, da glede objektivnih meril nismo napravili nobenega koraka naprej. Obrazložili smo, da je bilo nekaj razprav in poskusov, kako bi našli objektivna merila za pravilno porazdelitev sredstev občinam.

Pri obravnavanju teh vprašanj v okviru republiških organov so sodelovali tudi predstavniki nekaterih občin. V teh obravnavah smo ugotovili, da verjetno enotnega kriterija za delitev dopolnilnih sredstev ne bomo našli in da bo treba iskati kriterije v okviru posameznih dejavnosti. Tako bi mogli najti določena bolj objektivna merila za področje šolstva, socialnega varstva, državne uprave za področje družbenih dejavnosti in pa eventualno za kritje obveznosti posameznih družbeno-političnih skupnosti. Republiški organi, ki so predložili posamezne izračune za svojo dejavnost, niso izhajali iz meril, temveč iz potreb, kar pomeni, da je kalkulacija teh organov slonela na orientacijah, koliko bi za posamezno občino bilo potrebnih sredstev za osnovno šolstvo, srednje šolstvo in podobno, ne pa glede na razpoložljiva sredstva.

Ko smo sešteli vse te potrebe, za katere ni ustreznih kriterijev, smo ugotovili, da bi za določanje dopolnilnih sredstev po takih merilih bilo potrebno veliko več sredstev, kot pa jih imamo na voljo za leto 1966. Že samo, če bi hoteli rešiti vprašanje šolstva in pa socialnega varstva, bi potrebovali od 4 do 5 milijard več proračunskih sredstev. Zato se je sekretariat za finance, kot organ, ki je obdeloval te predloge, znašel pred problemom, kako naj sploh reši vprašanje dopolnjevanja sredstev. To vprašanje je omejeno že z odločitvijo, da naj stopnja prispevka iz osebnega dohodka v letu 1966 ostane nasproti letu 1965 nespremenjena. Že samo to dejstvo pomeni, da republika s tem centralizira manjši znesek proračunskih sredstev in je že s tem vnaprej omejena možnost, koliko lahko vrača preko dopolnilnih sredstev posameznim občinam.

V tem položaju je ostala samo še možnost rešiti vprašanje v okviru razpoložljivih sredstev, se pravi kako razporediti ta sredstva na posamezne občine. Sekretariat za finance kot predlagatelj se je poslužil kriterija, po katerem

je grupiral občine po njihovem številu prebivalstva. Iz vseh dosedanjih analiz in obdelav, ki jih posedujemo za nekaj let, vidimo, da je potrošnja na prebivalca zelo različna, da se giblje od 29 000 pa do 160 000 in da na tako potrošnjo vpliva več elementov:

Gre za obsežnost občine, za število prebivalcev v okviru občine, gre za njeno gospodarsko strukturo, za probleme socialnega varstva, kjer se občine z manjšim številom prebivalstva, čestokrat srečujejo z večjo problematiko kot druge občine; gre za zdravstveno zaščito, saj morajo te občine imeti vse službe, kar že vnaprej zvišuje potrošnjo na prebivalca v taki občini. Zato smo menili, da je verjetno najbolje grupirati občine s približno enakim številom prebivalstva. Na takih analizah tudi sloni predlog za delitev dopolnilnih sredstev občinam.

Na konkretni vprašanji glede občin Ajdovščina in Ptuj pa bi pojasnila tole:

Občino Ajdovščina smo z njenimi 21 000 prebivalci morali vzporejati z občino Grosuplje, Ravne in Tolmin, ki imajo tudi med 21 000 in 22 000 prebivalcev. Pri tem smo ugotovili, da je pri občini Ajdovščina že potrošnja v letu 1965 dosegla nivo 38 000 din na prebivalca, kar je nivo, kakršnega marsikje nimajo niti občine, ki ne dobivajo dopolnilnih sredstev. Res je, da ima občina Ajdovščina določene specifične pogoje in potrebe, vendar bi z dopolnilnimi sredstvi, ki so predlagana, dosegla v letu 1966 povprečje na prebivalca 41 000 dinarjev, kar presega povprečje občine Grosuplje iz te skupine in se že približuje občini Ravne, ki ne prejema dopolnilnih sredstev.

Sekretariat za finance je bil mnenja, da je občini Ajdovščina, spričo težav v proračunski potrošnji in tudi obveznosti, ki jih sama navaja in jih bo prenašala v prihodnje leto, potrebno zagotoviti taka sredstva, ki bodo zagotovila vsaj v okviru proračuna, obstoječi nivo, večjih sredstev pa ni bilo moč priznati glede na to, da je celoten porast sredstev za občine znašal le 5 %.

Po našem mnenju je v tej težki situaciji občina Ajdovščina dokaj realno ocenjena in bi morale najbrž korekture prej slediti pri kakšni drugi občini, kot pa ravno pri tej.

Kar zadeva občino Ptuj, je položaj drugačen. V letu 1965 je občina Ptuj v prvem polletju oziroma do reforme res dobivala dopolnilna sredstva. Ta dopolnilna sredstva so bila pravzaprav samo nadomestilo za kritje stroškov zaradi prenesenih nalog iz okrajev, ker je občina prevzela precejšnje število cest III. reda. Če se spomnimo, je takrat naša Skupščina sprejela načelo, po katerem so se delila dopolnilna sredstva po skupinah občin, to se pravi, da je odstopala udeležbo v določenem odstotku in ne individualno vsaki občini, temveč le nekaterim občinam v posameznih skupinah.

Slučaj je hotel, da bi občina Ptuj morala dobiti le približno 7 % dopolnilnih sredstev, ker pa je padla v najnižjo skupino, je dobila 15 %. Seveda je bilo ob rebalansu ugotovljeno, da pride občina Ptuj že z lastnimi sredstvi v takšen položaj, v kakršnega pridejo mnoge občine, ki ne prejemaajo dopolnilnih sredstev, kot tudi tiste, ki prejemaajo dopolnilna sredstva, ki pa so se jim ob rebalansu znižala.

Ko smo za leto 1966 ugotavljali možnosti, kako se bodo oblikovala sredstva v okviru posameznih občin, smo izhajali s stališča enotnih obremenitev do občana, kar pomeni z drugimi besedami, da je ocena dohodkov oziroma zajemanje dohodkov za vse slovenske občine ugotovljena po enakih načelih, ne pa po odloku občin.

Za občino Ptuj ugotavljamo, da bo s svojimi sredstvi potem, ko odštejemo sredstva, ki pripadajo zvezi po njeni stopnji in republiki po republiški stopnji, pokrila svojo proračunsko potrošnjo v višini, izraženi z indeksom okoli 104 %. Glede na to, da smo tudi to občino razvrstili v skupino njej podobnih občin, konkretno občini Murska Sobota, ki ima približno enako število prebivalstva, katere struktura pa je nekoliko drugačna, je jasno sledilo, da je treba tudi pri zagotavljanju sredstev za leto 1966 videti, kakšne možnosti bo imela ena kot druga občina pri oblikovanju sredstev v letu 1966. Pri občini Murska Sobota ugotavljamo, da se kljub predlaganim dopolnilnim sredstvom zagotovi na prebivalca 34 000 din, to se pravi 1000 din v povprečju na prebivalca manj kot občini Ptuj, v indeksu porasta pa bo dosegla prav isti porast kot občina Ptuj. K temu bi morda dodala samo še to, da je tak kriterij za občino Ptuj, enak kot za občino Konjice in za občino Krško, ki ravno tako dobivata dopolnilna sredstva in s tem ne prideta v boljši položaj, kajti v navidezno boljši položaj pridejo le tiste občine, ki imajo manjše število prebivalcev. Zato mislim, da je prav, če povem to, da ta kriterij izoliran res lahko zavede, kajti povsem jasno je, da ni vseeno ali ima občina 12 000 prebivalcev ali pa 6000, saj mora občina z manjšim številom prebivalcev vzdrževati prav tako vse dejavnosti in službe, kot pa občine z večjim številom. Zato mislim, da je razdelitev dopolnilnih sredstev realno postavljena, seveda pa je dejstvo, da so ta sredstva v celoti prenzika in da bi morali imeti dosti več sredstev na razpolago, če bi hoteli občutneje reševati probleme v okviru posameznih služb.

Glede Lipice je v okviru sekretariata za gospodarstvo predviden znesek za pogodbeno dejavnost in ureja to s pogodbo sekretariat za gospodarstvo. Če dovolite, bi v odmoru vprašala sekretarja za gospodarstvo, ali so že začeli sklepiti pogodbe za posamezne institucije.

Predsednik Janez Hočevar: Prosim še poročevalce odbora, da se izjavi o predlogih, ki so bili dani v razpravi.

Franc Svetina: Tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je iz mojega poročila bilo mogoče razbrati, da se je odbor odločil osvojiti zakonski predlog, ki določa dopolnilna sredstva občinam, ravno iz razlogov, ki jih je ravnokar navedla tovarišica Deklevova. Odbor se je moral nasloniti na kriterije, ki jih je Izvršni svet predlagal, računajoč, da so ti kriteriji vendar boljši, kot so bili kriteriji v prejšnjem obdobju. Nemogoče pa je sedaj ocenjevati, koliko je dejansko posamezna občina ob teh kriterijih prizadeta. Tovarišica Deklevova je že ugotovila, da gre za kombinacijo večjih elementov, ne samo za element gostote prebivalstva. Poleg tega pa se mi zdi, da ne smemo prezreti dejstva, da so tudi v preteklih letih podobne občine imele dokaj različno proračunsko situacijo, se pravi, v letih, ko je okraj z aktom o določitvi udeležbe posameznih občin v skupnih virih dohodkov, vodil določeno politiko. Jasno je, da se sedaj v konfrontaciji vseh občin v republiki stvari nekoliko spreminjajo in če so posamezne občine v prejšnjih letih imele boljši položaj, kar zadeva proračune, je prav mogoče, da so sedaj, ko smo šli na objektivizacijo teh kriterijev, posamezne občine prišle v slabši položaj. Ne morem drugega, ko vztrajati pri predlogu Izvršnega sveta, ker je naš odbor ta predlog že osvojil.

Predsednik Janez Hočevar: Prosim še, da zbor odloči o predlogu poslancev Katice Bračko in Franca Tomažiča, naj bi se obravnavanje o predlogu

zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam odložilo. Kdor je za ta predlog, naj prosim, dvigne roko. (3 poslanci dvignejo roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci.)

Ugotavljam, da je zbor zavrnil predlog, po katerem naj bi se sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966 odložilo.

Prehajamo na glasovanje o posameznih zakonskih predlogih. Najprej bomo glasovali o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966 sprejel.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks soglasno sprejel.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Je kdo proti? (6 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966.

Prehajamo še na glasovanje o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno sprejel.

Vse te zakonske predloge je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Odrejam 30 minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.05 in se je nadaljevala ob 11.35.)

Predsednik Janez Hočevnar: Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine.

Predlog zakona je Skupščini predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Mirka Žlendra, člana Izvršnega sveta. Tovariša Žlendra prosim, da zakonski predlog obrazloži.

Mirko Žlender: Tovarišice in tovariši poslanci! Pred nami je zakon, ki se tiče samo dveh krajev v SR Sloveniji, in sicer obeh naših mest, ki sta razdeljeni na občine, to je Ljubljane in Maribora.

Po razmeroma kratkem obdobju poldruega leta, od kar smo sprejeli v tej skupščini zakon o mestih, razdeljenih na občine, s katerim je bil urejen speci-

fični sistem samoupravljanja na območju obeh mest, imamo danes pred seboj že prve spremembe oziroma dopolnitve tega zakona.

Kakšni vzroki narekujejo ponovno zakonsko urejanje tega vprašanja? Z zakonom iz leta 1964 so bila glede mest, razdeljenih na občine, konkretizirana ustavna načela o takih mestih. Mesto kot urbanistična, ekonomska in družbena celota je dobilo tudi svoje upravno-politično obeležje. Postalo je samostojna družbena organizacija, v bistvu družbeno-politična skupnost s samostojnimi funkcijami, s posebnimi organi družbenega samoupravljanja in s pravicami do sredstev za izvrševanje svojih nalog.

Funkcija mesta je v tem, da opravlja zadeve skupnega pomena za mesto, to je zadeve, ki se po svoji naravi ne morejo racionalno opravljati v okviru vsake posamezne občine, ker gredo preko njihovega območja in horizonta. Mesto oziroma njegovi organi opravljajo torej občinske naloge za mestno območje v petih oziroma treh mestnih občinah, in sicer v okviru občinske pristojnosti ter s pravnimi in finančnimi sredstvi, ki po sistemu gredo občinam. V mestu imamo torej opraviti s specifičnim primerom delitve občinskih funkcij po njihovem pomenu med občinami oziroma njihovimi organi in mestnim svetom.

Zadeve, ki so skupnega pomena za mesto, se po ustavi lahko določijo z zakonom in statutom mesta. Zakon iz leta 1964, ki je uredil osnovna, funkcionalna, organizacijska in finančna vprašanja, pomembna za samoupravljanje mesta, je določil tudi zadeve, ki so skupnega pomena za mesto, torej zadeve, ki jih po sili zakona mora opravljati mestni svet.

Koncept zakona temelji na ideji, da se določa z zakonom le minimum zadev, ki so skupnega pomena za mesto, zakonsko ureditev pa naj dopolni statut mesta, ki lahko razglasi še nove naloge za zadeve skupnega pomena za mesto. Zakon pomeni le minimalno garancijo za enotnost mesta. Zakon je razglasil kot zadeve skupnega pomena za mesto predvsem predpise in druge akte iz občinske pristojnosti na področjih urbanizma, stanovanjsko-komunalnih vprašanj, notranjih zadev in še na nekaterih drugih področjih, ki naj bi bila na območju mesta enotno urejena. Pokazalo pa se je, zlasti v Ljubljani, da je zakon vendarle v določenem smislu preozek in ne zagotavlja v zadostnem obsegu tiste enotnosti na nivoju mesta oziroma mestnega sveta, ki je za mesto nujna.

To se je pokazalo predvsem po odpravi okrajev, ki so opravljali številne naloge, ki so tudi povezovale mesto v celoto. Zlasti se je to pokazalo na področju družbenih služb, ko so z odpravo okrajev številne institucije na področju kulture in prosvete, šolstva, zdravstva in podobno prešle na občine. Razen tega so se pričele v zadnjem času čedalje močnejše postavljati zahteve po integraciji posameznih strokovnih in upravnih služb na nivoju mesta. Razmere zahtevajo vse večjo angažiranost mestnega sveta in njegovih organov v zadevah mesta, zlasti tudi v zadevah, ki so strokovne in operativne narave in katerih skupno opravljanje na nivoju mesta v ničemer ne krni samoupravnosti posameznih občin. To je tudi bistvo predloga zakona, ki je pred vami. Zakon določa večje število nalog, ki se razglašajo kot zadeve skupnega pomena za mesto in ki jih mora opravljati mestni svet. Zlasti na področju družbenih in komunalnih služb, na področju notranjih zadev in na področju narodne obrambe prehaja tudi neposredno opravljanje služb v kompetenco mesta. Pomembno je predvsem tudi področje prispevkov in davkov, kjer prehaja tudi določanje stopnje teh prispevkov in davkov v kompetenco mesta.

Zakon prinaša tudi nekatere precizacije glede financiranja zadev, ki jih opravlja mestni svet. Naloge mestnega sveta, ki so naloge iz občinske pristoj-

nosti, se financirajo iz občinskih sredstev, in sicer iz prispevka od dohodkov občin, ki ga vsako leto določi mestni svet s svojim odlokom na podlagi letnega programa svojega dela. Na enak način se lahko financirajo tudi tiste naloge, ki jih že po dosedanjem zakonu lahko opravlja mestni svet v sporazumu z občinami kot medobčinske zadeve. To prihaja v poštev predvsem pri financiranju tistih nalog, ki jih bo mestni svet opravljal na izvenmestnem območju občin, da ne bi bilo treba občinam organizirati še posebnih služb za to izvenmestno območje.

Tudi ta zakon seveda ne more rešiti vseh specifičnih problemov, ki obstoje na območju mesta, razdeljenega na občine. Zakon lahko predstavlja le boljšo ali slabšo osnovo za njihovo reševanje. Samoupravni organi na območju mesta morajo sami storiti nadaljnje napore za izpopolnitev sistema samoupravljanja v mestu. Zlasti morajo izpopolniti statut mesta in v tem statutu bolj kot doslej izkoristiti možnosti za ureditev sistema samoupravljanja v mestu na podlagi tega zakona.

Dovolite mi samo še pripombo k amandmaju zakonodajno-pravne komisije k predloženemu zakonu.

Zakonodajno-pravna komisija predlaga, da se v 1. členu pod točko g) črtata druga in tretja alineja, s čimer mestni svet ne bi bil pristojen za sprejemanje predpisov o prometnem davku za območje mesta in za sprejemanje predpisov o komunalnih taksah. Zakonodajno-pravna komisija meni, da je to izključna pravica občin in da te pravice mestni svet od občin ne more prevzeti. K temu naj bo povedano tole: vse pravice, ki se prenašajo na mestni svet, so izključne pravice občin, vprašanje predpisovanja davkov pa se ne razlikuje od drugih pravic, ki se prenašajo na mesto. Mestni svet ni organ izven občin, marveč ustavno določen organ občin samih, torej ne gre za prenos pristojnosti na organe izven občin. Ustava določa v 115. členu, da opravlja mestni svet tiste občinske zadeve, ki so skupnega pomena za mesto ter so določene z zakonom, oziroma statutom mesta. Pri tem ne izvzema nobenih občinskih pravic. Vprašanje se torej reducira na to, ali je predpisovanje teh vrst davkov skupnega pomena za mesto ali ne. To pa nedvomno je. Na to kažejo že stari zvezni predpisi, ki so predpisovanje komunalnih taks in prometnega davka izrecno dajali v pristojnost mestnemu svetu. Iz novih predpisov te določbe niso izpadli zato, ker bi se sistem bistveno spremenil, marveč zato, ker je urejanje vprašanja mest, razdeljenih na občine, stvar republiških ustav in republiških zakonov, ne pa stvar zvezne zakonodaje.

Zaradi navedenih pravnih razlogov ter povsem praktične potrebe vztrajam v imenu Izvršnega sveta pri predlogu in prosim Organizacijsko-politični zbor, da ne sprejme amandmaja zakonodajno-pravne komisije.

Predsednik J a n e z H o č e v a r : Prosim še poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, poslanca Toneta Delaka, da pojasni stališče odbora.

T o n e D e l a k : Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora je o predloženem zakonu razpravljal 24. 12. 1965. Povedati moram, da je bila razprava v odboru zelo obširna in so v njej sodelovali tudi predstavniki ljubljanskih mestnih občin ter predstavniki mestnega sveta Maribor.

V razpravi je prišlo do različnih mnenj, vendar je bilo na koncu le ugotovljeno, da zakon predstavlja določen napredek, kljub temu, da seveda ne ureja vseh vprašanj, ki se tičejo delovanja mestnega sveta. Odbor je na seji razpravljal tudi o prometnem davku in o komunalnih taksah, kar je predmet amandmaja zakonodajno-pravne komisije, ki smo ga dobili v pisni obliki. Ugotovljeno je bilo, da je prav na tem področju največ problemov in težav in bi bil zakon, če bi ta amandma sprejeli, pravzaprav okrnjen. Zaradi tega v imenu našega odbora predlagam, da se amandma zakonodajno-pravne komisije zavrne.

Predsednik Janez Hočev ar: Prosim še predstavnika zakonodajno-pravne komisije, če želi besedo.

Marjan Jenko: Hvala lepa! Poročilo smo predložili in nimam k amandmaju naše komisije kaj dodati.

Predsednik Janez Hočev ar: Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora je k 1. in 2. alineji točke a) 1. člena sprejel amandma, o katerem se zakonodajno-pravna komisija še ni izjavila. Želi tovariš Jenko besedo?

Marjan Jenko: K navedenemu amandmaju zakonodajno-pravna komisija nima pripomb.

Predsednik Janez Hočev ar: Prav tako je naš odbor sprejel amandma k zadnji alineji točke b) 1. člena, glede katerega si je predstavnik Izvršnega sveta pridržal pravico izjave. Prosim predstavnika Izvršnega sveta za izjavo glede tega amandmaja.

Mirko Žlender: Se strinjam.

Predsednik Janez Hočev ar: Zakonodajno-pravna komisija se strinja? (Se strinja.)

Zakonodajno-pravna komisija je k 1. členu predlaganega zakona, pod točko g) predlagala, kot smo slišali, amandma, naj se besedilo 2. in 3. alineje črta. Predlagatelj zakona tega amandmaja ni sprejel, prav tako tudi ne naš odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov. Predlagam, da se o tem amandmaju izreče zbor. Ali želite, da se o tem amandmaju zakonodajno-pravne komisije razpravlja? (Ne.)

Ker je bilo stališče predstavnika Izvršnega sveta in predstavnika odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov jasno, prosim, da preidemo na glasovanje o amandmaju zakonodajno-pravne komisije.

Kdor je za amandma zakona zakonodajno-pravne komisije, naj prosim dvigne roko. (En poslanec dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Štirje poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da zbor ni sprejel amandmaja zakonodajno-pravne komisije.

Začenjam razpravo. Želi kdo razpravljati o predlogu zakona? (Ne.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine, skupno s sprejetimi amand-

maji, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Dva.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet. V enakem besedilu je predlog zakona sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Preden preidemo na to točko dnevnega reda, bi vprašal, če je predstavnik Izvršnega sveta navzoč. (Da.) Za svojega predstavnika je namreč Izvršni svet določil inž. Marjana Prezlja, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem, katerega prosim za ustno obrazložitev.

Inž. Marjan Prezelj: Tovarišice in tovariši poslanci! Pomen, ki ga ima potrošnja v stanovanjskem gospodarstvu v celotni naši potrošnji in v delitvi narodnega dohodka, močno vpliva na celotni gospodarski razvoj. Zato je bilo nujno, da je gospodarska reforma zajela tudi področje stanovanjskega gospodarstva, kjer so se še vedno ohranila neekonomska in administrativna razmerja. V preteklem letu spomladi je Zvezna skupščina sprejela resolucijo o razvoju stanovanjskega gospodarstva, v kateri so začrtana načela reforme na področju stanovanjskega gospodarstva, kasneje pa je sprejela še vrsto zakonov ter drugih predpisov, ki konkretizirajo načela resolucije in pooblašajo skupščine občin, da podrobno uredi s svojimi predpisi niz vprašanj, zlasti ugotavljanje vrednosti stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov, določanje stanarine in njihovo delitev na tekoče in investicijsko vzdrževanje hiše in njeno upravljanje, na amortizacijo in na del za razširjeno reprodukcijo ter ustanavljanje organizacij za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami.

Republiški sekretariat za urbanizem je sicer pripravil po naročilu Izvršnega sveta osnutek zakona o ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov ter osnutek zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini. Oba osnutka je nato predložil Izvršnemu svetu v obravnavo. Po izčrpnih razpravah v odborih Izvršnega sveta in v odborih Skupščine Socialistične republike Slovenije pa se je ugotovilo, da ni potrebna posebna in kompleksna republiška zakonodaja za realizacijo načel resolucije Zvezne skupščine in njenih zakonov, ker je po zvezni in republiški ustavi ena od poglavitnih nalog občine, da neposredno izvršuje funkcije družbeno-politične skupnosti na področju stanovanjskega gospodarstva.

Ker pa je z razveljavitvijo tistih določb zveznega zakona o stanovanjskih razmerjih, ki so urejale pravice in obveznosti stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, nastala določena praznina in ker je treba poudariti pomen udejstvovanja stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš ter pri usmerjanju dela novih organizacij za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini, predlaga Izvršni svet Skupščini v razpravo in sprejem zakon o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Predlog zakona v tem smislu maksimalno izkorišča ustrezna določila temeljnega zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami ter daje zboru stanovalcev, hišnemu svetu in skupščini stanovalcev največje možne pravice in obveznosti, ne da bi prišel v nasprotje s temeljnim zakonom. Res je, da je s temeljnim zakonom zmanjšana vloga stanovalcev in hišnih svetov pri gospodarjenju s stanovanjsko hišo, ker so izgubili hišni sveti status pravne osebe in

del materialne osnove. V bodoče bodo namreč hišni sveti gospodarili le s sredstvi, ki bodo po delitvi stanarine določene za tekoče vzdrževanje skupnih delov hiše, medtem ko so doslej razpolagali tudi s sredstvi za investicijsko vzdrževanje hiše. S sredstvi za investicijsko vzdrževanje bo vnaprej gospodarilo stanovanjsko podjetje.

Nasprotno pa moramo ugotoviti, da bodo stanovalci po svojih predstavnikih v delavskem svetu stanovanjskega podjetja soddločali v družbeno mnogo pomembnejših zadevah, ki zadevajo uporabo združenih sredstev za investicijsko vzdrževanje in reprodukcijo stanovanjskega fonda. Na uporabo teh sredstev doslej stanovalci niso imeli nobenega neposrednega vpliva. Zaradi vpliva stanovalcev na gospodarjenje z velikimi družbenimi sredstvi, ki bodo zbrana v skladu stanovanjskih hiš, je nujno, da politične organizacije in družbeno-politične skupnosti, posebno v prvi dobi delovanja novih samoupravnih organov na področju stanovanjskega gospodarstva in v stanovanjskih podjetjih, dajo pravočasno vso potrebno politično in drugo podporo utrjevanju novih družbenih odnosov na tem področju.

Naloge hišnih svetov, ki jih navaja predlog zakona, so skoraj enake kot so jih imeli hišni sveti po dosedanem zakonu o stanovanjskih razmerjih, z izjemo razpolaganja s sredstvi za investicijsko vzdrževanje, kakor je bilo že omenjeno. Popolnoma nov inštitut je skupščina stanovalcev, ki sicer formalno nima neposrednega vpliva na gospodarjenje s stanovanjskim podjetjem, lahko pa postane v celotnem sistemu samoupravljanja močan činitelj pri izvajanju stanovanjske politike in varovanju splošne družbene politike. Poleg navedenega pa naj se s pomočjo skupščine stanovalcev na najbolj racionalen način izvoli delegate v delavski svet stanovanjskega podjetja, ne da bi bilo treba organizirati neposredne volitve delegatov po vseh stanovalcih.

Zakon posveča potrebno pozornost delu delavskega sveta stanovanjskega podjetja posebno takrat, ko sodelujejo v odločanju o posebnih družbeno pomembnih zadevah delegati stanovalcev.

Mnenja smo, da bo mogoče s predloženim mehanizmom uspešno in v splošno korist reševati morebitne nesporazume med delegati stanovalcev in ustanoviteljev na eni strani ter člani delavskega sveta, ki jih voli delovna skupnost na drugi strani. S predlaganimi amandmaji zakonodajno-pravne komisije in skupščinskih odborov se v celoti strinjam. Prosim Organizacijsko-politični zbor, da o predlogu zakona razpravlja in ga sprejme s predloženimi amandmaji.

Predsednik Janez Hočevar: Prosim še poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Toneta Delaka za izjavo o zakonskem predlogu.

Tone Delak: Nimam pripomb!

Predsednik Janez Hočevar: Prosim še za izjavo predstavnika zakonodajno-pravne komisije.

Marjan Jenko: Se sklicujem na poročilo.

Predsednik Janez Hočevar: Želi kdo razpravljati o zakonskem predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajam na glasovanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Organizacijsko-politični zbor soglasno sprejel zakon o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Ali je predstavnik Izvršnega sveta navzoč? (Ni.)

Tovariši, predstavnik Izvršnega sveta je še vedno na seji Republiškega zbora in zato predlagam, da preidemo na 10. točko in se kasneje vrnemo k 9. točki dnevnega reda. (Glej stran 264.)

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Za svojega poročevalca je Izvršni svet določil Rika Kolenca, republiškega sekretarja za notranje zadeve, katerega prosim, da predlagani zakon še ustno obrazloži.

Riko Kolenc: Tovarišice in tovariši poslanci! V februarju letošnjega leta je bil sprejet temeljni zakon o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov. V mejah tega zveznega zakona je izdelan predlog republiškega zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, o katerem danes razpravlja ta zbor. Republiški zbor ga je že sprejel.

Vprašanje evidence stalnega in začasnega prebivališča občanov ureja predlog republiškega zakona z naslednjimi osnovnimi karakteristikami:

1. Prijava stalnega prebivališča je obvezna za vse občane, ne glede na starost in kraj nastanitve, ker je le tako mogoče zbrati vse elemente o stanju in gibanju prebivalstva, ki jih potrebujeta statistika in upravni organi. V tem se tudi bistveno razlikuje od temeljnega zakona, po katerem morajo voditi pristojni organi evidenco le o osebah, ki so nastanjene v kraju na sedežu občine. Ni mogoče opravičiti evidence, ki evidentira le del občanov, drugi del pa je izločen iz razvida.

Predlog zakona dejansko uzakonjuje le dosedanjo prakso. V Sloveniji obstoja že več let splošna prijavna dolžnost stalnega prebivališča. Na podlagi republiške uredbe vodimo že od 1. aprila 1953. leta razvid stalnega prebivalstva ali register stalnega prebivalstva za vse občane, ki so pri nas stalno nastanjeni. Ta register se je ob pobudi zavoda SRS za statistiko razvil kot praktična potreba in nujnost za zbiranje demografskih podatkov o stanju in gibanju stalnega prebivalstva in se je v svojem razvoju praktično zlil s predpisano evidenco stalnega prebivališča občanov, ki so jo vodili organi za notranje zadeve.

Praktična vrednost tega registra je zlasti v tem, da daje zanesljive podatke o prebivalstvu Slovenije po naseljih. Register daje podatke o ekonomski sestavi prebivalstva. V njem se zbirajo podatki o poklicu in zaposlitvi, ki sta standardna znaka za usmeritev ekonomske strukture, ker vsakega občana uvrstita v določeno poklicno skupino in panogo dejavnosti. Podatki tega registra so potrebni upravnim organom, ki pri svojem delu obravnavajo razna razmerja občanov. Med uporabnike registra stalnega prebivalstva spadajo zavodi za socialno zavarovanje, šole, zdravstveni zavodi, sodišča in javna tožilstva, upravni

organi za narodno obrambo in organi za notranje zadeve, zlasti pa zavod SR Slovenije za statistiko, ki po tem instrumentu stalno spremlja demografske podatke o stalno nastanjenem prebivalstvu.

Register stalnega prebivalstva služi tudi za izdelavo shem za vrsto anket pri strokovnem in raziskovalnem delu. S podatki registra stalnega prebivalstva si pomagajo tudi uradne osebe pri vodenju in kompletiranju volilnih imenikov, prav tako pa so podatki iz registra na razpolago tudi občanom, zlasti takrat ko iščejo naslove.

Register ima torej vsestransko in široko praktično vrednost ter menim, da bi bila velika škoda, če bi obstoječi register stalnega prebivalstva odpravili ali pa njegovo praktično vrednost omejili samo na registracijo občanov, ki so stalno naseljeni v kraju, kjer je sedež občine.

Na praktično vrednost in pomen univerzalne evidence stalno naseljenih občanov je nedavno opozoril tudi Zvezni zavod za javno upravo v svojih tezah o ustanovitvi jugoslovanskega registra prebivalstva, pri čemer se je ta zavod skliceval na obstoj registra v Sloveniji in na pozitivne izkušnje, ki so že pridobljene pri vodenju tega registra. Z druge strani pa tudi skoraj ni moderne države, ki ne bi bila v takšni ali drugačni obliki kompleksno evidentirala svojega prebivalstva. Z nadaljnjo izpopolnitvijo sistema našega registra in z njegovo mehanizacijo, vsaj v večjih središčih, bi se lahko v krajšem času približali sodobnemu anagrafu, ki je višja stopnja in popolnejša oblika razvida prebivalstva, kakršnega prav tako že imajo številne evropske države.

V zvezi z registrom želim predvsem poudariti še to, da register stalnega prebivalstva nima namena posplošiti in zaostri nadzor nad prebivalci v naši republiki. Njegov osnovni namen je tak, o kakršnem sem prej govoril, namreč zagotovitev enotne evidence, ki naj hkrati omogoča enostavnejše in kvalitetnejše delo upravnih organov ter strokovnih in raziskovalnih institucij.

Register tudi ne pomeni uvajanja novih evidenc. Nasprotno, tak sistem odpira možnost, da se številne evidence, ki jih sedaj vodijo razni upravni organi, opustijo in zajamejo v registru, kar je v nekaterih primerih bilo že storjeno. Temu vprašanju bo treba v prihodnje posvetiti še veliko večjo pozornost. Že sedaj se je na primer pokazalo ob vsakih volitvah, da brez registra stalnega prebivalstva ni mogoče sestaviti dovolj popolnih volilnih imenikov, čeprav se ti po zveznih predpisih vodijo in morajo voditi posebej. Praksa pa kaže, da bi register prebivalstva mogel z nekaterimi novimi predpisi v celoti nadomestiti volilni imenik. To so pokazali tudi nekateri praktični preizkusi.

Vodenje registra stalnega prebivalstva ne bo povzročilo nikakršnih novih stroškov oziroma bremen, ker za to niso potrebna nobena nova delovna mesta. Ta register vodijo matičarji poleg svoje osnovne dejavnosti; v krajih, kjer je sedež občine, pa uslužbenci, ki poleg prijavne službe in drugih nalog s področja občinskega organa za notranje zadeve vodijo tudi register stalnega prebivalstva. Materialni stroški, ki jih terja register, ne bodo prekoračili zneskov, ki se normalno določajo v občinskih proračunih kot sredstva za delo matičarjev, oziroma občinskega organa za notranje zadeve na področju evidentiranja stalnega prebivalstva.

2. O razvidu začasnega prebivališča, ki se vodi zaradi varstva javnega reda, pa tudi v interesu samih občanov, kot je to pojasnjeno v obrazložitvi k predlogu zakona, želim poudariti, da je ta razvid nekoliko poenostavljen v primerjavi s sedanjim stanjem, vendar pa ustreza normam, ki jih za to evidenco v glavnem uporabljajo tudi druge države. Že nekaj let se v Sloveniji v mejah

te vrste prijavne obveznosti evidentira samo bivanje občanov v nastanitvenih objektih, ki sprejemajo goste na prenočišče. To pomeni, da je prijavljanje in odjavljanje začasnega prebivališča obvezno v gostinskih ali drugih organizacijah, ki sprejemajo goste na prenočišče, pri občanih, ki oddajajo sobe za plačilo, v domovih in internatih ter drugih podobnih objektih, v katerih delovne in druge organizacije sprejemajo ljudi na začasno prebivanje. Predlog ne ustanavlja te prijavne obveznosti za osebe, ki so sprejete v bolnišnico ali drug zdravstveni zavod zaradi zdravljenja.

Glede na temeljni zakon o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov predlog sicer nalaga prijavno dolžnost tudi občanu, ki oddaja sobe za plačilo, vendar ta dolžnost pri nas že obstoja in je opravičljiva, ker je taka dejavnost občanov zaradi turističnega značaja naših krajev dokaj razširjena. Obveznosti, ki veljajo glede prijavljanja začasnega prebivališča za gostinske in podobne organizacije, morajo po našem mnenju veljati tudi za občane, ki se profesionalno bavijo z oddajanjem sob. Njihove obveznosti pa so lažje, ker niso dolžni voditi posebne knjige svojih gostov, če občinske skupščine ne določijo drugače. Posameznikom, ki morajo biti na podlagi prijavne dolžnosti začasnega prebivališča prijavljeni, je prijavna dolžnost olajšana s tem, da je za njihovo prijavo odgovoren stanodajalec, ki mora izpolniti prijavnico in to samo na podlagi podatkov iz osebne izkaznice občana.

Vprašanja, ki so v zvezi z evidenco stalnega in začasnega prebivališča občanov, so bila skrbno analizirana in proučena s prizadetimi organi in organizacijami. Predlog so izčrpno obravnavali tudi sami skupščinski organi. Slednji so k predlogu zakona dali številne sugestije, zlasti kar zadeva register stalnega prebivalstva in njegovo bodočo vlogo pri odpravljanju raznih nepotrebnih evidenc, ki jih vodijo posamezni organi. Predlagatelj tega zakona bo v mejah svojih pooblastil skrbel za to, da se ta namen kar najbolj uresniči.

Skupščinski organi so k samemu zakonu dali tudi nekaj amandmajev, ki so razvidni iz pisemnih dokumentov. Kot predstavnik Izvršnega sveta sprejemam tiste amandmaje, ki so bili že sprejeti na Republiškem zboru, in so postali integralni del zakona. Prosim zbor, da predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča z omenjenimi amandmaji sprejme.

Na koncu naj še omenim, da se je v besedilu zakonskega predloga, ki ga imamo pred seboj, vrnila tiskovna napaka. Napaka se nanaša na 17. člen, in sicer na prvi odstavek tega člena, ki se glasi: »Razvid začasnega prebivališča se vodi v obliki kartoteke, ki jo sestavljajo prijavnice in prijavljanje«. Namesto »in« je v originalnem tekstu našega predloga besedica »za«. Glede na to prosim, da se v tem smislu popravi zakonski predlog.

Predsednik Janez Hočevnar: Prosim za besedo še Cirila Kambiča, poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Ciril Kambič: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na svoji 50. in 51. seji obravnaval predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da se je treba ob izvajanju novega temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov odločiti o vprašanju, ali odpravimo splošno prijavno dolžnost stalnega prebivališča, ki je že 12 let predpisana v Socialistični republiki Sloveniji in s tem zmanjšamo

vrednost registra stalnega prebivalstva, ali pa nadaljujemo z obstoječim sistemom prijavljanja stalnega prebivališča.

Register stalnega prebivalstva se je razvil zaradi praktične potrebe in nujnosti zbiranja podatkov o stanju in gibanju prebivalstva. Na praktično vrednost in pomen univerzalne evidence stalno naseljenih občanov je opozoril že zavod za javno upravo v svojih tezah o ustanovitvi jugoslovanskega registra prebivalstva. Pri tem se je ta zavod skliceval na obstoj registra stalnega prebivalstva v Socialistični republiki Sloveniji in pozitivne izkušnje, ki so bile pridobljene pri vodenju tega registra. Vodenje registra stalnega prebivalstva v dosedanjem obsegu in na dosedanji način ne bo zahtevalo novih stroškov oziroma novih bremen, ker za uspešno vodenje registra stalnega prebivalstva ni treba novih delovnih moči.

Odbor je obravnaval tudi amandmaje, ki sta jih stavila poslanca Organizacijsko-političnega zbora Vanek Šiftar in Jolanda Kos. Vanek Šiftar je predlagal spremembe oziroma dopolnitev k 11., 18., 19. in 21. členu. Pri obravnavanju amandmajev k 11., 18., 19. in 21. členu je bil odbor mnenja, da le-ti sicer poenostavljajo postopek pri prijavljanju začasnega prebivališča, vendar pa način kot ga predvideva amandma, ne ustreza vsem kategorijam stanodajalcev. Z potrebe službe za notranje zadeve je treba podatke začasno prijavljenih oseb vpisati v karton, kakršnega sedaj uporabljajo v ta namen stanodajalci. Knjige gostov, v katere bi se vpisali podatki začasno prijavljenih oseb v kopirnem sistemu, bi bile zelo obsežne in nepraktične, za večje gospodarske organizacije pa tudi neuporabne in bi morale take organizacije voditi za svoje lastne potrebe še posebno knjigovodstvo.

Zaradi tega je bil odbor mnenja, da se posamezni postopki glede prijavljanja začasnega prebivališča lahko poenostavijo s pravilnikom in navodili, ki jih izda Republiški sekretariat za notranje zadeve na osnovi 21. člena predlaganega zakona. Zaradi tega je odbor amandmaje poslanca Vaneka Šiftarja k navedenim členom zakonskega predloga zavrnil. Z amandmajem se tudi ni strinjal predstavnik Izvršnega sveta kot predlagatelj.

Odbor je zavrnil tudi amandma k 19. členu predlaganega zakona, ker meni, da je bolje, če hranijo knjigo gostov delovne organizacije oziroma občani, ki so dolžni voditi take knjige. Odstopanje knjige gostov občinskim organom za notranje zadeve bi po nepotrebnem obremenjevalo delo teh organov, hkrati pa bi otežkočalo hiter vpogled v knjigo gostov. Z amandmajem se ni strinjal tudi predstavnik Izvršnega sveta.

Poslanka Jolanda Kos pa je predlagala spremembe k 4., 6., 8. in 19. členu zakonskega predloga. Odbor je omenjene amandmaje obravnaval in ugotovil, da ne more sprejeti predlaganega amandmaja k 4. členu, ker že zvezna zakonodaja točno definira stalno prebivališče. Glede amandmaja k 6. členu je bil odbor mnenja, da ni potrebno obširnejše navajanje podatkov o imenu staršev, matere, dekliškem priimku itd., ker že zvezna zakonodaja o osebni izkaznici navajanje osebnih podatkov poenostavlja, zaradi česar je amandma v nasprotju s splošnimi stališči. O amandmaju k 8. členu je bil odbor mnenja, da je sicer umesten, vendar se to vprašanje lahko reši s posebnim pravilnikom o izvajanju prijavno-odjavne službe, tako da se s signiranjem potrdila onemogoči prijavljanje stalnega prebivališča na več krajih.

Poslanka Jolanda Kos je glede na omenjena stališča odbora umaknila amandmaje k 4., 6. in 8. členu, medtem ko o amandmaju k 19. členu, v katerem

predlaga v bistvu isto kot poslanec Šiftar, ni dala izjave, čeprav je odbor amandma zavrnil iz enakih razlogov kot amandma poslanca Šiftarja k istemu členu.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov predlaga zboru, da amandma tovarišice Jolande Kos in Vaneka Šiftarja zavrne in sprejme zakon v predloženem besedilu, vključno z amandmaji, ki so bili sprejeti v odboru in zakonodajno-pravni komisiji.

Predsednik J a n e z H o č e v a r : Želi besedo še predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Tovariš Kambič je poročal o amandmajih tovariša Šiftarja in tovarišice Kosove. Amandmaje smo pismeno prejeli in slišali smo, da jih naš odbor zavrača. Prosim za izjavo najprej tovariša Vaneka Šiftarja, nato pa še tovarišico Kosovo. Besedo ima Vanek Šiftar.

V a n e k Š i f t a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Preden dam izjavo o svojih amandmajih, želim govoriti o treh stvareh.

Prvič, zelo sem zadovoljen z ugotovitvijo zakonodajno-pravne komisije, da ob presoji skladnosti sprememb in dopolnitev, ki sem jih predlagal, nima nobenih pripomb v zvezi z našim ustavnim sistemom in z našim pravnim sistemom. Ta ugotovitev je zame pomembna.

Drugič, zdi se mi, da sem v nekoliko nerodnem položaju zaradi tega, ker razlogov, ki jih je predstavnik Izvršnega sveta navedel, jaz ne poznam. To, kar je v obrazložitvi, oziroma v poročilu navedeno, je po mojem mnenju razmeroma skopo, in ne zadostuje za ugotovitev razlogov, ki naj bi bili odločilni za rešitve, ki jih vsebuje zakonski predlog. V tej zvezi menim, da bi bilo koristno, če bi predlagatelj ob posameznih zavrjenih amandmajih posredoval obširnejše gradivo, ki bi pojasnjevalo razloge za nasprotno stališče. Poslanci imamo možnost, da obširnejše podatke poiščemo v raznih arhivih in dokumentiranem gradivu, vendar pa je ob tem treba upoštevati, da smo vsi na delovnih mestih, kjer smo na tesnem s časom in smo tudi teritorialno precej oddaljeni.

Kot tretje navajam: amandmaji torej ne nasprotujejo ustavnim načelom niti pravnemu sistemu, zato je njihova odklonitev zgolj tehnično vprašanje. Ko sem amandmaje sestavljal, sem dobil mnenja manjših in večjih gostinskih obratov oziroma hotelov. Iz teh njihovih mnenj je izhajalo skoraj isto kot iz poročila zakonodajno-pravne komisije, namreč, da ti registrirajo praktično le za potrebe javnega reda.

Veliko razpravljamo sicer o poenostavitvah raznih postopkov oziroma uradnih opravil, pa se zato sprašujem, ali lahko delovne organizacije obremenjujemo z raznimi opravili in stroški, ne da bi poprej prisluhnili njihovim mnenjem. S svojimi amandmaji sem posredoval taka mnenja, čeprav ne zatrjujem, da so bila to splošna mnenja gostinstva kot celote.

Poleg tega, kar sem navedel v treh točkah, moram upoštevati še dejstvo, da je Republiški zbor zakon že sprejel in da bo izdan poseben pravilnik, ki bo verjetno še omogočal razpravo in pripombe. Glede na vse to svoje amandmaje umikam.

Predsednik J a n e z H o č e v a r : Prosim še poslanko Jolando Kos za izjavo o svojem amandmaju.

Jolanda Kos: Tovarišice in tovariši poslanci! Pri svojem amandmaju sem izhajala predvsem iz tega, kar sem ugotovila na terenu, torej v občini, kjer je gibanje prebivalstva izredno veliko. Želela sem kolikor je mogoče pomagati poenostavitvam in zagotoviti, da bodo upravni organi za notranje zadeve vedno sposobni dati take podatke, kakršne se od njih zahteva.

Ko sem sodelovala v razpravi, oziroma ko sem imela možnost utemeljevati svoje mnenje, sem se tudi prepričala, da je zaradi splošnih slovenskih koristi in prakse res treba dva amandmaja umakniti, ker je vprašanje že urejeno, vprašanje v zvezi s tretjim amandmajem pa bo urejeno s posebnim pravilnikom. Glede četrtega amandmaja, o knjigah gostov, ki so že polne in naj bi jih po predlogu hranile delovne organizacije oziroma občani, pa sem še vedno mnenja, da če že kdo te knjige uporablja, je to pristojni organ za notranje zadeve, ki naj bi zato knjige gostov tudi hranil.

Vendar iz razlogov, ki so že znani, svoj amandma umikam. Pri tem pa poudarjam predvsem to, kar me v zvezi z delom našega zbora že dolgo boli. V 66. členu poslovnika imamo določbo, da Republiški zbor obravnava zakonske predloge praviloma za našim zborom. Prav zaradi besede »praviloma«, ki dopušča obe možnosti, smo že večkrat sklepali o zakonih potem, ki jih je Republiški zbor že sprejel in smo jih zato sprejeli brez sprememb, kar pa se ne bi zgodilo, če bi zakone najprej obravnaval naš zbor. In danes smo ponovno pred istim dejstvom. O tem zakonskem predlogu je Republiški zbor že razpravljal in sklepal in verjemite mi, da me je bilo v občinah, kjer delam, sram priznati, da obravnavamo zakonski predlog, ki je že nekje sprejet. Še posebno je to zameriti meni, ker sem že precej časa v Skupščini in sem zaradi takega načina sprejemanja že marsikaj slišala in tudi sama doživela. Predlagam komisiji za sestavo stalnega poslovnika, da to mojo pripombo upošteva. Menim, da si s takim delom v najvišjem samoupravnem organu republike ne ustvarjamo ugleda.

Predsednik Janez Hočevnar: Glede pripombe poslanke Jolande Kos pojasnujem, da naš zbor popolnoma samostojno sklepa o zakonskih predlogih, ki so mu predloženi in menim, da je nepravilno kakršnokoli sklicevanje na to, da je Republiški zbor zakon že sprejel. Za primer, ko pride do neskladja med Republiškim in Organizacijsko-političnim zborom, imamo v poslovniku zbora natančno predpisano proceduro, po kateri se te razlike urejajo.

Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Kdor je za zakon, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta zakon soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Erno Podbregar, republiškega sekretarja za delo. Prosim jo za ustno obrazložitev zakonskega predloga.

Erna Podbregar: Tovarišice in tovariši poslanci! Spremljanje problemov in pojavov na področju zaposlovanja pomeni sestavni del prizadevanj

za hitrejši družbeni in ekonomski napredek ter zboljšanje uspehov gospodarjenja. Zato mora tudi v naši praksi problematika živega dela postati pomemben element tistih činiteljev, ki vplivajo na gospodarski razvoj, še posebej pa na rast produktivnosti dela. Torej se zaposlovanje ne more omejevati le na opravila, ki se nanašajo le na posredovanje dela, marveč ima funkcijo ekonomskega programiranja in politike racionalnega zaposlovanja. Dejavnost zaposlovanja je v najširšem pomenu smatrati kot proces, ki sega od poklicnega usmerjanja, strokovnega izobraževanja in usposabljanja do konkretnega zaposlovanja.

Služba za zaposlovanje mora zato skrbeti za zaposlovanje delovnih ljudi, za materialni položaj nezaposlenih in pomagati pri zadovoljevanju potreb gospodarstva in družbenih služb po kadrih. To so poglobitna načela, iz katerih izhaja temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki izrecno poudarja, da so naloge službe za zaposlovanje zadeve posebnega družbenega pomena in opredeljuje službo zaposlovanja kot specializirano družbenoekonomsko dejavnost. Službi za zaposlovanje postavlja zato temeljni zakon tudi nove organizacijske osnove, in sicer ustanovitev skupnosti za zaposlovanje kot posebnih samoupravnih teles, da bi se tako zagotovilo sodelovanje vseh zainteresiranih pri oblikovanju in izvajanju politike zaposlovanja.

Temeljni zakon pa ne ureja vseh vprašanj, temveč nalaga republikam, da v lastni pristojnosti z republiški predpisi zlasti določajo pogoje, pod katerimi se lahko ustanavljajo komunalne skupnosti za zaposlovanje, določajo način izvolitve skupščin komunalnih in republiških skupnosti za zaposlovanje, njihov sestav in število članov, trajanje mandata, določajo nadalje pogoje za ustanovitev komunalnih zavodov za zaposlovanje ter kdaj in kako se iz sredstev za skupne zadeve zaposlovanja krije morebitni primanjkljaj pri komunalni skupnosti, kadar ta ne bi imela zadosti sredstev za gmotno preskrbo začasno zaposlenih. Z ureditvijo teh vprašanj pa se ureja hkrati tudi temeljna problematika dosedanje organizacije službe za zaposlovanje v Sloveniji.

Sedaj imamo v Sloveniji 38 zavodov z 22 izpostavami, v katerih je zaposlenih okrog 320 oseb, katerih strokovna usposobljenost je zelo pomanjkljiva, saj ima od skupnega števila zaposlenih skoraj 60 % le osnovnošolsko izobrazbo. Ob tolikšni razdrobljenosti organizacijske mreže zavodov in tako pomanjkljivo usposobljenih kadrih je služba neučinkovita in ni sposobna za opravljanje nalog, kakršne ji nalaga temeljni zakon, zlasti pa 31. in 32. člen navedenega zakona. Taka služba le povzroča sorazmerno drago poslovanje, kar je bilo ugotovljeno tudi v skupščinskih razpravah ob znižanju prispevne stopnje za zaposlovanje od 0,5 % na 2 % v zvezi z ukrepi gospodarske reforme.

S temeljnim zakonom je služba za zaposlovanje dobila izrazito družbenoekonomski značaj z izredno zahtevnimi strokovnimi nalogami. Zato pa ji je treba zagotoviti tudi ekonomsko opravičljivo mrežo zavodov s takšno kadrovsko zasedbo, ki bo strokovno sposobna opravljati zahtevne naloge. To so predpostavke, iz katerih izhaja tudi predlog zakona, ki ureja eno od poglobitnih vprašanj, to je racionalno organizacijo službe zaposlovanja. Predloženi zakon postavlja za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje in za ustanavljanje zavodov za zaposlovanje pogoje, ki nujno vodijo do integracije te službe. Ker pa se ponekod še pojavljajo pomisleki glede pogojev in integracijskemu procesu nasprotujoče lokalistične tendence, želim z nekaterimi podatki opozoriti na dejstva, ki očitno kažejo, da takšna organizacija službe ne more več obstajati, saj je ta služba doslej najbolj razdrobljena in prilagojena povsem lokalističnim težnjam, zlasti še v naši republici.

V SFRJ odpade 5,3 % aktivnih zavarovancev na osebe, ki so iskale zaposlitev preko zavoda za zaposlovanje; v Sloveniji pa znaša to razmerje komaj 1,3 %. Od oseb, ki so iskale zaposlitve, je bilo v Sloveniji 5,8 % oseb, ki so dobivale denarno nadomestilo med začasno nezaposlenostjo, medtem ko je bilo v celi državi povprečno okoli 10 % takih oseb. Da je najbolj razdrobljena mreža zavodov za zaposlovanje v Sloveniji, kaže tudi podatek, da je od celotnega števila zavodov za zaposlovanje v SFRJ bilo v Sloveniji 20 % zavodov, hkrati pa je bilo v Sloveniji najmanj izpostav. Od celotnega števila izpostav jih je imela Slovenija 7 %, Hrvaška 24, Srbija pa 31. Ta podatek zanesljivo kaže na dokajšnjo neracionalnost organizacije službe zaposlovanja. To ugotovitev nazorno potrjujejo tudi tile podatki: v SFRJ je bilo 7 zavodov, pri katerih je bilo v evidenci manj kot 50 nezaposlenih, vsi ti zavodi so bili v Sloveniji; v SFRJ je bilo 6 zavodov, pri katerih je bilo v evidenci od 50 do 100 nezaposlenih, od teh šestih so bili štirje zavodi v Sloveniji; v SFRJ je bilo 18 zavodov, pri katerih je bilo v evidenci od 100 do 200 nezaposlenih, od teh jih je bilo zopet v Sloveniji 11. V SFRJ je bilo torej vsega skupaj 31 zavodov, pri katerih je bilo evidentiranih do 200 nezaposlenih delavcev, od teh 31 zavodov pa jih je bilo v Sloveniji 22. Če k temu še dodamo, da je bilo v Sloveniji 9 zavodov, ki so imeli evidentiranih od 200 do 500 nezaposlenih, je bilo torej od 38 zavodov, kolikor jih imamo sedaj, kar 31 takih, pri katerih je bilo evidentiranih manj kot 500 nezaposlenih. In še tale podatek: v SFRJ je bilo 40 zavodov na območjih, ki imajo manj kot 30 000 prebivalcev, od tega je bilo 22 zavodov zopet v Sloveniji.

Teh nekaj podatkov nesporno dokazuje, da je bila dosedanja organizacija službe zaposlovanja neracionalna in nefunkcionalna, da predstavlja očiten ostanek nekdanjih občinskih uradov za posredovanje dela in da pretežna večina zavodov ni zajemala območij, ki bi s svojo problematiko zaposlovanja dajala tako obsežne naloge in toliko problemov, da bi zavode in njihove delavce zaposlovala izključno s temi problemi.

V Sloveniji je na enega uslužbenca, zaposlenega v službi za zaposlovanje, prišlo v povprečju komaj 24 oseb, ki so iskale zaposlitev. Prav zaradi tega se je v teh zavodih ohranila tako neustrezna kvalifikacijska struktura zaposlenih, ki je bila med skoraj najslabšimi v SFRJ. Medtem ko je bilo v tej službi v jugoslovanskem povprečju zaposlenih 10,5 % z visoko strokovno izobrazbo, je bilo teh v Sloveniji samo 3,6 %, kar je najnižji odstotek med vsemi republikami, pri tem pa so bili v zavodih v Sloveniji najvišji povprečni osebni dohodki.

Tolikšna razdrobljenost in neustrezen obseg dela, veliko število dosedanjih zavodov in neustrezna kvalifikacijska struktura zaposlenih so tudi poglavitni vzroki za to, da je bila ta služba doslej zelo draga in celo med najdražjimi v SFRJ. V letu 1964 je tako od dohodka, ki ga je služba za zaposlovanje zbrala s prispevkom, odpadlo 25,5 % na osebne dohodke in materialne izdatke te službe, samo 4,7 % pa je bilo porabljenih za kritje stroškov v zvezi z gmotno preskrbo nezaposlenih; na območju SFRJ pa je bilo od dohodka, zbranega s prispevkom za službo zaposlovanja, za gmotno preskrbo nezaposlenih porabljenih preko 23 %.

Z merili in pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje pa nameravamo doseči tudi to, da bi se območja teh skupnosti skladala z bodočimi komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja in zdravstvenimi regijami. Temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja namreč med nalogami te službe predvideva tudi nekaj novih nalog. Komunalni zavodi za zapo-

slovanje bi organizirali specialistične preiskave, s katerimi se ugotavljajo psihološke in medicinske indikacije za opravljanje določenega poklica oziroma dela. S tem se službi za zaposlovanje nalagajo nove naloge s področja medicine dela, ki je dokaj specializirana veja zdravstvene službe. Potemtakem je treba po funkcionalni strukturi območij, ki naj jih zajemajo bodoče komunalne skupnosti za zaposlovanje, zagotoviti skladnost z območji bodočih zdravstvenih skupnosti, ki morajo zagotavljati občanom in vsem ostalim institucijam na območju skupnosti celovito zdravstveno službo. Znano pa je, da je ustanavljanje specializiranih ambulant za medicino dela glede na opremo in potrebne kadre zahtevno in drago. Za zagotovitev vsestransko usklajenega delovanja ustreznih služb je treba uskladiti organizacijo in delo vseh navedenih skupnosti.

Temu ustrezno določa predlog zakona tudi pogoje za ustanavljanje komunalnih zavodov. Skupščina komunalne skupnosti ustanovi namreč komunalni zavod za svoje območje. Glede na postavljene pogoje bi imeli v Sloveniji v bodoče 7 komunalnih skupnosti zavodov ter republiški zavod za zaposlovanje. Da pa zaradi koncentracije strokovne službe ne bi bili prizadeti zainteresirani občani, daje predlog zakona, seveda pod določenimi pogoji, možnost za ustanovitev izpostav.

Nova organizacija službe pa naj bi ne bila samo bolj učinkovita, ampak tudi cenejša. Izdatki za osebne dohodke in materialni izdatki naj bi se zmanjšali približno za polovico, to je za nekaj sto milijonov dinarjev.

Poslovanje in organizacija dela pa se bosta bistveno spremenili tudi z ustanovitvijo skupnosti za zaposlovanje in njihovih organov.

Skupščine skupnosti za zaposlovanje so organi, ki imajo po obsegu, kot tudi po vsebini mnogo večje dolžnosti, kot jih imajo sedanji sveti. Zaradi razširjene sestave skupščin se bo prav gotovo povečala njihova avtoritativnost, predvsem pa njihov vpliv na delo in poslovanje zavodov, hkrati pa se bo povečal tudi interes občinskih skupščin in njihovih organov ter družbeno-političnih in delovnih organizacij.

Temeljni zakon poudarja tudi nekatere novosti glede financiranja zaposlovanja. Prispevek za zaposlovanje ostane sicer še glavni vir dohodkov, vendar je po zakonu, za reševanje splošnih problemov zaposlovanja, možno angažirati tudi sredstva proračunov družbeno-političnih skupnosti. Pomemben vir financiranja pa naj bi postali tudi drugi dohodki, predvsem dohodki, ki bi se formirali iz poslovnosti zavodov in bi lahko v marsičem spremenili sistem in metodo ter organizacijo delovanja zavodov.

Osnovna misel predloga zakona je torej ta, da mora celotna služba za zaposlovanje postati pomemben činitelj v prizadevanjih za naš nadaljnji družbeno-ekonomski razvoj. Družbeno-ekonomska in demografska problematika zaposlovanja mora postati osnovni delovni program celotne službe zaposlovanja in vseh njenih organov. To pa zahteva takšno organizacijo službe zaposlovanja, da bo njeno delo lahko učinkovito in racionalno ter v skladu z intencijami gospodarske reforme.

V imenu Izvršnega sveta prosim, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z amandmaji, ki so jih sprejeli odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora in zakonodajno-pravna komisija Skupščine. Te amandmaje je v celoti sprejel tudi Izvršni svet ter so tako postali sestavni del predloga zakona.

Predsednik Janez Hočevnar: Prosim še poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Cirila Kambiča, da pojasni stališče odbora.

Ciril Kambič: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na svoji 50. in 51. seji obravnaval predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da se organizacija in financiranje zaposlovanja postavlja v skladu z načelom, da je zaposlovanje delovnih ljudi, skrb za materialni položaj nezaposlenih ter pomoč pri zadovoljevanju potreb gospodarstva in družbenih služb po kadrih zaževa posebnega družbenega pomena. Zato se morajo ustanavljati komunalni zavodi za zaposlovanje za območje ene ali več občin in za območje republiške skupnosti za zaposlovanje kot posebnega samoupravnega telesa. To naj zagotovi sodelovanje zainteresiranih delovnih in drugih organizacij pri oblikovanju in izvajanju politike zaposlovanja. Odbor je tudi obravnaval posamezna določila členov, na katere je opozoril poslanec Organizacijsko-političnega zbora Vanek Šiftar.

Odbor je ugotovil, da so pripombe Vaneka Šiftarja utemeljene, vendar so nekatere od njih bile že upoštevane v amandmajih, ki sta jih k zakonskemu predlogu sprejela zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije ter odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, katere pa je sprejel tudi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora. Nekatere pripombe, ki so redakcijskega značaja, pa so upoštevane pri prečiščenem besedilu, katerega imamo poslanci pred seboj s poročilom zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije.

Glede pripombe o uporabi naziva komunalna skupnost za zaposlovanje oziroma o dosledni uporabi tega naziva pa je odbor sprejel amandma k 2. členu zakonskega predloga, in sicer, da se za besedami »komunalna skupnost za zaposlovanje« vstavi v oklepaj besedilo »V nadaljnjem besedilu komunalna skupnost«. Ta sprememba se upošteva na vseh ustreznih mestih v besedilu zakonskega predloga. V 11. členu se v drugi vrsti za besedami »komunalni zavod za zaposlovanje« vstavi v oklepaju naslednje besedilo »v nadaljnjem besedilu komunalni zavod«, ostalo besedilo člena pa ostane nespremenjeno.

Odbor je bil mnenja, da je opozorilo poslanca Vaneka Šiftarja umestno in je zato sprejel navedeni amandma, ki je redakcijskega značaja, prispeva pa k večji jasnosti zakonskega predloga. S temi amandmaji se je strinjal tudi predstavnik Izvršnega sveta kot predlagatelj zakona.

Predlagam Organizacijsko-političnemu zboru, da sprejme zakon s predloženimi amandmaji.

Predsednik Janez Hočevnar: Želi besedo še predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Danilo Masten: Zakonodajno-pravna komisija je pri ponovnem obravnavanju zakonskega predloga dne 24. 12. 1965 predlagal amandmaje k 5., 20. in 25. členu, kot je razvidno iz dodatnega poročila te komisije. Te amandmaje je predstavnik Izvršnega sveta sprejel, zato prosim poročevalca našega stalnega odbora za izjavo o amandmajih k 5., 20. in 25. členu.

Ciril Kambič: Odbor se z amandmaji strinja.

Predsednik Janez Hočevnar: Začenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? Prosim!

Danilo Masten: Tovarišice in tovariši poslanci, tovariš predsednik! Glede na številne amandmaje, ki so jih v predlogu zakona predlagali naš odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje ter zakonodajno-pravna komisija, izhaja, da predlog zakona ni bil dobro pripravljen in dovolj preštudiran. To utemeljujem s tem, ker so bili amandmaji sprejeti k 12 členom od 25 oziroma 23, kolikor jih ta zakonski predlog vsebuje.

Pogoji za ustanovitev komunalne skupnosti za zavarovanje delavcev so v predlogu zakona taki, da se občinskim skupščinam onemogoča drugačno odločanje, kot je to za formiranje komunalnih skupnosti predvidel sestavljalec zakonskega predloga.

V letu 1964 je zavod SR Slovenije za zaposlovanje delavcev izdelal predlog teritorialne razmestitve zavodov za zaposlovanje delavcev. S tem predlogom je bilo predvidenih v Sloveniji 16 zavodov namesto sedanjih 38. Občinske skupščine so se z navedenim predlogom v glavnem strinjale, vendar se pri sestavljanju predloga zakona to ni upoštevalo.

O novih rešitvah niso bile obveščene zainteresirane občinske skupščine, niti obstoječi zavodi. Pri pripravljanju sedanjega predloga zakona so bili kar trikrat spremenjeni pogoji glede števila aktivnih zavarovancev. Prvi pogoj je bil 30 000 aktivnih zavarovancev, v predlogu zakona z dne 26. 11. 1965 je bil pogoj 20 000, odbori pa predlagajo ponovno zvišanje na 25 000 zavarovancev. To zadnjo spremembo odbori utemeljujejo z razlogom, da je treba preprečiti ustanavljanje komunalnih skupnosti na območjih, ki ne predstavljajo naravne in teritorialno zaokrožene celote. To je navedeno v prvem poročilu odbora. V drugem poročilu pa odbor našega zbora utemeljuje zaostritev pogojev z razlogom, naj bi se območja komunalnih skupnosti za zaposlovanje ujemale z območji komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, pri katerih je pogoj 30 000 zavarovancev. Zaradi takih stališč se postavlja vprašanje, ali lahko republiški zakon določi take pogoje, da dejansko že sam ustanavlja skupnosti in odvzema občinskim skupščinam možnost, da se komunalne skupnosti za zaposlovanje delavcev ustanavljajo po drugačnih kriterijih, kot si jih je zamislil sestavljalec oziroma predlagatelj zakona.

Vsi vemo, da je problematika zaposlovanja, predvsem ob sedanjih problemih in v sedanjem položaju zelo pereča in je treba velikokrat hitro reagirati na posamezne pojave pri zaposlovanju delavcev. V tej zvezi bom navedel samo nekatere konkretne primere iz našega območja. Mladi ljudje vse močneje silijo iz vasi v mesto, predvsem iz Haloz in Slovenskih goric v različne industrijske centre, ker se želijo zaposliti v kakršnikoli dejavnosti. Z ukinitvijo viz z Avstrijo in z urejanjem mednarodnih odnosov glede zaposlovanja naših delavcev v tujini, bodo ti zavodi v bodoče prevzeli še večje breme in odgovornost. Vsem nam je tudi znan vse bolj pereč problem odhajanja kvalificiranih delavcev v tujino. Prav gotovo je ta pojav povezan z različnimi razlogi, vendar bodo prav zavodi za zaposlovanje morali v bodoče v tem pogledu imeti pomembnejšo vlogo.

Isto vprašanje se pojavlja na področju usmerjanja mladine v poklice. Šele pred kratkim smo v nekaterih zavodih zaposlili psihologe in druge strokovnjake, ki so nam bili zelo potrebni, predvsem za področje manjših delovnih organizacij. Navedel bi lahko še veliko drugih problemov s področja zaposlovanja in delovanja zavodov, ki so nam več ali manj vsem znani.

Glede na povedano sem trdno prepričan, da samo 8, mogoče celo 7 komunalnih skupnosti za zaposlovanje v Sloveniji po vsej verjetnosti ne bo kos velikim nalogam in problemom na tem področju. S tem bi se te službe preveč odmaknile od neposrednih problemov, ki se porajajo na terenu. K temu dodajam še to, da je gradivo, ki je bilo poslano poslancem, pomanjkljivo, ker iz pokazateljev ni razvidno, da bo taka organizacija službe zaposlovanja res cenejša in bolj ekonomična od dosedanje. Nekaj splošnih ugotovitev v obrazložitvi Izvršnega sveta je premalo in so tudi neprepričljive, na primer, zmanjšanje na 150 zaposlenih itd., ker vemo po dosedanji praksi, da se takšna predvidevanja doslej še niso v celoti izpolnila.

Pri proučevanju predloga zakona smo se morali posluževati materialov, ki smo jih dobili iz drugih virov, da smo lahko ugotovili, za kaj pri celotni stvari gre. Tu zastavljam vprašanje, zakaj za drugo varianto niso bile izdelane in dostavljene poslancem takšne analize, kakor jih je izdelal Republiški zavod za zaposlovanje v letu 1964, za predvidenih 16 zavodov. Zato predlagam, da zbor ne sprejme amandmaje odborov k 2. členu zakona in da kot pogoj za ustanovitev komunalne skupnosti za zaposlovanje ostane 85 000 prebivalcev in najmanj 20 000 aktivnih zavarovancev. S temi pogoji je vsekakor postavljena dovolj ostra meja za formiranje komunalnih skupnosti za zaposlovanje. S tako določenimi pogoji bo kljub temu še ostala možnost, da bodo nekatere večje občine prosteje odločale o tem, kako se naj komunalne skupnosti na posameznih območjih formirajo.

Na koncu izjavljam, da se strinjam s tem, da se število zavodov zmanjša, vendar ne na tako število oziroma obseg, da bo delo na področju zaposlovanja trpelo. Ob vzrokih, ki sem jih že navedel, sem prepričan, da 8 zavodov v Sloveniji ne bo moglo izpolnjevati vseh nalog.

Tudi z zmanjšanjem števila zaposlenih v zavodih ne bomo rešili tega vprašanja v celoti. Sicer je res, da se bodo stroški poslovanja nekoliko zmanjšali, vendar pa menim, da bi bilo treba vire zmanjševanja stroškov iskati tudi drugod, predvsem smatram za zelo važno in pomembno, da se poslovanje teh zavodov poenostavi, kar bi samo po sebi delovalo na zmanjšanje zaposlenih. Na vsak način pa je treba v zavodih zaposliti strokovnjake, zavodi sami pa naj bi nekatere službe oziroma področja dela združevali.

Predsednik Janez Hočevar: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima Mileva Veren.

Mileva Veren: Zastavljam samo vprašanje, ali se pri teh 25 000 zaposlenih upoštevajo tudi tisti, ki so zaposleni v inozemstvu.

Predsednik Janez Hočevar: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, prosim predstavnico Izvršnega sveta, da odgovori na vprašanje in da pojasni svoje stališče o amandmaju poslanca Danila Mastna.

Erna Podbregar: Tovarišice in tovariši! Poskusila bom odgovoriti v zvezi z amandmajem poslanca Danila Mastna s ptujskega območja.

Najprej je bilo postavljeno vprašanje javne razprave. Tovariš je namreč rekel, da ni bilo dovolj časa, predvsem pa, da pristojni organi niti niso dobili pravočasno dovolj gradiva, da bi lahko o tem zakonskem predlogu razpravljali. Menim, da ste vsi čitali članek v dnevniku »Delo«, ki ga je objavil Republiški sekretariat za informacije, ki piše o tem, kdaj in kako je potekala javna razprava o tem zakonskem predlogu. Prve razprave o reorganizaciji službe za zaposlovanje so se začele že 1964. leta, ko je republiški zavod za zaposlovanje izdelal projekt programa o bodočem profilu zavoda za zaposlovanje in v tem programu že tudi dal nekatere sugestije za bodočo organizacijo službe za zaposlovanje. V kasnejših razpravah, ki so bile javne in so tekle med drugim tudi v pristojnih odborih republiške skupščine, zlasti pa na samem terenu, so bili angažirani in vključeni prav vsi zavodi za zaposlovanje. Razprave, ki jo je posebej organiziral Republiški sekretariat za delo, so se udeležili predstavniki vseh občinskih skupščin, ki so posebej razpravljali o nujnosti in potrebi reorganizacije te službe, predvsem iz razlogov, katere sem s konkretnimi številkami navedla v svojem uvodnem referatu. Zato menim, da ne drži očitek, da ni bilo niti dovolj gradiva niti dovolj časa za razpravo.

Glede izjave tovariša poslanca, da službo za zaposlovanje s tem odmikamo terenu, je že v obrazložitvi izrecno opozorjeno, da zakon daje možnost, da se organizirajo izpostave. Tudi v svojem referatu sem izrecno opozorila na to in primerjala stanje v Sloveniji s stanjem v drugih republikah. Druge republike so imele že do sedaj, čeprav tudi one sedaj ponovno to službo reorganizirajo, neprimerno večje število izpostav kot mi, kar je seveda racionalnejše in cenejše. S temi izpostavami želimo posredovati in zagotoviti, da se bodo tisti, ki se neposredno pri tej službi oglašajo, imeli to službo v neposredni bližini in ne bo treba zaradi te organizacije posameznikom hoditi v Maribor oziroma v druga pomembnejša središča.

Popolnoma nemogoče je pričakovati, da bi sedaj pri reorganizaciji te službe lahko dosegli večjo učinkovitost in njeno racionalnost, če bi kakorkoli odstopili od načelnega stališča, da je treba izvesti intenzivne integracijske procese ne samo na področju gospodarskih dejavnosti, temveč tudi na področjih vseh ostalih služb.

Prej sem navedla podatke glede strokovne kvalifikacije zaposlenih v teh službah, ki nam absolutno ne dajejo nobenega poročstva in tudi ne možnosti za to, da bi te službe resnično lahko opravljale vse tako obsežne in tako zahtevne naloge, kakršne jim novi zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja nalaga. Te bo mogoče izvajati le v reorganiziranih in močnejših službah, v katerih bomo imeli na razpolago ustrezen strokovni kader.

Če dovolite, bi v zvezi s tem izrazila še svoje povsem osebno mnenje. Tukaj gre za resnično tako zahtevno strokovno službo, da se postavlja vprašanje, če bomo lahko zagotovili izvrševanje ustreznih nalog tudi v vseh tistih komunalnih skupnostih oziroma zavodih, ki jih sedaj ob novih pogojih postavljamo. Znano je dejstvo, da je zelo težko dobiti kvalificirane kadre za to službo, ki ima čisto specifične naloge in da naposled cela Slovenija ni tako velika, da bi morali to službo tako strašno drobiti, kot smo jo do sedaj imeli razdrobljeno. Drži tudi ugotovitev, da vse od izida zveznega zakona, ko je tem službam naložil konkretne naloge, nobena od teh služb še do danes ni začela teh nalog izvajati,

ker je obstoječa kvalifikacijska struktura kadrov takšna, da tega enostavno ne zmore.

Ob vsem tem je treba upoštevati tudi razpoložljiva sredstva. Opozorjam na to, da smo za drugo polletje letošnjega leta v okviru ukrepov gospodarske reforme znižali stopnjo za zaposlovanje od 0,5 % na 0,2 %. Za prihodnje leto ta služba lahko računa samo s sredstvi, ki jih zagotavlja stopnja 0,2 %. To so znatno manjša sredstva kot pa so bila na voljo v preteklem obdobju; poleg tega pa moramo računati še s tem, da se resno postavlja tudi vprašanje razbremenitve gospodarskih organizacij in se lahko zgodi, da bo v prihodnjem letu predlagano nadaljnje znižanje stopnje, kar pomeni, da najbrž tudi stopnja 0,2 % ne bo veljala za vse leto 1966, najkasneje pa bo spremenjena ob koncu 1966. leta. Skratka, na reorganizacijo službe zaposlovanja je treba gledati kot na začetek procesa integracijskih gibanj tudi na tem področju in zato menim, da odstopanje od pogojev sedaj ne bi pomenilo čisto nič drugega, kakor dajanje koncesij za nadaljnje slabo delo in ohranjanje nekvalitetne službe, kakršno smo imeli do sedaj. V razpravi v nekaterih odborih, zlasti v odboru za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora so bila ob našem pojasnilu, da bo uveljavljanje predlaganih pogojev pomenilo šele začetek daljšega procesa integracije, izražena celo mnenja, da bi lahko že na samem začetku še bolj zaostrili pogoje, nikakor pa jih ni mogoče omiliti.

Glede vprašanja, če se pri tem upoštevajo tudi tisti aktivni zavarovanci, ki se zaposlujejo v tujini, pojasnujem, da se bodo lahko upoštevali, če bodo plačevali prispevke pri nas.

Predsednik Janez Hočev ar : Prosim tovariša Kambiča, da obrazloži stališče odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Ciril Kambič : Prosim za 10 minut odmora, da se odbor lahko sestane.

Predsednik Janez Hočev ar : Odrejam 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 12.30 in se je nadaljevala ob 12.40.)

Predsednik Janez Hočev ar : Prosim Cirila Kambiča za stališče odbora k amandmaju poslanca Danila Mastna.

Ciril Kambič : Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov našega zbora je amandma tovariša poslanca iz Ptuja zavrnil.

Spremembo, ki jo je predlagal poslanec, namreč od 25 000 aktivnih zavarovancev na 20 000 zavarovancev, so pred časom že obravnavali posamezni zbori in jo odklonili ter zavzeli stališče, naj bi imel zavod 25 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja. Sprememba je potrebna zaradi zaostritve pogojev za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje.

Če upoštevamo še dejstvo, da so v letu 1964 zavodi za zaposlovanje v Sloveniji uporabili približno milijardo dinarjev samo za svoje funkcionalno poslovanje in da je njihova kadrovska struktura slaba, je navedeno stališče odbora upravičeno ter v imenu odbora predlagam zboru, da amandma zavrne.

Predsednik Janez Hočev ar : Poslanec Masten vztraja pri amandmaju.

Prosim zbor, da glasuje o amandmaju poslanca Danila Mastna. S tem amandmajem naj bi se številka 25 000 v 2. členu spremenila v 20 000.

Kdor je za amandma poslanca Danila Mastna, naj prosim dvigne roko! (7 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je amandma poslanca Danila Mastna zavržen.

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju poslovanja. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o društvih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Rika Kolenca, republiškega sekretarja za notranje zadeve, katerega prosim za ustno obrazložitev.

Riko Kolenc: Tovarišice in tovariši poslanci! Med temeljne svobosčine človeka in občana spada po našem ustavnem redu tudi svoboda združevanja, ki je zajamčena na najširši podlagi. Prepovedana pa je zloraba združevanja oziroma delovanje takega društva, ki bi imelo za cilj rušenje temeljev socialistične, demokratične, z ustavo SFRJ določene ureditve, ogrožanje miru, enakopravnega mednarodnega delovanja, neodvisnosti države, razpihovanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva in nestrpnosti ali škujanje h kaznivim dejanjem, oziroma žalitev javne morale.

Po temeljnem zakonu o društvih, ki je začel veljati 7. aprila letos, so društva združenja občanov za razvijanje socialističnih družbenih odnosov, aktivnosti občanov in za realizacijo njihovih pravic in skupnih koristi na najrazličnejših področjih. Zvezni zakon opušča dosedanji koncesijski sistem ustanavljanja društev, po katerem je bilo potrebno poprejšnje dovoljenje, in ga nadomešča s sistemom navadne registracije društev. Društvo pravno veljavno obstoja in deluje, če obvesti pristojni organ o svoji ustanovitvi in ga ta vpiše v register društev.

Svoboda združevanja je prišla že doslej do polne veljave in je bilo ob sprejetju temeljnega zakona o društvih v Sloveniji registriranih 6877 društev. V republiškem registru so danes vpisana 204 društva, katerih dejavnost se razteza na območje vse Slovenije, oziroma na območje dveh ali več občin, 6673 pa je društev, katerih dejavnost se razteza na območje ene občine in so vpisana v občinske društvene registre.

Cilji in naloge društev so različne. Tako imamo 1281 gasilskih društev in 1200 društev Rdečega križa, dalje 829 kulturno-prosvetnih, 552 strelskih, 497 lovskih in ribiških, 440 strokovnih, 338 invalidskih, 313 društev ljudske tehnike, 314 športnih društev, 284 društev prijateljev mladine, 183 turističnih, 100 planinskih, 76 taborniških, 56 šahovskih, 54 počitniških društev, 53 društev rezervnih oficirjev in podoficirjev, 45 filatelističnih, 44 znanstvenih, 26 študentskih, 15 esperantskih in 7 duhovniških ter 162 drugih društev.

Število društev je bilo v preteklem desetletju več ali manj konstantno, ker se je vsako leto nekaj društev razšlo iz različnih razlogov, približno enako število društev pa je bilo na novo ustanovljenih.

Čeprav določa zvezni zakon o društvih temeljna načela o našem društvenem pravu in organe, ki so pristojni, da urejajo posamezna razmerja, kadar se dejavnost društva razteza na vso državo oziroma na dvojje ali več republik, so ostala odprta nekatera vprašanja, ki jih je treba urediti z republiškim zakonom. Gre zlasti za določitev organa, ki naj vodi register društev z dejavnostjo, ki se razteza na območje občine, več občin ali na območje republike, določitev organa, ki je v zakonu v določenih primerih pristojen prepovedati društvu delo ali posamezno njegovo dejavnost in za določitev organa, ki naj nadzoruje zakonitost dela društev iz republiške pristojnosti. Te pristojnosti so v predlogu republiškega zakona dane občinskemu organu za notranje zadeve, oziroma republiškem sekretariatu za notranje zadeve, če gre za društva, katerih dejavnost se razteza na območje več občin ali na območje cele republike.

V zvezi s temi pooblastili naj še posebej omenim vprašanje nadzorstva nad zakonitostjo dela društev, ki ga je že temeljni zakon zaupal organom za notranje zadeve. To nadzorstvo je seveda zelo omejenega obsega, ker obsega le ugotavljanje, ali so izpolnjeni pogoji za vpis društev v register in če ustanovljeno društvo dela v skladu z ustavnimi načeli in zakonitimi predpisi. Nadzorstvo nad zakonitostjo torej izključuje poseganje organov za notranje zadeve v samo delo društva, če in kolikor deluje dosledno v mejah svojega področja, to je na osnovi ciljev, začrtanih v pravilih, po katerih je društvo vpisano v društveni register.

Temeljni zakon o društvih nima podrobnejših določb o pravni naravi zveze društev, dopušča pa možnost, da se društva združujejo za uresničevanje skupnih ciljev v posebne organizacije, ki se navadno označujejo kot zveze. Zveze društev so društvene formacije, ki imajo svoje organe, premoženje in pravila. V praksi se zveze ustanovljajo po določbah zakona o društvih in so že sedaj bile registrirane v društvenem registru. V društvenem registru imamo v Sloveniji registriranih vrsto zvez, ki delujejo na območju občine oziroma republike, kot so gasilske zveze, lovske zveze, športna zveza Slovenije, avto-moto zveza Slovenije itd. Praksa kaže, da je tudi tem zvezam treba dati status pravne osebe, zaradi česar je tudi to vprašanje v predlogu zakona temu primerno urejeno.

V predlogu zakona so urejene tudi sankcije za delovanje v organih društva, ki ni utemeljeno v društvenih pravilih, zoper društvo, ki ni vpisano v register, in sankcije za čuvanje discipline, ki je potrebna za točnost društvenega registra. Z ukrepi, ki so predvideni v predlogu republiškega zakona o društvih, bi bile pravice organov, pristojnih za urejanje društvenih zadev, skupaj z določbami temeljnega zakona o društvih, izčrpno navedene in področje društvenega prava kompleksno urejeno. Pripominjam naj še, da se za društva po temeljnem zakonu o društvih ne štejejo družbeno-politične organizacije, ker je njihov položaj urejen neposredno z ustavo, zaradi česar niso zavezane registraciji in ne spadajo v režim, ki ga za društva predvidevata temeljni zakon o društvih in predlog republiškega zakona o društvih.

Prosim skupščino, da predlog zakona o društvih sprejme.

Predsednik Janez Hočevar: Prosim poročevalca odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov, Maksa Klanška, da se izjavi.

Maks Klanšek: Se strinjam.

Predsednik Janez Hočevar: Prosim poročevalca zakonodajno-pravne komisije za izjavo.

Marjan Jenko: Se strinjam.

Predsednik Janez Hočevar: Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Predlagam, da preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o društvih, naj prosim dvigne roko! (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel zakon o društvih.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Predstavnik Izvršnega sveta je Marjan Prijatelj, pomočnik republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo. Želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev?

Marjan Prijatelj (govori iz klopi): Glede na to, da je bila k zakonskemu predlogu priložena obširna obrazložitev, menim, da ni potrebna še ustna obrazložitev.

Predsednik Janez Hočevar: Besedo ima Tone Delak, predstavnik odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Tone Delak: Odbor nima pripomb.

Predsednik Janez Hočevar: Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, naj prosim dvigne roko! (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Najprej prosim poslanca Cirila Kambiča in Vlado Mišico za izjavo o tem, ali se zadovoljujeta z odgovorom na vprašanje, ki ga je dal predstavnik Izvršnega sveta že na prejšnji seji našega zbora, pa sta si takrat pridržala pravico do izjave. Besedo ima Vlado Mišica.

Vlado Mišica: Tovarišice in tovariši poslanci! V svojem imenu in v imenu poslanca Cirila Kambiča izjavljam, da z odgovorom nisva zadovoljna, ker nisva dobila odgovora na vsa vprašanja, ki sva jih postavila.

Predstavnik Izvršnega sveta se je skliceval na 15. člen temeljnega zakona o uporabi osebnih avtomobilov v družbeni lastnini. Smisel tega člena zakona pa je po najinem mnenju v nasprotju s tolmačenjem, ki je bilo dano na najino vprašanje. 15. člen namreč omogoča državnim organom, da osebne avtomobile,

ki jim niso potrebni za opravljanje uradnih opravil, lahko do 31. decembra 1964 prodajo funkcionarjem, ki imajo pravico do uporabe osebnega avtomobila. Temeljni zakon je stopil v veljavo maja meseca 1964. leta, omenjeni avtomobili pa so bili po izjavi predstavnikov uvoženi šele v jeseni istega leta. Torej ni bilo govora o avtomobilih, ki bi bili nepotrebni za opravljanje uradnih dejavnosti ob izidu temeljnega zakona, ker so bili uvoženi kasneje. Nabava teh avtomobilov po vsem tem ni pomenila temeljito ekonomsko in organizacijsko spremembo v avtomobilskem režimu in znatno znižanje tovrstnih proračunskih izdatkov, kakor se je izrazil predstavnik Izvršnega sveta, ker so vsaj nekateri kupci novih avtomobilov že pred tem prejeli od družbe avtomobile po zelo dostopni ceni. Iz vsega do sedaj navedenega, upravičeno smatramo, da je uporaba deviznih sredstev za omenjene avtomobile neupravičena in neracionalna.

Predstavnik Izvršnega sveta je poskušal odgovoriti glede upravičenosti nabave 13 avtomobilov v jeseni 1964. Avtomobilov, nabavljenih in prodanih pod istimi pogoji nekaterim funkcionarjem v letu 1965, pa se v svojem odgovoru ni dotaknil.

Prav tako nisva dobila odgovora na vprašanje, iz katerih sredstev oziroma iz katerih virov ter v kakšni višini so bila devizna sredstva zbrana v ta namen, ker nama je predstavnik Izvršnega sveta dal le splošen odgovor, da iz republiške devizne kvote, ki se vsako leto dodeljuje republiku za najrazličnejše potrebe in od nekaterih zavodov, ki so tedaj imeli devize na razpolago.

Kljub pomanjkljivemu in netočnemu odgovoru ne misliva stavljati tega vprašanja na dnevni red kot točko dnevnega reda, ker smatrava, da je najino vprašanje doseglo svoj namen. Koristno pa bi bilo, da se to vprašanje objavi in pojasni v dnevnem časopisju, da bi prenehale brezplodne in dostikrat nezdrave razprave v osebnih avtomobilih nekaterih funkcionarjev.

Predsednik Janez Hočev ar: Poslanka Jolanda Kos je postavila vprašanje, na katero bo odgovoril Mirko Žlender, član Izvršnega sveta.

Mirko Žlender: Na zastavljeno vprašanje, ali je res, da so nekateri republiški funkcionarji dobili visoke denarne zneske za premostitev težav po uvedbi gospodarske reforme, dajem v imenu Izvršnega sveta naslednji odgovor.

Članom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiškim sekretarjem določa mesečne prejemke administrativna komisija Skupščine SR Slovenije.

Poleg prejemkov, ki so določeni z odločbami te komisije, člani Izvršnega sveta in republiški sekretarji v letošnjem letu niso prejeli nobenih drugih prejemkov niti v obliki nagrad niti premostitvenih kreditov ali drugih vrst kreditov.

Predsednik Janez Hočev ar: Ali je poslanki Jolandi Kos odgovorjeno na vprašanje.

Jolanda Kos: Z odgovorom sem zadovoljna in hvala lepa! Vendar menim, da je ta odgovor spričo stanja in govoric v celotni republiku prišel razmeroma pozno. O tem se je veliko govorilo. Če pa se o nečem vztrajno govori, je po mojem mnenju treba tudi dati čimprej jasne odgovore oziroma tolmačenja. Menda vsi želimo, da ne molčimo, da ne skrivamo in ne zapiramo oči pred dejanskim stanjem. Zato je treba na take govorice tudi takoj reagirati, da se prepreči vsako, tudi sovražno delovanje v tej zvezi. Mislim pa, da bi o tem

moral spregovoriti tudi tisk in morda tudi televizija in radio, da se napravi konec takim govoricam. Na drugi strani pa naj pristojni organi prav ob teh govoricah temeljito raziščejo, od kod take govorice izvirajo. Verjemite mi, da so take govorice zelo škodljive in imajo predvsem daljnosežne politične posledice, zaradi česar bi bilo treba po kazenskem zakonu preganjati tiste posameznike oziroma skupine ljudi, ki so si to netočno vest izmislili in jo razširili.

Predsednik Janez Hočevvar: Besedo želi Marija Zupančič-Vičar.

Marija Zupančič-Vičar: V zvezi z bližnjo ukinitvijo proge Jesenice—Planica želim, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pojasni nekatera vprašanja.

Na skupni seji obeh zborov skupščine občine Jesenice je bil v razpravi o ukinitvi vlakov na navedeni progi izražen dvom v resničnost podatkov, ki jih je navedla skupnost železniških podjetij v svoji analizi, ki jo je predložila Izvršnemu svetu Slovenije. S tem v zvezi stavljam naslednja vprašanja:

1. ali je Izvršni svet preveril izračun stroškov za obratovanje proge Jesenice—Planica za leto 1966 in izračun naložb za nadaljnje vzdrževanje proge Jesenice—Planica, kar je navedeno v 6. poglavju na strani 18 in v 9. poglavju na strani 26 omenjene analize? Če Izvršni svet ni preveril gornjih podatkov, naj jih dodatno preveri in mi svoje ugotovitve posreduje.

2. ali je Izvršni svet zahteval od skupnosti železniških podjetij Ljubljana primerjalno analizo za stroške obratovanja modernizirane proge? Predložena analiza namreč velja za promet, ki je neekonomično organiziran na način, kot pred leti, s parno vleko, nepotrebni velikimi kompozicijami, s šestimi križanji ceste v nivoju z zapornicami, z obstoječimi postajnimi poslopji, osebjem itd. Kakšni bi bili stroški za moderniziran promet z motornimi vlaki, semaforji in veliko ugodnejšim voznim redom? Če Izvršni svet take analize ni zahteval, naj jo naknadno zahteva in podatke posreduje.

3. ali je prav, da utemeljemo ukinitvev neke proge z drugačnimi kriteriji, kot pa utemeljujemo gradnjo nove proge? V tej, obravnavani analizi je utemeljen samo ekonomski izračun, drugi činitelji pa so izpuščeni.

Predsednik Janez Hočevvar: Ali želi predstavnik Izvršnega sveta takoj odgovoriti? (Ne.)

Tovarišice in tovariši poslanci! S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in mi dovolite, da vam ob tej zadnji seji v letošnjem letu zaželim srečno novo leto 1966.

(Seja je bila zaključena ob 13.25.)

PRILOGE

Poročila odborov in komisij, ki k temeljnemu aktu ne predlagajo sprememb ali dopolnitev in ki v svoji obrazložitvi ne navajajo vsebinsko novih argumentov, so v prilogah označena samo z navedbo odbora ali komisije, ki je poročilo pripravil, ter z datumom in opravilno številko poročila.

PISMENA VPRAŠANJA POSLANCEV

Inž. Zdenka Jurančič,
poslanec Republiškega zbora

Gospodarska reforma zahteva večjo usmeritev podjetij v izvoz, materialna stimulacija za takšno usmeritev pa naj bi bila retencijska kvota.

Po sedanjih deviznih predpisih lahko podjetja v letošnjem letu uporabijo samo četrtno dosežene devizne retencijske kvote, vendar je še ta pravica samo deklarativna. Podjetja namreč niti teh sproščenih lastnih deviznih sredstev ne morejo uporabiti za zamenjavo in dopolnitev delovnih sredstev brez poprejšnjega posebnega dovoljenja Jugobanke. Takšno omejevanje razpolaganja z doseženo retencijsko kvoto podjetij ne stimulira k izvozu, temveč deluje ravno nasprotno, razen tega pa podjetjem povzroča težave pri doseganju planiranih proizvodnih rezultatov.

Prosim za pojasnilo o možnostih, da podjetja dejansko prosto razpolagajo z doseženimi deviznimi sredstvi retencijske kvote ter o možnostih, da podjetja razpolagajo vsaj z neblokiranim delom deviznih sredstev iz retencijske kvote brez poprejšnjega dovoljenja Jugobanke.

Inž. Srečko Klenovšek,
poslanec Republiškega zbora

Prosim za odgovor na naslednje poslansko vprašanje:

V »Informaciji o nekaterih osnovnih pojavih in problemih pri izvajanju gospodarske reforme« je odbor za proizvodnjo in promet ugotovil doslej najnižje zaloge jamskega lesa pri premogovnikih. Zaloge lesa, ki zadostujejo za obratovanje zasavskih premogovnikov le za nekaj dni, so premajhne, da bi zagotovile delo v rudnikih preko zime, ko vsako poslabšanje vremena lahko prekine že tako nereden prevoz lesa.

Premogovniki sami ne morejo rešiti tega problema ob neredu, ki vlada na tržišču lesa v Sloveniji. Intervenciji Gospodarske zbornice in Poslovnega združenja »Papir-les« sta bili brez uspeha. Izvršni svet SRS je o kritičnem stanju obveščen.

1. Ali je Izvršni svet SRS v stanju, da zagotovi premogovnikom redno dobavo lesa čez zimo, če ne,

2. kdo bo odgovarjal za škodo, ki bo nastala, če bo potrebno zapreti nekatera odkopna polja v premogovnikih in

3. kakšni ukrepi so predvideni, da se zagotovi premog na tržišču, ki bo nadomestil izpad domače proizvodnje.

Zlatko Kovačič,
poslanec Republiškega zbora

V zadnjem času smo na našem področju priča že večkrat ponovljenim razpravam o mostu čez Dravo pri Ormožu.

Ob zadnjem pregledu mostu 11. 11. 1965 je skupna republiška komisija SRH in SRS ugotovila, da je most nesposoben za sleherni promet, vključno tudi promet pešcev in ga zaprla. Promet iz vsega tega območja se odvija preko Borla in Varaždina. Sklep komisije je bil, da podjetje za ceste Varaždin in Maribor naredita do 15. 12. 1965 brod s kapaciteto 10—15 ljudi, kar pa seveda ni trajna rešitev. Do 10. 12. 1965 z deli na brodu še niso pričeli.

Čeprav je most zgrajen in za prehod nevaren, so pešci, kolesarji in mopedisti izsilili prehod skozi ograjo, med njimi tudi 65 učencev iz SRH, ki obiskujejo osnovno šolo v Ormožu.

Ker most leži na cesti I. reda, je Saobračajni inšpektorat SRH z dne 15. 11. 1965, št. 17-6222/2-1965 izdal rešitev, v kateri nakazuje zaključke:

1. da se most usposobi za promet do 3 ton,

2. da zavoda za ceste SRS in SRH definitivno do konca leta rešita vprašanje lokacije novega mostu preko Drave pri Ormožu in da se takoj pristopi k izdelavi idejnega projekta.

Prosim za pojasnilo, v kakšni meri in kdaj se lahko pričakuje realizacijo predlogov pod točko 1. in 2.

Rado Pušenjak,
poslanec Republiškega zbora

Republiški zbor Skupščine SR Slovenije je sprejel na svoji seji dne 28. 10. 1965 odlok za uporabo 2% prometnega davka od prometa blaga na drobno za odpravo škod, povzročenih s poplavami. Sredstva v ta sklad, s katerimi bi se vsaj delno poravnala škoda, katero so povzročile letošnje katastrofalne poplave, se zbirajo že 6 mesecev. Kljub temu pa vodne skupnosti še niso mogle pristopiti k sanacijam vodnih objektov, ker niso dobile niti obvestila o razdelitvi sredstev, še manj pa kakršnokoli nakazilo.

Tako bo imela voda ob običajnih spomladanskih poplavah odprto pot za še večje uničevanje, če se ne pristopi takoj k sanacijam.

Tudi občine, na teritoriju katerih so bile poplave in zaradi katerih so imele tudi veliki izpad na prispevku iz dohodka zasebnih kmetovalcev v letošnjih proračunih, še niso prejele niti najmanjšega povračila za ogromno škodo.

Naprošam Izvršni svet SRS, da odgovori, kdaj in kako namerava realizirati predmetni odlok za sanacijo popravil na vodotokih še pred spomladansko visoko vodo, katero je pričakovati v odvisnosti od taljenja snega od 15. marca 1966 dalje, še posebej glede na dejstvo, da vodne skupnosti ne razpolagajo z nikakršnim finančnim programom, ki je osnova za sestavo tehničnega programa popravil na vodah, nadalje, kako namerava poravnati vsaj del učinkovitih stroškov, odpis davkov ter drugih obveznosti, ki so nastale v tej zvezi za poplavne občine.

Alojz Pevec,
poslanec Prosvetno-kulturnega zbora

Na eni zadnjih sej Prosvetno-kulturnega zbora smo dobili načelno informacijo, da izdeluje posebna komisija predpise, ki bodo urejali življenje in delo na šolah.

Prosim za pojasnilo: za katere predpise gre, kdo jih pripravlja in kdaj bodo pričeli veljati.

Obenem prosim za obrazložitev, kaj je s pedagoško dokumentacijo in s predmetnikom za osnovne šole.

Jolanda Kos,
poslanka Organizacijsko-političnega zbora

Na izredni skupščini Združenja borcev NOV občine Piran dne 4. novembra 1965 je bil soglasno sprejet sklep, da postavim poslansko vprašanje:

»Ali je res, da so nekateri republiški funkcionarji dobili visoke denarne zneske za premostitev težav ob uvajanju gospodarske reforme.«

Sklenjeno je bilo tudi, da postavim vprašanje glede uvoza osebnih avtomobilov za nekatere republiške funkcionarje, toda o tem sta že postavila vprašanje poslanca Ciril Kambič in Vlado Mišica.

V smislu 102. in 103. člena začasnega poslovnika Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije prosim, da posredujete vprašanje Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije.

PREDLOG SKLEPA

o delni potrditvi statutov fakultet, visokih šol, akademij, višjih šol in njihovih združenj

Na podlagi 149. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 19. člena zakona o visokem šolstvu v SR Sloveniji (Ur. l. SRS, št. 14-152/65) je Skupščina SR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Prosvetno-kulturnega zbora dne 23. novembra 1965 sprejela

SKLEP

o delni potrditvi statutov fakultet, visokih šol, akademij, višjih šol in njihovih združenj

I.

Potrdijo se statuti:

Univerze v Ljubljani, Biotehniške fakultete, Ekonomske fakultete, Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Fakultete za elektrotehniko, Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, Fakultete za strojništvo, Filozofske fakultete, Medicinske fakultete, Pravne fakultete, Visoke šole za politične vede v Ljubljani, Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani, Akademije za glasbo, Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, Akademije za likovno umetnost, Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, Višje agronomske šole v Mariboru, Višje ekonomsko-komercialne šole v Mariboru, Višje pravne šole v Mariboru,

Višje stomatološke šole v Mariboru, Višje tehniške šole v Mariboru, Pedagoške akademije v Mariboru, Višje gospodinjske šole v Grobljah pri Domžalah, Višje pomorske šole v Piranu, Višje šole za socialne delavce v Ljubljani, Višje upravne šole v Ljubljani, Višje šole za zdravstvene delavce v Ljubljani, Pedagoške akademije v Ljubljani, in sicer z omejitvijo po določbi II. točke tega sklepa.

II.

Odloži se potrditev tistih določb statotov, ki se nanašajo na sistem študija in njegovo organizacijo ter s tem v zvezi na organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela na visokošolskih zavodih iz I. točke.

III.

Ta sklep velja takoj.

O B R A Z L O Ž I T E V

V poročilih zakonodajno-pravne komisije Skupščine SRS, odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora in začasnega odbora za raziskovalno delo in visoko šolstvo Prosvetno-kulturnega zbora o obravnavi statotov visokošolskih zavodov, ki jih potrjuje Skupščina SRS, so bili povedani razlogi, ki narekujejo predlagani sklep. S predlogom tega sklepa o delni potrditvi statotov, s katerim se odlaga potrditev tistih določb statotov visokošolskih zavodov, ki se nanašajo na sistem študija in njegovo organizacijo ter z njim povezano organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela, je neposredno vezan predlog odloka o komisiji za proučitev visokega šolstva v SRS. Naloga te komisije bo namreč tudi, da prouči in oceni tista področja oziroma tisti del predlagane nove statutarne ureditve visokošolskih in višješolskih zavodov, ki je sedaj Skupščina SRS še ne more potrditi. V ta okvir sodijo tudi naloge posameznih visokošolskih zavodov, razmerja med fakultetami in drugimi visokošolskimi ter višješolskimi zavodi, njihov status, njihovi učni načrti itd. Ob proučitvi vseh teh vprašanj pa bo tudi sama zakonska ureditev predmet ocene omenjene komisije, ki bo predlagala njene spremembe oziroma dopolnitev, če se bo pokazalo za potrebno. Predlagani sklep je torej utemeljen.

Pripombe, ki so jih uvodoma navedena telesa Skupščine SRS podala k statutom, so zavodi upoštevali, ter bodisi že predložili spremenjeno besedilo ustreznih delov statotov, bodisi podali samo izjavo, da se ž njimi strinjajo, ker v kratkem roku še niso mogli pripraviti in sprejeti izpopolnjenega besedila statotov. To ne bi mogla biti ovira, da se statuti v mejah določbe II. točke predlaganega sklepa že sedaj potrdijo. Naloga pristojnih skupščinskih teles oziroma njihovih strokovnih služb bo, da po predložitvi izpopolnjenega besedila statotov podrobno pregledajo, če so vse pripombe, ki so jih zavodi s svojimi izjavami sprejeli, v novem besedilu statuta tudi upoštewane in pravilno izvedene.

P O R O Č I L O

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 20. 11. 1965, št. 022-124/65.

SKLEPNO POROČILO

o obravnavi statutov visokošolskih in višješolskih zavodov ter njihovih združenj

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije, odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora ter začasni odbor za raziskovalno delo in visoko šolstvo Prosvetno-kulturnega zbora so na skupnih sejah dne 22. oktobra in 3. novembra 1965 obravnavali statute Univerze v Ljubljani in v njej združenih fakultet, statute visokih šol, umetniških akademij, statut združenja visokošolskih zavodov v Mariboru in v njem združenih višjih šol ter statute drugih višjih šol, ki so bili v zvezi z določbo 19. člena zakona o visokem šolstvu v SR Sloveniji (Ur. l. SRS, št. 14/65) predloženi Skupščini SR Slovenije v potrditev. O svojem delu so komisija in oba zbora pripravili za Republiški zbor in Prosvetno-kulturni zbor posebni poročili z dne 23. oktobra in 3. novembra t. l., s predlogom, naj se poročili vnaprej posredujeata prizadetim zavodom, da bi ti do zasedanja obeh zborov mogli zavzeti stališča do sprejetih pripomb.

I.

Iz navedenih poročil komisije in odborov so razvidni razlogi, ki so narekovali omejitev obravnave na vprašanja skladnosti določb statutov z ustavo in z novo zakonsko ureditvijo, ki je uveljavila spremembe zlasti glede organizacije samoupravljanja na fakultetah, visokih šolah, akademijah in višjih šolah ter v njihovih združenjih. Izven tega okvira komisija in odbora niso obravnavali statutarnih določb, zlasti niso ocenjevali vseh tistih določb statutov, ki se nanašajo na študij in njegovo organizacijo ter s tem v zvezi na organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela.

Če sumiramo konkretne pripombe k statutom, ki so bile sprejete v podrobni obravnavi, ugotavljamo, da so se te nanašale predvsem na ureditev organov upravljanja, pri čemer je bilo ugotovljeno, da v statutih često niso ustrezno razdeljene naloge med svetom zavoda, pedagoško-znanstvenim svetom in upravnim odborom, da se nekaterim organom upravljanja dajejo pooblastila za urejanje vprašanj, ki jih mora po zakonu neposredno urediti statut, da so pomankljive ali neustrezne določbe statutov o sodelovanju predstavnikov družbene skupnosti v organih upravljanja in podobno. V posameznih statutih ni bil urejen položaj delovnih oziroma organizacijskih enot, pri čemer predvsem ni bilo jasne opredelitve samoupravnih delovnih enot in njihovih samoupravnih pravic. V neskladju z zakonskimi določbami so bile v statutih določene nekatere pravice predstojnika in tajnika visokošolskega zavoda oziroma združenja. V znatnem delu statutov je manjkala ureditev odgovornosti za kršitve delovnih dolžnosti učiteljev, znanstvenih delavcev, asistentov in lektorjev v smislu 85. in naslednjih členov temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Vprašanje sprejemanja učnih načrtov in učnih programov često ni bilo v statutih regulirano v skladu z določbami zakona o visokem šolstvu v SR Sloveniji. V več primerih niso bile v skladu z zakonom določbe statutov o vpisovanju študentov in o prenehanju statusa študenta. Prav tako so nekatere določbe o financiranju in razpolaganju s sredstvi niso skladale z obstoječimi predpisi. Pripombe so se nanašale tudi na nekatere nepravilne rešitve v zvezi s sodelovanjem študentov v organih upravljanja in odnosov organov upravljanja nasproti študentskim društvom. Komisija in odbora so, poleg drugega, v pripombah opozorili na

nekatero pomanjkljivosti in neustrezne statutarne rešitve v zvezi z volitvami v organe upravljanja.

Iz prispelih odgovorov visokošolskih in višješolskih zavodov ter njihovih združenj izhaja, da so pristojni organi teh zavodov pripombe komisije in odborov proučili ter jih v glavnem sprejeli.

II.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji je bilo določeno, da se s statutom zavoda v skladu z aktom o ustanovitvi določi, koliko članov imenuje ustanovitelj v svet visokošolskega zavoda, medtem ko v svet združenja visokošolskih zavodov imenuje ta del članov Skupščina SR Slovenije neposredno. Vsi predloženi statuti so določili število predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v svet posameznega visokošolskega zavoda oziroma združenja imenuje Skupščina SR Slovenije. Vendar navedene statutarne določbe po obstoječem stanju nimajo podlage v ustanovitvenih aktih. Ti akti so namreč v skladu z določbami prejšnjega zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji v glavnem določali le, da Izvršni svet oziroma ustanovitelj izvoli v svet zavoda »določeno število članov« in je bila določitev števila prepuščena Izvršnemu svetu, nekateri ustanovitveni akti pa so Izvršni svet pooblašali za imenovanje celotnega sveta zavoda. Zato je bilo statutarne določbe o tem smatrati kot predloge, o katerih v okviru izvrševanja ustanoviteljskih pravic odloča Skupščina SR Slovenija sama.

Po skupnem stališču komisije in obeh odborov naj bi Skupščina SR Slovenije imenovala:

- v svet Univerze v Ljubljani . . . . . 6 članov
- v svete fakultet, visokih šol in umetniških akademij po . . . 3 člane
- v svet združenja visokošolskih zavodov v Mariboru . . . . . 4 člane
- v svete višjih šol po . . . . . 2 člane

Navedeno stališče v celoti upošteva predloge, vsebovane v statutu Univerze in statutu Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru ter se skoraj v celoti ujema tudi s predlogi v statutih višjih šol. Tozadevni predlogi v statutih posameznih fakultet, visokih šol in umetniških akademij so se med seboj znatno razlikovali ter se je zato z navedenim stališčem zavzelo enoten kriterij za to kategorijo visokošolskih zavodov.

III.

Glede na uvodoma navedena stališča, obrazložena v poročilih z dne 23. oktobra in 3. novembra 1965, in ker so prizadeti zavodi in njihova združenja načeloma sprejeli podane pripombe, predlagajo komisija in odbora, da pristojna zborna Skupščina SR Slovenije na podlagi določbe 19. člena zakona o visokem šolstvu v SR Sloveniji predložene statute fakultete, visokih šol, akademij, višjih šol in združenj visokošolskih zavodov, potrdita, razen v tistem delu, ki zadeva sistem študija in njegovo organizacijo ter s tem povezano organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela. Od potrditve bi morale biti izvzete tudi tiste določbe statotov omenjenih zavodov, glede katerih zavodi ne sprejemajo stališč komisije in odborov. Predlog samega besedila sklepa bodo komisija in odbora predložili na seji Republiškega zbora oziroma Prosvetno-kulturnega zbora, ker

bodo šele dotlej mogla biti pregledana in preučena vsa stališča prizadetih zavodov do pripomb komisije in obeh zborov.

S tako delno potrditvijo statotov bo zavodom in njihovim združenjem predvsem omogočena pravočasna izvedba volitev v organe upravljanja po določbah novih statotov ter normalno delovanje organov upravljanja. V praksi pa seveda še ne bi bilo mogoče uveljaviti tistih določb v novih statutih, ki se nanašajo na študij in znanstveno-raziskovalno delo ter njuno organizacijo, prav tako pa te spremembe za sedaj še ne morejo služiti kot osnova za povečanje materialnih obveznosti SR Slovenije oziroma njenega šolskega sklada v zvezi z dejavnostjo visokošolskih zavodov.

IV.

Kot je bilo obrazloženo že v poročilih z dne 23. oktobra in 3. novembra 1965, komisija in odbora niso bili v stanju, da preučijo in ocenijo statute visokošolskih in višješolskih zavodov v tistem delu, ki se nanaša na študij in njegovo organizacijo in seveda s tem v zvezi tudi na organizacije znanstveno-raziskovalnega dela na teh zavodih. Razlog temu ni bil le sorazmerno kratek rok, ki je bil na razpolago, ampak predvsem dejstvo, da je to naloga, ki presega okvir samih statutarnih določb in jo lahko uspešno opravi le posebno telo, ki bi se moralo v ta namen formirati.

Zato komisija in odbora predlagata, naj bi Republiški zbor in Prosvetno-kulturni zbor, ki sta pristojna za potrjevanje statotov visokošolskih in višješolskih zavodov, ustanovila posebno komisijo, ki bi ob preučitvi statotov teh zavodov in obstoječe zakonske ureditve, ki se na to področje nanaša, preučila in ocenila ves sedanji sistem visokošolskega izobraževanja in dosedanja reformna prizadevanja na tem področju, pri čemer naj bi zlasti upoštevala spremembe v našem gospodarskem in družbenem razvoju. Komisija naj bi glede na bodočo gospodarsko in družbeno rast naše republike ter v skladu z našimi dejanskimi potrebami po strokovnih in znanstvenih kadrih, tako glede na njihovo število kakor glede na njihovo raznovrstnost in kakovost, pripravila predloge za racionalno in ekonomično ureditev visokošolskega izobraževanja, ki bi omogočila njegov nadaljnji, pravilen in usklajen razvoj. Pri tem bo treba oceniti konkretne naloge posameznih zavodov, delitev dela med njimi, organizacijo in usmerjenost študija ter s tem v zvezi organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela itd. Kolikor se bo na podlagi takšne kritične ocene sedanjega sistema visokošolskega izobraževanja in predlogov za njegovo spremembo oziroma izpopolnitev pokazalo, da je potrebno v manjšem ali večjem obsegu spremeniti tudi obstoječo zakonsko ureditev na tem področju, naj bi komisija hkrati pripravila konkretne predloge za spremembe. Pri vsem svojem delu bi seveda morala komisija sodelovati z zainteresiranimi organi in organizacijami ter s prizadetimi visokošolskimi in višješolskimi zavodi. Strokovne naloge za potrebe komisije naj bi opravljal Republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

S tem predlogom, ki ga komisija in odbora dajejo pristojnima zboroma Skupščine SR Slovenije, hkrati posredujejo nedavno izraženo skupno željo dekanov fakultet Univerze v Ljubljani, naj bo visokošolsko izobraževanje podvrženo temeljiti preučitvi s tem smotrom, da se zagotovita boljša kakovost in učinkovitost izobraževalnega in znanstveno-raziskovalnega dela.

Št.: 022-93/65

Ljubljana, dne 17. 11. 1965

PREDLOG ODLOKA

o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije

Na podlagi 149. člena ustave Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 54. in 64. členom zakona o visokem šolstvu v Socialistični republiki Sloveniji (Ur. l. SRS, št. 14-152/65) je Skupščina SR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Prosvetno-kulturnega zbora dne 23. novembra 1965 sprejela

ODLOK

o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije.

I.

V svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije naslednje število članov:

- v svet Univerze v Ljubljani . . . . . 6 članov
- v svete fakultet, visokih šol in umetniških akademij po . . . 3 člane
- v svet združenja visokošolskih zavodov v Mariboru . . . . . 4 člane
- v svete višjih šol po . . . . . 2 člana

II.

Ta odlok začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Po določbah prejšnjega zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji (Ur. l. LRS, št. 39/60) je število članov, ki jih izvoli v svet visokošolskega zavoda oziroma v svet druženja visokošolskih zavodov Izvršni svet, določil Izvršni svet sam takrat, ko jih je volil (58. in 59. člen). Akti o ustanovitvi posameznih visokošolskih zavodov so v skladu z navedenimi določbami prejšnjega zakona o visokem šolstvu v glavnem določali, da Izvršni svet oziroma ustanovitelj izvoli v svet zavoda »določeno število članov«, nekateri ustanovitveni akti pa so Izvršni svet pooblašali za imenovanje celotnega sveta zavoda. Sicer pa je navedeni zakon določil, da so vse določbe ustanovitvenih aktov, ki bi bile v nasprotju z zakonom o visokem šolstvu, neveljavne.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o visokem šolstvu (Ur. l. SRS, št. 11/65) so bile navedene določbe prejšnjega zakona spremenjene. Določeno je bilo, da se s statutom zavoda v skladu z aktom o ustanovitvi določi, koliko članov imenuje ustanovitelj, v svet združenja visokošolskih zavodov pa imenuje ta del članov Skupščina SR Slovenije neposredno.

Ker ustanovitveni akti kasneje niso bili spremenjeni, sedaj ne vsebujejo določb o konkretnem številu tistih predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v svet zavoda imenuje Skupščina SR Slovenije kot ustanovitelj.

Vsi predloženi statuti določajo število predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v svet posameznega visokošolskega zavoda oziroma združenja imenuje

Skupščina SR Slovenije, poleg tega pa tudi določajo, koliko teh predstavnikov se imenuje za eno leto. Navedene statutarne določbe pa, po obstoječem stanju, nimajo podlage v ustanovitvenih aktih. Zato je te statutarne določbe smatrati kot predlog, o katerem bo, v okviru izvajanja ustanoviteljskih pravic, odločala Skupščina SR Slovenije sama.

Po skupnem stališču odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, začasnega odbora za raziskovalno delo in visoko šolstvo Prosvetno-kulturnega zbora in zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije naj bi Skupščina SR Slovenije imenovala:

- v svet Univerze v Ljubljani . . . . . 6 članov
- v svete fakultet, visokih šol in umetniških akademij po . . . 3 člane
- v svet združenja visokošolskih zavodov v Mariboru . . . . 4 člane
- v svete višjih šol po . . . . . 2 člana

Navedeno stališče v celoti upošteva predloge, vsebovane v statutu Univerze in statutu Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru ter se skoraj v celoti ujema tudi s predlogi v statutih višjih šol. Tozadevni predlogi v statutih posameznih fakultet, visokih šol in umetniških akademij so se med seboj znatno razlikovali ter se je zato v navedenim stališčem zavzelo enoten kriterij za to kategorijo visokošolskih zavodov.

POROČILO

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 20. novembra 1965 obravnavala predlog odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije.

V načelni obravnavi k predlogu odloka ni bilo pripomb.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala, da se naslov predloga odloka spremeni tako, da se glasi:

»Odlok o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj«.

Predlagana sprememba je redakcijskega značaja in je bolj v skladu z vsebino predlaganega odloka, po katerem Skupščina SR Slovenije imenuje določeno število članov le v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj, ne pa tudi v kakšne druge njihove organe upravljanja.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog odloka s predlagano spremembo v skladu z ustavo in s pravnim sistemom in predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 111-21/65

Ljubljana, 20. 11. 1965

POROČILO

o obravnavi osnutka statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji 12. novembra 1965 razpravljajal o osnutku statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije, katerega je glede na določila temeljnega zakona o enotnih gospodarskih zbornicah in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu predložil v obravnavanje Skupščini SR Slovenije upravni odbor Gospodarske zbornice SR Slovenije.

Osnutek statuta je upravni odbor zbornice sprejel na seji dne 5. oktobra 1965. Osnutek statuta je pred tem obravnavalo 200 gospodarskih organizacij, objavljen pa je bil tudi v glasilu zbornice. O osnutku statuta so razpravljale tudi vse delovne enote zbornice, svet delovne skupnosti in drugi organi zbornice.

K osnutku statuta je dalo svoje pripombe 50 gospodarskih organizacij. Večina teh pripomb, mnenj in predlogov je bilo upoštevanih in vnesenih v besedilo osnutka statuta, odklonjeni so bili le tisti, ki se nanašajo na rešitve, ki so že vsebovane v zakonih in drugih predpisih ali v besedilu osnutka, toda v drugačni formulaciji. Na podlagi sprejetih pripomb in dopolnitev je bil sestavljen osnutek statuta, ki ga je odbor obravnaval.

V splošnih določbah osnutka statuta je urejen pravni status Gospodarske zbornice, definirana njena vsebina in razglašena javnost njenega dela. Statut določa, da je Gospodarska zbornica enotna in osnovna samoupravna organizacija združenih gospodarskih in drugih delovnih organizacij za področje republike. Odbor je izrazil pomisleke, ali je res Gospodarska zbornica za celotno ozemlje SR Slovenije v predlagani organizacijski strukturi najbolj učinkovit faktor sodelovanja z gospodarstvom (3. člen). V mnogih primerih bi namreč področni sveti, ki bi obsegali manjše gospodarske dejavnosti, pa vendar pomembne na tistem področju, bolj učinkovito sodelovali z gospodarskimi organizacijami po istih načelih, kakor jih vsebuje osnutek statuta.

V posebnem členu ureja zbornica tudi sodelovanje z Zvezno gospodarsko zbornico in drugimi gospodarskimi zbornicami v SFRJ, z družbeno-političnimi skupnostmi in organizacijami, s strokovnimi organizacijami in zavodi, zaradi pospeševanja mednarodne menjave in kooperacije pa tudi z zbornicami obmejnih pokrajin Italije in Avstrije ter drugih držav in z raznimi tujimi institucijami.

V poglavju, ki govori o nalogah zbornice, je določena vsebina njenega dela. Zbornica kot splošna samoupravna organizacija gospodarstva omogoča združenim članom razpravo in posvet o gospodarskih vprašanjih ter predlaga ustrezne dopolnitve ali spremembe v gospodarski zakonodaji. Zbornica zastopa skupne koristi svojih članov ter nudi članom organizacijsko, strokovno in tehnično pomoč. Organiziranje sestankov, posvetovanj in izmenjave izkušenj, pomoč pri smotrni uporabi storitev strokovnih in raziskovalnih zavodov in služb ter dajanje pobud za spoznavanje in uporabo sodobnih znanstvenih dogajanj, je po mnenju odbora bistvena vsebina dela zbornice.

Člani zbornice po svojih predstavnikih in strokovnjakih proučujejo možnosti in dajejo predloge za nadaljnji razvoj gospodarstva, zavzemajo stališča o razvoju panog in o družbeni smotrnosti ter utemeljenosti novih investicij, rekonstrukcij in modernizacij, delujejo za razširitev energetske in surovinske izvorov ter usklajenosti le-teh s potrebami, ugotavljajo preskrbljenost z reprodukcijskim materialom in surovinami, obravnavajo in se zavzemajo za na-

predek prometa in menjave blaga ter storitev na domačem in tujem trgu, proučujejo delovanje gospodarskega sistema in dajejo predloge ter iniciative za dopolnitev ali spremembo predpisov ter poročila o problemih v gospodarstvu.

Odbor je k členu 9, ki obravnava gornje naloge članov zbornice, pripomnil, da bi proučevanje možnosti nadaljnega razvoja gospodarstva in spremljanje poteka proizvodnje pomenilo samo vzporedno delo k delu že obstoječih specializiranih strokovnih služb. Ti nalogi zbornice bi lahko uspešno nadomestili zbiranje problemov neposredno od gospodarskih organizacij ter njihovo posredovanje na ustrezajoča mesta. Odbor je prav tako mnenja, da bi zavzemanje stališč o raznih večjih in manjših investicijah, ki je naštetu med nalogami članov zbornice, pomenilo direktno poseganje v odnos med gospodarsko organizacijo in banko posebno, ker 11. člen predvideva, da bo zbornica izdajala tudi potrdila o dejstvih iz svojega delovnega področja.

Osnutek statuta predpisuje obveznost članstva za gospodarske organizacije, vodne skupnosti, zavode komunalne dejavnosti in gospodarskih dejavnosti na področju kmetijstva in gozdarstva ter za samostojne obrtnike in gostilničarje. Odprta pa je tudi možnost včlanjevanja za vse druge pomembne delovne organizacije in njihova združenja na območju SRS. Poseben poudarek je dal odbor vlogi in delu združenj ter njihovemu vključevanju v zbornico. Statut sicer predvideva možnost vključevanja združenj v zbornico (13. člen), vendar je ta možnost izkoriščena v premajhni meri. Sedanja situacija tudi kaže, da združenja v večini primerov opravljajo le delo, ki je namenjeno zbornicam, čeprav zakon točno odreja naloge združenj in tudi določa konsekvence za kršitev določb zakona.

Člani zbornice imajo pravico, da sodelujejo v upravljanju in delu zbornice ter pri volitvah njenih organov, da predlagajo svoja stališča, da zahtevajo obravnavo ter mnenja, stališča in nasvete o raznih vprašanjih, da koristijo storitve zbornice in da so obveščeni o delu zborničnih organov. Dolžnosti članov pa so, da sodelujejo in pomagajo pri uresničevanju nalog zbornice, da nudijo zbornici potrebne podatke in obvestila, da se ravna po statutu, sklepah, priporočilih in aktih zborničnih organov in da redno izpolnjujejo svoje obveznosti do zbornice. Odbor je smatral, da je določilo statuta, ki obvezuje člane, da nudijo zbornici podatke in obvestila (17. člen), preveč splošno in da ne bi smelo praviloma obsegati zbiranja statističnih podatkov, ki povečuje stroške poslovanja zbornice in dodatno obremenjuje gospodarske organizacije prav v času, ko se propagira enotno in racionalnejše zbiranje ter vodenje podatkov. Poudarek zbornice bi v tem primeru moral biti na enotnosti zbiranja podatkov pri za to specializirani službi.

Zbornico upravljajo člani po svojih predstavnikih v organih upravljanja, ki so skupščina, upravni odbor in nadzorni odbor zbornice. Predstavniki članov zbornice se v organe zbornice volijo za 4 leta.

V skupščino, ki ima do 85 članov, volijo delovne organizacije predstavnike po svojih predstavnikih v volilnih telesih, katere sestavljajo skupine gospodarskih področij. Nekatere gospodarske organizacije so bile mnenja, da naj bi skupščina imela 130 članov, ki bodo v večji meri predstavljali gospodarstvo Slovenije. Ker pa se je večina gospodarskih organizacij odločila za to, da bo skupščina delovni in ne toliko reprezentančni organ zbornice, je redakcijska komisija zbornice upoštevala to mnenje in v osnutku statuta predvidela 85 članov skupščine. Zasedanja skupščine so javna.

Upravni odbor šteje največ 15 članov, s katerimi so zastopane vse gospodarske dejavnosti. Predsednik zbornice, njegov namestnik oziroma podpredsednik in glavni tajnik so člani UO po svojem položaju. Odbor je k 35. členu, ki vsebuje to določilo, pripomnil, da ob pogojih, ki jih določa statut za število voljenih funkcionarjev (86. člen), obstoji možnost, da lahko poklicni funkcionarji — člani UO po položaju zaradi svoje številnosti preveč vplivajo na odločitve UO, s čimer bi se okrnil s statutom proklamirani princip samoupravnosti UO zbornice. Odbor je prav tako mnenja, da bi se s statutom v čim manjši meri prenašale pravice na UO. Osnutek statuta namreč predvideva, da UO lahko odloča po pooblastilu skupščine zbornice o skladih in organih zbornice ter o zavodih, birojih in inštitutih, da daje pooblastila strokovnim odborom za odločitve v določenih vprašanjih in da lahko na predlog predsednika zbornice ali po lastni iniciativi prevzame in odloča v skladu s sklepi in pooblastili skupščine v vsakem vprašanju iz pristojnosti drugih organov v zbornici. V primerih, da UO odloči v nasprotju s sklepom sveta, je bil odbor mnenja, da bi morala biti za to potrebna dvotretjinska večina in bi moral poleg sprejetega biti objavljen tudi odklonjeni predlog, kolikor svet na tem vztraja. Način volitev ter delo skupščine in UO se bo podrobneje uredil s poslovniki.

Nadzorni odbor nadzira finančno in materialno poslovanje zbornice ter opravlja druge posle, določene s statutom in splošnimi akti zbornice. Nadzorni odbor ima 5 članov, katere voli skupščina iz delovnih organizacij — članov zbornice.

Organi zbornice so sveti, strokovni odbori ter posvetovalni in drugi organi. Sveti obravnavajo celotno problematiko svojega delovnega področja in pomagajo pri reševanju raznih gospodarskih vprašanj. Podrobneje se lahko določi pristojnosti in naloge sveta s posebnim pravilnikom ali poslovnikom o delu sveta. Svet šteje do 21 članov, tajnik sveta pa je član sveta po položaju. Odbor je smatral, da tajnik sveta ali strokovnega odbora (člen 56 in 68) ne bi smel biti po položaju član sveta oziroma odbora, ker je to določilo v nasprotju s principom avtonomnosti večlanjenih gospodarskih organizacij. O vprašanjih iz svojega delovnega področja deluje svet samostojno, lahko pa tudi v okviru že sprejetih načelnih stališč skupščine in UO neposredno daje državnim organom predloga za reševanje določenih vprašanj ter neposredno sodeluje s činitelji v gospodarskem in političnem življenju.

Strokovni odbori so organi v zbornici, ki obravnavajo in rešujejo vprašanja s področja gospodarstva, lahko pa po pooblastilu UO tudi odločajo o določenih vprašanjih s svojega delovnega področja. Strokovni odbor šteje do 21 članov, način dela pa se določi s posebnim pravilnikom.

V obravnavi osnutka statuta je obstajalo ločeno mnenje gospodarskih organizacij, da bi statut podrobneje navajal svete in odbore. Ker pa se organizacija zbornice lahko spreminja po potrebah in zahtevah gospodarstva, je UO zavzel stališče, da se s statutom ne obravnavajo organizacijska vprašanja in da se zlasti ne rešujejo posamezni predlogi o organizaciji, številu in pristojnosti organov zbornice.

Pri izvrševanju svojih nalog sprejemajo organi zbornice priporočila, ki so stalna ali občasna, ter sklepe, ki so v nekaterih pogledih za člane zbornice obvezni (določitev stopnje za obračun prispevka, roka za izvolitev predstavnikov skupščine in nadomestila za storitve, ki jih opravi zbornica). Zbornica izdaja potrdila, kadar tako določajo zakoni ali drugi predpisi, potrjuje pa tudi dejstva, o katerih vodi uradno evidenco.

Z osnutkom statuta so določena tudi delovna mesta predsednika zbornice, njegovega namestnika, podpredsednika in glavnega tajnika, njihove dolžnosti in pravice ter način volitev ali imenovanja. Odbor je izrazil pripombo na 86. člen, ki dopušča poleg namestnika predsednika tudi izvolitev enega ali več podpredsednikov. Odbor je bil mnenja, da večje število podpredsednikov nikakor ne bi bilo umestno pri današnji strukturi in vlogi zbornice.

Za usklajevanje dela v tajništvu zbornice je predviden strokovni kolegij, katerega sestavljajo predsednik ali namestnik, glavni tajnik, vodje strokovnih služb, svetovalci in po potrebi tudi tajniki svetov. V osnutku statuta je predvidena tudi notranja organizacija zbornice in so objavljene pravice ter dolžnosti samoupravljalcev — članov delovne skupnosti zbornice ter osnove finančnega poslovanja.

Pri zbornici obstojata tudi časno sodišče in stalno razsodišče ter tožilec, ki ga imenuje skupščina zbornice. Zaradi kršitve poslovnih običajev ali obveznih sklepov zbornice lahko časno sodišče izreče proti članu zbornice ukrepe od pismenega opomina do izključitve prostovoljnega člana iz članstva zbornice. Odbor je bil mišljenja, da med ukrepe družbene discipline (člen 125) ne bi smeli prištevati prepoved udeležbe na razstavah in sejmi, ki ima za gospodarske organizacije velike materialne posledice. Stalno razsodišče posreduje na željo članov zbornice in drugih delovnih organizacij v sporih z namenom, da doseže in sklene izvensodno poravnavo. Ureditev, postopek in delo častnega sodišča in stalnega razsodišča se določi s posebnim pravilnikom, sredstva za njuno poslovanje pa zagotovi zbornica v svojem finančnem načrtu.

Odbor za proizvodnjo in promet je za svojega poročevalca določil poslanca Milana Kristana.

Št.: 022-122/65

Ljubljana, 13. 11. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 12. novembra 1965 obravnavala osnutek statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila ta zbornica.

V splošni obravnavi je komisija uvodoma ugotovila, da so zbornice po 192. členu temeljnega zakona o enotnih gospodarskih zbornicah in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu (Ur. l. SFRJ, št. 10/65) dolžne prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam tega zakona. Zato morajo zbornice do konca letošnjega leta sprejeti nove statute. Osnutke statutov, republiških zbornic, ki jih določijo upravni odbori zbornic, morajo zbornice predložiti v obravnavanje republiški skupščini (22. člen citiranega zakona).

Pri obravnavi osnutka statuta se je zakonodajno-pravna komisija omejila na vprašanje skladnosti osnutka statuta in njegovih določb s temeljnim zakonom o enotnih gospodarskih zbornicah in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu in z drugimi obstoječimi predpisi.

V podrobni obravnavi so bile v komisiji sprejete k posameznim določbam osnutka statuta naslednje pripombe:

K 3. členu: Opredelitev pojma zbornice kot samoupravne organizacije združenih gospodarskih in drugih delovnih organizacij je pomanjkljiva, ker poleg gospodarskih in drugih delovnih organizacij ne zajema tudi vsa področja gospodarskih storitev (1. člen zveznega zakona) oziroma zasebnih obrti, ki se

morajo po določbah prvega odstavka 24. člena zveznega zakona obvezno včlaniti v zbornice.

K 9. členu : Določbe druge alinee bi bilo treba preformulirati približno v tem smislu, da se v zbornici »proučujejo vprašanja o razvoju panog in grupacij ter dajejo mnenja o družbeni smotrnosti...«, ker bi sicer zbornica lahko posegala npr. v samostojnost presoje banke o ekonomski utemeljenosti kreditov, ki se dajejo za posamezne namene.

K 10. členu : Konec besedila »s tem da kršitve tudi ustrezno obsodijo«, je treba na tem mestu črtati.

K 11. členu : Pričetek besedila drugega odstavka je treba dopolniti v tem smislu, da »Zbornica v okviru obstoječih predpisov potrjuje...«.

K 18. členu : V tem členu in v nekaterih drugih členih se uporablja termin »delovno razmerje« v takšnem smislu, ki ni več v skladu s temeljnim zakonom o delovnih razmerjih. Namesto »oseba v delovnem razmerju« naj bi se uporabil izraz »član delovne skupnosti«.

K 22. členu : V tem členu bi bilo treba črtati besedo »družbenega«.

K 23. členu : Po mnenju zakonodajno-pravne komisije Skupščina ne more pooblastiti upravnega odbora, da ustanavlja sklade zbornice, medtem ko bi glede ustanavljanja zavodov tako pooblastilo lahko veljalo le za zavode, ki so sestavni del oziroma organizacijske enote zbornice, ne pa za samostojne zavode.

K 24. členu : V skladu z določbami drugega odstavka 39. člena temeljnega zakona je treba v tretjem odstavku tega člena črtati besedo »najožji« ali jo nadomestiti z besedo »najvišji«.

K 35. členu : Glej pripombe pri 86. in 89. členu.

K 49. členu : Ni jasno povedano, ali voli skupščina člane nadzornega odbora in njihove namestnike izmed sebe (kar bi bilo po mnenju zakonodajno-pravne komisije pravilno) ali tudi izmed drugih oseb, ki so zaposlene v delovnih organizacijah, ki so člani Zbornice.

K 54. in 55. členu : Po drugem odstavku 51. člena temeljnega zakona mora statut zbornice urediti sestavo svetov, način njihove izvolitve, delovno področje svetov in vprašanja, v katerih svet neposredno odloča, finančna vprašanja in način, kako se opravljajo strokovne in administrativne zadeve za svet. Osnutek statuta prepušča celotno ureditev statutarne materije pravilnikom, kar ni v skladu z zakonom.

K 56. členu : Po mnenju zakonodajno-pravne komisije tajnik sveta, ki je le strokovni uslužbenec zbornice, ne bi mogel biti član sveta, ker je svet organ zbornice oziroma organ v zbornici, sestavljen le iz članov zbornice. Ne bi pa bila izključena obratna možnost, da bi član sveta opravljal funkcijo njegovega tajnika.

K 60. členu : V četrtem odstavku je treba povedati, kaj sledi izjavi upravnega odbora. Verjetno se je hotelo reči, da upravni odbor odloči o zadevi, glede katere predsednik zbornice zadrži izvršitev sklepa sveta.

K 83. členu : Pravico in dolžnost predsednika zbornice, da opozori na nezakonite akte zborničnih organov, bi bilo treba omejiti le na splošne akte teh organov in na tiste posamične akte, ki niso izdani v upravnem postopku oziroma o katerih odločanju ni pristojno sodišče.

K 86. členu : V tem členu se uvaja institucija namestnika predsednika zbornice poleg podpredsednikov zbornice. Po mnenju komisije funkcija namest-

nika predsednika ne more obstajati poleg funkcij predsednika in podpredsednika; če je podpredsednikov več, naj bi odločil upravni odbor, kateri od podpredsednikov bo nadomeščal predsednika, kadar je ta odsoten ali zadržan.

K 87. členu: Odločbe o nagradah predsedniku in podpredsedniku, ki jih določa upravni odbor, bi lahko izdajal predsednik upravnega odbora, ne pa glavni tajnik zbornice.

K 89. členu: Glavni tajnik ne bi mogel biti ne član skupščine in ne upravnega odbora. To ne bi bilo združljivo z njegovimi nalogami, ki so pravilno navedene, zlasti v 90. in v sledečih členih osnutka statuta.

K 95. členu: K zadnji alineji: splošnega zakona o upravnem postopku ni; poznamo le zakon o splošnem upravnem postopku, ki je po svoji pravni naravi zvezni popolni zakon.

K 99. členu: Nadpis je treba spremeniti v »IX. Tajništvo zbornice«, da bo ustrezal vsebini tega poglavja.

K 100. členu: Ni jasno, kaj naj ureja pravilnik in kaj poslovnik. Če naj ureja pravilnik vprašanja organizacije tajništva in morda še vprašanja o notranjih odnosih v delovni skupnosti, bi ga morala v smislu 102. člena točke c) sprejeti delovna skupnost v soglasju z glavnim tajnikom. S poslovnikom je najbrž mišljen akt, s katerim se po drugem odstavku 69. člena temeljnega zakona določi način pisarniškega poslovanja. Vsebinsko teh aktov je treba razmejiti.

K 102. členu: Določbe tega člena niso jasne, ker skupaj obravnavajo dvojce vsebinsko različnih vprašanj:

a) katere pravice in dolžnosti samoupravljanja uveljavljajo člani delovne skupnosti neposredno in katere preko sveta delovne skupnosti, in

b) katere pravice in dolžnosti samoupravljanja izvršuje delovna skupnost (neposredno ali preko svojega sveta) samostojno in katere v soglasju z glavnim tajnikom.

Zaradi jasnosti bi bilo primerno, da se ti dve vprašanji ločeno obravnavata, ker bo sicer dvomljivo, ali naloge pod b) in c) uveljavljajo člani delovne skupnosti neposredno ali preko sveta. Kadar gre za »odločanje« v tem smislu, da se urejajo splošni odnosi na določenem področju, je to mogoče uveljaviti le s tem, da se sprejme »splošni akt«; v tem smislu je treba na ustreznih mestih v določbah tega člena spremeniti redakcijo.

K 107. členu: Po 9. točki 22. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih določa delovna skupnost s statutom organe za izvedbo razpisa in za izbiro kandidata kot tudi za odločanje o ugovorih, postopek, rok, do katerega se sprejemajo prijave za razpis itd. Določba 107. člena osnutka statuta ne obsega določb, ki bi jih po citiranem členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih statut o razpisu moral vsebovati. — Iz termina »ustreznega organa« na koncu te določbe ni jasno, za katerega organa gre.

K 109. in 110. členu: V določbah o disciplinski odgovornosti bi bilo treba bližje opredeliti »težje« oziroma »hujše« kršitve delovne discipline ter povedati, katere kazni lahko izreče glavni tajnik. Sicer bi se po določbi 110. člena osnutka statuta tudi za lažje kršitve delovnih dolžnosti izrekli lahko isti disciplinski ukrep kot za težje kršitve, kar ne bi bilo pravilno.

K 115. členu: Treba bi bilo določneje povedati, kaj so »posebni nameni«, da se ta pojem ne bi razlagal napačno oziroma preširoko.

K 121. členu: Glede določbe o tem, da po pooblastilu skupščine tudi upravni odbor lahko ustanavlja sklade, velja pripomba k 23. členu.

K 124. členu: Določbe tega člena bi bilo treba uskladiti z določbami drugega odstavka 92. člena temeljnega zakona, kjer so vprašanja o tem, kaj se šteje za kršitev dobrih poslovnih običajev nekoliko drugače urejena.

K 131. členu: Po določbah 97. člena temeljnega zakona določa ureditev častnega sodišča in postopek pred njim pravilnik, ki ga predpiše skupščina zbornice. Pravice za izdajo tega pravilnika skupščina ne more prenesti na upravni odbor.

Pripomba, ki je dana k posameznemu členu, velja tudi za določbe drugih členov, ki na enak način urejajo ustrezno statutarno materijo, čeprav na teh mestih pripomba ni izrečno navedena ali ponovljena.

Št.: 022-122/65

Ljubljana, 12. 11. 1965

PREDLOG ZAKONA

o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije

1. člen

Zadeve v zvezi z graditvijo, razvijanjem in vzdrževanjem radiodifuznega omrežja in z zagotavljanjem sprejemanja radio-difuznega sporeda opravlja na območju SR Slovenije zavod Radiotelevizija Ljubljana.

2. člen

Zavod Radiotelevizija Ljubljana določa naročnino za radiodifuzne sprejemnike.

Naročnina pripada v celoti zavodu Radiotelevizija Ljubljana.

3. člen

Zavod Radiotelevizija Ljubljana vodi za območje SR Slovenije evidenco o radiodifuznih sprejemnikih in uporabnikih radiodifuznih sprejemnikov ter pobira naročnino za sprejemnike.

4. člen

Podrobnejše predpise o postopku pri prijavljanju in odjavljanju radiodifuznih sprejemnikov ter o načinu plačevanja naročnine za radiodifuzne sprejemnike izda republiški upravni organ, pristojen za informacije.

5. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Temeljni zakon o radiodifuznih zavodih določa, da republike s svojimi predpisi določijo: zavod, ki bo na območju republike opravljal zadeve v zvezi z graditvijo, razvijanjem in vzdrževanjem radiodifuznega omrežja ter zagotavljanjem radiodifuznega sporeda; kako se prijavljajo in odjavljajo radiodifuzni

sprejemniki; kako se vodi evidenca o sprejemnikih in uporabnikih radiodifuznih sprejemnikov ter kako se pobira in plačuje naročnina za sprejemnike.

Glede na navedena pooblastila je bilo treba pripraviti predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radiodifuzije.

Predlog zakona predvideva, da bi bil za opravljanje zadev v zvezi z graditvijo, razvijanjem in vzdrževanjem radiodifuznega omrežja in z zagotavljanjem sprejemanja radiodifuznega sporeda na območju SR Slovenije pristojen zavod Radiotelevizija Ljubljana. Zavod RTV Ljubljana je po predlogu zakona pristojen za območje Slovenije voditi evidenco o radiodifuznih sprejemnikih in uporabnikih radiodifuznih sprejemnikov ter pobirati RTV naročnino.

Vprašanja, ki se nanašajo na način prijavljanja in odjavljanja radiodifuznih sprejemnikov, pobiranja in plačevanja RTV naročnine ter kako se vodi evidenca o radiodifuznih sprejemnikih in uporabnikih radiodifuznih sprejemnikov, naj bi se uredila z ustreznimi pravilniki, ker gre pri tem za tehnična vprašanja.

Predpise o prijavljanju in odjavljanju radiodifuznih sprejemnikov ter kako se plačuje in pobira naročnina, pa bi bil po predlogu zakona pooblaščen izdati republiški upravni organ, pristojen za informacije.

Upoštevajoč omenjene določbe je sekretariat za informacije pripravil osnutek pravilnika o prijavljanju in odjavljanju radiodifuznih sprejemnikov ter o plačevanju naročnine, ki ga namerava izdati na podlagi pooblastila v predlogu zakona. Osnutek pravilnika je priložen k predlogu zakona.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščina SR Slovenije — poročilo z dne 12. 11. 1965, št. 34-37/65.

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora — poročilo z dne 23. 11. 1965, št. 34-37/65.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Prosvetno-kulturnega zbora — poročilo z dne 20. 11. 1965, št. 34-37/65.

PREDLOG ZAKONA

o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci

I. Splošne določbe

1. člen

S temeljnim zakonom o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SFRJ, št. 13-259/65) in tem zakonom so določeni ukrepi za preprečevanje in zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev.

Določbe temeljnega zakona se neposredno uporabljajo ne glede na to, da so posamezne njegove določbe povzete v tem zakonu.

2. člen

Načini preprečevanja in zatiranja rastlinskih bolezni in škodljivcev so: kemični, biološki, mehanični in fizikalni.

Rastlinske bolezni in škodljivci se delijo glede na škodljivost dejanja v: karantenske, gospodarsko škodljive in druge.

Karantenske rastlinske bolezni in škodljivci so tisti, ki so glede na škodljivo delovanje nevarni, niso pa še splošno razširjeni. Promet s tako okuženimi rastlinami je omejen ali prepovedan.

Gospodarsko škodljive rastlinske bolezni in škodljivci so tisti, ki lahko povzročajo večjo gospodarsko škodo na rastlinah in so splošno razširjeni.

Druge rastlinske bolezni in škodljivci so tisti, ki ne povzročajo večje škode na rastlinah. Kolikor ta zakon ne določa drugače, urejajo zatiranje teh bolezni in škodljivcev odloki občinskih skupščin o agrotehničnih ukrepih.

3. člen

Izvršni svet lahko določi za območje republike, občinska skupščina pa za območje občine, katere rastlinske bolezni in škodljivci so gospodarsko škodljivi in katere rastline so vmesne gostiteljice za te bolezni oziroma škodljivce.

4. člen

Lastniki in uporabniki zemljišč, rastlin, prostorov za spraviljanje in hrambo rastlin in rastlinskih izdelkov ter sredstev za prevoz rastlin (posestniki rastlin) so dolžni izvajati potrebne ukrepe za varstvo rastlin.

Občina mora zagotoviti posestnikom rastlin strokovno in drugo pomoč pri izvajanju ukrepov iz prejšnjega odstavka.

5. člen

Republika oziroma, kolikor gre za lokalne pojave, občine prispevajo k stroškom zatiranja začetnih pojavov karantenskih ali gospodarsko škodljivih rastlinskih bolezni in škodljivcev, če se pojavi bolezen ali škodljivec v taki meri, da je potrebna prepoved pridelave določenih rastlin, pa tudi v primerih epifitocije ali kalamitete že obstoječih bolezni ali škodljivcev, če se pojavijo v takšnem obsegu, da je resno ogrožena proizvodnja oziroma bi bila povzročena velika gospodarska škoda, če se potrebni ukrepi ne bi izvedli.

Republika oziroma občine lahko prispevajo tudi v drugih primerih k stroškom preventivnih ali zatiralnih ukrepov.

II. Preprečevanje in zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev

6. člen

Semenski posevki in gozdni sestoji za pridelovanje semen in objekti za pridelovanje sadilnega materiala so med vegetacijo pod zdravstveno kontrolo in obveznimi zdravstvenimi pregledi.

Republiški sekretariat za gospodarstvo pooblasti strokovne organizacije za izvajanje obveznih zdravstvenih pregledov objektov za pridelovanje sadilnega materiala, semenskih posevkov in gozdnih sestojev, ki so določeni za pridelovanje semen.

Za obvezne zdravstvene preglede, ki jih opravljajo strokovne organizacije iz prejšnjega odstavka, se plačuje pristojbina, katere višina je pod kontrolo cen.

7. člen

Predmeti, navedeni v četrtem odstavku 1. člena temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, s katerimi se lahko prenašajo rastlinske bolezni in škodljivci, veljajo za okužene, če je to ugotovljeno z uradnim zdravstvenim pregledom.

8. člen

Če se pojavi ali nastane sum, da se je pojavila karantenska ali gospodarsko škodljiva bolezen ali škodljivec, ki ima pomen le za območje občine, organizira pristojni organ občinske skupščine posebne strokovne preglede zemljišč in rastlin ter ukrepa, da se bolezen ali škodljivec ugotovi in zatre, sicer pa organizira preglede in odredi ustrezne ukrepe Republiški sekretariat za gospodarstvo.

9. člen

Republiški sekretariat za gospodarstvo je dolžan sam ali po pooblaščenih strokovni organizaciji obveščati javnost o pojavih in gibanju nevarnejših karantenskih in gospodarsko škodljivih boleznih in škodljivcev ter o ukrepih za njihovo preprečevanje in zatiranje.

10. člen

Občina je dolžna, da organizira poročevalsko službo o pojavih in gibanju rastlinskih boleznih in škodljivcev in da obvešča javnost o ukrepih za preprečevanje in zatiranje tistih rastlinskih boleznih in škodljivcev, ki niso vključeni v republiško poročevalsko oziroma prognostično službo.

Občinska skupščina lahko predpiše, kateri ukrepi za preprečevanje in zatiranje rastlinskih boleznih in škodljivcev so obvezni na območju občine.

11. člen

Če posestnik rastlin po ugotovljeni karantenski ali gospodarsko škodljivi rastlinski bolezni ali škodljivcu ne ukrene vsega, kar je potrebno, da se bolezen oziroma škodljivec zatre, odredi take ukrepe pristojni upravni organ občinske skupščine; če jih ta ne odredi, jih odredi Republiški sekretariat za gospodarstvo.

12. člen

Občina in delovna organizacija lahko vnaprej skleneta pogodbo, da bo delovna organizacija opravila predpisane oziroma odredjene ukrepe za varstvo rastlin na stroške posestnika rastlin, če teh ukrepov v določenem roku ne opravi sam, kakor tudi v primerih, ko terja to nujnost ali učinkovitost ukrepa, ali smotrna uporaba sredstev, in tudi takrat, ko posestniki rastlin ukrepov ne bi mogli izvršiti s svojimi tehničnimi sredstvi.

13. člen

Skladišča in drugi prostori delovnih organizacij, ki so namenjeni hrambi in prometu kmetijskih pridelkov, zdravilnih zelišč, suhih gob in rastlinskih tekstilnih vlaken, morajo imeti naprave za dezinfekcijo. Take naprave morajo imeti tudi mlini v lasti občanov.

Les, okužen s karantensko ali gospodarsko škodljivo rastlinsko boleznijo oziroma škodljivcem, se lahko predeluje samo v tistih objektih lesnopredelovalne industrije, ki imajo priprave za razkuževanje.

14. člen

Občinska skupščina lahko določi:

a) pridelovalna območja za določene rastline, ki so podvržene napadu heterocijskih karantenskih ali gospodarsko škodljivih rastlinskih bolezni;

b) da se na površinah za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega materiala analizira na vsakih 8 let zemlja zaradi morebitne okužbe s karantensko ali gospodarsko škodljivo rastlinsko boleznijo ali škodljivcem.

Kolikor imajo ukrepi iz prejšnjega odstavka pomen za vso republiko, lahko določi take ukrepe Izvršni svet.

15. člen

V neograjjenih sadnih nasadih je dovoljeno uporabljati sredstva za varstvo rastlin zoper glodalce šele po poprejšnjem opozorilu organizacije, ki gospodari z loviščem, na katerem je sadni nasad. Ta organizacija mora biti pismeno opozorjena najmanj 48 ur pred uporabo sredstev za varstvo rastlin.

16. člen

Kemična sredstva za varstvo rastlin se uporabljajo na način, ki ni škodljiv za čebele.

Republiški sekretar za gospodarstvo lahko izda o tem podrobnejše predpise.

17. člen

V strnjenih sadnih nasadih, v vinogradih in na objektih za pridelovanje semen in sadilnega materiala morajo posestniki rastlin izvajati ukrepe zoper vse vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki se lahko pojavijo na teh nasadih oziroma objektih.

18. člen

Zemljišča, usposobljena s krčivijo, se smejo posaditi s sadikami sadnega drevja in trsi šele dve leti potem, ko so bila posejana z poljščinami.

III. Inšpekcija za varstvo rastlin

19. člen

Zdravstveno kontrolo nad rastlinami v notranjem prometu opravlja občinski inšpekcijski organ, pristojen za varstvo rastlin.

Zdravstveno kontrolo nad rastlinami pri izvozu, uvozu in tranzitu opravljajo inšpektorji za varstvo rastlin na obmejnih fitokarantenskih postajah in inšpektorji, ki jih posebej pooblasti republiški kmetijski inšpektor.

20. člen

Republiški sekretariat za gospodarstvo skrbi za napredek inšpekcije za varstvo rastlin v republici, nadzoruje delo občinskih inšpektorjev za varstvo rastlin in jim daje obvezna strokovna navodila.

21. člen

Če občinski inšpektor za varstvo rastlin ne opravi kake zadeve iz svoje pristojnosti ali je ne opravi v določenem roku, lahko opravi tako zadevo republiški inšpektor za varstvo rastlin na stroške organa, ki bi jo moral opraviti.

22. člen

Naloge inšpektorja za varstvo rastlin lahko opravlja diplomirani inženir agronomski ali gozdarske stroke oziroma diplomirani biolog, ki ima strokovni izpit in najmanj tri leta prakse s področja varstva rastlin, ali inženir navedene stroke oziroma biolog, ki ima strokovni izpit in najmanj pet let prakse s področja varstva rastlin, ali tehnik navedene stroke, ki ima strokovni izpit in najmanj deset let prakse s področja varstva rastlin.

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše obrazec izkaznice za republiške in občinske inšpektorje za varstvo rastlin.

IV. Kazenske določbe

23. člen

Delovna organizacija ali druga pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 1 000 000 dinarjev:

1. če ravna v nasprotju s predpisom občinske skupščine oziroma Izvršnega sveta o pridelovalnih območjih za določene rastline (točka a) prvega odstavka 14. člena);

2. če uporablja v neograjjenih nasadih sredstva za varstvo rastlin zoper glodalce, ne da bi na to na predpisan način opozorila organizacijo, ki gospodari z loviščem, na katerem je sadni nasad (15. člen);

3. če uporablja kemična sredstva za varstvo rastlin na način, ki škoduje čebelam (16. člen);

4. če v strnjjenih sadnih nasadih, v vinogradih in na objektih za pridelovanje semen in sadilnega materiala ne izvaja ukrepov zoper vse vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki se lahko pojavijo na teh nasadih oziroma objektih (17. člen);

5. če posadi s sadikami sadnega drevja in trsi zemljišča, usposobljena s krčitivjo, pred potekom dveh let, odkar so bila posejana s poljščinami (18. člen).

Z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba delovne organizacije ali druga pravna oseba, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

24. člen

Občan se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka 23. člena tega zakona z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev.

V. Prehodne in končne določbe

25. člen

Izvršni svet je pooblaščen:

— da določi višino pristojbine za zdravstvene preglede kmetijskih posevkov in gozdnih sestojev za pridelovanje semen, objektov za pridelovanje sadilnega

materiala in preglede rastlin v notranjem prometu, ki jih opravljajo inšpektorji ter način plačevanja teh pristojbin;

— da predpiše obvezno uničevanje češminovega grma, divjega hmelja in drugih vmesnih gostiteljic.

26. člen

Republiški sekretar za gospodarstvo je pooblaščen, da predpiše obrazec potrdila o zdravstvenem stanju pošiljk rastlin v notranjem prometu.

27. člen

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati:

— zakon o pooblastitvi Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije in okrajnih ljudskih odborov, da določajo, katere rastlinske bolezni in škodljivci veljajo za nevarne na območju Ljudske republike Slovenije oziroma okraja (Uradni list LRS, št. 21-96/56);

— uredba o obveznem zatiranju škodljivcev in bolezni sadnega drevja (Uradni list LRS, št. 11-51/50);

— odredba o ukrepih proti škodljivemu mrčesu in nalezljivim boleznim na gozdnem drevju (Uradni list LRS, št. 12-70/49).

28. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Novi temeljni zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SFRJ, št. 13/65) sam dokaj podrobno ureja vprašanja s področja varstva rastlin.

Predlog republiškega zakona dopolnjuje temeljni zakon v zadevah, za katere so republike pooblašcene, poleg tega pa povsem na novo ureja vprašanja, ki so ekološko tipična ali sicer pomembna za območje naše republike.

Po predlogu zakona se poleg rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki so z zveznimi predpisi določeni kot škodljivi na območju vse države, lahko določijo tudi rastlinske bolezni in škodljivci, ki so škodljivi za območje republike. Take bolezni in škodljivce naj bi po potrebi določal Izvršni svet. Ta organ pa naj bi določal tudi rastline, ki so vmesne gostiteljice bolezni in škodljivcev in katere je treba obvezno uničevati, kot npr. češminov grm, ki omogoča razvoj žitne rje, divji hmelj, ki omogoča križanje gojenih sort z negojenimi in obenem posreduje prenos bolezni in škodljivcev hmelja itd. Enake ukrepe predpiše lahko tudi občinska skupščina, če so rastlinske bolezni ali škodljivci oziroma vmesne gostiteljice le lokalnega pomena.

Izvršni svet oziroma občinska skupščina lahko določi po predlogu zakona tudi pridelovalna območja tistih rastlin, ki so podvržena napadu bolezni, ki se spolno razvijajo deloma na eni, deloma na drugi rastlini. Tako prihaja npr. v poštev ribezova rja, ki se razvija praviloma le, če je ribez oddaljen od zelenega bora manj kot 600 m.

Navedena organa sta po predlogu zakona tudi pooblašcena, da predpišeta analizo zemlje na površinah za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega

materiala zaradi morebitne okužbe s karantensko ali gospodarsko škodljivo boleznijo oziroma s škodljivcem, npr. z nematodami. Zemlja mora biti analizirana vsakih osem let.

Temeljni zakon vseh navedenih določb nima, za našo republiko so pa ti ukrepi potrebni.

Po temeljnem zakonu trpijo stroške, ki nastanejo zaradi izvrševanja ukrepov za varstvo rastlin, praviloma posestniki rastlin sami, lahko pa trpi del stroškov tudi republika oziroma občina.

Predlog zakona predvideva, da prispeva k stroškom zatiranja rastlinskih bolezni oziroma škodljivcev republika, če gre za lokalne pojave pa občina, tedaj, kadar gre za začetne pojave bolezni oziroma škodljivcev, kadar gre za takšne pojave, da je potrebna prepoved pridelave določenih rastlin, in kadar gre za tako močne pojave, da bi bila redno ogrožena proizvodnja oziroma povzročena velika gospodarska škoda, če potrebni ukrepi ne bi bili izvedeni.

Temeljni zakon je v predlogu zakona dopolnjen z določbo, da lahko skleneta občina in delovna organizacija pogodbo o tem, da bo delovna organizacija opravila predpisane oziroma odredjene ukrepe za varstvo rastlin na stroške posestnika rastlin, če teh ukrepov v določenem roku ne opravi sam, če terja to nujnost ali učinkovitost ukrepa ali smotrna uporaba sredstev oziroma če posestniki rastlin ukrepov ne bi mogli izvršiti s svojimi tehničnimi sredstvi.

Republiški zakon naj bi zagotovil tudi prognostično službo za določene rastlinske bolezni in škodljivce. To službo opravlja že doslej Kmetijski inštitut Slovenije. Po predlogu zakona naj bi zagotovile prognostično službo tudi občine, če gre za bolezni oziroma škodljivce lokalnega pomena.

Dopolnilno k določbam temeljnega zakona določa predlog zakona, da morajo imeti skladišča in drugi prostori delovnih organizacij, ki so namenjeni za hrambo in promet kmetijskih pridelkov, zdravilnih zelišč, suhih gob in rastlinskih tekstilnih vlaken, naprave za dezinfekcijo. Take naprave morajo imeti tudi mlini v lasti občanov. Objekti lesno-predelovalne industrije morajo imeti priprave za razkuževanje lesa, okuženega s karantensko ali gospodarsko škodljivo rastlinsko boleznijo oziroma škodljivcev, ker sicer ne smejo predelovati takšnega lesa.

Povsem nove so te določbe v predlogu zakona, ker jih terja dosedanja praksa:

V neograjanih sadnih nasadih je dovoljeno uporabljati sredstva za varstvo rastlin zoper glodalce šele po poprejšnjem opozorilu organizaciji, ki gospodari z loviščem, na katerem je sadni nasad. Ta organizacija mora biti pisмено opozorjena najmanj 48 ur pred uporabo sredstev za varstvo rastlin.

Kemična sredstva za varstvo rastlin se morajo uporabljati na način, ki ni škodljiv za čebele. Republiški sekretar za gospodarstvo izda lahko o tem podrobnejše predpise.

V strnjanih intenzivnih nasadih in na objektih za pridelovanje semen in sadilnega materiala morajo posestniki rastlin izvajati ukrepe zoper vse vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki se lahko pojavijo na teh nasadih oziroma objektih.

Zemljišča, usposobljena s krčtivijo, se smejo posaditi s sadikami sadnega drevja in trsi šele dve leti potem, ko so bila posejana s poljščinami.

V poglavju o inšpekcijski službi določa predlog zakona, da opravljajo zdravstveno kontrolo nad rastlinami v notranjem prometu občinski inšpektorji, kontrolo nad rastlinami pri izvozu, uvozu in tranzitu pa inšpektorji na obmejnih

fitokarantenskih postajah (za zdaj v Kopru, Sežani in na Jesenicah) in posebej v ta namen pooblašteni inšpektorji, kot so sedaj v Ljubljani, Celju, Mariboru in Novi Gorici.

Predlog določa tudi strokovno kvalifikacijo inšpektorjev za varstvo rastlin. S kazenskimi določbami so sankcionirane kršitve določb zakona.

Med prehodnimi določbami je dano pooblastilo Izvršnemu svetu in republiškemu sekretarju za gospodarstvo, da določi višino pristojbine za preglede, ki jih opravljajo inšpektorji za varstvo rastlin, in da predpiše uničevanje rastlin — vmesnih gostiteljic oziroma da predpiše obrazec potrdila o zdravstvenem stanju pošiljk rastlin v notranjem prometu.

Republiški predpisi, ki bodo postali z uveljavitvijo zakona nepotrebni, naj prenehajo veljati.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 12. novembra 1965 obravnavala predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da predlog zakona ureja v skladu s temeljnim zakonom o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. l. SFRJ, št. 13/65) tista vprašanja s področja varstva rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki niso urejena s temeljnim zakonom, so pa pomembna za območje naše republike.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje amandmaje:

K 2. členu: Prvi odstavek tega člena se črta.

Določba prvega odstavka ne spada v zakon, ker ničesar ne normira, marveč le strokovno pojasnjuje, kateri so načini preprečevanja in zatiranja rastlinskih boleznih in škodljivcev.

K 5. členu: V četrti vrsti prvega odstavka se besede »v taki meri« nadomestijo z besedami »v takšnem obsegu«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 6. členu: a) Besedi »Semenski posevki« v začetku 6. člena se nadomestita z besedami »Kmetijski semenski posevki«.

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve besedila republiškega zakona s tekstom temeljnega zakona (prvi odstavek 9. člena).

b) V drugem odstavku in prvi vrsti se med besedi »pooblastil« in »strokovne« vstavi beseda »določene«.

Sprememba je potrebna, ker se je hotelo povedati, da sekretar za gospodarstvo odloči, katere izmed strokovnih organizacij bo pooblastil, ne pa da mora pooblastiti vse takšne strokovne organizacije v republiki.

K 8. členu: V drugi vrsti se besedi »ima pomen« nadomestita z besedama »je nevaren«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 10. členu: Drugi odstavek 10. člena postane nov 10. a člen.

Določba drugega odstavka 10. člena po svoji vsebini nima neposredne zveze s prvim odstavkom, poleg tega pa je tako pomembna, da mora biti izločena v poseben člen.

K 14. členu: Točka a) se v začetku spremeni tako, da se glasi: »območja, na katerih se ne smejo pridelovati določene rastline, ki so...«

Smisel točke a) ni v tem, da se določijo pridelovalna območja za določene škodljive rastline, marveč da se določijo območja, na katerih se takšne rastline ne smejo pridelovati.

K 17. členu: Zadnji del besedila 17. člena se spremeni tako, da se glasi: »ki se navadno pojavljajo na takih nasadih oziroma objektih na določenem območju«.

Dosedanje besedilo je preširoko, ker pomeni preveč zahtevno obveznost posestnika rastlin. Amandma zožuje obveznost izvajanja ukrepov zoper tiste vrste rastlinskih boleznih in škodljivcev, ki se navadno pojavljajo v takih nasadih in objektih za pridelovanje semen in sadilnega materiala na ustreznem območju.

K 20. členu: Na koncu člena se namesto pike vstavi vejica in doda besedilo: »v zadevah, ki so splošnega pomena za republiko«.

Po prvem odstavku 131. člena ustave SR Slovenije republiški upravni organi lahko izdajajo obvezna navodila samo v zadevah, ki so splošnega pomena za republiko.

K 23. členu: a) V drugi vrsti prve točke se besedilo »pridelovalnih območij za določene rastline« nadomesti z besedilom »prepovedi gojenja določenih rastlin«.

Sprememba je potrebna glede na spremembo v 14. členu.

b) V zadnji vrsti četrte točke se besedilo »ki se lahko pojavijo na teh« nadomesti z besedilom: »ki se navadno pojavljajo v takih«.

Sprememba je posledica spremenjenega besedila 17. člena predloga zakona.

Predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je predlagane amandmaje sprejel in so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je zakonski predlog s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 320-6/65

Ljubljana, 12. 11. 1965

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 12. novembra 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ga je Skupščina SR Slovenije predložil Izvršni svet.

S tem zakonom se določila temeljnega zakona o varstvu rastlin dopolnjujejo in prilagajajo specifičnim pogojem zaščite rastlinske proizvodnje pred boleznimi in škodljivci na področju SR Slovenije.

V načelni razpravi odbor k predlogu zakona ni imel pripomb, medtem ko so bili k posameznim členom sprejeti naslednji amandmaji:

K členu 2: Črta se 1. odstavek.

Odstavek se črta, ker vsebuje odvečna pojasnila.

K členu 3: Besedilo člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Izvršni svet lahko določi za območje republike, občinska skupščina pa za območje občine, katere rastlinske bolezni in škodljivci so gospodarsko škodljivi in katere rastline — vmesne gostiteljice teh boleznih oziroma škodljivcev, je treba zatirati.«

Dopolnitev precizira zaščitne ukrepe proti rastlinam — gostiteljicam rastlinskih boleznih in škodljivcem.

K členu 6: 3. odstavek se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Obvezne zdravstvene preglede opravljajo strokovne organizacije iz prejšnjega odstavka proti plačilu. Cena teh storitev je pod kontrolo cen.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

K členu 12: Besedilo se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Občina in delovna organizacija lahko vnaprej skleneta pogodbo, da bo delovna organizacija opravila predpisane oziroma odredjene ukrepe za varstvo rastlin, če teh ukrepov v določenem roku ne opravi posestnik rastlin sam, kakor tudi v primerih, ko terja to nujnost ali učinkovitost ukrepa, ali smotrna uporaba sredstev in tudi takrat, ko posestniki rastlin ukrepov ne bi mogli izvršiti s svojimi tehničnimi sredstvi.«

Iz prvotnega besedila bi bilo mogoče razumeti, da mora delovna organizacija stroške, ki jih ima pri opravljanju storitev, ki jih je naročila pristojna občina, sama izterjati od koristnikov uslug, kar pa ni v skladu s temeljnim zakonom.

K členu 14: Točka b) se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »b) da mora posestnik rastlin na površinah za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega materiala dati analizirati na vsakih 8 let zemljo, zaradi morebitne okužbe s karantensko ali gospodarsko škodljivo boleznijo ali škodljivcem;«.

Z dopolnitvijo teksta se jasneje določa obveznost posestnika rastlin, da na zemljiščih, ki jih uporablja za pridelovanje semenskega materiala, opravlja redne preventivne analize.

K členu 16: V 2. odstavku se črta besedica »lahko«.

Republiški sekretar za gospodarstvo je obvezen, da izda podrobnejše predpise, da se morajo kemična sredstva za varstvo rastlin uporabljati na način, ki ni škodljiv za čebele.

K členu 17: Besedilo člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »V strnjениh sadnih nasadih, v vinogradih in na objektih za pridelovanje semen in sadilnega materiala morajo posestniki rastlin zatirati vse vrste rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki se navadno pojavijo na teh nasadih oziroma objektih na določenem področju.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmaji odbora strinjal. Odbor je soglašal tudi z amandmaji k 8., 10. in 20. členu, katere je sprejela zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije in s katerimi je odbor seznanil predstavniki Izvršnega sveta.

Odbor predlaga Republišnemu zboru, da predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci skupaj z amandmaji odbora sprejme.

Za poročevalca je odbor določil podpredsednika odbora Franca Lubeja.

Št.: 320-6/65

Ljubljana, 12. 11. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora je na svojih sejah dne 17. novembra 1965 in dne 21. decembra 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi odbor k predlogu zakona ni imel pripomb, v podrobni obravnavi pa je odbor sprejel naslednje amandmaje:

K 2. členu: Črta se prvi odstavek.
Odstavek se črta, ker vsebuje odvečna pojasnila.

K 3. členu: Besedilo člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi:
»Izvršni svet lahko določi za območje republike, občinska skupščina pa za območje občine, katere rastlinske bolezni in škodljivci so gospodarsko škodljivi in katere rastline — vmesne gostiteljice teh bolezni oziroma škodljivcev je treba uničevati.«

Dopolnitev precizira zaščitne ukrepe proti rastlinam — gostiteljicam rastlinskih bolezni in škodljivcem.

K 8. členu: V 2. vrsti se besede: »ki je nevaren«, nadomestijo z besedami: »katerih zatiranje oziroma preprečevanje ima pomen«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 12. členu: Besedilo se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Občina in delovna organizacija lahko vnaprej skleneta pogodbo, da bo delovna organizacija opravila predpisane oziroma odredjene ukrepe za varstvo rastlin, če teh ukrepov v določenem roku ne opravi posestnik rastlin sam, kakor tudi v primerih, ko terja to nujnost ali učinkovitost ukrepa ali smotrna uporaba sredstev in tudi takrat, ko posestniki rastlin ukrepov ne bi mogli izvršiti s svojimi tehničnimi sredstvi.«

Iz prvotnega besedila bi bilo mogoče razumeti, da mora delovna organizacija stroške, ki jih ima pri opravljanju storitev, ki jih je naročila pristojna občina, sama izterjati od koristnikov uslug, kar pa ni v skladu s temeljnim zakonom.

K 16. členu: V 2. odstavku se črta besedica »lahko«.

Republiški sekretar za gospodarstvo je obvezen, da izda podrobnejše predpise, da se morajo kemična sredstva za varstvo rastlin uporabljati na način, ki ni škodljiv za čebele.

K 17. členu (k amandmaju odbora za proizvodnjo in promet):

V drugi vrsti se beseda »zatirati« nadomesti z besedama »ukrepati zoper«.

Sprememba je potrebna, ker so za zatiranje vseh vrst rastlinskih bolezni in škodljivcev, ki se navadno pojavljajo v takih nasadih in objektih za pridelovanje semena in sadilnega materiala na ustreznem območju, nujni tudi preventivni ukrepi.

K 23. členu: V 2. vrsti 1. točke se beseda »gojenja« nadomesti z besedo »gojitve«.

V 2. vrsti zadnjega odstavka se besede »druga pravna oseba« nadomestijo z besedami »druge pravne osebe«.

Spremembi sta redakcijskega značaja.

Poleg tega se je odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora strinjal s predlogom zakonodajno-pravne komisije z dne 20. 11. 1965, da se preformulirata 14. in 17. člen zakonskega predloga, kot se navaja v poročilu komisije.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z vsemi amandmaji strinjal.

Odbor predlaga Gospodarskemu zboru, da predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci skupaj s predloženimi amandmaji sprejme.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Sava Vovka.

Št.: 320-6/65

Ljubljana, 15. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 20. novembra 1965 obravnavala amandmaje, ki sta jih k predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci sprejela odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora na seji dne 12. novembra 1965 ter odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora na seji dne 17. novembra 1965.

a) Glede amandmajev odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora k 2., 3., 12. in 16. členu zakonskega predloga komisija ni imela pripomb.

Z amandmajem navedenega odbora k 6. členu se komisija ne strinja, ker predlagano novo besedilo spreminja terminologijo temeljnega zakona, ki plačilo za zdravstveni pregled izrečno označuje s terminom »pristojbina« (38. in 39. člen temeljnega zakona). Republiški zakon pa ne more spreminjati zveznega zakona in njegove terminologije. Zato naj se predlagani amandma odbora ne sprejme.

Z amandmajem odbora k 14. členu se komisija sicer v osnovi strinja, vendar predlaga, da se njegovo besedilo preformulira in izpopolni tako, da se glasi: »b) da mora posestnik rastlin na površinah za pridelovanje semenskega krompirja ali sadilnega materiala dati analizirati vsakih 8 let zemljo, zaradi ugotovitve morebitne okužbe s karantensko ali gospodarsko škodljivo rastlinsko boleznijo ali škodljivcem;«.

Amandma k 17. členu komisija deloma sprejema, predlaga pa, da se upoštevajoč tudi amandma zakonodajno-pravne komisije z dne 12. novembra 1965 in amandma odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora z dne 17. novembra 1965, besedilo 17. člena preformulira tako, da se glasi:

»V strnjjenih sadnih nasadih, v vinogradih in na objektih za pridelovanje semena in sadilnega materiala morajo posestniki rastlin ukrepati zoper vse vrste rastlinskih bolezni in šodljivcev, ki se navadno pojavljajo na takšnih nasadih oziroma objektih na določenem območju.«

b) Glede amandmajev odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora k 3., 8. in 23. členu zakonskega predloga komisija ni imela pripomb.

Amandma k 17. členu je upoštevan v zvezi z amandmaji odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora ter zakonodajno-pravne komisije kot je navedeno v pripombi k amandmaju k 17. členu zakonskega predloga v delu a) tega poročila.

V komisiji je bilo ob določbi 26. člena zakonskega predloga obravnavano vprašanje, ali je glede na temeljni zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. l. SFRJ, št. 13/65) možno pooblastiti republiškega sekretarja za gospodarstvo, da predpiše obrazec potrdila o zdravstvenem stanju pošiljk rastlin v notranjem prometu. V tej zvezi je bilo ugotovljeno, da temeljni zakon v 24. členu predvideva zdravstvene preglede in zdravstvena spričevala za rastline, ki se pošiljajo iz okuženega na neokuženo območje ali preko neokuženega območja na drugo okuženo območje. Vendar temeljni zakon vprašanja, kdo predpiše obrazec zdravstvenega spričevala, ne rešuje niti v neposredni zvezi z navedeno določbo niti posebej v 59. členu, v katerem so navedena pooblastila Zveznemu sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo glede izdaje natančnejših predpisov. Po podatkih, ki jih je na seji dal predstavnik Izvršnega sveta, je Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo tudi že pripravil osnutek ustrež-

nega obrazca in ga poslal vsem republiškim sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo.

Glede na navedene ugotovitve je bila komisija mnenja, da določba 26. člena zakonskega predloga ni v nasprotju s temeljnim zakonom in se lahko sprejme.

Št.: 320-6/65

Ljubljana, 20. 11. 1965

PREDLOG ZAKONA o družtvih

1. člen

Za društva, katerih dejavnost se razteza na območje ene ali več občin ali na območje republike, veljajo poleg določb temeljnega zakona o družtvih (Uradni list SFRJ, št. 16-327/65) tudi določbe tega zakona.

2. člen

Za vodenje registra društev, za izdajanje odločb, s katerimi se prepove društvu delo ali dejavnost, in za nadzorstvo zakonitosti dela društev je pristojen organ za notranje zadeve občine, na območju katere društvo deluje. Če se razteza dejavnost društva na območje dveh ali več občin ali na območje republike, je pristojen za te zadeve Republiški sekretariat za notranje zadeve.

3. člen

Organ za notranje zadeve, ki vpiše društvo v register društev, mora ustanovitelju ali organu društva sporočiti dan vpisa v številko, pod katero je društvo vpisano v registru društev.

4. člen

Če ugotovi pristojni organ za notranje zadeve v mejah pravic iz 21. člena temeljnega zakona o družtvih, da je društvo prekoračilo delovno področje iz pravil, na podlagi katerih je bilo vpisano v register društev, pozove društvo, naj preneha z dejavnostjo, ki ni v skladu s pravili.

Če društvo v danem roku pozivu iz prejšnjega odstavka ne ugotovi, sme organ za notranje zadeve prepovedati društvu dejavnost, ki ni utemeljena v pravilih.

5. člen

Organ društva mora obvestiti v petnajstih dneh po občnem zboru, na katerem so bile sprejete spremembe pravil, o tem pristojni organ za notranje zadeve in mu poslati prepis zapisnika z občnega zbora ter nova pravila.

Če se je društvo razšlo, mora organ društva najpozneje v tridesetih dneh obvestiti organ za notranje zadeve o prenehanju društva.

6. člen

Dokler društvo ni vpisano v register, v organih društva ni dovoljeno delovanje, ki bi pomenilo opravljanje nalog društva v smislu njegovih pravil.

7. člen

Ustanovitelji zveze društev morajo v petnajstih dneh od ustanovitve zveze obvestiti pristojni organ, da so ustanovili zvezo društev.

Zveza društev iz prejšnjega odstavka se vpiše v register društev ob pogojih, ki so predpisani za registracijo društev.

Za zvezo društev se primerno uporabljajo predpisi, ki veljajo za društva.

8. člen

Z denarno kaznijo do 100 000 dinarjev se kaznuje za prekršek društvo, ki kljub prepovedi po drugem odstavku 4. člena tega zakona nadaljuje z dejavnostjo, ki ni utemeljena v pravilih društva. Poleg društva se kaznuje z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev tudi član društva, ki po društvenih pravilih predstavlja društvo.

Z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni se kaznuje za prekršek, kdor deluje v organu društva v nasprotju z določbo 6. člena tega zakona.

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek oseba, ki je odgovorna za izvršitev sklepa občnega zbora, če ne obvesti v predpisanem roku organ za notranje zadeve o spremembi društvenih pravil (prvi odstavek 5. člena) ali ne obvesti v predpisanem roku, da se je društvo razšlo (drugi odstavek 5. člena).

9. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

S temeljnim zakonom o društvih (Uradni list SFRJ, št. 16/65) je vpeljan sistem registracije društev. Ustanovitev društva ni vezana na dovoljenje. Državljeni lahko svobodno ustanavljajo društva. Tujci, ki stalno živijo v Jugoslaviji, smejo ustanoviti društvo z dovoljenjem zveznega sekretariata za notranje zadeve. Tujec pa je lahko član društva, če je tako določeno v pravilih.

Prepovedano je delovanje društva, ki ima za cilj nasilno rušenje socialistične demokratične ureditve, razbijanje bratstva in enotnosti, razpihovanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva, če je cilj društva aktivnost zoper neodvisnost in teritorialno neokrnjenost Jugoslavije ali aktivnost, ki meri na kazniva dejanja. V takih primerih se društvo ne more registrirati, društvo, ki je registrirano in manifestira tako dejavnost, pa se razpusti, vendar ne v vsakem primeru. Društvu, ki s svojo aktivnostjo moti javni red ali žali javno moralno ali pa razpihuje nacionalno, rasno ali versko nestrpnost, se taka dejavnost prepove. Če pa društvo kljub prepovedi nadaljuje s tako dejavnostjo, se društvu prepove delo oziroma se razpusti.

Registracija društva sama je vezana na določene pogoje, ki jih morajo izpolnjevati ustanovitelji društva (državljanstvo, polnoletnost, določeno število). Zlasti morajo biti v pravilih urejena vprašanja, ki se po zveznem zakonu morajo obvezno urediti v društvenih pravilih (namen društva, pravice in dolžnosti članov, sredstva, s katerimi društvo uresničuje svoj namen, viri dohodkov, društveni organi itd.). Če ti pogoji niso izpolnjeni oziroma se ne izpolnijo kljub

pozivu organa, ki je pristojen za registracijo, se vpis v register društev z odločbo zavrne.

S temeljnim zakonom so v celoti urejeni odnosi do organa, ki je pristojen za registracijo društev z dejavnostjo, ki se razteza na dve ali več republik ali na vso Jugoslavijo. Za taka društva je pristojen zvezni sekretariat za notranje zadeve. Za druga društva, katerih dejavnost se razteza na območje občine ali več občin oziroma na območje republike, mora republika določiti organ za registracijo ter zadeve, za katere ta organ ni pristojen že po samem zveznem zakonu.

Po pooblastilu v zveznem zakonu lahko republika ureja tale vprašanja:

1. predpiše, da je potrebnih za ustanovitev določenih društev več kot 10 polnoletnih državljanov (po republiškem zakonu o gasilskih društvih je za to potrebnih najmanj 15 polnoletnih državljanov) ali pa predpiše, da lahko ustanovljajo določena društva tudi mladoletniki;

2. določi organ, ki vodi register društev z dejavnostjo, ki se razteza na območje občine, več občin ali na območje republike;

3. določi organ, ki je pristojen prepovedati društvu delo ali dejavnost, kot je to mogoče po prvem odstavku 16. člena ali po 17. členu zveznega zakona;

4. določi organ, ki nadzoruje zakonitost dela društev iz republiške pristojnosti.

Zadeve iz 2., 3. in 4. točke je treba urediti, ker sicer ni določen organ, ki je pristojen za registracijo društev iz republiške pristojnosti (društev, ki delujejo na območju dveh ali več občin). Pristojnost občinskega organa za notranje zadeve za registracijo društev, ki delujejo na območju občine, je moč določiti na podlagi 23. člena temeljnega zakona o službi notranjih zadev (Uradni list SFRJ, št. 46/64) oziroma 17. člena zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 18/65).

Temeljni zakon o društvih nima določb o pravni naravi zveze društev. Ta zakon dopušča v 19. členu le možnost, da se društva združujejo za uresničevanje skupnih ciljev v posebne organizacije, ki se navadno označujejo kot zveze. Zveze društev so društvene formacije, ki imajo svoje organe, premoženje in pravila, v praksi pa se ustanovljajo po določbah zakona o društvih in se vpisujejo v register društev. V društvenem registru imamo v SR Sloveniji registriranih vrsto zvez, ki delujejo na območju občine oziroma republike (gasilske zveze, lovske zveze, športna zveza Slovenije, avto-moto zveza Slovenije itd.). Osnovna načela o pravnem režimu zveze društev spadajo v zakon.

Zvezni zakon nima nobenih sankcij zoper ustanovitelje, ki v predpisanem roku (15 dni) ne priglasijo, da so ustanovili društvo, in tudi ne zoper osebe, ki še ni registrirano. Po zveznem zakonu sme društvo začeti z delom od dneva, ko je vpisano v register društev.

V predlogu republiškega zakona o društvih so izčrpana omenjena pooblastila, urejena so v načelnih obrisih odprta vprašanja zvez ter je predvidena tudi možnost kaznovanja za primere, s katerimi naj bi se zagotovila disciplina glede predlaganja registracije.

V SR Sloveniji deluje 76 društev tabornikov in 54 počitniških društev, katerih člani so mladoletniki. Ta okoliščina govori sicer za določbo, po kateri bi bili lahko ustanovitelji takih in podobnih društev mladoletniki, ki so že stari 16 let. Ker pa take osebe ne morejo pravnoveljavno prevzemati obveznosti za društvo, ki je po zakonu pravna oseba, predlog zakona ne določa, da so ustanovitelji društev lahko tudi mladoletniki. Zato bodo morali podpisovati obvestila

o ustanovitvi še naprej le polnoletni občani. Tudi v pravilih mladinskih društev bo moralo biti določeno, da lahko samo polnoletni član takega društva predstavlja društvo na zunaj, ker je le taka oseba sposobna sklepati pogodbe oziroma prevzemati obveznosti.

Z dopolnilnimi določbami, ki so predvidene v predlogu zakona, bi bile pravice organov, pristojnih za registracijo društev, ki delujejo na območju občine ali republike, skupaj z določbami temeljnega zakona o društvih izčrpano obdelane. Način in postopek, kako se vodi register društev sam, pa predpiše zvezni sekretar za notranje zadeve. Zato predlog zakona vprašanj administrativno-tehnične narave, ki se nanašajo na registracijo društev, ne ureja.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 12. novembra 1965 obravnavala predlog zakona o društvih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da zakonski predlog rešuje vprašanja, katerih ureditev je po določbah temeljnega zakona o društvih (Ur. l. SFRJ, št. 16/65) prepuščena republiki, in sicer: določitev organa, ki vodi register društev z dejavnostjo, ki se razteza na območje občine, več občin ali na območje republike; določitev organa, ki je pristojen prepovedati društvu delo ali dejavnost in določitev organa, ki nadzoruje zakonitost dela društev iz republiške pristojnosti. Poleg tega se z zakonskim predlogom rešujejo nekatera vprašanja, ki jih temeljni zakon ne ureja (status in pravni režim zveze društev, sankcije zoper ustanovitelje društva, ki v predpisanem roku ne priglasijo ustanovitve društva ter sankcije zoper osebe, ki delujejo v organih še neregistriranega društva). Z zakonskim predlogom predlagane rešitve pomenijo v glavnem legalizacijo že obstoječe prakse v SR Sloveniji in s tem dopolnitev določb temeljnega zveznega zakona.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala, da se v zadnji vrsti 3. člena besedilo »v številko« spremeni tako, da se glasi: »in številko«, s čimer se popravljata očitna pismena pomota v besedilu. Predstavnik predlagatelja zakona se je s predlagano spremembo strinjal.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je zakonski predlog v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 024-7/65

Ljubljana, 12. 11. 1965

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora — poročilo z dne 16. 11. 1965, št. 024-7/65.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 17. 11. 1965, št. 024-7/65.

PREDLOG ZAKONA

o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča

I. Splošne določbe

1. člen

V SR Slovevniji se vodita register stalnega prebivalstva ter razvid začasnega prebivališča.

2. člen

Register stalnega prebivalstva je razvid podatkov, ki se nanašajo na stanje in gibanje prebivalstva.

Register stalnega prebivalstva daje podatke za potrebe raziskovalnega in strokovnega dela ter za druge potrebe organov in organizacij.

Razvid začasnega prebivalstva se vodi zlasti zaradi varstva javnega reda in za druge potrebe organov in organizacij.

Podatki iz razvidov o prijavljenih osebah se dajo tudi posameznikom, ki imajo opravičen interes.

3. člen

Da se omogoči uspešno vodenje registra stalnega prebivalstva in vodenje razvida začasnega prebivališča, so občani dolžni prijavljati stalno in začasno prebivališče in spremembo naslova stanovanja po določbah temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov (Uradni list SFRJ, št. 8-101/65), po določbah tega zakona in po predpisih izdanih na podlagi zakona.

II. Prijava — odjava stalnega prebivališča in prijava spremembe naslova stanovanja

4. člen

Prijavljanje in odjavljanje stalnega prebivališča in prijavljanje spremembe naslova stanovanja je obvezno za občane, kadar se v določenem kraju stalno naselijo, spremenijo stalno prebivališče ali spremenijo naslov stanovanja v istem kraju.

5. člen

Prijaviti oziroma odjaviti stalno prebivališče in prijaviti spremembo naslova stanovanja mora tisti, ki mora biti prijavljen oziroma odjavljen po določbah temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov in po tem zakonu.

Občane, stare manj kot 18 let, so dolžni prijaviti oziroma odjaviti starši ali skrbnik oziroma tisti, pri katerem taka oseba stanuje.

Matičar vpiše po uradni dolžnosti v register stalnega prebivalstva novo-rojenčka, katerega starši so vpisani kot stalni prebivalci v registru stalnega prebivalstva, in prav tako črta v tem registru občana, za katerega je sprejel obvestilo o njegovi smrti.

6. člen

Kdor prijavlja oziroma objavlja stalno prebivališče ali spremembo naslova stanovanja, mora oddati prijavo na obrazcu, ki obsega tele podatke: kraj, naselje, ulico, občino, kjer se občan prijavlja oziroma objavlja; ime in priimek občana, ki se prijavlja oziroma objavlja; datum in kraj rojstva; stan; državljanstvo, narodnost; izobrazbo, poklic, zaposlitev; ime in priimek občana, ki predstavlja gospodarsko skupnost ter razmerje članov gospodinjske skupnosti do te osebe; številko osebne izkaznice in organ, ki jo je izdal; prejšnje stalno prebivališče ali prihodnje stalno prebivališče po odjavi prejšnjega stalnega prebivališča in vzrok selitve.

Občan ni dolžan navesti v prijavi podatka o narodnosti, če tega ne želi.

7. člen

Prijava oziroma odjava stalnega prebivališča in prijava spremembe naslova stanovanje se odda na predpisanem obrazcu matičarju.

Če prebiva občan v kraju, kjer je sedež občine, se odda prijava oziroma odjava organu za notranje zadeve te občine.

Uradna oseba, ki sprejme prijavo oziroma odjavo, izda prijavitelju o tem potrdilo.

8. člen

Kdor prijavlja stalno prebivališče, mora ob prijavi predložiti na vpogled potrdilo o odjavi prejšnjega stalnega prebivališča, če je v kraju prejšnjega stalnega prebivališča obvezna.

III. Prijava — odjava začasnega prebivališča

9. člen

Prijavljanje in objavljanje začasnega prebivališča je obvezno za osebe, če se nastanijo ali začasno prebivajo v objektu gostinske ali druge organizacije, ki sprejema goste na prenočišče, pri občanu, ki oddaja sobe za plačilo, v počitniških in drugih domovih, zdraviliščih, internatih, v objektih delovnih organizacij, ki imajo organizirano nastanitev svojih delavcev ali v objektih drugih organizacij, ki sprejmejo ljudi na začasno prebivanje.

Ni potrebno prijavljati začasnega prebivališča oseb, ki so sprejete v bolnišnico ali drug zdravstveni dom zaradi zdravljenja.

10. člen

Gostinska oziroma druga podobna organizacija ali občan, ki oddaja sobe za plačilo, mora prijaviti gosta najpozneje v 6 urah po njegovem prihodu, odjaviti pa ga mora najpozneje v 12 urah po njegovem odhodu.

Odgovorne osebe počitniških in drugih domov, zdravilišč, internatov, delovnih organizacij, ki imajo organizirano nastanitev svojih delavcev ter odgovorne osebe drugih organizacij, ki sprejmejo ljudi na začasno prebivanje, morajo prijaviti začasno prebivališče oseb v 12 urah po njihovi nastanitvi, odjaviti pa v 24 urah po njihovem odhodu.

Občinski organ za notranje zadeve lahko določi daljši rok za vložitev prijave oziroma odjave iz prejšnjih odstavkov, če stanodajalec zaradi velike oddaljenosti od kraja, kjer je sedež občinskega organa za notranje zadeve oziroma postaje milice, ne more izpolniti prijavnih obveznosti v roku iz prejšnjih odstavkov.

11. člen

Prijavnico začasnega prebivališča izpolni na predpisanem obrazcu stanodajalec (prvi in drugi odstavek 10. člena) na podlagi osebne izkaznice ali druge listine, iz katere je mogoče ugotoviti istovetnost prijavnih osebe.

Pri odjavi začasnega prebivališča se vpiše v ustrezno rubriko prijavnice datum odjave in kraj, v katerega je objavljena oseba odšla.

Če je stanodajalec organizacija, je dolžna skrbeti za prijavo začasnega prebivališča odgovorna oseba te organizacije.

12. člen

Stanodajalci iz prvega in drugega odstavka 10. člena tega zakona morajo izpolnjene prijavnice začasno prijavljenih oseb izročiti občinskemu organu za notranje zadeve, če se mudi oseba, ki mora biti prijavljena, v kraju, kjer je sedež tega organa, sicer pa postaji milice.

IV. Razvid o prijavljenih osebah

1. Register stalnega prebivalstva

13. člen

Register stalnega prebivalstva sestavljajo kartoni stalno prijavljenih občanov in gospodinjski listi.

Karton stalnega prebivalstva obsega podatke iz prijave oziroma odjave stalnega prebivalstva oziroma prijave spremembe naslova stanovanja.

Gospodinjski list obsega podatke o članih gospodinjstva.

14. člen

Register stalnega prebivalstva vodi matičar za matično območje. Občinski organ za notranje zadeve vodi register stalnega prebivalstva za občane, ki so stalno naseljeni v kraju, kjer je sedež občine.

15. člen

Matičar mora skrbeti, da so vpisi v kartonih in gospodinjskih listih stalnega prebivalstva usklajeni s podatki v matičnih knjigah in v državljski knjigi.

16. člen

Zavod SR Slovenije za statistiko in občinski organ za notranje zadeve nadzirata vodenje registra stalnega prebivalstva in nudita matičarjem strokovno pomoč za opravljanje te dolžnosti.

2. Razvid začasnega prebivališča

17. člen

Razvid začasnega prebivališča se vodi v obliki kartoteke, ki jo sestavljajo prijavnice in prijavljanje in odjavljanje začasnega prebivališča in s knjigo gostov.

Kartoteko začasno prijavnih oseb vodi občinski organ za notranje zadeve.

18. člen

Gostinske in druge organizacije morajo voditi razvid o osebah, ki jih sprejemajo na prenočišče ali jim nudijo začasno nastanitev, v obliki knjige gostov.

Občinska skupščina lahko predpiše, da morajo voditi knjigo gostov tudi občani, ki oddajajo sobe za plačilo, in organizacije iz drugega odstavka 10. člena tega zakona.

19. člen

Organizacija in občan, ki je dolžan voditi knjigo gostov, mora vpisati v to knjigo vsakega, ki mu daje prenočišče ali nudi začasno nastanitev.

Knjiga gostov se mora hraniti najmanj tri leta potem, ko je zaključena.

V. Kazenske določbe

20. člen

Z denarno kaznijo do 30 000 dinarjev ali z zaporom do 15 dni se kaznuje za prekršek, kdor se izogiblje prijavi oziroma odjavi stalnega ali začasnega prebivališča ali prijavi spremembe naslova stanovanja (4. in 9. člen).

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek:

1. stanodajalec, ki v predpisanem roku ne prijavi ali odjavi začasnega prebivališča osebe, ki mora biti po tem zakonu prijavljena (9. in 10. člen);
2. kdor je dolžan izpolniti prijavno dolžnost po drugem odstavku 5. člena tega zakona, če mladoletne osebe ne prijavi v predpisanem roku;
3. občan, ki za plačilo oddaja sobe, če nima ali ne vodi v redu knjigo gostov (18. člen).

VI. Končne določbe

21. člen

Republiški sekretariat za notranje zadeve predpiše v soglasju z zavodom SR Slovenije za statistiko obrazec za prijavo oziroma odjavo stalnega prebivališča in obrazec za prijavo spremembe naslova stanovanja.

Republiški sekretariat za notranje zadeve predpiše obrazec za prijavo oziroma odjavo začasnega prebivališča, način vodenja razvida začasno prijavljenih oseb in obrazec za knjigo gostov.

Zavod SR Slovenije za statistiko predpiše v soglasju z republiškim sekretariatom za notranje zadeve obrazec kartona stalno prijavljenih občanov, obrazec gospodinjkega lista in način ter postopek, kako se vodi register stalnega prebivalstva.

22. člen

Občani, ki so prijaviili stalno prebivališče in naslov stanovanja po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, niso po uveljavitvi tega zakona dolžni tega znova prijavljati.

23. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati uredba o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Uradni list LRS, št. 9-34/53 in št. 49-227/57).

Vodenje občinskega registra stalnega prebivalstva, ki je bil ustanovljen po uredbi iz prejšnjega odstavka, se mora spraviti v sklad s tem zakonom naj-pozneje v treh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon.

24. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.

OBRAZLOŽITEV

I. Po temeljnem zakonu o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov morajo stalno prebivališče prijaviti samo polnoletni občani, ki stalno prebivajo v kraju, v katerem je sedež občine. Polnoletni občani iz drugih krajev z območja občine morajo prijaviti in odjaviti stalno prebivališče samo, kadar ga spremenijo in je njihovo novo prebivališče v drugi občini. Dolžnost prijaviti začasno prebivališče imajo občani ne glede na starost le, če se nastanijo v gostinski ali drugi podobni organizaciji. Začasno prebivališče se prijavlja pri gostinski organizaciji.

Zvezni zakon dopušča možnost, da se lahko obe obliki prijavne obveznosti z republiškim zakonom v določenem smislu razširita. Možno je predpisati, da morajo vsi občani prijaviti stalno prebivališče ne glede na starost in kraj stalne naselitve. Prav tako je možno razširiti dolžnost prijavljanja začasnega prebivališča, ki sicer zadene že po zveznem zakonu vsako osebo, je pa omejena samo na začasno prebivanje v gostinski organizaciji.

Razvid o osebah, ki se prijavljajo na podlagi obeh oblik prijavne dolžnosti, vodijo organi za notranje zadeve. Republiški zakon lahko to nalogo poveri tudi drugemu upravnemu organu.

V SR Sloveniji vodimo že od 1. 4. 1953 razvid stalnega prebivalstva v obliki občinskega registra stalnega prebivalstva, ki se je razvil na podlagi republiške uredbe o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Uradni list LRS, št. 9/53 in št. 49/57). Ta register je nastal iz evidence stalno prijavljenih oseb, predpisane v zvezni uredbi o prijavljanju prebivališča (Uradni list FLRJ, št. 39/50, št. 56/51 in št. 28/52) za potrebe organov za notranje zadeve. Register stalnega prebivalstva zajema vse osebe, ki so stalno naseljene.

II. Ob izvajanju novega temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov se moramo odločiti, ali odpravimo splošno prijavno dolžnost stalnega prebivališča, ki je že 12 let predpisana v SR Sloveniji, in s tem zmanjšamo vrednost registra stalnega prebivalstva, ali pa nadaljujemo z obstoječim sistemom prijavljanja stalnega prebivališča.

Register stalnega prebivalstva se je razvil kot praktična potreba in nujnost zbiranja podatkov o stanju in gibanju prebivalstva. Register daje zanesljive podatke o pregledu prebivalstva Slovenije po naseljih, daje podatke o ekonomski sestavi prebivalstva, ker se zbirajo v tem registru podatki o poklicu in zaposlitvi. Poklic in zaposlitev sta standardna znaka za označitev ekonomske strukture, ker vsakega človeka uvrstita v določeno poklicno skupino in panogo dejavnosti. Register stalnega prebivalstva rabi tudi za izdelavo sheme za vrsto anket (npr. anketa o osebni potrošnji). Podatki tega registra so potrebni državnim organom, zlasti še upravnim organom, ki v okviru svojega delovnega področja obravnavajo razmerja občanov. Med uporabnike registra stalnega prebivalstva spadajo zavodi za socialno zavarovanje, šole, zdravstveni zavodi, upravni organi za narodno obrambo, zavod SR Slovenije za statistiko in organi za notranje zadeve.

S podatki iz registra stalnega prebivalstva si pomagajo tudi uradne osebe, ki morajo po zveznem zakonu o volilnih imenikih (Uradni list SFRJ, št. 5/65) voditi splošni volilni imenik. Podatki iz registra rabijo seveda tudi občanom, ki iščejo naslove.

Evidence, ki jih vodijo posamezni upravni organi o občanih na podlagi posebnih zakonov (organi za narodno obrambo, zavodi za socialno zavarovanje, občinski organ, ki je zadolžen za vodstvo splošnega volilnega imenika, službe organov za notranje zadeve), ko urejajo razmerja občanov (vojaško obveznost, dajatve iz socialnega zavarovanja, volitve, osebne izkaznice, orožne liste, vozniška dovoljenja, potne listine itd.), niso istovetne z evidenco stalnega prebivališča, čeprav imajo z registrom stalnega prebivalstva določene skupne znake, kot so ime in priimek, rojstni podatki, državljanstvo in naslov. Vsaka evidenca ima svoj namen in je urejena s posebnim predpisom. Prej omenjena razmerja občanov do družbenih organov so urejena z zveznimi predpisi. Zato republiški predpis ne more spremeniti ali celo odpraviti evidence, ki jih vodijo organi v mejah svojega delovnega področja.

Zaradi skupnih znakov posameznih evidenc in znakov, ki jih najdemo v registru stalnega prebivalstva, bo praksa seveda prisiljena, da ustvari čim tesnejše sodelovanje med organi, ki vodijo take evidence.

III. Značilnosti predloga republiškega zakona o registru stalnega prebivalstva in razvidu začasnega prebivališča so:

1. Prijavna dolžnost stalnega prebivališča obsega vse občane ne glede na starost in kraj naselitve, ker je le tako mogoče zbrati elemente o stanju in gibanju prebivalstva, ki jih potrebujeta uprava ter raziskovalno delo (starost, poklicno delo, število gospodinjstev, socialni sestav družine itd.).

Po temeljnem zakonu morajo voditi pristojni organi evidenco le o osebah, ki so stalno naseljene v kraju na sedežu občine. Ni mogoče kakorkoli opravičiti evidence, ki evidentira le del občanov, drugi del pa je izločen iz razvida.

Na praktično vrednost in pomen univerzalne evidence stalno naseljenih občanov je opozoril že zvezni zavod za javno upravo v svojih tezah o ustanovitvi jugoslovanskega registra stalnega prebivalstva v SR Sloveniji in na pozitivna izkustva, ki so se že pridobila pri vodenju tega registra.

Z registrom stalnega prebivalstva smo se v SR Sloveniji uvrstili med države, ki vodijo organizirano evidenco o stalnem prebivalstvu oziroma o prebivalstvu sploh (Belgija, Švedska, Italija). Z izpopolnitvijo sistema našega registra stalnega prebivalstva in z njegovo mehanizacijo se lahko v najkrajšem času približamo sodobnemu anagrafu, ki je danes najpopolnejša oblika razvida prebivalstva v državi.

Velika škoda bi bila, če obstoječi register stalnega prebivalstva odpravimo ali pa njegovo praktično vrednost omejimo samo na registracijo občanov, ki so stalno naseljeni v kraju, kjer je sedež občine.

Vodenje registra stalnega prebivalstva v dosedanjem obsegu in na dosednji način ne bo povzročilo novih stroškov oziroma bremen, ker ne potrebujemo nobenih novih delovnih mest. Stvarni izdatki, potrebni za nabavo prijavnic in registrskih kartonov ter za nabavo omar oziroma miz, kjer so spravljene kartoni in gospodinjski listi, ne bodo prekoračili zneskov, ki se normalno določajo v občinskih proračunih kot sredstva za delo matičarjev oziroma občinskega organa za notranje zadeve na področju evidentiranja stalnega prebivalstva. Ne glede na to se obrazci za izpolnitev prijavnih obveznosti občanom zaračunavajo iz naslova povračila nabavnih stroškov.

Register stalnega prebivalstva vodijo matičarji poleg svoje osnovne dejavnosti, v krajih, kjer je sedež občine, pa organi za notranje zadeve po uslužbencu, ki opravljajo poleg prijavnih služb oziroma vodenja registra stalnega prebivalstva še druge naloge s področja občinskega organa za notranje zadeve.

2. Sistem prijavljanja začasnega prebivališča je nekoliko razširjen od sistema, ki ga predpisuje zvezni zakon za to vrsto prijavnih dolžnosti. Po predlogu zakona prijavna obveznost začasnega prebivališča ni splošna, ker se omejuje samo na stanodajalce, ki imajo objekte za skupinsko nastanitev oseb in se ukvarjajo z oddajanjem sob proti plačilu. Stanodajalci, ki so dolžni prijavljati začasno prebivajoče osebe, so navedeni v 9. členu predloga. Posameznikom, ki morajo biti prijavljeni, je prijavna dolžnost olajšana s tem, da je za njihovo prijavo odgovoren stanodajalec, ki izpolni prijavnico na podlagi podatkov iz osebne izkaznice in jo odda postaji milice.

Za operativne potrebe organov za notranje zadeve so interesantne predvsem osebe, ki jih ti organi ali pa sodišča iščejo po tiralicah in ki zaradi tega menjavajo svoje začasno prebivališče ter se nastanjajo pri različnih kategorijah stanodajalcev. Vodenje razvida o teh osebah kot začasnih prebivalcev je tudi v njihovem lastnem interesu in interesu njihovih svojcev (npr. v zvezi z ugotavljanjem identitete pri prometnih in drugih nesrečah), seveda pa tudi organov, zavodov in organizacij, ki iščejo naslove začasnih prebivajočih oseb.

3. S predlogom zakona je za gostinske in druge organizacije predpisana dolžnost individualnega prijavljanja začasnih prebivajočih oseb. Poleg te obveznosti predpisuje predlog tudi obvezno vodenje knjige gostov. Ta knjiga je potrebna, da se lahko ugotovi začasno prebivanje določene osebe še tudi potem, ko je njegova individualna prijavnica v občinskem organu za notranje zadeve izločena iz kartoteke začasnih prebivajočih oseb. Še bolj pa rabi ta knjiga gostinski organizaciji, turističnim organizacijam in občinskemu organu, pristojnim za gospodarske zadeve za evidentiranje prehodnih gostov. Knjiga gostov je v SR Sloveniji že vpeljana na podlagi prejšnjih predpisov o prijavljanju stalnega in začasnega prebivališča in se je v praksi pokazala njena uporabna vrednost.

4. Prijavna obveznost za obe obliki prijavljanja se opravlja s prijavnicami, ki jih predpiše Republiški sekretariat za notranje zadeve, in sicer, prijavnice za prijavo oziroma odjavo stalnega prebivališča in za prijavo spremembe naslova stanovanja v soglasju z zavodom SR Slovenije za statistiko.

5. Kršitve prijavnih obveznosti, kolikor niso kaznive po zveznem zakonu, so inkriminirane v 20. členu predloga kot prekrški in zanje predpisane ustrezne sankcije.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 12. novembra 1965 obravnavala predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se z določbami o vodenju registra stalnega prebivališča in o prijavi obveznosti začasnega prebivališča, katera se nalaga občanu, ki oddaja sobe za plačilo, nekoliko razširja obveznost prijavljanja stalnega oziroma začasnega prebivališča v primerjavi z določbami temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov (Ur. l. SFRJ, št. 8/65). V tem smislu zakonski predlog obsega le rešitve, ki pomenijo uzakonitev že obstoječega stanja v SR Sloveniji in po izjavi predstavnika predlagatelja zakonskega predloga ne uvaža novih obveznosti. Po mnenju komisije so navedena odstopanja oziroma razširitve obveznosti glede na temeljni zakon dopustne in v skladu z njegovo določbo prvega odstavka 2. člena, po kateri se dolžnost prijavljanja in odjavljanja stalnega in začasnega prebivališča občanov ureja »z zakonom«, torej ne le z zveznim, ampak tudi z republiškim zakonom.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: Besedilo drugega odstavka se dopolni in preformulira tako, da se glasi: »Register stalnega prebivalstva daje podatke za statistične in druge potrebe organov in organizacij ter za potrebe strokovnega in raziskovalnega dela.«

Sprememba je potrebna zaradi ustreznjšeega zaporedja pri navajanju posameznih koristnikov, ki so za podatke registra zainteresirani oziroma jim podatki služijo pri njihovih nalogah.

K 6. členu: V sedmi vrsti prvega odstavka se beseda »gospodarsko« nadomesti z besedo »gospodinjsko«, s čimer se popravi očitna pismena pomota v besedilu.

K 11. členu: V zadnji vrsti prvega odstavka se besede »prijavne« spremeni tako, da se glasi »prijavljene«.

Sprememba je redakcijskega značaja in je potrebna zaradi jasnosti, ker se določba o istovetnosti glede na ostali del besedila tega člena lahko nanaša le na prijavljeno osebo, ne pa morda na osebo, ki je dolžna oddati prijavnico.

K 20. členu: a) V zadnji vrsti prvega odstavka se med besedo »stanovanja« in besedilom v oklepaju vstavijo besede: »po tem zakonu«.

b) V zadnji vrsti besedila 3. točke drugega odstavka se med besedi »redu« in »knjigo« vstavi beseda »predpisano«.

Besedilo prvega odstavka brez predlaganega dodatka ne bi jasno razmejevalo prekrškov enake narave, ki jo sankcionira temeljni zakon, od prekrškov, določenih po predlaganem republiškem zakonu.

Dopolnitev besedila tretje točke je potrebna zaradi skladnosti z določbo 18. člena zakonskega predloga, po kateri je občan dolžan voditi knjigo gostov le, če to predpiše občinska skupščina.

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami in dopolnitvami strinjal in so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je zakonski predlog s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbornica Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 12. 11. 1965

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 16. 11. 1965 skupno z odborom za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora obravnaval predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi se je odbor strinjal s predlogom zakona. Ugotovljeno je bilo, da zakon na podlagi temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov (Uradni list SFRJ, št. 8/65) nekoliko razširja obveznost prijavljanja stalnega oziroma začasnega prebivališča glede na zvezni zakon, dejansko pa uzakonjuje že obstoječe stanje v SR Sloveniji.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je odbor predlagal naslednjo spremembo oziroma dopolnitev:

K 10. členu: Besedilo prvega odstavka se dopolni in preformulira tako, da se glasi:

»Gostinska oziroma druga podobna organizacija ali občan, ki oddaja sobe za plačilo, mora prijaviti in odjaviti gosta najpozneje v 12 urah po njegovem prihodu oziroma njegovem odhodu.«

Dopolnitev je bila potrebna zaradi tega, ker je rok 6 ur prekratek, posebno takrat, če pride gost v nočnih urah, ali pa če je kraj, kjer gost prebiva, preveč oddaljen od postaje Ljudske milice ali občinskega organa za notranje zadeve.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z dopolnitvijo strinjal.

Odbor je obravnaval tudi amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 2., 6., 11. in 20. členu predloga zakona in se z njimi v celoti strinja. Odbor predlaga Republiškem zboru, da predlog zakona o registru stalnega prebivališča in o razvidu začasnega prebivališča sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil Mirka Remca.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 16. 11. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na seji, ki je bila 16. 11. 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Pri obravnavanju zakonskega predloga v načelu je odbor ugotovil, da je sprejem predlaganega zakona potreben, ker precizira in dopolnjuje temeljni zakon o evidenci stalnega in začasnega prebivališča občanov. Predlagani zakon uvaja dolžnost prijavljanja stalnega bivališča za vse občane na področju SR Slovenije. Ta določba pomeni dejansko uzakonitev dosedanje prakse v naši republici, ki se je izkazala kot zelo koristna. V razpravah o temeljnem zakonu je bilo s strani predstavnikov naše republike predlagano, da bi zvezni zakon

vseboval določbo, po kateri bi se uvedel tudi zvezni register prebivalstva, vendar predlog ni bil sprejet. Tak register kot ga določa predlagani zakon je osnova tudi za vse druge evidence, nekatere od njih pa bi sčasoma sploh lahko nadomestil (volilni imenik).

Kar zadeva obveznost prijave in odjave začasnega prebivališča, vsebuje predlagani zakon razširitev le v tem smislu, da velja ta obveznost tudi za zasebnike, ki obrtoma oddajajo sobe za prenočišča. Ta določba je potrebna spričo dejstva, da je v Sloveniji vedno več zasebnikov, ki se obrtoma ukvarjajo z oddajanjem prenočišč.

V razpravi so bili izraženi pomisleki glede potrebe po odjavi začasnega prebivališča, vendar odbor spremembe zakonskega predloga ni predlagal, ker je menil, da je evidenca nad osebami, ki so le začasno prijavljene, potrebna. Podatke te evidence uporablja tiralčni register za izsleditev oseb, za katerimi je izdana tiralica, koristno pa se uporabijo tudi pri ugotavljanju identitete oseb pri raznih nesrečah in podobno. Odbor je še poudaril, da bi bilo potrebno vložiti več truda za poenostavitev raznih postopkov in za zmanjšanje števila obrazcev in potrdil.

V podrobnosti je odbor sprejel k prvemu odstavku 10. člena predlaganega zakona amandmaja, tako da se ta odstavek glasi:

»Gostinska oziroma druga podobna organizacija ali občan, ki oddaja sobe za plačilo, mora prijaviti in odjaviti gosta najpozneje v 12 urah po njegovem prihodu oziroma njegovem odhodu.«

Tak amandma je potreben spričo dejstva, da marsikdaj v tako kratkem roku, kot ga predvideva predlagani zakon (6 ur), praktično ni mogoče prijaviti oziroma odjaviti gosta, posebno, če je gostišče oziroma prenočišče bolj oddaljeno od kraja za vložitev prijave ali če to otežkočajo vremenske ali druge prilike.

Predlagani amandma je predstavnik predlagatelja sprejel in je tako postal sestavni del zakonskega predloga.

Amandma v enakem besedilu je sprejel tudi odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora.

K 18. členu zakonskega predloga je bil izražen pomislek ali je umestna določba, ki določa, da mora imeti organizacija, ki oddaja sobe, knjigo gostov. Odbor spremembe ni predlagal, ker meni, da je taka knjiga za evidenco najbolj praktična, razen tega pa je knjiga gostov za tujce itak predpisana.

Odbor je obravnaval tudi amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 2., 7., 11. in 20. členu ter jih brez pripomb sprejel.

Odbor predlaga Organizacijsko-političnemu zboru, da predloženi zakonski predlog skupno z amandmaji sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil predsednika odbora Maksa Klanška.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 17. 11. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na seji dne 24. 12. 1965 obravnaval in sklepal o amandmajih, ki jih je poslanka tega zbora Jolanda Kos predlagala k predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Poslanka Jolanda Kos je k 4. členu omenjenega zakonskega predloga predlagala spremembo, po kateri bi se ta člen glasil: »Prijavljanje in odjavljanje

stalnega prebivališča in prijavljanje spremembe naslova stanovanja je obvezno za občane, kadar se v določenem kraju naselijo z namenom, da bodo v tem kraju živeli, spremenijo stalno prebivališče ali spremenijo naslov stanovanja v istem kraju.«, kar naj bi prispevalo k preciznejšemu določilu.

K 6. členu predlaganega zakona je poslanka predlagala amandma, po katerem naj bi se med podatke, ki jih vsebuje obrazec za prijavo, vnesli tudi podatki o starših, za mater tudi dekliški priimek, prav tako pa tudi dekliški priimek za poročene. Ti podatki, ki ne predstavljajo velike obremenitve ob izpolnjevanju prijave, so pomembni ob ugotavljanju dedičev, ob sestavljanju smrtovnice, pa tudi za ugotavljanje identitete.

Dalje je poslanka predlagala k 8. členu amandmaja, naj se v drugi vrsti črtata besedi »na vpogled«, zaradi tega, da se občanu odvzame možnost, da bi v primeru, če mu ostane potrjeno o odjavi prejšnjega stalnega prebivališča, prijavil stalno prebivališče v večih krajih.

Poleg tega pa naj bi se na hrbtni strani tudi novega potrdila o odjavi stalnega prebivališča vpisali podatki iz volilnega imenika, kar naj bi uredil zakon v prehodnih določilih.

Končno je poslanka predlagala k 19. členu, naj se namesto sedanjega drugega odstavka vnese nov odstavek, ki se glasi: »Ko je knjiga gostov zaključena, se odda organu za notranje zadeve občine.« Na ta način bi se pristojnemu organu za notranje zadeve omogočilo koristno uporabo knjige gostov, ki je sicer za organizacijo ali občana, ki tako knjigo izpolnjuje, nepotrebno breme.

Med razpravo o amandmajih, k 4., 6. in 8. členu predlaganega zakonskega predloga, je poslanka te amandmaje umaknila, vztrajala pa pri amandmaju k 19. členu.

Pri obravnavanju tega amandmaja pa je odbor ugotovil, da zavezanci, ki morajo izpolnjevati knjige gostov, take knjige ne bi mogli po potrebi koristno uporabljati, če bi jih takoj po zaključku odstopili organom za notranje zadeve. Zbiranje podatkov bi bilo v tem primeru otežkočeno tudi zaradi centraliziranja teh knjig pri organu za notranje zadeve, ne glede na dejstvo, da bi tako odstopanje knjig močno obremenjevalo njihovo delo. Poleg tega pa je odbor poudaril, da je glede podobnega predloga za spremembo tega zakonskega predloga, ki ga je predložil poslanec Vanek Šiftar, že zavzel enako stališče.

Zaradi tega je odbor amandma poslanke Jolande Kos k 19. členu predloga zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča, zavrnil.

- Št.: 204-1/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na seji dne 16. 12. 1965 obravnaval in sklepal o amandmajih poslanca tega zbora Vaneka Šiftarja k predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Poslanec Vanek Šiftar je dne 23. 11. 1965 posredoval Organizacijsko-političnemu zboru naslednje predloge za spremembo zakonskega predloga o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča:

K 11. členu: v prvem odstavku se v drugi vrsti za besedo »obrazcu« doda vejica in vstavi naslednje besedilo: »ki je kopija vpisa v knjigo gostov,«. Ostali del ostane nespremenjen.

K 18. členu : na koncu prvega odstavka se pika nadomesti z vejico ter stavek nadaljuje z naslednjimi besedami: »ki se izpolnjujejo v kopiji.«

K 19. členu : v drugem odstavku se na koncu pika nadomesti z vejico ter doda besedilo: »lahko pa se pred tem odda organu za notranje zadeve občine.«

K 21. členu : drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi: »Republiški sekretariat za notranje zadeve predpiše način vodenja razvida začasno prijavljenih oseb in obrazec za knjigo gostov, ki se izpolni pri prijavi, oziroma odjavi v kopiji.«

Pri obravnavanju amandmajev k 11., 18. in 21. členu je bil odbor mnenja, da le-ti sicer poenostavljajo postopek pri prijavljanju začasnega prebivališča, vendar pa način kot ga predvidevajo amandmaji ne ustreza vsem kategorijam stanodajalcev. Za potrebe službe notranjih zadev je treba podatke začasno prijavljene osebe vpisati na karton, kakršnega sedaj uporabljajo v te namene stanodajalci. Knjige gostov, v katere bi se vpisovali podatki začasno prijavljenih oseb po kopirnem sistemu, bi bile zelo obsežne in nepraktične, za večje gostinske organizacije (hotele) pa tudi neuporabne in bi morale take organizacije voditi za svoje lastne potrebe še posebno knjigo gostov. Razen tega je bil odbor mnenja, da se posamezni postopki glede prijavljanja začasnega prebivališča lahko poenostavijo s pravilniki in navodili, ki jih bo izdal Republiški sekretariat za notranje zadeve.

Zaradi tega je odbor amandmaje poslanca Vaneka Šiftarja k navedenim členom zakonskega predloga zavrnil.

Z amandmaji se tudi ni strinjal predstavnik Izvršnega sveta kot predlagatelj zakonskega predloga.

Odbor je zavrnil tudi amandma k 19. členu, ker meni, da je primerneje, če hranijo knjige gostov organizacije oziroma občani, ki so dolžni voditi take knjige sami. Odstopanje knjige gostov občinskim organom za notranje zadeve bi po nepotrebnem obremenjevalo delo teh organov, hkrati pa otežkočalo po potrebi hiter vpogled v knjige gostov.

Z amandmajem se tudi ni strinjal predstavnik predlagatelja zakonskega predloga.

Odbor predlaga Organizacijsko-političnemu zboru, da amandmaje poslanca Vaneka Šiftarja k 11., 18., 19. in 21. členu predloga zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča zavrne.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 17. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 18. decembra 1965 obravnavala amandmaje poslanca Organizacijsko-političnega zbora Vaneka Šiftarja k 11., 18., 19. in 21. členu predloga zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Ob presoji skladnosti predlaganih sprememb in dopolnitev z našim ustavnim in pravnim sistemom komisija k amandmajem s tega gledišča ni imela pripomb. Vendar pa bi bilo treba v amandmaju k 21. členu besedilo »ki se izpolni pri prijavi, oziroma odjavi v kopiji.« redakcijsko spremeniti tako, da bi se glasilo: »ki se izpolni v kopiji pri prijavi oziroma odjavi.«

Komisija je bila pri obravnavi predlaganih amandmajev seznanjena s stališči odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-

političnega zbora, ki je na svoji seji dne 16. 12. 1965 navedene amandmaje zavrnil. V tej zvezi je bila tudi komisija mnenja, naj se amandmajev ne sprejme, in sicer iz razlogov, ki jih je na seji pojasnil predstavnik Izvršnega sveta. Poenostavitve, ki se predlagajo z amandmaji k 11., 18. in 21. členu namreč praktično ne bi bile izvedljive pri vseh kategorijah stanodajalcev, pri nekaterih pa bi celo preprečevale mnogo bolj enostavne in sproščene postopke, ki se predvidevajo ob pripravi predpisov iz 21. člena zakonskega predloga. Na drugi strani pa bi z amandmaji predlagani način prijavljanja in odjavljanja začasnega prebivališča pri nekaterih kategorijah stanodajalcev ne ustrezal potrebam javnega reda ter bi terjal še posebno urejanje potrtil za evidenco pri organih za notranje zadeve.

Po mnenju komisije zato bolj ustreza, da se reševanje vprašanja čim večje poenostavitve in racionalnosti postopkov v zvezi s prijavo in odjavo začasnega prebivališča prepusti v smislu določil 21. člena zakonskega predloga Republiškem sekretariatu za notranje zadeve, ki bo glede na različne okoliščine in praktične potrebe najlažje predvidel primerne tehnične rešitve.

Amandma k 19. členu zakonskega predloga se nanaša na povsem tehnično vprašanje in komisija ob njem sprejema stališče predstavnika Izvršnega sveta, da ni razloga za to, da bi se knjiga gostov po treh letih ali še prej oddala v hrambo organom za notranje zadeve. Ta knjiga ima namreč praktično vrednost predvsem za gostinsko ali drugo organizacijo, ki sprejema goste na prenočišče oziroma začasno nastanitev.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 18. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala amandmaje poslanca Organizacijsko-političnega zbora Jolande Kos k 4., 6., 8. in 19. členu predloga zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča.

Ob presoji predlaganih sprememb in dopolnitev glede njihove skladnosti z našim ustavnim in pravnim sistemom komisija k amandmajem ni imela pripomb.

Upošteva razloge, ki jih je na seji podal predstavnik Izvršnega sveta, pa je komisija mnenja, naj se amandmajev ne sprejme.

K posameznim amandmajem je komisija zavzela naslednja stališča:

K 4. členu: Definicija stalnega prebivališča je podana v 4. členu temeljnega zakona o evidenci stalnega in začasnega prebivališča (Ur. l. SFRJ, št. 8/65). Dopolnitev besedila 4. člena republiškega zakona s predlaganim amandmajem pa bi povzročila le to, da bi določba republiškega zakona postala manj jasna kot pred to dopolnitvijo.

K 6. členu: Glede na pojasnilo predstavnika Izvršnega sveta ni nobene praktične potrebe za to, da bi občani ob prijavi oziroma odjavi stalnega prebivališča ali spremembi naslova stanovanja dajali še več osebnih podatkov kot je sedaj določeno z zakonskim predlogom. Takega interesa tudi nima Republiški sekretariat za notranje zadeve.

K 8. členu: Četudi občan pri prijavi ne odda potrtila o odjavi prejšnjega stalnega prebivališča, je mogoče preprečiti možnost prijave stalnega prebivališča v več krajih s tem, da se potrdilo o odjavi stalnega prebivališča ob

predložitvi pri prijavi signira. Ureditev takega ali podobnega načina prijavljanja pa sodi v predpis Republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki ga izda na osnovi 21. člena predlaganega zakona.

Vprašanje volivnih imenikov se po obstoječem stanju ureja z zveznimi predpisi in ga v predlaganem smislu republiški zakon ne more regulirati. Sicer pa se način prenašanja podatkov iz volivnega imenika ob odjavi oziroma prijavi v praksi že izvaja tako kot se predlaga ob amandmaju k 4. členu zakonskega predloga.

K 19. členu: Amandma k 19. členu zakonskega predloga se nanaša na povsem tehnično vprašanje in komisija ob njem v celoti sprejema stališče predstavnika Izvršnega sveta, da ni razloga za to, da bi se knjiga gostov oddala v hrambo organom za notranje zadeve. Ta knjiga ima namreč praktično vrednost predvsem za gostinsko ali drugo organizacijo, ki sprejema goste na prenočišče oziroma začasno nastanitev.

Št.: 204-1/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

POROČILO o izobraževanju odraslih

Skupina poslancev Prosvetno-kulturnega zbora (Marija Faganeli, Avgust Gojkovič, Rudi Jaušovec, Oto Pungartnik, Avgust Vižintin, Miroslav Vute, Truda Žoher-Durjava) je na delovnih sestankih 14. julija in 30. septembra 1965 obravnavala gradivi Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in Zveze delavskih univerz Slovenije, ki ocenjujeta uresničevanje priporočila Prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije o nalogah na področju izobraževanja odraslih ter analizirata stanje in nerešena vprašanja pri izobraževanju odraslih. Čeprav še ni mogoče v celoti oceniti stanja, gradivi vendarle ugotavljata mobilizacijsko in usmerjevalno vlogo priporočila, ki naglašata:

— naj občinske skupščine proučijo stanje na področju izobraževanja odraslih ter v skladu z gospodarskim in družbenim razvojem izdelajo perspektivnejši program razvoja izobraževanja odraslih. Posebno skrb naj občinske skupščine posvetijo razvoju tiste izobraževalne dejavnosti, ki največ prispeva k dvigu splošne in kulturne ravni ter k usposabljanju občanov za družbeno aktivnost;

— naj se razširi mreža oddelkov za izobraževanje odraslih pri šolah ter se jim zagotovi iz istih virov kot za redne oddelke materialne pogoje za uspešno delo;

— naj delovne organizacije omogočijo celovito izobraževanje vsem zaposlenim in pri tem upoštevajo trenutne in bodoče potrebe gospodarskega in družbenega razvoja;

— naj se delavskim univerzam zagotovi osnovne pogoje za kvalitetno delo ter se jih kadrovske in materialno okrepi.

Občinske skupščine oziroma njihovi organi in družbeno-politične organizacije so sicer razpravljale o problematiki splošnega in strokovnega izobraževanja odraslih, malokje pa so od splošnih razprav prišle h konkretnjšim programskim usmeritvam ter v zvezi s tem zagotovile kadrovske in materialne možnosti za delo zavodov, ki se bavijo z izobraževanjem odraslih. Skupina poslancev ugo-

tavlja različen odnos občinskih skupščin do izobraževalnih zavodov in opozarja predvsem na način obravnave dejavnosti teh izobraževalnih institucij ob razpravah o rebalansih občinskih proračunov. Marsikje so se namreč pogajali in načenjali vprašanja o tem, ali bodo ustanove za izobraževanje odraslih ob zmanjšanih sredstvih še lahko delale in obstajale, namesto da bi govorili o tem, katere dejavnosti se bodo v okviru teh ustanov zmanjšale in kakšne bodo posledice.

Nekatere občinske skupščine so občutno zmanjšale sredstva za izobraževanje odraslih (Ljubljana-Vič, Lj.-Šiška, Sevnica, Črnomelj, Mozirje), v večini občinskih skupščin pa je prevladalo mišljenje, da je treba to dejavnost obravnavati enakovredno z ostalo izobraževalno dejavnostjo rednih šol. Občinske skupščine, ki so že prej dajale dokajšnja sredstva za izobraževanje odraslih, teh po reformnih ukrepih niso zmanjševale (Gornja Radgona, Ptuj, Šentjur, Slovenj Gradec, Idrija, Slovenske Konjice, Ormož itd.). Le redke občine so ob rebalansu proračunov zvišale prej dodeljena finančna sredstva za splošno in družbeno izobraževanje odraslih.

Ob razpravah o dodeljevanju sredstev za financiranje izobraževanja odraslih so ponovno oživele razprave o namenu in usmeritvi izobraževanja odraslih. Zaradi pojavov zaprtosti delovnih organizacij, ki niso vedno pripravljene sprejemati nove in mlajše strokovne kadre, postavljajo nekatere organizacije in prosvetni ter drugi družbeni delavci vprašanje smotrnosti nadaljnjih prizadevanj za izobraževanje odraslih. Ob tem navajajo predvsem dejstvo, da mladina nekaterih poklicev trenutno težko najde zaposlitev v svoji stroki oziroma da se vsa mladina ne more dalje šolati. Tak način obravnave kaže na nerazumevanje bistva, pomena in cilja izobraževanja odraslih. Premalo je poudarjeno dejstvo, da je izobraževanje odraslih predvsem razvijanje stalnega izpopolnjevanja že pridobljenega znanja za uspešnejše proizvodno in družbeno uveljavljanje vseh zaposlenih, ne pa zgolj eden od načinov za pridobivanje šolskih kvalifikacij, čeprav je zaradi nizke splošne izobrazbe ravni in neustrezne strokovne usposobljenosti zaposlenih treba omogočiti le-tim, da si pridobe izobrazbo v različnih oblikah izobraževanja ob rednih šolah.

Zaradi zaostrenih finančnih vprašanj v zvezi z rednim šolanjem se tudi težave pri financiranju izobraževanja zaposlenih počasneje rešujejo. V preteklem letu ni bilo družbenih dotacij za oddelke za izobraževanje odraslih pri rednih šolah; financiranje je bilo odvisno od prispevkov delovnih organizacij in šolnine slušateljev, ta pa je znašala od 3000 do 8000 dinarjev mesečno. Prispevki slušateljev so pokrivali največji del stroškov šolanja odraslih.

V preteklem šolskem letu število slušateljev v oddelkih za odrasle drugostopenjskih šol ni bistveno upadlo, vendar že nekaj let stagnira. V vseh šolah druge stopnje je bilo vpisanih v šolskem letu 1963/64 5638 kandidatov, 1964/65 6075, letos pa 7056, od tega v tehniških in njim sorodnih šolah v šolskem letu 1963 3923 kandidatov, 1964/65 3837, v letošnjem šolskem letu pa 3327. Skrbi povzročajo tudi podatki o številu slušateljev v oddelkih za odrasle pri osnovnih šolah. Zavod SRS za statistiko navaja naslednje številke: 1963/64 1485 slušateljev, 1964/65 832, 1965/66 pa po nepopolnih podatkih samo 483 učencev. Po podatkih Zveze delavskih univerz so bili v oddelkih osnovnih šol, ki so jih organizirale delavske univerze v šolskem letu 1963/64 1084, 1964/65 pa 2003 slušatelji.

Navedeni podatki kažejo na nerazumevanje in nezadostno aktivnost nekaterih osnovnih šol za dvig splošne izobrazbe zaposlenih in premajhno priprav-

ljenost, da bi le-to približali potrebam in zahtevam delovnih organizacij. Med prosvetnimi delavci je še premalo prodrla zavest, da je dvig splošne izobrazbene ravni vseh zaposlenih eden od osnovnih pogojev za hitrejši gospodarski in družbeni napredek.

Razen neurejenega financiranja izobraževalne dejavnosti za odrasle ob rednih šolah je še vrsta nerešenih vprašanj v zvezi z odnosi med šolami in drugimi izobraževalnimi zavodi, ki organizirajo oddelke za izobraževanje odraslih (ustanavljanje oddelkov za odrasle, obveznosti matičnih šol, učni programi in izpiti). Skupina poslancev je poudarila potrebo, da Republiški sekretariat za prosveto in kulturo izdela začasna navodila o organizaciji in delu oddelkov za izobraževanje odraslih pri osnovnih in drugostopenjskih šolah.

Delovne organizacije in občinske skupščine bi morale po priporočilu Prosvetno-kulturnega zbora posvetiti posebno skrb mladini, ki še nima 17 let in ni dokončala osnovne šole. Delovne organizacije naj bi omogočile zaposleni mladini nadaljnje osnovno splošno izobraževanje. Občinske skupščine pa naj bi poskrbele, da se za nezaposleno mladino z nedokončano osnovno šolo organizirajo posebne oblike izobraževanja, kjer bi razen splošne in družbene izobrazbe dobila ta mladina tudi osnovna strokovna znanja za kasnejšo zaposlitev.

Vprašanja v zvezi z osnovnim splošnim izobraževanjem odraslih je obravnaval tudi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in sprejel stališča. (Glej »Pogovori 65«, Delavska enotnost, 21. oktobra 1965.)

O usmeritvi in obsegu dejavnosti izobraževanja odraslih v delovnih organizacijah lahko sklepamo le delno na osnovi podatkov o uporabljenih sredstvih za izobraževanje v delovnih organizacijah. Celotnega pregleda o izobraževanju v delovnih organizacijah namreč ni. Vse delovne organizacije v Sloveniji na področju gospodarstva so v letu 1964 za izobraževanje uporabile 6 milijard 827 milijonov (leta 1963 le 2 milijardi 762 milijonov), kar pa še vedno predstavlja le 65,7 % sredstev od 2,5 bruto osebnih dohodkov, kolikor bi lahko delovne organizacije namenile za to dejavnost. Od vseh uporabljenih sredstev za izobraževanje so delovne organizacije v lanskem letu odvedle v sklade za šolstvo 35 %, 19 % so namenile za štipendije, 10 % za financiranje lastnih šol in le 32 % za izobraževanje, ki so ga organizirale same ali pa s pomočjo izobraževalnih zavodov.

V letu 1965 so delovne organizacije planirale za izobraževanje 9 milijard 468 milijonov, namenska porazdelitev pa je naslednja: 35 % za dopolnilno izobraževanje, 32 % za financiranje šol zunaj delovnih organizacij in 20 % za štipendije.

Po gospodarski reformi se odnos delovnih organizacij do izobraževanja zaposlenih ni bistveno spremenil. Po anketi, ki jo je v septembru izvedel Zavod SRS za strokovno izobraževanje v 161 večjih gospodarskih organizacijah, ki zaposlujejo preko 210 000 delavcev, je le 17 delovnih organizacij omejilo sredstva za izobraževalno dejavnost, medtem ko so se v drugih delovnih organizacijah sredstva povečala oziroma ostala nespremenjena.

Ker v delovnih organizacijah nimajo izdelanih podrobnejših analiz o splošni in strokovni izobrazbi zaposlenih (od anketiranih delovnih organizacij ima pregled nad kadrovsko strukturo zaposlenih le 61 % delovnih organizacij) niti izdelanih perspektivnejših programov dela (te ima le 11 % anketiranih delovnih organizacij), je izobraževanje v delovnih organizacijah marsikje nenačrtno in ni usklajeno z dolgoročnejšimi potrebami gospodarskega in družbenega razvoja. Poseben problem predstavljajo manjše delovne organizacije, ki nimajo lastnih

izobraževalnih niti kadrovskih služb in kjer, kljub potrebam po izobraževanju, ostaja največ sredstev neizkoriščenih. Izobraževalne službe v delovnih organizacijah (izobraževalni centri) že nekaj let nazadujejo tako po številu kot po obsegu dejavnosti. V letošnjem letu je v delovnih organizacijah opaziti večji interes za dvig splošne izobrazbe zaposlenih, ki ga v posameznih delovnih organizacijah funkcionalno povezujejo s širšim strokovnim usposabljanjem za delovno mesto. Predlagamo, da bi Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SRS razpravljajal posebej o problemih izobraževanja v delovnih organizacijah zaradi obsežnosti in pomembnosti te dejavnosti.

O dejavnostih delavskih univerz navajamo nekaj podatkov za primerjavo. Delavske univerze so v preteklem letu organizirale 2194 seminarjev in tečajev, ki se jih je udeležilo 67 465 slušateljev (l. 1963/64 1972 s 67 600 slušatelji). 194 oddelkov za odrasle pri rednih šolah je obiskovalo 4863 slušateljev (1963/64 pa je bilo na 158 oddelkih 3643 slušateljev). Delavske univerze so priredile 4624 posameznih predavanj ali predavanj v ciklih z 237 142 obiskovalci (1963/64 5157 s 378 862 obiskovalci). Drugih oblik (kinopredstav, diskusijskih večerov, gledaliških predstav itd.) so delavske univerze organizirale 2279 s 195 091 obiskovalci (1963/64 2947 s 306 294 obiskovalci).

Na strukturo dejavnosti univerz v preteklem letu je razen objektivnih pogojev bistveno vplival tudi način financiranja delavskih univerz oziroma odnos občinskih skupščin do nalog, ki so širšega družbenega pomena in bi jih morali zato financirati iz družbenih sredstev. V strukturi dohodkov delavskih univerz se vsako leto niža delež sredstev iz občinskih skladov in proračunov (predlanskim je znašal še preko 37 %, lani pa le še 33 %), medtem ko se večja delež plačil delovnih in drugih organizacij (predlanskim je ta delež znašal 32 %, lani pa 37 %). Velik del svojih dohodkov ustvarjajo delavske univerze tudi od prispevkov slušateljev (predlanskim 21,6 % in lani 20,6 %). Zaradi takega načina ustvarjanja dohodkov se delavske univerze po gospodarski reformi niso znašle v tako težkem položaju kakor tisti zavodi, ki pretežni del dohodkov dobivajo iz občinskih proračunov. Vendar zaradi zmanjševanja in nestabilnosti sredstev, ki jih delavske univerze dobivajo od širših družbenih skupnosti, upada predvsem tista dejavnost, ki je širšega družbenega pomena.

Družbeno izobraževanje je obsegalo v lanskem letu le še 36,7 % vseh tečajev in seminarjev, 19 % vseh ur intenzivnega izobraževanja in 32 % slušateljev vseh tečajev in seminarjev. Dvignil pa se je delež strokovnega izobraževanja (37,5 % vseh izobraževalnih ur oziroma 17 % vseh slušateljev v tečajih in seminarjih) in splošnega izobraževanja (43,4 % vseh izobraževalnih ur oziroma 50 % vseh slušateljev v tečajih in seminarjih).

Na področju družbenega izobraževanja sicer razvijajo delavske univerze vse več oblik, vendar se ob tem opaža, da je izobraževanje krajše in se niža število slušateljev. V celotni strukturi družbenega izobraževanja upadajo predvsem oblike za izobraževanje organov upravljanja v družbenih službah, ker te nimajo sredstev za financiranje te dejavnosti in so skoraj nezainteresirane za izobraževanje. V porastu so oblike za družbenoekonomsko izobraževanje organov samoupravljanja in vodilnega osebja v gospodarstvu.

Strokovno izobraževanje na delavskih univerzah je po številu opravljenih ur in slušateljev porastlo, neustrezna pa je še vedno struktura te dejavnosti. Na področju strokovnega izobraževanja bi morala biti dejavnost delavskih univerz še bolj kot doslej usmerjena v prirejanje oblik, ki izhajajo iz neposrednih potreb zaposlenih tako v gospodarstvu kot v družbenih službah. Na

nekaterih delavskih univerzah je še vedno opaziti težnjo, da prirejajo izključno šolske oblike izobraževanja, medtem ko drugih dejavnosti dopolnilnega, splošnega in strokovnega izobraževanja ne razvijajo v zadostni meri. Na področju strokovnega izobraževanja je prav tako viden majhen obseg dejavnosti za potrebe zaposlenih v družbenih službah. Neustrezno razvito in zapostavljeno je tudi usposabljanje kmetijskih delavcev:

Cepprav je bilo področje splošnega izobraževanja na delavskih univerzah v lanskem letu zelo obsežno in pestro, je čutiti izrazito upadanje šol za življenje, ker vanje delavske univerze niso uspeli vključiti delavske in kmečke mladine, ki je takega izobraževanja najbolj potrebna. Nezadostno je razvito tudi kulturno-estetsko izobraževanje.

V ospredju so še vedno kadrovske problemi delavskih univerz, kar vpliva na kvantiteto in kvaliteto opravljenega dela (9 delavskih univerz je še vedno brez stalnih uslužbencev, na 15 delavskih univerzah pa razen direktorja ni drugih strokovnih sodelavcev). Materialni pogoji za dejavnost delavskih univerz se izboljšujejo, vendar ne enakomerno in v skladu z nalogami, ki jih imajo delavske univerze pri vsestranskem in stalnem izobraževanju odraslih. Tudi sodelovanje med delavskimi univerzami je še nezadostno razvito. Ob razpravah o rebalansu občinskih proračunov so ponovno oživele ideje o združevanju delavskih univerz z drugimi kulturno-prosvetnimi institucijami (glasbenimi šolami, knjižnicami, klubi ipd.), premalo pa je bilo storjenega, da bi se že tako majhna sredstva, ki so jih občinske skupščine namenile za izobraževanje odraslih, namesto za životarjenje polpoklicnih delavskih univerz koristneje in smotrneje porabila za dejavnost, ki bi jo razvile razvitejše sosednje delavske univerze za več občin skupaj.

Iz navedenih podatkov je viden napredek pri izobraževanju dejavnosti, vendar naloge, ki jih je pred letom nakazalo priporočilo Prosvetno-kulturnega zbora, ostajajo še naprej veljavno napotilo vsem delovnim organizacijam in zavodom na področju izobraževanja odraslih.

Št.: 61-9/65

Ljubljana, 11. 11. 1965

POROČILO

o uresničevanju nalog na področju izobraževanja odraslih

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Prosvetno-kulturnega zbora je na seji dne 19. novembra 1965 obravnaval poročilo skupine poslancev PKZ o izobraževanju odraslih, stališča Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo o izobraževanju odraslih na šolah druge stopnje ter stališča republiškega sveta Zveze sindikatov o osnovnem splošnem izobraževanju odraslih.

V razpravi o gradivih in upoštevaajoč naloge, ki jih daje priporočilo, so člani odbora ugotovili, da so delovne organizacije in izobraževalne ustanove bolj sistematično in resneje pristopile k uveljavljanju načel o stalnem izobraževanju zaposlenih, vendar pa se kljub vidnemu napredku na tem področju še vedno srečujemo z vrsto težav, ki ovirajo uspešen razvoj na tem področju.

Člani odbora so poudarili, da je v doslednem izvajanju gospodarske reforme dopolnilno izobraževanje zaposlenih ena od najmočnejših rezerv in pogoj za

intenzivnejše gospodarjenje in hitrejši družbeni napredek. Izobraževanje odraslih, ki je del celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, povezuje vse oblike pridobivanja izobrazbe od dopolnilnega izobraževanja za delo na delovnem mestu do izobraževanja za družbeno ter kulturno uveljavljanje vseh zaposlenih v gospodarstvu in družbenih službah.

V zadnjem času so se ponovno vzbudili nekateri pomisleki glede smotrnosti izobraževanja odraslih, še zlasti ob pojavih zaprtosti nekaterih delovnih organizacij, ki se branijo sprejemati nove, mlajše strokovne kadre in ne podpirajo napredovanja na delovnih mestih znotraj svojih organizacij. Take razprave so oživele tudi ob dodeljevanju sredstev za izobraževanje odraslih.

Izobraževanje je stalna komponenta človekovega življenja. Trajno izpopolnjevanje v šoli pridobljenega znanja za uspešnejše proizvodno in družbeno uveljavljanje je bistveno za izobraževalno delo med odraslimi, ne pa samo pridobivanje kvalifikacij ali prekvalifikacije. Izobraževanje zaposlenih je predvsem usposabljanje posameznikov, ki naj bi kvalitetneje opravljali delo na delovnem mestu, ki ga že zasedajo, za katerega pa še nimajo dovolj znanja. Z izobraževanjem zaposlenih delovne organizacije tudi učinkoviteje rešujejo primanjkljaj v strukturi srednjega strokovnega kadra in s tem pripomorejo k intenzivnejšemu gospodarjenju. Po gospodarski reformi se odnos delovnih organizacij do izobraževanja zaposlenih ni spremenil, opaziti je celo večji interes za dvig splošne izobrazbe zaposlenih, ki jih v posameznih delovnih organizacijah funkcionalno povezujejo s širšim dopolnilnim strokovnim usposabljanjem za delovno mesto. Zaradi nerazčiščenih konceptov in neurejenosti na področju izobraževanja odraslih pa je še vedno perečih več vprašanj.

Odbor meni, da bi bilo pri razvijanju splošnega in strokovnega izobraževanja odraslih potrebno posvetiti pozornost predvsem naslednjim vprašanjem in nalogam:

— glede na to, da je izobraževanje odraslih treba voditi načrtno in sistematično, je nujno prečistiti in poenotiti koncept izobraževanja odraslih, pri tem pa izhajati iz dejstva, da je izobraževanje zaposlenih del splošno vzgojno-izobraževalnega sistema, ki zahteva sočasno reševanje tako problemov šolanja mladine kot vprašanj izobraževanja odraslih. Le na osnovi tako urejenega izobraževalnega sistema bo možno zagotoviti stalno dopolnilno izobraževanje zaposlenih, na osnovi ugotovljenih potreb po kadrih pa voditi načrtno politiko izobraževanja;

— občinske skupščine in občinski skladi za šolstvo naj bi ob dodeljevanju sredstev izobraževalnim ustanovam upoštevali predvsem delovne programe teh zavodov in podpirali tiste dejavnosti, ki so širšega družbenega pomena (izobraževanje mladine, dopolnilno splošno izobraževanje zaposlenih, družbeno-politično izobraževanje idr.);

— občinske skupščine naj neposredneje in odgovorneje rešujejo probleme izobraževalnih ustanov in različnih oblik izobraževanja odraslih ob rednih šolah. Občinske skupščine naj bi na osnovi stalnih in točnih pregledov nad zaposleno in nezaposleno mladino med 15. in 18. letom in v dogovoru z delovnimi organizacijami na svojih področjih skrbele, da si mladina utrdi in izpopolni izobrazbo v primernih oblikah ter tako preprečevale tudi neprimerno izrabo prostega časa;

— šole naj v skladu s splošnim zakonom o šolstvu, priporočilom o izobraževanju odraslih in priporočilom o nalogah na področju strokovnega izobraževanja posvetijo več skrbi izobraževanju odraslih in pri tem upoštevajo potrebe delovnih organizacij in širše družbene skupnosti po tej vrsti dejavnosti. Šole,

ki imajo oddelke za odrasle, naj po smernicah strokovnih služb ustrezno prilagodijo predmetnike in učne načrte ravni in posebnim pogojem izobraževanja ob delu;

— prosvetno-pedagoška služba naj v svoje delovne programe vključi strokovno pomoč in posvetovalno dejavnost učiteljem, ki poučujejo na oddelkih za odrasle pri osnovnih in drugostopenjskih šolah, ker nimajo zadostnega andragoškega znanja;

— pri strokovnem proučevanju praktičnih in teoretičnih vprašanj ter pri uvajanju didaktičnih metod, primernih za izobraževanje odraslih, naj sodelujejo tudi znanstveno-raziskovalne institucije;

— skupnosti šol druge stopnje naj bi se sporazumele za enotnejšo ureditev vprašanj, ki so vezane na organizacijo oddelkov za odrasle;

— zavod SRS za šolstvo naj ustanovi komisijo za izobraževanje odraslih, ki naj koordinira delo različnih ustanov, ki obravnavajo strokovna vprašanja s tega področja;

— odbor predlaga, naj Republiški sekretariat za prosveto in kulturo izda predpis o izvajanju osnovnega izobraževanja odraslih in tudi pripravi napotilo, ki bi usmerjalo delo oddelkov za odrasle pri šolah druge stopnje;

— glede na naraščajoče število slušateljev na dopisni šoli, — ki zaradi načina svojega dela omogoča stalno izobraževanje tudi delavcem zunaj večjih središč, — bi bilo potrebno dopisni sistem izobraževanja še izpopolnjevati in razširiti, ker večja koncentracija strokovnih kadrov in veliko število vpisanih slušateljev zmanjšujeta stroške šolanja;

— tesnejša delovna povezava med dopisno šolo, delavskimi univerzami in rednimi šolami bi omogočila hitrejšo in učinkovitejšo reševanje kritičnih vprašanj, ki nastajajo pri izobraževanju odraslih;

— v večini primerov delovne organizacije po reformnih ukrepih niso zmanjševale sredstev, ki jih dajejo za izobraževanje zaposlenih, vendar naj bi statuti delovnih organizacij določeneje opredelili tako obveznosti in pravice zaposlenih do dopolnilnega izobraževanja kakor dolžnosti delovnih organizacij, da delavcem to omogočijo;

— delavske univerze kljub obsežni dejavnosti, ki so jo razvile v zadnjem času, prepočasi rešujejo kadrovska in materialna vprašanja v svojih ustanovah; predvsem bi bilo treba zagotoviti stabilnejše vire financiranja za tiste dejavnosti delavskih univerz, ki so širšega družbenega pomena (splošno, družbeno, kulturno in zdravstveno izobraževanje občanov); sredstva za te vrste dejavnosti naj bi se podeljevala po delovnih načrtih in uspehih univerz; v strukturi dohodkov delavskih univerz se vsako leto niža delež sredstev iz občinskih skladov in proračunov, medtem ko se večja delež delovnih organizacij, vendar zaradi zmanjševanja sredstev, ki jih delavske univerze dobivajo od družbenih skupnosti, upada predvsem tista dejavnost, ki je širšega družbenega pomena;

— člani odbora predlagajo, naj bi Prosvetno-kulturni zbor zaradi obsežnosti in pomembnosti posebej obravnaval vprašanje izobraževanja zaposlenih v delovnih organizacijah.

Odbor je za svojega poročevalca na seji zbora določil poslanca Ivana Bertoncija.

Št.: 61-9/65

Ljubljana, 20. 11. 1965

PREDLOG ZAKONA

o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za l. 1966

I. Splošni del

1. člen

Republiški proračun za leto 1966 obsega	
dohodke v znesku	47 633 000 000 din
razporejene dohodke v znesku	47 233 000 000 din
nerazporejene dohodke (tekočo proračunsko rezervo) v znesku	400 000 000 din

2. člen

Občinam pripadajo dopolnilna sredstva po določbah 1. in 3. člena zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam (Ur. l. SRS, št. 36-12/65).

3. člen

Sredstva, predvidena v razdelku 46 — Sredstva za splošne republiške potrebe v znesku 1 300 000 000 dinarjev kot udeležba SR Slovenije pri izgradnji osnovnih šol, se vložijo na poseben račun pri Splošni gospodarski banki SRS.

Iz teh sredstev daje Splošna gospodarska banka SRS občinam udeležbo republike pri izgradnji osnovnih šol po kreditnih pogodbah, ki so bile sklenjene do 31. 12. 1965.

4. člen

Od dohodkov Socialistične republike Slovenije iz 1. člena tega zakona pripada:

Cestnemu skladu SRS	0,945 %
Skladu SRS za šolstvo	18,250 %
Skladu Borisa Kidriča	3,359 %
Prešernovemu skladu	0,052 %
Skladu SRS za pospeševanje proizvodnje in predv. filmov .	0,052 %
Skladu SRS za pospeševanje založniške, časopisne, knjigo- trške in tiskarske dejavnosti	0,976 %

Skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti se odstopa prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav do zneska 300 000 000 dinarjev

5. člen

Če se med letom ustanovi nov republiški državni organ, potrdi njegov proračun Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Sredstva za delo takega organa se zagotovijo iz nerazporejenih dohodkov (proračunske rezerve).

6. člen

Če se med letom odpravi republiški državni organ, se preostala sredstva prenesejo na nerazporejene dohodke (proračunsko rezervo).

7. člen

Republiški organi kot koristniki ali nosilci sredstev prevzamejo lahko samo obveznosti v okviru sredstev, ki so za posamezne potrebe predvidena v republiškem proračunu za leto 1966.

Prevzemanje obveznosti izven okvira sredstev, določenih z republiškim proračunom za leto 1966 za posamezne potrebe, kakor tudi obveznosti, ki bi bremenile sredstva republiških organov v naslednjih letih, je možno izključno na podlagi pooblastila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ali če je to odrejeno s posebnim republiškim zakonom ali odlokom Skupščine SRS.

8. člen

Dohodki, s katerimi razpolagata Zavod SRS za statistiko in Hidrometeorološki zavod SRS po posebnih predpisih preko posebnih računov, se uporabljajo še nadalje za namene in na način, ki je določen s temi predpisi.

9. člen

Zavod SR Slovenije za rezerve uporablja dohodke, ki jih ustvarja s svojo dejavnostjo, kot sredstva za svojo redno dejavnost.

10. člen

Nosilci sredstev, razporejenih v razdelku 46 — Sredstva za splošne republiške potrebe so:

1. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po postavki 215, 216 in 217;
2. Republiški sekretariat za gospodarstvo po postavki 221, 222;
3. Republiški sekretariat za finance po postavki 214, 218, 219 in 220;
4. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo po postavki 213.

11. člen

Sredstva, ki so predvidena v predračunu republiških organov za pogodbeno dejavnost, se smejo uporabljati le v skladu s pogodbami, ki jih ti organi sklenejo z izvrševalci take dejavnosti.

12. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pooblaščen, da odloča o uporabi sredstev rezervnega sklada in sicer do višine 10 000 000 dinarjev v posameznem primeru, vendar samo za namene iz 1. in 3. točke 96. člena temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti.

13. člen

Pregled dohodkov republiškega proračuna za leto 1966 in njihova razporeditev sta zajeta v bilanci republiškega proračuna za leto 1966, ki je sestavni del splošnega dela proračuna.

14. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1966.

OBRAZLOŽITEV

I.

Dohodki republiškega proračuna za leto 1966 so predvideni v skladu z možnostmi gospodarskega razvoja in predvidenimi gibanji osebnih dohodkov v tem letu. V skladu s temi predvidevanji bodo znašali dohodki republiškega proračuna v letu 1966 47 633 milijonov ali 1,6 % več kot po rebalansu republiškega proračuna za leto 1965. Dohodki republiškega proračuna bodo oblikovani iz naslednjih virov:

	(v milijonih)
1. 3 % prispevek od osebnega dohodka iz delovnega razmerja	23 342
2. 9 % prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav	324
3. republiški prometni davek od prodaje blaga na drobno	6 567
4. 20 % udeležba republike na zveznem prometnem davku	14 500
5. sodne takse v gotovini	2 100
6. dohodki organov in zavodov	60
7. drugi dohodki	740
Skupaj 47 633	
od tega odpade na dopolnilna sredstva občinam	6 633
Za republiški proračun ostane	41 000

Pri taki kalkulaciji oziroma višini sredstev republiškega proračuna bi republika zadržala stopnjo prispevka iz delovnega razmerja na sedanji višini 3 %. Zadrži se tudi 2 % stopnja republiškega davka od prodaje blaga na drobno ter sodne takse v gotovini. Na novo se uvede stopnja prispevka iz osebnega dohodka od avtorskih pravic v višini 9 %. Sredstva od tega prispevka se bodo kanalizirala namensko v sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti do višine 300 milijonov, nad tem zneskom pa bodo sredstva porabljena za delno kritje prispevka republike za socialno zavarovanje umetnikov. Ostanek obveznosti republike pri plačevanju prispevka za socialno zavarovanje umetnikov za leto 1966 bo krit iz drugih sredstev republiškega proračuna.

V letu 1966 ni predvidena udeležba občin na delu zveznega davka od prodaje blaga na drobno, ki pripada republiki. Celoten znesek deleža republike na zveznem davku od prodaje blaga na drobno, ki bo ustvarjen na območju SR Slovenije, je torej planiran kot dohodek republiškega proračuna. S tem je med drugim odpravljen tudi del težav, ki jih je gospodarskim organizacijam povzročilo vodenje evidence po posameznih občinah.

II.

Za sam republiški proračun je predvideno 41 000 milijonov, ali 1 % več kakor v letu 1965 (po rebalansu). Tako odmerjena sredstva na eni strani, na drugi strani pa nove obveznosti, ki zapadejo v plačilo v letu 1966, nujno terjajo bistvene premike v strukturi proračunske potrošnje nasproti letošnjemu letu. V letu 1965 je bila struktura proračunske potrošnje republiškega proračuna naslednja:

	Znesek v milijonih	Struktura v %
1. Osnovna dejavnost šol	7 808	19,3
2. Znanstvena in kulturno-prosvetna dejavnost	3 827	9,4
3. Socialno skrbstvo	457	1,1
4. Zdravstveno varstvo	220	0,5
5. Delo državnih organov	14 404	35,6
v tem:		
— predstavniški organi	1 653	4,1
— organi za notranje zadeve	8 404	20,8
— sodišča in javna tožilstva	1 248	3,1
— ostali upravni organi	3 099	7,6
6. Družbeno-politične organizacije	1 797	4,4
7. Negospodarske investicije in anuitete	3 106	7,7
8. Gospodarski posegi	1 632	4,0
— regresi (premog, mleko)	1 019	
— sklad za ceste	450	
— vodni sklad	49	
— kmetijski sklad	114	
9. Posebna proračunska rezerva	914	2,3
10. Proračunska rezerva, prenesene obveznosti in ostalo	820	2,0
11. Skupaj	34 985	86,4
12. Financiranje okrajev	3 715	9,2
13. Namenska dopolnilna sredstva občinam	1 800	4,4
14. Skupaj	40 500	100,0

Strukturo potrošnje proračunskih sredstev, kakršno smo imeli ob rebalansu, pa ne bi bilo mogoče zadržati v letu 1966. Z razporeditvijo sredstev za leto 1965 namreč ni bilo povsem ustrezno rešeno financiranje nekaterih dejavnosti, razen tega so izpadle nekatere obveznosti, ki jih republika v letu 1966 ne bo več financirala (financiranje okrajev), nastale pa so nove obveznosti, ki jih bo treba v letu 1966 kriti iz sredstev republiškega proračuna. Upoštevanje spremembe,

Namen	Znesek v milij	Struktura	Indeks 65 : 66
1. Osnovna dejavnost šol	8 693	21,2	111
2. Kulturno-prosvetna in znanstveno raziskovalna dejavnost	4 304	10,5	112
3. Socialno varstvo	1 125	2,7	246
4. Zdravstveno varstvo	270	0,7	123
5. Državna uprava	16 648	40,6	116
— predstavniški organi	1 845		
— notranja uprava	10 093		
— sodišča in tožilstva	1 273		
— ostali organi	3 437		
6. Družbeno-politične organizacije, društva in tisk	2 219	5,4	123
7. Gospodarski posegi	1 150	2,8	70
— regres za mleko	400		
— ceste	450		
— regres za dijaške vozovnice	300		
8. Namenska dopolnilna sredstva	1 300	3,2	72
9. Za obveznosti in negospodarske investicije	4 181	10,2	
10. Rezervni sklad	410	1,0	
11. Proračunska rezerva	700	1,7	
Skupaj	41 000	100,0	101

ki so nastale zaradi izločitve posameznih nalog, zaradi novih obveznosti in zaradi ustrežnejšega financiranja posameznih dejavnosti, naj bi bila struktura razporeditve sredstev republiškega proračuna (brez dopolnilnih sredstev občinam). (Glej tabelo na 333. strani.)

V predlagani razporeditvi sredstev se zagotavljajo:

1. Skladu SRS za šolstvo — sredstva za redno dejavnost višje in visokošolskih zavodov v višini 8600 milijonov ali 10 % več kot v letu 1965 ter sredstva za plačilo obveznosti tega sklada iz najetih kreditov v znesku 93 milijonov.

Čeprav s predlagano višino sredstev sklad v letu 1966 ne bo mogel rešiti vseh problemov financiranja šolstva, pa sodimo, da bodo ti zavodi, ob racionalni uporabi sredstev lahko zadržali dosedanje razmerje med materialnimi in osebnimi izdatki, ter pri tem primerno zvišali osebne dohodke delavcev. Pri tem je upoštevano tudi znižanje prispevkov iz delovnega razmerja od 1. avgusta 1965 dalje, ki bo v letu 1966 veljalo vse leto. Skladu za šolstvo so s tem zagotovljena tudi sredstva za študentovske potrebe, ki so se tudi že v letu 1965 krile iz sredstev tega sklada. Po oceni komisije za študentovska vprašanja bodo znašale te potrebe v letu 1966 okoli 499 milijonov ali 117 milijonov več kakor v letu 1965.

Udeležba sredstev za redno dejavnost šol v razporeditvi sredstev republiškega proračuna se v letu 1966 zvišuje na 21,2 % nasproti 19,3 % v letu 1965.

Skladu SRS za šolstvo se s predlogom proračuna ne zagotavljajo sredstva za investicije v šolske objekte.

2. Sredstva za znanstveno in kulturno prosvetno dejavnost so v predlogu proračuna kalkulirana v višini 4304 milijone, kar je za okoli 12 % več kot v letu 1965. Udeležba teh dejavnosti se s tem zvišuje od 9,4 % v letu 1965 na 10,5 %. V okviru teh sredstev so predvidena sredstva za sklad Borisa Kidriča v višini 1600 milijonov; za sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti 300 milijonov; za pogodbeno dejavnost zavodov s področja kulture in prosvete 1217 milijonov (muzeji, galerije, SNG, SF in drugi). Sredstva republiškega proračuna pa ne dopuščajo povsem zadovoljivega reševanja vseh potreb na področju kulture in prosvete. To zlasti velja za potrebe na področju založniške dejavnosti. Za sklad za pospeševanje založniške dejavnosti so v predlogu proračuna predvidena sredstva v višini 465 milijonov. Čeprav so za te namene predvidena 48 % večja sredstva iz proračuna kakor leta 1965, je treba upoštevati, da je imel ta sklad do 1. avgusta 1965 poleg dohodkov iz proračuna še lastne dohodke od prispevka iz dohodka grafične industrije in je zato razpolagal z znatno večjimi sredstvi (okoli 1000 milijonov) kot jih bo imel v letu 1966.

3. Za socialno varstvo so predvidena večja sredstva nasproti proračunu za leto 1965. Ta sredstva so namenjena za kritje prispevka republike za socialno zavarovanje umetnikov za leto 1965 in 1966 v višini 96 milijonov; za razliko v osebnih dohodkih zaposlenih borcev NOV v višini 433 milijonov; za kritje stroškov razširjenega zdravstvenega zavarovanja kmetov-borcev NOV 344 milijonov; za priznavalnine 233 milijonov in za preživnine babicam 19 milijonov. Vse te obveznosti so določene z republiškimi predpisi in jih mora republika pokriti iz sredstev republiškega proračuna.

S tako kalkulacijo sredstev se zviša udeležba socialnega varstva v skupnih potrebah republiškega proračuna od 1,1 % na 2,7 % v letu 1966.

4. Sredstva za zdravstveno varstvo so namenjena predvsem za izpolnjevanje nalog republike na področju preventivne zdravstvene službe (Zavod za zdravstveno varstvo) in za kritje stroškov zdravljenja v zdravstvenih zavodih neka-

terih oseb. Nasproti letu 1965 so sredstva zvišana za 50 milijonov, kar je potrebno zlasti zaradi uspešnejšega izvajanja preventivne zdravstvene službe.

5. Za delo državne uprave in sodstva so kalkulirana sredstva v višini 16 648 milijonov, od česar odpade na predstavniške organe 11,1 %/o, na organe za notranje zadeve 60,6 %/o (pri tem odpade okoli 4 %/o na obveznost republike nasproti federaciji pri financiranju obmejnih prehodov), na sodišča in javna tožilstva 7,6 %/o, na vse ostale organe, med katere spadajo tudi Zavod SRS za statistiko, hidrometeorološki zavod, uprave zgradb in državni arhiv pa odpade okoli 20,7 %/o. Od skupnih sredstev za delo državne uprave in sodstva odpade po kalkulaciji na osebne dohodke 10 736 milijonov, na sredstva za operativne izdatke (kurjava, razsvetljava, telefon, potni stroški ter dnevnice in podobno) 2170 milijonov. Sredstva za redno dejavnost upravni organi samostojno razporejajo na sredstva za osebne dohodke in operativne izdatke, zato navajamo to razdelitev le kot orientacijo. Razlika v znesku 3742 milijonov pomeni del sredstev za posebne namene, ki predstavljajo obveznosti posameznih organov iz njihove neposredne funkcije (vzdrževanje KPD, financiranje zavodov s področja uprave, protokolarni stroški itd.).

6. Sredstva za dejavnost družbeno-političnih organizacij in društev vsebujejo poleg dotacij za njihovo redno dejavnost še sredstva za dinarsko kritje nakupa deviz in dotacije za tisk družbenih organizacij. V letu 1965 je bilo za nakup deviz namenjenih 376 milijonov. Zaradi spremembe tečaja in zaradi povečanih potreb za devizna sredstva bo treba v te namene zagotoviti v letu 1966 800 milijonov. Za tisk družbenih organizacij so kalkulirana za leto 1966 sredstva v znesku 330 milijonov. Skupaj s sredstvi za osnovno dejavnost družbeno-političnih organizacij in društev je predvideno v osnutku proračuna 2219 milijonov.

7. Sredstva za gospodarske posege se bodo v letu 1966 nekoliko znižala, ker je že odpravljen regres za premog. Ker pa bo po predvidevanjih po zveznih predpisih še ostala obveznost republike, da zagotovi sredstva za premiranje predelovalcev mleka v višini 10 dinarjev od litra, je za te namene v letu 1966 predvideno 400 milijonov. Razen tega pa je treba iz proračunskih sredstev zagotoviti cestnemu skladu SRS toliko sredstev, da bo iz sredstev, ki se formirajo v skladu iz taks na motorna in vprežna vozila in iz sredstev iz proračuna, lahko plačal obveznosti iz najetih posojil.

Ocenjeno je, da bodo znašali dohodki od taks na motorna in vprežna vozila, ki pripadajo Cestnemu skladu SRS, okoli 950 milijonov (upoštevano je zvišanje taks za 25 %/o). Obveznosti iz najetih posojil tega sklada znašajo 1400 milijonov in je zato potrebno zagotoviti cestnemu skladu iz proračuna 450 milijonov.

V letu 1966 federacija ne bo več financirala popustov za dijaške vozovnice na železnici, pač pa bodo morale republike same rešiti obseg in način tega regresiranja. Za kritje popustov za dijaške vozovnice je v predlogu proračuna predvideno 300 milijonov. Skupaj je v predlogu proračuna za leto 1966 predvideno za gospodarske posege 1150 milijonov sredstev, kar je za 30 %/o manj kot v letu 1965.

8. Namenska dopolnilna sredstva občinam za gradnjo osnovnih šol na območju SRS. Za te namene je treba zagotoviti v republiškem proračunu sredstva v višini 1300 milijonov, kolikor je Skupščina SRS že odobrila v juniju 1965. Ta sredstva so namreč že angažirana pri gradnji osnovnih šol, ki jih kreditira Splošna gospodarska banka SRS.

9. Obvezni prispevek za rezervni sklad je kalkuliran v višini 1% od dohodkov republiškega proračuna in znaša 410 milijonov. Ta obveznost je določena s temeljnim zakonom o financiranju družbenih skupnosti.

10. Proračunska rezerva. Za kritje nepredvidenih izdatkov bi morala ostati v republiškem proračunu nerazporejena sredstva v višini 700 milijonov, ali okoli 1,7% od skupnih dohodkov republiškega proračuna.

11. Znesek 4181 milijonov je namenjen:

a) za kritje obveznosti republike iz najetih kreditov in za negospodarske investicije so v predlogu proračuna predvidena sredstva v višini 1668 milijonov. Ta sredstva bodo uporabljena:

— za odplačilo kreditov, ki ji je najel sklad za negospodarske investicije	836 milijonov
— za odplačilo kreditov, ki jih je že doslej plačeval republiški proračun	74 milijonov
— za vračilo sredstev rezervnemu skladu SRS	328 milijonov
— za negospodarske investicije	430 milijonov

Obveznosti republike iz najetih kreditov za leto 1966 znaša skupaj 354 milijonov. Del anuitet, ki jih republika plačuje od kreditov za stanovanjsko izgradnjo delavcev republiške uprave v višini 280 milijonov pa bo plačan iz sredstev 4% stanovanjskega prispevka republiških organov, tako da na tej osnovi ostaja obveznost republiškega proračuna v višini 74 milijonov.

Predvidena sredstva za negospodarske investicije bodo uporabljena za dokončanje pomembnejših objektov.

b) za kritje oziroma plačilo prenesenih obveznosti republiškega proračuna iz leta 1965 v višini 2513 milijonov. Dohodki republiškega proračuna za leto 1965 namreč ne bodo realizirani v planirani višini in bodo zato nekatere obveznosti prenesene v naslednje leto.

Predlog proračuna za leto 1966 je izdelan v sedanjih dinarjih. Pred objavo zakona in bilance sredstev bomo vse postavke spremenili v nove dinarje.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966, ki ga je predložil Izvršni svet. Predmet obravnave je bil predlog zakona v besedilu, ki vključuje amandmaje, katere je s pismom z dne 20. 12. 1965 predložil Izvršni svet, ter amandmaje, ki so bili sprejeti na skupni seji odbora Republiškega zbora za družbeni plan, finance in proračun ter odbora Organizacijsko-političnega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov dne 23. decembra 1965.

V načelni obravnavi je bilo proženo vprašanje, ali je prav, da se po uveljavitvi nove ustave ter zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti, ki oba izhajata iz samostojne materialne osnove samouprave družbeno-političnih enot, proračuni družbeno-političnih skupnosti še nadalje sprejemajo v tradicionalni obliki normativnih aktov, konkretno, republiški proračun v obliki zakona o proračunu. V novem sistemu financiranja družbeno-političnih skupnosti proračun po svoji funkciji ni več predpis, ampak plansko-bilančni instrument, ki

izkazuje dohodke družbeno-politične skupnosti ter njihov raspored na posamezna področja za opravljanje nalog družbeno-politične skupnosti. Ne glede na to stališče je bila komisija mnenja, da v tej smeri ne predlaga amandmaja k zakonskemu predlogu, in sicer iz razloga, ker obsega predlog zakona tudi nekatere določbe normativne narave, ki jih je treba sprejeti v obliki zakona.

V podrobni obravnavi je komisija sprejela amandmaje k 7. in 14. členu predloga zakona:

a) določba drugega odstavka 7. člena se črta.

'S proračunom se izvrši, med drugim, tudi porazdelitev finančnih sredstev za kritje potreb republiških organov, vključno organov republiške uprave, za koledarsko leto, za katero se sprejema proračun. V okviru sredstev, ki se s proračunom zagotovijo posameznemu republiškem organu v globalnem znesku (kolikor se del sredstev posebej ne zagotavlja s posebnim namenom za posamezno konkretno nalogo), sme republiški organ prevzemati obveznosti v imenu družbeno-politične skupnosti (18. čl. temeljnega zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti, Ur l. SFRJ, št. 31/64) se pravi družbeno-politično skupnost tudi pogodbeno zavezovati. Sprejemati pogodbene obveznosti preko omenjenega okvira, bodisi za tekoče proračunsko leto, bodisi vnaprej za bodoča proračunska leta, je mogoče samo s spremembo proračuna oziroma na podlagi posebne odločitve predstavniškega organa v smislu 108. čl. zakona. Če bi republiški organ mimo tega sprejel pogodbeno obveznost, ne more izven okvira sredstev, s katerim sam razpolaga v tekočem proračunskem letu oziroma bo razpolagal v naslednjih proračunskih letih, pravnoveljavno zavezati republiko, zlati tudi ne predstavniški organ, da mu v proračunu zagotovi ustrezno razliko;

b) besedilo 14. člena se spremeni tako, da se glasi: » Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Predlog zakona bo obravnavan na sejah pristojnih zborov Skupščine SRS 27. decembra 1966, ter bo v primeru, če bo na teh sejah sprejet, objavljen v Uradnem listu še pred 1. januarjem 1966. Glede na povedano in ker proračunsko leto prične s 1. januarjem, je bilo treba predlagano besedilo v 14. členu zakonskega predloga ustrezno spremeniti.

Predlagatelj zakonskega predloga je sprejel amandma k 14. členu, medtem ko si je izjavo o amandmaju k 7. členu predloga zakona pridržal.

Zakonodajno-pravna komisija je mnenja, da je predlog zakona s predlaganimi amandmaji v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 400-26/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora sta na seji dne 23. decembra 1965 obravnavala in sklepala o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966, ki ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, dne 15. 12. 1965.

Pri oceni dohodkov se je računalo, da se bo proizvodnja povečala za 8 % in neto osebni dohodki za 34 do 35 % nasproti oceni za leto 1965. Ker gre pri obeh ocenah za razmeroma visoke % rasti, sta se odbora posebej zadržala pri vprašanju, ali bo proizvodnja dosegla predvideno raven in če se bodo osebni dohodki povečali v pričakovanem obsegu. Izraženo je bilo mnenje, da je glede

na splošna prizadevanja in na doslej znane podatke o gibanju proizvodnje in osebnih dohodkov možno pričakovati, da se bo proizvodnja in osebni dohodki povečali v skladu z oceno v obrazložitvi k predlogu zakona o proračunu. Vsekakor pa so te ocene zelo optimistične, glede na to, da niso še v celoti zagotovljeni ukrepi, ki naj bi prispevali k takšni rasti proizvodnje.

Na osnovi take ocene bodo znašala razpoložljiva sredstva republiškega proračuna (brez dopolnilnih sredstev občinam) 41 milijard din, kar pomeni le 1 % povečana nasproti letu 1965. Pri delitvi teh proračunskih sredstev na posamezne koristnike pa je prišla bolj do izraza omejitev sredstev, kakor pa ukrepi, ki bi vplivali na racionalizacijo proračunske potrošnje. Relativno enaka proračunska sredstva kot v lanskem letu bodo silila koristnike k iskanju racionalnejših rešitev v svojih dejavnostih; gre za rešitev še cele vrste sistemskih problemov, katerih rešitev zahteva daljša proučevanja.

V nadaljevanju razprave sta odbora ponovno poudarila potrebo, da je treba proučiti umestnost financiranja družbenih organizacij in društev, dotiranja tiska, financiranja zavodov, ki opravljajo javno službo preko pogodb, iz republiškega proračuna.

Načeto je bilo tudi vprašanje, ali ni predvideno povečanje osebnih dohodkov v državni upravi za 5 % v letu 1966 nasproti letu 1965 v razkoraku s predvidenim povečanjem osebnih dohodkov v gospodarstvu za 34 %. Pri povečanju sredstev za osebne dohodke v državni upravi za 5 % se računa, da bodo posamezni koristniki z zmanjšanjem števila zaposlenih lahko prihranili sredstva za višje povečanje osebnih dohodkov.

Odbora sta predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966 z dopolnitvijo Izvršnega sveta z dne 20. 12. 1965 v načelu sprejela. V podrobni obravnavi pa sta sprejela amandma k 4. členu: Na koncu besedila prvega odstavka se doda v novi vrsti besedilo: »Skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti 0,630 %«. Besedilo drugega odstavka se črta.

Odbora smatra, da ni razlogov, da bi se sredstva skladu SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti zagotavljala na drug način, kakor ostalim skladom.

Predsednik Izvršnega sveta si je pridržal pravico, da se naknadno izjavi o amandmaju.

Pri obravnavi določil drugega odstavka 7. člena zakonskega predloga sta bila odbora mnenja, da določilo ni v skladu z določilom 109. člena zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji; odbora spremembe besedila nista predložila, ker smatrata, da je zato pristojna zakonodajno-pravna komisija Skupščine.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora predlagata svojima zboroma, da predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966 sprejmeta s predlaganimi spremembami.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Mirana Cvenka, odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora pa poslanca Franca Svetino.

Št.: 400-26/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA o določitvi dopolnilnih sredstev občinam

1. člen

SR Slovenija odstopa kot splošna dopolnilna sredstva za leto 1966 del republiškega prispevka iz osebnega dohodka od delovnega razmerja, ki bo ustvarjen na območju posamezne občine, in sicer: občinam Novo mesto, Postojna in Vrhnika 35 %; občinam Izola, Mozirje, Nova Gorica, Slovenska Bistrica in Zagorje ob Savi 42 %; občinam Kočevje in Krško 54 %; občinam Laško in Slovenj Gradec 66 %; občinam Cerknica, Dravograd, Grosuplje, Idrija, Logatec, Murska Sobota, Piran in Slovenske Konjice 85 %; občinam Ajdovščina, Črnomelj, Gornja Radgona, Ilirska Bistrica, Lenart, Lendava, Litija, Ljutomer, Metlika, Ormož, Radlje ob Dravi, Ribnica, Sevnica, Sežana, Šentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Tolmin in Trebnje 100 %.

2. člen

Služba družbenega knjigovodstva razporeja splošna dopolnilna sredstva po 1. členu tega zakona ob vsaki praznitvi na ustrezne račune upravičenih občin.

3. člen

Poleg dopolnilnih sredstev iz 1. člena tega zakona se zagotovijo v republiškem proračunu za leto 1966 še datacije (v milijonih dinarjev) občina: Ajdovščina 60, Črnomelj 175, Gornja Radgona 15, Ilirska Bistrica 85, Lenart 85, Lendava 13, Litija 22, Ljutomer 24, Metlika 143, Ormož 84, Radlje ob Dravi 10, Ribnica 17, Sevnica 92, Sežana 62, Šentjur pri Celju 53, Šmarje pri Jelšah 49, Tolmin 138 in Trebnje 167.

4. člen

Dotacije po 3. členu tega zakona se izplačujejo občinam po trimesečnih načrtih za izvrševanje republiškega proračuna.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporabljaja pa se od 1. januarja 1966.

O B R A Z L O Ž I T E V

Proračunska sredstva občin za leto 1966.

Na temelju ocene bruto proračunskih dohodkov za leto 1966, upošteva stopnje federacije na njenih dohodkih ter republiške stopnje se ocenjuje, da bodo v letu 1966 občine v naši republiki razpolagale z 81,1 mlrd. proračunskih sredstev.

V tem globalu je vključenih 74,5 mlrd. njihovih rednih proračunskih sredstev in 6,6 mlrd. dopolnilnih sredstev. Poleg tega so sredstva za gradnjo osemletk v občinah, ki prejemajo dopolnilna sredstva, predvidena v republiškem proračunu v višini 1,3 mlrd.

S tem se bodo povečala sredstva vseh občin v SR Sloveniji nasproti letu 1965 na indeks 105.

Že v letu 1965 uvedeni ukrepi v zvezi z reformo in njihova izvedba pri racionalizaciji poslovanja državne uprave in drugih družbenih služb omogočajo, da poslujejo — ob nadaljnjem izvajanju ukrepov za racionalizacijo — te službe občin v letu 1966, ne glede na zvišanje cen in osebnih dohodkov, s sredstvi, ki se bodo v tem letu povečala v znatno manjšem odstotku kakor v prejšnjih letih. To velja tudi za sama dopolnilna sredstva občin.

V takih pogojih postaja še bolj pereče dejstvo, da je uvajanje splošnejših kriterijev v sistem vzpostavljanja odnosov med družbeno-političnimi skupnostmi odvisno od višine sredstev.

K sistemu ugotavljanja dopolnilnih sredstev za občine so bile v letu 1965 dane številne pripombe. Vendar bi težko potegnili ustrežajoče zaključke za event. globlje spremembe na temelju izkušenj samega leta 1965, kajti z restriktivnimi ukrepi ob rebalansu so bili v te vzpostavljene odnose gotovo vneseni določeni problemi. Predvsem pa sedanje podrobnejše proučevanje kaže, da ni mogoče z enkratnimi ukrepi oziroma posegi odpraviti vseh razlik, čisto nerazumljivih, ki so v tem sistemu posledica precej različnih načinov ugotavljanja dopolnilnih sredstev po nekdanjih okrajih.

Poleg tega so določene težave izvirale tudi iz lastne finančne politike določenih občin, kjer v mnogih primerih tudi sedaj ne bo mogoče zagotoviti občinam kritja tako nastalih obveznosti z dopolnilnimi sredstvi.

Toda ne glede na izglede za višino proračunskih sredstev za leto 1966, ki predstavlja težavo pri vzpostavljanju in oblikovanju meril za dodeljevanje dopolnilnih sredstev oziroma prav zaradi takega stanja je bilo treba v vsej možni meri upoštevati omenjene pripombe.

Znano je, da spadajo med elemente, ki povzročajo glavne težave pri vzpostavljanju enotnih meril specifičnosti v razvoju posameznih občin, ki se ne pojavljajo le v okviru nekaterih dejavnosti, kot je npr. šolstvo, komunala ali socialno varstvo, pa tja do same politično teritorialne razdelitve občin, temveč nastopajo te specifičnosti v posamezni dejavnosti tudi v eni občini. Znano je tudi, da pri tem ni mogoče uporabiti nekih najbolj splošnih meril in osnov (narodni dohodek). Zato se je delo za ugotavljanje meril usmerilo predvsem k posameznim osnovnim dejavnostim, kjer naj bi določena merila privedla, kljub neenakomernostim v razvoju, do zadovoljivih odnosov.

V tem smislu so sodelovali pri pripravi oziroma izdelavi kriterijev posamezni resori, ki so podali predloge za šolstvo, za komunalo, socialno varstvo in za občinsko upravo. Resori so svojo materijo obdelali in tudi dali svoje račune po občinah, ki jim tudi v glavnem z vidika upravičenosti potreb ni mogoče oporekati. Toda ti računi, ki slone na poznavanju stanja posameznih dejavnosti le deloma dajejo osnove za skupni imenovalec, ki bi dal približno enotno merilo.

Če bi hoteli v celoti aplicirati osnovna merila za glavne dejavnosti, bi se morala potrošnja v letu 1966 v primerjavi z letom 1965 v nekaterih od teh povečati tudi za 26 %, v okviru posameznih občin pa tja do 70 %.

Toda ocena povečanja proračunskih dohodkov za leto 1966 v primerjavi z letom 1965 kaže tole sliko:

vsi bruto proračunski dohodki v SR Sloveniji	4 %
federacija	10 %
republika	1 %
vse občine v SR Sloveniji	5 %
občine, ki prejemale dopolnilna sredstva	6 %

Zato je razumljivo, da na tej osnovi in v takih materialnih okvirih ni bilo mogoče realizirati širšega uvajanja meril, ki bi istočasno težila h globljemu reševanju problemov, zlasti nekaterih družbenih služb.

Zato je bil postopek za določitev dopolnilnih sredstev približno tak:

1. Ocenjene so vse možnosti za uvedbo dohodkov, ki po enotnem načinu bremene občana v podobno razvitih občinah.

2. Globali sredstev posameznih občin, ki so doslej prejemale dopolnilna sredstva, so se primerjali ob taki enotni oceni dohodkov z rebalansiranimi proračunskimi globali leta 1965.

3. Občinam, ki so doslej prejemale dopolnilna sredstva in ki globala iz leta 1965 ne bi mogla kriti niti približno z dohodki, predvidenimi za leto 1966, je potrebno zagotoviti dopolnilna sredstva tudi za leto 1966.

4. Take občine, ki bi jih bilo v Sloveniji 38, so se razvrstile po skupinah glede na približno enako število prebivalstva. Za razliko od povprečja vseh občin, taka razvrstitev in grupacija občin, ki prejemale dopolnilna sredstva, kaže, da število prebivalstva oziroma proračunska sredstva na prebivalca — znotraj posamezne grupacije — lahko predstavljajo določeno osnovo za komparativno upoštevanje nekaterih meril za posamezne dejavnosti oziroma družbene službe.

5. Toda tudi v tem primeru, tj. v teh skupinah, nam razpoložljiva sredstva niso omogočila, da bi korigirali z dopolnilnimi sredstvi vse očitne disproporce. Vendar je prišlo do določenih premikov, in sicer tako, da je bila upoštevana struktura potrošnje po posameznih dejavnostih in znotraj teh dejavnosti posamezni elementi.

Na temelju teh stališč bi prejelo leta 1966 v naši republici dopolnilna sredstva 38 občin (lani 37 oziroma ob rebalansu 36). Ob rebalansu so izpadle iz dopolnjevanja občine Mozirje, Postojna in Ptuj, medtem ko je bilo treba uvrstiti med občine, ki prejemale dopolnilna sredstva, Vrhniko in Zagorje. Razlika v predlogu za leto 1966 v primerjavi z rebalansom je v tem, da se ponovno vključujeta še občini Mozirje in Postojna.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam, ki ga je Skupščini SRS predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je bilo ugotovljeno, da se s predlaganim zakonom za leto 1966 regulira doložnost republike iz 90. člena ustave SR Slovenije, da zagotovi dopolnilna sredstva občinam, ki s svojimi sredstvi ne morejo same financirati svojih nalog in dela družbenih služb. Zakonski predlog v tem smislu konkretizira določbe 42. člena zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji (Ur. l. SRS, št. 36/64).

V zvezi z omenjeno določbo 90. člena ustave SR Slovenije je bilo hkrati ugotovljeno, da v zakonskem predlogu niso obsežena merila za določitev dopolnilnih sredstev občinam. Komisija se je glede tega vprašanja strinjala z obrazložitvijo predstavnika Izvršnega sveta, da so bili doslej storjeni že veliki naporji za določitev ustreznih objektivnih meril, vendar vsa prizadevanja v tej smeri še niso mogla roditi končnih rezultatov. Zato še ni bilo mogoče definitivno realizirati navedenega ustavnega načela ter oblikovati ustreznih zakonskih norm,

na podlagi katerih bi bilo mogoče neposredno določati dopolnilna sredstva občinam. Nekateri kriteriji, ki so služili za določitev teh sredstev za leto 1966, pa so navedeni v obrazložitvi zakonskega predloga.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala spremembo besedila 5. člena, ki naj se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Predlog zakona bo obravnavan na sejah pristojnih zborov Skupščine SRS 27. decembra 1966 ter bo v primeru, če bo na teh sejah sprejet, objavljen v Uradnem listu še pred 1. januarjem 1966. Glede na povedano in zato, da bi bil uveljavljen obenem z zakonom o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1966, je bilo treba predlagano besedilo člena zakonskega predloga ustrezno spremeniti.

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlagano spremembo strinjal in je tako postala sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlagano spremembo v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbora Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 400-27/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora sta na seji dne 23. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam, ki ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

S predlogom zakona se rešuje ureditev dopolnjevanja sredstev občinam z odstotnim odstopanjem prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, ki pripada republiki. Poleg teh dopolnilnih sredstev pa se 18 občinam zagotavlja še dotacija. Skupna dopolnilna sredstva občinam se povečajo od 6,4 milijarde din v letu 1965 na 6,6 milijarde din v letu 1966.

Predstavniki Izvršnega sveta je seznanil odbor tudi z dosedanjim delom na poenotenju kriterijev za dodeljevanje dopolnilnih sredstev. Pri tem se je pokazalo, da so velike razlike med sorodnimi občinami v izdatkih za financiranje posameznih dejavnosti. Ta razlika se bo po vsej verjetnosti bistveno zmanjšala, kolikor se bo spremenil sistem financiranja šolstva. Vprašanje kriterijev za dodeljevanje dopolnilnih sredstev bo v tem primeru dobilo povsem drug značaj.

Odbora sta predlog zakona sprejela brez pripomb.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora predlagata Republiškemu zboru in Organizacijsko-političnemu zboru, da predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam sprejmeta v predloženem besedilu.

Odbor za družbeni plan, finance in proračun Republiškega zbora je določil za svojega poročevalca poslanca Ivana Rosa, odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora pa poslanca Franca Svetino.

Št.: 400-27/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA
o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks

Zakon o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS št. 7-37/65, št. 24-268/65 in št. 29-299/65) se spremeni in dopolni tako, da se v prečiščenem besedilu glasi:

ZAKON

o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks

1. člen

Od dohodkov, ki pripadajo SR Sloveniji po zakonu o financiranju družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji, se uvaja obveznost plačevanja za tele vrste republiških dohodkov:

1. republiški prispevek iz osebnega dohodka od delovnega razmerja;
2. republiški prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav;
3. republiški prometni davek od prometa blaga na drobno;
4. republiški davek na dediščine in darila;
5. republiške upravne takse;
6. republiške sodne takse.

2. člen

Republiški prispevek iz osebnega dohodka od delovnega razmerja se plačuje po stopnji 3 %.

Poleg prispevka iz prejšnjega odstavka se v SR Sloveniji za čas od 1. avgusta 1965 do 31. decembra 1966 plačuje poseben prispevek iz osebnega dohodka od delovnega razmerja po stopnji 2 % za ustvarjanje dopolnilnih sredstev za skupne rezerve gospodarskih organizacij v republiki.

Poseben dvoodstotni prispevek iz prejšnjega odstavka se plačuje na poseben bančni račun skupne rezerve gospodarskih organizacij v SR Sloveniji (1. člen zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij — Uradni list SRS, št. 17-89/64 in št. 7-41/65) s tem, da se ta sredstva vodijo ločeno od drugih sredstev skupne rezerve gospodarskih organizacij in da se uporabljajo tudi za potrebe drugih delovnih organizacij.

3. člen

Republiški prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav se plačuje po stopnji 9 %.

4. člen

Republiški prometni davek od prometa blaga na drobno se plačuje po stopnjah, ki so določene v zakonu o republiškem davku od prometa blaga na drobno.

5. člen

Republiški davek na dediščine in darila se plačuje po tehle progresivnih stopnjah:

Od vrednosti nad	dinarjev do	Sorodstveno razmerje, ki ustreza drugemu dednemu redu (starši, bratje, sestre ter njihovi potomci) %	Sorodstveno razmerje, ki ustreza tretjemu dednemu redu (dedi in babice) %	Vsi drugi %
	500 000	4	5	7
500 000	1 000 000	6	7	10
1 000 000	2 000 000	8	10	13
2 000 000	4 000 000	10	13	17
4 000 000		12	16	21

Republiškega davka na dediščine in darila ne plača dedič, ki je do zapustnika v prvem redu, oziroma obdarjenec, ki je do darovalca v razmerju, ki ustreza prvemu dednemu redu.

6. člen

Dohodki iz 4. in 5. točke 1. člena tega zakona se v celoti odstopijo občinam.

7. člen

Dohodki od republiških upravnih taks, ki pripadajo po zveznem zakonu republiki, se odstopijo tistim občinam, na katerih območju so bile taksne vrednotnice prodane oziroma plačane takse.

Če se republiška upravna taksa plača v gotovini, jo organ, pri katerem je bila plačana, preodkazuje občini, na katere območju je sedež organa oziroma organizacije.

8. člen

Dohodki od republiških sodnih taks, ki se po 3. členu zakona o republiških sodnih taksah (Uradni list SRS, št. 20-224/65 in št. 24-269/65) plačajo v taksnih vrednotnicah enotne izdaje, se odstopijo tistim občinam, na katerih območju so te taksne vrednotnice prodane.

9. člen

Od sredstev, ki so po 1. do 3. točki 26. člena temeljnega zakona o cestnih podjetjih (Uradni list FLRJ, št. 27-460/61 in št. 53-721/62, ter Uradni list SFRJ, št. 11-186/65) ustvarjajo za financiranje vzdrževanja, rekonstrukcije in gradnje javnih cest v posamezni občini na območju SR Slovenije, pripada:

- občini 50 %,
- republiki 50 %.

Občinska skupščina določi, kolikšen del sredstev, ki pripadajo občini po prejšnjem odstavku, se sme uporabljati za vzdrževanje ulic v mestih in mestnih naseljih. Za mesta, ki so razdeljena na občine, določi to mestni svet.

10. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, prenehata veljati zakon o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7-37/65, št. 24-268/65 in št. 29-299/65) in odlok o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcijo in gradnjo javnih cest (Uradni list LRS, št. 5-37/62).

11. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1966.

O B R A Z L O Ž I T E V

Realizacija proračunskih dohodkov v SR Sloveniji za leto 1965.

Ob rebalansih proračunov družbeno-političnih skupnosti v SR Sloveniji za leto 1965 se je ocenjevalo, da bo znašala realizacija proračunskih dohodkov okoli 136 milijard, od tega za občine in republiko 118 milijard.

Sodeč po doseženi realizaciji za obdobje januar—november 1965 bo realizacija dohodkov nižja, in sicer v glavnem pri prispevku od osebnega dohodka iz delovnega razmerja in pri udeležbi na zveznem prometnem davku. Pri slednjem ocenjujemo, da bo realizacija nižja za okoli 1,2 milijarde.

Skupni proračunski dohodki za republiški proračun in občine pa naj bi znašali okoli 113,7 milijarde, kar pomeni 4,1 milijarde manj, kakor je predvideno z rebalansom za leto 1965.

Ocena proračunskih dohodkov v SR Sloveniji za leto 1966.

Ocena za leto 1966 temelji na oceni dohodkov za leto 1965 in na projekcijah o razvoju in gibanju gospodarstva v letu 1966.

Pri tej oceni nastaja najznačilnejša sprememba pri prispevku od osebnega dohodka iz delovnega razmerja, ki se v letu 1966 znižuje v primerjavi z letom 1965. Stopnje tega prispevka so se namreč znižale leta 1965 šele v avgustu, medtem ko bodo v letu 1966 veljale za vse leto.

Vsekakor pa globalna ocena proračunskih dohodkov za leto 1966 ne kaže, da bi lahko računali na bistveno povečanje v primerjavi z letom 1965. Pregled te ocene, ki kaže, da se bodo skupni proračunski dohodki v Sloveniji povečali le za 4⁰/₀, je podan v priloženi tabeli.

K posameznim važnejšim postavkam dajemo tele obrazložitve:

1. Ocena prispevka iz delovnega razmerja za leto 1966:

a) temelji na ocenjeni realizaciji neto osebnih dohodkov za leto 1965 v višini 386 milijard;

b) povečanje bi se izvedlo na račun:

- porasta proizvodnje za okoli 8⁰/₀,
- zvišanje življenjskih stroškov na povprečje leta 1965 za okoli 21⁰/₀;
- hitrejšega porasta realnih osebnih dohodkov kot kompenzacija za ostajanja iz leta 1965 za okoli 2⁰/₀.

Na teh predpostavkah bi neto dohodki v letu 1966 lahko dosegli do 520 milijard ali 34 do 35⁰/₀ več, kakor znaša ocena za leto 1965 (zvezna ocena 29,8⁰/₀).

Prispevek iz osebnega dohodka od delovnega razmerja znaša po sedanji stopnji 12,5 . . . . . 97,3 milijarde
od tega odpade na skupne rezerve gospodarskih organizacij . . . 15,6 milijarde
tako, da ostane v SRS za proračune (zveze, republike in občin) . . 81,7 milijarde

kar je za 90 milijonov manj, kakor znaša ocena tega dohodka za leto 1965 (zaradi nižje stopnje v letu 1966 za vse leto).

2. Prispevek od kmetijstva ocenjujemo na nivoju ocene letošnje realizacije, predvsem glede na uveljavitev načela samofinanciranja v zdravstvenem zavarovanju kmetov v letu 1966 in glede na skorajšnji sprejem zveznega zakona o obveznem zavarovanju posevkov in živine. Poleg tega pa pričakujemo, da bo s prehodom gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v družbeni sektor prišlo do nižjega prispevka od poseka lesa.

3. Prispevek od obrtnih dejavnosti se ocenjuje za okoli 10 % nad letošnjo oceno realizacije.

4. Prometni davek od zasebnikov se za prihodnje leto ne predvideva, ker je zvezni prometni davek od proizvodov in storitev po prejšnjem II. in IV. delu tarife ukinjen že z zakonom o tarifi zveznega prometnega davka.

5. Občinski prometni davek od alkoholnih pijač v gostinstvu se predvideva za leto 1966 s 3200 milijoni. Večjega povečanja ni možno predvideti, ker bodo občine tudi v bodoče vse bolj težile k predpisovanju tega davka od količine. Višja prodajna cena pa bi le v manjši meri vplivala na skupno višino davka.

6. Tudi občinskega prometnega davka od alkoholnih pijač v trgovini ne kaže povečevati nasproti letu 1965. Pričakovati je namreč, da se promet količinsko ne bo povečal, višja ocena pa je rezultat nekoliko povečanih cen.

7. Drugi občinski prometni davek se ocenjuje na 2500 milijonov. To je namreč ocena občinskega prometnega davka, ki ga bo zasebni sektor plačeval v prihodnjem letu od prodaje svojih proizvodov na drobno ter od storitev. V prihodnjem letu bo izpadel zaradi prenosa plačevanja davka od proizvodnje na potrošnjo ves občinski prometni davek, ki so ga plačevali zasebniki od svojih proizvodov.

8. Občinski prometni davek od prodaje na drobno (sedanji republiški 2 % in občinski 4 %) se predvideva z 19 700 milijoni na osnovi večjega prometa.

9. Udeležba republike na zveznem prometnem davku je ocenjena na 14,5 milijarde. Zveza je odstopila 20 % zveznega prometnega davka republikam z utemeljitvijo, da pomeni odstopljeni del kompenzacijo sredstev, ki so jih proračuni zgubili z znižanjem stopnje prispevka iz osebnega dohodka za 2 %.

Sprememba uvedbe in stopenj republiških prispevkov, davkov in taks.

Z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7/65) in nadalje s spremembami tega zakona ob rebalansih (Uradni list SRS, št. 24 in 29/65) ter v realizaciji teh dohodkov se uveljavlja težnja, da se povečuje delež občinskih proračunov v skupnih proračunskih dohodkih Slovenije. O premiku, ki je bil izvršen v letu 1965, govore tile podatki:

	Prvotni plan 1965	Str. %	Rebalans 1965	Str. %
republiški proračun	43 704	35,7	40 500	34,4
občinski proračuni	78 726	64,3	77 373	65,6
Skupaj	122 430	100,0	117 873	100,0

To kaže, da je republika s tem premikom napravila napor, ki naj bi olajšal družbeno-političnim skupnostim reševanje nekaterih osnovnih problemov v sedanjem razdobju.

Na tej osnovi se predvideva za leto 1966 nadaljnji korak v tej smeri. Povečal naj bi se delež občinskih proračunov, in sicer ob minimalnem povečanju skupnih proračunskih dohodkov.

Pri tem pa je seveda treba za kritje osnovnih obveznosti republike zagotoviti republiškem proračunu sredstva, ki naj dosegajo vsaj raven predvideno ob rebalansu proračuna za leto 1965. To pa zlasti zato, ker se v tem proračunu tudi za leto 1966 zagotavljajo sredstva za gradnjo osnovnih šol, ker se v letu 1966 izredno povečujejo izdatki za razlike v pokojninah borcem NOV itd.

Omenjeno nadaljnje povečanje deleža občinskih proračunov v skupnih proračunskih sredstvih dosegamo s tem, da tudi v letu 1966 ohranjamo republiško stopnjo prispevka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja, ki je bila ob rebalansu postavljena v višini 3 % (glede na to, da je v prvih sedmih mesecih veljala stopnja, ki je določala povsem drugačno razmerje v korist republike).

Ta orientacija je odločujoča, ker gre pri tem za daleč najpomembnejši proračunski dohodek. Istočasno pa je ohranitev dosedanje višine republiške stopnje zelo važna tudi zato, ker gre pri tem za proračunski dohodek z najbolj enakomerno disperzijo.

Da bi ob povečanju deleža občinskih proračunov za republiški proračun zagotovili sredstva praktično na ravni, predvideni z rebalansom, je potrebno izvršiti dva premika v delitvi proračunskih dohodkov:

1. Udeležba republike na zveznem prometnem davku v višini 20 % naj bi v celoti pripadala republiškem proračunu. To pomeni, da bi republika v letu 1966 ne odstopala več 10 % od svoje udeležbe na zveznem prometnem davku občinam. (Istočasno se s tem razbremenjujejo gospodarske organizacije v vodenju evidence o vplačilih zveznega prometnega davka.)

2. Republika naj bi dodatno uvedla svojo stopnjo za prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav v višini 9 %, kar pomeni približno dve tretjini tega prispevka, ki je šel doslej v celoti občinam. Na ta način zbrana sredstva v republiškem proračunu (okoli 300 mil.) naj bi šla za potrebe sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in za delno kritje stroškov socialnega zavarovanja umetnikov.

Na osnovi predlaganih republiških stopenj bi se za republiški proračun za leto 1966 oblikovali približno takile dohodki:

3 % stopnja za prispevek od osebnega dohodka iz delovnega razmerja	23 352
sodne takse — gotovinski del	2 100
2 % davek od prometa blaga na drobno	6 567
20 % udeležba na zveznem prometnem davku	14 500
drugi dohodki	800
9 % prispevek od avtorskih pravic, patentov itd.	324

Skupaj 47 633

S tako formiranimi proračunskimi dohodki bi se kril republiški proračun z 41 milijardami, za dopolnilna sredstva občin pa bi ostalo na razpolago 6,6 milijarde.

Ob nakazani orientaciji instrumentov bi se proračunska sredstva v SRS za leto 1966 oblikovala takole:

	v milijardah						
	Prvotni plan 1965	Str.	Rebalans 1965	Str.	Ocena 1966	Str.	Indeks 5 : 3
republiko proračun	43,7	35,7	40,5	34,4	41,0	33,6	101
občine	78,7	64,3	77,4	65,6	81,1	66,4	105
S k u p a j	122,4	100,0	117,9	100,0	122,1	100,0	104

Na temelju gornjega predloga se torej delež občinskih proračunov v skupnih proračunskih dohodkih Slovenije v letu 1966 nadalje povečuje od sedanjih 65,6 % na 66,4 %. Pri tem se — ob skupnem povečanju proračunskih sredstev za 4 % — povečujejo sredstva proračunov občin za 5 %, medtem ko naj bi se sredstva republiškega proračuna povečala le za 1 %.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se s predlaganim zakonom na novo uvaja kot republiški dohodek še republiški prispevek iz osebnega dohodka od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav ter določa njegova stopnja 9 %; poleg tega se predlagajo še nekatere spremembe v udeležbi republike in občin pri nekaterih dosedanjih vrstah dohodkov. Zakonski predlog pri tem, v skladu z novim sistemom financiranja družbeno-političnih skupnosti, izhaja iz samostojnosti republike glede odločanja o uvedbi posameznih vrst dohodkov, ki pripadajo po zveznem zakonu, kakor tudi glede določitve njihove višine.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 4. členu : Besede »po stopnjah, ki so določene«, se nadomestijo z besedami »po stopnji, ki je določena«.

Sprememba je redakcijskega značaja in je potrebna zaradi skladnosti s predlogom zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, ki določa le eno stopnjo tega davka.

K 11. členu : Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Ker bo zakon, če bo v Skupščini sprejet, lahko objavljen pred dnem, ki je v zakonskem predlogu predviden za začetek uporabe zakona (1. januar 1966), ni potrebno posebej navajati datuma uveljavitve zakona za razliko od datuma začetka njegove uporabe. Datum uveljavitve naj se tudi ujema z uveljavitvijo zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1966 (1. januar 1966).

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami strinjal in so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlaganimi spremembami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbornica Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 422-10/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ — poročilo z dne 24. 12. 1965, št. 422-10/65.

PREDLOG ZAKONA

o republiškem davku od prometa blaga na drobno

1. člen

Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje od vsega prometa proizvodov, ki so namenjeni za končno potrošnjo, razen za proizvode, za katere je s temeljnim zakonom o prometnem davku določeno, da se ne plačuje republiški davek od prometa blaga na drobno, in razen od prometa alkoholnih pijač v trgovini in gostinstvu.

2. člen

Republiški davek od prometa blaga na drobno se plačuje po stopnji 2 %.

3. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, neha veljati določba 3. člena zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7-37/65, št. 24-268/65 in št. 29-299/65).

4. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1966.

OBRAZLOŽITEV

Temeljni zakon o prometnem davku je bistveno spremenil dosedanji sistem uvajanja, obračunavanja in plačevanja prometnega davka. Glavne spremembe so v tem, da je prometni davek prenesen iz proizvodnje v potrošnjo, kjer se plačuje v obliki občinskega, republiškega in zveznega davka od prometa blaga na drobno. Pri tem naj bi občine in republika predpisale v glavnem enotno stopnjo, zveza pa je predpisala različne stopnje za posamezne vrste oziroma skupine blaga v prodaji na drobno.

Republika ima po temeljnem zakonu o prometnem davku naslednja pooblastila:

- da uvede republiški davek od prometa blaga na drobno;
- da uvede republiški davek od plačil za storitve, in sicer za gostinske in določene obrtne storitve, za prirejanje iger na srečo, na vloge za javne stave in na vstopnice za kinematografske, športne in druge prireditve;
- da lahko določi meje, v katerih smejo občine določati višino prometnega davka.

Republike in občine predpišejo tarife prometnega davka po določbah temeljnega zakona o prometnem davku najkasneje do 31. decembra 1965.

SR Slovenija je že z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 7/65) uvedla republiški davek od prometa blaga na drobno po stopnji 2 %. S predloženim zakonom zato ne gre za uvažanje novih obveznosti, marveč se že predpisane obveznosti usklajajo z določbami temeljnega zakona o prometnem davku.

Temeljni zakon o prometnem davku v 20. do 26. členu podrobno določa predmet obdavčevanja z republiškim davkom od prometa blaga na drobno, davčne zavezance in davčno osnovo. Poleg tega so v skupnih določbah navedenega zakona podrobnejše določbe glede nastanka davčne obveznosti, obračunavanja davka in druge določbe, ki se neposredno uporabljajo tudi pri obračunavanju in plačevanju republiškega davka od prometa na drobno. Zato je v zakonu o republiškem davku od prometa blaga na drobno samo določba o stopnji republiškega davka od prometa blaga na drobno ter določba, da se ne plačuje republiški davek od prometa alkoholnih pijač v trgovini in gostinstvu.

Republiški davek od prometa alkoholnih pijač se v letu 1965 ni plačeval, zato naj bi republika tudi v bodoče ne spreminjala na tem področju razmerij v delitvi dohodka.

Od plačil za storitve republika ne bi predpisovala prometnega davka. Na določene obrtne in gostinske storitve imajo pravico uvajati prometni davek tudi občine, prav tako lahko občine uvajajo prometni davek tudi od prirejanja iger na srečo, na vloge za javne stave in na vstopnice za kinematografske, športne in druge prireditve. Zato menimo, naj bi ta davek predpisale le občine.

Republika naj ne bi določala meje, v katerih smejo občine določati višino prometnega davka, ker je že v temeljnem zakonu o prometnem davku določena meja, do katere občine in republika lahko predpišejo stopnje davka od prometa blaga na drobno. (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prometnem davku, ki vsebuje te določbe, je že predložen Zvezni skupščini.)

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k predlogu zakona ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da je že temeljni zakon o financiranju družbeno-političnih skupnosti (Ur. l. SFRJ, št. 31/64) v 34. členu uvrstil prometni davek od proizvodov in storitev med dohodke republike. Na tej osnovi je bil z zakonom o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Ur. l. SRS, št. 7/65) uveden

republiški davek od prometa blaga na drobno po stopnji 2%. Ker pa je temeljni zakon o prometnem davku (Ur. l. SFRJ, št. 14/65) bistveno spremenil dosednji sistem določanja obračunavanja in plačevanja prometnega davka, se s predlaganim republiškim zakonom dosednji režim davka od prometa blaga na drobno v SR Sloveniji usklajuje z določbami temeljnega zakona o prometnem davku. Glede na predlagani republiški zakon naj bi se neposredno uporabljale določbe temeljnega zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno (22. do 26. člen temeljnega zakona) s tem, da se z republiškim zakonom posebej določa le stopnja republiškega davka od prometa blaga na drobno ter davčne oprostitve.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe:

K 3. členu: Celoten člen naj se črta glede na to, da že predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks v 10. členu določa, da z njegovo uveljavitvijo preneha veljati zakon o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Ur. l. SRS, št. 7-37/65, 24-268/65 in št. 29-299/65).

K 4. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Predlog zakona bo obravnavan na sejah pristojnih zborov Skupščine SRS 27. decembra 1966 ter bo v primeru, če bo na teh sejah sprejet, objavljen v Uradnem listu še pred 1. januarjem 1966. Glede na povedano in zato, da bi bil uveljavljen obenem z zakonom o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1966, je bilo treba predlagano besedilo 4. člena zakonskega predloga ustrezno spremeniti.

Predstavnik Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami strinjal in so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlaganimi spremembami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbora Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 421-7/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogo OPZ — poročilo z dne 24. 12. 1965, št. 421-7/65.

PREDLOG PRIPOROČILA

za začasno financiranje strokovnega šolstva v SR Sloveniji

Skupščina SR Slovenije je na seji Republiškega zbora dne 27. decembra 1965 in na seji Gospodarskega zbora dne 28. decembra 1965 obravnavala vprašanja financiranja strokovnega šolstva. Pri tem je ugotovila pomanjkljivosti v sistemu tega financiranja, ki ponekod že ogrožajo redno delo strokovnega šolstva. Da bi se v prehodnem obdobju do uveljavitve zakona o financiranju vzgojno izobra-

ževalnih dejavnosti odpravile te pomanjkljivosti, Skupščina SR Slovenije na podlagi 136. člena ustave SR Slovenije

p r i p o r o č a

I.

Gospodarske organizacije in druge delovne organizacije, ki poslujejo kot gospodarske organizacije, naj v polni meri izpolnjujejo svoje obveznosti na področju strokovnega izobraževanja in v ta namen prispevajo tudi sredstva za financiranje strokovnega šolstva v zadostni višini. Glede na ugotovljene potrebe strokovnega šolstva bi obveznost izpolnila tista organizacija, ki bi za strokovno šolstvo namenila v letu 1966 vsaj 1 % od svojih bruto osebnih dohodkov, bodisi s prispevkom pristojnemu medobčinskemu skladu za šolstvo bodisi z neposrednim financiranjem šol svoje panoge, ki jih je organizacija obvezna financirati kot ustanovitelj ali soustanovitelj.

Gospodarske organizacije in druge delovne organizacije, ki poslujejo kot gospodarske organizacije, naj v navedenem obsegu pravočasno sklenejo ustrezne pogodbe z občinsko skupščino in s tem omogočijo enakomerno porazdelitev svojih obveznosti, ki jih imajo do strokovnega šolstva.

II.

Občinske skupščine naj skrbijo, da bodo v letu 1966 zagotovljena zadostna sredstva za delo strokovnih šol, ki se financirajo iz medobčinskih skladov, in naj po potrebi prispevajo sredstva iz svojih proračunov, če ne bi zadostovala sredstva, ki jih prispevajo gospodarske organizacije.

O B R A Z L O Ž I T E V

V skladu s 1. točko drugega odstavka 123. člena temeljnega zakona o zavodih (Uradni list SFRJ, št. 5-33/65) je letos 5. marca nehal veljati temeljni zakon o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) in določbe na njegovi podlagi izdanih predpisov. S tem je nehal veljati dosedanji način financiranja vzgojno izobraževalnih dejavnosti šol in drugih vzgojno izobraževalnih zavodov.

Komisija zvezne skupščine je pripravila osnutek predloga splošnega zakona o financiranju vzgojno izobraževalnih dejavnosti, ki je sedaj dan v javno razpravo in bo predvidoma januarja 1966 predložen zvezni skupščini. Ta zakon naj bi se začel uporabljati s 1. julijem 1966. V praksi to pomeni, da je nastala v financiranju vzgojno izobraževalnih dejavnosti pravna praznina, zato je potreben ukrep, s katerim naj se za to obdobje uredi financiranje vzgojno izobraževalnih dejavnosti. Zaradi pravne neurejenosti tega vprašanja že letos nastajajo težave, ki ovirajo redno delo šol in drugih vzgojnih izobraževalnih zavodov, zlasti pa šol druge stopnje. Če se financiranje vzgojno izobraževalnih dejavnosti pravočasno ne uredi, se bodo težave v letu 1966 še povečale.

Financiranje strokovnega šolstva je v letu 1965 naslednje:

Strokovne šole pri gospodarskih organizacijah se financirajo deloma s sredstvi iz lastne dejavnosti (70 %), deloma s sredstvi, ki jih prispevajo gospodarske

organizacije (25 %), deloma pa iz medobčinskih skladov za šolstvo (5 %), če izobražujejo strokovni kader za širše območje. Teh šol je 19 in so večinoma poklicne šole, nekaj pa je tudi tehniških šol.

Strokovne šole, ki izobražujejo strokovne kadre za določene gospodarske panoge (grafična in papirna, gozdarska, tekstilna, lesna, usnjarska in steklarska panoga), financiranje deloma ali v celoti ustrezne gospodarske organizacije, deloma pa medobčinski ali občinski sklad za šolstvo. To so tehniške in poklicne šole. Sredstva za te šole prispevajo gospodarske organizacije v skladu z medsebojnimi dogovori in s prostovoljnimi prispevki (priloga 1).

Druge šole, in sicer: tehniške, vajenske, kmetijske, šole s praktičnim poukom, ekonomske, zdravstvene, administrativne, trgovinske in gostinske, se financirajo iz medobčinskih skladov Celje, Ljubljana, Maribor in Murska Sobota. Iz teh skladov se financirajo tudi učiteljišča, 2 vzgojiteljski šoli, šola za telesno vzgojo ter gimnazije: Brežice, Celje in Maribor I. in II. Na območju bivšega okraja Koper ni medobčinskega sklada. Financiranje teh vrst šol bivšega okraja Koper je urejeno z medsebojnimi dogovori občin. Občine združujejo sredstva za financiranje teh šol v občinskih skladih Koper in Nova Gorica. Sredstva za financiranje navedenih šol prispevajo deloma občine iz svojih proračunov, deloma pa gospodarske organizacije s prostovoljnimi prispevki. Za zbiranje teh sredstev skrbijo občine.

Medtem ko je financiranje predšolskih zavodov, osnovnih šol, gimnazij in visokošolskih zavodov zadovoljivo urejeno, nastajajo pri financiranju strokovnih šol, zlasti nekaterih, težave, ki jih je treba nujno odpraviti ali pa vsaj ublažiti, da ne bo ogroženo vzgojno izobraževalno delo teh šol ali pa celo njih obstoj.

Kakor je že prikazano, je glede na način in specifično problematiko financiranje treba pri strokovnih šolah razlikovati tri skupine:

— V prvi skupini so strokovne šole pri gospodarskih organizacijah. Financiranje teh šol teče po prej omenjenem sistemu in je zadovoljivo urejeno.

— V drugi skupini so vzgojno izobraževalni zavodi, ki izobražujejo kadre za posamezne panoge gospodarstva in jih delno ali v celoti financirajo gospodarske organizacije teh panog. Pri tem načinu financiranja bi bilo treba urediti medsebojne odnose gospodarskih organizacij in vprašanje ustanoviteljstva šol ter vzpostaviti trdnejše organizacijske oblike. Skrb za izvršitev teh nalog naj bi prevzela gospodarska zbornica SRS. Te šole naj torej še naprej financirajo ustrezne gospodarske panoge, toda bolj dosledno in bolj organizirano kakor doslej.

— V tretji skupini so vse druge strokovne šole. Te šole izobražujejo kadre za razna in širša strokovna področja in imajo učence z območja republike oziroma s širših območij. Financiranje teh šol je najbolj problematično.

Za ureditev financiranja strokovnega šolstva so bila vložena že znatna prizadevanja. Zaradi tega vprašanja je predsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS pisal pismo predsednikom občinskih skupščin in večkrat sklical posvetovanja z njimi. Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je organiziral številne sestanke s predstavniki zainteresiranih organizacij in organov. O problemu je razpravljajal tudi Glavni odbor SZDL Slovenije. Finančni položaj teh šol pa je še vedno kritičen in ga je treba vsaj začasno rešiti, dokler se z zveznim in republiškim zakonom financiranje šolstva kompleksno ne uredi.

Za osnovno dejavnost vseh strokovnih šol v republiki za leto 1966 je treba zagotoviti 9787 milijonov din (odšteti so lastni in drugi dohodki šol). Izračun

potreb je izdelan na osnovi finančnih načrtov šol za leto 1965, pri čemer sta upoštevana znižanje prispevkov iz osebnega dohodka in povečanje sredstev za 20 % v primerjavi z letom 1965 (priloga 2).

Ni pričakovati, da bi občine poleg drugih obveznosti, ki jih imajo do šolstva, lahko to vsoto zagotovile iz svojih proračunskih sredstev, temveč je nujno, da celo pretežni del potreb strokovnega šolstva pokrijejo gospodarske organizacije s tem, da neposredno financirajo določene šole oziroma da prispevajo v medobčinske sklade za financiranje šolstva. Za zbiranje teh sredstev naj bi na svojem območju še naprej skrbele občinske skupščine.

Pri tem pa se je treba izogniti pomanjkljivostim, ki jih je bilo opaziti v dosedanji praksi. Predvsem so bile dosedaj gospodarske organizacije zelo različno obremenjene s financiranjem strokovnega šolstva, akcija zbiranja sredstev je bila preveč neenotna in neuskладena, tako da ni bilo mogoče ustvariti pregleda, koliko in v kakšne namene gospodarske organizacije prispevajo. Poleg tega so bili interesi posameznih občin oziroma skladov večkrat tudi nasprotni, kar je zelo negativno vplivalo na odziv pri gospodarskih organizacijah.

Glede na to, da na osnovi obstoječih predpisov republika nima pravne možnosti, da gospodarskim organizacijam predpiše obvezen prispevek za potrebe strokovnega šolstva, pa bo možno v prehodnem obdobju še vedno zajemati sredstva iz gospodarstva samo na podlagi prostovoljno sprejetih obveznosti.

Zato Izvršni svet predlaga, da Skupščina SR Slovenije, upoštevajoč perečo problematiko financiranja strokovnega šolstva, sprejme priporočilo, naj občinske skupščine in gospodarske organizacije skupno zagotovijo najnujnejša sredstva za redno delo strokovnih šol v prehodnem obdobju. Priporočilo skupščine bi bilo tudi izhodišče za širšo družbeno akcijo, s katero naj bi zagotovili ta sredstva.

V ta namen naj bi gospodarske organizacije sprejele obveznost, da bodo za financiranje strokovnega šolstva prispevale sredstva v višini najmanj 1 % bruto osebnih dohodkov. Po oceni mase sredstev za bruto osebne dohodke gospodarskih organizacij v letu 1966 bi to pomenilo okrog 7200 milijonov din (priloga 3) oziroma 52 % skupnih letnih sredstev, potrebnih za osnovno dejavnost strokovnih šol in domov za učence teh šol.

Gospodarske organizacije, ki ne financirajo ali sofinancirajo lastnih šol oziroma šol v okviru svoje panoge, naj bi ustrezni znesek prispevale pristojnemu medobčinskemu skladu, za kar bi se obvezale s pogodbo z občino.

Gospodarske organizacije, ki financirajo svoje šole oziroma šole v okviru panoge, a dajejo v ta namen manj kakor 1 % sredstev za bruto osebne dohodke, naj bi v medobčinske sklade prispevale najmanj razliko med zneskom iz 1 % bruto osebnih dohodkov in zneskom, ki ga dajejo šolam neposredno oziroma v okviru svoje panoge.

Zaradi možnosti boljšega pregleda nad dotokom sredstev iz gospodarstva in zaradi enostavnejšega poslovanja naj bi gospodarske organizacije nakazovale sredstva direktno pristojnemu medobčinskemu skladu (ne preko občinskih skladov oziroma občinskih proračunov kot je bila v večini primerov dosedanja praksa).

Preostali del sredstev za potrebe strokovnih šol, ki se financirajo ali sofinancirajo iz medobčinskega sklada, naj iz svojih proračunov zagotovijo občinske skupščine, ki so sklad ustanovile. Obveznosti do sklada in ključ za dodeljevanje sredstev skladu določijo s pogodbo.

Poleg tega naj se občinske skupščine obvežejo, da bodo skrbele za sklepanje pogodb z gospodarskimi organizacijami na svojem območju in da bodo morebitni izpad predvidenih prispevkov gospodarskih organizacij s svojega območja nadomestile s svojimi sredstvi.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog priporočila za začasno financiranje strokovnega šolstva v SR Sloveniji, katerega predlagatelj je odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Skupščine SRS.

V načelni obravnavi k predlogu priporočila ni bilo pripomb.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

a) V drugi vrsti prvega odstavka I. točke se za besedama »gospodarske organizacije« doda besedilo: »(v nadaljnjem besedilu: delovne organizacije)«.

Glede na to spremembo se besede »organizacija« v šesti in deveti vrsti prvega odstavka I. točke, »gospodarske organizacije« v četrti in peti vrsti besedila II. točke ter »Gospodarske organizacije in druge delovne organizacije, ki poslujejo kot gospodarske organizacije« nadomestijo z izrazom »delovna organizacija« oziroma »delovne organizacije«.

b) V drugi vrsti prvega odstavka I. točke se besede: »v polni meri« nadomestijo z besedami: »v celoti«.

c) V četrti vrsti prvega odstavka I. točke se besedilo »tudi sredstva za financiranje strokovnega šolstva v zadostni višini« spremeni tako, da se glasi: »tudi potrebna sredstva za financiranje strokovnega šolstva«.

Vse spremembe in dopolnitve so redakcijskega značaja.

Predstavniki Izvršnega sveta ni imel pripomb k predlaganim spremembam in dopolnitvam.

Št.: 402-34/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora — poročilo z dne 23. 12. 1965, št. 402-34/65.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine

1. člen

Prvi odstavek 3. člena zakona o mestih, ki so razdeljena na občine (Uradni list SRS, št. 11-65/64), se spremeni tako, da se glasi:

»Zadeve skupnega pomena za mesto so:

a) na področju urbanizma

— sprejemanje urbanističnega projekta za območje mesta in urbanističnega programa razvoja mesta,

- sprejemanje ureditvenih in zazidalnih načrtov za območje mesta,
- sprejemanje tehničnih predpisov za izdelavo in izvajanje urbanističnega načrta mesta,
- določanje ožjih gradbenih okolišev na območju mesta,
- zadeve vodnega gospodarstva,
- dajanje soglasja k lokacijam za pomembnejše družbene in gospodarske objekte, ki jih po vrstah objektov določi statut mesta,
- zadeve urbanistične inšpekcije v mestu;

b) na področju stanovanjsko-komunalnih zadev:

- sprejemanje dolgoročnega programa stanovanjske graditve za območje mesta,
- sprejemanje predpisov o tehničnih normah v stanovanjski graditvi,
- sprejemanje predpisov in ukrepov s področja gospodarjenja s stanovanjskimi hišami,
- sprejemanje programa komunalne graditve mesta,
- sprejemanje predpisov o urejanju in uporabi mestnega zemljišča,
- sprejemanje predpisov o tehničnih normah v komunalni graditvi,
- izvrševanje pravic in dolžnosti občinskih skupščin nasproti komunalnim delovnim organizacijam, ki imajo pomen za mesto,
- vodenje registra imen ulic in trgov;

c) na področju kulture in prosvete:

- izvrševanje pravic in dolžnosti občinskih skupščin nasproti delovnim organizacijam, ki imajo pomen za mesto in ki jih določi statut mesta,
- sprejemanje programa omrežja osnovnih šol in šol druge stopnje,
- zadeve spomeniškega varstva;

č) na področju zdravstva in socialnega varstva:

- sprejemanje predpisov in odrejanje splošnih ukrepov, ki imajo pomen za območje mesta in ki jih določi statut mesta,
- sprejemanje programa omrežja zdravstvenih in socialnih zavodov,
- izvrševanje pravic in dolžnosti občinskih skupščin nasproti zdravstvenim in socialnim zavodom, ki imajo pomen za mesto;

d) na področju trgovine in preskrbe:

- sprejemanje ukrepov na področju osnovne preskrbe mesta,
- sprejemanje predpisov o ureditvi trgov, tržnic in sejmov,
- sprejemanje predpisov o obveznem času poslovanja trgovskih, gostinskih in drugih storitvenih obratov,
- sprejemanje predpisov in ukrepov s področja nadzorstva nad cenami;

e) na področju prometa:

- sprejemanje predpisov o javnem mestnem prometu;

f) na področju notranjih zadev:

- sprejemanje predpisov o javnem redu in miru,
- sprejemanje predpisov o lokalnem prometu na javnih cestah,
- sprejemanje predpisov na področju požarne varnosti,

- opravljanje služb notranjih zadev,
- zadeve poklicne gasilske službe;

g) na področju prispevkov davkov in taks:

- sprejemanje predpisov o prispevkih za uporabo mestnega zemljišča,
- sprejemanje predpisov o prometnem davku za območje mesta,
- sprejemanje predpisov o komunalnih taksah,
- sprejemanje predpisov o družbenih prispevkih komunalnih delovnih organizacij, ki imajo pomen za mesto;

h) na področju narodne obrambe:

- zadeve s področja narodne obrambe,
- sprejemanje ukrepov ob elementarnih nesrečah.«

2. člen

4. člen se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»V zadevah iz prvega in drugega odstavka 3. člena, ki spadajo po splošni ureditvi v občinsko pristojnost, pripadajo mestnemu svetu in njegovim organom pravice in dolžnosti, ki jih imajo sicer v teh zadevah organi občin. V teh zadevah občinski organi ne morejo sprejemati predpisov oziroma opravljati zadev, ki spadajo po določbah 3. člena tega zakona v pristojnost mestnega sveta in njegovih organov.«

3. člen

7. člen se črta.

4. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Finančna sredstva za opravljanje zadev, ki so skupnega pomena za mesto, se zagotavljajo mestnemu svetu:

- iz prispevka od dohodkov občin,
- iz drugih dohodkov.

Za opravljanje zadev, ki so po tem zakonu in po statutu mesta skupnega pomena za mesto, je treba zagotoviti potrebna sredstva iz prispevka od dohodkov občin.

Iz prispevka od dohodkov občin se financira tudi opravljanje zadev iz 5. člena tega zakona, če se občinske skupščine in mestni svet tako sporazumejo.

Prispevek od dohodkov občin se obračunava od dohodkov iz tistih virov, ki po zakonu pripadajo občinskemu proračunu in so značilni predvsem za mestno območje, in sicer v odstotku, ki ga vsako leto določi mestni svet s svojim odlokom na podlagi letnega programa svojega dela ter ob upoštevanju zmožnosti in potreb občin.

Predlog odloka iz prejšnjega odstavka da mestni svet pred sprejetjem v obravnavo občinskim skupščinam na območju mesta.

Mesto lahko najema posojila.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o mestih, ki so razdeljena na občine (Uradni list SRS, št. 11-65/64), je bil sprejet v prvem letu po uveljavitvi nove ustave. Ob sprejemanju tega zakona so bila glede nekaterih vprašanj stališča neenotna, zlasti glede vprašanj, katere vrste zadev so zadeve, ki so skupnega pomena za mesto, ter glede zagotavljanja sredstev mestom.

V dosedANJI praksi so se pokazale nekatere težave pri izvajanju zakona, razvoj po uveljavitvi zakona je odprl še nove probleme. Tako se je pokazala potreba, da se sedanji zakon o mestih, ki so razdeljena na občine, spremeni predvsem v tem smislu, da se spremenijo in dopolnijo določbe o zadevah, ki so skupnega pomena za mesto (3. člen) in določbe o financiranju zadev, ki jih opravljajo organi mesta (15. člen). V tem času so bili odpravljeni okrajši in je zato potrebno, da iz zakona odpadejo določbe, ki urejajo odnose med okrajem in mestom (4. in 7. člen predloga).

V zakonskem predlogu so predvidene naslednje glavne razlike nasproti sedanjemu zakonu:

1. Zadeve, ki so skupnega pomena za mesto (1. člen predloga):

— Dodane so določbe o zadevah s področja kulture in prosvete, trgovine in preskrbe, prispevkov, davkov in taks ter narodne obrambe (točke c, d, e, h).

— Določbe o zadevah z drugih področij, ki so skupnega pomena za mesto, so samo deloma spremenjene oziroma dopolnjene, nekatere take zadeve so pa zajete z bolj precizno formulacijo.

— Za urejanje odnosov do delovnih organizacij, ki so skupnega pomena za mesto na posameznih področjih, je bila v predlogu uporabljena drugačna formulacija, kot je sedaj, namreč da izvršuje mestni svet do takih delovnih organizacij pravice in dolžnosti občinskih skupščin.

2. Financiranje mesta (4. člen predloga).

Sedanje določbe 15. člena zakona o mestih so v predlogu zakona prevzete z dvema izjemama: a) da je odpadlo pojasnjevalno naštevanje, kaj se šteje za »druge dohodke«, in b) da je v 2. odstavku (tj. v 4. odstavku 4. člena predloga) zadnji stavek črtan; to je predlagano zato, ker obstajata samo ti dve možnosti (da se ob določanju prispevka upoštevajo dohodki občin s celotnega območja občin ali pa samo s tistega dela občinskega območja, ki spada v mestni pomeij). Ti dve možnosti obstajata, če je v zakonu napisano ali ne. Praktično izvedljiva je pa samo prva možnost, ker bi bilo ugotavljanje, na katerem delu občinskega območja so nastali dohodki občine, zelo komplicirano in drago. Ker se zajemajo dohodki s celotnega območja občine, je v tem odstavku dodano, da se pri obračunavanju prispevkov upoštevajo samo tisti viri dohodkov, ki so značilni predvsem za mestno območje.

Dodana sta 2. in 3. odstavek, v katerih je določeno, katere naloge se obvezno in katere fakultativno krijejo iz prispevka od dohodkov občin.

a) Obvezno se krije iz prispevka od dohodkov občin opravljanje tistih zadev, ki so po zakonu in statutu določene kot zadeve skupnega pomena za mesto (2. odstavek).

b) Obvezno ob pogoju, če pride do sporazuma med občinami in mestnim svetom, se krije iz prispevka opravljanje zadev iz 5. člena zakona (opravljanje medobčinskih zadev na podlagi dogovora med občinami in mestnim svetom, ki pa niso zadeve skupnega pomena (3. odstavek).

Z dodanimi določbami 2. in 3. odstavka se skuša doseči, da bodo bolj precizirani in materialno zagotovljeni odnosi med mestom in občinami, da bi se odpravile določene težave, ki so obstajale v tem pogledu doslej.

3. Določbe o odnosu med mestom in okrajem so z odpravo okrajev postale brezpredmetne. To je izvedeno v 2. in 3. členu predloga. V sedanjem 12. členu naj bi pa ostal 2. odstavek, ki govori o tem, da se volijo člani mestnega sveta po načelih, ki veljajo za volitve okrajnih odbornikov. Zakon o volitvah občinskih in okrajnih odbornikov ob odpravi okrajev ni bil spremenjen in zato še vedno veljajo načela, ki so v zakonu določena za volitve okrajnih odbornikov.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine, in sicer v besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, vključno z amandmaji, ki so bili sprejeti na skupni seji odbora Republiškega zbora za organizacijsko-politična vprašanja ter odbora Organizacijsko-političnega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov dne 24. decembra 1965.

V splošni razpravi je bil predlog zakona zelo pozitivno ocenjen, saj se z njim nadalje konsolidira naš komunalni sistem na območju večjih mest. V skladu s prakso in njenimi potrebami se integrirajo kot družbene funkcije mesta nadaljnje občinske pristojnosti in službe, ki se lahko racionalno in učinkovito opravljajo na tem območju le enotno, po organu mesta kot samoupravne družbene skupnosti. Hkrati se na področju financiranja mestnih nalog s predlogom zakona določneje opredeljuje obveznost prizadetih občin, da s svojimi sredstvi prispevajo za izpolnjevanje teh, v bistvu njihovih skupnih nalog, in sicer v skladu s predpisom, ki ga sprejme mestni svet kot organ mesta. Skratka, predlog zakona nadalje razvija in utrjuje načela naše republiške ustave (115. čl.) o vsebini, organizaciji in delovanju samouprave na območju naših večjih mest.

V podrobni obravnavi sta bila predlagana amandmaja k točki g) v 1. členu in k 4. členu zakonskega predloga.

Amandma k 1. členu predloga zakona se glasi, naj se besedilo 2. in 3. alinee točke g) tega člena črta.

Predlagatelj je utemeljil zakonski predlog v tem delu tako, da je predpisovanje prometnega davka in komunalnih taks ena izmed zadev, ki so skupnega pomena za mesto, ter se glede na določbo ustave, da se skupne zadeve mesta določijo z zakonom in s statutom mesta, lahko z zakonom tudi predpisovanje davkov in taks prenese v pristojnost mestnega sveta, ker ustava v tem pogledu ne postavlja omejitve.

Zakonodajno-pravna komisija je z večino glasov zavzela stališče, da predpisovanje davkov in taks, ki so po ustavi SFRJ in zvezni zakonski ureditvi dohodki občine, ne bi bilo mogoče s predlogom zakona prenašati v pristojnost mestnega sveta. Ena izmed temeljnih samoupravnih pravic, ki jo zvezna ustava zagotavlja vsaki družbeno-politični skupnosti, je njena pravica, da si v skladu z načeli delitve po delu samostojno določa sredstva za družbene potrebe na svojem območju, in sicer iz osebnih dohodkov in iz drugih virov, ki jih določa zvezni zakon (27. čl. ustave SFRJ). V obeh primerih, navedenih v predlogu zakona, gre nesporno za dohodke občine. Glede na omenjeno ustavno načelo ko-

misija sodi, da zakon te pravice občinam na območju mesta ne bi mogel odvzeti, čeprav mestni svet opravlja določene občinske naloge, ki so za območje mesta skupne. Zakon lahko le zaveže občine, da za izpolnjevanje teh nalog prispevajo iz svojih sredstev toliko, kolikor je potrebno, kar predlog zakona v 4. členu tudi pravilno fiksira. V nasprotnem primeru bi lahko mestni svet — na katerega bi se v skladu s konceptom predlagatelja zakona končno lahko preneslo predpisovanje vseh občinskih dohodkov — predpisal prispevke, davke in takse v zelo nizkem znesku ali jih tudi sploh ne predpisal; s tem bi praktično onemogočil občinam, da pridejo do svojih sredstev oziroma bi jih postavil v položaj, da bi za izpolnjevanje mestnih nalog morale pretežno ali v celoti prispevati iz sredstev, ustvarjenih na svojem izvenmestnem območju. — V primeru iz 1. alinee točke g) 1. člena ne gre za davčne dajatve, ampak v stvari za remünaracijo komunalne priprave zemljišča oziroma komunalnih uslug. Tudi v določbi 4. alinee točke g) 1. člena ne gre za primere, ki bi bili enake vrste kot so navedeni v 2. in 3. alineji točke g) v 1. členu; ta pravica je že po dosedanji zakonski ureditvi pripadala mestnemu svetu.

Ločeno manjšinsko mnenje, izraženo z zakonodajno-pravni komisij, je v celoti sprejelo zgoraj navedene razloge predlagatelja zakona.

Predlagatelj zakona ni sprejel amandmaja zakonodajno-pravne komisije.

Amandma zakonodajno-pravne komisije k 4. členu zakonskega predloga se glasi:

— Prvi odstavek novega besedila 15. člena zakona se črta.

V drugem odstavku se besedilo: »je treba zagotoviti« nadomesti z besedilom: »se zagotavljajo«.

Med predzadnji in zadnji odstavek se vstavi nov odstavek z naslednjim besedilom: »Poleg dohodkov iz prvega odstavka ima mestni svet za opravljanje svojih nalog lahko tudi druge dohodke.« —

S predlagano spremembo se financiranje mestnega sveta določneje spravlja v sklad z njegovo funkcijo kot organa mesta, ki opravlja skupne občinske naloge in službe za mestno območje.

Predlagatelj zakona je navedeni amandma k 4. členu sprejel in je tako postal sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija je mnenja, da je predlog zakona, skupno s predlaganimi amandmaji, v skladu z ustavo in s pravnim sistemom, ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 015-1/65

Ljubljana, 25. 12. 1965

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora in odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora sta na skupni seji 24. 12. 1965 obravnavala in sklepala o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi, v kateri so sodelovali tudi predstavniki občinskih skupščin ter mestnih svetov Ljubljane in Maribora, sta odbora ugotovila, da predstavlja predloženi zakonski predlog podlago za ureditev nekaterih vprašanj v mestih, razdeljenih na občine. Že ob sprejemanju zakona o mestih, ki so raz-

deljena na občine, so se pojavila neenotna stališča predvsem glede tega, katere so tiste zadeve, ki so skupnega pomena za mesto in pa vprašanje zagotovitve sredstev mestom. Odbora sta ugotovila, da vloga mestnega sveta nikoli ni bila sporna, saj je jasno, da opravlja v bistvu le zadeve, ki jih ustava in zakoni dajejo v pristojnost občinam. Predloženi zakonski predlog, ki temelji na izkušnjah v praksi, pa rešuje predvsem čestokrat sporno vprašanje skupnih zadev, ki so pomembne za mesto in pa vprašanje financiranja mestnega sveta. Prav zaradi tega sta v predlaganem zakonskem predlogu pomembna predvsem 1. člen, ki obravnava zadeve skupnega pomena za mesto in pa 4. člen, ki uravnava financiranje mestnega sveta. Ostale spremembe zakonskega predloga so večinoma pravno-tehnične značaja.

V razpravi so se pojavili pomisleki glede nekaterih določb predlaganega zakona. S tem v zvezi je bilo izraženo mnenje, da zakonski predlog ureja predvsem vprašanja Ljubljane, medtem ko so v Mariboru ta vprašanja že dosedaj reševali s statutom. Posebej je bilo poudarjeno, da se pojavlja največja težava pri tem, da območje mesta ne zajema tudi območja posameznih mestnih občin. Gre tedaj za mestno in nemestno območje, za vsako posebej pa je treba sprejemati različne predpise oziroma vsaj po ločenih postopkih. Zaradi tega so nekateri prisotni predlagali, da bi se tem težavam izognili tako, da bi pristojnost mestnega sveta razširili na celotno območje vseh mestnih občin. Odbora sta ugotovila, da pravnih razlogov zoper tako rešitev sicer ni, so pa drugi, ki taki rešitvi tega vprašanja nasprotujejo. Predvsem bi v tem primeru prišla pod pristojnost mestnega sveta tudi naselja, ki so daleč izven mesta in ki nimajo z mestno problematiko praktično nobene zveze.

Po drugem predlogu pa naj bi se dvojnemu reševanju posameznih zadev izognili tako, da bi z zakonom določili, za katere zadeve izven mestnega območja je pristojen mestni svet na podlagi medobčinskega sodelovanja. Tudi taka rešitev ni mogoča, ker po mnenju odborov ni mogoče z zakonom zavezati občine na medobčinsko sodelovanje, ker predstavlja to poseg v njihove ustavno zajamčene samoupravne pravice.

Spričo tega sta odbora zakonski predlog v načelu sprejela, kot je predložen, v obravnavi o podrobnostih pa sta sprejela sledeče spremembe in dopolnitve k posameznim členom:

K 1. členu: V prvi in drugi alineji pod točko a) se pred besedo »sprejemanje« vstavita še besedi »pripravljanje in«.

Sprememba je potrebna zaradi tega, da se zagotovi enotnejša politika na področju urbanizma v mestu in da mestni svet skrbi tudi za pripravo urbanističnih projektov ter ureditvenih in zazidalnih načrtov, ne pa zgolj za sprejemanje teh aktov.

Predstavniki Izvršnega sveta je predlagani amandma sprejel in je tako postal sestavni del zakonskega predloga.

K 1. členu: Zadnja alineja pod točko b) se spremeni tako, da se glasi:
»Imenovanje ulic in trgov ter vodenje registra;«

Odbora sta bila mnenja, da je takšna formulacija primernejša, ker se s tem, da se prepusti mestnemu svetu tudi imenovanje ulic in trgov, zanesljiveje izognemo morebitnemu dupliranju imen posameznih ulic ali trgov, pa tudi ponostavlja postopek.

Predstavniki Izvršnega sveta si je pridržal pravico izjave o predlagani spremembi zakonskega predloga.

Odbora predlagata Republiškemu zboru oziroma Organizacijsko-političnemu zboru, da predlagani zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine, sprejmeta, skupaj s sprejetimi amandmaji.

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora je za poročevalca določil poslanca Mirka Remca.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je za poročevalca določil Toneta Delaka.

PREDLOG ZAKONA

o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš

I. Splošne določbe

1. člen

Nosilci stanovanjske pravice (v nadaljnjem besedilu: stanovalci) uresničujejo pravice in dolžnosti pri upravljanju stanovanjskih hiš v družbeni lastni (v nadaljnjem besedilu: stanovanjske hiše) neposredno ali po svojih organih, ki jih sami volijo. Ti organi so stanovalcem odgovorni za svoje delo.

2. člen

Za posredovanje in določanje v sporih med stanovalci in organizacijo za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami (v nadaljnjem besedilu: stanovanjsko podjetje) občinska skupščina na seji (varianta: stanovanjsko podjetje v skladu s statutom) ustanovi eno ali več stanovanjskih arbitraž.

3. člen

Da se zagotovijo pogoji za nemoteno uporabo stanovanjskih hiš in stanovanj in določijo obveznosti, ki jih imajo stanovalci kot uporabniki stanovanj, predpiše občinska skupščina za stanovanjske hiše hišni red.

II. Pravice in dolžnosti stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš

1. Zbor stanovalcev

4. člen

Zbor stanovalcev sestavljajo vsi stanovalci stanovanjske hiše.

5. člen

Zbor stanovalcev opravlja tele zadeve:

- voli in odpokliče hišni svet in posamezne njegove člane;
- voli predstavnike stanovanjske hiše v skupščino stanovalcev;
- sprejema natančnejša pravila o izvrševanju hišnega reda;
- določa program za tekoče vzdrževanje stanovanjske hiše;

— sprejema predračun in zaključni račun dohodkov in izdatkov tekočega vzdrževanja;

— obravnava poročilo o poslovanju hišnega sveta in odloča o njem;

— odloča o prenosu tekočega vzdrževanja hiše na stanovanjsko podjetje;

— odloča o vprašanjih v zvezi s stanovanjsko hišo, ki mu jih predloži hišni svet;

— odloča, da bodo stanovalci posebej krili stroške s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše, ki jih ni mogoče poravnati v mejah sredstev, namenjenih za tekoče vzdrževanje stanovanjske hiše; za to odločitev je potrebna tričetrtska večina glasov;

— obravnava letno poročilo stanovanjskega podjetja in daje mnenje k poročilu.

6. člen

Hišni svet skliče zbor stanovalcev najmanj enkrat letno, in sicer najpozneje do konca februarja; sklicati ga mora tudi, kadar to zahteva najmanj tretjina stanovalcev hiše.

2. Hišni svet

7. člen

Vsaka stanovanjska hiša, ki ima pet ali več stanovanj, ima hišni svet.

V stanovanjskih hišah, ki imajo manj kot pet stanovanj, opravljajo pravice in dolžnosti hišnega sveta vsi stanovalci.

Več stanovanjskih hiš ima lahko skupen hišni svet, če se s tem strinja večina stanovalcev vsake posamezne stanovanjske hiše.

8. člen

Hišni svet opravlja zlasti tele zadeve:

1. skrbi za tekoče vzdrževanje stanovanjske hiše ter skupnih prostorov in naprav v hiši ter za to, da stanovalci vzdržujejo in uporabljajo stanovanja v skladu s predpisi, normativi ter s hišnim redom in sklepi hišnega sveta;

2. predlaga zboru stanovalcev letni program za tekoče vzdrževanje stanovanjske hiše, predračun dohodkov in izdatkov stanovanjske hiše in zaključni račun stroškov tekočega vzdrževanja;

3. odloča v mejah letnega programa in predračuna o tekočem vzdrževanju in o drugih vprašanjih, ki so v zvezi s tekočim vzdrževanjem;

4. obvešča stanovanjsko podjetje o potrebi po izvrstitvi investicijskih vzdrževalnih popravil stanovanjske hiše ter skupnih delov in naprav v stanovanjski hiši;

5. sklepa pogodbo s stanovanjskim podjetjem o prenosu tekočega vzdrževanja hiše na stanovanjsko podjetje;

6. odloča o tem, ali se sporno vprašanje predloži v rešitev stanovanjski arbitraži in vloži tožba zoper odločbo stanovanjske arbitraže, razen v primerih, ko gre za sporna vprašanja, ki se tičejo posameznih stanovalcev;

7. skrbi za smotrno uporabo stanovanjske hiše in za urejanje stavbnega zemljišča, na katerem je hiša;

8. določa način uporabe skupnih prostorov in naprav v stanovanjski hiši (kopalnice, pralnice, sušilnice, centralna kurjava in podobno) in o povračilu

posebnih stroškov, ki so zvezani s tako uporabo, ter o porazdelitvi stroškov za vodo, odvoz smeti in podobnih skupnih stroškov, za katerih plačilo je obvezana hiša;

9. opravlja finančno poslovanje v zvezi s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše;

10. opravlja druge zadeve, ki mu jih nalagajo zakon in drugi predpisi v zvezi s tekočim vzdrževanjem stanovanjskih hiš in stanovanj.

9. člen

Hišni svet ima najmanj tri člane.

Hišni svet se voli za dobo dveh let.

10. člen

Člani hišnega sveta izvolijo izmed sebe predsednika hišnega sveta in njegovega namestnika.

Predsednik hišnega sveta sklicuje seje hišnega sveta, vodi njegovo delo na sejah in predstavlja hišni svet.

Hišni svet pisмено sporoči stanovanjskemu podjetju imena predsednika hišnega sveta in njegovega namestnika, ki ju je izvolil.

11. člen

V začetku vsakega koledarskega leta poda hišni svet zboru stanovalcev poročilo o svojem delu v preteklem letu.

12. člen

Če hišni svet ni izvoljen ali ne opravlja zadovoljivo svojih nalog, opravlja stanovanjsko podjetje v njegovem imenu nujne zadeve v breme sredstev, ki jih ima na voljo stanovanjska hiša za tekoče vzdrževanje, in sicer dotlej, dokler ne začne hišni svet opravljati svojih nalog.

Odločbo o prenosu nalog na stanovanjsko podjetje izda za stanovanjske zadeve pristojni upravni organ občinske skupščine.

Zoper odločbo po prejšnjem odstavku ima hišni svet pravico pritožbe v 15 dneh od vročitve odločbe na Republiški sekretariat za urbanizem. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

3. Skupščina stanovalcev

13. člen

Za uresničevanje pravic stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš v zadevah posebnega družbenega pomena in za obravnavanje drugih vprašanj s področja gospodarjenja s stanovanjskimi hišami se v skladu s statutom stanovanjskega podjetja oblikuje skupščina stanovalcev ali več skupščin stanovalcev za posamezna območja.

Skupščino stanovalcev sestavljajo delegati stanovalcev v stanovanjskih hišah, s katerimi gospodari stanovanjsko podjetje.

Delegati stanovalcev v skupščino volijo zbori stanovalcev za dobo dveh let.

Skupščina stanovalcev:

14. člen

1. voli in odpokliče predstavnike stanovalcev v delavski svet stanovanjskega podjetja; če je več skupščin stanovalcev, voli vsaka skupščina stanovalcev toliko predstavnikov stanovalcev, kot je določeno v statutu stanovanjskega podjetja;

2. daje predstavnikom stanovalcev v delavskem svetu stanovanjskega podjetja smernice za soodločanje v zadevah iz drugega odstavka 39. člena temeljnega zakona o gospodarskem poslovanju (gospodarjenju) s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini (Uradni list SFRJ, št. 35-611/65 — v nadaljnjem besedilu: temeljni zakon);

3. imenuje dva člana stanovanjske arbitraže kot predstavnika stanovalcev;

4. obravnava poročila o delu stanovanjskega podjetja in daje k tem poročilom svoje pripombe, mnenja in predloge;

5. obravnava splošno problematiko stanovanjskega gospodarstva in seznanja s svojimi stališči stanovalce, krajevno skupnost, občinsko skupščino in druge organe.

Skupščina stanovalcev opravlja tudi druge zadeve v zvezi z gospodarjenjem s stanovanjskimi hišami, ki jih določajo zakon in drugi predpisi.

15. člen

Skupščino stanovalcev sklicuje stanovanjsko podjetje po potrebi, najmanj pa enkrat na leto.

Skupščino stanovalcev lahko skliče tudi ena petina zborov stanovalcev ali občinska skupščina.

Skupščino vodi delovno predsedstvo, ki ga izvoli skupščina izmed sebe.

4. Skupne določbe

16. člen

Zbori stanovalcev, hišni sveti in skupščine stanovalcev vodijo zapisnik o svojem delu na sejah.

Zakonitost dela zborov stanovalcev in hišnih svetov nadzoruje za stanovanjske zadeve pristojni občinski upravni organ.

17. člen

Občinska skupščina predpiše natančnejše določbe o delu zbora stanovalcev, hišnega sveta in skupščine stanovalcev.

III. Sodelovanje predstavnikov stanovalcev in ustanoviteljev v delavskem svetu stanovanjskega podjetja

18. člen

V zadevah posebnega družbenega pomena (drugi odstavek 39. člena temeljnega zakona) soodločajo predstavniki stanovalcev in ustanoviteljev skupaj s člani delavskega sveta stanovanjskega podjetja.

19. člen

Število predstavnikov stanovalcev in predstavnikov ustanoviteljev ter način in postopek za soodločanje o zadevah posebnega družbenega pomena ureja statut stanovanjskega podjetja.

Skupno število predstavnikov stanovalcev in predstavnikov ustanoviteljev ne more biti manjše od števila članov delavskega sveta stanovanjskega podjetja.

Če je ustanoviteljev več kot imajo po statutu svojih predstavnikov, določijo ustanovitelji sporazumno svoje predstavnike.

20. člen

Za akte organov upravljanja stanovanjskega podjetja o spremembi dejavnosti ali sedeža, o spojitvi, pripojitvi ali razdelitvi stanovanjskega podjetja ter o izločitvi enot iz sestava stanovanjskega podjetja je potrebno soglasje občinske skupščine tiste občine, na katere območju je sedež podjetja, oziroma organa, ki ga določi skupščina.

21. člen

O zadevah posebnega družbenega pomena lahko delavski svet stanovanjskega podjetja odloča samo, če je na seji navzočih večina vseh članov delavskega sveta, ki jih je izvolila delavna skupnost podjetja in večina skupnega števila predstavnikov stanovalcev in ustanoviteljev.

Na zahtevo najmanj polovice predstavnikov stanovalcev in ustanoviteljev glasujejo pri odločanju o posameznem vprašanju posebej člani delavskega sveta, ki jih je izvolila delovna skupnost podjetja, ter posebej predstavniki stanovalcev in ustanoviteljev. V takem primeru je sklep sprejet, če je zanj glasovala večina enih in drugih članov delavskega sveta.

22. člen

Če v primerih iz drugega odstavka prejšnjega člena odločitev ne more biti sprejeta, se sestavi skupna komisija, v katero izvoli enako število članov ena in druga skupina članov delavskega sveta. Predlog, ki ga sprejme večina članov, predloži skupna komisija v odločitev delavskemu svetu.

Če v skupni komisiji iz prejšnjega odstavka ni dosežen večinski sklep ali če predlog skupne komisije na seji delavskega sveta ni sprejet, se sestavi nova skupna komisija, tako kot je določeno v prejšnjem odstavku, predstavnike te komisije pa imenuje občinska skupščina ali organ, ki ga ona določi. Določitev te komisije, ki je sprejeta z večino glasov vseh članov, je dokončna.

IV. Prehodne in končne določbe

23. člen

Z aktom o ustanovitvi stanovanjskega podjetja se, za čas do sprejetja statuta, določi skupno število članov delavskega sveta, koliko članov izvoli delovna skupnost podjetja, koliko predstavnikov izvolijo stanovalci in koliko predstavnikov ustanovitelji.

Predsednik občinske skupščine skliče začasno skupščino stanovalcev za izvolitev predstavnikov stanovalcev v delavski svet stanovanjskega podjetja.

24. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Določbe tega zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš se uporabljajo od 1. januarja 1966.

O B R A Z L O Ž I T E V

V okviru izvajanja gospodarske reforme in ukrepov Zvezne skupščine v juliju tega leta so bili izdani štirje zakoni iz stanovanjskega gospodarstva, in sicer: temeljni zakon o ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov, zakon o prenehanju veljavnosti zakona o financiranju gradnje stanovanj, temeljni zakon o gospodarskem poslovanju (gospodarjenju) s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini in zakon o izločanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Ti zakoni regulirajo v skladu z načeli, ki jih je postavila resolucija o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva vprašanja in odnose s področja upravljanja in gospodarjenja s stanovanjskim skladom ter financiranja razširjene reprodukcije, kar vse je pravni temelj za izvajanje omenjene reforme na tem področju.

Temeljni zakon o gospodarskem poslovanju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini ureja tale temeljna vprašanja:

— s stanovanjskimi hišami upravljajo stanovalci in posebne organizacije za gospodarjenje;

— stanovanjska hiša postane del enotnega stanovanjskega gospodarstva, za katero se uporabljajo predpisi, ki veljajo za osnovna sredstva podjetij;

— organizacija za gospodarjenje mora skrbeti za investicijsko in tekoče vzdrževanje hiš, če ji to poverijo stanovalci, pa lahko vrši tudi tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav v hiši in tekoče vzdrževanje posameznih stanovanj;

— stanarina je temeljni činitelj ne samo v sferi vzdrževanja in enostavne reprodukcije, marveč tudi na področju nadaljnjega razvoja stanovanjskega gospodarstva. Stanarina postaja pogodbeni kategorija in ni odvisna samo od vrednosti hiše, marveč tudi od drugih okoliščin (posebna kvaliteta stanovanja, funkcionalnost stanovanja itd.).

Temeljni zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini pooblašča občinske skupščine, da s svojimi predpisi bolj nadrobno uredijo omenjena vprašanja, da bi se tako zagotovila kar najbolj učinkovita uresničitev stanovanjske reforme. Medtem pa je celoten kompleks vprašanj v zvezi z organi, po katerih stanovalci uresničujejo svoje pravice pri upravljanju s stanovanjskimi hišami, ostal v celoti pravno neurejen, zato je treba ta vprašanja urediti z republiškim zakonom. Tem bolj je to potrebno tudi zato, ker po omenjenem temeljnem zakonu z dne 31. 12. 1965 prenehajo določbe zakona o stanovanjskih razmerjih, s katerimi so ta vprašanja pravno urejena.

Predlog zakona ureja vprašanje zbora stanovalcev in hišnega sveta ter njune pravice in dolžnosti, upoštevajoč nov položaj hišnega sveta v odnosu na hišo, ki glede na novi sistem izgubi lastnost pravne osebe. Predlog uvaja tudi skupščino stanovalcev, ki jo sestavljajo delegirani predstavniki zborov stanovalcev. Tako formirana skupščina stanovalcev voli predstavnike stanovalcev v delavski svet stanovanjskega podjetja ter daje predstavnikom stanovalcev smernice za

njihovo delo v delavskem svetu. Skupščina obravnava tudi poročilo o delu stanovanjskega podjetja in splošno problematiko stanovanjskega gospodarstva ter v sistemu samoupravljanja s stanovanjskimi hišami postaja močan faktor javnosti.

V vprašanjih, ki so posebnega družbenega pomena, sodelujejo predstavniki stanovalcev in ustanoviteljev v delavskem svetu stanovanjskega podjetja. Predlog zakona daje osnovne norme za reguliranje odnošajev med sodelujočimi, zlasti tudi uvaja mehanizem za rešitev medsebojnih nesporazumov med predstavniki stanovalcev in ustanoviteljev z ene strani ter predstavniki delavskega sveta, ki jih voli delovna skupnost stanovanjskega podjetja.

Predlog zakona pooblašča občinske skupščine, da s svojimi predpisi natančneje uredijo delo zborov stanovalcev, hišnih svetov in skupščine stanovalcev. V skladu s temeljnim zakonom pa bodo vprašanja sodelovanja stanovalcev pri upravljanju stanovanjskega podjetja urejena s statutom stanovanjskega podjetja.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 18. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, ki ga je Skupščini SRS predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je komisija razpravljala o vprašanju, ali je na področju gospodarjenja s stanovanjskimi hišami, glede na našo obstoječo ustavno in zakonsko ureditev, možna intervencija republike v obliki posebnega republiškega zakona in ali je ta z gledišča pravnega sistema potrebna. Po zvezni (99. člen) in naši republiški ustavi (92. člen) namreč občina v skladu z zakonom, neposredno izvršuje funkcije družbene skupnosti glede urejanja in uporabe zemljišč in dobrin v splošni rabi, graditve in uporabe stanovanjskih in komunalnih odnosov. Ne glede na to določbo, da občina izvršuje regulatorne funkcije na navedenih področjih »v skladu z zakonom«, se pravi v okviru, ki ga določa zakon, je zvezni temeljni zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami upravičeno posegel v to materijo s tem, da je v skladu s funkcijo federacije uredil tiste odnose, ki so pomembni za enotnost samega sistema na tem področju (2. točka 161. člena ustave SFRJ). V skladu z zgoraj omenjeno določbo zvezne ustave (92. člen) je zvezni zakon neposredno usmerjen na občine in njene predpise ter na statut stanovanjskega podjetja. Določbe zveznega zakona bi bilo tako, v načelu, mogoče izvajati neposredno, ne da bi bil izdan republiški zakon.

Po mnenju zakonodajno-pravne komisije pa je vendar potrebno in možno z republiškim zakonom nadomestiti praznino, ki je nastala z razveljavitvijo določb 62. do 120. člena zveznega zakona o stanovanjskih razmerjih (49. člen zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini), ki je v tem delu urejal zlasti pravice in dolžnosti stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš v družbeni lastnini. Prav to praznino izpopolnjuje zakonski predlog. Svoje stališče o tem, da je republiški zakon, kakršen je predlagan, na tem področju možen, opira zakonodajno-pravna komisija na določbo ustave SFRJ (108. člen), po kateri se v republiki opravljajo zadeve skupnega pomena za republiko, z izjemo tistih, ki so po zvezni ustavi pravica in dolžnost federacije, ter s tem v zvezi na določbo ustave SR Slovenije (123. člen), po kateri republika ureja v mejah republiške pristojnosti z zakoni in drugimi predpisi vprašanja,

ki imajo splošen pomen za republiko. Ker gre v danem primeru prav za takšno vprašanje, ki ima splošen pomen za republiko, in so se določbe zakonskega predloga omejile na okvir, da v tem delu izpopolnijo ureditev enotnega sistema pravic stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš na območju naše republike, ni prizadeta pravica občine, da v skladu z »zakonom« (se pravi tudi z republiškim zakonom) s svojimi samostojnimi predpisi ureja področje gospodarjenja s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini na svojem območju.

Komisija je nadalje ugotovila, da so s predlaganim zakonom v mejah določb temeljnega zakona o gospodarskem poslovanju (gospodarjenju) s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini, pravilno maksimalno izkoriščene možnosti, da se stanovalcem oziroma hišnim svetom, ki so se v naši republici do sedaj močno uveljavili, ohrani čim večji obseg pravic pri upravljanju in gospodarjenju s stanovanjskimi hišami. Vloga stanovalcev pri izvrševanju teh pravic je, poleg zastopstva v delavskem svetu stanovanjskega podjetja, ustrezno poudarjena tudi z institucijo na novo uvedene skupščine stanovalcev.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K n a s l o v u I. p o g l a v j a : Naslov se spremeni tako, da se glasi:

»I. Splošna določba«.

K 2. in 3. členu : Varianta v drugem členu se črta.

2. in 3. člen se uvrstita za dosedanji 22. člen zakonskega predloga kot novo IV. poglavje z naslovom: »IV. Posebne določbe« ter postaneta nov 21. in 22. člen.

V tej zvezi se členi 4 do 22 zakonskega predloga prenumerirajo v 2. do 20. člen.

Po mnenju komisije ustanovitev arbitraže, katere sestavo določa 45. člen temeljnega zakona, ne bi mogla biti prepuščena stanovanjskemu podjetju, ker gre v tem primeru za posredovanje in odločanje v medsebojnih sporih med stanovalci in stanovanjskim podjetjem oziroma njihovimi interesi.

Materija 2. in 3. člena po svoji vsebini predstavlja posebne določbe ter zato ne spada v poglavje splošnih določb. Po predlogu komisije naj se zato materija teh dveh členov uvrsti kot posebno poglavje pred prehodne in končne določbe predlaganega zakona.

K n a s l o v u II. p o g l a v j e : Naslov se spremeni tako, da se glasi:

»II. Pravice in dolžnosti stanovalcev«.

Prvotni naslov II. poglavja v celoti ponavlja naslov predlaganega zakona. Ker je splošna opredelitev materije predlaganega zakona podana že v njegovem naslovu, naj se zato naslov poglavja ustrezno omeji.

K 5. členu :

a) V besedilu 8. alinee se besede »odloča o vprašanjih« nadomestijo z besedami »odloča o drugih vprašanjih«.

b) V besedilu 9. alinee se v 4. vrsti črta besedilo »za to določitev je potrebna tričetrtinska večina glasov«.

Dopolnitev 8. alinee je potrebna zaradi jasnosti predlagane določbe. Določbo 8. alinee bi bilo namreč mogoče razumeti tudi v tem smislu, da so v njej obsežena lahko tudi vprašanja, ki se nanašajo na zadeve iz poprejšnjih sedmih alinej, oziroma vprašanja, ki sicer ne bi spadala v delovno področje zbora stanovalcev. S predlagano dopolnitvijo je jasno povedano, da gre za druga vprašanja iz delovnega področja hišnega sveta, ki jih ta predloži zboru stanovalcev poleg zadev, navedenih v ostalem besedilu tega člena, in o katerem je, enako kot o prejšnjih, pristojen odločati zbor stanovalcev.

Predpisovanje tričetrtinske večine za odločanje v 9. alineji tega člena po mnenju komisije ni v skladu z določbo drugega odstavka 15. člena temeljnega zakona. Slednja namreč določa, da »stanovalci lahko sporazumno odločijo«, da bodo izven stanarine krili stroške s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše, ki jih ni mogoče poravnati v mejah sredstev, namenjenih za tekoče vzdrževanje stanovanjske hiše. Sporazumna odločitev je tako že po zveznem zakonu v celoti prepuščena stanovalcem samim, ki samostojno odločajo tudi o obliki navedenega sporazuma, se pravi, lahko zahtevajo tudi manjšo ali pa večjo kot tričetrtinsko kvalificirano večino. Glede na to republiški zakon ne bi mogel obvezno določati, da je za tak sporazum potrebna odločitev treh četrtin stanovalcev.

K 8. členu: V 9. točki se pika na koncu besedila nadomesti z vejico ter se doda besedilo, »če tega ne prepusti stanovanjskemu podjetju;«.

Po mnenju komisije ni mogoče predpisovati kot edino možno rešitev, da hišni svet sam opravlja finančno poslovanje v zvezi s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše. Glede na intencije temeljnega zakona, ki v 14. in 30. členu predvideva, da stanovalci lahko poverijo posamezne zadeve v zvezi s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše organizaciji za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami, je treba dopustiti možnost, da hišni svet opravljanje finančnega poslovanja v zvezi s tekočim vzdrževanjem stanovanjske hiše prepusti stanovanjskemu podjetju.

K 17. členu: V prvi vrsti se med besedi »skupščina« in »predpiše« vstavita besedi »po potrebi«.

Pristojnost občinske skupščine, da predpiše natančnejše določbe o delu zbora stanovalcev hišnega sveta in skupščine stanovalcev, po mnenju komisije ne bi mogla biti določena kot pravica in hkrati tudi kot dolžnost. S tako določbo, ki objektivno zmanjšuje pravice stanovalcev, gre predlog zakona mimo tega, da dejanske okoliščine in že ustaljena praksa verjetno ne bodo povsod terjale takega obveznega reguliranja navedenih vprašanj. Zato naj se prepusti oceni občinske skupščine, ali je izdaja takšnega predpisa konkretno potrebna.

K 19. členu: Na koncu besedila drugega odstavka se pika nadomesti z vejico ter doda besedilo: »ki jih je izvolila delovna skupnost podjetja«.

Dopolnitev je potrebna zaradi jasnosti določbe in njene skladnosti z določbami 21., 22. in 23. člena zakonskega predloga.

K 22. členu:

a) V četrti vrsti drugega odstavka se beseda »predstavnik« nadomesti z besedo »predsednik«;

b) v peti vrsti drugega odstavka se beseda »Določitev« nadomesti z besedo »Odločitev«.

Obe spremembi sta redakcijskega značaja.

K naslovu IV. poglavja: Zaradi uvrstitve novega IV. poglavja (prejšnji 2. in 3. člen zakonskega predloga) se dosedanje IV. poglavje prenumerira v V. poglavje.

K 24. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Ker bo zakon, če bo v Skupščini sprejet, lahko objavljen v Uradnem listu SRS tik pred 1. januarjem 1966, ni več potrebno, da se določi veljavnost za naslednji dan po objavi ter da se posebej predvidi uporaba zakona od 1. januarja 1966.

Predstavnik Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami in dopolnitvami strinjal ter so tako postale sestavni del zakonskega predloga; pridržal si je le izjavo o amandmaju k 9. alineji 5. člena zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbornica Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 36-33/65

Ljubljana, 18. 12. 1965

Odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve RZ je na 17. seji, dne 20. 12. 1965 razpravljal in sklepal o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Razprava o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš je nadaljevanje razprave o zakonskem predlogu o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami, ki ga je Izvršni svet umaknil.

Osnovni namen zakonskega predloga je, da se zaščitijo pravice stanovalcev, da se razmejijo pravice in dolžnosti pri upravljanju med stanovalci in stanovanjskimi podjetji in da se ohranijo izkušnje, iniciativa in dobri rezultati dela, ki so jih doslej imeli hišni sveti. Zakonski predlog izkorišča vse možnosti, ki mu jih daje temeljni zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini, glede pravic in dolžnosti stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, pri tem pa ne krni pravic občin, da te z lastno zakonodajo natančneje uredi to materijo.

Zakonski predlog urejuje le del stanovanjske problematike, ki se pojavlja ob stanovanjski reformi. Zato naj predlagatelj zakonskega predloga v svojem ekspezeju poda kompleksno problematiko stanovanjskega gospodarstva.

V obravnavi posameznih členov je odbor proučil amandmaje zakonodajno-pravne komisije k naslovu I. poglavja, k 2. in 3. členu, k naslovu II. poglavja, k 5., 8., 17., 19. in 22. členu, k naslovu IV. poglavja ter k 24. členu.

Odbor je sprejel vse amandmaje zakonodajno-pravne komisije.

Predstavnik Izvršnega sveta je sprejel tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k 5. členu 9. alineja, za katerega si je na seji zakonodajno-pravne komisije pridržal pravico odločitve. Člani odbora so pri obravnavi tega amandmaja zavzeli stališče, da za odločitve glede kritja stroškov, ki jih morajo plačati stanovalci sami, ni potrebna tričetrtinska večina. Ta odločitev je utemeljena s tem, ker občinski odloki taksativno naštevajo, kaj spada v tekoče vzdrževanje skupnih naprav in prostorov. V teh postavkah pa so zajeta samo tista vzdrževalna dela, ki so nujna, da se hiša redno vzdržuje. Odbor je sprejel še te dopolnitve:

k 5. členu: v drugi alineji se beseda »predstavnik« nadomesti z besedo »delegate«.

Sprememba je redakcijskega značaja, ker 13. člen drugi odstavek določa, da skupščino stanovalcev sestavljajo delegati in ne predstavniki stanovalcev.

k 12. členu: v tretjem odstavku prva vrsta se za besedama »hišni svet« vstavi besedilo », če pa hišni svet ni ustanovljen, vsak stanovalec...«

Dopolnitev je potrebna za tiste primere, ko hišni svet ni bil izvoljen. Dopolnilo je v skladu z določili zakona o stanovanjskih razmerjih.

Predstavnik Izvršnega sveta se je z amandmaji strinjal in so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da ob upoštevanju amandmajev sprejme predlog zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš.

Za svojega poročevalca je odbor določil poslanko Lojzko Doltar.

Št.: 36-33/65

Ljubljana, 21. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na seji dne 23. decembra 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da predlog zakona ureja vprašanja pravic in dolžnosti stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, katera niso urejena v temeljnem zakonu o gospodarskem poslovanju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini. Urediti je zlasti potrebno vprašanja v zvezi z organi, po katerih stanovalci urejajo svoje pravice pri upravljanju s stanovanjskimi hišami, zlasti še zato, ker jih temeljni zakon razveljavlja in bi bila tako ta vprašanja pravno neurejena.

V predlogu zakona so zato urejena vprašanja zbora stanovalcev in hišnega sveta, njune pravice in dolžnosti, skupščine stanovalcev ter volitve predstavnika stanovalcev v delavski svet stanovanjskega podjetja. Ta vprašanja so enotnega pomena za republiko in se zato urejajo z republiškim zakonom, občinske skupščine pa bodo s svojimi predpisi podrobneje uredile delo zbora stanovalcev, hišnega sveta in skupščine stanovalcev. Vprašanja sodelovanja stanovalcev pri upravljanju stanovanjskega podjetja pa bodo urejena s statutom stanovanjskega podjetja.

Po tej razpravi je odbor predlog zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš v načelu sprejel.

V podrobni obravnavi je odbor obravnaval zakonski predlog skupaj z amandmaji, ki jih je dala zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije in sicer: k naslovu prvega poglavja, k 2. in 3. členu, k naslovu drugega poglavja, k 5., 8., 17., 19., 22. členu, k naslovu četrtega poglavja in k 24. členu. Predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je predlagane spremembe in dopolnitve sprejel, pridržal si je le izjavo o amandmaju k 9. alineji 5. člena zakonskega predloga. Ta amandma pa je sprejel na seji odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve Republiškega zbora, dne 20. 12. 1965. Odbor je obravnaval tudi spremembe in dopolnitve, ki jih je dal odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve Republiškega zbora, in sicer:

k 5. členu: v drugi alineji se beseda »predstavnike« nadomesti z besedo »delegate«.

Sprememba je redakcijskega značaja, ker 13. člen drugi odstavek določa, da skupščino stanovalcev sestavljajo delegati in ne predstavniki stanovalcev.

K 12. členu: v tretjem odstavku prva vrsta se za besedama »hišni svet« vstavi besedilo », če pa hišni svet ni ustanovljen, vsak stanovalec...«

Dopolnitev je potrebna za tiste primere, ko hišni svet ni bil izvoljen. Dopolnilo je v skladu z določili zakona o stanovanjskih razmerjih.

Tudi s temi amandmaji se je predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije strinjal in so tako postali skupaj s predlaganimi spremembami in do-

polnitvami zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije sestavni del zakonskega predloga.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov predlaga Organiza-
cijsko-političnemu zboru Skupščine SR Slovenije, da predlog zakona o pravicah
in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš, skupaj s predla-
ganimi spremembami in dopolnitvami, ki so postale sestavni del zakonskega
predloga, sprejme.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Toneta Delaka.

Št.: 36-33/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo k amand-
majem, z dne 24. 12. 1965, št. 36-33/65.

PREDLOG ZAKONA

**o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu
sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije**

1. člen

Sklad SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš, ki je bil ustanovljen
z uredbo o skladu Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš
(Uradni list LRS, št. 33-133/56), preneha z 31. decembrom 1965.

2. člen

Denarna sredstva sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš ter na
kredit dana sredstva tega sklada se s stanjem na dan 31. decembra 1965 pre-
nesejo na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije, ki jih uporabi za kritje
obveznosti sklada iz najetih posojil, ostanek sredstev pa vnese v svoj kreditni
sklad in jih uporablja za namene iz 4. člena zakona o prenehanju veljavnosti
zakona o financiranju gradnje stanovanj (Uradni list SFRJ, št. 43-609/65).

3. člen

Redno likvidacijo odpravljenega sklada SR Slovenije za zidanje stano-
vanjskih hiš opravi likvidacijska komisija, ki jo imenuje Izvršni svet.

4. člen

Upravni odbor sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in upravni
odbor Splošne gospodarske banke SR Slovenije morata najkasneje do 15. ja-
nuarja 1966 napraviti prevzemno in predajno bilanco o sredstvih iz 2. člena

5. člen

Z dnem ko začne veljati ta zakon, preneha veljati uredba o skladu Ljudske
republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš (Uradni list LRS, št. 33-133/56).

6. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o prenehanju veljavnosti zakona o financiranju gradnje stanovanj (Uradni list SFRJ, št. 34/65) prenehajo skladi za zidanje stanovanjskih hiš z 31. decembrom 1965, denarna sredstva teh skladov ter na kredit dana sredstva pa se s stanjem na dan 31. decembra 1965 prenesejo v kreditni sklad tiste banke, ki jo določi skupščina prizadete družbeno-politične skupnosti..

Predlog zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije določa, da sklad SRS za zidanje stanovanjskih hiš preneha z 31. decembrom 1965, njegova sredstva pa se prenesejo v kreditni sklad Splošne gospodarske banke SRS glede na to, da je ta banka že doslej opravljala vse bančne posle za ta sklad. Pri tem določa predlog zakona, da prenesena sredstva uporabi Splošna gospodarska banka za kritje obveznosti sklada iz najetih posojil, ostanek pa vnese v svoj kreditni sklad in ta sredstva uporablja skladno z zakonom o prenehanju veljavnosti zakona o financiranju gradnje stanovanj.

Ker je zakon o prenehanju veljavnosti zakona o financiranju gradnje stanovanj začel veljati sredi poslovnega leta, je bila pretrgana politika kreditiranja stanovanj, ki jo je vodil republiški stanovanjski sklad. To ima za posledek, da so nastale nepokrite obveznosti sklada. Skupne obveznosti sklada za leto 1965 znašajo 4478 milijonov dinarjev, pri čemer se ocenjuje priliv sredstev sklada do konca leta 1965 (to je za zadnje četrletje) na 2179 milij. din, tako da ostane nepokritih obveznosti za 1965. leto 2299 milij. din (kar se prenaša v naslednja leta). Predstavniki sklada in Splošne gospodarske banke so se v načelu sporazumeli, da se pokrijejo vse obveznosti, ki so nastale na osnovi posebnih sklepov upravnega odbora sklada, na naslednji način:

1. Obveznosti:

— nepokrite obveznosti iz leta 1965	2299 milij. din
— tranše 1966 po ugotovitvi per 8/10-1965	1709 milij. din
— odplačilo dolga SGB	500 milij. din

Skupaj . . . . . 4508 milij. din

2. Kritje:

Te obveznosti bodo pokrite v letih 1966, 1967 in 1968 iz priliva anuitet, ki znaša letno okrog 1500 milijonov din, torej za tri leta skupno okrog 4500 milijonov dinarjev.

Prikaz navedenih obveznosti naj bi bil podlaga za rebalans oziroma revizijo vseh sprejetih obveznosti sklada (pogodbe in sklepi). Predstavniki sklada in banke so se namreč sporazumeli, da se pri reviziji oziroma rebalansu anulirajo samo tiste obveznosti, na katere posojilojemalci ne reflektirajo več glede na to, da bodo morali po zakonu prispevati od leta 1966 naprej pri vsakem posojilu za stanovanjsko izgradnjo lastna sredstva iz odstopljenega stanovanjskega prispevka delovnim in drugim organizacijam. V načelu se torej vse obveznosti sklada, kolikor jih ni mogoče pokrivati, podaljšajo oziroma uskladijo s prilivom sredstev iz anuitet.

P O R O Č I L A

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 18. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da je treba sklad SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš odpraviti glede na določbe zakona o prenehanju veljavnosti zakona o financiranju gradnje stanovanj (Ur. l. SFRJ, št. 34/65). S samo uveljavitvijo zveznega zakona ne more avtomatično prenehati republiški sklad, ker je bil ta ustanovljen z republiškim predpisom, ki ureja tudi status sklada in režim gospodarjenja s sredstvi sklada. Po določbi 2. člena navedenega zveznega zakona se denarna sredstva skladov za zidanje stanovanjskih hiš ter na kredit dana sredstva teh skladov s stanjem na dan 31. decembra 1965 prenesejo v kreditni sklad banke, ki jo določi skupščina ustrezne družbeno-politične skupnosti. Zakonski predlog v tem smislu določa, da se denarna sredstva sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš ter na kredit dana sredstva tega sklada prenesejo na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije.

V komisiji je bilo v zvezi s prenosom sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije postavljeno vprašanje, če je takšna rešitev možna glede na določbe zakona o bankah in kreditnih poslih (Ur. l. SFRJ, št. 12/65). Ugotovljeno je bilo, da kreditiranje stanovanjske in komunalne dejavnosti po 39. členu zakona o bankah in kreditnih poslih sicer spada prvenstveno v delovno področje komercialnih bank. Vendar se s temi posli lahko ukvarjajo tudi investicijske banke, ki sicer prvenstveno dajejo investicijske kredite za osnovna in trajna obratna sredstva, lahko pa se ukvarjajo tudi z dajanjem kratkoročnih kreditov in z drugimi bančnimi posli (38. člen). Glede na to ni zakonske ovire za rešitev, ki je obsežena v predlogu zakona.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe:

K naslovu: Naslov se spremeni tako, da se glasi: »Zakon o odpravi sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš«.

K 1. členu: Beseda »preneha« pred besedilom »z 31. decembrom 1965« se nadomesti z besedama »se odpravi«.

Spremembi sta redakcijskega značaja in sta potrebni zaradi skladnosti z besedilom, s katerim so bili odpravljene nekateri drugi republiški skladi (npr. zakon o odpravi sklada SR Slovenije za pospeševanje kmetijstva, zakon o odpravi sklada SR Slovenije za socialne zavode). Prenos sredstev sklada na SGB je posledica odprave sklada, zato tega ni treba posebej navajati v naslovu zakona.

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami in dopolnitvami strinjal in so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlaganimi spremembami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 022-127/65

Ljubljana, 20. 12. 1965

Odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve RZ — poročilo z dne 21. 12. 1965, št. 022-127/65.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora — poročilo z dne 22. 12. 1965, št. 022-127/65.

PREDLOG ZAKONA **o zdravstvenem zavarovanju kmetov**

I. Splošne določbe

1. člen

Kmetje si zagotavljajo zdravstveno zavarovanje na načelih vzajemnosti in solidarnosti ter v skladu s temeljnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov (Uradni list SFRJ, št. 25-453/65) in s tem zakonom.

2. člen

Zdravstveno zavarovanje kmetov se izvaja po načelih samofinanciranja in samoupravljanja zavarovancev v okviru skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, ki se organizirajo v skladu z določbami temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 24-440/65) in tega zakona.

3. člen

Kot kmetje so zdravstveno zavarovani vsi tisti, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo kot z rednim poklicem ali se v pridobitne namene kot posamezniki ukvarjajo z lovom ali ribolovom, ne glede na to, ali imajo morda dohodke tudi od kakšne druge samostojne dejavnosti ali od samostojnega poklica.

Za kmete se štejejo po tem zakonu tudi gospodinjiski člani oseb, iz prejšnjega odstavka, ki jih te preživljajo.

Tisti, ki se sicer ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, ki pa so v delovnem razmerju ali opravljajo kakšno drugo dejavnost, na podlagi katere imajo po temeljnem zakonu o zdravstvenem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 22-268/62 in št. 53-732/63, ter Uradni list SFRJ, št. 15-316/65) ali po republiških predpisih, izdanih na podlagi 27. člena omenjenega zakona, pravico do zdravstvenega zavarovanja za vse zavarovane primere, ali pa imajo to pravico kot upokojenici, oziroma uživalci oskrbnine ali začasnega nadomestila po predpisih o invalidskem zavarovanju, niso zdravstveno zavarovani po tem zakonu, dokler so zavarovanci po omenjenih predpisih.

4. člen

Zdravstveno zavarovanje kmetov je osnovno, lahko pa je tudi razširjeno.

Osnovno zdravstveno zavarovanje je splošno, obvezno in enotno za vse kmete v Socialistični republiki Sloveniji. Z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem je kmetom zagotovljen obseg zdravstvenega varstva, določen s tem zakonom.

Razširjeno zdravstveno zavarovanje se lahko vpelje za kmete na območju posameznih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov oziroma posameznih občin na območju skupnosti. Z razširjenim zdravstvenim zavarovanjem se zagotavljajo kmetom tiste oblike zdravstvenega varstva oziroma tiste pravice, ki niso zagotovljene z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem. Razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetov je splošno, obvezno in enotno za območje, za katero je vpeljeno.

Kolikor ni zagotovljeno s tem zakonom, se za zdravljenje nalezljivih bolezni in za izvajanje drugih ukrepov za preprečevanje bolezni kmetov, kakor tudi za kritje stroškov v zvezi s tem uporabljajo določbe drugega odstavka 46. člena temeljnega zakona o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni (Uradni list SFRJ, št. 17-224/64).

5. člen

Občinska skupščina lahko sklene za kmete določenega premoženjskega stanja, da plačuje del stroškov za posamezne oblike zdravstvene pomoči, ki bi jih po zakonu sicer morali plačevati sami zavarovanci, v celoti ali deloma iz občinskega proračuna.

6. člen

Zdravstveno zavarovanje po tem zakonu izvajajo komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in republiška skupnost socialnega zavarovanja kmetov (v nadaljnjem besedilu: »komunalna skupnost kmetov« oziroma »republiška skupnost kmetov«).

Komunalne skupnosti kmetov in republiška skupnost kmetov poslujejo po načelih samouprave zavarovancev.

II. Osnovno zdravstveno zavarovanje

7. člen

Osnovno zdravstveno zavarovanje po tem zakonu obsega:

1. zdravljenje v vseh zdravstvenih zavodih, če zavarovanci zbolijo za kolero, kugo, rumeno mrzlico, kozami, pegavico, povratno mrzlico, trebušnim tifusom, paratifusom, nalezljivim vnetjem možganskih mren (meningitisom), spalno boleznijo, nalezljivo zlatenico, smrkavostjo, davico, mrtvičnim krčem, vraničnim prisadom, gobami, steklino, Vailovo boleznijo, tularemijo, akutno otroško ohromelostjo, porodniško mrzlico, boleznijo kala azar, trahomom, grižo, škrlatinko, šenom, ošpicami, oslovskim kašljem, malteško vročico, Bangovo boleznijo, kapavico, luezom, mehkim čankarjem, četrto spolno boleznijo ali mikozo;

2. zdravljenje v ustreznih zdravstvenih zavodih, če zavarovanci zbolijo za duševno boleznijo, kadar je zboleli nevaren za življenje drugih;

3. prevozi z reševalnim vozilom v ustrezen zdravstveni zavod v primerih bolezni iz 1. in 2. točke tega člena, če je tak prevoz iz zdravstvenih razlogov potreben;

4. cepljenje, kadar je cepljenje obvezno po posebnih predpisih;

5. dezinfekcija, dezinsekcija ali deratizacija stanovanja zavarovanca, če je to zaradi nalezljive bolezni zdravniško indicirano;

6. zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok v enakem obsegu, kot je zagotovljeno otrokom zaposlenih delavcev po predpisih o zdravstvenem zavarovanju delavcev;

7. zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu in na bolnikovem domu, če zavarovanec zboli za aktivno tuberkulozo katerekoli oblike;

8. sanacija klicenoscev;

9. pregledi, svetovanja in zdravljenje nosečih v zdravstvenih zavodih in na domu, razen poroda;

10. porod na domu ali v zdravstvenem zavodu.

Zdravstvene storitve navedene v točki 1. do 9. se krijejo v celoti, storitve, navedene pod točko 10 pa 90 % iz sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

III. Razširjeno zdravstveno zavarovanje

8. člen

Razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetov vpelje skupščina komunalne skupnosti kmetov za območje komunalne skupnosti kmetov ali za območje posameznih občin na območju te komunalne skupnosti, in sicer na podlagi odločitve referendumoma kmetov-zavarovancev.

Z aktom, s katerim se uvede razširjeno zdravstveno zavarovanje, se določijo stopnje oziroma višina prispevka, območje, oblike zdravstvenega varstva ter katere od teh oblik grede v celoti na račun sklada razširjenega zdravstvenega zavarovanja kmetov in v katerih primerih plača sklad samo določen del stroškov, medtem ko trpi ostanek zavarovanec.

9. člen

Referendum iz prvega odstavka prejšnjega člena se izvede po posameznih občinah. V razpisu referendumoma je treba navesti podatke iz drugega odstavka prejšnjega člena.

IV. Financiranje zdravstvenega zavarovanja

10. člen

Sredstva za osnovno in razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetov se zagotavljajo s prispevkom, ki ga plačujejo kmetje-zavarovanci. Prispevki za osnovno zdravstveno zavarovanje se stekajo v sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja pri komunalni skupnosti, prispevki za razširjeno zdravstveno zavarovanje pa v sklad razširjenega zdravstvenega zavarovanja pri komunalni skupnosti.

Prispevki za zdravstveno zavarovanje kmetov se določajo v odstotku od katastrskega dohodka in od drugih prispevkom in davkom zavezanih dohodkov kmetov-zavarovancev in članov njihovega gospodinjstva, ki so zavarovani po tem zakonu. Prispevek se lahko predpiše tudi v določenem znesku, ki je lahko različen glede na kriterije, ki se določijo z aktom o vpeljavi prispevka.

11. člen

Stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določi skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v soglasju s Skupščino SR Slovenije.

12. člen

Prispevke za zdravstveno zavarovanje kmetov odmerja, evidentira in izterjuje za dohodke pristojni občinski upravni organ na enak način in hkrati s prispevki in davki občanov; vplačane prispevke za zdravstveno zavarovanje kmetov odvaja sproti skladu za osnovno oziroma skladu za razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetov.

Prispevki za zdravstveno zavarovanje kmetov se plačujejo tudi iz tistih dohodkov, ki so oproščeni prispevka oziroma davka občanov.

Če se priznajo kmetom-zavarovancem posebne olajšave zaradi elementarnih nezgod ali zaradi drugih izrednih dogodkov po 56. členu zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SRS, št. 37-209/64), veljajo te olajšave tudi za plačevanje tistega prispevka po tem zakonu, ki se odmerja od katastrskega dohodka.

13. člen

Pri republiški skupnosti kmetov se oblikuje republiški sklad za pozavarovanje osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Sredstva republiškega sklada za pozavarovanje se oblikujejo iz premij, ki jih plačujejo komunalne skupnosti kmetov iz svojih dohodkov. Višino premij določi skupščina republiške skupnosti kmetov.

14. člen

S pozavarovanjem osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov se zagotovi pokrivanje razlik, ki nastajajo zaradi različnih rizikov kot posledica objektivnih zdravstvenih, gospodarskih in demografskih razmer na območju posameznih komunalnih skupnosti kmetov. Zavarovalne primere, ki se krijejo iz sklada za pozavarovanje, določi skupščina republiške skupnosti kmetov.

15. člen

Sredstva republiškega sklada za pozavarovanje in komunalnih skladov se razporejajo s finančnimi načrti.

Finančni načrt in zaključni račun sklada sprejme skupščina skupnosti kmetov na predlog ustreznega zavoda za socialno zavarovanje.

Finančni načrti in zaključni računi komunalnih skladov se sestavijo po občinah.

16. člen

Odredbodajalec za izvajanje finančnega načrta je direktor ustreznega zavoda za socialno zavarovanje.

17. člen

Stroški poslovanja zavoda za socialno zavarovanje v zvezi z njegovim delom za zdravstveno zavarovanje kmetov se krijejo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja kmetov na podlagi pogodbe med skupnostjo kmetov in zavodom.

Stroški odmere, evidentiranja in izterjave prispevkov za zdravstveno zavarovanje kmetov se krijejo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja kmetov na podlagi pogodbe med komunalno skupnostjo kmetov in občino.

18. člen

Presežek vsakega sklada se ob koncu poslovnega leta odvede v rezervo sklada. Rezerva sklada se lahko črpa samo za kritje primanjkljaja.

Če sredstva rezervnega sklada komunalne skupnosti kmetov ne zadoščajo za kritje primanjkljaja, predpiše skupščina komunalne skupnosti kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami izreden prispevek zavarovancev.

V. Organizacija zdravstvenega zavarovanja kmetov

19. člen

Kmetje-zavarovanci na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje tvorijo komunalno skupnost socialnega zavarovanja kmetov.

Skupščina komunalne skupnosti kmetov iz prejšnjega odstavka lahko sklene, da se ustanovi na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje dvoje ali več komunalnih skupnosti kmetov.

Komunalne skupnosti kmetov na območju SR Slovenije tvorijo republiško skupnost kmetov.

20. člen

Organa skupnosti kmetov sta skupščina in izvršilni odbor.

Skupščino komunalne skupnosti kmetov sestavljajo člani, ki jih izvolijo kmetje-zavarovanci z območja komunalne skupnosti kmetov.

Skupščino republiške skupnosti kmetov sestavljajo člani, ki jih izvolijo skupščine komunalnih skupnosti kmetov.

Skupščina republiške oziroma komunalne skupnosti kmetov izvoli izmed sebe izvršilni odbor.

21. člen

Skupščina SR Slovenije določi s posebnim predpisom najmanjše število zavarovancev-kmetov, ki je potrebno za ustanovitev komunalne skupnosti po drugem odstavku 19. člena tega zakona, število članov prve skupščine in način volitev članov skupščin.

22. člen

Kolikor v tem zakonu ni drugače določeno, se glede organizacije zdravstvenega zavarovanja kmetov ustrezno uporabljajo določbe temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja.

VI. Uveljavljanje zdravstvenega varstva

23. člen

Kolikor ni v tem zakonu drugače določeno, se za izvajanje zdravstvenega zavarovanja kmetov ustrezno uporabljajo predpisi o zdravstvenem zavarovanju delavcev glede uveljavljanja pravic do zdravstvenega varstva, zagotovitve zdravstvenih storitev in povrnitve škode ter predpisi o finančnem poslovanju zavodov za socialno zavarovanje.

Pri uveljavljanju zdravstvenega varstva dokazujejo kmetje svojstvo zavarovanca z zdravstveno izkaznico. Obrazec zdravstvene izkaznice ter način izdajanja in uporabe zdravstvene izkaznice določi republiški sekretar za delo.

VII. Razmerje do zdravstvenih zavodov

24. člen

Razmerje med komunalnimi zavodi in zdravstvenimi zavodi, ki dajejo zavarovancem zdravstveno pomoč, se ureja s pogodbami.

VIII. Prehodne in končne določbe

25. člen

Okrajni skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov zaključijo poslovanje z 31. decembrom 1965. Takrat se sestavi zaključni račun, sredstva in obveznosti pa se razdelijo med sklade komunalnih skupnosti kmetov v sorazmerju s številom njihovih zavarovancev-kmetov.

Komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov prevzamejo tudi primanjkljaje skladov iz prejšnjega odstavka. Primanjkljaji teh skladov, nastali do dne, ko začne veljati ta zakon, se krijejo tako, da se izterjajo neizpolnjene obveznosti po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS, št. 30-263/61). Če ta sredstva ne zadoščajo, se smiselno uporablja določba drugega odstavka 18. člena tega zakona.

26. člen

Dokler ne bodo skupščine komunalnih skupnosti kmetov in skupščina republiške skupnosti kmetov sklicane na prvo zasedanje, njihove funkcije po tem zakonu in po temeljnem zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja opravljajo upravni odbori sedanjih okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov oziroma upravni odbor republiškega sklada za pozavarovanje. Mandat članov upravnih odborov sedanjih okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov in mandat članov upravnega odbora republiškega sklada za pozavarovanje preneha z dnem, ko se bodo sestale skupščine komunalnih skupnosti kmetov oziroma skupščina republiške skupnosti kmetov na prvo zasedanje.

27. člen

Sredstva republiškega sklada za pozavarovanje se prenesejo v sklad za pozavarovanje republiške skupnosti kmetov z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon.

28. člen

Prve skupščine komunalnih skupnosti kmetov sklepajo o vprašanju nadaljnega obstoja ali odprave sedanjega razširjenega zdravstvenega zavarovanja kmetov na svojem območju, in sicer v skladu z določbami 8. in 9. člena tega zakona.

29. člen

Z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon, prenehajo veljati zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS, št. 30-263/61) in na njegovi podlagi izdani predpisi, izdani na podlagi 16. člena zakona za izvedbo odprave okrajev v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 10-81/65).

30. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporabljaja pa se od 1. januarja 1966.

O B R A Z L O Ž I T E V

1. Zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev je bilo v SR Sloveniji uvedeno z zakonom iz leta 1959 (Uradni list LRS, št. 38-191/59), ta zakon je bil noveliran leta 1961 (Uradni list LRS, št. 30-263/61).

2. Zvezna skupščina je izdala temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov (Uradni list FLRJ, št. 13-184/62 in Uradni list SFRJ, št. 15-317/65 in 25-453/65) in temelji zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Uradni list FLRJ, št. 22-269/62 in Uradni list SFRJ, št. 13-256/65 in 24-440/65).

Po temeljnem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov:

— kmetje zagotavljajo sebi zdravstveno varstvo po načelih vzajemnosti in solidarnosti;

— se zdravstveno zavarovanje kmetov izvaja po načelih, da zavarovanci sami financirajo in upravljajo sredstva in službo zavarovanja v okviru skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, organiziranih v skladu s temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja;

— je osnovno zdravstveno zavarovanje splošno, obvezno in enotno, razširjeno pa lahko vpeljejo skupnosti socialnega zavarovanja kmetov;

— določi republika, v katerih primerih gre kmetu zdravstvena pomoč v celoti na račun sklada, v katerih pa sklad plača samo del stroškov, medtem ko ostanek stroškov plača tisti, ki išče zdravstveno pomoč;

— se komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov ustanavlja praviloma na območju, za katero je ustanovljen komunalni zavod za socialno zavarovanje; na tem območju se lahko ustanovi ena ali več komunalnih skupnosti;

— uresničujejo zavarovanci-kmetje samoupravo po skupščinah komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov;

— se sredstva zagotavljajo s prispevki, ki jih plačujejo zavarovanci-kmetje, republika pa lahko vpelje tudi druge dohodke za zagotovitev sredstev; prispevki se stekajo v sklade; s skladi ravnaajo zavodi za socialno zavarovanje po temeljnem zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja;

— se za določene nevarnosti uvaja zdravstveno pozavarovanje in ustanavlja sklad zdravstvenega pozavarovanja;

— dajejo zdravstveno varstvo zavarovancem-kmetom zdravstveni zavodi, stroške pa zaračunavajo skladom in zavarovancem;

— se z republiškim predpisom ureja zdravstveno varstvo, obseg osnovnega zdravstvenega varstva, delež, ki ga prispevajo zavarovanci k stroškom za posamezne storitve, postopek za uveljavljanje pravic, način obračunavanja in zaračunavanja stroškov, višina prispevka in način financiranja, način ustanovitve skupnosti in organizacije samouprave, način sklepanja pogodb o zagotovitvi zdravstvenih storitev zavarovancem-kmetom.

3. Predloženi osnutek zakona ureja zlasti:

— krog zavarovancev,

— obseg zavarovanja,

— financiranje ter

— organizacijo in samoupravljanje.

I.

Krog zavarovancev

Krog zavarovancev je po predloženem predlogu zakona isti kot ga določa v 3. členu temeljni zakon.

Po stanju konec avgusta 1965 je bilo v SR Sloveniji v zdravstveno zavarovanje kmetov vključenih 115 882 zavarovancev (konec leta 1964 — 117 082, leta 1960 — 122 535), všteti njihove družinske člane je zajemalo to zavarovanje 353 346 oseb (konec leta 1964 — 360 082, leta 1960 — 387 267 oseb), razmerje med zavarovanci in njihovimi družinskimi člani je torej 1 : 3, medtem ko je v delavskem zavarovanju 1 : 0,94.

Število in struktura zavarovancev zdravstvenega zavarovanja kmetov se torej hitro spreminjata. Na to vpliva proces podružbljenja zemlje in razvoj kooperacije zasebnih kmetov s socialističnim sektorjem. Kako hitro je spreminjanje, kaže tudi tale podatek: konec februarja je bilo 116 669, konec avgusta 1965 pa 115 882 zavarovancev, torej 787 manj.

II.

Obseg zavarovanja

Obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja je naveden v 7. členu predloga zakona. Storitve, navedene pod točko 1., 2., 4. in 5. pomenijo obseg, kakor ga kot minimalnega določa že temeljni zakon; storitve pod točko 3. (prevozi z reševalnim vozilom) razširjajo ta obseg in je povzet iz republiškega zakona iz leta 1961.

Storitve, navedene v točki 6., s katerimi se zdravstveno varstvo kmečkih otrok izenačuje z obsegom zdravstvenega varstva otrok iz delavskega zavarovanja, pomenijo bistveno razširitev obsega osnovnega zdravstvenega zavarovanja nasproti obsegu po temeljnem zakonu kot tudi nasproti obsegu po republiškem zakonu iz leta 1961.

Točka 7. (zdravljenje tuberkuloze) pomeni zdravstveno storitev v obsegu po republiškem zakonu iz leta 1961.

Točka 8. (sanacija klicenoscev) ter točki 9. in 10. (pregledi, svetovanja, zdravljenja nosečih ter pomoč pri porodu na domu ali v zdravstvenem zavodu), vnašajo v obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja prav tako bistveno razširitev obsega nasproti obsegu po temeljnem zakonu kot nasproti obsegu po republiškem zakonu iz leta 1961.

Po predhodnih razpravah je bilo večkrat načeto vprašanje, ali bi ne kazalo že v obvezno osnovno zdravstveno zavarovanje vnesti tudi zdravljenje raka. Predlog zakona zaenkrat zdravljenje te bolezni ne vsebuje, ker doslej še ni bilo mogoče priti do zanesljivih kalkulacij, kolikšna bi bila obremenitev z vključitvijo zdravljenja raka v obvezno osnovno zavarovanje. Takšna kalkulacija pa bo izdelana naknadno.

Predlog zakona je moral ostati na predlaganem obsegu osnovnega zdravstvenega zavarovanja, ker se z novim zakonom dosledno realizira načelo samofinanciranja tako, kot ga zahteva temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Vsi stroški tega zavarovanja bodo namreč šli v celoti v breme kmetov-zavarovancev. Zato je treba v samem začetku, ko zavarovanci prevzamejo v samofinanciranje svoje zavarovanje, uveljaviti le tolikšen obseg zdravstvenih storitev, za katerega bodo zavarovanci sposobni nositi vse stroške. Kolikor pa bodo kmetje-zavarovanci zmogli in hoteli, bodo lahko sami po svojih odločitvah obseg zdravstvenih storitev širili in si večje pravice iz tega zavarovanja zagotavljali v skladu s svojimi ekonomskimi zmogljivostmi v razširjenem zdravstvenem zavarovanju.

Iz teh razlogov ni bilo mogoče prevzeti obseg zdravstvenih storitev iz leta 1961 in seveda v predlog zakona ni bilo mogoče upoštevati predlogov, ki so šli za tem, da bi se razširil celo obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja, kakor ga določa zakon iz leta 1961. (V priloženi tabeli B. so navedeni tudi ti novi predlogi.)

Delno zmanjšani obseg varstva po predlogu zakona nasproti obsegu po republiškem zakonu iz leta 1961 ne pomeni absolutnega zmanjšanja zdravstvenega zavarovanja kmetov. Gre le za prehod na realen obseg kot posledico dejstva, da z uvedbo samofinanciranja prenehata veljati dva dosedanja vira finančnih sredstev (občinski proračuni in prispevki kmetov-zavarovancev). Prilagoditev obsega obveznega osnovnega zdravstvenega zavarovanja ekonomski zmogljivosti kmetov-zavarovancev pomeni postavitev tega zavarovanja na ekonomske temelje in uveljavitev ekonomskega interesa samega zavarovanca, da po svoji odločitvi širi obseg zavarovanja z uvedbo razširjenega zavarovanja.

III.

Financiranje

1. Način financiranja osnovnega zdravstvenega zavarovanja, kakor ga predlaga predlog, se v temelju razlikuje od načina po sedanjem zakonu.

Po sedanjem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev iz leta 1961 se sredstva skladov osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov zagotavljajo

— s prispevkom, ki ga plačujejo kmetje-zavarovanci, kakor tudi lastniki kmečkih zemljišč, ki niso zavarovanci osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov, ker so zdravstveno zavarovani iz drugega naslova (upokojenci, osebe v delovnem razmerju in podobno — v nadaljnjem besedilu: kmetje-nezavarovanci);

— s premijo, ki jo plačujejo samo kmetje-zavarovanci;

— s prispevkom iz proračunov občin in

— s povračili republiškega sklada pozavarovanja.

Po predlogu zakona se financiranje osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov postavlja na načelo samofinanciranja. Kmetje-zavarovanci sami financirajo svoje zdravstveno zavarovanje.

Predlog zakona uvaja načelo samofinanciranja kot edino obliko financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov, ker ta oblika najbolj ustreza načelu, naj se to zavarovanje čimbolj postavi na lastne ekonomske osnove in čimbolj približa zavarovancem samim. V skladu s tem že temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov uveljavlja načelo samofinanciranja in s tem zavezuje republike, da to načelo v svojih zakonih realizirajo. Sicer cit. temeljni zakon

(10. člen) predvideva, da lahko republike predpišejo še druge dohodke tega zavarovanja, ne da bi definiral, kaj je šteti za »druge dohodke«. Vendar ni dvoma, da ti drugi dohodki ne morejo biti dohodki iz občinskih proračunov v tem smislu, da bi republika nalagala občinam obvezno plačevanje prispevkov iz občinskih proračunov v sklade tega zavarovanja. To pa ne izključuje možnosti, da se občine same po svoji presoji odločijo za plačevanje določenih zdravstvenih storitev v korist določene kategorije zavarovancev; tak vir dohodka pa izrecno dopušča sam temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov v 7. členu.

Predlog zakona tudi ne predvideva prispevkov, ki bi jih v ta sklad plačevale osebe, ki imajo dohodek od kmetijske dejavnosti, vendar niso zavarovanci zdravstvenega zavarovanja kmetov. Tak predpis bi bil namreč v nasprotju z 39. členom temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov. Samo z zveznim zakonom se namreč lahko določajo prispevki občanov. Temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov ne predvideva možnosti, da bi v sklade zdravstvenega zavarovanja plačevale prispevke tudi omenjene osebe.

2. Po instrumentih sedanjega republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev iz leta 1961 so v letu 1964 znašali dohodki vseh skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji v milijonih dinarjev:

— iz splošnega prispevka	1021
— iz premije kmetov	1375
— iz občinskih proračunov	756
— iz republiškega sklada pozavarovanja	—
<hr/>	
s k u p a j	3152

Od skupnih sredstev, nabranih v letu 1964 iz splošnega prispevka v znesku 1021 milijonov, je odpadlo na osebe, ki niso zavarovanci zdravstvenega zavarovanja kmetov 256 milijonov dinarjev, znesek 765 milijonov pa na zavarovance-kmete, tako da so kmetje-zavarovanci vplačali v sklade osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov skupno 2140 milijonov (1375 + 765).

Izdatki osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov pa so po podatkih Republiškega zavoda za socialno zavarovanje v letu 1964 znašali 3512 milijonov, torej za 360 milijonov več kot so znašali dohodki (ta znesek je izkazan kot primanjkljaj konec leta 1964). Razlogi za tolikšno povečanje stroškov v letu 1964 so predvsem dvig cen zdravstvenim storitvam, nekoliko pa tudi nekaj večja poraba zlasti tistih pravic, ki so šli ali v celoti ali v pretežnem obsegu v breme skladov.

V razdobju januar—avgust 1965 pa so znašali po podatkih Republiškega zavoda za socialno zavarovanje izdatki osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov — 2901 milijon. V teh izdatkih je glavna postavka brezplačno zdravljenje v bolnicah — 1100 milijonov, za tem pa zdravljenje v bolnicah za primere, ko sklad plača 90 %, kmet-zavarovanec pa 10 % stroškov; te vrste izdatkov so znašali 813 milijonov.

Po mesečnih evidencah Republiškega zavoda za socialno zavarovanje o dohodkih in izdatkih zdravstvenega zavarovanja kmetov se sedaj izdatki tega zavarovanja mesečno gibljejo okoli 405 milijonov. Na tej podlagi lahko predvidevamo, da bodo izdatki zdravstvenega zavarovanja kmetov znašali za razdobje september—december 1965 — 1620 milijonov dinarjev.

Upošteva je dosedaj realizirane in za zadnje 4 mesece planirane izdatke bodo izdatki zdravstvenega zavarovanja kmetov v letu 1965 znašali najmanj okoli 4520 milijonov dinarjev.

Velja pripomniti, da so to izdatki za zdravstvene storitve v obsegu kot ga določa sedaj veljavni zakon iz leta 1961.

3. Po zakonu iz leta 1961 so bili izdatki za osnovno zdravstveno zavarovanje kriti iz treh virov; po predlogu zakona pa nosijo vse stroške samo kmetje-zavarovanci.

Če bi predlog zakona obdržal obseg varstva, kakor ga določa zakon iz leta 1961 in za katerega se v letu 1965 predvidevajo izdatki v višini 4250 milijonov, bi glede na uvedbo samofinanciranja znašala obremenitev na kmeta-zavarovanca 39 000 letno, medtem ko bi po sistemu financiranja iz leta 1961, ko so nosilci stroškov poleg kmetov-zavarovancev še kmetje-nezavarovanci in občine s svojimi proračunskimi sredstvi, ta obremenitev znašala 26 026 din letno, leta 1964 pa je dejansko znašala 19 294 din letno.

Ker pa imajo izdatki predvsem zaradi cen zdravstvenih storitev močno rastočo, število kmetov-zavarovancev pa padajočo tendenco, se tudi obremenitev posameznega zavarovanca z leta v leto povečuje.

Po temeljnem zakonu, ki uvaja načelo samofinanciranja kot edino osnovo financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov, so lahko kmetje-zavarovanci edini nosilci vseh stroškov tega zavarovanja.

4. Po predvidevanjih Republiškega zavoda za socialno zavarovanje bi izdatki za zdravstvene storitve, ki jih predlog zakona določa v 7. členu pri sedanjih cenah teh storitev znašali:

Za storitve vsebovane:	Skupaj v milijonih	Na kmeta- zavarovanca letno
— v točkah 1 do vključno 5	1 330	11 500
— v točki 6 (izenačenje obsega pravic otrok)	1 400	12 100
— v točkah 7 do vključno 10	1 040	8 900
Skupaj	3 770	32 500

Obremenitev na kmeta-zavarovanca za zdravstvene storitve po predlogu zakona je torej letno za 13 300 večja, kakor je bila v letu 1964 (19 300 din).

Obremenitev kmeta-zavarovanca pa se poveča še za primanjkljaje, ki so nastali v prejšnjih letih v številu leta 1965 v sedanjih skladih osnovnega zdravstvenega zavarovanja po obsegu zavarovanja iz republiškega zakona iz leta 1961 in katerih kritje je možno zagotoviti samo z izrednimi prispevki kmetov-zavarovancev. Ti primanjkljaji znašajo doslej 1509 milijonov. Če naj kmetje-zavarovanci te primanjkljaje plačajo v letu 1966, bi to pomenilo za kmete-zavarovance v letu 1966 novo obremenitev 13 023 din tako, da bi skupna obremenitev znašala (tekoči stroški in primanjkljaji) 45 600 din. Če pa bi kmetje-zavarovanci primanjkljaje lahko krili v daljšem obdobju (npr. v treh letih), bi to pomenilo obremenitev za 4300 din letno; to je skupna obremenitev 36 800 din na kmeta-zavarovanca. Seveda bi bilo treba v ta namen skladom zagotoviti ustrezne premostitvene kredite.

Kolika pa bi bila obremenitev kmetov-zavarovancev za stroške za zdravstvene storitve po varianti za 7. člen, ki je vpisana v posebni prilogi, pa je razvidno iz naslednje tabele:

Prikaz finančne obremenitve po varianti za 7. člen

	Skupaj (v milijonih)	Na zavarovanca kmeta
Izdatki za zdravstvene storitve, vsebovane		
a) v točkah 1 do vključno 14 (obseg pravic iz leta 1961)	4 520	
b) v 15. točki (izenačenje pravic otrok)	600	
c) v 16. točki (porodno varstvo)	70	
	5 190	44 700
Primanjkljaj (upoštevaje triletno odplačevanje)		4 300
		49 000

5. Realizacija samofinanciranja zdravstvenega zavarovanja kmetov predpostavlja torej ustrezni ekonomski položaj kmečkih gospodarstev. Po oceni tega položaja, ki jo je izdelal Zavod SRS za planiranje in pri tem upošteval nove pogoje gospodarjenja, kot jih prinaša v zasebno kmetijstvo gospodarska reforma, bi bila bilanca denarnih dohodkov in izdatkov naslednja:

	v milijonih		
	1964	1965	1966
a) dohodki iz odkupa in neposredne prodaje	40,0	51,5	56,0
b) izdatki (material, usluge, amortizacija, dohodnina, zdravstveno zavarovanje)	26,5 (2,5)*	28,2 (2,8)*	29,8 (2,8)*
c) osebna potrošnja	13,5	23,3	26,2

Zavod pripominja, da ni mogoče izdelati zanesljivega ekonomskega položaja kmečkih gospodarstev brez reprezentativne ankete.

K podatkom zavoda pa je pripomniti:

— da navaja skupne podatke o izdatkih za zdravstveno zavarovanje kmetov po sedanjem zakonu, ko te prispevke plačuje kmet-zavarovanec in kmet-nezavarovanec (2,5 oziroma 2,8 milijarde) in

— da analiza ekonomskega položaja kmečkih gospodarstev ne prikazuje položaj kmetov-zavarovancev ločeno od položaja kmetov-nezavarovancev, temveč kot gospodarsko celoto.

Analiza zavoda že predvideva med izdatki kmetov v letu 1966 tudi prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetov v znesku 2800 milijonov. Kalkulacija obremenitve z ozirom na obseg varstva po predlogu zakona (3770 milijonov) ter primanjkljaje iz prejšnjih let (1509 milijonov) znaša 5279 milijonov. Zato menimo, da je v takem obsegu osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov, kakor ga določa predlog zakona, možno uresničiti načelo samofinanciranja. Obseg zdravstvenega varstva preko obsega osnovnega zdravstvenega zavarovanja iz predloga zakona pa je mogoče širiti le postopoma in na prostovoljni osnovi (razširjeno zavarovanje), ker so denarni dohodki posameznih kmečkih gospodarstev zelo različni od republiškega povprečja.

6. Za presojo pogojev, v kakršnih se uvaja sistem samofinanciranja zdravstvenega zavarovanja kmetov, so pomembni tudi podatki o novem katastrskem

* V oklepajih prikazani izdatki zdravstvenega zavarovanja so računani po sistemu financiranja iz leta 1961.

dohodku po proizvodnih okoliših. To so sicer podatki Geodetske uprave in ne podatki po statistiki finančnih organov. Po teh podatkih bi v letu 1965 katastrski dohodek kmetov-zavarovancev in kmetov-nezavarovancev skupaj v SR Sloveniji predvidoma znašali:

I. proizvodni okoliš	7 885 milijonov
II. proizvodni okoliš	9 282 milijonov
III. proizvodni okoliš	12 079 milijonov
IV. proizvodni okoliš	8 991 milijonov
S k u p a j	38 237 milijonov

Na kmečka gospodarstva IV. in III. okoliša odpade torej nad polovico celotnega katastrskega dohodka (21 070 milijonov).

Republiški sekretariat za finance nima podatkov o tem, koliko od katastrskega dohodka v znesku 38 237 milijonov odpade na kmete-zavarovance, koliko pa na kmete-nezavarovance.

Vendar pa bo mogoče ugotoviti dejansko finančno obremenitev kmetov-zavarovancev šele, ko bodo znani definitivni podatki o davčni odmeri za leto 1965, kategorizirani po okolišu in po vrstah davčnih zavezancev.

Glede na to je zaenkrat kalkulacija o tem, kolikšna bo obremenitev katastrskega dohodka kmetov-zavarovancev z davki in prispevki za njihovo osnovno zdravstveno zavarovanje izdelana le po aproksimativno računanih davčnih odmerah in po aproksimativnem katastrskem dohodku kmetov-zavarovancev.

Po takih aproksimacijah naj bi v letu 1965 znašal:

- katastrski dohodek kmetov-zavarovancev okoli 31 000 milijonov,
- davek kmetov-zavarovancev pa okoli 4800 milijonov.

Po takih predpostavkah bi bil katastrski dohodek kmetov-zavarovancev obremenjen z davkom in prispevkom za osnovno zdravstveno zavarovanje glede na obseg varstva po predlogu zakona s — 27,6 % (4800 + 3770 = 8570).

7. Pri dosedanjem financiranju zdravstvenega zavarovanja kmetov je treba upoštevati zdravstveno varstvo kmetov borcev, ki je bilo v naši republici uvedeno s 1/4-1965 (zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov — Uradni list SRS, št. 10/65) in ki bo po dosedanjih ocenah zajelo skupaj okoli 63 990 oseb (od tega okoli 18 750 kmetov nosilcev ter 44 240 njihovih družinskih članov).

To varstvo zagotavlja upravičencem isti obseg pravic, kot ga imajo zavarovanci delavskega zavarovanja, tako da se iz republiških sredstev krijejo izdatki za vse tiste vrste zdravstvenih storitev, ki presegajo obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov, kakor ga določa zakon iz 1961. leta. V ta namen bodo v letošnjem letu porabljeni sredstva znašala okoli 100 milijonov, za leto 1966 pa se predvideva 370 milijonov. Ti izdatki iz republiških sredstev so predvideni glede na obseg osnovnega zdravstvenega varstva, kakor ga določa zakon iz leta 1961. Ker pa se obseg osnovnega zdravstvenega varstva po predlogu zakona deloma zmanjša, bo morala republika iz svojih sredstev za te namene predvideti v letu 1966 večji znesek.

8. Po temeljnem zakonu (14. člen) se z republiškim zakonom določa višino prispevka. Glede na to predlog zakona (11. člen) predvideva, da stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določa skupščina republiške skupnosti kmetov v soglasju s Skupščino SR Slovenije.

9. Izvedba samofinanciranja v okviru komunalnih skupnosti terja uvedbo republiškega pozavarovanja.

Iz dosedanjih izkušenj je znano, da obremenitev na posameznega nosilca zavarovanja po posameznih komunalnih skupnostih ne morejo biti enake, da je dokaj različna ekonomska moč kmetov po posameznih krajih in da tudi potrebe po zdravstvenih storitvah niso enake. Zato so možni primeri, da bi posamezne skupnosti prišle v finančne težave ne samo iz zdravstvenih razlogov, temveč tudi lahko iz gospodarskih razlogov. To vprašanje naj bi rešilo republiško pozavarovanje. Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov bi lahko določila tolikšne pozavarovalne premije, da bi se z njimi zbrala sredstva v pozavarovanju, ki bi omogočila kriti razlike, ki bi nastale zaradi različnih rizikov kot posledica tudi gospodarskih in demografskih razmer. Pravna osnova za to določilo je v 113. členu noveliranega zveznega temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Ta namreč izrecno dopušča, da se pri pozavarovanju upoštevajo razlike ne samo glede zdravstvenih razmer (npr. epidemije), temveč tudi glede gospodarskih in demografskih razmer.

10. Izkušnje iz preteklih let tudi kažejo, da dejanski izdatki skladov po zaključnem računu utegnejo preseči v začetku leta planirane izdatke. Do tega lahko pride, ker se cene zdravstvenih storitev spreminjajo in ker na višino dejanskih izdatkov vplivajo okolnosti, ki jih ni mogoče v naprej predvideti. Zaradi tega prihaja do razlik med planiranimi in dejanskimi izdatki in s tem lahko nastopajo novi primanjkljaji.

Primanjkljaji skladov, ki bi nastali konec leta, naj bi se po predloženem predlogu pokrili praviloma iz rezerve sklada zdravstvenega zavarovanja. Če bi ta sredstva ne zadoščala, bi prišla v poštev sredstva skladov pa pozavarovanje, če bi primanjkljaj nastal zaradi rizika predvidenega, da ga krije pozavarovanje. Če bi pa takšno kritje ne bilo možno, bi se primanjkljaji krili z izrednimi prispevki, ki bi jih predpisovale skupščine komunalnih skupnosti v soglasju z občinskimi skupščinami.

IV.

Organizacija samouprave

V skladu z določbo 9. člena temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov predvideva predlog zakona, da se komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov ustanovi na območju, za katero je ustanovljen komunalni zavod za socialno zavarovanje. Zakon sicer dovoljuje, da se lahko na območju posameznega komunalnega zavoda ustanovi tudi več komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. Vendar pa predlog zakona predvideva, da bodo posebni predpisi določili najmanjše število zavarovancev kmetov, ki bi lahko v takem primeru tvorili komunalno skupnost.

Intencija tega določila gre namreč za tem, naj bi se v skladu s prizadevanji za čim racionalnejšo organizacijo zdravstvenega zavarovanja sploh in za čim učinkovitejše izpolnjevanje samoupravljanja formirale ekonomsko in rizično dovolj močne komunalne skupnosti. S svojimi dohodki ob sorazmerni porazdelitvi obremenitve kmečkih gospodarstev morajo biti sposobne pokrivati izdatke zdravstvenega zavarovanja kmetov in tako zagotavljati uspešno realizacijo pravic kmetov-zavarovancev in njihovih družinskih članov. Ker je treba tudi

za komunalno skupnostjo socialnega zavarovanja kmetov uveljaviti načelo, da naj obsega gospodarsko, socialno-demografsko, zdravstveno in komunalno zaključeno izoblikovalno območje, naj se te skupnosti ujemajo s komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja delavcev. To bi omogočilo voditi uspešno politiko zdravstvenega varstva vseh občanov na ustreznem območju, hkrati pa zagotoviti učinkovito delovanje samouprave zdravstvenega zavarovanja kmetov, na racionalno trošenje sredstev tega zavarovanja in na njegov nadaljnji razvoj. Ker naj ima praviloma vsaka komunalna skupnost svoj komunalni zavod za socialno zavarovanje, je torej utemeljeno načelo, naj tvorijo komunalno skupnost kmetje-zavarovanci na območju komunalnega zavoda.

V.

Prehodne in končne določbe

Med prehodnimi in končnimi določbami je najpomembnejše določilo, ki predvideva kritje primanjkljajev sedanjih skladov osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov iz preteklih let. Predlog zakona predvideva, da sedanji skladi komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov prevzamejo sredstva in obveznosti sedanjih okrajnih skladov, ki morajo zaključiti z zaključnim računom svoje dosedanje poslovanje z 31. 12. 1965. Primanjkljaji skladov, nastalih do uveljavitve predlaganega zakona, pa bi se krili:

— predvsem z izterjavo neizpoljenih obveznosti zavezancev po zakonu iz leta 1961;

— morebitni nepokriti ostanek teh primanjkljajev pa naj bi se pokrili na način kot ga predvideva predlog zakona za pokritje bodočih primanjkljajev v drugem odstavku 25. člena.

Razlika v obsegu pravic med otroki kmečkih zavarovancev in otroki zavarovanih delavcev

1. V delavskem zdravstvenem zavarovanju se plačajo iz sklada zdravstvene zavarovanja v celoti vse storitve — razen participacije za zdravila po 60 din.

2. V kmečkem zdravstvenem zavarovanju gredo v breme sklada v celoti samo zdravstvene storitve, naštetje v 9. členu predloga, in prevoz z rešilnim vozilom za te storitve (11. člen). Za zdravstvene storitve, naštetje v 10. členu predloga, ter za prevoze z rešilnim vozilom v zvezi z boleznimi, naštetimi v 10. členu predloga, prispevajo kmečki zavarovanci 10, 25 oziroma 50 % stroškov neposredno.

3. Delavski otroci imajo še na račun sklada

- pravico do bolničnega zdravljenja raka,
- pravico do bolničnega zdravljenja preko 3. leta starosti,
- pravico do zdravil, zdravstvenih storitev in sanitetnega materiala tudi za bolezni, ki niso naštetje v 1. in 3. točki 9. člena predloga,
- pravico do ortopedskih pripomočkov (proteze, ortopedska obutev, očala, slušni aparat, invalidski voziček),
- pravico do zobne nege (izdiranje, zdravljenje in plombiranje), kar zajema alternativa za 15. točko 9. člena predloga,
- pravico do zobno-tehničnih del in do ortodonskega zdravljenja zob,

- pravico do zdravljenja v zdraviliščih in okrevališčih,
- pravico do prevoza z rešilnimi vozili v primeru vsake bolezni,
- pravico do povrnitve potnih stroškov v zvezi z zdravstvenim varstvom.

4. Če bi se zavarovanje kmečkih otrok izenačilo z zavarovanjem delavskih otrok, bi moral sklad prevzeti

- participacijo zavarovancev po 10. in 11. členu predloga,
- zdravstvene storitve, navedene pod točko 3.

Novi izdatki za tak obseg zdravstvenega varstva kmečkih otrok, kakor ga uživajo delavski otroci, bi bremenili sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov letno najmanj za 500 milijonov pri sedanji intenziteti uživanja zdravstvenih storitev. Pričakovati pa je, da bi se intenziteta koriščenja zdravstvenega varstva v primeru izenačenja povečala najmanj za 20 %. S tem bi se obremenitev sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov povečala za okoli 600 milijonov letno.

V tem primeru bi bil katastrski dohodek kmetov-zavarovancev obremenjen z davkom in prispevkom za njihovo osnovno zdravstveno zavarovanje skoro s 33 %.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svojih sejah dne 12. 11. 1965 in 8. 12. 1965 obravnavala predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Predstavniki Izvršnega sveta je na seji 12. 11. 1965 predložil naslednja amandmaja:

- 1. Črta se tretji odstavek 15. člena zakonskega predloga.
- 2. Določba 18. člena se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Presežek vsakega sklada se ob koncu poslovnega leta odvede v rezervo sklada. Sredstva iz rezervnega sklada se smejo uporabljati samo za kritje primanjkljajev.

Sredstva iz rezerve sklada, ki se ne uporabijo za kritje primanjkljaja in so razpoložljiva, lahko nalagajo skupnosti kot depozite z rokom do enega leta ali v blagajniške zapise.«

- Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

Komisija je obravnavala zakonski predlog skupaj s predlaganima amandmajema, ki sta postala sestavni del zakonskega predloga, ker ju je predložil predstavnik predlagatelja. Hkrati je komisija obravnavala tudi amandmaje odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, ki jih je odbor sprejel na seji dne 7. 12. 1965, pri čemer je upoštevala, da je tudi te amandmaje, izvzemši amandmaje k 7. in 11. členu, predstavnik Izvršnega sveta sprejel ter so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da je sistem organizacije financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov po predloženem zakonu v skladu s temeljnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov (Uradni list SFRJ, št. 25/65). Sedanji zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Ur. l. LRS, št. 30/61) ni bil usklajen z novimi zveznimi predpisi, med drugim tudi glede financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov. Med viri financiranja je predvidel tudi take vire, glede katerih je vsaj problematično, ali bi bili po novi zvezi ureditvi še možni, glede na to, da je zvezni zakon uveljavil načelo samofinanciranja zavarovancev.

V splošni razpravi je bilo zlasti opozorjeno na to, da se s predlagano novo ureditvijo na eni strani razširja dosedanji obseg pravic zavarovancev tega zavarovanja, na drugi strani pa od dosedanjih treh virov financiranja ostane samo eden — prispevki kmetov zavarovancev, zaradi česar bodo obremenitve zavarovancev morale biti nujno bistveno zvišane. V komisiji je bilo postavljeno vprašanje, ali ne bi bilo spričo tega mogoče doseči razširitve zdravstvenega varstva v odnosu do sedanje ureditve po sistemu, kakršen je uveden s temeljnim zakonom, z razširjenim zavarovanjem na območjih, kjer se zavarovanci sami odločijo za širši obseg zavarovanja in s tem tudi za višje prispevke, — kot je glasil prvotni predlog zakona. Vendar komisija o vprašanih, ki so v zvezi s predlagano dimenzijo pravic in obveznosti iz osnovnega zavarovanja, ni zavzemala končnih stališč, ker je menila, da presoja teh vprašanj spada v delovno področje pristojnih odborov.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje spremembe:

K 6. členu: Začetek 6. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Zdravstveno zavarovanje po tem zakonu se izvaja v okviru komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov...«.

Sprememba je redakcijskega značaja; besedilo se usklaja s tekstom 2. člena zveznega temeljnega zakona.

K 7. členu a m a n d m a j a odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora:

V četrti vrsti se med besedi »7. b« in »členu« vstavi »in 7. c«.

Ker tudi prevozi z reševalnimi avtomobili, ki jih obravnava 7. c člen, spadajo med zdravstvene storitve, je potrebno, da jih omenja že 7. člen, ki na splošno opredeljuje obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

K 7. a členu a m a n d m a j a odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora:

V 9. točki se besedi »v stanovanju« nadomestita z besedo »stanovanja«, beseda »nalezljivih« pa z besedo »nalezljive«.

Sprememba je redakcijskega značaja; besedilo se usklaja s tekstom 5. člena temeljnega zakona.

K 7. b členu a m a n d m a j a odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora:

— V prvi vrsti se za besedo »sami« vstavi besedi »del stroškov«. —

Sprememba je redakcijskega značaja.

— V točki 2. d se besedilo v tem zakonu nadomesti z besedilom »v tem členu«. —

Ker je že s prvim stavkom 7. b člena izključena možnost, da bi se določba točke 2. d nanašala tudi na 7. a člen, se morajo izjeme od določbe točke 2. d omejiti samo na 7. b člen.

— 3. točka se spremeni tako, da se glasi:

»a) za ambulantno zdravljenje (splošno in specialno), kolikor ni v tem členu drugače določeno;

b) za zdravljenje prvih 14 dni v splošnih in specialnih bolnišnicah, kolikor ni v tem členu drugače določeno;

c) za izdiranje zob;

č) za zdravila, če niso vračunana v ceni za posamezne zdravstvene storitve, kolikor ni v tem členu drugače določeno.« —

S spremembo se spreminja vrstni red posameznih zdravstvenih storitev tako, da se zdravila stavijo na koncu člena, s čimer se sistematika usklaja s sistematiko drugih členov tega zakona. Ker so v primerih pod a), b) in č) predvidene v istem členu tudi drugačne rešitve, je potrebno pri vseh teh podtočkah posebej navesti, da to določilo velja z omejitvijo, kolikor ni v tem členu drugače določeno.

K 7. c členu a m a n d m a j a odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora:

— Prvi stavek drugega odstavka se spremeni tako, da se glasi: »Kadar se zdravljenje bolezni iz prejšnjega odstavka po 7. a členu plačuje v breme sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov, grede tudi stroški prevoza z reševalnim vozilom v breme tega sklada.«

S spremembo, ki je redakcijskega značaja, se odpravlja dosedanje netočno besedilo o brezplačnosti prevoza. Prevoz za zavarovanca ni brezplačen niti ne takrat, kadar se plača iz sklada zdravstvenega zavarovanja, ker se sklad financira s prispevki zavarovancev.

— V drugem stavku drugega odstavka se beseda »kmet« nadomesti z besedama »zavarovana oseba«, beseda »sam« pa z besedo »sama«. —

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 11. členu predloga zakona: Sedanji tretji odstavek postane drugi odstavek, sedanji drugi odstavek, ki se spremeni tako, da se glasi: »Skupščina SR Slovenije lahko določi najvišjo stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje«, pa postane tretji odstavek tega člena.

Sprememba je redakcijskega značaja.

Pri obravnavanju 11. člena zakonskega predloga in amandmaja k temu členu, ki ga je predlagal omenjeni odbor, je komisija ugotovila, da se tako prvotna kakor tudi spremenjena rešitev oddaljujeta od določbe temeljnega zakona, ki v 14. členu predpisuje, da republiški zakon določi, med drugim, tudi višino prispevka za financiranje zdravstvenega zavarovanja kmetov. Kljub temu komisija ne predlaga, da se besedilo 11. člena povsem prilagodi besedilu temeljnega zakona, ker je v sistemu organizacije socialnega zavarovanja nasploh urejanje zdravstvenega zavarovanja kmetov v pristojnosti republike in se tudi njegova organizacija zaključuje v republiki. V zveznem merilu — tudi po zvezni zakonodaji — ni nikakih organov, ki bi povezovali v obliki pozavarovanja ali na kakršen koli drugi način delovanje na tem področju v posameznih republikah, kakor je npr. urejeno pri zdravstvenem zavarovanju delavcev (skupščina jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja). Komisija sodi, da ni v nasprotju s pravnim sistemom, če republika uredi to financiranje skladno z razmerami in potrebami, ki obstojijo na njenem področju, seveda v skladu s sistemom, katerega osnove določa zvezni zakon. Po ustavi je funkcija temeljnega zakona v tem, da zagotovi enotnost sistema. Sam način izvajanja financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetov pa ne more spadati v okvir vprašanj, katerih rešitev zagotavlja enotnost pravnega sistema. Zato je po mnenju komisije določbo 14. člena zveznega zakona, po kateri republiški zakon »določa višino prispevka«, možno razlagati le v tem smislu, da republiški zakon v skladu z zveznim zakonom ureja način določanja višine tega prispevka. Ob takšni razlagi omenjene zakonske določbe ne more biti pomislekov zoper rešitev, ki se predlaga v določbi 11. člena zakonskega predloga.

K 26. členu: Začetek prvega stavka tega člena se spremeni tako, da se glasi: »Dokler se skupščine komunalnih skupnosti kmetov in skupščina republiške skupnosti kmetov ne bodo sestale na prvem zasedanju...«.

Upravni odbori sedanjih skladov zdravstvenega zavarovanja bodo opravljali svoje funkcije do konstituiranja novih skupščin komunalnih skupnosti in republiške skupnosti, in ne le do sklica njihovih prvih zasedanj.

K 30. členu: V prvi vrsti se beseda »osmi« nadomesti z besedo »naslednji«.

Sprememba je potrebna glede na to, da bo predlog zakona obravnavan na zborih predvidoma konec decembra letos.

Predstavniki Izvršnega sveta si je pridržal izjavo glede amandmajev k 7., 7. a in 7. b členu ter k 11. členu, druge amandmaje pa je sprejel, tako da so postali sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona v skladu s pravnim sistemom in predlaga, da ga pristojna zbornica Skupščine, skupaj z amandmaji komisije in odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora sprejmeta.

Št.: 190-5/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na seji dne 12. 11. 1965 ter na skupni seji z odborom za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dne 7. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Zakonski predlog sta obravnavala tudi odbor RZ za zdravstvo in socialno politiko in odbor RZ za proizvodnjo in promet.

V načelni razpravi so vsi odbori, ki so obravnavali zakonski predlog, kritično ocenili dejstvo, da se s predlogom zakona občutno zmanjšuje obseg zdravstvenega varstva ob sočasnem znatnem povečanju bremen zavarovancev. Po predlogu zakona namreč osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov ne bi več zajemalo predvsem tistih vrst zdravstvenega varstva, na katerih so zavarovanci pa tudi družba posebej zainteresirani. Tu gre zlasti za ambulantno in bolnično zdravljenje, zdravljenje raka, zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj, za zdravila, v določenih primerih pa tudi za prevoze z reševalnim vozilom. Pozitivno pa so odbori ocenili, da se z zakonom zagotavlja popolno zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok ter da se razširja zdravstveno varstvo nosečnic.

Nadalje so odbori kritično ocenili pokazatelje o gospodarski zmogljivosti kmetov, ki so pogojevali predvideni obseg zdravstvenega varstva. Ti pokazatelji so namreč preveč pomanjkljivi in na njihovi osnovi ni mogoče ugotoviti realne ekonomske zmogljivosti kmetov-zavarovancev. Po mnenju odborov pa bi prav realna ocena gospodarske zmogljivosti morala biti osnova za odločitve o večjem ali manjšem obsegu pravic zavarovancev.

V teku obravnave zakonskega predloga se je pokazala potreba, da se poslanci seznanijo na terenu s stališči kmetov-zavarovancev do zakonskega predloga — zlasti do obsega pravic v osnovnem zdravstvenem zavarovanju ter z njihovo ekonomsko zmogljivostjo. Poslanci so obiskali več občinskih središč.

Obiski na terenu so bili koristni za nadaljnje obravnavanje in sprejemanje dokončnih stališč do predloga zakona.

Iz obiskov na terenu izhajajo naslednje ugotovitve:

Predlagani obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja ni sprejemljiv. Ohraniti je dosedanji obseg pravic in ga razširiti s popolnim zdravstvenim varstvom otrok in razširitvijo zdravstvenega varstva nosečnic. Sočasno povečanje prispevkov in občutno zoženje pravic iz naslova osnovnega zdravstvenega zavarovanja je kmetom-zavarovancem nerazumljivo.

Kmetje-zavarovanci so v načelu pripravljene sami financirati svoje zavarovanje, vendar pod pogojem, da osnovno zdravstveno zavarovanje zajema predvsem tiste vrste zdravstvenih storitev, na katerih so kmetje-zavarovanci najbolj zainteresirani in da se jim zagotovi možnost povečanja njihove ekonomske moči. Treba je izoblikovati jasno politiko do kmeta in mu zagotoviti določeno perspektivo, da bi se zmanjšal odtok delovne sile z vasi. Kmetom je treba zato omogočiti nabavo lahke mehanizacije.

Kmetje-zavarovanci menijo, da bi morali v sklad z zdravstvenega zavarovanja kmetov prispevati tudi tisti lastniki zemlje, ki so v delovnem razmerju in so zdravstveno zavarovani iz tega naslova. Z oprostitvijo prispevka bodo taki lastniki zemlje močno privilegirani, ker bo njihova proizvodnja obremenjena z manjšimi prispevki kot kmetijska gospodarstva zavarovancev. Tako privilegiranje bo povzročilo, da se bodo kmetje v še večji meri usmerjali na zaposlovanje v delovnih organizacijah.

Zdravljenje nalezljivih in duševnih bolezni ter raka bi morala po mnenju zavarovancev financirati širša družbena skupnost kot pa je skupnost zavarovancev-kmetov.

Skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov naj bi zajemale širša območja, ker bi bila tako zagotovljena primerna rizična skupnost, ki bi omogočila enakomernejšo obremenitev kmetov in boljše poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje bi morale določati komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov skupaj z občinskimi skupščinami. To bi namreč omogočalo občinskim skupščinam vodenje ustrezne davčne politike.

Sedanji izračun katastrskega dohodka ni pravilen. Temelji namreč na zastarelem katastru zemljišč, ki ne upošteva dejanskega stanja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zato je potrebno čimprej izpopolniti kataster oziroma najti druge osnove za odmero dohodka od kmetijske proizvodnje.

Težiti je k enotnemu zdravstvenemu zavarovanju za vse občane. V okviru socialnega zavarovanja bi bilo potrebno postopno zagotoviti kmetom tudi primerno starostno zavarovanje, s čimer bi odpadli razni socialni problemi, ki postajajo vse bolj pereči.

Upošteva je načelno razpravo na prejšnjih sejah ter ugotovitve iz razgovorov na terenu sta odbora sprejela naslednja stališča:

— Kmetje naj sami financirajo svoje zdravstveno zavarovanje, kot to že predvideva temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Zato je treba ustvariti pogoje, da bi lahko kmetje zmogli večje obremenitve iz naslova osnovnega zdravstvenega zavarovanja;

— pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja ne bi smele biti manjše od dosedanjih. Osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov mora zajemati predvsem tiste vrste zdravstvenega varstva, na katerih so kmetje-zavarovanci najbolj

zainteresirani in na katerih je zainteresirana tudi družba, to je bolnišnično in ambulantno zdravljenje, popolnejše zdravstveno varstvo otrok in mladine ter nosečnic in porodnic;

— pri določanju obsega osnovnega zdravstvenega zavarovanja je treba upoštevati ekonomsko zmogljivost kmetov-zavarovancev glede na uvedbo načela samofinanciranja;

— zdravstveno varstvo za nekatere nalezljive bolezni, predvsem za aktivno tuberkulozo naj bi zagotavljale družbeno-politične skupnosti, ne pa to zavarovanje;

— stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje naj določijo komunalne skupnosti kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami, kot je to urejeno v zdravstvenem zavarovanju delavcev;

— primanjkljaje sedanjih skladov je treba prvenstveno pokriti z izterjavo obveznosti vseh zavezancev po obstoječem zakonu.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga sta odbora obravnavala tudi amandmaje, ki sta jih predlagala poslanca Janez Japelj in dr. Vinko Mozetič.

Odbora sta sprejela naslednje amandmaje:

K 7. členu :

Namesto dosedanjega 7. člena se vstavijo štirje novi členi, ki se glasijo:

»7. člen

Z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem je zagotovljeno zdravstveno varstvo za zdravstvene storitve, našete v 7. a členu, ki se plačujejo v celoti iz skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov in za zdravstvene storitve, našete v 7. b členu, ki se plačujejo deloma iz skladov, deloma pa jih plačujejo zavarovanci sami.

7. a člen

Za osebe, ki so zdravstveno zavarovane po tem zakonu, se v celoti plačujejo v breme sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov stroški za:

1. zdravljenje v kateremkoli zdravstvenem zavodu in na bolnikovem domu, če zbolijo za temile boleznimi: akutna otroška ohromelost, Bangova bolezen, bolezen kala-azar, četrta venerična bolezen, davica, gobavost, griža, kapavica, kolera, koze, kuga, lues, malteška vročica, mehki čankar, mikoza, mrtvični krč, nalezljiva zlatenica, nalezljivo vnetje možganskih mren (meningitis), oslovski kašelj, ošpice, paratifus, pegavica, porodna mrzlica, povratna mrzlica, rumena mrzlica, smrkavost, spolna bolezen, steklina, šen, škrlatinka, trahom, trebušni tifus, tularemija, Vaillova bolezen, vranični prisad;

2. zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu, če zbolijo za duševno boleznijo, kadar je bolnik nevaren za življenje drugih;

3. ambulantno zdravljenje raka, leukemije in podobnih malignih obolenj v vseh zdravstvenih zavodih in na bolnikovem domu;

4. pregledi, svetovanja in zdravljenje nosečih v zdravstvenih zavodih in na domu ter zdravniški obiski na domu, če so zdravstveno potrebni;

5. zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok — vendar najdalj do dokončanega 15. leta starosti — v enakem obsegu, kot je to zagotovljeno otrokom zaposlenih delavcev po predpisih o zdravstvenem zavarovanju delavcev;

6. ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev šol II. stopnje;

7. sanacija klicenoscev;
8. cepljenje, kadar je obvezno po posebnih predpisih;
9. desinfekcija, desinsekcija ali deratizacija v stanovanju, če je to zaradi nalezljivih bolezni zdravniško indicirano;
10. zdravila v primerih, ko se zdravijo za boleznimi z 1. točke tega člena na svojem domu.

7. b člen

Razen v primerih iz prejšnjega člena plačajo zavarovanci sami in sicer:

1. 10 % stroškov:
  - a) za bolnišnično zdravljenje raka, leukemije in podobnih malignih obolenj;
  - b) za bolnišnično zdravljenje študentov višjih in visokih šol.
2. 25 % stroškov:
  - a) za porodniško pomoč doma in v bolnici in zdravljenje v bolnici v zvezi s porodom;
  - b) za oskrbo doječih mater, ki so pri otroku v bolnici;
  - c) za bolnišnično zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj;
  - č) za zdravljenje od 15. dneva dalje v splošnih in specialnih bolnišnicah, kolikor ni v tem zakonu drugače določeno;
  - d) za zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu, če zbolijo za mumpsom ali gripo, kadar se katera teh bolezni pojavi v obliki epidemije;
  - e) za zdravila, kadar se zdravijo za sladkorno boleznijo, srčnimi obolenji in epilepsijo, če ti stroški niso že vračunani v ceni za posamezne zdravstvene storitve.
3. 50 % stroškov:
  - a) za ambulantno zdravljenje (splošno in specialno);
  - b) za zdravljenje prvih 14 dni v splošnih in specialnih bolnišnicah, kolikor ni v tem zakonu drugače določeno;
  - c) za zdravila, če niso vračunana v ceni za posamezne zdravstvene storitve;
  - č) izdiranje zob.

7. c člen

Osnovno zdravstveno zavarovanje obsega tudi prevoz z reševalnim vozilom, kadar je tak prevoz iz zdravstvenih razlogov nujno potreben in sicer:

1. če gre za osebo, ki je zbolela za nalezljivo boleznijo in je zdravljenje v bolnišnici obvezno;
2. če gre za osebo, ki je zbolela za duševno boleznijo in je nevarna za življenje drugih;
3. če gre za osebo, ki se je življenjsko nevarno poškodovala ali glede katere so nujni zdravniški posegi v bolnišnici.

Kadar je zdravljenje bolezni iz prejšnjega odstavka po 7. a členu za kmeta brezplačno, je tudi prevoz z reševalnim vozilom brezplačen. Kadar mora kmet za zdravljenje bolezni ali poškodbe po 7. b členu neposredno plačati del stroškov sam, mora v enakem odstotku plačati tudi del stroškov za prevoz z reševalnim vozilom.

7. d člen

S tem zavarovanjem se ne zagotavlja zdravstveno varstvo za nalezljive bolezni, ki so po temeljnem zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni (Uradni list SFRJ, št. 17/64) splošnega pomena za vso državo, niso pa zajete v 7. a členu tega zakona.«

Sprememba je potrebna, ker je treba v odnosu na zakonski predlog razširiti zdravstveno varstvo kmetov na tiste vrste zdravstvenega varstva, na katerih so kmetje najbolj zainteresirani in na katerih je zainteresirana tudi družba.

Kmetje so najbolj zainteresirani na bolnišničnem zdravljenju, ki je izredno drago in često tudi dolgotrajno. Kolikor bi namreč morali kmetje v celoti nositi breme tega zdravljenja, bi se še v manjši meri kot doslej posluževali tega zdravljenja, kar bi imelo za posledico, da bi se zdravstveno stanje kmetov še poslabšalo. Zato sta odbora mnenja, da bi v pogledu bolnišničnega zdravljenja ostale iste pravice kot doslej.

Osnovno zdravstveno zavarovanje mora obsegati tudi ambulantno zdravljenje (splošno in specialno), ker bi se tovrstnega zdravljenja, ki omogoča zgodnje odkrivanje obolenj, zavarovanci še v manjši meri posluževali kot doslej. Nepravočasno iskanje zdravniške pomoči bi namreč povečalo stroške bolničnega zdravljenja, hkrati pa tudi ogrožalo zdravstveno stanje in dela zmožnost zavarovancev. Za tovrstno zdravljenje je v amandmaju predvidena večja participacija kmetov kot doslej, glede na to, da tovrstno zdravljenje ni tako drago in bi kmetje zmogli večjo obremenitev.

V pogledu zdravljenja raka zadržuje amandma dosedanji obseg pravic, glede na to, da je tovrstno zdravljenje izredno drago in dolgotrajno. V odnosu na ostalo bolnišnično zdravljenje je poleg zdravljenja raka potrebno favorizirati tudi zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj, ker so prav za tovrstno zdravljenje kmetje izredno zainteresirani.

V amandmaju je iz zakonskega predloga povzeto zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok. Na novo pa je vključeno ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev šol II. stopnje, ker sicer ne bi bilo kontinuitete v zdravstvenem varstvu šolske mladine. Upoštevati je namreč treba, da bi po predlogu zakona imeli otroci do 15. leta starosti popolno zdravstveno varstvo, študentje visokih in višjih šol pa uživajo večje zdravstveno varstvo ob pomoči svojega sklada.

Osnovno zdravstveno zavarovanje mora obsegati tudi pravico do zdravil v določenih primerih. Upoštevati je namreč treba, da so zdravila draga in da nekatera obolenja zahtevajo permanentno uživanje večjih količin zdravil. Zato naj gredo v določenih primerih stroški za zdravila v breme sklada, v določenih primerih pa naj zavarovanec prispeva k tem stroškom.

Glede na finančno zmogljivost kmetov in skladov ter uvedbo novih pravic je potrebno za posamezne zdravstvene storitve zvišati participacijo v odnosu na sedanjo ureditev.

V pogledu prevozov z reševalnim vozilom se sedanji obseg pravic ne bi smel zmanjšati, kot to predvideva zakonski predlog. Ker so prevozi zelo dragi, ne bi bilo smotno v celoti prevaliti stroške prevozov, v primerih življenjsko nevarnih poškodb in nujnih zdravniških posegov na zavarovanca samega.

Osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov naj ne zagotavlja zdravstvenega varstva za aktivno tuberkulozo in za ostale nalezljive bolezni, ki so sicer našteje v temeljnem zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni, niso pa zajete v temeljnem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Temeljni zakon v preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni namreč določa v členu 46, da stroške za zdravljenje nalezljivih bolezni zdravstveno zavarovanih oseb, ki se ne krijejo po predpisih o zdravstvenem zavarovanju, obvezno trpi družbenopolitična skupnost, to je občina. S tem, da se ne vključi v osnovno zdravstveno

zavarovanje kmetov tudi zdravstveno varstvo za aktivno tuberkulozo, bo zdravljenje te bolezni bremenilo občinske proračune. Upoštevati je namreč treba, da je tuberkuloza socialna bolezen, na katere preprečevanju in zatiranju je družba še posebej zainteresirana in da bi se s tem zmanjšale obveznosti skladov zdravstvenega zavarovanja, ki jih zdravljenje prav te bolezni zelo bremeni. S tem, da bi občine prevzele financiranje zdravljenja te bolezni, bodo nedvomno v večji meri zainteresirane za preventivne ukrepe na tem področju. Razen tega bodo občine lahko vodile ustrežnejšo politiko glede preprečevanja in zatiranja tuberkuloze in planirale potrebna sredstva za te namene.

K 11. členu :

Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen

Stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določa skupščina komunalne skupnosti kmetov v soglasju s pristojnimi občinskimi skupščinami.

Najvišjo stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje lahko določi Skupščina SR Slovenije.

Če v 30 dneh občinska skupščina ne odreče soglasja, se šteje, da je soglasje dano.«

Sprememba je potrebna, ker glede določanja stopnje oziroma višine prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje v predlogu zakona predvideva rešitev ni primerna. Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in Skupščina SR Slovenije bosta le težko določali stopnjo prispevka zaradi zelo različnih ekonomskih pogojev, ki so na območjih posameznih komunalnih skupnosti kmetov. Zato bi bilo bolj smotrno in bolj v skladu z načelom samoupravljanja, da bi se prispevna stopnja za osnovno zdravstveno zavarovanje določala po istem postopku, kot velja za zdravstveno zavarovanje delavcev. O stopnji prispevka naj bi torej odločale komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami. Da pa ne bi prišlo do pretiranih obremenitev kmetov na posameznih območjih, je umestno predvideti, da Skupščina SRS lahko določi najvišjo stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje. Tak postopek bi namreč zagotavljal kompleksnejšo obravnavo in realnejše upoštevanje celotne ekonomske zmogljivosti kmetov in s tem tudi smotrnejšo davčno politiko.

V razpravi je bilo izraženo tudi mnenje, naj bi republika ne določala najvišje, pač na najnižjo stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov. Kolikor namreč ne bi bila določena najnižja stopnja tega prispevka, bi lahko skupščine nekaterih komunalnih skupnosti predpisale prenizko stopnjo, na osnovi katere zbrana sredstva bi sicer zadoščala za kritje izdatkov sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov za zagotovitev pravic zavarovancev, ne bi pa zadoščala za učinkovito izvajanje pozavarovanja. To mnenje ni bilo osvojeno, ker sta odbora menila, da je učinkovitost izvajanja pozavarovanja pogojena z ustreznimi premijami, ki jih določa skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, te premije pa morajo komunalne skupnosti vkalkulirati med izdatke sklada in šele na tej osnovi določiti stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje.

K 21. členu :

Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Skupščina SR Slovenije določi s posebnim predpisom število članov prve skupščine in način volitev članov skupščin.«

Sprememba je bila potrebna, ker določilo ni bilo v skladu s temeljnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki določa, da se komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov ustanovi za območje, za katero je ustanovljen komunalni zavod za socialno zavarovanje. Tako določa tudi predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

K 25. členu :

Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»25. člen

Okrajni skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov zaključijo poslovanje z 31. decembrom 1965. Takrat se sestavi zaključni račun, sredstva in obveznosti pa se razdelijo med sklade komunalnih skupnosti kmetov v sorazmerju s številom njihovih zavarovancev-kmetov. Morebitni primanjkljaji teh skladov, nastali do dne, ko začne veljati ta zakon, se krijejo tako, da se izterjajo neizpolnjene obveznosti po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Ur. list LRS, št. 30-263/61).«

Sprememba k 25. členu je potrebna, ker ni prav, da bi se primanjkljaji po sicer predvideni izterjavi neizpolnjenih obveznosti po sedanjem zakonu prenesli izključno v breme zavarovancev. Upoštevati je treba namreč dejstvo, da se uvaja načelo samofinanciranja in da torej v bodoče to zavarovanje ne bodo financirale družbeno-politične skupnosti in lastniki kmetijskih zemljišč, ki so zdravstveno zavarovani po drugi osnovi. Z rešitvijo, kakršno predvideva predlog zakona, bi se namreč občutno povečale obremenitve kmetov predvsem v prihodnjem letu. Zato je treba doseči, da se neizpolnjene obveznosti dosledno izterjajo.

Predstavniki Izvršnega sveta je sprejel amandmaja k 21. in 25. členu, pridržal pa si je odločitev glede amandmaja k 7. in 11. členu zakonskega predloga.

Amandmaje je v enakem besedilu sprejel tudi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona s predloženimi amandmaji ter z amandmaji, ki so bili k 6., 15., 18. in 26. členu že sprejeti na seji zakonodajno-pravne komisije dne 12. novembra 1965.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Janeza Japlja.

Št.: 190-5/65

Ljubljana, 13. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 16. 11. 1965 ter na skupni seji z odborom Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje dne 7. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri obravnavi tega zakonskega predloga so sodelovali tudi poslanci Matija Nadižar, Jože Nered in dr. Stjepan Bunta kot člani bivšega

začasnega odbora za proučitev problematike zdravstvenega zavarovanja kmetov. Zakonski predlog sta obravnavala tudi odbor Republiškega zbora za zdravstvo in socialno politiko in odbor Republiškega zbora za proizvodnjo in promet.

V načelni razpravi so vsi odbori, ki so obravnavali zakonski predlog, kritično ocenili dejstvo, da se s predlogom zakona občutno zmanjšuje obseg zdravstvenega varstva ob sočasnem znatnem povečanju bremen zavarovancev. Po predlogu zakona namreč osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov ne bi več zajemalo predvsem tistih vrst zdravstvenega zavarovanja, na katerih so zavarovanci pa tudi družba posebej zainteresirani. Tu gre zlasti za ambulantno in bolnišnično zdravljenje, zdravljenje raka, zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj, za zdravila, v določenih primerih pa tudi za prevoze z reševalnim vozilom. Pozitivno pa so odbori ocenili, da se z zakonom zagotavlja popolno zdravstveno varstvo predšolskih in šolobveznih otrok ter da se razširja zdravstveno varstvo nosečnic.

Nadalje so odbori kritično ocenili pokazatelje o gospodarski zmogljivosti kmetov, ki so pogojevali predvideni obseg zdravstvenega varstva. Ti pokazatelji so namreč preveč pomanjkljivi in na njihovi osnovi ni mogoče ugotoviti realne ekonomske zmogljivosti kmetov-zavarovancev. Po mnenju odborov pa bi prav realna ocena gospodarske zmogljivosti morala biti osnova za odločitev o večjem ali manjšem obsegu pravic zavarovancev.

Med obravnavo zakonskega predloga se je pokazala potreba, da se poslanci seznanijo na terenu s stališči kmetov-zavarovancev do zakonskega predloga — zlasti do obsega pravic v osnovnem zdravstvenem zavarovanju — ter z njihovo ekonomsko zmogljivostjo. Poslanci so obiskali več občinskih središč. Obiski na terenu so bili koristni za nadaljnje obravnavanje in sprejemanje dokončnih stališč do predloga zakona.

Iz obiskov na terenu izhajajo naslednje ugotovitve:

Predlagani obseg osnovnega zdravstvenega zavarovanja ni sprejemljiv. Ohraniti je dosedanja obsega pravic in ga razširiti s popolnim zdravstvenim varstvom otrok in razširitvijo zdravstvenega varstva nosečnic. Sočasno povečanje in občutno zoženje pravic iz naslova osnovnega zdravstvenega zavarovanja je kmetom-zavarovancem nerazumljivo.

Zdravljenje nalezljivih in duševnih bolezni ter raka bi morala po mnenju zavarovancev financirati širša družbena skupnost kot pa je skupnost zavarovancev-kmetov.

Kmetje zavarovanci so v načelu pripravljeni sami financirati svoje zavarovanje, vendar pod pogojem, da osnovno zdravstveno zavarovanje zajema predvsem tiste vrste zdravstvenih storitev, na katerih so kmetje-zavarovanci najbolj zainteresirani in da se jim zagotovi možnost povečanja njihove ekonomske moči. Treba je izoblikovati jasno politiko do kmeta in mu zagotoviti določeno perspektivo, da bi se zmanjšal odtok delovne sile z vasi. Kmetom je treba zato omogočiti nabavo lahke mehanizacije.

Kmetje-zavarovanci menijo, da bi morali v sklade zdravstvenega zavarovanja kmetov prispevati tudi tisti lastniki zemljišč, ki so v delovnem razmerju in so zdravstveno zavarovani iz tega naslova. Z oprostivijo prispevka bodo taki lastniki zemljišč močno privilegirani, ker bo njihova proizvodnja obremenjena z manjšimi prispevki kot kmetijska gospodarstva zavarovancev. Tako privilegiranje bo povzročilo, da se bodo kmetje v še večji meri usmerjali na zaposlovanje v delovnih organizacijah.

Skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov naj bi zajemale širša območja, ker bi bile tako zagotovljene primerne rizične skupnosti, ki bi omogočale enakomernejšo obremenitev kmetov in boljše poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje bi morale določati komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov skupaj z občinskimi skupščinami. To bi namreč omogočali občinskim skupščinam vodenje ustrezne davčne politike.

Sedanji izračun katastrskega dohodka ni pravilen. Temelji namreč na zastarelem katastru zemljišč. Zato je potrebno čimprej izpopolniti kataster, oziroma najti druge osnove za odmero dohodka od kmetijske proizvodnje.

Težiti je k enotnemu zdravstvenemu zavarovanju za vse občane ter je zato treba že s tem zakonom narediti korak v tej smeri. V okviru socialnega zavarovanja bi bilo potrebno kmetom zagotoviti tudi primerno starostno zavarovanje, s čimer bi odpadli razni socialni problemi, ki postajajo vse bolj pereči.

Upošteva je načelno razpravo na prejšnjih sejah ter ugotovitve iz razgovorov na terenu sta odbora sprejela naslednja stališča:

— pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja ne bi smele biti manjše od dosedanjih. Osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov mora zajemati predvsem tiste vrste zdravstvenega varstva, na katerih so kmetje-zavarovanci najbolj zainteresirani in na katerih je zainteresirana tudi družba; to je bolnišnično in ambulantno zdravljenje, popolnejše zdravstveno varstvo otrok in mladine ter nosečnic in porodnic;

— pri določanju obsega osnovnega zdravstvenega zavarovanja je treba upoštevati ekonomske zmogljivosti kmetov-zavarovancev glede na uvedbo načela samofinanciranja;

— zdravstveno varstvo za nekatere nalezljive bolezni, predvsem za aktivno tuberkulozo naj bi zagotavljal družbeno-politične skupnosti, ne pa to zavarovanje;

— kmetje naj sami financirajo svoje zdravstveno zavarovanje, kot to že predvideva temeljni zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Zato je treba ustvariti pogoje, da bi lahko kmetje zmogli večje obremenitve iz naslova osnovnega zdravstvenega zavarovanja;

— stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje naj določijo komunalne skupnosti kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami, kot je to urejeno v zdravstvenem zavarovanju delavcev;

— primanjkljaje sedanjih skladov je treba prvenstveno pokriti z izterjavo obveznosti vseh zavezancev po obstoječem zakonu.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga sta odbora obravnavala tudi amandmaje, ki sta jih predlagala poslanca Janez Japelj in dr. Vinko Mozetič.

Odbora sta sprejela naslednje amandmaje:

K 7. členu: Namesto dosedanjega 7. člena se vstavijo štirje novi člani, ki se glasijo:

»7. člen

Z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem je zagotovljeno zdravstveno varstvo za zdravstvene storitve, našteje v 7. a členu, ki se plačujejo v celoti iz

skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov, in za zdravstvene storitve, naštete v 7. b členu, ki se plačujejo deloma iz skladov, deloma pa jih plačujejo zavarovanci sami.

7. a člen

Za osebe, ki so zdravstveno zavarovane po tem zakonu, se v celoti plačujejo v breme sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov stroški za:

1. zdravljenje v kateremkoli zdravstvenem zavodu in na bolnikovem domu, če zbolijo za temile boleznimi: akutna otroška ohromelost, Bangova bolezen, bolezen kala-azar, četrta venerična bolezen, davica, gobavost, griža, kapavica, kolera, koze, kuga, lues, malteška vročica, mehki čankar, mikoza, mrtvični krč, nalezljiva zlatenica, nalezljivo vnetje možganskih mren (meningitis), oslovski kašelj, ošpice, paratifus, pegavica, porodna mrzlica, povratna mrzlica, rumena mrzlica, smrkavost, spalna bolezen, steklina, šen, škrlatinka, trahom, trebušni tifus, tularemija, Vailova bolezen, vranični prisad;

2. zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu, če zbolijo za duševno boleznijo, kadar je bolnik nevaren za življenje drugih;

3. ambulantno zdravljenje raka, leukemije in podobnih malignih obolenj v vseh zdravstvenih zavodih in na bolnikovem domu;

4. pregledi, svetovanja in zdravljenje nosečih v zdravstvenih zavodih in na domu ter zdravniški obiski na domu, če so zdravstveno potrebni;

5. zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok — vendar najdalj do končanega 15. leta starosti — v enakem obsegu, kot je to zagotovljeno otrokom zaposlenih delavcev po predpisih o zdravstvenem zavarovanju delavcev;

6. ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev šol II. stopnje;

7. sanacija kliconoscev;

8. cepljenje, kadar je obvezno po posebnih predpisih;

9. desinfekcija, desinsekcija ali deratizacija v stanovanju, če je to zaradi nalezljivih bolezni zdravniško indicirano;

10. zdravila v primerih, ko se zdravijo za boleznimi iz 1. točke tega člena na svojem domu.

7. b člen

Razen v primerih iz prejšnjega člena plačajo zavarovanci sami in sicer:

1. 10 % stroškov:

a) za bolnišnično zdravljenje raka, leukemije in podobnih malignih obolenj;

b) za bolnišnično zdravljenje študentov višjih in visokih šol.

2. 25 % stroškov:

a) za porodniško pomoč doma in v bolnici in zdravljenje v bolnici v zvezi s porodom;

b) za oskrbo doječih mater, ki so pri otroku v bolnici;

c) za bolnišnično zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj;

č) za zdravljenje od 15. dneva dalje v splošnih in specialnih bolnišnicah, kolikor ni v tem zakonu drugače določeno;

d) za zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu, če zbolijo za mumpsom ali gripo, kadar se katera teh bolezni pojavi v obliki epidemije;

e) za zdravila, kadar se zdravijo za sladkorno boleznijo, srčnimi obolenji in epilepsijo, če ti stroški niso že vračunani v ceni za posamezne zdravstvene storitve.

3. 50 % stroškov:

- a) za ambulantno zdravljenje (splošno in specialno);
- b) za zdravljenje prvih 14 dni v splošnih in specialnih bolnišnicah, kolikor ni v tem zakonu drugače določeno;
- c) za zdravila, če niso vračunana v ceni za posamezne zdravstvene storitve;
- č) izdiranje zob.

7. c člen

Osnovno zdravstveno zavarovanje obsega tudi prevoz z reševalnim vozilom, kadar je tak prevoz iz zdravstvenih razlogov nujno potreben in sicer:

- 1. če gre za osebo, ki je zbolela za nalezljivo boleznijo in je zdravljenje v bolnišnici obvezno;
- 2. če gre za osebo, ki je zbolela za duševno boleznijo in je nevarna za življenje drugih;
- 3. če gre za osebo, ki se je življenjsko nevarno poškodovala ali glede katere so nujni zdravniški posegi v bolnišnici.

Kadar je zdravljenje bolni iz prejšnjega odstavka po 7. a členu za kmeta brezplačno, je tudi prevoz z reševalnim vozilom brezplačen. Kadar mora kmet za zdravljenje bolni ali poškodbe po 7. b členu neposredno plačati del stroškov sam, mora v enakem odstotku plačati tudi del stroškov za prevoz z reševalnim vozilom.

7. d člen

S tem zavarovanjem se ne zagotavlja zdravstveno varstvo za nalezljive bolezni, ki so po temeljnem zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni (Uradni list SFRJ, št. 17/64) splošnega pomena za vso državo, niso pa zajete v 7. a členu tega zakona.«

Sprememba je potrebna, ker je treba v odnosu na zakonski predlog razširiti zdravstveno varstvo kmetov na tiste vrste zdravstvenega varstva, na katerih so kmetje najbolj zainteresirani in na katerih je zainteresirana tudi družba.

Kmetje so najbolj zainteresirani na bolnišničnem zdravljenju, ki je izredno drago in često tudi dolgotrajno. Kolikor bi namreč morali kmetje v celoti nositi breme tega zdravljenja, bi se še v manjši meri kot doslej posluževali tega zdravljenja, kar bi imelo za posledico, da bi se že itak slabo zdravstveno stanje kmetov še poslabšalo. Zato sta odbora mnenja, da bi v pogledu bolnišničnega zdravljenja ostale iste pravice kot doslej.

Osnovno zdravstveno zavarovanje mora obsegati tudi ambulantno zdravljenje (splošno in specialno), ker bi se tovrstnega zdravljenja, ki omogoča zgodnje odkrivanje obolenj, zavarovanci še v manjši meri posluževali kot doslej. Nepravočasno iskanje zdravniške pomoči bi namreč povečalo stroške bolnišničnega zdravljenja, hkrati pa tudi ogrožalo zdravstveno stanje in dela zmožnost zavarovancev. Za tovrstno zdravljenje je v amandmaju predvidena večja participacija kmetov kot doslej, glede na to, da tovrstno zdravljenje ni tako drago in bi kmetje zmogli večjo obremenitev.

V pogledu zdravljenja raka zadržuje amandma dosedanji obseg pravic, glede na to, da je tovrstno zdravljenje izredno drago in dolgotrajno. V odnosu na ostalo bolnišnično zdravljenje je poleg zdravljenja raka potrebno favorizirati tudi zdravljenje nevarnih poškodb in obolenj, ker so prav za tovrstno zdravljenje kmetje izredno zainteresirani.

V amandmaju je iz zakonskega predloga povzeto zdravstveno varstvo predšolskih in šoloobveznih otrok. Na novo pa je vključeno ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev šol II. stopnje, ker sicer ne bi bilo kontinuitete v zdravstvenem varstvu šolske mladine. Upoštevati je namreč treba, da bi po predlogu zakona imeli otroci do 15. leta starosti popolno zdravstveno varstvo, študentje visokih in višjih šol pa uživajo večje zdravstveno varstvo ob pomoči svojega sklada.

Osnovno zdravstveno zavarovanje mora obsegati tudi pravico do zdravil v določenih primerih. Upoštevati je namreč treba, da so zdravila draga in da nekatera obolenja zahtevajo permanentno uživanje večjih količin zdravil. Zato naj gredo v določenih primerih stroški za zdravila v breme sklada, v določenih primerih pa naj zavarovanec prispeva k tem stroškom.

Glede na finančno zmogljivost kmetov in skladov ter uvedbo novih pravic je potrebno za posamezne zdravstvene storitve zvišati participacijo v odnosu na sedanjo ureditev.

V pogledu prevozov z reševalnim vozilom se sedanji obseg pravic ne bi smel zmanjšati, kot to predvideva zakonski predlog. Ker so prevozi zelo dragi, ne bi bilo smotno v celoti prevalliti stroške prevozov v primerih življenjsko nevarnih poškodb in nujnih zdravniških posegov na zavarovanca samega.

Osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov naj ne zagotavlja zdravstvenega varstva za aktivno tuberkulozo in za ostale nalezljive bolezni, ki so sicer našteje v temeljnem zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni, niso pa zajete v temeljnem zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Temeljni zakon o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni namreč določa v 46. členu, da stroške za zdravljenje nalezljivih bolezni zdravstveno zavarovanih oseb, ki se ne krijejo po predpisih o zdravstvenem zavarovanju, obvezno trpi družbeno-politična skupnost, to je občina. S tem, da se ne vključi v osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov tudi zdravstveno varstvo za aktivno tuberkulozo, bo zdravljenje te bolezni bremenilo občinske proračune. Upoštevati je namreč treba, da je tuberkuloza socialna bolezen, na katere preprečevanju in zatiranju je družba še posebej zainteresirana in da bi se s tem zmanjšale obveznosti skladov zdravstvenega zavarovanja, ki jih zdravljenje prav te bolezni zelo bremeni — v Sloveniji letno ca. 400 milijonov din. S tem, da bi občine prevzele financiranje zdravljenja te bolezni, bodo nedvomno v večji meri zainteresirane za preventivne ukrepe na tem področju. Razen tega bodo občine lahko vodile ustreznejšo politiko glede preprečevanja in zatiranja tuberkuloze in planirale potrebna sredstva za te namene.

K 11. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen

Stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje določa skupščina komunalne skupnosti v soglasju s pristojnimi občinskimi skupščinami.

Najvišjo stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje lahko določi Skupščina SR Slovenije.

Če v 30 dneh občinska skupščina ne odreče soglasja, se šteje, da je soglasje dano.«

Sprememba je potrebna, ker glede določanja stopnje oziroma višine prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje v predlogu zakona predvidena reši-

tev ni primerna. Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in Skupščina SR Slovenije bosta le težko določali stopnjo prispevka zaradi zelo različnih ekonomskih pogojev, ki so na območjih posameznih komunalnih skupnosti kmetov. Zato bi bilo bolj smotno in bolj v skladu z načelom samoupravljanja, da bi se prispevna stopnja za osnovno zdravstveno zavarovanje določala po istem postopku, kot velja za zdravstveno zavarovanje delavcev. O stopnji prispevka naj bi torej odločale komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami. Da pa ne bi prišlo do pretiranih obremenitev kmetov na posameznih območjih, je umestno predvideti, da Skupščina SRS lahko določi najvišjo stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje. Tak postopek bi namreč zagotavljal kompleksnejšo obravnavo in realnejše upoštevanje celotne ekonomske zmogljivosti kmetov in s tem tudi smotrnejšo davčno politiko.

V razpravi je bilo izraženo tudi mnenje, naj bi republika ne določala najvišje, pač pa najnižjo stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov. Kolikor namreč ne bi bila določena najnižja stopnja tega prispevka, bi lahko skupščine nekaterih komunalnih skupnosti predpisale prenizko stopnjo, na osnovi katere zbrana sredstva bi sicer zadoščala za kritje izdatkov sklada zdravstvenega zavarovanja kmetov za zagotovitev pravic zavarovancev, ne bi pa zadoščala za učinkovito izvajanje pozavarovanja. To mnenje ni bilo osvojeno, ker sta odbora menila, da je učinkovitost izvajanja pozavarovanja pogojena z ustreznimi premijami, ki jih določa skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, te premije pa morajo komunalne skupnosti vkalkulirati med izdatke sklada in šele na tej osnovi določiti stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje.

K 21. členu : Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Skupščina SR Slovenije določi s posebnim predpisom število članov prve skupščine in način volitev članov skupščin.«

Sprememba je bila potrebna, ker določilo predloga zakona ni v skladu s temeljnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki določa, da se komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov ustanovi za območje, za katero je ustanovljen komunalni zavod za socialno zavarovanje. Tako določa tudi predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

K 25. členu : Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»25. člen

Okrajni skladi zdravstvenega zavarovanja kmetov zaključijo poslovanje z 31. decembrom 1965. Takrat se sestavi zaključni račun, sredstva in obveznosti pa se razdelijo med sklade komunalnih skupnosti kmetov v sorazmerju s številom njihovih zavarovancev-kmetov. Morebitni primanjkljaji teh skladov, nastali do dne, ko začne veljati ta zakon, se krijejo tako, da se izterjajo neizpolnjene obveznosti po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev (Uradni list LRS, št. 30-263/61).«

Sprememba k 25. členu je potrebna, ker ni prav, da bi se primanjkljaji po sicer predvideni izterjavi neizpolnjenih obveznosti po sedanjem zakonu prenesli izključno v breme zavarovancev. Upoštevati je treba namreč dejstvo, da se uvaja načelo samofinanciranja in da torej v bodoče to zavarovanje ne bodo več finan-

cirale družbeno-politične skupnosti in lastniki kmetijskih zemljišč, ki so zdravstveno zavarovani po drugi osnovi. Z rešitvijo, kakršno predvideva predlog zakona, bi se namreč občutno povečale obremenitve kmetov predvsem v prihodnjem letu. Zato je treba doseči, da se neizpolnjene obveznosti dosledno izterjajo.

Amandmaje je v enakem besedilu sprejel tudi odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje.

Predstavnik Izvršnega sveta je sprejel amandmaja k 21. in 25. členu, pridržal pa si je odločitev glede amandmaja k 7. in 11. členu zakonskega predloga.

Odbor predlaga Socialno-zdravstvenemu zboru, da sprejme predlog zakona s predloženimi amandmaji, ter z amandmaji, ki so bili k 6., 15., 18. in 26. členu sprejeti na seji zakonodajno-pravne komisije dne 12. novembra 1965.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Milana Loštrka.

Št.: 190-5/65

Ljubljana, 11. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na seji dne 20. 12. 1965 in na skupni seji z odborom za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dne 24. 12. 1965 obravnaval spremembe k predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija na svoji seji dne 8. 12. 1965 in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije do amandmajev, ki jih je k predlogu zakona sprejel odbor za delo in socialno zavarovanje na seji dne 7. 12. 1965.

Odbor je sprejel spremembe zakonodajno-pravne komisije k 7., 7. a, 7. b, 7. c in 11. členu amandmaja odbora za delo in socialno zavarovanje. Odbor je sprejel tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k 30. členu predloga zakona.

Odbor je nadalje ugotovil, da je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejel vse amandmaje, ki jih je predlagal odbor za delo in socialno zavarovanje, razen amandmaja, da se z zdravstvenim zavarovanjem kmetov ne zagotavlja zdravstveno varstvo za aktivno tuberkulozo in amandmaja k 11. členu zakonskega predloga. Stališče Izvršnega sveta je, da mora osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov vključevati tudi zdravljenje aktivne tuberkuloze ter da bi morala Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov določati stopnjo oziroma višino prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov v soglasju s Skupščino SR Slovenije.

Po vsestranski in temeljiti razpravi o vprašanju, ali naj osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov vključuje tudi zdravljenje aktivne tuberkuloze, ali pa naj zdravljenje te bolezni bremeni občinske proračune, je odbor osvojil stališče Izvršnega sveta iz razlogov, navedenih v obrazložitvi teh stališč. Zato odbor umika tozadevni amandma in predlaga naslednjo dopolnitev k svojim amandmajem:

K 7. a členu: za 1. točko se vstavi točka 1 a, ki se glasi:

»Zdravljenje v vseh zdravstvenih zavodih in na bolnikovem domu, če zavarovanec zboli za aktivno tuberkulozo katerekoli oblike;«

— v 10. točki se besedilo »iz 1. točke« nadomesti z besedilom »iz 1. in 1. a točke«.

K 7. d členu: Ta člen se črta v celoti.

Z navedenimi spremembami amandmajev je zdravljenje aktivne tuberkuloze vključeno v osnovno zdravstveno zavarovanje, prav tako pa tudi zdravila za zdravljenje te bolezni v celoti bremeni sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

Predstavnik Izvršnega sveta je navedene amandmaje sprejel.

Odbor je tudi obravnaval stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije glede načina določanja stopnje prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje ter je vztrajal pri svojem amandmaju k 11. členu predloga zakona.

Odbor je mnenja, da je osnovna rizična skupnost komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov in da ji je zato s predpisi treba zagotoviti možnost polnega gospodarjenja z zbranimi sredstvi in s tem zagotoviti materialno osnovo samoupravljanja. Zato vztraja na stališču, da naj komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov določajo stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje kmetov v soglasju z občinskimi skupščinami. Le na ta način bo možno zagotoviti racionalno gospodarjenje z zbranimi sredstvi, medtem ko bi z enotno stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje bilo tako gospodarjenje skoraj v celoti onemogočeno. Upoštevati je namreč treba, da so komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov pooblašene, da v primeru primanjkljajev predpisujejo izredni prispevek, kar že samo po sebi zahteva njihov vpliv na določanje višine prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje. Predpisovanje enotne republiške stopnje prispevka bi lahko tudi oviralo uvajanje razširjenega zdravstvenega zavarovanja.

Odbor se prav tako ne strinja z mnenjem, da bi bila z določitvijo enotne stopnje prispevka zagotovljena večja učinkovitost pozavarovanja predvsem pogojena z ustreznim in smotrnim določanjem pozavarovalnih primerov in premij, ki pa jih že tako določa skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. Te premije pa morajo komunalne skupnosti vkalkulirati med izdatke sklada in šele na tej osnovi določiti stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje.

Odbor je mnenja, da bo le v primeru, če bodo komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov določale stopnjo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje in ob pravilnem določanju pozavarovalnih primerov in premij, možno zagotoviti ustrezno samoupravo zavarovancev v komunalni skupnosti in racionalno gospodarjenje z zbranimi sredstvi, medtem ko bi enotno določena stopnja lahko učinkovala prav nasprotno.

Odbor je k predlogu zakona sprejel še naslednji amandma:

Za 26. členom se doda nov 26. a člen, ki se glasi:

»S splošnimi akti, izdanimi na podlagi 11. člena tega zakona, se za leto 1966 lahko določi, da imajo določbe o stopnjah prispevkov za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov učinek od 1. 1. 1966 dalje.«

Dopolnitev je potrebna, ker se po 2. odstavku 217. člena ustave SR Slovenije lahko samo z zakonom določi, da imajo predpisi, izdani na podlagi zakona, učinek za nazaj. Samoupravni organi socialnega zavarovanja kmetov, ki bodo po tem zakonu formirani šele v mesecu januarju, stopenj prispevkov ne bi mogli določiti z učinkom za nazaj, kolikor z zakonom to ne bi bilo izrecno določeno.

Predstavnik Izvršnega sveta je amandma sprejel.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, navedenimi v obeh poročilih.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Janeza Japlja.

Št.: 190-5/65

Ljubljana, 25. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala amandmaje k 7. a, 7. d in 26. členu predloga zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki sta jih sprejela odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora na seji dne 18. 12. 1965, odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora na seji dne 20. 12. 1965 in oba omenjena odbora na skupni seji dne 24. 12. 1965.

Komisija pri navedenih amandmajih ni imela pripomb glede njihove skladnosti z ustavo in s pravnim sistemom.

Pri ponovni obravnavi zakonskega predloga komisija predlaga spremembo 30. člena zakonskega predloga, tako da se ta člen glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Ker bo zakon, če bo v Skupščini sprejet, lahko objavljen v Uradnem listu SRS neposredno pred 1. januarjem 1966, ni več potrebno, da se določi veljavnost za naslednji dan po objavi, ter da se posebej predvidi uporaba zakona od 1. januarja 1966.

Predstavniki Izvršnega sveta se je s predlagano spremembo strinjal in je tako postala sestavni del zakonskega predloga.

Št.: 190-5/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

PREDLOG ODLOKA

o številu članov prve skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin

I

Prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov (v nadaljnjem besedilu: prve skupščine) štejejo od 15 do 50 članov.

V skladu s prejšnjim odstavkom določi upravni odbor republiškega sklada za zdravstveno pozavarovanje kmetov, koliko članov prve skupščine vsake komunalne skupnosti je treba izvoliti in koliko od teh članov se voli na območju posamezne občine; število članov določi tako, da pride praviloma 500 kmetov-zavarovancev (v nadaljnjem besedilu: zavarovanci) na enega člana prve skupščine.

II

Volitve članov prve skupščine vodijo volilne komisije.

Volilna komisija se postavi za vsako komunalno skupnost.

Volilno komisijo sestavljajo predsednik in štirje člani ter njihovi namestniki. Imenuje jih upravni odbor republiškega sklada za zdravstveno pozavarovanje kmetov.

III

Volilna komisija:

- izvršuje tehnične priprave za volitve;
- določi volilne enote;
- ugotavlja izid volitev;

— izdaja izvoljenim članom prve skupščine potrdila o izvolitvi;

— opravlja druge zadeve, ki jih določa ta odlok.

Strokovno-tehnično in pisarniško delo za volilno komisijo opravlja komunalni zavod za socialno zavarovanje.

IV

Volitve v prve skupščine se opravijo po volilnih enotah.

V vsaki volilni enoti se voli po en član prve skupščine.

V

Volilna komisija razdeli območje vsake občine z območja komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov na toliko volilnih enot, kolikor članov prve skupščine je treba izvoliti v občini, in sicer tako, da je v vsaki volilni enoti približno enako število zavarovancev.

VI

Kandidiranje in volitve članov prvih skupščin se opravijo na zborih zavarovancev.

Zbor zavarovancev skliče volilna komisija za vsako volilno enoto.

Sklic zbora zavarovancev se razglasi na način, ki je običajen v kraju, kjer se opravi zbor.

VII

Zbor zavarovancev se lahko opravi, če je navzočih najmanj desetina vseh zavarovancev z območja volilne enote.

Če na zboru ni toliko zavarovancev, kot je določeno v prejšnjem odstavku, se lahko čez pol ure od časa, ki je bil določen za začetek zbora, opravi zbor ne glede na število navzočih zavarovancev.

Na zboru zavarovancev imajo pravico predlagati kandidate in voliti člane prvih skupščin samo zavarovanci, ki prebivajo na območju volilne enote, za katero je zbor sklican.

VIII

Delo zbora zavarovancev vodi predsednik zbora, ki ga navzoči zavarovanci izvolijo izmed sebe.

Zapisnikarja na zboru zavarovancev priskrbi volilna komisija. Zbor zavarovancev lahko izbere drugega zapisnikarja.

IX

Kandidate za člane prve skupščine lahko predlaga skupina najmanj petih zavarovancev. Vsaka skupina lahko predlaga največ enega kandidata.

Po končanem predlaganju kandidatov objavi predsednik zbora imena kandidatov po vrstnem redu, kot so bili kandidati predlagani.

X

Po končanem kandidiranju zbor zavarovancev voli člana izmed predlaganih kandidatov.

Volitve se opravijo javno z dviganjem rok. Zbor lahko sklene, da se voli tajno z glasovnicami.

O predlaganih kandidatih se glasuje po vrsti, kot so bili predlagani. Vsak zavarovanec lahko glasuje le za enega kandidata.

Izvoljen je tisti kandidat, ki je dobil večino glasov navzočih zavarovancev. Če je dobilo dvoje ali več kandidatov enako največje število glasov, se volitve ponovijo samo med temi kandidati.

XI

O delu zbora se piše zapisnik. Zapisnik obsega zlasti podatke o tem, kje in kdaj je bil zbor, ugotovitev, ali je bil zbor sklepčen, kandidate, ki so bili predlagani na zboru, koliko glasov je dobil vsak kandidat in kdo je bil izvoljen za člana prve skupščine.

Zapisnik podpišejo predsednik zbora, zapisnikar in dva overitelja zapisnika. Zapisnik se pošlje volilni komisiji.

XII

Vsak zavarovanec ima pravico ugovora na občinsko skupščino zaradi nepravilnosti volitev, in sicer najpozneje v 48 urah po končanem zboru zavarovancev.

XIII

Če se volitve v volilni enoti razveljavijo, je treba najpozneje v 15 dneh od dneva razveljavitve opraviti ponovne volitve.

XIV

Volitve v prve skupščine morajo biti opravljene najpozneje do 1. februarja 1966.

XV

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Po 21. členu predloga zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov Skupščina SR Slovenije s posebnim predpisom določi število članov prve skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in način volitev članov teh skupščin.

1. Število članov

Po podatkih Republiškega zavoda za socialno zavarovanje je ugotovljeno, da naj bi obsegala najmanjša komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov okoli 15 000, največja pa okoli 75 000 kmetov-zavarovancev (z družinskimi člani). Ker ni na razpolago točnih podatkov o številu proizvajalcev (kmetov brez družinskih članov), se je vzelo približno razmerje med kmeti-zavarovanci in proizvajalci, ki znaša povprečno 3 : 1, tj. povprečno po trije družinski člani na kmeta-proizvajalca. Ob taki ugotovitvi bi imela najmanjša komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov okoli 5000, največja pa okoli 25 000 kmetov-zavarovancev (gospodarstev).

Prva skupščina komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov bi morala imeti ustrezno število članov, zato je bilo treba določiti, da pride praviloma na vsakih 500 zavezancev prispevka za zdravstveno zavarovanje kmetov-proizvajalcev po en član prve skupščine. Če bi se upoštevalo število proizvajalcev sedaj predvidene najmanjše komunalne skupnosti 5000, bi torej prva skupščina štela samo 10 članov, pri največji komunalni skupnosti pa 50 članov. Ker bi bilo število članov prve skupščine najmanjše komunalne skupnosti v višini 10 članov premajhno, je bilo treba določiti najmanjše število 15. Tudi pri največji komunalni skupnosti se je določilo največje število članov prve skupščine na 50 članov, ker ni mogoče dokončno ugotoviti, koliko bo število proizvajalcev v posameznih komunalnih skupnostih. Po sedanjih predvidevanjih se računa npr. za komunalno skupnost Maribor okoli 25 000 proizvajalcev, če pa bi k tej skupnosti priključili še Mursko Soboto s približno 20 000 proizvajalci, bi imela prva skupščina okrog 90 članov, kar pa bi bilo vsekakor preveliko število, ki bi tudi povzročilo prekomerne stroške kmetom-proizvajalcem.

2. Način volitev

V predlogu odloka predvideni način volitev je prilagojen posebnostim komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov.

Ker gre za povsem nove komunalne skupnosti tako po teritorialnem območju kakor tudi po številu kmetov-zavarovancev, je iz praktičnih razlogov najbolj primerno pooblastiti sedanji upravni odbor republiškega sklada za zdravstveno pozavarovanje kmetov, da določi za vse komunalne skupnosti število članov prve skupščine in koliko članov se izvoli v vsaki občini z območja te skupnosti in da imenuje tudi predsednika in člane volilne komisije. Omenjeni upravni odbor je voljen organ, ki ga sestavljajo tudi predsedniki upravnih odborov sedanjih okrajnih skladov za zdravstveno zavarovanje kmetov.

Predlog odloka predvideva, da volitve članov prve skupščine vodijo volilne komisije, ki se imenujejo za vsako komunalno skupnost.

Volitve v prvo skupščino naj bi se opravile po volilnih enotah, v katerih naj bi se volil po en član prve skupščine.

Volilna komisija naj bi sklicala za vsako volilno enoto zbor zavarovancev, na katerem naj bi navzoči kmetje-zavarovanci predlagali in volili predlagane kandidate.

Zaradi morebitnih nepravilnosti pri volitvah naj bi imel vsak zavarovanec pravico ugovora na občinsko skupščino v 48 urah po končanem zboru.

Predlog odloka tudi predvideva, da naj bi bile volitve v prve skupščine opravljene najpozneje do 1. 2. 1966.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 8. 12. 1965 obravnavala predlog odloka o številu članov prve skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev teh skupščin, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V splošni obravnavi je komisija ugotovila, da predloženi odlok realizira določbo 21. člena predloga zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov, po ka-

terem Skupščina SRS s posebnim predpisom določi število članov prve skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in način volitev članov teh skupščin. Gre torej za predpis izrazito tehničnega značaja, ki bo veljal samo za izvolitev prvih skupščin komunalnih skupnosti.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala spremembo XV. t o č k e , tako da se ta točka glasi:

»Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.«

Sprememba je potrebna glede na to, da je rok, do katerega morajo biti volitve opravljene, sorazmerno kratek in se zato priprave zanje morajo začeti čimprej je to mogoče.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog odloka z amandmajema zakonodajno-pravne komisije in odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbora Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 022-125/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na skupni seji z odborom za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dne 7. 12. 1965 razpravljal o predlogu odloka, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi se je odbor s predlogom odloka strinjal.

V podrobni obravnavi besedila predloga odloka je odbor sprejel naslednji amandma:

K t o č k i XIV.:

Besedilo »1. februarja 1966.« se nadomesti z besedilom »15. februarja 1966.«

Sprememba je potrebna glede na to, da bodo predlog odloka pristojni zbori obravnavali konec decembra in ni verjetno, da bi bile volitve opravljene že v mesecu januarju.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmajem strinjal.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predloženi predlog odloka sprejme.

Odbor je določil za poročevalca na seji zbora poslanca Franca Lebna.

Št.: 022-125/65

Ljubljana, 10. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora — poročilo z dne 9. 12. 1965, št. 022-125/65.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev
narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov

1. člen

2. člen zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov (Uradni list SRS, št. 10-84/65) se spremeni tako, da se glasi:

Kmetje-borci plačujejo za zdravstveno varstvo prispevek za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov. Vsi drugi stroški zdravstvenega varstva kmetov-borcev in njihovih družinskih članov se krijejo iz proračunskih sredstev Socialistične republike Slovenije.

2. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov (Uradni list SRS, št. 10-84/65) se v 2. členu glede plačevanja prispevkov za zdravstveno varstvo kmetov-borcev sklicuje na 1. in 2. točko 17. člena zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev. (Uradni list LRS, št. 30-263/61.) Ta zakon bo prenehal veljati z uveljavitvijo zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Zato naj bi se hkrati z uveljavitvijo novega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov uskladi z njegovimi določbami tudi zakon o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev narodnoosvobodilne vojne in njihovih družinskih članov s tem, da se ustrezno spremeni njegov 2. člen.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 24. 12. 1965, št. 191-11/65.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora — poročilo z dne 25. 12. 1965, št. 191-11/65.

PREDLOG ZAKONA

o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje

1. člen

Komunalna skupnost socialnega zavarovanja delavcev (v nadaljnjem besedilu: komunalna skupnost delavcev) se lahko ustanovi za območje ene ali več občin, če so izpolnjeni tile pogoji:

— da je zagotovljeno, da zavarovane osebe z območja lahko uveljavljajo pretežni del zdravstvenega varstva na območju, za katerega naj se ustanovi komunalna skupnost delavcev;

— da je to območje ekonomsko in rizično dovolj močno.

2. člen

Šteje se, da je zagotovljeno uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva, kadar je na območju, za katero naj se ustanovi komunalna skupnost

delavcev, poleg enega ali več zdravstvenih domov tudi splošna bolnišnica, ki ima vsaj oddelke za interno medicino, kirurgijo, ginekologijo in porodništvo ter za otroške bolezni.

3. člen

Šteje se, da je območje ekonomsko in rizično dovolj močno, če je na njem vsaj 25 000 aktivnih zavarovancev in upokoјencev in če je zagotovljeno kritje stroškov zdravstvenega varstva na tem območju tako, da je mogoče najmanj 80 % stroškov tega varstva pokrivati z rednimi prispevki.

4. člen

Zavarovanci z območja ene ali več občin se lahko izločijo iz komunalne skupnosti delavcev zaradi ustanovitve samostojne komunalne skupnosti delavcev, če so za to območje izpolnjeni pogoji, določeni v 1. do 3. členu tega zakona, in če tudi območje, ki ostane v skupnosti, izpolnjuje pogoje za samostojno komunalno skupnost delavcev.

5. člen

Zavarovanci z območja ene ali več občin se lahko izločijo iz komunalne skupnosti delavcev in pripojijo k drugi skupnosti, če območje, ki ostane v skupnosti, izpolnjuje pogoje za samostojno komunalno skupnost delavcev ali če se to območje hkrati pripoji k drugi skupnosti.

6. člen

Komunalno skupnost delavcev za območje več občin ustanovijo občinske skupščine vseh prizadetih občin sporazumno.

Če se občinske skupščine ne morejo sporazumeti o ustanovitvi, odloči o tem Skupščina SR Slovenije na predlog prizadete občine.

7. člen

Zavarovanci z enega območja se lahko izločijo iz komunalne skupnosti delavcev zaradi ustanovitve nove komunalne skupnosti delavcev ali zaradi pripojitve k drugi komunalni skupnosti delavcev po sporazumnem sklepu prizadetih skupščin komunalnih skupnosti delavcev v soglasju s prizadetimi občinskimi skupščinami.

Skupščine komunalnih skupnosti delavcev lahko pred odločitvijo razpišejo referendum.

Če se skupščine komunalnih skupnosti ne morejo sporazumeti o izločitvi oziroma o pripojitvi ali če ni soglasja vseh prizadetih občinskih skupščin, odloči o izločitvi oziroma o pripojitvi Skupščina SR Slovenije.

8. člen

Sklep o izločitvi določenega območja iz komunalne skupnosti delavcev in sklep o ustanovitvi nove komunalne skupnosti delavcev se izvrši s 1. januarjem naslednjega leta, če je sprejet vsaj do konca novembra.

9. člen

Dve ali več komunalnih skupnosti delavcev se lahko združijo v eno komunalno skupnost delavcev na podlagi sklepov skupščin prizadetih komunalnih skupnosti delavcev.

10. člen

Medsebojna razmerja med občinami, za katere se ustanavlja skupna komunalna skupnost delavcev, se uredijo med občinami sporazumno pred ustanovitvijo skupnosti.

V sporazumu se določi zlasti, katera občinska skupščina oziroma upravni organ katere občinske skupščine opravlja naloge iz V. poglavja temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 24-440/65) in druge naloge, ki jih po omenjenem zakonu opravljajo občinske skupščine oziroma njihovi upravni organi.

11. člen

Komunalni zavod za socialno zavarovanje se ustanovi praviloma za območje ene komunalne skupnosti delavcev. Komunalni zavod se lahko ustanovi za območje dveh ali več komunalnih skupnosti delavcev, če je to v korist racionalnejše organizacije in smotrnejšega poslovanja službe za izvajanje socialnega zavarovanja.

O ustanovitvi komunalnega zavoda za območje dveh ali več komunalnih skupnosti delavcev odločajo prizadete komunalne skupnosti delavcev sporazumno.

12. člen

Komunalno skupnost socialnega zavarovanja kmetov (v nadaljnjem besedilu: komunalna skupnost kmetov) tvorijo kmetje-zavarovanci na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje.

Skupščina komunalne skupnosti kmetov iz prejšnjega odstavka lahko sklene, da se ustanovijo na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje dve ali več komunalnih skupnosti kmetov, če so za vsako prizadeto skupnost izpolnjeni pogoji iz 2. in 3. člena tega zakona.

Glede združevanja komunalnih skupnosti kmetov se smiselno uporabljajo določbe 9. člena tega zakona.

13. člen

Organizacijo komunalnih skupnosti in zavodov po tem zakonu je treba izpeljati do konca leta 1965, nove komunalne skupnosti pa morajo začeti poslovanje s 1. januarjem 1966.

14. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 24/65) predvideva v 32. členu, da republiški predpisi določajo pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, in primere spojitve oziroma izločitve komunalnih skupnosti. Pri

tem pa že cit. zakon postavlja za ustanovitev komunalne skupnosti kot načelo, da so na območju, za katero se ustanavlja komunalna skupnost, podani pogoji za samostojno izvajanje zdravstvenega zavarovanja.

Republiški zakon mora torej predvsem natančneje opredeliti, kdaj so na nekem območju podani pogoji za samostojno izvajanje zdravstvenega zavarovanja. Predlog zakona uveljavlja v ta namen zlasti dva poglobitna kriterija:

— zagotovljeni morajo biti pogoji za uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva na tem območju,

— drugi pogoj zahteva, da je območje ekonomsko in rizično tako močno, da lahko zagotavlja finančna sredstva za poslovanje skladov komunalne skupnosti.

Z zvezi s prvim pogojem predlog izhaja iz predpostavke, da je zagotovljeno uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva, če so poleg ambulantno-polikliničnih zdravstvenih zavodov na zadevnem območju tudi primerne bolnišnične kapacitete. Le tako bo namreč mogla komunalna skupnost v sodelovanju s celotno zdravstveno službo na tem območju in zlasti z zdravstvenim centrom zagotoviti učinkovito varstvo zavarovanih oseb pretežno na svojem območju. To pa bo hkrati dobra podlaga za medsebojno povezanost zdravstvene službe in socialnega zavarovanja, za smotrno izpopolnjevanje zdravstvenih kapacitet glede na resnične potrebe in finančne zmogljivosti območja. Pri tem pogojem predlog zakona namreč upošteva tudi predvidene bodoče zdravstvene regije kot zdravstvene skupnosti po idejnem načrtu o organizaciji zdravstvenega varstva in zdravstvene službe v SR Sloveniji.

Glede na zagotovitev ekonomsko in rizično dovolj močnih komunalnih skupnosti, kjer morajo biti zagotovljeni zadostni redni viri finančnih sredstev za poslovanje skladov zdravstvenega zavarovanja skupnosti, se predlog opira na tolikšno število aktivnih zavarovancev in upokoencev, ki lahko tvorijo rizično skupnost. Poglavitni vir teh sredstev so namreč prispevki zavarovancev za zdravstveno zavarovanje. Izkušnje kažejo, da je predlagano število aktivnih zavarovancev v 3. členu predloga ustrezna predpostavka za tolikšne vire finančnih sredstev, ki so v povprečju zadostna ekonomska podlaga skupnosti za samostojno izvajanje zdravstvenega zavarovanja brez prelivanja sredstev iz ene v drugo skupnost. Večje število aktivnih zavarovancev namreč pomeni tudi ekonomsko močnejšo in rizično sposobnejšo skupnost. Prav zato, da bi se zagotovile takšne komunalne skupnosti, predlog zakona hkrati postavlja pogoj, da morajo biti zavarovanci na območju skupnosti sposobni z rednimi prispevki pokrivati najmanj 80 % stroškov zdravstvenega varstva. S takim pogojem se omejuje na najnujnejše uporaba dopolnilnih prispevkov za kritje stroškov zdravstvenega zavarovanja.

Dosedanji pogoji glede najmanjšega števila zavarovancev na območju komunalne skupnosti niso zagotavljali ekonomske samostojnosti skladov; saj se je zahtevalo za območje skupnosti le najmanj 10 000 zavarovancev, zadoščalo pa je celo samo 6000 zavarovancev, če je povprečni osebni dohodek zaposlenih na tem območju presegel republiško povprečje.

Dosedanje izkušnje in ugotovitve skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja v SR Sloveniji, ki je na 17. zasedanju dne 6. 10. 1965 razpravljala o ukrepih v zdravstvenem zavarovanju v zvezi z gospodarsko reformo, so dokaz, da ti pogoji ne ustrezajo za ekonomsko in rizično močne komunalne skupnosti, v katerih bi bilo zagotovljeno tudi uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva. Zato je skupščina republiške skupnosti na omenjenem zasedanju še

posebej sklepala o pogojih in stališčih za bodoče organizacije komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja. Ta načelna stališča so potem rabila kot gradivo in podlaga za izdelavo predloženega predloga zakona.

Z uveljavitvijo novih pogojev se bo dosedanje število komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev zmanjšalo od sedanjih 24 na predvidoma 8. Hkrati se bo zmanjšalo tudi število komunalnih zavodov za socialno zavarovanje od 12 na 8 glede na načelo, da se komunalni zavod ustanovi za območje ene komunalne skupnosti.

Glede na pogoje, ki jih določa predlog zakona, bi bile v SR Sloveniji ustanovljene predvidoma tele komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev:

— Celje, ki bi zajemala sedanje skupnosti Celje, Velenje in Žalec in bi imela 88 341 zavarovancev in upokoјencev;

— Gorica v sedanjem obsegu z 39 648 zavarovanci in upokoјenci;

— Ljubljana, ki bi obsegala sedanje skupnosti Domžale, Kamnik, Kočevje, Vrhnika, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in ljubljanske skupnosti Bežigrad, Center, Moste, Šiška, Vič ter bi imela 237 767 zavarovancev in upokoјencev;

— Koper, ki bi zajemala sedanji skupnosti Koper in Postojna in bi imela 49 976 zavarovancev in upokoјencev;

— Kranj, ki bi zajemala sedanji skupnosti Jesenice in Kranj in bi imela 75 974 zavarovancev in upokoјencev;

— Maribor, ki bi zajemala sedanje skupnosti Maribor, Ptuj in Ravne in bi imela 141 705 zavarovancev in upokoјencev;

— Murska Sobota v sedanjem obsegu s 25;253 zavarovanci in upokoјenci;

— Novo mesto, ki bi zajemala sedanji skupnosti Novo mesto in Posavje in bi imela 45 913 zavarovancev in upokoјencev.

V prilogi je podan pregled območij sedanjih komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja, pregled območij sedanjih komunalnih zavodov in območij okrajnih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov.

Seveda ta predvidevanja za ustanovitev komunalnih skupnosti v skladu s pogoji tega zakona še niso povsem dokončna. Vendar pa glede na dosedanje, že dalj časa trajajoče razprave na terenu kažejo, da do kakšnih bistvenih sprememb v teh predvidevanjih najbrž ne bi moglo priti.

Z ustanovitvijo komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje v skladu s pogoji kot jih določa predlog zakona, bi dosegli tako organizacijo socialnega zavarovanja, ki bi zagotavljala strokovno boljše delovanje in racionalnejše poslovanje. Težko je sicer oceniti, kakšno bi bilo zmanjšanje stroškov službe socialnega zavarovanja pri njeni novi racionalnejši organizaciji. Vsekakor bo omogočala občutno zboljšati strukturo kadrov na nekaterih zavodih za socialno zavarovanje in zagotoviti njihovo kvalitetnejše in ekspeditivnejše poslovanje ob relativno nižjih stroških. Zaradi boljše organizacije dela kot posledica nove organizacije komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov se ocenjuje, da se bodo stroški poslovanja lahko znižali od 5 do 10 % na leto v SR Sloveniji; to bo nekaj sto milijonov prihrankov.

Zmanjšanje števila komunalnih skupnosti pa pomeni tudi večjo učinkovitost delovanja samouprave socialnega zavarovanja in ostvaritev pogojev za racionalnejše trošenje sredstev zdravstvenega zavarovanja. Večje komunalne skupnosti na ekonomsko zaokroženih območjih, ki bodo praviloma usklajena za območji bodočih zdravstvenih skupnosti, bodo praviloma lažje in učinkovitejše mogle usklajevati izdatke tega zavarovanja z ekonomsko močjo svojega območja. Hkrati se bo lahko uspešno razvijalo sodelovanje organov samoupravljanja

zdravstvenega zavarovanja s samoupravnimi organi bodočih zdravstvenih skupnosti, kar naj bi praviloma prav tako prispevalo k racionalizaciji izdatkov zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva. Tudi ta okoliščina lahko torej občutno prispeva k znižanju stroškov zdravstvenega zavarovanja.

S predloženim predlogom zakona se določajo tudi pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. Načeloma naj bi se namreč tudi te skupnosti ujemale z območji komunalnih skupnosti delavcev in z območji bodočih zdravstvenih skupnosti. Gre za realizacijo prizadevanj za čim racionalnejšo organizacijo zdravstvenega zavarovanja sploh in za čim učinkovitejše izpolnjevanje samoupravljanja na tem področju. Zato so potrebne tudi dovolj močne komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, ki morajo biti s svojimi dohodki ob sorazmerni porazdelitvi obremenitve kmečkih gospodarstev sposobne pokrivati izdatke zdravstvenega zavarovanja kmetov in tako zagotavljati uspešno realizacijo pravic kmetov-zavarovancev in njihovih družinskih članov. Zato naj se te skupnosti načeloma ujemajo s komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja delavcev. To bi omogočilo voditi uspešno politiko zdravstvenega varstva vseh občanov na ustreznem območju, hkrati pa zagotoviti učinkovito delovanje samouprave zdravstvenega zavarovanja kmetov, na racionalno trošenje sredstev tega zavarovanja in na njegov nadaljnji razvoj. Vendar pa je dana v zakonu možnost, da bi bilo število komunalnih skupnosti kmetov manjše, kot je število komunalnih skupnosti delavcev.

Sicer pa so v predlogu zakona postavljeni predlogi tako, da so odprte možnosti za nadaljnji integracijski proces na področju socialnega zavarovanja, ki ga začenja predloženi zakon.

Če je komunalna skupnost ustanovljena za območje več občin, so sicer vse občinske skupščine ustanoviteljice teh skupnosti. Sporazumeti pa se morajo med seboj, katera občinska skupščina opravlja kasneje nasproti tej skupnosti dolžnosti in pravice, ki so predvidene v temeljnem zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. V skladu s tem je v predlogu zakona predvideno, da prizadete občine sporazumno določijo, katera občinska skupščina oziroma upravni organ katere občinske skupščine opravlja dolžnosti nasproti skupnosti.

Predlog zakona ne nalaga niti občinskim skupščinam niti samoupravnim organom delovnih organizacij kakšne nove naloge, ki bi jih ne predvideval že temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Seveda pa bo samo reorganizacija komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov za socialno zavarovanje delavcev po uveljavitvi predlaganega zakona terjala od občinskih skupščin izvedbo postopkov, potrebnih za realizacijo institucij zakona.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 8. 12. 1965 obravnavala predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, ki ga je predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da je temeljni zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 24/65) uveljavil načelo, da se komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev ustanovijo

za območje ene ali več občin, ki imajo skupne interese, ni pa sam določil nikakršnih pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za ustanovitev komunalne skupnosti in pogojev za spojitve oziroma izločitve komunalnih skupnosti. V svojem 66. členu pa omogoča republikam, da takšne pogoje določijo. S predloženim zakonom republika izpolnjuje in precizira sistem, katerega temelji so določeni z zveznim zakonom. V splošni obravnavi je bilo poudarjeno, da je nujno potrebna zaostritev pogojev za ustanavljanje komunalnih skupnosti in komunalnih zavodov, kakršno uvaja zakonski predlog, da bi se zagotovila racionalna ureditev in zadostna ekonomska osnova za normalno funkcioniranje komunalnih skupnosti; taka usmeritev je tudi skladna s splošnimi naporji za stabilizacijo gospodarstva.

Zakonski predlog vsebuje tudi določbo glede komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov, ki naj se skladno z 9. členom temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov ustanovi na območju, za katero je ustanovljen komunalni zavod za socialno zavarovanje. Zakonski predlog dopušča združitev dveh ali več komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov v eno samo komunalno skupnost. Čeprav temeljni zakon te možnosti ne predvideva, rešitev, kakor je predlagana v zakonskem predlogu, ni po mnenju komisije v nasprotju s temeljnim zakonom, ker republiški zakon samo dopolnilno ureja določeno vprašanje, ki ga zvezni zakon ni reguliral.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga, ob upoštevanju amandmajev odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je komisija predlagala naslednje spremembe zakonskega predloga:

K 1. členu: V tretji vrsti se med besedi »več« in »občin« vstavi beseda »sosednih«.

S tem amandmajem se izključi možnost, da se formirajo komunalne skupnosti, ki ne bi predstavljale naravne in teritorialne zaokrožene celote.

Druga in tretja alinea postaneta 1. in 2. točka, ki se glasita:

»1. da je zagotovljeno, da zavarovane osebe s takšnega območja lahko uveljavljajo pretežni del zdravstvenega varstva na območju, za katero naj se ustanovi komunalna skupnost delavcev;

2. da je na takšnem območju zagotovljena zadostna ekonomska in rizična finančna osnova komunalne skupnosti delavcev.«

Smisel določbe 2. točke tega člena je nedvomno v tem, da se prepreči ustanavljanje komunalnih skupnosti, ki ne bi imele v svojem območju zadostne finančne osnove za redno poslovanje komunalne skupnosti. Zato naj ta misel pride do izraza tudi v zakonskem besedilu, in sicer tako, da se postavi kot pogoj za ustanovitev komunalne skupnosti dejstvo, da je komunalni skupnosti zagotovljena zadostna materialna baza.

Druge spremembe so redakcijskega značaja.

K 2. členu: Začetek 2. člena se spremeni tako, da se glasi: »Šteje se, da je izpolnjen pogoj iz 1. točke 1. člena, če je na območju...«

Sprememba je redakcijskega značaja in je v zvezi s spremembo 1. člena.

K 3. členu: Začetek 3. člena se spremeni tako, da se glasi: »Šteje se, da je izpolnjen pogoj iz 2. točke 1. člena, če je na ustreznem območju vsaj...«

Sprememba je redakcijskega značaja in je v zvezi s spremembo 1. člena.

Beseda »dohodki« v zadnji vrsti 3. člena se nadomesti z besedilom »prispevki (osnovni in dodatni prispevek)«.

Sprememba je potrebna zato, ker s pojmom »redni dohodki« razumemo tudi povračila iz pozavarovanja in izredni prispevek, kar pa ni v intenciji zakonskega

predloga. Z amandmajem se jasno pove, da izredni prispevek in povračila iz pozavarovanja tu nista mišljena.

K 6. členu : V drugem odstavku se namesto besed »Skupščina SR Slovenije« vstavi besedilo »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije«.

Po mnenju komisije gre tu v bistvu za arbitražno razsojanje o sporu glede vprašanja, ki ga prizadete občine ne morejo same rešiti, ne pa za originarno in neposredno določanje območja komunalne skupnosti delavcev. To pa sodi po mnenju komisije v pristojnost Izvršnega sveta.

K 5. členu : V tretji vrsti prvega odstavka se za besedo »delavcev« vstavi besedilo »(4. in 5. člen)«.

Sprememba je redakcijskega značaja in pojasnjuje, da se prvi odstavek tega člena nanaša na primere iz 4. in 5. člena tega zakona.

V zadnji vrsti tretjega odstavka se besedilo »Skupščina SR Slovenije« nadomesti z besedilom »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije«.

Po mnenju komisije gre tu v osnovi za enako vprašanje kot v primeru 6. člena.

K 13. členu : Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi: »Komunalne skupnosti, organizirane po določbah tega zakona, morajo začeti s poslovanjem 1. januarja 1966.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

Predstavniki Izvršnega sveta je sprejel amandmaje zakonodajno-pravne komisije, razen amandmaja k 2. členu, kolikor se dodaja zavod za zdravstveno varstvo, in k 3. členu, kolikor se spreminjata število zavarovancev in procent stroškov, — glede katerih si je pridržal pravico, da se o njih pozneje izjavi.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s spremembami in dopolnitvami komisije in odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbora Skupščine SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 022-126/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na skupni seji z odborom za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora dne 7. 12. 1965 razpravljal o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi so se poslanci strinjali s stališčem predlagatelja, da je treba težiti k ustanavljanju čimvečjih komunalnih skupnosti, poudarili pa so, da je treba z zakonom določiti take pogoje za ustanavljanje komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, da bi bila območja le-teh usklajena z načrtano regionalno organizacijo zdravstvene službe. Pogoji, ki jih določa predlog zakona, ne zagotavljajo, da bi se območja bodočih komunalnih skupnosti ujemala z območji načrtanih zdravstvenih centrov. Na osnovi pogojev, ki jih predvideva predlog zakona, bi bilo namreč mogoče ustanoviti devet komunalnih skupnosti, obstajajo pa celo težnje, da bi bilo njihovo število še večje. Zato je bil odbor mnenja, da je treba še bolj zaostri pogoje za ustanavljanje teh skupnosti in

sicer tako pogoj glede števila zavarovancev, kot tudi pogoj, kdaj se šteje, da je zagotovljeno uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva.

Nadalje je bilo poudarjeno, da bomo z reorganizacijo komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja in s tem komunalnih zavodov za socialno zavarovanje dosegli racionalizacijo službe socialnega zavarovanja.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga so bili sprejeti naslednji amandmaji:

K 2. členu: V četrti vrsti se za besedami »zdravstvenih domov« vstavi besedilo »in zavoda za zdravstveno varstvo«.

Sprememba je potrebna, ker ne bi bilo prav, če med ključnimi zdravstvenimi zavodi na določenem območju ne bi bil naštet tudi zavod za zdravstveno varstvo, kot tipično preventivna zdravstvena institucija, ki hkrati opravlja funkcije medobčinskega zdravstvenega centra in kot tak skrbi za programiranje zdravstvenega varstva na svojem območju. Začrtana regionalna organizacija zdravstvene službe temelji na obstoječi mreži zavodov za zdravstveno varstvo.

K 3. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Šteje se, da je območje ekonomsko in rizično dovolj močno, če je na njem vsaj 30 000 aktivnih zavarovancev in upokojenecv, in če je zagotovljeno kritje stroškov zdravstvenega varstva na tem območju tako, da je mogoče najmanj 90 % stroškov tega varstva pokrivati z rednimi dohodki.«

Zaostritev pogojev je potrebna, da se onemogoči formiranje premajhnih komunalnih skupnosti, ki ne bi bile ekonomsko in rizično dovolj močne. Taka sprememba hkrati v večji meri prispeva k uskladitvi območij komunalnih skupnosti z območji začrtanih regionalnih zdravstvenih centrov.

K 13. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Poslovanje komunalnih skupnosti, organiziranih po določbah tega zakona, se izvaja od 1. januarja 1966.«

Sprememba je potrebna, ker do konca letošnjega leta ne bo mogoče v celoti izpeljati organizacijo komunalnih skupnosti in zavodov za socialno zavarovanje po tem zakonu. Poslovanje komunalnih skupnosti se mora izvajati od 1. januarja 1966.

K 14. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Sprememba je potrebna glede na to, da bo zakon sprejet konec decembra, uporabljal pa naj bi se že od 1. januarja 1966 dalje.

Amandmaje je v enakem besedilu sprejel tudi odbor Socialno-zdravstvenega zbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov.

Predstavniki Izvršnega sveta je sprejel amandma k 13. in 14. členu, pridržal pa si je odločitev glede amandmajev k 2. in 3. členu predloga zakona.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predloženi zakonski predlog skupno s predlaganimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Odbor je določil za poročevalca na seji zbora poslanca Franca Lebna.

Št.: 022-126/65

Ljubljana, 13. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na skupni seji z odborom Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje dne 7. 12. 1965 razpravljal o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja de-

lavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni razpravi so se poslanci strinjali s stališčem predlagatelja, da je treba težiti k ustanavljanju čimvečjih komunalnih skupnosti, poudarili pa so, da je treba z zakonom določiti take pogoje za ustanavljanje komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, da bi bila območja le-teh usklajena z začrtano regionalno organizacijo zdravstvene službe. Pogoji, ki jih določa predlog zakona, tega v celoti ne zagotavljajo. Na osnovi pogojev, ki jih predvideva predlog zakona, bi bilo namreč mogoče ustanoviti devet komunalnih skupnosti, obstajajo pa celo težnje, da bi bilo njihovo število še večje. Zato je bil odbor mnenja, da je treba še bolj zaostri pogoje za ustanavljanje teh skupnosti in sicer tako pogoj glede števila zavarovancev, kot tudi pogoj, kdaj se šteje, da je zagotovljeno uveljavljanje pretežnega dela zdravstvenega varstva.

Nadalje je bilo poudarjeno, da bomo z reorganizacijo komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja dosegli racionalizacijo službe socialnega zavarovanja.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga so bili sprejeti naslednji amandmaji:

K 2. členu: V četrti vrsti se za besedami »zdravstvenih domov« vstavi besedilo »in zavoda za zdravstveno varstvo«.

Sprememba je potrebna, ker ne bi bilo prav, če med ključnimi zdravstvenimi zavodi na določenem območju ne bi bil naštet tudi zavod za zdravstveno varstvo, kot izrazito preventivna zdravstvena institucija, ki hkrati opravlja funkcije medobčinskega zdravstvenega centra in kot tak skrbi za programiranje zdravstvenega varstva na svojem območju. Začrtana regionalna organizacija zdravstvene službe temelji na obstoječi mreži zavodov za zdravstveno varstvo.

K 3. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Šteje se, da je območje ekonomsko in rizično dovolj močno, če je na njem vsaj 30 000 aktivnih zavarovancev in upokojencev in če je zagotovljeno kritje stroškov zdravstvenega varstva na tem območju tako, da je mogoče najmanj 90 % stroškov tega varstva pokrivati z rednimi dohodki.«

Zaostritev pogojev je potrebna, da se onemogoči formiranje premajhnih komunalnih skupnosti, ki ne bi bile ekonomsko in rizično dovolj močne. Taka sprememba hkrati v večji meri prispeva k uskladitvi območij komunalnih skupnosti z območji začrtanih regionalnih zdravstvenih centrov.

K 13. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Poslovanje komunalnih skupnosti, organiziranih po določbah tega zakona, se izvaja od 1. januarja 1966.«

Sprememba je potrebna, ker do konca letošnjega leta ne bo mogoče v celoti izpeljati organizacijo komunalnih skupnosti in zavodov za socialno zavarovanje po tem zakonu. Poslovanje komunalnih skupnosti se mora izvajati od 1. januarja 1966.

K 14. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Sprememba je potrebna glede na to, da bo zakon sprejet konec decembra, uporabljal pa naj bi se že od 1. januarja 1966 dalje.

Amandmaje je v enakem besedilu sprejel tudi odbor Republiškega zbora za delo in socialno zavarovanje.

Predstavniki Izvršnega sveta je sprejel amandmaje k 13. in 14. členu, pridržal pa si je odločitev glede amandmajev k 2. in 3. členu predloga zakona.

Odbor predlaga Socialno-zdravstvenemu zboru, da sprejme predlog zakona z gornjimi amandmaji.

Odbor je določil za poročevalca na seji zbora poslanca Milana Loštrka.

Št.: 022-126/65

Ljubljana, 11. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora — poročilo k amandmajem z dne 21. 12. 1965, št. 022-126/65.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo k amandmajem z dne 24. 12. 1965, št. 022-126/65.

PREDLOG ODLOKA

o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek

I

Daje se soglasje k sklepu Skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije, s katerim je določena za čas od 1. januarja 1966 dalje stopnja osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v višini 11,00 % ter stopnja prispevka za otroški dodatek v višini 2,50 %.

II

Daje se soglasje k sklepu Skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije, s katerim je določena stopnja dodatnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje:

— v višini 5,50 % za delavce na določenih delovnih mestih oziroma na določenih delih, katerim se po temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju šteje vsakih 12 mesecev dejanskega delovnega razmerja za 18 mesecev zavarovanja;

— v višini 3,60 % za delavce na določenih delovnih mestih oziroma na določenih delih, katerim se po temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju šteje vsakih 12 mesecev dejanskega delovnega razmerja za 16 mesecev zavarovanja;

— v višini 2,70 % za delavce na določenih delovnih mestih oziroma na določenih delih, katerim se po temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju šteje vsakih 12 mesecev dejanskega delovnega razmerja za 16 mesecev zavarovanja.

III

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu SR Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije je predložila Skupščini SR Slovenije naslednje sklepe, ki jih je sprejela na 18. zasedanju dne 10. decembra 1965:

— sklep o stopnjah osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, prispevka za otroški dodatek ter prispevka za zavarovanje za nesrečo pri delu in poklicno obolenje za obdobje od 1. januarja 1966 dalje;

— sklep o višini dodatnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje za kritje večjih obveznosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, ki nastajajo zaradi vštevanja zavarovalne dobe s povečanjem in zaradi zmanjševanja starostnih mej za zavarovance na določenih delovnih mestih oziroma na določenih delih.

Soglasje k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (osnovnega in dodatnih) daje Skupščina SR Slovenije na podlagi 3. odstavka 109. člena, soglasje k stopnji prispevka za otroški dodatek pa na podlagi prvega odstavka 174. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Ur. list SFRJ, št. 24-440/65).

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na podlagi tretje alineje prvega odstavka 21. člena začasnega poslovnika Republiškega zbora obravnaval uvodoma citirana sklepa Skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije na seji dne 20. decembra 1965.

Iz materialov in finančnih prikazov, ki jih je Skupščini predložila Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije, izhaja, da bo finančno poslovanje sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja za leto 1965 zaključeno s primanjkljajem v višini 6552 mio din. Na višino primanjkljaja je bistveno vplivala omejitev stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki je znašala 10,80 % za obdobje avgust-december 1965 (v I. polletju 1965 je znašala stopnja 12,40 %, v juliju pa 11,50 %). Že to dejstvo kaže — kljub temu, da bo primanjkljaj sicer v celoti pokrit iz obstoječih rezerv sklada — da je potrebno za leto 1966 zvišati stopnjo osnovnega prispevka za to panogo zavarovanja. Pri določitvi višine stopnje je treba upoštevati, da se bodo povečale obveznosti tega sklada za leto 1966 zlasti zaradi povečanja števila užitvalcev starostnih, družinskih in invalidskih pokojnin, nujnosti dodatne valorizacije pokojnin skladno s porastom življenjskih stroškov, ki bo v letu 1966 po določilih temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju prvič izvedena, nujnosti korekture varstvenega dodatka zaradi povečanja mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov in nujnosti povečanja pavšalnega zneska za zdravstveno varstvo upokojencev. Ob upoštevanju navedenih obveznosti bi se izdatki sklada invalidskega in pokojninskega zavarovanja povečali za 22 % v primerjavi z letom 1965.

Tem izdatkom ustrezajoče dohodke sklada bi bilo možno, ob predvidenem porastu osebnega dohodka, zagotoviti z določitvijo stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v višini 11,00 % in z uvedbo dodatnega prispevka za to panogo zavarovanja za delavce na določenih delovnih mestih oziroma delih, za katere se po temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju čas takega dela všteva v zavarovalno dobo s povečanjem in pridobe starostno pokojnino z zmanjšano starostno mejo. Stopnje dodatnega prispevka so diferencirane skladno z različnim vštevanjem povečanja zavarovalne dobe.

S predlaganimi stopnjami osnovnega in dodatnega prispevka bo možno kriti predvidene izdatke le pod pogojem, da bosta tako zveza kot republika iz svojih proračunskih sredstev, v skladu z določili 116. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, krili del obveznosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja, ki nastajajo na osnovi pristojnosti zveze

in republike, da v določenih primerih priznavajo in odmerjajo pokojnine po ugodnejših pogojih.

Pri tem je opozoriti na dejstvo, da pri tako določenih stopnjah prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ni možno izločanje sredstev iz tekočih dohodkov v varnostno in valorizacijsko rezervo. Vendar pa je pri tem potrebno upoštevati, da bodo tudi po pokritju predvidenega primanjkljaja za leto 1965, znašala sredstva v teh rezervah okoli 18 mlrd din.

Iz podatkov, ki jih je Skupščini predložila Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije v zvezi z določitvijo stopnje prispevka za otroški dodatek v višini 2,50 %, je razvidno, da bo tudi poslovanje sklada otroškega dodatka za leto 1965 zaključeno s primanjkljajem v višini 1074 mil. din. Na tak rezultat poslovanja je predvsem vplivalo znatno znižanje stopnje prispevka za otroški dodatek, ki je bila v II. polletju 1965 določena v višini 1,70 %, medtem ko je v I. polletju 1965 znašala še 3,10 %. Do takega znižanja stopnje v II. polletju je prišlo zaradi nujnosti prilagoditve stopenj za posamezne panoge socialnega zavarovanja zvezni omejitvi skupne stopnje prispevkov za socialno zavarovanje. Pri določitvi stopnje prispevka za otroški dodatek za II. polletje se je sicer računalo, da bo konec leta nastal primanjkljaj, hkrati pa se je tudi računalo, da ga bo možno v celoti pokriti z rezervami, ustvarjenimi v I. polletju. Ta pričakovanja pa se niso uresničila. Z rezervami bo možno prikriti samo 772 mio din, medtem ko bo potrebno ostanek v višini 302 mio pokriti v letu 1966 in ga zato upoštevati pri kalkuliranju višine stopnje tega prispevka za leto 1966. Pri določitvi višine stopnje pa je treba upoštevati razen predvidenega porasta osebnih dohodkov kot osnove za plačilo prispevka in povečanja števila upravičencev do tega dodatka tudi dejstvo, da je od 1. avgusta 1965 povečan otroški dodatek za otroke, ki prejemaajo polni znesek tega dodatka po din 1200 za vsakega otroka.

Na osnovi navedenega odbor soglašaja s stopnjami prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje in stopnjo prispevka za otroški dodatek, ki jih je določila Skupščina Republiške skupnosti za socialno zavarovanje delavcev SR Slovenije, ker bodo le na tej osnovi zbrana sredstva zagotavljala zavarovanim osebam pravice iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter pravice do otroškega dodatka.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek, ki ga je Skupščini SRS predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da je predlog odloka v skladu s temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 24/65), ki v 109. členu določa, da republiška skupščina daje soglasje k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ter v 174. členu, da republiška skupščina daje soglasje k stopnji prispevka za otroški dodatek.

V obravnavi v podrobnostih je komisija predlagala, da se v prvem in drugem odstavku I. in II. točke odloka za besedo »Slovenije« vstavi besedilo »z dne 10. 12. 1965«.

Sprememba je redakcijskega značaja in se z njo natančneje opredelijo sklepi, h katerim daje Skupščina SR Slovenije svoje soglasje.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je mnenja, da je predlog odloka v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 19-2/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 24. 12. 1965 obravnaval stopnje prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek, ki jih je sprejela Skupščina Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SR Slovenije na zasedanju dne 10. 12. 1965 ter sklepal o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov.

Pri oceni politike Skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev glede določitve stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje je odbor med drugim tudi upošteval, da se v letu 1966 predvideva povečanje števila uživalcev starostnih, družinskih in invalidskih pokojnin, da bo potrebno izvesti valorizacijo pokojnin skladno s porastom življenjskih stroškov, da bo potrebno korigirati varstveni dodatek ter povečati pavšalni znesek za zdravstveno varstvo. Zato je odbor soglašal s politiko Skupščine Republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev glede določitve stopnje osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki znaša 11 %. Ta stopnja namreč omogoča skladu invalidskega in pokojninskega zavarovanja ob uvedbi dodatnega prispevka kritje dejanskih stroškov za zagotovitev zakonskih obveznosti do zavarovancev, ne pa tudi oblikovanje novih varnostnih in valorizacijskih rezerv, saj bodo rezerve sklada po pokritju primanjkljaja za leto 1965 znašale okoli 18 mlrd din. Odbor se je tudi strinjal s stopnjami dodatnega prispevka, ki je sorazmeren z obremenitvijo, ki nastane zaradi pridobitve pravice do pokojnine pod posebnimi pogoji v primerjavi s splošnimi pogoji.

Odbor se je tudi strinjal s stopnjo prispevka za otroški dodatek v višini 2,50 %, ker bo le na osnovi tako določene stopnje možno zbrati potrebna sredstva za kritje obveznosti sklada v letu 1966. Pri tem je odbor upošteval, da bo poslovanje sklada otroškega dodatka za leto 1965 — ob stopnji v višini 1,7 % v II. polletju 1965 — zaključeno s primanjkljajem, katerega je treba pokriti v letu 1966, da se bo povečalo število uživalcev otroškega dodatka ter da je od 1. avgusta 1965 dalje povečan ta dodatek za otroke, ki prejemajo polni znesek tega dodatka po 1200 din za vsakega otroka.

Skladno s temi stališči je odbor sprejel predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in predlaga zboru, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Dolfeta Vojska.

Št.: 19-2/65

Ljubljana, 25. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA

o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje

1. člen

Stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki jo določijo skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev po drugem odstavku 77. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 24/65), sme znašati od 1. januarja 1966 dalje največ 7,5 % od osnove, od katere se obračunava prispevek za zdravstveno zavarovanje.

2. člen

Če zaradi uporabe 1. člena tega zakona zbrana sredstva skladov posameznih komunalnih skupnosti ne bi zadoščala za kritje zakonitih obveznosti, se nekrita obveznosti krijejo po 84. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja.

3. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Intenzivna prizadevanja za stabilizacijo našega gospodarstva bo treba nadaljevati in razvijati tudi v letu 1966, kajti le tako bo mogoče doseči trajnejše cilje gospodarske reforme. Taka stališča terjajo, da tudi v letu 1966 gospodarske organizacije ne bi bile bistveno bolj obremenjene s prispevki kot so po uvedbi gospodarske reforme. Zato se bo morala tudi v prihodnje potrošnja na področju socialnega zavarovanja, ki v znatni meri vpliva na obremenjenost delovnih organizacij z dajatvami, gibati v okvirih materialnih možnosti družbe, ki so pogojene z ekonomsko zmogljivostjo našega gospodarstva kot celote.

Z ukrepi gospodarske reforme, med katere spada tudi zakon o spremembi zakona o najvišji meji, do katere se smejo določiti stopnje prispevkov in o uporabi sredstev skladov socialnega zavarovanja za leto 1965 (Ur. list SFRJ, št. 35-626/65), je bilo določeno, da smejo znašati stopnje osnovnih prispevkov za vse panoge socialnega zavarovanja skupaj s prispevkom za otroški dodatek za dobo od 1. avgusta do 31. decembra 1965 največ 20,5 %. Zaradi tega ukrepa je bilo potrebno določiti stopnjo osnovnega prispevka za invalidsko-pokojninsko zavarovanje in otroški dodatek pa 1,70 %. Na ta način je v tem obdobju lahko znašala stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje največ 8 %.

Za leto 1966 federacija ni določila najvišje meje, do katere smejo biti določene stopnje osnovnih prispevkov za vse panoge socialnega zavarovanja skupaj s prispevkom za otroški dodatek. Ob uvodoma navedenem stališču, da tudi v letu 1966 delovne organizacije praviloma ne bi smele biti bolj obremenjene s skupnimi prispevki za vse panoge socialnega zavarovanja in otroški dodatek kot so po uvedbi gospodarske reforme in upoštevajoč, da je Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev SRS že določila stopnjo osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v višini 11 %, stopnjo prispevka za otroški dodatek pa v višini 2,5 %, se kaže potreba po določitvi naj-

višje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. V nekaterih komunalnih skupnostih socialnega zavarovanja obstajajo namreč težnje, da bi se za leto 1966 zadržala dosedanja stopnja v višini 8 %, kar bi pomenilo, da bi znašala celotna obremenitev delovnih organizacij s stopnjami prispevkov za vse panoge socialnega zavarovanja in otroškega dodatka 21,5 %, to je za 1 % več kot sedaj.

Za določitev najvišje meje, do katere smejo skupščine komunalnih skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, pa je republiška skupščina pooblaščen na osnovi 3. odstavka 77. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja (Ur. list SFRJ, št. 24-440/65).

Pri določitvi najvišje meje, do katere smejo določiti komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, je potrebno izhajati iz stvarnih možnosti našega gospodarstva za kritje potreb skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev. Istočasno pa je tudi upoštevati prizadevanja in predvidene ukrepe zdravstvene službe ter službe socialnega zavarovanja za čimbolj racionalno trošenje teh sredstev, da bi se tako lahko zagotovile pravice zavarovancev.

Za osvetlitev tega vprašanja naj služi prikaz ocene gibanja dohodkov in izdatkov skladov zdravstvenega zavarovanja za leto 1965:

(Upoštevana je realizacija za prvih 11 mesecev ter ocena za december.)

Dohodki

iz osnovne stopnje prispevka	49 526 mio din
drugi dohodki	18 500 mio din
	68 026 mio din
reden odvod v rezervo	658 mio din
čisti dohodek	67 368 mio din

Izdatki

za zdravstveno varstvo	46 279 mio din
za denarne dajatve	17 127 mio din
povračila zavodom za socialno zavarovanje	1 982 mio din
ostali izdatki (pozavarovanje)	2 298 mio din
za stroške rehabilitacije	1 298 mio din

skupaj . . . . . 68 984 mio din

Rekapitulacija

Dohodki	67 368 mio din
Izdatki	68 984 mio din
Primanjkljaj	1 616 mio din

Primanjkljaj se bo kril iz tekoče rezerve (658 000 000) ter iz rezerv iz prejšnjih let, ki znašajo skupno ca. 3 300 mio din.

Za izračun deleža zdravstvenega varstva v izdatkih skladov zdravstvenega zavarovanja je treba od skupne vsote izdatkov (68 984 mio din) odšteti znesek 2100 mio din, tj. sredstva, ki se prelivajo v okviru pozavarovanja. Od zneska 66 984 mio din predstavljajo sredstva za zdravstveno varstvo v višini 46 279 mio din delež 69,2 %. Tako znaša torej delež nadomestil in drugih izdatkov 30,8 %.

Podrobnejši pregled in struktura izdatkov skladov zdravstvenega zavarovanja v preteklih letih (1959—1964) je razviden iz priložene tabele št. 1.

Če bi se stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje omejila v letu 1966 na 7,5 %, se bodo lahko realizirali dohodki in izdatki kot sledi:

V odnosu na leto 1965 se kalkulira povečanje povprečnega osebnega dohodka za 30 %. Tako bi v letu 1966 znašali čisti osebni dohodki 517 mlrd dinarjev. Ta znesek se zniža za 9 %, kolikor je manjša osnova za obračun prispevkov za socialno zavarovanje, tako da dobimo znesek 470 mlrd dinarjev čistih dohodkov. Pri tej vsoti bi znašal bruto osebni dohodek 703,6 mlrd dinarjev, kolikor bi stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje znašala 7 % oziroma skupna stopnja prispevka za socialno zavarovanje 20,5 %.

Ob upoštevanju stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje v višini 7,5 % in s tem skupne stopnje prispevkov za socialno zavarovanje v višini 21 %, bi v letu 1966 znašal bruto osebni dohodek 720,8 mlrd dinarjev.

Ob upoštevanju stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje v višini 7,5 % bi bila bilanca sredstev skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev naslednja:

Dohodki	
iz osnovne stopnje prispevka	54 060 mio din
drugi dohodki	24 656 mio din
<hr/>	
skupaj	78 716 mio din
reden odvod v rezervo	940 mio din
čisti dohodek	77 776 mio din
Izdatki	
za zdravstveno varstvo	54 197 mio din
za denarne dajatve	18 100 mio din
povračilo zavodom za socialno zavarovanje	1 983 mio din
ostali izdatki (pozavarovanje)	2 196 mio din
za rehabilitacijo invalidov	1 300 mio din
<hr/>	
skupaj	77 776 mio din
Rekapitulacija	
Dohodki	77 776 mio din
Izdatki	77 776 mio din

Dohodki in izdatki so torej usklajeni, ostane pa še tekoča rezerva v višini 940 mio din, ki bi se uporabila, če bi dohodki ne dosegli predvidenih zneskov, ali pa bi se odsotnost z dela gibala drugače kot se predvideva.

Za izračun deleža zdravstvenega varstva v izdatkih skladov zdravstvenega zavarovanja je treba od skupne vsote izdatkov (77 776 mio din) odšteti znesek din 2100 mio, tj. sredstva, ki se trošijo v okviru pozavarovanja. V znesku 75 676 mio din predstavljajo sredstva za zdravstveno varstvo, v višini 54 198 mio din, delež 71,6 %. Tako znaša torej delež nadomestil 28,4 %. V odnosu na leto 1965 se torej delež zdravstvenega varstva povečuje na račun deleža nadomestil.

Pri primerjavi izdatkov za zdravstveno varstvo za leto 1965 z izdatki, ki bi se za te namene lahko zagotovili v letu 1966 ob 7,5 % stopnji osnovnega prispevka, se ugotavlja, da so sredstva za leto 1966 za 17,1 % večja. Tak porast sredstev pa lahko vsekakor ocenimo kot zadosten, ker mora v pogojih ekonomske reforme tudi zdravstvena služba na eni strani uskladiti svoje potrebe z našimi materialnimi možnostmi in na drugi strani podvzeti ukrepe, ki bodo zagotavljali večjo učinkovitost razpoložljivih sredstev.

V zdravstvenih zavodih že tečejo prizadevanja v tej smeri, vendar menimo, da so uspehi na tem področju bili predvsem v umirjenem naraščanju osebnih dohodkov in v poenostavljenem varčevanju pri materialnih stroških, kar pa lahko privede tudi do zmanjšanja kvalitete dela. Veliko manjši pa so uspehi pri odkrivanju dejanskih rezerv tj. izrabe delovnega časa, racionalnejše uporabe obstoječe materialne baze, poenostavljenja administracije in raznih postopkov v zvezi z zdravljenjem. Tudi doseženi uspehi pri izboljšanju organizacije zdravstvene službe na sploh še niso zadovoljivi in prav tu je iskati največje rezerve. V teku so intenzivna proučevanja organizacije zdravstvene službe in so tudi že izoblikovani prvi predlogi za izboljšanje organizacije in financiranja zdravstvene službe.

Kolikor pa bi stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje omejili na 7 % in s tem ohranili višino skupne stopnje prispevkov za socialno zavarovanje in otroški dodatek 20,5 % — kot to znaša sedaj — bi bil položaj za zdravstveno zavarovanje in zdravstveno službo znatno neugodnejši. V tem primeru bi bilo možno za zdravstveno varstvo zagotoviti samo 48 200 mio dinarjev, kar je v primerjavi s sredstvi za leto 1965 komaj za 4,1 % več. Tak porast sredstev pa nikakor ne bi zadovoljeval potreb.

Predloženi zakon predvideva tudi način kritja obveznosti, ki ne bi mogle biti krite zaradi določitve najvišje meje, do katere se sme določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje. Morebiten primanjkljaj, ki bi nastal zaradi tega, bi se pokrnil z izrednim prispevkom.

Glede na obrazloženo, odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora smatra, da je stopnja 7,5 % kot najvišja meja, do katere se sme določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, utemeljena.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

V splošni obravnavi je bilo ugotovljeno, da ima glede na določbo tretjega odstavka 77. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja republiška skupščina pravico predpisati najvišjo mejo, do katere smejo skupščine komunalnih skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, če to terja splošna korist delovnih ljudi na področju družbenoekonomskih odnosov v republiki in uresničevanje ciljev družbenega plana. Po mnenju komisije izhaja iz obrazložitve, da so podane okoliščine, ki opravičujejo izdajo predloženega zakona.

Po citirani določbi je treba v predpisu, s katerim se določi omenjena najvišja meja, določiti tudi, kako se krije del obveznosti, ki utegne ostati nekrit zaradi tega, ker je predpisana najvišja meja za stopnjo prispevka. Komisija meni, da je izmed različnih možnih rešitev možna tudi ta, ki se predlaga v 2. členu zakonskega predloga.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala amandma k 3. členu zakonskega predloga, po katerem se 3. člen spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Ker bo zakon, če bo v Skupščini sprejet, lahko objavljen v Uradnem listu SRS neposredno pred 1. januarjem 1966, ni več potrebno, da se določi veljavnost za naslednji dan po objavi.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je mnenja, da je predlog zakona v skladu z ustavo in s pravnim sistemom.

Št.: 190-6/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 24. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o določitvi najvišje meje, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, ki ga je predložil odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora.

V načelni razpravi se je odbor strinjal s stališčem predlagatelja, da si je treba še nadalje intenzivno prizadevati za čimbolj racionalno potrošnjo na področju zdravstvenega zavarovanja ter da se mora ta potrošnja gibati v okviru realnih možnosti družbe. Nadalje se je strinjal s stališčem predlagatelja, da delovne organizacije v letu 1966 ne bi smele biti bistveno bolj obremenjene s prispevki za socialno zavarovanje kot v II. polovici leta 1965.

Ugotovljeno je bilo, da je večina skupščin komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev pri določanju stopenj prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje izhajala iz teh stališč in zato sprejela stopnjo v višini 7 % oziroma 7,5 %. Glede na to, da pa so v nekaterih komunalnih skupnostih sprejeli oziroma nameravajo sprejeti stopnjo tega prispevka v višini 8 %, je bil odbor mnenja, da bi bile s tako stopnjo ob upoštevanju sprejetih stopenj dolgoročnega zavarovanja delovne organizacije preveč obremenjene s temi prispevki. Zato se je odbor strinjal s stališčem predlagatelja, da se določi najvišja meja, do katere smejo komunalne skupnosti določiti stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje in da znaša ta meja 7,5 %. S to stopnjo zbrana sredstva bi namreč ob racionalnem trošenju teh sredstev zadoščala za kritje potreb skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev. Sredstva, zbrana na osnovi take stopnje, bi pomenila v primerjavi s sredstvi za leto 1965 povečanje za 10,6 mlrd oziroma sredstva, namenjena za zdravstveno varstvo bi se povečala za 17,1 %. V strukturi izdatkov sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev se delež sredstev, namenjenih za zdravstveno varstvo povečuje od 69,2 % v letu 1965 na 71,6 % v letu 1966. Tak porast sredstev za zdravstveno varstvo je odbor ocenil kot zadosten, ker je upošteval, da na področju zdravstva obstajajo še znatne neizkoriščene rezerve, in to predvsem v organizaciji zdravstvene službe.

V razpravi je bil izražen pomislek ali je povečanje sredstev za nadomestila v primerjavi z letom 1965 samo za ca. 6 % realno ocenjeno, ker se odsotnost

z dela bistveno ne zmanjšuje, povečuje pa se višina nadomestil za porodniške dopuste.

Odbor je poudaril, da se morajo samoupravni organi zdravstvenih zavodov, skupnosti in zavodov socialnega zavarovanja ter drugi zainteresirani činitelji v polni meri zavzeti, da kljub omejitvi stopnje ne bi prišlo do primanjkljajev. S sredstvi, namenjenimi za zdravstveno varstvo, je treba prvenstveno zagotoviti kritje funkcionalnih izdatkov.

Odbor je tudi poudaril, da je treba zdravstveno službo in njeno materialno osnovo v bodoče obravnavati samostojno, ne pa v povezavi z invalidskim in pokojninskim zavarovanjem ter otroškim dodatkom, ker gre za drugačen vidik potrošnje, ki nima nobene neposredne zveze s potrošnjo dolgoročnega zavarovanja.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je odbor sprejel naslednji amandma:

V naslovu predloga zakona se za besedo »zavarovanje« doda beseda »delavcev«.

Dopolnitev je potrebna zaradi večje jasnosti, ker se stopnja osnovnega prispevka določa tudi v zdravstvenem zavarovanju kmetov.

Odbor se je strinjal tudi z amandmajem zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, da se besedilo 3. člena spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji, s katerimi se je predlagatelj zakonskega predloga strinjal.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Dolfeta Vojska.

Št.: 190-6/65

Ljubljana, 25. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA **o organizaciji in financiranju zaposlovanja**

I. Splošna določba

1. člen

Za organizacijo in financiranje zaposlovanja na območju Socialistične republike Slovenije se poleg določb temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja (Uradni list SFRJ, št. 15-313/65) uporabljajo tudi določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdani drugi predpisi.

II. Skupnosti za zaposlovanje

2. člen

Komunalna skupnost za zaposlovanje se ustanovi za območje ene ali več občin, če je na tem območju najmanj 85 000 prebivalcev in od tega najmanj 20 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja.

3. člen

Komunalna skupnost za zaposlovanje se ustanovi za območje ene ali več občin. O tem odloči občinska skupščina. Komunalno skupnost za območje več občin ustanovijo občinske skupščine sporazumno, odlok o ustanovitvi pa izda občinska skupščina tiste občine, kjer bo sedež komunalne skupnosti.

Če se ustanovi komunalna skupnost za območje več občin, uredijo občinske skupščine sporazumno medsebojna razmerja do komunalne skupnosti za zaposlovanje, ki se nanašajo na organizacijo službe za zaposlovanje, na opravljanje nadzorstva, na financiranje in podobno.

4. člen

Skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje šteje najmanj 15 in največ 29 članov.

Skupščino komunalne skupnosti za zaposlovanje sestavljajo predstavniki delovnih organizacij in delovnih skupnosti v drugih organizacijah in v državnih organih, ki jih izvolijo delavski sveti oziroma njim ustrezni organi upravljanja (v nadaljnjem besedilu: delavski sveti) ter predstavniki občinskih skupščin, občinskih sindikalnih svetov, občinskih odborov SZDL, občinskih komitejev Zveze mladine Slovenije in občinskih konferenc za družbeno aktivnost žensk, ki jih sporazumno imenujejo te organizacije z območja komunalne skupnosti za zaposlovanje.

Direktor komunalnega zavoda za zaposlovanje je po svojem položaju član skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje.

Število članov skupščine komunalne skupnosti in koliko predstavnikov volijo oziroma imenujejo posamezne organizacije iz drugega odstavka tega člena določi skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje.

5. člen

Pri določanju predstavnikov, ki jih volijo delavski sveti delovnih organizacij in delovne skupnosti v državnih organih in v drugih organizacijah, je treba zagotoviti v skupščini njihovo sorazmerno udeležbo glede na strukturo gospodarstva in družbenih služb ter glede na število zaposlenih na območju, za katero je ustanovljena komunalna skupnost za zaposlovanje.

Skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje določi, katere delovne organizacije in delovne skupnosti tvorijo skupine, ki volijo po enega predstavnika v skupščino komunalne skupnosti za zaposlovanje.

6. člen

Mandat članov skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje traja štiri leta, pri čemer se vsaki dve leti voli oziroma imenuje polovica članov.

Skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje odloči o tem, katerim članom traja prva mandatna doba dve leti.

Volitve so vsako drugo leto; razpiše jih skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje najpozneje do konca marca.

7. člen

Kandidata za člana skupščine komunalne skupnosti lahko predlaga vsak delavski svet ali več delavskih svetov skupaj.

Od predlaganih kandidatov je izvoljen za člana skupščine tisti kandidat, ki ga je izvolila večina delavskih svetov v volilni skupini.

8. člen

Za območje Socialistične republike Slovenije se ustanovi republiška skupnost za zaposlovanje, ki jo sestavljajo komunalne skupnosti za zaposlovanje z območja republike.

9. člen

Skupščino republiške skupnosti za zaposlovanje sestavljajo po en predstavnik vsake skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje, Gospodarske zbornice SR Slovenije, republiškega sveta za Slovenijo, Zveze sindikatov Jugoslavije, Zveze mladine Slovenije, konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije, stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb Slovenije in Zveze združenj borcev NOV Slovenije ter štirje predstavniki republiških upravnih organov, ki jih imenuje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Predstavniki iz prejšnjega odstavka se imenujejo za dve leti.

Direktor Zavoda SR Slovenije za zaposlovanje je po svojem položaju član skupščine republiške skupnosti za zaposlovanje.

10. člen

Skupščina skupnosti za zaposlovanje ima predsednika in namestnika predsednika, ki ju izvolijo člani skupščine izmed sebe.

11. člen

Skupščina skupnosti za zaposlovanje ima izvršni odbor, če je tako določeno s poslovníkom skupščine. S poslovníkom se določi tudi število članov izvršilnega odbora in njegove naloge.

Člane izvršilnega odbora izvoli skupščina skupnosti za zaposlovanje izmed sebe.

Direktor zavoda za zaposlovanje je po svojem položaju član izvršilnega odbora.

III. Zavodi za zaposlovanje

12. člen

Skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje ustanovi komunalni zavod za zaposlovanje za svoje območje.

Skupščine dveh ali več komunalnih skupnosti za zaposlovanje lahko ustanovijo en komunalni zavod za zaposlovanje.

Komunalni zavod za zaposlovanje se lahko ustanovi, če zavod razpolaga predvsem z zadostnimi finančnimi sredstvi iz prispevka za zaposlovanje za opravljanje zadev po 30. in 31. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja in za delo zevoda ter s strokovnjaki z ustrezno strokovno izobrazbo za opravljanje nalog zavoda, zlasti za študijsko-analitično delo in za poklicno usmerjanje.

13. člen

Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje določi v soglasju z Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije minimalne pogoje glede vrste strokovnjakov, ki jih mora imeti komunalni zavod, in glede njihove strokovne izobrazbe.

Komunalni zavod se ne more ustanoviti, dokler skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje ne ugotovi, da so izpolnjeni minimalni pogoji iz prejšnjega odstavka.

14. člen

Komunalni zavod lahko ima delovna mesta oziroma izpostave v večjih mestih in industrijskih središčih ali v krajih, kjer bi neposredno poslovanje zavoda z delavci na sedežu zavoda terjalo nesorazmerne stroške.

S statutom komunalnega zavoda se lahko prenese na taka delovna mesta oziroma izpostave opravljanje določenih zadev v zvezi s prijavljanjem začasno nezaposlenih delavcev in s posredovanjem pri zaposlovanju ali v zvezi z izvrševanjem izplačil denarnih nadomestil.

IV. Financiranje

15. člen

Skupščina Socialistične republike Slovenije določi na predlog skupščine republiške skupnosti za zaposlovanje stopnjo prispevka za zaposlovanje.

16. člen

Kadar zahteva občinska skupščina od komunalnega zavoda za zaposlovanje izvršitev posebnih ukrepov, ki se nanašajo na pripravljanje delovnih ljudi za zaposlitev po 52. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, pa razpoložljiva namenska sredstva za to ne zadostujejo, zagotovi potrebna sredstva občinska skupščina.

17. člen

Iz sredstev, ki se natečejo od prispevka za zaposlovanje na območju komunalne skupnosti za zaposlovanje, se izloči del, ki je po 47. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja namenjen za skupne zadeve zaposlovanja na območju republike; ta del sredstev določa skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje.

18. člen

Kadar sredstva pri komunalni skupnosti za zaposlovanje iz prispevka za zaposlovanje, všteti njena rezervna sredstva, ne zadostujejo za gmotno prekrbo začasno zaposlenih, se krije primanjkljaj iz sredstev za skupne zadeve zaposlovanja na območju republike.

O kritju primanjkljaja odloča skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje potem, ko je ugotovila dejstva in razloge, zaradi katerih je nastal primanjkljaj.

19. člen

Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje odloča o tem, ali se primanjkljaj krije proti vrnitvi ali brez obveznosti vračila.

Primanjkljaj, ki je nastal zaradi izredno povečanega števila začasno nezaposlenih delavcev, se krije brez vračila.

V. Prehodne in končne določbe

20. člen

Dokler ne bodo izvoljene prve skupščine komunalnih skupnosti za zaposlovanje, določi občinska skupščina na sedežu komunalne skupnosti za zaposlovanje število članov prve skupščine komunalne skupnosti ter koliko predstavnikov volijo delovne organizacije in delovne skupnosti iz drugega odstavka 4. člena tega zakona, razpiše volitve in imenuje volilne organe.

Prvo sejo skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje skliče občinska skupščina.

Prvo sejo skupščine republiške skupnosti za zaposlovanje skliče republiški sekretar za delo.

21. člen

Z dnem, ko ustanovijo skupščine komunalnih skupnosti za zaposlovanje nove zavode, prenehajo sedanji zavodi za zaposlovanje delavcev.

Novi komunalni zavodi za zaposlovanje prevzamejo na območju skupnosti za zaposlovanje, za katero so ustanovljeni, sredstva ter pravice in obveznosti dosedanjih zavodov s tega območja.

22. člen

Postopek v zvezi s prenehanjem dosedanjih zavodov za zaposlovanje delavcev ter prenosom opravil, materialnih in finančnih pravic in obveznosti opravi komisija, ki jo imenuje na prvi seji skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje.

Komisija mora opraviti svoje delo najpozneje do 28. februarja 1966; pri tem mora gledati na to, da zaradi reorganizacije ne bo pretrgano delovanje službe za zaposlovanje.

23. člen

Z aktom o ustanovitvi zavoda se imenuje vršilec dolžnosti direktorja, ki opravlja pripravljalna opravila za konstituiranje in delo zavoda za zaposlovanje po določbah temeljnega zakona o zavodih (Uradni list SFRJ, št. 5-33/65).

24. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati odlok o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev (Uradni list LRS, št. 9-97-61), razen 1. točke, ki preneha veljati z dnem, ko bo po 17. členu tega zakona določen del sredstev, ki je namenjen za skupne zadeve zaposlovanja na območju republike.

25. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan pa objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja ureja vprašanja, ki jih temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja (Uradni list SFRJ, št. 15/65) izrecno prepušča republikam in druge zadeve, ki jih je hkrati treba urediti z republiškim zakonom.

Temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja postavlja službi za zaposlovanje nove organizacijske osnove. V skladu z načelom, da so zaposlovanje delovnih ljudi, skrb za materialni položaj nezaposlenih in pomoč pri zadovoljevanju potreb gospodarstva in družbenih služb po kadrih, zadeve posebnega družbenega pomena, se morajo ustanoviti za območja ene ali več občin in za območje republike skupnosti za zaposlovanje kot posebna samoupravna telesa. Ta naj zagotovijo sodelovanje zainteresiranih delovnih in drugih organizacij pri oblikovanju in izvajanju politike zaposlovanja.

Temeljni zakon ne ureja vseh organizacijskih vprašanj, ki zadevajo skupnosti za zaposlovanje in zavode za zaposlovanje. Zaradi tega republiški zakon ureja zlasti:

— pogoje, pod katerimi se lahko ustanavljajo komunalne skupnosti za zaposlovanje;

— način izvolitve skupščin komunalnih in republiških skupnosti za zaposlovanje, njihov sestav, število članov in trajanje mandata;

— pogoje za ustanovitev komunalnih zavodov za zaposlovanje;

— kdaj in kako se iz sredstev za skupne zadeve zaposlovanja krije morebitni primanjkljaj, ki bi nastal pri komunalni skupnosti za zaposlovanje, kadar ta ne bi imela sredstev za gmotno preskrbo začasno nezaposlenih.

Z ureditvijo teh vprašanj se ureja hkrati temeljna problematika dosedanje organizacije službe za zaposlovanje v SR Sloveniji. Sedaj je namreč v SR Sloveniji 38 zavodov za zaposlovanje delavcev z 22 izpostavami, v katerih je zaposlenih 319 oseb. Njihova strokovna usposobljenost je zelo pomanjkljiva, na kar kaže zlasti podatek, da ima od celotnega števila zaposlenih v zavodih ca. 60 % samo osnovno šolsko izobrazbo.

Tolikšna razdrobljenost organizacijske mreže zavodov s pomanjkljivo usposobljenimi osebami ne zagotavlja več izpolnjevanja zahtevnih strokovnih nalog službe zaposlovanja in je bila tudi vir sorazmerno dragega poslovanja. Hkrati je preprečevala formiranje solidne materialne osnove za uspešno delo službe.

S temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju zaposlovanja je dobila ta služba izrazito družbenoekonomsko obeležje z zahtevnimi strokovnimi nalogami na področju programiranja in izvajanja politike racionalnega zaposlovanja. V ta namen je potrebno zagotoviti ekonomsko opravičljivo mrežo zavodov s takšno kadrovsko zasedbo, ki bo strokovno sposobna izvrševati zahtevne družbenoekonomske naloge.

Izhajajoč iz teh predpostavk predlog zakona stremi za čim racionalnejšo organizacijo službe zaposlovanja. V ta namen postavlja, da je možno ustanoviti komunalno skupnost za zaposlovanje le na območju z najmanj 85 000 prebivalci, od katerih mora biti vsaj 20 000 aktivnih zavarovancev iz socialnega zavarovanja. Ob takih pogojih bi se v SR Sloveniji lahko ustanovilo 8 komunalnih skupnosti za zaposlovanje, ki bi bile po teritorialnem območju gospodarsko, demografsko, a deloma tudi geografsko dokaj zaokrožene celote z materialno osnovo, ki bi bila zadostna za izvajanje kompleksne dejavnosti na področju zaposlovanja. Ustanovitev takšnih komunalnih skupnosti bi se pokrivala s teri-

torialnimi območji komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja ter s predvideno regionalno ureditvijo zdravstvene in prosvetno-pedagoške službe. Na tako usklajenih območjih bi bili dani praviloma vsi pogoji za uspešno izvajanje politike racionalnega zaposlovanja in za strokovno uspešno pomoč gospodarstvu in družbenim službam pri zadovoljevanju potreb po kadrih.

Temu ustrezno uveljavlja predlog zakona načelo, da skupščina komunalne skupnosti za zaposlovanje ustanovi komunalni zavod za svoje območje. Hkrati postavlja take pogoje za ustanavljanje zavodov, ki bodo po svoji organizacijski obliki in kadrovski zasedbi sposobni opravljati strokovno zahtevne naloge. Glede na omenjeno načelo in postavljene pogoje naj bi bilo v bodoče največ 8 komunalnih zavodov za zaposlovanje in republiški zavod za zaposlovanje. Da pa s tako koncentracijo strokovne službe zainteresirani občani ne bi bili prizadeti, predvideva predlog zakona možnost za ustanavljanje izpostav v večjih industrijskih središčih in mestih ter v krajih, kjer bi neposredno poslovanje zavoda z delavci na sedežu zavoda terjalo nesorazmerne stroške.

Predlog zakona delno odstopa od terminologije temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja. Dočim ta dosledno uporablja pojem »občinska skupnost« in »občinski zavod za zaposlovanje«, predlog zakona uvaja pojem »komunalna skupnost za zaposlovanje« in »komunalni zavod za zaposlovanje«. Razlog za to terminološko spremembo je predvsem v prizadevanju, uskladiti te skupnosti z ostalimi komunalnimi skupnostmi, ki prav tako delujejo praviloma za območje več občin.

Teritorialna območja, ki bi jih predvidoma zajemale posamezne komunalne skupnosti za zaposlovanje, bi se hkrati skladala s komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja.

S področja financiranja predlog zakona predpisuje:

— da Skupščina SR Slovenije določi stopnjo prispevka za zaposlovanje in sicer na predlog skupščine republiške skupnosti za zaposlovanje;

— da skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje določa, kolikšen del s prispevki za zaposlovanje zbranih sredstev se steka v sklad za skupne zadeve zaposlovanja na območju republike ter način in pogoje pokrivanja morebitnih primanjkljajev komunalnih skupnosti.

V prehodnih in končnih določbah predlog zakona predpisuje postopek za formiranje prvih skupščin komunalnih skupnosti za zaposlovanje ter postopek, po katerem prenehajo sedanji zavodi za zaposlovanje delavcev in po katerem se opravi prenos opravil, materialnih in finančnih pravic in obveznosti na nove zavode.

Uveljavitev predloga zakona bo terjala v začetku dodatne stroške zaradi izvolitev in konstituiranja skupščin skupnosti za zaposlovanje ter stroške za prevzem poslov od dosedanjih zavodov za zaposlovanje delavcev. Aproximativno se ocenjuje, da bi bilo v ta namen potrebnih ca. 2 milijona dinarjev, ki pa jih bo možno pokriti s sredstvi, s katerimi razpolagajo sedanji zavodi.

Nova organizacija službe za zaposlovanje in njeno nadaljnje poslovanje pa mora biti praviloma cenejše in hkrati učinkovitejše. Dosedanjih 38 zavodov bo po uveljavitvi predloga 8 zavodov za zaposlovanje. Obenem se bodo zmanjšali tudi materialni izdatki službe. Tako bodo predvidoma izdatki za osebne dohodke znižani od sedanjih 584 milijonov din na ca. 300 milijonov din in materialni izdatki od 148 milijonov din na ca. 70 milijonov din.

Predlog zakona nalaga občinskim skupščinam ter njihovim organom in samoupravnim organom delovnih organizacij samo tiste naloge, ki jih določa že

temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja. Med temi nalogami so zlasti naslednje naloge občinskih skupščin: sporazum o ustanovitvi skupnosti za zaposlovanje, razpis volitev v skupščine skupnosti, imenovanje volilnih organov in določitev volilnih skupin za prvo mandatno dobo. Delovnim organizacijam pa že temeljni zakon nalaga, da po svojih predstavniških organih izmenoma na dve leti volijo predstavnike v skupščine komunalnih skupnosti za zaposlovanje.

Velja pripomniti, da je predlog zakona s pogoji, ki stremijo za čim racionalnejšo organizacijo službe zaposlovanja rezultat obsežnih predhodnih javnih razprav o problematiki te službe in o njeni reorganizaciji, ki tečejo že od julija 1964. leta dalje. Takrat je bil namreč poslan vsem občinskim skupščinam prvi projekt o novem funkcionalnem profilu dejavnosti zavodov za zaposlovanje in o njihovi novi teritorialni razmestitvi, o katerem je v aprilu razpravljajal takratni odbor Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja.

O potrebi in pogojih reorganizacije službe zaposlovanja so letos dvakrat razpravljali pristojni odbori Izvršnega sveta, petkrat pa pristojni organi Skupščine SR Slovenije.

Republiški sekretariat za delo je letos junija organiziral posvet s tajniki vseh občinskih skupščin, kjer je bila tudi razprava o novi organizaciji službe zaposlovanja kot jo terjajo naloge, opredeljene z novim temeljnim zakonom o organizaciji in financiranju zaposlovanja. Prav tako je republiški sekretariat načrt zakona v novembru razposlal vsem občinskim skupščinam s prošnjo, da sporočijo svoje pripombe.

O prednačrtu sedanjega predloga zakona je sporočil svoje predloge tudi Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo.

Končno je treba upoštevati, da je tudi Republiški zavod za zaposlovanje v teku leta organiziral s predstavniki občinskih zavodov šest posvetov o novi organizaciji zavodov. Še posebne razgovore pa je imel o istih problemih z nekaterimi posameznimi zavodi in občinskimi skupščinami.

Vprašanja, ki jih zajema predlog zakona, so bila torej predmet obsežnih predhodnih razprav najbolj zainteresiranih in pristojnih organov.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 8. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da se s predloženim zakonom urejajo tista razmerja na področju zaposlovanja, ki jih ni uredil temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja (Ur. l. SFRJ, št. 15/65) in ki jih je nujno potrebno urediti, da se zagotovi normalno poslovanje službe za zaposlovanje v republikli. Tako temeljni zakon ne določa pogojev za ustanavljanje komunalnih skupnosti in zavodov za zaposlovanje in ne ureja organizacije skupščin za zaposlovanje ter posameznih vprašanj s področja financiranja. Z zakonskim predlogom so predvidene rešitve vseh teh razmerij.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga, ob upoštevanju amandmajev, ki jih je sprejel odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, je komisija predlagala naslednje spremembe zakonskega predloga.

K 1. členu: V zadnji vrsti se črta beseda »drugi«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 2. členu: V drugi vrsti se med besedi »več« in »občin« vstavi beseda »sosednih«.

Sprememba je potrebna zato, da se prepreči ustanavljanje komunalnih skupnosti na območjih, ki ne predstavljajo naravne in teritorialne zaokrožene celote.

K 3. členu: Doda se nov prvi odstavek, ki se glasi: »O ustanovitvi komunalne skupnosti za območje občine odloči občinska skupščina.«

Dopolnitev je potrebna, ker zakonski predlog določa ustanovitelja le za primer, če se komunalna skupnost ustanovi za območje več občin, ne pa tudi za primer, če se komunalna skupnost ustanovi za območje ene same občine.

— V drugi vrsti sedanjega prvega odstavka se beseda »odlok« nadomesti z besedo »akt«.

Sprememba je potrebna, ker spada odločanje o vrsti akta, s katerim občinska skupščina izvršuje svoje pravice, v pristojnost občinske skupščine.

K 4. členu: V drugem odstavku se v šesti vrsti črtajo besede »občinskih odborov SZDL«.

Po mnenju komisije naj občinski odbori SZDL ne bi imenovali svojega predstavnika komunalne skupnosti za zaposlovanje, ker to ne bi bilo v skladu z vlogo SZDL kot politične organizacije. Tudi temeljni zakon ne predvideva niti v skupščini republiške skupnosti niti v svetu republiške skupnosti predstavnikov SZDL, ampak predstavnike tistih posamičnih družbeno-političnih organizacij, vključenih v SZDL, ki so po svoji osnovni dejavnosti zainteresirane za probleme zaposlovanja.

K 12. členu: V drugi vrsti tretjega odstavka se črta beseda »predvsem«. Sprememba je redakcijskega značaja.

K 14. členu: V prvi vrsti prvega odstavka se zamenja besedni red, tako da se začetek stavka glasi: »Komunalni zavod ima lahko delovna mesta...«

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 16. členu: Začetek stavka se spremeni tako, da se glasi: »Kadar komunalni zavod za zaposlovanje opravlja po naročilu občinske skupščine posebne naloge, ki se nanašajo...«.

Občinska skupščina po mnenju komisije ne bi mogla zahtevati od zavoda za zaposlovanje ukrepov, ki ne bi bili predvideni v delovnem programu zavoda in za katerih financiranje ne bi bila predvidena sredstva v finančnem načrtu zavoda. Ni pa na drugi strani ovire, da se občinska skupščina in zavod sporazumeta, da bo zavod opravil posebne naloge za občinsko skupščino, če mu bo občinska skupščina zagotovila potrebna sredstva za izvršitev takih nalog. Zato se z amandmajem predlaga formulacija, iz katere izhaja, da gre v takem primeru za pogodbeno razmerje med občinsko skupščino in zavodom, ne pa za neposredno administrativno nalaganje nalog zavodu s strani občinske skupščine.

K 20. členu: V prvem odstavku se v zadnji vrsti za besedo »organe« stavi pika in črta besedilo »ter skliče prvo sejo skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje«. Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Prvo sejo skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje skliče predsednik občinske skupščine.«

Po mnenju komisije sklicanje prve seje skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje ni tako pomembno dejanje in tudi ne takšne narave, da bi o njem morala odločati občinska skupščina na sejah obeh zborov, ampak zadostuje, da to nalogo opravi predsednik občinske skupščine. S tem je tudi način sklicanja prve seje skupščine komunalne skupnosti usklajen z načinom sklicanja ustrezne seje republiške skupnosti.

Predstavnik Izvršnega sveta je amandmaje zakonodajno-pravne komisije sprejel ter so tako postali sestavni del zakonskega predloga. Glede amandmaja k 2. členu, kolikor se spreminja število aktivnih zavarovancev, si je pridržal pravico, da se izjavi pozneje.

Zakonodajno-pravna komisija meni, da je predlog zakona z amandmaji, ki jih je sprejela in z amandmaji odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zbora sprejmeta.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je dne 7. 12. 1965 razpravljal o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi se je odbor strinjal s predlogom zakona. Ugotovil je, da predloženi predlog zakona postavlja službo za zaposlovanje na nove in izboljšane organizacijske osnove. O ukrepih, ki naj zagotovijo čim racionalnejšo organizacijo službe za zaposlovanje, je odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora že večkrat razpravljal na svojih prejšnjih sejah ter se pri tem zavezal za čim učinkovitejše delovanje te družbene službe.

Predlagani pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti in zavodov za zaposlovanje omogočajo, da bi se v Sloveniji lahko ustanovilo take komunalne skupnosti oziroma zavode, ki bi bili po teritorialnem območju gospodarsko, demografsko in geografsko smotrno zaokrožene celote, z materialno osnovo, ki bi bila zadostna za izvajanje kompleksne dejavnosti na področju zaposlovanja. Predvidena reorganizacija te družbene službe bi, v primerjavi z dosedanja organizacijo, ob zagotovitvi oziroma koncentraciji sredstev in strokovnih kadrov, zagotavljala uspešnejše izvajanje vedno zahtevnejših nalog na področju programiranja in izvajanja politike racionalnega zaposlovanja. Nova organizacija službe za zaposlovanje in njeno nadaljnje poslovanje pa bo hkrati cenejše in učinkovitejše.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je odbor sprejel naslednje amandmaje:

K 2. členu: Besedilo »20 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja.« se nadomesti z besedilom »25 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja delavcev.«

Sprememba je potrebna, da se zaostrijo pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje, da bi se območja teh skupnosti ujemale z območji komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, kjer pogoji za ustanavljanje slednjih skupnosti — število 30 000 zavarovancev — zajemajo razen aktivnih zavarovancev delavcev še zavarovance upokojenca.

K 3. členu: V prvem odstavku se črtata prva dva stavka.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 4. členu: V drugem odstavku se besedilo »organizacij in delovnih skupnosti v drugih organizacijah in v državnih organih, ki jih izvolijo« nadomesti z besedilom »in drugih organizacij ter državnih organov, ki jih izvolijo oziroma imenujejo«.

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve s 17. členom temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

K 5. členu: V prvem odstavku se besedilo »volijo delavski sveti delovnih organizacij in delovne skupnosti v državnih organih in v drugih organizacijah,« nadomesti z besedilom »volijo oziroma imenujejo delavski sveti,«.

Sprememba je potrebna zaradi spremembe v 4. členu.

K 6. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Mandat članov skupščin skupnosti za zaposlovanje traja štiri leta, pri čemer se vsaki dve leti voli oziroma imenuje polovica članov.

Skupščine skupnosti za zaposlovanje odločijo, katerim članom traja prva mandatna doba dve leti.

Volitve oziroma imenovanja se opravijo vsako drugo leto; razpišejo jih ustrezne skupščine skupnosti za zaposlovanje najpozneje do konca marca.«

Sprememba je potrebna, da se v pogledu trajanja mandata ter volitev oziroma imenovanj članov skupščin zagotovi enotnost tako glede komunalnih kot republiške skupščine.

K 9. členu: Črta se drugi odstavek tega člena.

Sprememba je potrebna zaradi spremembe v 6. členu.

Izvrši se prenumeracija členov 6. do 9. tako, da sedanji 6. člen postane 8. člen, sedanji 7. člen postane 9. člen, sedanji 8. člen postane 6. člen in sedanji 9. člen postane 7. člen.

K 12. členu: V tretjem odstavku se v predzadnji vrsti za besedo »zavoda« postavi pika, ostalo besedilo pa se črta.

Sprememba je potrebna, ker se že s 13. členom predvidevajo minimalni pogoji glede vrste strokovnjakov.

K 18. in 19. členu: Besedilo obeh členov se združi v en odstavek tako, da sedanji prvi odstavek 18. člena postane prvi odstavek novega 18. člena, drugi in tretji odstavek novega 18. člena pa se glasita:

»Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje odloči, ali se primanjkljaj krije proti vrnitvi ali brez obveznosti vračila potem, ko je ugotovila dejstva in razloge, zaradi katerih je primanjkljaj nastal.

Primanjkljaj, ki je nastal zaradi izredno povečanega števila začasno nezaposlenih delavcev, se krije brez vračila.«

Sprememba je potrebna, ker besedilo sedanjega drugega odstavka 18. člena dopušča tolmačenje, da kritje primanjkljaja ni obvezno.

Zaradi združitve 18. in 19. člena se izvrši prenumeracija nadaljnjih členov.

K 20. členu: V prvem odstavku se v drugi vrsti besedi »na sedežu« zamenjata z naslednjim besedilom », na območju katere je sedež«.

V prvem odstavku se v zadnji vrsti za besedo »organe« črta pika in doda besedilo »ter skliče prvo sejo skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje«.

Drugi odstavek se črta, tretji odstavek pa postane drugi odstavek.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 25. členu: Beseda »osmi« se nadomesti z besedo »naslednji«.

Sprememba je potrebna glede na to, da bo zakon sprejet konec decembra, uporabljal pa naj bi se že od 1. januarja 1966 dalje.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmaji strinjal, glede amandmaja k 2. členu pa si je odločitev pridržal.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predloženi zakonski predlog sprejme.

Odbor je določil za poročevalca na seji zbora poslanca ing. Iva Pignarja.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 10. 12. 1965

Odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora je na seji dne 20. 12. 1965 obravnaval spremembe k predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije na svoji seji dne 8. 12. 1965 in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije do amandmaja odbora za delo in socialno zavarovanje k 2. členu predloga zakona.

Odbor je sprejel spremembe zakonodajno-pravne komisije k 1., 2., 3., 12., 14., 16. in 20. členu predloga zakona, ki jih je sprejel tudi predstavnik Izvršnega sveta.

Ugotovljeno je bilo, da je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejel amandma odbora za delo in socialno zavarovanje k 2. členu predloga zakona.

Odbor je k predlogu zakona sprejel še naslednje amandmaje:

K 3. členu: V prvem odstavku se doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»Z aktom o ustanovitvi določi število članov skupščine komunalne skupnosti.«

Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»S sporazumom o ustanovitvi komunalne skupnosti za območje več občin se določi:

— število članov skupščine in njen sedež;

— število predstavnikov z območja posamezne občine v skupščini komunalne skupnosti;

— druga razmerja med občinami in komunalno skupnostjo, ki se nanašajo na organizacijo službe za zaposlovanje, na opravljanje nadzorstva, na financiranje in podobno.«

K 4. členu: Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Skupščino komunalne skupnosti sestavljajo predstavniki občinskih skupščin, delovnih in drugih organizacij, državnih organov, občinskih sindikalnih svetov, občinskih komitejev Zveze mladine Slovenije in občinskih konferenc za družbeno aktivnost žensk.«

Četrty odstavek se črta.

5. člen se črta.

Doda se nov 5. a člen, ki se glasi:

»Člane skupščine komunalnih skupnosti izvolijo občinske skupščine z območja komunalne skupnosti za zaposlovanje.

Člane skupščine komunalne skupnosti, ki predstavljajo delovne in druge organizacije ter državne organe, izvolijo izmed članov delovnih skupnosti teh organizacij, oziroma organov po predlogu, ki ga pripravi komisija za volitve in imenovanja občinske skupščine.

Člane skupščine, ki predstavljajo družbeno-politične organizacije, izvoli na predlog najvišjih organov teh organizacij.

Pri tem mora zagotoviti v skupščini komunalne skupnosti njihovo sorazmerno udeležbo glede na strukturo prebivalstva in družbenih služb ter glede na

število zaposlenih na območju, za katero je ustanovljena komunalna skupnost za zaposlovanje.«

K 8. členu: Sedanji drugi odstavek 8. člena se črta.

V prvem odstavku se črtata besedi »oziroma imenuje«, v tretjem odstavku pa »oziroma imenujejo«.

K 9. členu: 9. člen se črta.

K 20. členu: V prvem odstavku se črtajo besede: »ter koliko predstavnikov volijo delovne organizacije in delovne skupnosti iz drugega odstavka 4. člena tega zakona« in »imenuje volilne organe«.

Odbor je mnenja, da se s predlaganimi spremembami poenostavlja in racionalizira način izvolitve skupščin komunalnih skupnosti za zaposlovanje. Predlagani sistem zagotavlja, da bodo v skupščino komunalne skupnosti izvoljeni predstavniki v sorazmerju glede na strukturo prebivalstva in družbenih služb ter glede na število zaposlenih na območju, za katerega je ustanovljena komunalna skupnost za zaposlovanje. Člani skupščine komunalnih skupnosti bodo izvoljeni na občinskih skupščinah izmed članov delovne in druge organizacije ter državnih organov po predlogu, ki ga pripravi komisija za volitve in imenovanja občinske skupščine. Člani skupščine, ki predstavljajo družbeno-politične organizacije, pa izvoli občinska skupščina na predlog najvišjih organov teh organizacij.

Predstavniki predlagatelja se je s predlaganimi spremembami strinjal in so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Odbor predlaga Republiškemuzboru, da sprejme prelog zakona z amandmaji, navedenimi v obeh poročilih.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca inž. Iva Pignarja.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 21. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na sejah dne 16. 12. in 23. 12. 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da je sprejem predlaganega zakona potreben spričo dejstva, da temeljni zakon o organizaciji in financiranju zaposlovanja (Ur. l. SFRJ, št. 15/65) izrecno prepušča določene zadeve republikam, da jih uredi z republiškim zakonom. Predvsem gre za organizacijska vprašanja, ki zadevajo skupnosti za zaposlovanje in zavode za zaposlovanje, ter je ureditev teh vprašanj pogoj za normalno poslovanje službe za zaposlovanje v SR Sloveniji.

Pri obravnavi v podrobnosti je odbor obravnaval amandmaje odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora k naslednjim členom:

K 2. členu: Besedilo »20 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja.« se nadomesti z besedilom »25 000 aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja delavcev.«

Sprememba je potrebna, da se zaostrijo pogoji za ustanavljanje komunalnih skupnosti za zaposlovanje, da bi se območja teh skupnosti ujemala z območji komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev. Pri slednjih skupnostih je pogoj 30 000 zavarovancev, zajeti pa so razen aktivnih zavarovancev delavcev še zavarovanci upokojeanci.

K 3. členu: V prvem odstavku se črtata prva dva stavka.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 4. členu: V drugem odstavku se besedilo »organizacij in delovnih skupnosti v drugih organizacijah in v državnih organih, ki jih izvolijo« nadomesti z besedilom »in drugih organizacij ter državnih organov, ki jih izvolijo oziroma imenujejo«.

Sprememba je potrebna zaradi uskladitve s 17. členom temeljnega zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja.

K 5. členu: V prvem odstavku se besedilo »volijo delavski sveti delovnih organizacij in delovne skupnosti v državnih organih in v drugih organizacijah,« nadomesti z besedilom »volijo oziroma imenujejo delavski sveti,«.

Sprememba je potrebna zaradi spremembe v 4. členu.

K 6. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Mandat članov skupščin skupnosti za zaposlovanje traja štiri leta, pri čemer se vsaki dve leti voli oziroma imenuje polovica članov.

Skupščine skupnosti za zaposlovanje odločijo, katerim članom traja prva mandatna doba dve leti.

Volitve oziroma imenovanja se opravijo vsako drugo leto; razpišejo jih ustrezne skupščine skupnosti za zaposlovanje najpozneje do konca marca.«

Sprememba je potrebna, da se v pogledu trajanja mandata ter volitev oziroma imenovanj članov skupščin zagotovi enotnost tako glede komunalnih kot republiške skupščine.

K 9. členu: Črta se drugi odstavek tega člena.

Sprememba je potrebna zaradi spremembe v 6. členu.

Izvrši se prenumeracija členov 6. do 9. tako, da sedanji 6. člen postane 8. člen, sedanji 7. člen postane 9. člen, sedanji 8. člen postane 6. člen in sedanji 9. člen postane 7. člen.

K 12. členu: V tretjem odstavku se v predzadnji vrsti za besedo »zavoda« postavi pika, ostalo besedilo pa se črta.

Sprememba je potrebna, ker se že s 13. členom predvidevajo pogoji (minimalni) glede vrste strokovnjakov.

K 18. in 19. členu: Besedilo obeh členov se združi v en člen tako, da sedanji prvi odstavek 18. člena postane prvi odstavek novega 18. člena, drugi in tretji odstavek novega 18. člena pa se glasita:

»Skupščina republiške skupnosti za zaposlovanje odloči, ali se primanjkljaj krije proti vrnitvi ali brez obveznosti vračila potem, ko je ugotovila dejstva in razloge, zaradi katerih je primanjkljaj nastal.

Primanjkljaj, ki je nastal zaradi izredno povečanega števila začasno nezaposlenih delavcev, se krije brez vračila.«

Sprememba je potrebna, ker besedilo sedanjega drugega odstavka 18. člena dopušča tolmačenje, da kritje primanjkljaja ni obvezno.

Zaradi združitve 18. in 19. člena se izvrši prenumeracija nadaljnjih členov.

K 20. členu: V prvem odstavku se v drugi vrsti besedilo »skupščina na sedežu« nadomesti z besedilom »skupščina, na območju katere je sedež«.

V prvem odstavku se v zadnji vrsti za besedo »organe« črta pika in doda besedilo »ter skliče prvo sejo skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje.«

Drugi odstavek se črta, tretji odstavek pa postane drugi odstavek.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 25. členu: Beseda »osmi« se nadomesti z besedo »naslednji«.

Sprememba je potrebna glede na to, da bo zakon sprejet konec decembra, uporabljaj pa naj bi se že od 1. januarja 1966.

Predstavniki predlagatelja je vse predlagane amandmaje sprejel, tudi k 2. členu, glede katerega si je prvotno pridržal pravico izjave.

Odbor je obravnaval tudi amandmaje, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija na seji dne 8. 12. 1965 k 1., 2., 3., 4., 12., 14., 16. in 20. členu zakonskega predloga. Tudi te amandmaje je predstavnik predlagatelja že sprejel in so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Odbor je zatem, ob upoštevanju amandmajev odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora in zakonodajno-pravne komisije, sprejel k posameznim členom, v smislu že sprejetih amandmajev prenumeriranega zakonskega predloga, še naslednje amandmaje:

K 3. členu: V prvem odstavku se doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»Z aktom o ustanovitvi določi število članov skupščine komunalne skupnosti.«

Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»S sporazumom o ustanovitvi komunalne skupnosti za območje več občin se določi:

— število članov skupščine in njen sedež;

— število predstavnikov z območja posamezne občine v skupščini komunalne skupnosti;

— druga razmerja med občinami in komunalno skupnostjo, ki se nanašajo na organizacijo službe za zaposlovanje, na opravljanje nadzorstva na financiranje in podobno.«

K 4. členu: Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Skupščino komunalne skupnosti sestavljajo predstavniki občinskih skupščin, delovnih in drugih organizacij, državnih organov, občinskih sindikalnih svetov, občinskih komitejev Zveze mladine Slovenije in občinskih konferenc za družbeno aktivnost žensk.«

Četrty odstavek se črta.

5. člen se črta.

Doda se nov 5. a člen, ki se glasi:

»Člane skupščine komunalne skupnosti izvolijo občinske skupščine z območja komunalne skupnosti za zaposlovanje.

Člane skupščine komunalne skupnosti, ki predstavljajo delovne in druge organizacije ter državne organe izvoli občinska skupščina izmed članov delovnih skupnosti ter organizacij, oziroma organov, in sicer po predlogu, ki ga pripravi komisija za volitve in imenovanja občinske skupščine.

Člane skupščine, ki predstavljajo družbeno-politične organizacije, izvoli na predlog najvišjih organov teh organizacij.

Pri tem mora zagotoviti v skupščini komunalne skupnosti njihovo sorazmerno udeležbo glede na strukturo prebivalstva in družbenih služb ter glede na število zaposlenih na območju, za katero je ustanovljena komunalna skupnost za zaposlovanje.«

K 8. členu: Sedanji drugi odstavek 8. člena se črta.

V prvem odstavku se črtata besedi »oziroma imenuje«, v tretjem odstavku pa »oziroma imenujejo«.

K 9. členu: 9. člen se črta.

K 20. členu: V prvem odstavku se črtajo besede: »ter koliko predstavnikov volijo delovne organizacije in delovne skupnosti iz drugega odstavka 4. člena tega zakona« in »imenuje volilne organe«.

Odbor je mnenja, da s predlaganimi spremembami poenostavlja in racionalizira način izvolitve skupščin komunalnih skupnosti za zaposlovanje. Predlagani sistem zagotavlja, da bodo v skupščino komunalne skupnosti izvoljeni predstavniki v sorazmerju glede na strukturo prebivalstva in družbenih služb ter glede na število zaposlenih na območju, za katerega je ustanovljena komunalna skupnost za zaposlovanje. Člani skupščine komunalne skupnosti bodo izvoljeni na občinskih skupščinah izmed članov delovne in druge organizacije ter državnih organov po predlogu, ki ga pripravi komisija za volitve in imenovanja občinske skupščine. Člane skupščine, ki predstavljajo družbeno-politične organizacije, pa izvoli občinska skupščina na predlog najvišjih organov teh organizacij.

Predstavniki predlagatelja se je s predlaganimi spremembami strinjal in jih sprejel ter so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Odbor predlaga Organizacijsko-političnemu zboru, da predlagani zakon z amandmaji sprejme.

Za poročevalca je odbor določil poslanca Cirila Kambiča.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 22. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 24. decembra 1965 ponovno obravnaval predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Odbor je obravnaval posamezna določila členov, na katera je opozoril poslanec Organizacijsko-političnega zbora Vanek Šiftar.

Odbor je ugotovil, da so pripombe poslanca Vaneka Šiftarja utemeljene, so pa nekatere izmed njih že bile upoštevane v amandmajih, ki jih je k zakonskemu predlogu dala zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije in odbor za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora, ki pa jih je sprejel tudi odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora. Nekatere pripombe pa so redakcijskega značaja in bodo upoštevane pri dokončni redakciji zakonskega besedila. Glede pripombe o uporabi naziva komunalna skupnost za zaposlovanje, oziroma o dosledni uporabi tega naziva pa je odbor sprejel amandma

k 2. členu zakonskega predloga, in sicer se za besedami komunalna skupnost za zaposlovanje vstavi v oklepaju besedilo: »v nadaljnjem besedilu komunalna skupnost«.

Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Ta sprememba se upošteva na vseh ustreznih mestih v besedilu zakonskega predloga.

V 11. členu se v drugi vrsti za besedami komunalni zavod za zaposlovanje vstavi v oklepaju naslednje besedilo: »v nadaljnjem besedilu komunalni zavod«.

Ostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Ta sprememba se upošteva na vseh ustreznih mestih v besedilu zakonskega predloga.

Odbor je bil mnenja, da je opozorilo poslanca Vaneka Šiftarja umestno in je zato sprejel amandmaja, ki sta redakcijskega značaja, doprinašata pa k večji jasnosti zakonskega predloga.

Predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije se je z amandmajema strinjal in ju sprejel.

Odbor predlaga Organizacijsko-političnemu zboru, da predlagani zakon z amandmaji sprejme.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 25. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala amandmaje, ki so bili sprejeti na seji odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora dne 18. 12. 1965 in 24. 12. 1965 in odbora za delo in socialno zavarovanje Republiškega zbora dne 20. 12. 1965. Zakonodajno-pravna komisija se z amandmaji k 2., 3., 4., 6., 8., 9., 11. in 20. členu zakonskega predloga v celoti strinja.

K amandmaju k 5. členu predlaga komisija naslednje spremembe:

— V drugem odstavku se med besedi »izvoli« in »izmed« vstavita besedi »občinska skupščina«. —

— Na koncu drugega odstavka se doda nov stavek, ki se glasi: »Komisija pripravi svoj predlog potem, ko zbere predloge organov in organizacij.« —

— V tretjem odstavku se med besedi »izvoli« in »na« vstavita besedi »občinska skupščina«. —

— Začetek četrtega odstavka se spremeni tako, da se glasi: »Občinska skupščina mora pri izvolitvi članov skupščine komunalne skupnosti zagotoviti njihovo...« —

Z dodatnim stavkom na koncu drugega odstavka se zagotavlja, da se izvajanje posrednih volitev čimbolj približa sistemu neposrednih volitev.

Druge spremembe so redakcijskega značaja.

Pri ponovni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala še naslednja amandmaja k 20. členu:

— Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Skupščine skupnosti za zaposlovanje določijo, katerim članom traja prva mandatna doba dve leti.« —

Ta odstavek je potreben, da se zagotovi kontinuiteta v delu skupščin za zaposlovanje.

K 25. členu: Besedilo tega člena se spremeni tako, da se glasi:

»Ta zakon začne veljati 1. januarja 1966.«

Ker bo zakon, če bo sprejet, objavljen v Uradnem listu neposredno pred koncem decembra 1965, z zakonom pa se uvaja nov sistem organizacije in financiranja zaposlovanja, ki bo začel veljati 1. januarja 1966, ni potrebno, da se določi veljavnost za naslednji dan po objavi v Uradnem listu.

Predstavniki predlagatelja se je z amandmaji zakonodajno-pravne komisije strinjal ter so tako postali sestavni del zakonskega predloga.

Glede na številne amandmaje k predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja je zakonodajno-pravna komisija zaradi preglednosti pripravila redakcijo prečiščenega besedila zakonskega predloga. Upošteva vse do

sedaj sprejete amandmaje, vključno tiste, ki so sprejeti na seji zakonodajno-pravne komisije 24. decembra, bi se predlog glasil tako, kot je navedeno v prilogi temu poročilu.

Št.: 023-60/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA o semenu

I. Splošna določba

1. člen

Za pridelovanje, dodelavo in uporabo semena ter za promet s semenom se poleg določb temeljnega zakona o semenu (Uradni list SFRJ, št. 13-261/65 — v nadaljnjem besedilu: temeljni zakon) uporabljajo tudi določbe tega zakona.

II. Pridelovanje in dodelava semen

2. člen

O vpisu in izbrisu iz registra pridelovalcev in dodelovalcev semena odloča Republiški sekretariat za gospodarstvo.

Register pridelovalcev in register dodelovalcev kmetijskega semena ter register pridelovalcev in register dodelovalcev gozdnega semena vodi Republiški sekretariat za gospodarstvo ali pa strokovna delovna organizacija, ki jo ta organ za to pooblasti.

Delovne organizacije, ki želijo pridelovati oziroma dodelovati seme, morajo glede objektov, opreme, strokovnega kadra in glede službe strokovne kontrole izpolnjevati minimalne pogoje (drugi odstavek 9. člena in drugi odstavek 14. člena temeljnega zakona), ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

3. člen

Delovne organizacije, ki pridelujejo kmetijsko seme, morajo voditi evidenco o nastanku osnovnega in originalnega semena, glede drugih kategorij kmetijskega sortnega semena pa morajo hraniti deklaracijo (23. člen temeljnega zakona) ali potrdilo o priznanju semenskega posevka (tretji odstavek 13. člena temeljnega zakona).

Delovne organizacije, ki pridelujejo gozdno seme, morajo voditi evidenco o poreklu semena.

Način evidence iz prejšnjih odstavkov predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

Kadar delovne organizacije dobavljajo nedodelano seme delovnim organizacijam, ki so registrirane za dodelavo, mora biti temu semenu priloženo potrdilo o priznanju semenskega posevka, za gozdno seme pa potrdilo o poreklu semena.

5. člen

Določene strokovne naloge s področja semenarstva opravljata republiška komisija za semenarstvo v kmetijstvu in republiška komisija za semenarstvo v gozdarstvu pri Republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Predsednika in člane teh komisij imenuje republiški sekretar za gospodarstvo.

Komisiji iz prejšnjega odstavka imata zlasti tele naloge:

a) priporočata sorte oziroma seme, ki naj ga preizkušajo strokovne delovne organizacije za določene namene in območja;

b) obravnavata predloge za vpis v register pridelovalcev oziroma v register dodelovalcev semena in za izbris iz teh registrov ter dajeta Republiškem sekretariatu za gospodarstvo mnenje;

c) pripravljata analize o semenski proizvodnji in predloge za zagotovitev semena;

č) dajeta mnenje o drugih strokovnih vprašanih s področja semenarstva.

6. člen

Delovne organizacije, ki ugotavljajo kakovost semena (18. člen temeljnega zakona) in opravljajo analizo semena (34. člen temeljnega zakona), morajo izpolnjevati minimalne pogoje glede opreme in strokovnega kadra, ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

7. člen

Za semenske cvetlične gomolje, čebulice in za čebulček v količinah do 10 kg pakiranje in plombiranje ni obvezno.

III. Nadzorstvo in kontrola nad kakovostjo semeña

8. člen

Izvrševanje določb temeljnega zakona in tega zakona in na njuni podlagi izdanih predpisov nadzorujejo občinski organi kmetijske oziroma gozdarske inšpekcije in republiška inšpektorata za kmetijstvo oziroma gozdarstvo.

9. člen

Republiški sekretariat za gospodarstvo skrbi za napredek kmetijske in gozdarske inšpekcije v SR Sloveniji, nadzoruje delo občinskih kmetijskih in gozdarskih inšpekcij in jim daje strokovna navodila.

10. člen

Če občinska kmetijska oziroma gozdarska inšpekcija ne opravi kakšne zadeve iz svoje pristojnosti ali je ne opravi v določenem roku, lahko opravi tako zadevo republiški kmetijski oziroma gozdarski inšpektor na stroške organa, ki bi jo moral opraviti.

11. člen

Naloge kmetijskega inšpektorja po določbah tega zakona lahko opravlja diplomiran inženir agronomije, ki ima strokovni izpit in najmanj tri leta strokovne prakse, ali inženir agronomije, ki ima strokovni izpit in najmanj pet let

strokovne prakse, ali kmetijski tehnik, ki ima strokovni izpit in najmanj deset let strokovne prakse.

Kmetijski oziroma gozdarski inšpektor mora imeti za opravljanje inšpekcijskih nalog posebno izkaznico. Obrazec izkaznice predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

IV. Kazenske določbe

12. člen

Z denarno kaznijo do 300 000 se kaznuje za prekršek delovna organizacija:

1. če ne vodi evidence o nastanku osnovnega ali originalnega semena oziroma o poreklu gozdnega semena ali ne hrani deklaracije oziroma potrdila o priznanju semenskega posevka (3. člen);

2. če pri dobavi nedodelanega kmetijskega semena ne priloži potrdila o priznanju semenskega posevka oziroma pri gozdnem semenu potrdila o poreklu semena (4. člen).

Z denarno kaznijo do 30 000 dinarjev se kaznuje za prekrške iz prejšnjega odstavka odgovorna oseba delovne organizacije.

V. Končna določba

13. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Predlog republiškega zakona dopolnjuje temeljni zakon v zadevah, za ktere so republike pooblašene, poleg tega pa ureja na novo nekatera vprašanja.

Temeljni zakon določa, da se s pridelovanjem in dodelavo semena lahko ukvarjajo samo tiste delovne organizacije, ki so vpisane v register pridelovalcev oziroma dodelovalcev semena.

Dopolnilno k tem določbam določa predlog zakona, da odloča o vpisu in izbrisu iz registra pridelovalcev in dodelovalcev semena Republiški sekretariat za gospodarstvo, ki vodi tudi registre, lahko pa pooblasti za to tudi kakšno strokovno delovno organizacijo.

Vsaka delovna organizacija, ki naj bi bila vpisana v register, bo morala izpolnjevati minimalne pogoje glede objektov (minimalne površine za pridelovanje kmetijskega semena, skladišča), glede opreme, glede strokovnega kadra in tudi glede službe strokovne kontrole, bodisi da ima svojo lastno ali skupno strokovno službo ali pa da si zagotovi strokovno službo znanstvenega ali strokovnega zavoda, ki izpolnjuje določene pogoje. Vse te pogoje bo morala delovna organizacija izkazati, da ji bo Republiški sekretariat za gospodarstvo lahko izdal odločbo o vpisu v register.

Podrobnejše določbe o minimalnih pogojih za vpis v register bo s posebnim pravilnikom predpisal republiški sekretar za gospodarstvo.

Temeljni zakon je dopolnjen tudi z določbami o obveznem vodenju evidence pri pridelovanju in uporabi semena, da dosežemo tako čim večjo solidnost pri pridelovanju in s tem boljše kvaliteto.

Delovne organizacije, ki ugotavljajo kakovost semena ali opravljajo analizo semena, morajo izpolnjevati določene minimalne pogoje, ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

Dopolnilo k temeljnemu zakonu določa predlog zakona, da za semenske cvetlične gomolje, čebulice in za čebulček v količinah do 10 kg pakiranje in plombiranje ni obvezno.

Predlog zakona nadalje določa, da morajo pridelovalne organizacije, kadar dobavljajo nedodelano kmetijsko seme delovnim organizacijam, ki so registrirane za dodelavo, temu semenu priložiti potrdilo o priznanju semenskega posevka, za gozdno seme pa potrdilo o poreklu semena. To je potrebno zato, da bi se onemogočila prodaja naturalnega semena iz nepriznanih semenskih plantaž in gozdnih semenskih sestojev. Mnoge organizacije, ki pridelujejo seme, niso usposobljene za dodelavo in zaradi tega prodajajo naturalno seme.

Predlog določa tudi strokovno kvalifikacijo kmetijskih inšpektorjev. (Kvalifikacijo gozdnih inšpektorjev določa novi republiški zakon o gozdovih.) Če občinske kmetijske oziroma gozdarske inšpekcije kakšne zadeve iz svoje pristojnosti ne opravijo v določenem roku, jo lahko opravita republiška inšpektorata za kmetijstvo oziroma za gozdarstvo na stroške organa, ki bi jo moral opraviti.

S kazenskimi določbami so sankcionirane kršitve določb zakona.

Nova je določba predloga o republiški komisiji za semenarstvo v kmetijstvu in o republiški komisiji za semenarstvo v gozdarstvu kot komisijah Republiškega sekretariata za gospodarstvo za opravljanje določenih strokovnih nalog s področja semenarstva.

Že doslej je sicer obstojala republiška komisija za potrjevanje posevkov in semenskega blaga. To komisijo je ustanovilo še ministrstvo za kmetijstvo, kasneje je delovala pri kmetijski zbornici, zadnje leto pa pri Kmetijskem inštitutu Slovenije.

Komisija je strokovno usmerjala semenarstvo in sama organizirala in vodila potrjevanje semenskih posevkov ter s svojim delom dokaj prispevala k izboljšanju kvalitete semena. V prihodnje naj bi bila ta komisija pri Republiškem sekretariatu za gospodarstvo kot organu, ki v republiškem merilu skrbi za razvoj semenarstva, komisija mu pa pri tem strokovno pomaga.

Enako vlogo bo imela tudi republiška komisija za semenarstvo v gozdarstvu, katere pa doslej nismo imeli.

Predvidoma bo treba za opravljanje nalog s področja semenarstva zagotoviti letno okrog 23 000 000 din, in sicer:

a) za vodstvo registrov pridelovalcev in dodelovalcev kmetijskega in gozdnega semena	200 000 din
b) za stroške poslovanja obeh republiških komisij	
— za kmetijstvo	2 300 000 din
— za gozdarstvo	500 000 din
c) za pospeševanje semenarstva, predvsem za preizkušanje in uvajanje novih sort semena	20 000 000 din

S k u p a j

23 000 000 din

Sredstva za nalogo pod c) so se doslej dodeljevala iz republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva glede na razpoložljiva sredstva. Zaradi ukinitve tega sklada je Republiški sekretariat za gospodarstvo predvidel ta sredstva v predlogu za dodatna proračunska sredstva za leto 1966.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 8. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o semenu, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je komisija ugotovila, da se z zakonskim predlogom urejajo tista vprašanja s področja pridelovanja, dodelave in uporabe semena ter prometa s semenom, ki jih temeljni zakon o semenu (Uradni list SFRJ, št. 13/65) podrobneje ne ureja oziroma prepušča njihovo ureditev republikli. V tem smislu se zakonski predlog omejuje predvsem na vprašanja registra pridelovalcev in dodelovalcev semena, pogojev, ki jih mora izpolnjevati delovna organizacija za pridelovanje oziroma dodelavo semena, komisij za semenarstvo, prometa s semeni, kolikor je za to dano pooblastilo v tretjem odstavku 23. člena temeljnega zakona, ter za ureditev inšpekcijske službe v republikli in v občinah.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 2. členu: Doda se nov odstavek z besedilom: »S pridelovanjem in dodelavo semena se smejo ukvarjati delovne organizacije, ki so vpisane v register pridelovalcev in dodelovalcev semena.«

Dosedanji 1., 2. in 3. odstavek postanejo 2., 3. in 4. odstavek 2. člena.

Predlagana dopolnitev, s katero se sicer res ponovi določba 9. člena temeljnega zakona, je nujno potrebna kot uvodna določba v ostalo besedilo 2. člena zakonskega predloga, ki brez dopolnitve ne bi imelo ustreznega izhodišča, poleg tega pa tudi zaradi skladnosti naslova tega poglavja zakonskega predloga z njegovo vsebino.

K 3. členu: Zadnji odstavek se izloči in se označi kot 4. člen.

Spremembo je predlagal predstavnik Izvršnega sveta s pojasnilom, da je pri pisanju zakonskega predloga nad besedilom zadnjega odstavka pomotoma izostala označba »4. člen«.

K 5. členu: Besedilo se v celoti črta.

Komisija meni, da po določbah 5. člena zakonskega predloga ne gre za komisiji, ki bi imeli značaj samostojnega republiškega upravnega organa, temveč gre smiselno le za taki strokovni komisiji, ki ju na podlagi določb 52. člena zakona o republiški upravi SR Slovenije (Ur. l. SRS, št. 14/65) po potrebi lahko samostojno imenuje republiški sekretar za gospodarstvo. Zato ni potrebno, da se taki komisiji postavljata z zakonom.

Ker se komisijama nalagajo v bistvu naloge, ki spadajo v delovno področje Republiškega sekretariata za gospodarstvo, se s tem praktično posega v pristojnosti navedenega republiškega sekretariata, ki bi sicer te svoje naloge lahko opravljal tudi na drug način, npr. s pomočjo ustreznih inštitutov, svojih strokovnih uslužbencev itd. V točki a) navedena naloga komisij, da priporočata sorte oziroma seme, ki naj ga preizkušajo strokovne delovne organizacije, pa po mnenju zakonodajno-pravne komisije sploh ne spada v delovno področje upravnih organov, temveč je to lahko le zadeva, ki jo opravljajo ustrezne strokovne insti-

tucije v najtesnejši povezanosti z ekonomskimi interesi pridelovalcev posameznih kmetijskih kultur.

Za delovanje obeh predlaganih komisij bi bila potrebna tudi znatna finančna sredstva (letno okrog 23 milijonov dinarjev), ki niso nikjer zagotovljena in bi zato šlo financiranje obeh komisij v breme bodočega republiškega proračuna. Po mnenju komisije je ob nujnosti proračunskega varčevanja tudi to eden od razlogov, ki govori zoper ustanovitev komisij po 5. členu zakonskega predloga.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmajem k 2. členu zakonskega predloga strinjal, amandma k 3. členu je podal sam, glede amandmaja k 5. členu pa si je izjavo pridržal.

Zakonodajno-pravna komisija meni, da je zakonski predlog s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 320-7/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 14. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o semenu, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Predlog zakona dopolnjuje temeljni zakon o semenu (Ur. I. SFRJ, št. 13-261/65), poleg tega pa ureja na novo nekatera vprašanja s področja proizvodnje, dodelave in prometa s semeni.

V načelni razpravi je odbor razpravljaval o vprašanju, ali so sploh zagotovljena finančna sredstva za izvajanje zakona. Ker je predstavnik Izvršnega sveta izjavil, da so sredstva za opravljanje upravnih nalog, ki izvirajo iz zakona, vsebovana v predlogu proračuna za leto 1966, se je odbor postavil na stališče, da je iz razlogov, ki se tičejo tega vprašanja, zakon možno sprejeti.

V obravnavi o podrobnostih je odbor hkrati z besedilom zakona obravnaval tudi predloge za spremembe in dopolnitve, ki jih je k predlogu zakona predložila zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Odbor se je s predlogi komisije v celoti strinjal, razen s predlogom za spremembo k 5. členu.

Odbor poleg tega predlaga naslednje spremembe in dopolnitve besedila zakonskega predloga:

K 2. členu: Besedilo 2. člena naj se glasi:

»S pridelovanjem in dodelavo semena se smejo ukvarjati delovne organizacije, ki so vpisane v register pridelovalcev in dodelovalcev semena.

Register pridelovalcev in register dodelovalcev kmetijskega semena ter register pridelovalcev in register dodelovalcev gozdnega semena vodi Republiški sekretariat za gospodarstvo ali pa strokovna delovna organizacija, ki jo ta organ za to pooblasti.

Delovne organizacije, ki želijo pridelovati oziroma dodelovati seme, morajo glede objektov, opreme in strokovnega kadra izpolnjevati minimalne pogoje (drugi odstavek 9. člena in drugi odstavek 14. člena temeljnega zakona), ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše tudi pogoje, ki jih mora izpolnjevati strokovna služba, ki vodi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semena.

O vpisu in izbrisu iz registra pridelovalcev in dodelovalcev semena odloča Republiški sekretariat za gospodarstvo.«

V novo predloženem besedilu tega člena se v 3. odstavku v 2. vrsti med besedami »opreme« in »strokovnega« črta vejica ter vstavi »in« in izpusti besedilo »in glede službe strokovne kontrole,« kar je vsebovalo besedilo četrtega odstavka 2. člena predloženega zakona.

Temeljni zakon namreč določa, da se z republiškimi predpisi odrede pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pridelovalci oziroma dodelovalci semena, da se lahko vpišejo v ustrezn register. Ti pogoji se nanašajo na objekte, opremo in strokovni kader. Proizvajalci pa morajo za vpis v register dokazati, da so zagotovili tudi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semena. Strokovno kontrolo pa vrši strokovna služba, za katero ni nujno, da je v sestavu delovne organizacije, ki se bavi s proizvodnjo semen. Pogoji, ki jih mora ta služba izpolniti, se ne nanašajo na vpis v ustrezn register in ne spadajo v odstavek, ki ureja ta določila. Zato odbor smatra, da je treba to vprašanje urediti posebej in da republiški sekretariat za gospodarstvo predpiše pogoje, ki jih mora izpolnjevati strokovna služba, ki vodi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semena.

V skladu s temi vsebinskimi dopolnitvami je bilo zato treba tudi pravno tehnično celotno besedilo tega člena preurediti, kakor je predlagano.

K 5. členu : Besedilo pod točko a) se nadomesti z naslednjim besedilom:

»a) predlagata sorte oziroma seme, ki naj ga strokovne delovne organizacije preizkusijo za določene namene in posamezna ekološka območja, ter dajeta mnenje o njegovi primernosti po opravljenem preizkusu;«.

Besedilo predlagane spremembe oziroma dopolnitve natančneje določa delo in hkrati razširja delovno področje komisij za semenarstvo v kmetijstvu in gozdarstvu tudi na obvezno dajanje mnenj o primernosti semen.

Odbor se z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, ki v celoti črta besedilo 5. člena, ni strinjal in je bil mnenja, da mora zakonski predlog vsebovati določila o obstoju obeh komisij, ker smatra, da sta tako pomembni, da je treba kontinuiteto njihovega dela zagotoviti z zakonom.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmaji odbora k predlogu zakona strinjal.

Odbor za proizvodnjo in promet je predlog zakona z navedenimi amandmaji soglasno sprejel.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da predlog zakona o semenu z vsemi navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil poslanca inž. Veljka Križnika.

Št.: 320-7/65

Ljubljana, 14. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora je na svoji seji 21. decembra 1965 obravnaval amandmaje k zakonskemu predlogu, ki jih je predlagal odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora.

Odbor se je s predlaganim amandmajem k 2. členu strinjal, in sicer naj se besedilo 2. člena glasi: »S pridelovanjem in dodelavo semena se smejo ukvarjati delovne organizacije, ki so vpisane v register pridelovalcev in dodelovalcev semena.

Register pridelovalcev in register dodelovalcev kmetijskega semena ter register pridelovalcev in register dodelovalcev gozdnega semena vodi Republiški sekretariat za gospodarstvo ali pa strokovna delovna organizacija, ki jo ta organ za to pooblasti.

Delovne organizacije, ki želijo pridelovati oziroma dodelovati seme, morajo glede objektov, opreme in strokovnega kadra izpolnjevati minimalne pogoje (drugi odstavek 9. člena in drugi odstavek 14. člena temeljnega zakona), ki jih predpiše republiški sekretar za gospodarstvo.

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše tudi pogoje, ki jih mora izpolnjevati strokovna služba, ki vodi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semen.

O vpisu in izbrisu iz registra pridelovalcev in dodelovalcev semena odloča Republiški sekretariat za gospodarstvo.«

V novo predloženem besedilu tega člena se v 3. odstavku v 2. vrsti med besedami »opreme« in »strokovnega« črta vejica ter vstavi »in« in izpusti besedilo »in glede službe strokovne kontrole«, kar je vsebovalo besedilo četrtega odstavka 2. člena predloženega zakona.

Temeljni zakon namreč določa, da se z republiškimi predpisi odrede pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pridelovalci oziroma dodelovalci semena, da se lahko vpišejo v ustrezn register. Ti pogoji se nanašajo na objekte, opremo in strokovni kader. Proizvajalci pa morajo za vpis v register dokazati, da so zagotovili tudi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semen. Strokovno kontrolo pa vrši strokovna služba, za katero je nujno, da je v sestavu delovne organizacije, ki se bavi s proizvodnjo semen. Pogoji, ki jih mora ta služba izpolniti, se ne nanašajo na vpis v ustrezn register in ne spadajo v odstavek, ki ureja ta določila. Zato odbor smatra, da je treba to vprašanje urediti posebej in da republiški sekretar za gospodarstvo predpiše pogoje, ki jih mora izpolnjevati strokovna služba, ki vodi strokovno kontrolo nad proizvodnjo semen.

V skladu s temi vsebinskimi dopolnitvami je bilo zato treba tudi pravno-tehnično celotno besedilo tega člena preurediti, kakor je predlagano.

Glede amandmaja k 5. členu je odbor z večino glasov sklenil, da ostane pri stališču, sprejetem na seji 10. decembra 1965 in sicer, da se ta člen v celoti črta. Člani odbora so v razpravi ugotovili, da ni nobenega razloga za spremembo stališča in se ne strinjajo z amandmajem odbora za proizvodnjo in promet, ki smatra, da sta komisiji tako pomembni, da je treba kontinuiteto njihovega dela zagotoviti z zakonom.

Člani odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov menijo, da gre za čisto strokovni komisiji v okviru republiškega upravnega organa, kateri pa ni potrebno postavljati z zakonom, temveč ju lahko imenuje republiški sekretar za gospodarstvo na podlagi določil 52. člena zakona o republiški upravi SR Slovenije (Uradni list SRS št. 14/65).

Št.: 320-7/65

Ljubljana, 23. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija je na svoji seji dne 24. decembra 1965 obravnavala amandmaje k predlogu zakona o semenu, ki so bili sprejeti na seji odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora dne 14. 12. 1965 ter na seji odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora dne 21. 12. 1965.

Glede amandmajev obeh odborov k 2. členu predloga zakona komisija nima pomislekov.

Kar se tiče amandmaja k 5. členu zakonskega predloga, ki ga je sprejel odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora, ne pa tudi drugi omenjeni odbor, je komisija zavzela naslednje stališče:

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora predvsem ugotavlja, da iz razlogov, ki se tičejo financiranja nalog obeh predlaganih komisij, ni ovire, da bi se zakon sprejel. Glede na to se odbor ni strinjal z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, ki je predlagala, da se določba 5. člena predloga zakona črta, ker niso zagotovljena ustrezna finančna sredstva. Vrh tega omenjeni odbor sodi, da sta obe komisiji tako pomembni, da je treba kontinuiteto njihovega dela zagotoviti z zakonom. Ob takšnem stališču pristojnega odbora je komisija ponovno ocenila razloge za svoj amandma in meni, da zakonska uveljavitev obeh, v 5. členu predloga navedenih komisij pravno ni izključena, če se njihov status jasno določi tako, da sta strokovni komisiji ustreznega republiškega upravnega organa, ki delata za njegove potrebe — analogno kot je v temeljnem zakonu o semenu (Ur. l. SFRJ, št. 13/65) vzpostavljena posebna strokovna komisija zveznega sekretariata za kmetijstvo (5. in 29. člen).

Glede na navedeno zakonodajno-pravna komisija svoj prvotni amandma k 5. členu predloga zakona spremeni tako, da se 5. člen ne črta, ampak da se le besedilo njegovega prvega odstavka spremeni tako, da se glasi:

»Določene strokovne naloge s področja semenarstva opravljata za potrebe Republiškega sekretariata za gospodarstvo republiška komisija za semenarstvo v kmetijstvu in republiška komisija za semenarstvo v gozdarstvu. Predsednika in člane teh komisij imenuje republiški sekretar za gospodarstvo.«

Predstavnik predlagatelja zakonskega predloga je navedeni amandma sprejel, ki je tako postal sestavni del predloga zakona.

Zakonodajno-pravna komisija meni, da je določba 5. člena predloga zakona, z amandmajem, ki je bil sprejet na seji odbora za proizvodnjo in promet Republiškega zbora, v skladu s pravnim sistemom.

Pravnemu sistemu tudi ne nasprotuje amandma, ki ga je k 5. členu predlagal odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora.

Št.: 320-7/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

PREDLOG ZAKONA

o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča

1. člen

Za popolnoma razlaščena stavbna zemljišča znaša odškodnina polno prometno vrednost razlaščenega zemljišča, ki se oblikuje na območju kraja oziroma naselja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko določi najvišje zneske odškodnine za razlaščena stavbna zemljišča.

2. člen

Odškodnina za popolno razlaščena kmetijska zemljišča je za njive enaka trikratnemu do petkratnemu, za travnike trikratnemu do osemkratnemu in za pašnike petkratnemu do desetkratnemu znesku enoletnega katastrskega do-

hodka, za nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa najmanj polovici odškodnine za rodovitno zemljišče najnižjega bonitetnega razreda, največ pa v višini tržne cene takega zemljišča.

V mejah iz prejšnjega odstavka določi odškodnino komisija iz 58. člena zakona o razlastitvi (Uradni list FLRJ, št. 12/140/57 in št. 53-727/62, ter Uradni list SFRJ, št. 13-257/65) ob upoštevanju lege in prometne vrednosti razlaščenega zemljišča ter gospodarskega pomena, ki ga ima zemljišče za prejšnjega lastnika.

3. člen

Če se kultura v naravi ne ujema s katastrskim stanjem, se vzame pri določanju odškodnine za podlago dejansko stanje v naravi.

4. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi (Uradni list SFRJ, št. 13-257/1965) pooblašča republike, da v mejah zakona o razlastitvi s svojimi predpisi določijo višino odškodnine za popolno razlastitev kmetijskega zemljišča, za katero se ne ugotavlja katastrski dohodek, in za razlaščeno stavbno zemljišče. S tem je ne glede na ustavni zakon o odpravi okrajev v SRS in zakon za izvedbo odprave okrajev v SRS v vsej Jugoslaviji prenehala dotedanja pristojnost okrajnih skupščin, da s svojimi predpisi odločajo o višini odškodnine za vse vrste navedenih razlaščenih zemljišč. Treba je pripomniti, da so bivše okrajne skupščine Celje, Koper, Ljubljana in Maribor s svojimi odloki precej enotno uredile vprašanje višine odškodnine za razlaščena stavbna zemljišča, z večjimi razlikami pa določile višino odškodnine za popolno razlaščena kmetijska zemljišča in za nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek. Tako so npr. bivše okrajne skupščine Koper, Ljubljana in Maribor določile višino odškodnine za razlaščena stavbna zemljišča z največ 200 din za 1 kvadratni meter, medtem ko je v bivšem celjskem okraju znašala največ do 150 din za 1 kvadratni meter, upoštevajoč pri tem povsod oddaljenost od gospodarskega in kulturnega središča kraja, lego, prometne zveze, komunalne naprave, za graditev pomembno kakovost zemljišča (ali je zemljišče suho ali vlažno) in podobno.

Drugače pa je bilo z določitvijo odškodnine za razlaščena kmetijska zemljišča, kjer so se tarife okrajev bolj razlikovale. Tako je npr. v celjskem okraju znašala odškodnina za razlaščene njive trikratni, za druga zemljišča pa štirikratni znesek enoletnega katastrskega dohodka, medtem ko je bila odškodnina za razlaščena nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, določen z 0,18 dinarjev za 1 kvadratni meter.

V koprskem okraju je znašala odškodnina za razlaščena kmetijska zemljišča od pet do desetkratni znesek enoletnega katastrskega dohodka. Pri tem je bila odškodnina za zemljišča prvega bonitetnega razreda enaka desetkratnemu enoletnemu katastrskemu dohodku, za zemljišča slabših bonitetnih razredov pa je bila nižja, tako da je bila npr. za osmi bonitetni razred enaka le še petkratnemu

enoletnemu katastrskemu dohodku. Odškodnina za nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa se je gibala od 2 do 3 dinarjev za 1 kvadratni meter.

V ljubljanskem okraju je bila določena odškodnina za razlaščena kmetijska zemljišča v višini trikratnega zneska enoletnega katastrskega dohodka, odškodnina za nerodovitna zemljišča pa je znašala 1 dinar za kvadratni meter.

V mariborskem okraju je bila predvidena odškodnina za razlaščena kmetijska zemljišča od tri do štirikratnega zneska enoletnega katastrskega dohodka, za nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa je bila enaka trikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka od najslabšega rodovitnega zemljišča v tej katastrski občini.

Tako stanje je upošteval Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo pri sestavi prvega osnutka republiškega zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča.

Pri tem je treba poudariti, da veljajo tudi za republiški predpis omejitve iz 35. člena zakona o razlastitvi, kjer je določeno, da je odškodnina za popolno razlastitev kmetijskega zemljišča enaka trikratnemu do desetkratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka z zemljišča in da sme ta odškodnina dosegati največ tržno ceno razlaščenega zemljišča. Republiški predpis lahko zato samo v tem okviru določi višino odškodnine za razlaščeno kmetijsko zemljišče.

Nadaljnjo omejitev, ki veže republiko, pomeni tudi določba 36. člena zakona o razlastitvi, po kateri odškodnina za nerodovitno zemljišče, za katero se ne ugotavlja katastrski dohodek, ne more biti višja od najnižje odškodnine za rodovitno zemljišče.

Pomembnost novega republiškega predpisa povečuje tudi določba 1. odstavka 46. člena zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ, št. 52-890/1958), kjer je predpisano, da dobi prejšnji lastnik nacionaliziranega nezazidanega gradbenega zemljišča odškodnino, ki se določa po tarifi, po kateri se določa odškodnina za razlaščeno gradbeno zemljišče (47. člen zakona o razlastitvi).

Upoštevajoč navedeno je Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo že v maju leta 1965 pripravil prvi zakonski osnutek in v njem predvidel, da naj bi se odškodnina za popolnoma razlaščena stavbna zemljišča glede na oddaljenost od gospodarskega in kulturnega središča kraja, lego, prometne zveze, komunalne naprave, za graditev pomembno kakovost zemljišča ipd. določila v višini do 300 dinarjev za 1 kvadratni meter, torej do 100 dinarjev več kot je to nazadnje določila večina okrajnih skupščin v SR Sloveniji. Odškodnina za razlaščena kmetijska zemljišča po tem zakonskem osnutku pa naj bi bila za njive, vrtove, sadovnjake in vinograde enaka trikratnemu, za travnike petkratnemu ter za pašnike in gozdove pa štirikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka.

V določeni meri bi tako povečane odškodnine za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča ustrezalo predvsem načelo o pravični odškodnini za razlaščene nepremičnine, ki je postavljeno v 25. členu zvezne oziroma 33. členu republiške ustave. Predvideno zvišanje odškodnine za razlaščeno stavbno zemljišče pa je utemeljeno tudi v dejstvu, da je v SR Sloveniji že od leta 1957, ko je bil uveljavljen zakon o razlastitvi, pa do danes odškodnina za razlaščeno stavbno zemljišče v maksimalni višini do 200 dinarjev za 1 kvadratni meter, ostala kljub bistveno spremenjenim gospodarskim razmeram ves čas neizpremenjena. Posamezne občinske skupščine, posebno pa njihovi za družbeni plan

in finance pristojni izvršilni organi, so že dolgo časa opozarjali na nevdzrženost teh predpisov in predlagali ustrezno spremembo. Podobne pripombe so prihajale tudi od različnih krajevnih skupnosti in od prizadetih razlaščenec.

Glede odškodnine za razlaščena kmetijska zemljišča je treba pojasniti, da so bile z veljavnostjo od 1. januarja 1965 po zvezni komisiji za ugotovitev katastrskega dohodka za vse katastrske okraje Jugoslavije določene nove lestvice katastrskega dohodka, ki so pomembno povečale katastrski dohodek. V povprečju se je na ta način povečal katastrski dohodek pri njivah za okoli trikrat, pri travnikih in pašnikih 2,5-krat, pri sadovnjakih 1,5-krat, medtem ko je pri vinogradih katastrski dohodek ostal v glavnem enak dosedanjemu. Kljub temu pa bi to povečanje katastrskega dohodka še vedno ne ustrezalo ustavnemu načelu o pravični odškodnini vsaj za nekatere vrste kultur. Zato se je že v prvem zakonskem osnutku predvidelo, da naj bi znašala odškodnina za razlaščen travnik petkratni, za razlaščen pašnik in gozd pa štirikratni znesek enoletnega katastrskega dohodka, medtem ko bi za njive ostal dosedanji trikratni znesek enoletnega katastrskega dohodka.

Prvi zakonski osnutek je bil predložen Republiškem sekretariatu za urbanizem, Republiškem sekretariatu za gospodarstvo in Republiškem sekretariatu za finance. Medtem ko Republiški sekretariat za finance ni imel kakega ločenega mnenja, sta ostala dva republiška upravna organa izrazila svoje pomisleke. Tako je Republiški sekretariat za urbanizem predlagal, da naj bi znašala odškodnina za razlaščeno stavbno zemljišče polovico tiste prometne vrednosti zemljišča, ki se formira v območju kraja oz. naselja. Na ta način bi se dosegla makro-regionalna obravnava prometne vrednosti zemljišč oz. zajemanje njegove rente. Za zemljišča v Ljubljani, na Bledu, v Kopru itd. naj bi bila odškodnina skladno z višjo prometno vrednostjo višja, medtem ko bi bila drugje lahko nižja. Če bi se namreč določila enaka odškodnina za vse kraje Slovenije, bi lastniki stavbnih zemljišč v nekaterih krajih neupravičeno dobili višjo odškodnino, v drugih krajih pa neupravičeno nižjo odškodnino. Omenjeni sekretariat je končno poudaril, da njegov predlog ustreza usmeritvam za racionalnejšo urbanizacijo.

Republiški sekretariat za gospodarstvo je bil mnenja, da je katastrski dohodek predvsem funkcija načina uporabe zemljišča in le v manjši meri funkcija rodovitnosti zemljišča in bi bila zato diferenciacija faktorjev na katastrski dohodek po posameznih kulturah sicer upravičena, vendar pa samo v primeru, če bi tako dobili realno vrednost zemljišč. Ker pa je že po mnenju bivšega Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo faktor 3 na novi katastrski dohodek za njive za območje naše republike previsok (predlagan je bil faktor 2), bi s predlagano diferenciacijo faktorjev dobili previsoko določitev odškodnine. Tako bi se v procesu podružbljanja zemljišč v zvezi z določitvijo novega katastrskega dohodka poslabšale možnosti za odkup ne le njivskih površin, temveč tudi vseh drugih kultur. Republiški sekretariat za gospodarstvo je zato predlagal, da naj bi se pri določanju odškodnine za razlaščena zemljišča za vse katastrske kulture uporabil v naši republiki enotni faktor 3 na katastrski dohodek. Tako bi bili travniki in druge ekstenzivne katastrske kulture plačane po več ali manj realni ceni, medtem ko bi bila zemljišča drugih kultur plačana v večini primerov po ceni, ki je večja od realne.

Ker so na ta način nastala ločena mnenja glede načina in višine odškodnine za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, je Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo s tem seznanil odbor Izvršnega sveta za

družbeno-politični sistem in predlagal, da razpravlja o teh različnih stališčih, ker bi šele nato zakonski osnutek predložil v mnenje tudi vsem občinskim skupščinam.

Odbor Izvršnega sveta za družbeno-politični sistem je v zadevi sprejel naslednja stališča:

1. glede stavbnih zemljišč naj se sprejme predlog, ki ga je pripravil kot svoje mnenje Republiški sekretariat za urbanizem, tj. za popolno razlaščena stavbna zemljišča znaša odškodnina polovico prometne vrednosti zemljišča, ki se formira v območju kraja oz. naselja;

2. glede odškodnine za razlaščena kmetijska in nerodovina zemljišča naj ostane pri predlogu Republiškega sekretarja za pravosodje in občo upravo, tj. odškodnina za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča v Sloveniji je za njive, vrtove, sadovnjake in vinograde enaka trikratnemu, za travnike petkratnemu in za pašnike, gozdove ter močvirja štirikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka. Višina odškodnine za tista nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa naj bi bila enaka štirikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka od najslabšega rodovitnega zemljišča v katastrski občini, v kateri je razlaščeno nerodovito zemljišče.

Upoštevač navedeno je Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo pripravil ustrezajoč nov osnutek zakona in ga predložil vsem občinskim skupščinam s prošnjo, da bi najkasneje v enem mesecu sporočile morebitne pripombe, sicer bo menil, da se z zakonskim osnutkom strinjajo.

Hkrati je bil poslan osnutek tudi Vrhovnemu sodišču SR Slovenije, Javnemu pravobranilstvu SR Slovenije in Javnemu tožilstvu SR Slovenije.

Prošnji se je odzvalo 18 občin, od katerih je dalo konkretne pripombe le 11 občinskih skupščin (Ljubljana-Center, Mozirje, Ljubljana-Moste-Polje, Šentjur pri Celju, Brežice, Škofja Loka, Laško, Kranj, Radovljica, Maribor-Tezno in Ptuj) medtem ko je sedem občin samo sporočilo, da nimajo nobenih pripomb oz. da se z zakonskim osnutkom v celoti strinjajo (Sežana, Trbovlje, Ormož, Slov. Bistrica, Il. Bistrica, Ajdovščina in Krško).

V pripombah občinskih skupščin k določi zakonskega osnutka, ki predpisuje, da znaša odškodnina za popolnoma razlaščena stavbna zemljišča polovico njegove prometne vrednosti, ki se formira v območju kraja oz. naselja, skupščine občin Ljubljana-Center, Šentjur pri Celju, Brežice, Mozirje, Škofja Loka, Kranj, Laško, Radovljica, Maribor-Tezno in Ljubljana-Moste-Polje odklanjajo določitev odškodnine za razlaščena stavbna zemljišča po prometni vrednosti ter predlagajo, da se ta odškodnina določi z maksimalnim fiksnim zneskom tako, kot je bilo to doslej. Na splošno pa so tudi te občine mnenja, da bi bilo treba najvišji znesek te odškodnine ustrezno zvišati, pri čemer konkretno predlaga občina Škofja Loka odškodnino od 150—300 dinarjev za 1 m², občina Šentjur pri Celju od 200—300 dinarjev za 1 m², občina Brežice pa 300 dinarjev za 1 m². Navedene občine odklanjajo predlog o določitvi odškodnine na polovico prometne vrednosti zemljišča predvsem zato, ker prometne vrednosti ne bi bilo lahko ugotavljati. Pri tem občina Mozirje navaja, da se prometna vrednost na podeželju praktično niti ne formira, ker je tako rekoč prodaja zemljišč dejansko prenehala, in sicer predvsem iz strahu pred arondacijo.

Nekatere občine tudi predlagajo, naj bi republiški predpis navedel, kako se prometna vrednost sploh ugotavlja in kateri organ bi bil pristojen, da ugotovi prometno vrednost.

Občina Ljubljana-Moste-Polje tudi meni, da bi lahko na formiranje prometne vrednosti stavbnega zemljišča v veliki meri vplivala tudi vrednost materialov zemlje (gramoz, pesek ali glina). Kolikor bi se namreč odškodnina za razlaščen stavbna zemljišča določala po prometni vrednosti zemljišča, bi bivši lastnik zemljišča poleg odškodnine za zemljišče prejel tudi vrednost materiala v njem.

Kar se tiče določb zakonskega osnutka, ki se nanašajo na odškodnino za popolnoma razlaščen kmetijska zemljišča, bi bilo omeniti predvsem pripombo občinske skupščine Ptuj. Ta je namreč mnenja, da v zakonskem osnutku predvidena odškodnina za popolno razlastitev kmetijskih in nerodovitnih zemljišč ne ustreza in da naj bi bila zato odškodnina za njive enaka tri do petkratnemu, za travnike tri do osemkratnemu, za pašnike pet do desetkratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka, za nerodovita zemljišča pa najmanj polovici odškodnine za rodovitno zemljišče najnižjega bonitetnega razreda, največ pa polnemu znesku odškodnine za tako zemljišče. Pri tem ta občina poudarja, da je zakonski osnutek krivičen predvsem glede odškodnine za pašnike, saj so za oškodovanca mnogi vredni in pomembni, posebno če tako zemljišče leži ob sami domačiji. Prav zato vrednost pašnikov ni mogoče nadomestiti z odškodnino, ki bi bila enaka samo štirikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka.

Občinska skupščina Škofja Loka se pri travnikih zavzema le za odškodnino, ki naj bi bila enaka štirikratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka.

Občinska skupščina Ljubljana-Moste-Polje je mnenja, da bi morala biti odškodnina za kmetijsko zemljišče izražena za vse kulture z enotnim faktorjem, ker že razlika v katastrskih kulturah in razredih sama po sebi zagotavlja ustrezno razliko za izgubljeno večjo ali manjšo korist. Ker z odvzemom razlaščenega nerodovita zemljišča koristi bivšega lastnika niso bistveno prizadete, meni ta občina, da naj bi se v tem primeru priznala samo simbolična odškodnina, ki pa v nobenem primeru ne bi smela biti izenačena z odškodnino za rodovitno kmetijsko zemljišče.

V svojih pripombah k zakonskemu osnutku je Vrhovno sodišče SR Slovenije mnenja, da je odškodnina pravična le tedaj, če razlaščenec z njo lahko pridobi razlaščeni stvari enako oz. do največje možnosti podobno stvar (z vidika ustavnega načela o pravični odškodnini). Vrhovno sodišče SR Slovenije zato meni, da bi bila najbolj pravična odškodnina, ki bi ustrezala polni prometni vrednosti razlaščenega zemljišča.

Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo je z vsebino vseh pripomb in predlogov posebej seznanil Republiški sekretariat za urbanizem in Republiški sekretariat za gospodarstvo s prošnjo, da sporočita svoje mnenje, in sicer prvi k pripombam glede določitve odškodnine za razlaščen stavbna zemljišča, drugi pa k pripombam, ki se nanašajo na določitev odškodnine za razlaščen kmetijska zemljišča.

Republiški sekretariat za urbanizem je v odgovoru sporočil, da vztraja pri svojem predlogu, ki ga je osvojil tudi odbor Izvršnega sveta za družbeno-politični sistem. Zaradi že obrazloženih potreb in glede na ekonomska načela, ki se uvajajo pri urejanju in uporabljanju stavbnega zemljišča, je tarifiranje odškodnine za gradbena zemljišča postalo neskladen administrativen instrument, ki moti proces urbanizacije in ki je v takih okoliščinah vzrok za številne spekulacije z zemljišči, saj je znano, da se v praksi pod roko plačuje vrednost zemljišča tudi do petkratne tarifne ravni, zato pomisleki desetih občin niso sprejemljivi. Stališče Vrhovnega sodišča SR Slovenije glede pravične odškodnine

ne upošteva okoliščine, da je družbena skupnost sama zgradila iz svojih sredstev ceste, vodovode in druge komunalne naprave, zaradi česar je porasla prometna vrednost zemljišč. Ker teh sredstev ni vložil lastnik zemljišča, je pro- vično, da se prometna vrednost njegovega zemljišča ocenjuje s tega vidika.

Republiški sekretariat za gospodarstvo ni imel pripomb.

Odbor Izvršnega sveta za družbeno-politični sistem je pri obravnavanju omenjenih pripomb in mnenj sprejel naslednji sklep:

1. Odškodnina za popolnoma razlaščena stavbna zemljišča v gradbenih oko- liših naj znaša polovico prometne vrednosti zemljišča, za stavbna zemljišča zunaj gradbenih okolišev pa naj bo enaka polni prometni vrednosti zemljišča.

2. Kar se tiče odškodnine za kmetijska in nerodovitna zemljišča, se odbor zavzema za rešitev, kot jo predlaga skupščina občine Ptuj.

V skladu s tem stališčem je bil izdelan nov osnutek zakona, ki je bil še nato dopolnjen glede na pripombe sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

O tako pripravljenem zakonskem osnutku, v katerem je bila tudi določba o odškodnini za nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče, je razpravljaj odbor Izvršnega sveta za družbeno-politični sistem in sklenil:

1. da je treba na novo redigirati določbo o odškodnini za nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče, ker sedanja določba ni v skladu s 46. členom zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč;

2. da naj se dopolni tudi določba o odškodnini za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča tako, da se precizira, kdo določa odškodnino v danih okvi- rih in kakšni kriteriji naj se pri tem upoštevajo.

Glede na to je bil spremenjen in dopolnjen zakonski osnutek tako, da se je povsem črtala določba o odškodnini za nacionalizirana nezazidana gradbena zemljišča, ker se po 46. členu zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč za določitev odškodnine za nacionalizirana nezazidana stavb- na zemljišča uporabljajo predpisi, ki veljajo za določitev odškodnine za raz- laščena stavbna zemljišča (47. člen zakona o razlastitvi).

V predlogu zakona je tako ostala samo določba 1. člena o odškodnini za razlaščena stavbna zemljišča, ki se bo primerno uporabljala tudi za nacionali- zirana nezazidana stavbna zemljišča. Ta določba pa je dopolnjena s poseb- nim pooblastilom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da v primeru potrebe določi najvišje zneske odškodnine za razlaščena stavbna zemljišča. Takšno po- oblastilo bo Izvršni svet lahko uporabil v primeru, če bi prometna vrednost razlaščenih stavbnih zemljišč dosegla neustrezajoče višine, ki bi merile že na špekulacijo.

V določbi o odškodnini za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča je dodan nov odstavek, ki pove, da to odškodnino določi komisija iz 58. člena za- kona o razlastitvi, in sicer ob upoštevanju posebnih kriterijev (lega in prometna vrednost razlaščenega zemljišča ter gospodarski pomen, ki ga ima zemljišče za prejšnjega lastnika).

Postopek o določitvi odškodnine v razlastitvenem postopku je do 7. 4. 1963 vodila posebna komisija za določitev odškodnine za razlaščene nepremičnine pri vsaki okrajni skupščini, od tega dne dalje pa je — glede na z zakonom o izvedbi ustave SFRJ uskladeni 59. člen zakona o razlastitvi — ta komisija pri vsaki ob- činski skupščini.

Komisija za določitev odškodnine za razlaščene nepremičnine je pristojna odločati le o odškodnini za razlaščena, ne pa tudi za nacionalizirana zemljišča. Odškodnina za nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče namreč določajo

skladno z 59. členom zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč za finance pristojni upravni organi tako, da pri tem upoštevajo veljavne predpise o določitvi odškodnine za razlaščena gradbena zemljišča. Zato so za finance pristojni občinski finančni organi že doslej odločali o odškodnini za nacionalizirana nezazidana gradbena zemljišča, toda v okviru veljavnih odlokov bivših okrajnih skupščin Celje, Koper, Ljubljana in Maribor, tj. do največ 200 din za 1 kvadratni meter. Pristojnost občinskih finančnih organov za odmero odškodnine za nacionalizirana nezazidana gradbena zemljišča bi se seveda z novim republiškim zakonom o odškodnini za stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča nič ne spremenila, ker je takšna njihova pristojnost predpisana v zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, spremenila bi se le višina odškodnine, ki se ne bi več določevala v fiksnih zneskih, temveč po prometni vrednosti.

Uveljavitev novega republiškega predpisa o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča za občine in njihove upravne službe ne pomeni nove finančne niti administrativne obremenitve. Občinske komisije za določitev odškodnine za razlaščene nepremičnine obstajajo in delajo na podlagi zveznih predpisov že od 7. 4. 1963. Iste zadeve bodo opravljale tudi v prihodnje, vendar pri določanju višine odškodnine ne bodo več upoštevale tarif bivših okrajnih skupščin, temveč novi republiški predpis.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 8. 12. 1965 obravnavala predlog zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se z zakonskim predlogom realizira pravica republike po določbah 18., 20. in 25. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi (Ur. l. SFRJ, št. 13/65), po katerih republika v skladu z določbami zakona o razlastitvi s svojimi predpisi določi višino odškodnine za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča, nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, in za stavbna zemljišča. Pred spremembo navedenega zveznega zakona je bila določitev te odškodnine v pristojnosti okrajnih skupščin.

V podrobni obravnavi je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: a) v drugi vrsti prvega odstavka se črta beseda »polno«.

b) v prvi vrsti drugega odstavka se besede »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije« nadomestijo z besedami »Skupščina SR Slovenije«.

Komisija je mnenja, da pojem »prometna vrednost« sam ob sebi dovolj jasno opredeljuje določeno kategorijo vrednosti. Dodatna označba prometne vrednosti kot »polne« bo povzročila le nejasnosti in lahko utemeljuje zahteve za upoštevanje še nekih posebnih specifičnih oziroma individualnih elementov vrednosti posamezne parcele poleg normalne prometne vrednosti, ki se sicer oblikuje na območju kraja oziroma naselja. Slednjega pa predlagatelj zakona ni hotel uveljaviti.

Glede določbe drugega odstavka, po kateri se Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije daje pooblastilo za določitev najvišjih zneskov odškodnine za raz-

laščena stavbna zemljišča, komisija meni, da pri tem ne gre le za predpis, s katerim bi se izvrševal zakon. Gre za materialno odločitev, ki opredeljuje obseg pravice prejšnjega lastnika stavbnega zemljišča, in ki bi kot normativna intervencija za določanje »pravične odškodnine« (25. čl. ustave SFRJ) prišla v poštev zlasti ob takšnih eksczesih prometne varnosti, ki bi omogočali špekulacijo. Izdaja predpisa, s katerim se odloča o obsegu pravice, pa ne bi mogla biti v pristojnosti politično-izvršilnega organa, zaradi česar se predlaga, da o najvišjem znesku odškodnine po drugem odstavku 1. člena zakonskega predloga odloča Skupščina SR Slovenije.

K 2. členu: Na koncu besedila prvega odstavka se pika nadomesti z vejico, za njo pa se doda besedilo: »vendar ne več kot znaša najvišja odškodnina za rodovitno zemljišče najnižjega bonitetnega razreda.«

Dopolnitev je potrebna zaradi uskladitve z določbo 36. člena zakona o razlastitvi. Prvotno besedilo prvega odstavka 2. člena brez predlagane dopolnitve le deloma ureja materijo iz 36. člena navedenega zveznega zakona, ker glede najvišje odškodnine za nerodovitno zemljišče ne določa omejitve po zveznem zakonu. Ta omejitev pa je še posebej pomembna zato, ker se v tej zvezi v predlogu republiškega zakona kot najvišja dopustna odškodnina navaja tržna cena takega zemljišča; ta pa bi lahko bila v praksi tudi višja kot najvišja odškodnina za rodovitno zemljišče najnižjega bonitetnega razreda.

V tej zvezi komisija tudi meni, da bi ob predlagani dopolnitvi lahko povsem odpadlo navajanje tržne cene kot najvišje možne odškodnine za nerodovitno zemljišče, ker v tem oziru itak neposredno velja ustrezna določba 35. člena zakona o razlastitvi v zvezi z določbo 1. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi (Ur. l. FLRJ, št. 53/62).

K 4. členu: Beseda »osmi« v prvi vrsti besedila se nadomesti z besedo »naslednji«.

Predlagani zakon naj bi pričel veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu, ker je potrebno, da se vprašanje določitve odškodnine za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča v SR Sloveniji čimprej reši v skladu z določbami zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi, ki velja že od 8. aprila 1965.

Predstavniki Izvršnega sveta se je z amandmaji k prvemu odstavku 1. člena in 4. členu strinjal in so tako postali sestavni del zakonskega predloga, glede amandmajev k drugemu odstavku 1. člena in k 2. členu pa si je izjavo pridržal.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je zakonski predlog s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 464-1/65

Ljubljana, 8. 12. 1965

Odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na seji dne 13. decembra 1965 obravnaval predlog zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi je odbor ugotovil, da s tem zakonom republika v skladu z določbami 18., 20. in 25. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi (Uradni list SFRJ, št. 13/65) določa merila za odškodnino za razla-

ščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča. Po mnenju odbora upošteva zakonski predlog ne le interese širše družbene skupnosti in investitorjev, ampak tudi pravice razlaščenecv s tem, da uvaja načelo odškodnine na osnovi prometne vrednosti razlaščenega stavbnega zemljišča ter daje zadosten razpon za določitev odškodnine za kmetijska in nerodovitna zemljišča. Poleg tega predvideva zakonski predlog tudi intervencijo republike v primerih, ko bi prišlo do ekscesov pri izračunavanju prometne vrednosti razlaščenih stavbnih zemljišč, ki bi omogočali špekulacijo.

V podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga se je odbor strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je dala k 1. in 4. členu predloga zakona zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Poleg tega je odbor sprejel naslednjo spremembo besedila zakonskega predloga.

K 2. člen u: Prvi odstavek se spremeni in razdeli na dva odstavka, tako da se glasi:

»Odškodnina za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča je enaka za njive trikratnemu do petkratnemu, za travnike trikratnemu do osemkratnemu, za pašnike trikratnemu do desetkratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka, največ pa višini tržne cene takega zemljišča.

Odškodnina za popolnoma razlaščena nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa je enaka najmanj polovici, največ pa celi najnižji odškodnini za rodovitno zemljišče.«

Na seji prisotni predstavnik Izvršnega sveta se je strinjal s predlagano spremembo v 2. členu zakonskega predloga ter izjavil, da se strinja tudi z amandmajem k drugemu odstavku 1. člena zakonskega predloga, za katerega si je na seji zakonodajno-pravne komisije izjavo pridržal.

Odbor predlaga Republiškemu zboru Skupščine SR Slovenije, da prejme predlog zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča skupno z omenjenimi spremembami.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Mirka Remca.

Št.: 464-1/65

Ljubljana, 17. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Organizacijsko-političnega zbora je na seji dne 16. 12. 1965 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Pri obravnavanju o načelih zakonskega predloga odbor ni imel pripomb. Ugotovil je, da predlagani zakon urejuje tista vprašanja, glede katerih je republika pooblaščenca, da jih sama uredi (zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi, Ur. l. SFRJ 13/65, členi 18, 20 in 25). Po omenjenih določilih določi republika sama višino odškodnine za razlaščena kmetijska zemljišča, za stavbna zemljišča in za nerodovitna zemljišča, za katera se katastrski dohodek ne ugotavlja. Dotlej so višino odškodnine za vse vrste navedenih razlaščenih zemljišč določale s svojimi predpisi okrajne skupščine. V Sloveniji so okrajne skupščine s svojimi odloki dokaj enotno uredile vprašanje višine odškodnin za razlaščena stavbna zemljišča, večje pa so bile razlike pri odškodninah za popolno razlaščena kmetijska zemljišča in za nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek. S predlaganim zakonom pa se ta vprašanja urejujejo enotno za vso republiko.

V podrobni obravnavi se je odbor strinjal z amandmaji zakonodajno-pravne komisije k prvemu odstavku 1. člena in k 4. členu, ki jih je predstavnik predlagatelja zakonskega predloga že sprejel, pa tudi z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k drugemu odstavku 1. člena, glede katerega je predstavnik predlagatelja na današnji seji izjavil, da ga sprejema. Tako so postali vsi navedeni amandmaji zakonodajno-pravne komisije sestavni del zakonskega predloga.

Odbor se je strinjal tudi z amandmajem, ki ga je k prvemu odstavku 2. člena predloženega zakona usvojil odbor za organizacijsko-politična vprašanja Republiškega zbora, tako da se prvi odstavek 2. člena glasi:

»Odškodnina za popolnoma razlaščena kmetijska zemljišča je enaka za njive trikratnemu do petkratnemu, za travnike trikratnemu do osemkratnemu, za pašnike petkratnemu do desetkratnemu znesku enoletnega katastrskega dohodka, največ pa višini tržne cene takega zemljišča.

Odškodnina za popolnoma razlaščena nerodovitna zemljišča, za katera se ne ugotavlja katastrski dohodek, pa je enaka najmanj polovici, največ pa celi najnižji odškodnini za rodovitno zemljišče.«

Predstavnik predlagatelja je navedeni amandma sprejel in je tako postal sestavni del zakonskega predloga.

Odbor predlaga Organizacijsko-političnemu zboru, da predlagani zakon z navedenimi amandmaji sprejme. Za svojega poročevalca je odbor določil poslanca Toneta Delaka.

Št.: 464-1/65

Ljubljana, 17. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo k amandmajem z dne 18. 12. 1966, št. 464-1/65.

POROČILO

k statutu sklada SR Slovenije za šolstvo

Zakonodajno-pravna komisija je obravnavala statut sklada SR Slovenije za šolstvo na svojih sejah dne 8. julija in 20. oktobra 1965.

Na seji 20. oktobra 1965 je komisija ugotovila, da so bile njene pripombe k prvotnemu besedilu statuta sklada upoštevane, razen glede določbe 13. člena, ki niso v skladu z določbo 3. člena zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo (Ur. l. LRS, št. 9/61, 33/62 in 8/65).

Statut sklada mora biti v skladu predvsem z zakonom o skladu, zaradi česar ne bi mogel postavljalati naloge sklada širše kot so določene v zakonu in za take razširjene namene uporabljati sredstva sklada. Spremembe nalog sklada in s tem v zvezi uporaba njegovih sredstev za spremenjene naloge so mogoče le, če se v tej smeri poprej dopolni sam zakon o skladu.

Po mnenju komisije niso v skladu z določbo 3. člena zakona o ustanovitvi sklada SR Slovenije za šolstvo naslednje točke 13. člena statuta, ki dopuščajo uporabo sredstev sklada:

6. t o č k a : za financiranje dejavnosti visokošolskih združenj;

9. t o č k a : za financiranje izgradnje in dajanje pomoči študentovskim domovom in menzam;

10. točka: za dajanje pomoči za izboljšanje materialnega položaja študentov.

Zakon o šolskem skladu v določbi 3. člena razčleni in taksativno našteje namene, za katere se sredstva sklada lahko uporabljajo.

V 1. točki omenjene zakonske določbe so navedene samo šole, se pravi šolski zavodi, ki se jim zagotavljajo sredstva za osnovno dejavnost. Visokošolska združenja niso šolski zavodi, ampak so združenja, zaradi česar 6. točka statuta ni v skladu z omenjeno zakonsko določbo.

Vendar s tem ni, tudi pri obstoječi zakonski ureditvi, izključena praktična možnost, da se skladu dodelijo iz republiškega proračuna posebna namenska sredstva za financiranje visokošolskih združenj, ki jih sklad na tej podlagi dodeli posameznim visokošolskim združenjem.

Določbi 9. in 10. točke 13. člena statuta gresta prav tako preko 3. člena zakona. Zlasti gresta po mnenju komisije preko njegove 4. točke, na katero se sklicuje upravni odbor sklada, in ki dovoljuje uporabo sredstev sklada »za dajanje pomoči ali posojil, potrebnih za ukrepe, ki imajo pomen za napredek izobraževanja strokovnih kadrov v LR Sloveniji«. Treba bi bilo ustrezno spremeniti oziroma precizirati določbo 3. točke zakona o skladu, da bi lahko upravni odbor prosto razpolagal s sredstvi sklada v te namene. Tudi tu seveda ni ovire, da se iz republiškega proračuna dodelijo skladu namenska sredstva za uporabo v navedene namene.

Zakonodajno pravna komisija je glede na navedeno mnenja, da statut sklada SR Slovenije za šolstvo ni v celoti v skladu z zakonom o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo, ter da bi bilo potrebno bodisi določbe 6., 9. in 10. točke 13. člena statuta črtati, bodisi predhodno v navedenem smislu dopolniti določbo 3. člena zakona.

Št.: 022-84/65

Ljubljana, 20. 10. 1965

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora — poročilo z dne 15. 12. 1965, št. 022-84/65.

PREDLOG ODLOKA

o soglasju k četrti spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965

Na podlagi 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije in 1. člena zakona o spremembah zakona o cestnem skladu SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 30-310/65) je Skupščina republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 27. decembra 1965 in na seji Gospodarskega zbora dne 28. decembra 1965 sprejela

ODLOK

o soglasju k četrti spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965

I.

K četrti spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965, ki ga je sprejel upravni odbor cestnega sklada SR Slovenije na seji dne

21. 12. 1965 in ki po tej spremembi izkazuje dohodke v znesku 8 463 682 000 din in izdatke v enaki višini, se daje soglasje.

II.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu SRS«.

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 18. 12. 1965, št. 400-21/65.

Odbor za proizvodnjo in promet Republiškega zbora — poročilo z dne 14. 12. 1965, št. 400-21/65.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora — poročilo z dne 13. 12. 1965, št. 400-21/65.

PREDLOG ZAKONA

o vodnem prispevku za leto 1966

1. člen

Delovne in druge organizacije, ki opravljajo elektrogospodarsko, drugo industrijsko, rudarsko, komunalno ali obrtno dejavnost, ter civilne pravne osebe in občani, ki opravljajo obrtne in druge podobne dejavnosti, plačujejo za izkoriščeno ali uporabljeno vodo vodni prispevek, in sicer:

1. delovne in druge organizacije, ki proizvajajo električno energijo, od kWh pridobljene električne energije:

a) termoelektrarne — po 0,15 din;

b) hidroelektrarne in druge delovne organizacije — po 0,20 din;

2. delovne in druge organizacije, ki opravljajo industrijsko, rudarsko, komunalno (razen vodovodov) ali obrtno dejavnost, ter civilne pravne osebe in občani, ki opravljajo obrtne in druge podobne dejavnosti — po količini m³ izkoriščene ali uporabljene vode:

Če znaša letna količina vode (v 000 m ³)		Znaša vodni prispevek	
nad	do		(v 000 m ³)
0—	200	30 din/m ³	
200—	500	6 000 000 din + 15 din/m ³ od presežka nad	200— 500
500—	1000	10 500 000 din + 9 din/m ³ od presežka nad	500— 1000
1000—	2000	15 000 000 din + 5 din/m ³ od presežka nad	1000— 2000
2000—	10000	20 000 000 din + 4 din/m ³ od presežka nad	2000—10000
10000 in več		52 000 000 din + 3 din/m ³ od presežka nad	10000

3. delovne organizacije, ki opravljajo dejavnost komunalnih vodovodov — po 5 din od m³ izkoriščene ali uporabljene vode, razen v primerih iz drugega odstavka 71. člena temeljnega zakona o vodah (Ur. list SFRJ, št. 13-262/65).

2. člen

Delovne organizacije, civilne pravne osebe in občani plačujejo za vodo, ki se onesaži pri opravljanju gospodarske dejavnosti in izpusti v vodne tokove ali druge zbiralnike, vodni prispevek po količini m³ izpuščene onesnažene vode in stopnji njene onesnaženosti, izraženo v enotah (populacijskih ekvivalentih), in sicer:

Če znaša letno število enot (v 000 E)		Znaša vodni prispevek	
nad	do		
0,1—	1	1000 din/E	(v 000 E)
1 —	5	1 000 000 din + 900 din/E od presežka nad	1— 5
5 —	10	5 500 000 din + 400 din/E od presežka nad	5— 10
10 —	50	7 500 000 din + 100 din/E od presežka nad	10— 50
50 —	100	11 500 000 din + 50 din/E od presežka nad	50—100
100 —	300	14 000 000 din + 40 din/E od presežka nad	100—300
300 in več		22 000 000 din + 30 din/E od presežka nad	300

3. člen

Premogovniki, podjetja mesne industrije in podjetja za predelavo mleka ne plačajo vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo.

Kmetijske zadruge in občani ne plačajo prispevka za vodo, izkoriščeno ali uporabljeno za pogon vodnih mlinov, žag in podobnih vodosilnih naprav.

4. člen

Zavezanci iz 1. in 3. točke 1. člena tega zakona, ki ugotavljajo količino pridobljene energije oziroma količino izkoriščene ali uporabljene vode s tehnično merilno napravo, obračunavajo in plačujejo vodni prispevek mesečno, za nazaj, najpozneje do 25. v mesecu.

Drugi zavezanci iz 1. in 2. člena tega zakona, ki ugotavljajo količino izkoriščene ali uporabljene oziroma izpuščene onesnažene vode s tehnično merilno napravo, obračunavajo in plačajo vodni prispevek najpozneje do 31. januarja 1967.

Zavezanci, ki ne izpolnjujejo pogojev iz prejšnjega odstavka, prigrasijo količino onesnažene in izkoriščene ali uporabljene vode občinskemu upravnemu organu, pristojnemu za vodno gospodarstvo, najpozneje do 31. januarja 1967. Hkrati s prigrasitvijo plačajo vodni prispevek, preračunano na priglašeno količino vode. Pristojni organ odmeri vodni prispevek in izda odločbo o odmeri, ko ugotovi vse okoliščine, ki imajo pomen za odmero vodnega prispevka.

Zavezanci iz drugega in tretjega odstavka tega člena plačujejo mesečno akontacijo do 25. v mesecu za nazaj v višini, ki jo določi za vodno gospodarstvo pristojni občinski upravni organ najpozneje do 31. januarja 1966. Mesečna akontacija se določi tako, da se na količine v letu 1965 izkoriščene ali uporabljene oziroma izpuščene onesnažene vode uporabijo določbe 1. oziroma 2. člena tega zakona in tako dobljeni znesek letnega prispevka deli z 12. Razlika nad vplačanimi mesečnimi akontacijami in odmerjenim vodnim prispevkom se plača oziroma vrne po 15 dneh po pravnomočnosti odločbe iz tretjega odstavka tega člena.

5. člen

Republiški sekretar za urbanizem izda navodilo o načinu preračunavanja količine onesnažene vode in stopnje onesnaženosti v enote (populacijske ekvivalente — E).

6. člen

Vodni prispevek po tem zakonu se plačuje od 1. januarja 1966 do 31. decembra 1966.

Vodni prispevek je dohodek vodnega sklada SR Slovenije in se vplačuje na njegov žiro račun.

7. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

S temeljnim zakonom o vodah (Uradni list SFRJ, št. 13-262/65) se uvaja nov režim plačevanja vodnega prispevka Republiškemu vodnemu skladu in odškodnine vodno gospodarskim organizacijam za uporabo melioracijskih in posebnih vodno gospodarskih objektov in naprav. Realizacijo tega režima prepušča zvezni zakon republikam. Republika predpiše s svojim zakonom višino vodnega prispevka za vsako leto posebej na podlagi kriterijev določenih z zveznim zakonom, ter osnove in merila za oprostitev in olajšave pri plačevanju vodnega prispevka. Navedeni novi režim se precej razlikuje od dosedanjega.

Zvezni zakon je bil objavljen 31. marca 1965, pričel pa je veljati 8. aprila 1965, s tem da se njegove določbe o vodnem prispevku in o odškodninah uporabljajo že od 1. aprila 1965. Ker je bilo nov režim vodnega prispevka in odškodnin praktično nemogoče realizirati pred koncem leta 1965, je Skupščina SR Slovenije sprejela za leto 1965 tak zakon o odmeri vodnega prispevka, ki je temeljil na določbah odloka zveznega izvršnega sveta iz leta 1963.

1. Spremembe v odmeri višine vodnega prispevka in spremembe v financiranju vodno gospodarske dejavnosti.

Do leta 1963 so vodne skupnosti pobirale vodni prispevek samo od svojih članov na podlagi uredbe o vodni skupnosti iz leta 1952. Prispevek so določale: za odvzeto vodo — po m³, za zavarovane, osušene in namakane površine — po ha zemljiške površine. Nasledek takega načina odmere višine vodnega prispevka je bil:

— neenakomerna obremenitev posameznih delovnih organizacij nasproti vsem organizacijam v odnosu na dejansko izkoriščeno ali uporabljeno vodo in dejansko onesnaženo vodo;

— prevladovanje gradenj novih objektov primarnega in sekundarnega pomena, na široki fronti brez vidne bližnje perspektive dovršitve istih;

— zanemarjanje vzdrževanja obstoječih vodno gospodarskih objektov in naravnih vodotokov.

V letu 1963 je zvezni izvršni svet izdal odlok o odškodninah, ki so jih plačevale industrijske in rudarske organizacije za izkoriščanje ali uporabo vode v letu 1963 (Uradni list SFRJ, št. 25/65). Po tem odloku so plačevale hidro- in termoelektrarne odškodnino za izkoriščeno vodo po 0,08 din oziroma 0,03 din

od 1 kWh pridobljene električne energije. Industrijske in rudarske organizacije pa odškodnino 2 oz. 3 din od porabljenega m³ vode. Ta sredstva so se zbirala v Republiškem vodnem skladu. Vodne skupnosti so lahko pobirale le še prispevek — odškodnino od površin, ki jih s svojimi vodno gospodarskimi objekti varujejo pred poplavami. V bistvu so nadaljevale že vpeljani način rednega in izrednega obremenjevanja gospodarskih organizacij iz prejšnjih let in s tem ohranile oziroma še bolj poudarile neenakomerno obremenjevanje posameznih delovnih organizacij. Cit. zvezni odlok je bil podaljšan v letu 1964 in je služil tudi kot osnova za odmero vodnega prispevka v letu 1965.

Temeljni zakon določa, da morajo plačevati delovne in druge organizacije vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo ter še prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo.

Vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo plačujejo delovne ali druge organizacije, ki vrše elektrogospodarsko, industrijsko, rudarsko, komunalno in obrtno dejavnost. Delovne organizacije komunalne dejavnosti ne plačujejo vodnega prispevka za vodo, ki jo dostavljajo delovnim in drugim organizacijam, civilno pravnim osebam in občanom, če so te delovne organizacije in ostali dolžni plačati vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo.

Republika lahko s svojimi predpisi, ki jih izda skladno s temeljnim zakonom o prispevkih in davkih občanov in s temeljnim zakonom o financiranju družbeno-političnih skupnosti, določi, da plačujejo občani, ki plačujejo prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, namesto vodnega prispevka večji prispevek iz osebnega dohodka. S tem ustvarjajo sredstva za namene, za katere se uporablja vodni prispevek.

Vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo so dolžne plačevati vse delovne organizacije, civilno pravne osebe in občani, ki pri opravljanju gospodarske dejavnosti izpuščajo onesnaženo vodo.

Osnova za odmerjanje in plačevanje vodnega prispevka je:

— v elektrogospodarski dejavnosti — število kWh pridobljene električne energije;

— v vseh ostalih prej navedenih dejavnostih — količina m³ izkoriščene ali uporabljene vode;

— za onesnaženo vodo — količina m³ izpuščene onesnažene vode ter stopnja njene onesnaženosti.

Sredstva vodnega prispevka se zbirajo na Republiškem vodnem skladu. Ta mora imeti zagotovljeno minimalno vsaj toliko sredstev, da je zajamčeno redno in investicijsko vzdrževanje varstvenih objektov in naprav.

V osnutku predloga republiškega zakona o vodah so osvojeni zgoraj navedeni principi za odmerjanje in plačevanje vodnega prispevka.

2: Obseg do sedaj zbranih sredstev in obseg financiranja vodno gospodarskih del v zadnjih letih.

V zadnjih letih so bila iz naslova rednega vodnega prispevka in odškodnin zbrana tale sredstva:

v letu 1962 (prispevki)	. . . . .	2339 milij. din
v letu 1963 (prispevki in odškodnine)	. . . . .	2198 milij. din
v letu 1964 (prispevki in odškodnine)	. . . . .	2678 milij. din
v letu 1965 (prispevki in odškodnine)	. . . . .	3288 milij. din

Od tega so se zbirala v Vodnem skladu SR Slovenije tale sredstva:

v letu 1964	619 milij. din
v letu 1965	650 milij. din

Iz republiškega proračuna je prejel vodni sklad še dodatna sredstva in sicer:

v letu 1964	162 milij. din
v letu 1965	222 milij. din

Poleg rednih vodnih prispevkov in odškodnin so posamezne vodne skupnosti glede na karakter in težo problematike posameznih področij zbrale še dodatna sredstva za izgradnjo vodno gospodarskih objektov (izredni vodni prispevek, dodatna sredstva delovnih organizacij, dotacije občinskih proračunov, zvezni krediti in drugo) in sicer:

v letu 1962	1201 milij. din
v letu 1963	740 milij. din
v letu 1964	1755 milij. din
v letu 1965	1690 milij. din

Skupno so torej znašala vsa zbrana sredstva:

v letu 1962	3640 milij. din
v letu 1963	2938 milij. din
v letu 1964	4559 milij. din
v letu 1965 (ocena)	5200 milij. din

Trošenje sredstev v letu 1965 (in podobno tudi v prejšnjih letih) je bilo naslednje:

— varstveni objekti in naprave	
vzdrževanje	899 milij. din
novogradnje	1480 milij. din
— melioracije (delno iz zveznega kredita)	1407 milij. din
— vodna oskrba	427 milij. din
— kanalizacija	245 milij. din
— mehanizacija	55 milij. din
— razno	436 milij. din
— študije in projekti	164 milij. din
— anuitete	30 milij. din
— upravni stroški	54 milij. din
— rezerva	92 milij. din

3. Obseg potrebnih sredstev v letu 1966 za redno in investicijsko vzdrževanje varstvenih objektov in naprav ter za investicijska vlaganja v nove — prioritete varstvene objekte.

Vrednost obstoječih varstvenih objektov in naprav na hudournikih in nižinskih vodotokih znaša 70 milijard dinarjev. Upoštevajoč minimalni odstotek vrednosti teh osnovnih sredstev za njih redno in investicijsko vzdrževanje — to je 4%, bi znašala potrebna sredstva za vzdrževanje 2800 milij. din.

Pri tem pripominjamo, da je ravno tako kot je važno vzdrževanje obstoječih varstvenih objektov in naprav, važno tudi vzdrževanje naravnih vodotokov. Posebno tistih in tam, kjer so poplave pogoste in večjega karakterja. Cenitev potrebnih sredstev je nemogoče podati, ker ni meril za to in tudi ni praktičnih izkušenj zaradi do danes zelo zanemarjenega tega področja vzdrževanja. Nujno pa bo v bodoče usmeriti del sredstev tudi v to vrsto vzdrževanja. In to iz sredstev vodnega sklada namenjenih za redno in investicijsko vzdrževanje.

Višina potrebnih sredstev za investicije v nove varstvene objekte je podana v prilogi (tabela št. 1). Iz omenjenega pregleda izhaja, da bi potrebovali v letu 1966, za izgradnjo prioriternih varstvenih objektov, sredstva v višini 3900 milijonov dinarjev.

Skupno bi torej znašala potrebna sredstva v letu 1966 za redno in investicijsko vzdrževanje ter za izgradnjo novih prioriternih objektov 6700 milij. din.

Izgradnja čistilnih naprav je bila do danes popolnoma zanemarjena. V zadnjih letih so bile izdane številne odločbe za izgradnjo teh naprav. Realizacija teh odločb je bila minimalna. Ker pa je stopnja onesnaženosti nekaterih naših vodotokov že na kritični meri (glej priloženo publikacijo »Vodno gospodarstvo v Sloveniji«), menimo, da mora Republiški vodni sklad formirati iz prispevka za onesnaženo vodo sredstva, ki bi jih dajal kot kredit za izgradnjo čistilnih naprav predvsem na kritičnih področjih. Za prehod v tak sistem financiranja izgradnje čistilnih naprav bi Republiški vodni sklad potreboval v letu 1966 minimalno sredstev 800 milij. din.

S temi sredstvi vodni sklad nikakor ne bi nastopal kot investitor, marveč samo kot potencialni iniciator zbiranja lokalnih sredstev za izgradnjo čistilnih naprav. Plačevanje prispevka za onesnaženo vodo po eni strani in možnost najetja kredita na drugi strani bodo brez dvoma v večji meri kot do sedaj (izdaja odločb) vzbujali ekonomske interese pri posameznikih oziroma grupacijah za izgradnjo čistilnih naprav ter s tem za reševanje kritičnosti nekaterih naših vodotokov.

Iz priložene publikacije Vodno gospodarstvo v Sloveniji je razvidno, da je poleg poplavne problematike ne dosti manj važna in aktualna tudi problematika erozije, zemeljskih in snežnih plazov. Problemi na tem področju so iz dneva v dan večji in težji, škode se večajo, nevarnosti iz dneva v dan bolj ogrožajo človeka in gospodarstvo; ukrepanje pa je minimalno. Menimo, da bi bilo nujno, da se tudi to področje detajlneje programsko obdela in zagotovijo potrebna sredstva.

4. Določitev višin vodnega prispevka.

Izhodišča za določitev višin vodnega prispevka so slonela na že dosedaj navedenih postavkah, predvsem pa so bila:

— določila temeljnega zakona (način obremenitve, upoštevanje gospodarske moči delovnih organizacij, panog ter drugo);

— do sedaj zbrana sredstva iz naslova rednega in izrednega prispevka in odškodnin;

— potrebna sredstva za redno in investicijsko vzdrževanje in izgradnjo najnujnejših novih objektov;

— letna količina izkoriščene ali uporabljene vode;

- letna količina pridobljene električne energije;
- letna količina izpuščene onesnažene vode in stopnja onesnaženosti.

Po statističnih podatkih iz leta 1963 in podatkih Zavoda za vodno gospodarstvo SRS znaša letna količina izkoriščene ali uporabljene vode:

— v gospodarski dejavnosti	216 milij, m ³
— v komunalni dejavnosti	40 milij. m ³

Po podatkih letnega poročila ELES iz leta 1964 znaša pridobljena električna energija:

— v hidroelektrarnah	1654 milij. kWh
— v termoelektrarnah	1191 milij. kWh

Po statističnih podatkih znaša pridobljena elektro energija v ostalih gospodarskih panogah 155 milij. kWh.

Po podatkih Zavoda za gospodarsko planiranje SRS in Geodetske uprave SRS znaša katastrski dohodek v I., II. in III. okrožju ca. 30 milijard din.

Po podatkih komisije Zavoda za vodno gospodarstvo SRS za ugotovitev onesnaženosti voda v Sloveniji znaša količina onesnažene vode in stopnja njene onesnaženosti v gospodarski dejavnosti (1964) preračunana na enote (populacijske ekvivalente) 5 milj. enot, neračunajoč pri tem onesnaženje, ki ga povzročajo termoelektrarne. Enote so izračunane za vsako gospodarsko dejavnost posebej, oziroma za vsako organizacijo posebej, upoštevajoč pri tem svetovne normative.

S preverjanjem obvezne obremenitve plačevanja vodnega prispevka z ekonomskimi možnostmi posameznih delovnih in drugih organizacij, velikih potrošnikov vode in velikih onesnaževalcev vode, se je takoj ugotovilo, da bi enotna višina vodnega prispevka tako za uporabo, kot za onesnaženje, bila za velike potrošnike vode prevelika obremenitev njihovega dohodka. Obveza vodnega prispevka bi tako poskočila tudi do 20-krat in več glede na prejšnja leta, kar bi v marsikaterem primeru v celoti eliminiralo sklade podjetja oziroma sploh onemogočilo poslovanje podjetja.

Glede na gornje dejstvo je bil osvojen princip različnih višin vodnega prispevka za uporabljeno kot tudi za onesnaženo vodo s tem, da se za velike potrošnike oziroma za tiste, ki jim je voda v tehnološkem procesu veliko večjega pomena, odredi nižja višina prispevka. Edino na ta način, potom regresivnega sistema odrejanja vodnega prispevka, je možno doseči enakomernejše obremenitve dohodkov delovnih organizacij, oziroma izenačenje pogojev proizvodnje v odnosu na koriščenje vode. To predstavlja obenem tudi možnost postopnega prehoda iz dosedanega načina plačila vodnega prispevka na način principa ekonomske cene.

Ker pa nastopajo tudi znotraj posameznih panog gospodarske dejavnosti večje razlike v izkoriščanju ali uporabi vode oziroma v onesnaževanju, ni bilo možno izvršiti kategorizacije po posameznih panogah, temveč enostavno po količini letne izkoriščene ali uporabljene vode, oziroma po letni količini in stopnji onesnažene vode.

V prvem osnutku predloga višine vodnega prispevka za leto 1966, ki je bil osnova za začetne razgovore v zveznem merilu (medrepubliško usklajevanje —

74 člen temeljnega zakona) in na nivoju republike, je bila upoštevana kategorizacija uporabnikov, ki je podana tudi v samem predlogu zakona, z naslednjimi višinami vodnega prispevka:

a) Izkoriščena ali uporabljena voda

Skupina	din/m ³
I	30
II	25
III	20
IV	15
V	10
VI	5

Upoštevan je bil princip degresije. Po tej lestvici je znašala obremenitev v VI. skupini 118 500 000 din in več.

b) Onesnažena voda

Skupina	din/E
I	1000
II	900
III	800
IV	500
V	300
VI	150
VII	100

Obremenitev v VI. skupini bi znašala 73 500 000 din več.

c) Pridobljena električna energija — 0,30 din/kWh.

Prvi osnutek ni upošteval obremenitve komunalnih organizacij za izkoriščeno vodo v gospodinjstvu niti bremenitve večjega prispevka iz osebne dohodka od kmetijske dejavnosti.

Po tem predlogu bi znašala vsa zbrana sredstva Vodnega sklada SRS iz naslova vodnega prispevka v letu 1966:

a) za pridobljeno električno energijo	900 milij. din
b) za izkoriščeno ali uporabljeno vodo	3600 milij. din
c) za onesnaženo vodo	1500 milij. din

Skupaj . . . . 6000 milij. din

2. in 9. novembra 1965 je Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo sklical v Beogradu posvetovanje predstavnikov republiških vodno gospodarskih

organov s ciljem medrepubliške uskladitve predlogov višin vodnega prispevka. Posvetovanje je dalo zaključke, ki jih prikazujemo v primerjavi z našimi predlaganimi povprečji:

Vir obremenitve	Zvezno povprečje	Republiško povprečje
elektro dejavnost	0,25—0,35	0,3
izkoriščena voda v gospodarstvu	6 —10	15
izkoriščena voda v kom. dejavnosti	5 — 5	—
onesnažena voda	2 —10	7,5
kmetijska dejavnost (% od katastrskega dohodka)	2	—

V novembru je Republiški sekretariat za urbanizem ob sodelovanju z Gospodarsko zbornico SRS sklical širša posvetovanja z gospodarskimi organizacijami — predstavniki posameznih panog (velikimi potrošniki in velikimi onesnaževalci). Te razprave so pokazale, da je kljub kategorizaciji in regresivnemu sistemu obremenitev nekaterih gospodarskih organizacij še vedno previsoka. Ta je po eni strani predstavljala tudi do 10-kratno povečanje nasproti dosedanjim plačilom, po drugi strani pa je resno ogrožala sklade podjetij (tudi do 30 % zmanjšanje skladov na račun vodnega prispevka). Prva razprava na razširjeni seji odbora za družbene službe Izvršnega sveta Skupščine SRS, ki je obravnavala teze zakona o vodnem prispevku za leto 1966 s prej navedenimi kategorizacijami in višinami vodnega prispevka, je nakazala naslednje:

- princip regresije je pravilen;
- obremenitve nekaterih delovnih organizacij so previsoke, ker presegajo sposobnost plačila — treba je zmanjšati posamezne višine oziroma olajšati položaj posameznih panog;
- nikakor ni smiselno dodatno obremenjevati z vodnim prispevkom davek od osebnega dohodka kmetijskih proizvajalcev;
- v predlogu zakona naj se upošteva obremenitev organizacij dejavnosti komunalnih vodovodov za vodo uporabljeno v gospodinjstvu v višini 5 din/m³;
- predlagana višina koncentracije sredstev v republiškem vodnem skladu (6 milijard din) je previsoka in bi utegnila zavreti dosedanje lokalno iniciativo zbiranja sredstev za izgradnjo novih objektov. Zato je potrebno prvenstveno zagotoviti vodnemu skladu sredstva za redno in investicijsko vzdrževanje varstvenih objektov in naprav ter manjši del potrebnih sredstev za prioriteta dela na novih objektih. Vključujoč sredstva za potrebe kreditiranja izgradnje čistilnih naprav (predvideno maso je potrebno bistveno znižati) naj bi znašala skupna sredstva Vodnega sklada SRS v letu 1964 okoli 4 milijarde dinarjev.

Upoštevajoč dejstva in zaključke vseh sestankov in razgovorov je v predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966 ohranjen prvotni predlog regresivne kategorizacije s tem, da:

- zmanjšana so potrebna planirana sredstva od 6 milijard dinarjev na okoli 3,7 milijarde dinarjev;
- zmanjšana je obremenitev v elektro gospodarski dejavnosti pri hidrocentralah od 0,30 din/kWh na 0,20 din/kWh in pri termocentralah od 0,30 din za kWh na 0,15 din/kWh;
- zmanjšana je povprečna obremenitev za izkoriščeno ali uporabljeno vodo od prvotnih 15 din/m³ na 10 din/m³ s tem, da je bistveno zmanjšana višina vodnega prispevka velikih potrošnikov;

— zmanjšana je povprečna obremenitev za onesnaženo vodo od prvotnih 7,5 din/m³ na 4,3 din/m³ s tem, da je bistveno zmanjšana višina vodnega prispevka velikih onesnaževalcev;

— upoštevana je obremenitev organizacij komunalne dejavnosti za vodo uporabljeno v gospodinstvu v višini 5 din/m³;

— še nadalje dana oprostitev plačila vodnega prispevka iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti.

Nasproti prvemu osnutku predloga, kjer bi znašala posamezna obremenitev v VI. skupini za izkoriščeno ali uporabljeno vodo 118 500 000 din in več, znaša po predlogu zakona posamezna obremenitev v tej skupini 52 000 000 din in več. Podobno je pri obremenitvi za onesnaženo vodo, kjer daje ta primerjava odnos — 73 500 000 din in več : 22 000 000 din in več.

Prehod iz starega načina obremenjevanja oziroma plačevanja vodnega prispevka na nov sistem, ki ga uvaja temeljni zakon, ni možno izvršiti v nenadnem prehodu, posebno pa še ne v sedanji fazi izvajanja gospodarske reforme. Zato terja tak prehod, ki mora biti postopen, razne momente, kot so: zmanjšanje predvidenega obsega del, močnejša degresija pri večjih potrošnikih, razne olajšave in drugo. Pri tem seveda ne smemo zanemariti dejstva, da bo potrebno tudi v bodoče dati poudarka lokalnim interesom in lokalnim sredstvom. Sam predlog zakona to v veliki meri predvideva, saj s predlaganimi višinami vodnega prispevka v znatni meri znižuje nekatere dosedanje obremenitve gospodarskih organizacij na kritičnih poplavnih področjih (Celje, Ravne, Jesenice in drugo).

Oprostitev plačila vodnega prispevka kmetijskim proizvajalcem je glede na sedanjo situacijo nujna. Vendar se bo ta v manjši meri kompenzirala s plačili odškodnin, ki jih bodo koristniki (delovne organizacije in občani — kmetje) plačevali vodnim skupnostim za vzdrževanje posebnih vodno gospodarskih objektov.

Kljub degresivnemu sistemu in znižanju višin vodnega prispevka prvotnega predloga, pa še vedno nastopajo pri posameznih delovnih organizacijah večja ali manjša odstopanja v odnosu na obremenitve v letošnjem letu. Ta je bila v zadnjih letih nesorazmerna gospodarski moči podjetja in dejansko izkoriščeni ali uporabljeni vodi ter stopnji onesnaženosti. Posebno pereče pa se to pojavlja v 112. panogi — premogovniki ter v industriji predelave mesa in mleka. Zato je Izvršni svet mnenja, da se te omenjene panoge izjemoma v letu 1966 oprosti plačila vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo. V sumarju znašajo te olajšave okoli 180 milijonov dinarjev.

Po predlogu zakona bi se v letu 1966 upoštevalo olajšave in oprostitve, zbrala v Republiškem vodnem skladu skupna sredstva:

— elektrogospodarska dejavnost	540 milij. din
— izkoriščena ali uporabljena voda v gospodarski dejavnosti	2 196 milij. din
komunalne dejavnosti	200 milij. din
— izpuščena onesnažena voda	751 milij. din

Skupaj 3 687 milij. din

V odnosu na vplačani vodni prispevek v letu 1965 (redni in izredni) znašajo predvidena sredstva okoli 73 %.

V odnosu na vplačani samo redni vodni prispevek v letu 1965 in neupoštevajoč sredstva za izgradnjo čistilnih naprav, znašajo predvidena sredstva okoli 89 %.

Omenjeni prikaz skupnih predvidenih sredstev kaže na dejstvo, da bo republiški vodni sklad v letu 1966 kril stroške za redno in investicijsko vzdrževanje v višini 2800 milijonov dinarjev ter sodeloval pri izgradnji novih varstvenih objektov s sredstvi v višini 136 milijonov dinarjev. Kreditno bo sodeloval pri izgradnji čistilnih naprav s sredstvi v višini 751 milijonov dinarjev.

Iz navedenega sledi, da ni možno pričakovati v letu 1966 sodelovanje Republiškega vodnega sklada pri izgradnji melioracijskih objektov, objektov vodne oskrbe na kritičnih področjih in drugih posebnih vodno gospodarskih objektih. Enako ni možno pričakovati intervencijske posege v reševanje problematike erozije, zemeljskih in snežnih plazov.

V ilustracijo dajemo primerjalni pregled povprečnih višin vodnega prispevka v zveznem merilu, naših predlaganih povprečjih in povprečij po predlogu zakona SR Hrvatske:

Dejavnost	SFRJ	SR Slovenija	SR Hrvatska
elektro energija	0,25— 0,35	0,18	0,30
izkoriščena voda v gospodarstvu	6 —10	10	6,9
izkoriščena voda v komunalni	3 — 5	5	5
onesnažena voda	2 —20	4,3	10,9
kmetijska dejavnost	2 %	—	2 %

5. Določila predloga zakona.

Prvi in drugi člen navajata višine vodnega prispevka za posamezne vrste gospodarskih in komunalnih dejavnosti in za posamezne kategorizacije. V 1. b točki 1. člena so poleg hidroelektrarn vključene tudi tiste gospodarske organizacije, ki same pridobivajo električno energijo, izkoriščajoč pri tem vodo.

V 3. točki 1. člena je dana obremenitev komunalnih vodovodov za vodo izkoriščeno ali uporabljeno v gospodinjstvu. Drugi odstavek 71. člena temeljnega zakona namreč pravi, da organizacije komunalne dejavnosti ne plačujejo vodnega prispevka za tisti del vode, za katerega izkoriščanje ali uporabo so posamezniki dolžni plačati vodni prispevek (po 2. točki 1. člena predloga zakona).

2. člen navaja višine prispevka za izpuščanje onesnažene vode ob pogojih opravljanja gospodarskih dejavnosti. Kot je že bilo prej navedeno, se količine onesnažene vode in stopnja onesnaženosti izražata v primerjalnih enotah — E (populacijski ekvivalenti). Navodilo o načinu preračunavanja količine onesnažene vode in stopnje njene onesnažitve v primerjalne enote (E), bo po členu 5 predloga zakona izdal Republiški sekretar za urbanizem. V navodilih bo poleg načina preračuna dan tudi postopek za zmanjšanje izračunanih enot v primeru čiščenj onesnažene vode (čistilne naprave raznih stopenj čiščenja).

3. člen navaja olajšave in oprostitve. Poleg že omenjenih olajšav za premogovnike, mesno in mlečno predelovalno industrijo, smatramo, da je umestno, da se oprosti plačila vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo tudi občane in kmetijske zadrage, ki uporabljajo vodo za pogon žag, mlinov in podobnih vodosilnih naprav. Poleg dejstva, da predstavljajo ti objekti korist za vodotoke, bi obremenjevanje le teh predstavljalo večje stroške kot pa koristi.

Načini obračunavanja in plačevanja so glede na različni sistem obremenitve (enotna višina na enoto) degresija po letni količini različni. Organizacije elektro-

gospodarske dejavnosti in organizacije dejavnosti komunalnih vodovodov, ki imajo predlagano enotno tarifo in ki posredujejo merilne naprave, obračunavajo in plačujejo vodni prispevek mesečno. Vse ostale organizacije, pri katerih je odvisna višina prispevka od letne porabe vode oziroma od letnega števila enot onesnaženosti, pa izračunajo letno akontacijo po količini iz leta 1965. Na osnovi te plačujejo mesečno akontacijo v višini 1/12. Dokončni obračun, preračunan na letno porabo oziroma letno število enot v letu 1966, se izvrši po 31. 12. 1966. Pri tem se obračunani vplača razlika (pozitivna ali negativna).

POROČILA

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 16. decembra 1965 obravnavala predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966, ki ga je Skupščini SRS predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi k zakonskemu predlogu ni bilo pripomb. Komisija je ugotovila, da se z zakonskim predlogom realizira določba prvega odstavka 77. člena temeljnega zakona o vodah (Ur. l. SFRJ, št. 13/65), po kateri višino vodnega prispevka predpisuje republika. Na tej osnovi se z zakonskim predlogom, v skladu z določbami VIII. poglavja navedenega temeljnega zakona, v naši republiki z določanjem vodnega prispevka za leto 1966 obenem uvaja nov režim plačevanja vodnega prispevka, ki ga delovne in druge organizacije, civilne pravne osebe in občani plačujejo za rabo in izkoriščanje vode v določene gospodarske ali komunalne namene oziroma zaradi izpuščanja onesnaženih voda. S predlaganim zakonom (3. člen) se določajo tudi oprostitive plačevanja vodnega prispevka glede na pravico, ki jo v tej zvezi republiki omogoča določba tretjega odstavka 69. člena temeljnega zakona. Osnove za obračunavanje in plačevanje vodnega prispevka so določene s temeljnim zakonom in jih predlagani republiški zakon v celoti prevzema. Višina vodnega prispevka pa je v zakonskem predlogu po enotnih merskih enotah določena za posamezna gospodarska področja oziroma za posamezne gospodarske panoge, tako da so po mnenju komisije pravilno upoštevani vsi elementi iz drugega odstavka 74. člena temeljnega zakona.

V podrobni obravnavi zakonskega predloga je najprej predstavnik Izvršnega sveta v besedilu 2. člena popravil računsko napako v drugi koloni tabele ter se po njegovem predlogu posamezni tam navedeni zneski spremenijo takole:

znesek 5 500 000 din se spremeni v	4 600 000 din
znesek 7 500 000 din se spremeni v	6 600 000 din
znesek 11 500 000 din se spremeni v	10 600 000 din
znesek 14 000 000 din se spremeni v	13 100 000 din
znesek 22 000 000 din se spremeni v	21 100 000 din

Komisija je predlagala še naslednje spremembe in dopolnitve:

K 3. členu: Besedilo člena se spremeni tako, da se glasi:

»V letu 1966 ne plačajo vodnega prispevka za izkoriščeno ali uporabljeno vodo:

- a) premogovniki, podjetja mesne industrije in podjetja za predelavo mleka;
- b) kmetijske zadruga in občani za pogon vodnih mlinov, žag in podobnih vodosilnih naprav.«

S predlogom zakona se, kot že rečeno, uveljavlja nov in enoten režim plačevanja vodnega prispevka. Predlagatelj ugotavlja, da kljub aplikaciji regresivnega sistema pri določanju vodnega prispevka nastopajo ob prehodu na nov režim pri posameznih vrstah gospodarskih organizacij prevelika odstopanja v odnosu na dosedanjo obremenitev. Zato se takšne gospodarske organizacije v skladu z določbo 69. člena temeljnega zakona o vodah za leto 1966 oproščajo plačevanja vodnega prispevka za izkoriščeno oziroma za uporabljeno vodo. Čeprav zakonski predlog ureja režim plačevanja vodnega prispevka le za leto 1966, je po mnenju komisije treba, v skladu z intencijo predlagatelja zakonskega predloga, posebej izraziti omenjeno misel, da v 3. členu predloga zakona navedene oprostitve ne predstavljajo sestavni del sistema, ampak le ukrep v zvezi s prehodom na nov režim. To je storjeno s predlaganim amandmajem.

Druge spremembe v besedilu 3. člena so redakcijskega značaja.

K 4. členu :

a) V prvi vrsti drugega odstavka se besedilo: »iz 1. in 2. člena« nadomesti z besedilom »iz 1. člena in zavezanci iz 2. člena«;

b) začetek besedila tretjega odstavka »Zavezanci, ki ne izpolnjujejo pogojev iz prejšnjega odstavka« se spremeni tako, da se glasi: »Zavezanci, ki ne ugotavljajo količine pridobljene električne energije oz. količine izkoriščene ali uporabljene vode s tehnično merilno napravo.«;

c) v peti vrsti tretjega odstavka se beseda »preračunano« nadomesti z besedo »preračunan«.

Predlagane spremembe in dopolnitve so redakcijskega značaja in so potrebne zaradi preciznosti in popolnosti določb drugega in tretjega odstavka tega člena.

V podrobni obravnavi določbe 5. člena zakonskega predloga je bilo postavljeno vprašanje, ali je takšno pooblastilo, ki se daje upravnemu organu, možno, in sicer glede na ustavno načelo, da se pravice in dolžnosti organizacij in občanov določajo z zakonom. V razpravi je bilo ugotovljeno, da določba 5. člena predloga zakona ne prihaja v nasprotje z omenjenim ustavnim načelom, ker gre za upravni predpis čisto tehničnega značaja, ki bo vzel za podlago preračunavanja mednarodno določene in ustaljene strokovne standarde glede stopnje onesnaženosti vode. Hkrati je bila komisija mnenja, naj bi predlagatelj v tej določbi po možnosti preciziral osnovni odnos v preračunavanju količine onesnažene vode in stopnje onesnaženosti v enote, ker bi bilo tako še bolj jasno že v samem zakonu izraženo, da gre v tem primeru za izdajo tehničnega predpisa v skladu z določbo drugega odstavka 197. člena ustave SR Slovenije, in ne morda za normativno odločanje o dimenziji same pravice oziroma obveznosti.

Predstavnik Izvršnega sveta se je s predlaganimi spremembami in dopolnitvami k 3. in 4. členu zakonskega predloga strinjal ter so tako postale sestavni del zakonskega predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije meni, da je predlog zakona s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v skladu z ustavo in s pravnim sistemom ter predlaga, da ga pristojna zborna Skupščina SR Slovenije sprejmeta.

Št.: 420-13/65

Ljubljana, 18. 12. 1965

Odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je na 17. seji dne 20. 12. 1965 razpravljal o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966.

Predlog zakona urejuje način plačevanja vodnega prispevka v letu 1966 in uvaja nov način plačevanja vodnega prispevka Republiškememu vodnemu skladu. Do sedaj se je prispevek določal po m³ odvzete vode ali pa po hektarski površini zavarovane osušene ali pa namakalne površine. Tak sistem je povzročil neenakomerno obremenitev posameznih delovnih organizacij glede na dejansko izkoriščeno, uporabljeno ali onesnaženo vodo. Sredstva so se uporabljala predvsem za gradnjo novih objektov, zanemarjalo pa se je vzdrževanje obstoječih vodnogospodarskih objektov in naravnih vodotokov.

Tako stanje je narekovalo, da se v sistemu zbiranja in porabe sredstev vodnega prispevka uveljavijo taka načela, da naj za varstvo in ureditev naših vodotokov plačujejo prispevek vsi, ki vodo izkoriščajo, uporabljajo in jo onesnažujejo. To pa seveda pomeni sistemsko prelomnico dosedanjega načina obravnavanja.

Prehod na nov način zbiranja sredstev ne bo lahak. Težave se bodo pojavile pri plačevanju vodnega prispevka velikih potrošnikov vode, zlasti tistih, ki so doslej plačevali vodni prispevek v relativno nizkih zneskih. Prav iz teh razlogov zakonski predlog še upošteva nekatere olajšave za izkoriščeno ali uporabljeno vodo (premogovniki, mesna industrija, podjetja za predelavo mleka).

V načelni obravnavi zakonskega predloga so člani odbora ugotavljali, da ima zakonski predlog predvsem fiskalni značaj, saj urejuje v glavnem le način zbiranja sredstev vodnega prispevka v letu 1966. Režim in sistem gospodarjenja z vodami pa je nujno urediti celovito. Zato ne bi smeli več odlašati s sprejetjem zakona o vodah, ki naj to materijo uredi za daljše obdobje.

Iz publikacije Republiškega sekretariata za urbanizem »Vodno gospodarstvo v Sloveniji« izhaja, da bi za normalno gospodarjenje z vodami potrebovali letno več kot 7 milijard dinarjev sredstev; v republiškem vodnem skladu pa se bo zbralo v letu 1966 le okoli 3,8 milijarde dinarjev, ker ni mogoče delovnih organizacij obremeniti za uporabljeno in onesnaženo vodo z večjimi dajatvami. Predvidena sredstva bi se uporabila za vzdrževanje v višini 2800 milijonov, za novo-gradnje okoli 890 milijonov. Sredstva namenjena za gradnjo novih objektov in čistilnih naprav bi se dajala kot kredit oziroma participacija pri najemanju posojil.

Nov način zbiranja sredstev, kjer so vsi potrošniki vode obremenjeni po enakih kriterijih, bo ugodno vplival, da se bo načelo komparativnih prednosti pri izboru lokacije bolj uveljavilo kot doslej; prav tako pa bodo zlasti večji potrošniki zainteresirani za izgradnjo čistilnih naprav in za uvajanje tehnologije, kjer bo gospodarjenje z vodo racionalnejše. Seveda pa se ti rezultati ne bodo pokazali že drugo leto. Le z dolgoročnejšo politiko, ki naj jo začrta zakon o vodah, bo to težnjo mogoče uresničiti.

V razpravi se je postavilo vprašanje, ali je koncentracija sredstev v namenskih skladih skladna s politiko decentralizacije. Stanje, v katerem se danes nahaja vodno gospodarstvo in vrsta nerešenih vprašanj pri obrambi pred poplavami, pri varstvu tal pred erozijo, pri obrambi pred zemeljskimi in snežnimi plazovi, pri melioracijskih delih, pri preskrbi z vodo, pri odvajanju in čiščenju odpadnih voda itd., še ne dovoljuje, da bi se ta sredstva decentralizirala. S koncentracijo sredstev v republiškem vodnem skladu se ustvarja možnost, da se uveljavi republiška regionalna vodno gospodarska politika.

V načelni obravnavi so se vsi člani odbora strinjali, da naj se predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966 sprejme.

V obravnavi posameznih členov je odbor proučil in sprejel amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 2., 3. in 4. členu zakonskega predloga.

Odbor predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966, ob upoštevanju predlogov zakonodajno-pravne komisije.

Odbor je za poročevalca določil Milana Kristana.

Št.: 420-13/65

Ljubljana, 21. 12. 1965

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov Gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije je na svoji seji 21. 12. 1965 obravnaval predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

V načelni obravnavi ni bilo pripomb k zakonskemu predlogu. Temeljni zakon določa, da morajo plačevati delovne in druge organizacije vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo in prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo. Vodni prispevek za izkoriščeno ali uporabljeno vodo plačujejo delovne ali druge organizacije, ki opravljajo elektrogospodarsko, industrijsko, rudarsko, komunalno in obrtno dejavnost. Vodni prispevek za izpuščeno onesnaženo vodo so dolžne plačevati vse delovne organizacije, civilno-pravne osebe in občani, ki pri opravljanju gospodarske dejavnosti izpuščajo onesnaženo vodo. S predlaganim zakonom pa se določajo tudi oprostitve od plačevanja vodnega prispevka glede na pravico, ki jo v tej zvezi daje republikli določba tretjega odstavka 69. člena temeljnega zakona. Nadalje je bilo v razpravi ugotovljeno, na katerih principih temeljijo spremembe v odmeri višine vodnega prispevka in spremembe v financiranju vodno gospodarske dejavnosti.

V podrobni obravnavi je predstavnik Izvršnega sveta opozoril na napako v drugi koloni tabele 2. člena. Pravilno besedilo te kolone se glasi takole:

znesek 5 500 000 din se spremeni v 4 600 000.—

znesek 7 500 000 din se spremeni v 6 600 000.—

znesek 11 500 000 din se spremeni v 10 600 000.—

znesek 14 000 000 din se spremeni v 13 100 000.—

znesek 22 000 000 din se spremeni v 21 100 000.—

Odbor je predlagal naslednji amandma:

k 1. členu: besedilo drugega odstavka 1. točke pod b) se spremeni tako, da se glasi:

»b) hidroelektrarne — po 0,20 din;

c) druge delovne organizacije — po 0,20 din«.

Sprememba je redakcijskega značaja in se predlaga zaradi večje jasnosti kategorizacije koristnikov oziroma uporabnikov vode.

Predstavnik Izvršnega sveta se je s predlagano spremembo strinjal.

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov se je v nadaljnji razpravi strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je predlagala k 3. in 4. členu zakonskega predloga zakonodajno-pravna komisija.

Ob zaključku razprave je odbor soglasno sklenil, da predlaga Gospodarskemu zboru, da predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966 sprejme.

Za poročevalca na seji zboru je odbor določil poslanca Ivana Arzenška.

Št.: 420-13/65

Ljubljana, 23. 12. 1965

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo k amandmajem z dne 24. 12. 1965, št. 420-13/65.

PREDLOG SKLEPA

o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi s 17. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. decembra 1965 sprejel

SKLEP

o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju.

I.

Okrožno sodišče v Kranju ima 140 sodnikov porotnikov.

II.

Za sodnike porotnike se izvolijo:

1. AHACIČ inž. Janez, vodja gozdnega obrata, Gozdno gospodarstvo Kranj, obrat Škofja Loka.
2. ALEŠ Danilo, strojni tehnik, tovarna električnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
3. BALANTIČ Feliks, knjigovodja, Tovarna obutve »Peko« Tržič;
4. BELEHAR Franc, gumar, Tovarna gumijevih izdelkov »Sava«, Kranj;
5. BEŠTER Vinko, pomočnik tehničnega vodje, Kmetijska zadruga Škofja Loka;
6. BIZJAK Marjan, predsednik, Občinski sindikalni svet, Tržič;
7. BIZJAK Tilka, upokojenka, Kranj, Koroška št. 16;
8. BLAGOTINŠEK Viktor, elektromehanik, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
9. BOŽIČ Franc, šef proizvodnje, tovarna električnih merilnih instrumentov, Otoče;
10. BRANISELJ Zofka, uslužbenka, Loške tovarne hladilnikov, Škofja Loka;
11. BREŽAR Janez, uslužbenec, Tovarna električnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
12. CESAR Janez, knjigovodja, Železniška postaja Jesenice;
13. CEFERIN Franc, kadrovik, Medzadružno lesno-industrijsko podjetje, Češnjica;
14. CIGLIČ Marija, gospodinja, Kranj, Begunjska 12;
15. ČEBULJ Boris, komercialist, Tovarna čipk in vezenin, Bled;

16. ČEBULJ Ivan, upokojenec, Kranj, Kokrica 186;
17. ČRNILEC Stane, nabavni referent, Tovarna obutve »Peko«, Tržič;
18. DESTOVNIK Marjeta, gospodinja, Kranj, Zupančičeva 20;
19. DOLINAR Jože, vodja splošnega vodno-upravnega sektorja, Vodna skupnost Gorenjske, Kranj;
20. FAGANEL Marija, upokojenka, Sebenje 13;
21. FLERIN Vladimir, upokojenec, Kranj, Kidričeva 36;
22. FRČEJ Janez, skladiščnik, Vino Kranj, podružnica Bled;
23. GASAR Anton, žerjavovodja, Železarna Jesenice;
24. GAŠPERSIČ Franc, šef kadrovsko-socialne službe, Zdravstveni dom Kranj;
25. GOSTIŠA Alojz, upokojenec, Kranj, Rotarjeva št. 1;
26. GREGORAČ Leopold, strugarski mojster, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
27. GRUM Janez, referent za premoženjsko-pravne zadeve, Skupščina občine Kranj;
28. HAFNER Alojz, matičar, Skupščina občine Kranj;
29. HAFNER Miro, cenilec škod industrijskega zavarovanja, Zavarovalnica Kranj;
30. HOČEVAR Janez, upravnik, »Tapetništvo« Kranj;
31. HOSTNIK Franc, referent za proizvodnjo, Gozdno gospodarstvo Kranj;
32. HROVATIN Ivan, direktor, Zavarovalnica Kranj;
33. ISKRA Alojz, upokojenec, Nemški rovt 24;
34. JOCIF inž. Nande, projektant, Splošno gradbeno podjetje »Projekt«, Kranj;
35. JURGELE Valentin, ključavničar, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
36. KADOIČ Štefan, strokovni sodelavec za organizacijo dela, Višja šola za organizacijo dela, Kranj;
37. KASTELIČ Jože, delovodja pri novih valjarnah, Železarna Jesenice;
38. KERSTEIN Vladimir, ključavničar, Železarna Jesenice;
39. KIRBIŠ Jože, direktor, Kamnoseštvo, Kranj;
40. KLINCOV Žarko, planer-analitik, Skupščina občine Jesenice;
41. KODRE Alojz, robni blagajnik, Železniška postaja Jesenice;
42. KOKALJ Rina, uslužbenka, Zavarovalnica Kranj;
43. KOLAR Rado, skladiščnik, Elektrotehnično podjetje Kranj;
44. KOMAN Miro, tajnik občinskega odbora Zveze združenj borcev Radovljica;
45. KONIČ Zora, administratorica, občinski komite ZK Tržič;
46. KOROŠEC Ivan, referent za imovinsko-pravne zadeve, Skupščina občine Kranj;
47. KOS Janez, uslužbenec, Skupščina občine Škofja Loka;
48. KOS Lojze, pomočnik upravnika, Gozdno gospodarstvo Bled — Gozdna uprava Radovljica;
49. KOŠIR Janez, Kranj, Krožna pot 2;
50. KOTNIK Tončka, gospodinja, Mojstrana, št. 178;
51. KOŽELJ Vladimir, upravnik, Dijaški dom, Škofja Loka;
52. KRAJČER Jernej, uslužbenec, Skupščina občine Kranj;
53. KRALJ Janko, tehnolog, Tovarna verig Lesce;
54. KRANC Marija, uslužbenka, Zavod za izgradnjo Kranja;
55. KRIŽAJ Anica, gospodinja, Godešič 46;
56. KRIŽNAR Franc, uslužbenec, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov Kranj;

57. KRIŽNAR Vinko, upokojenec, Naklo pri Kranju 94;
58. LAVTAR Valentin, elektromonter, Elektro Kranj;
59. LIKAR Peter, skladiščnik, Inštitut za tuberkulozo, Golnik;
60. LOGAR Roman, Zavod za izgradnjo Kranja, Kranj;
61. LORENČIČ Branimir, direktor, Srednja tehnična šola, Jesenice;
62. LUIN Saša, referent za zdravstvo, Skupščina občine Kranj;
63. MAKOVEC Roman, uslužbenec, Vojna pošta 3784 Kranj;
64. MALOVRH Alojz, ravnatelj, Vajenska šola, Škofja Loka;
65. MARKELJ Matija, vodja splošno-kadrovskega sektorja, Tovarna »Sukno«, Zapuže;
66. MAVRIČ Franc, upokojenec, Kranj, Stritarjeva 2;
67. MIKLAVČIČ Slavka, uslužbenka, Občinska zveza DPM Kranj;
68. MIKUŽ Anica, upokojenka, Kranj, Koroška 14;
69. MIKUŽ Maks, upokojenec, Kranj, Koroška 14;
70. MLINAR Alojz, strojni tehnik, Železarna Jesenice;
71. MOKOREL Anton, tapetnik, Združena lesna industrija Tržič;
72. MOSTROKOL Gojko, sanitarni tehnik, Zavod za zdravstveno varstvo, Kranj;
73. MRAZ Edvard, upokojenec, Kranj, Pot na Jošta 15;
74. MUBI Ivan, strugarski instruktor, Šolski center »Iskra« Kranj;
75. NABERNIK Srečo, uslužbenec, Pogranično poverjeništvo Jesenice;
76. NOVAK Zofija, strojepiska, Skupščina občine Tržič;
77. OMAN Anton, obratovodja, Lesna industrija Jelovica, Škofja Loka;
78. ORAŽEM Teodor, učitelj, Poklicna šola za kovinsko in elektro stroko, Kranj;
79. OSTANEK Marta, farmacevtka, Lekarna Kranj;
80. PAPOV Miha, upravnik, Sindikalni dom Kranj;
81. PAVLIČ Jože, upokojenec, Kranj, Sejmišče 4;
82. PAVLIN Nace, tajnik, Občinski sindikalni svet, Kranj;
83. PEČAR Avgust, tehnolog, tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
84. PERGAR Drago, uslužbenec, podjetje za PTT promet Kranj;
85. PERKO Sašo, poslovodja, Oblačila »Novost« Kranj — poslovalnica Tržič;
86. PETELIN Jože, knjigovodja, tekstilna industrija »Tekstilindus«, Kranj;
87. PETRIČ Janez, direktor, kinematografsko podjetje Kranj;
88. PINTAR Ferdo, upravitelj, Vodovodna skupnost Kamna gorica;
89. PIVK Valentin, profesor, Gimnazija Škofja Loka;
90. POKLJUKAR Minka, vodja pisarne, Zdravstveni dom Bled;
91. POLAK Milan, sekretar družbenega upravljanja, Železarna Jesenice;
92. POR Janez, oskrbnik, grad Strmolj;
93. POTOČNIK Franc, strojnik, Hidroelektrarna Kranj, obrat Fužine;
94. PRAPROTNIK Franc, referent za plan, Skupščina občine Tržič;
95. PREVC Peter, delovodja hladne valjarne, Železarna Jesenice;
96. PREZELJ Milica, sekretarka, Komunalna banka Kranj;
97. PURIČ Franc, sekretar, Cestno podjetje Kranj;
98. RADOJIČIĆ Milutin, ekonom, Kranj, Župančičeva 19;
99. REKAR Ivan, valjavec, Železarna Jesenice;
100. REV Jože, žerjavovodja, Železarna Jesenice;
101. RIBNIKAR Vinko, šef odseka za dohodke, Skupščina občine Tržič;
102. RIHTARŠIČ Franc, upokojenec, Kranj, Dražgoška 6;

103. ROGELJ Mirko, čuvaj, Podjetje za čuvanje ljudskega premoženja »Varnost« Kranj;
104. SEDEJ Niko, sekretar, Podjetje za proizvodnjo pisarniškega materiala »NIKO« Železniki;
105. SIMČIČ Mihaela, upokojenka, Radovljica, Staneta Žagarja 10;
106. SLANOVIC Branko, farmacevtski tehnik, Lekarna Jesenice;
107. STAJNKO Ivanka, administratorka, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
108. STARE Jože, direktor, Zavarovalnica Jesenice;
109. STRAVNIK Marjan, upokojenec, Jesenice, Cesta revolucije 2;
110. STRGOVŠEK Janez, upokojenec, Lesce 93;
111. SUŠNIK Janez, vulkanizer, Tovarna gumijevih izdelkov »Sava«, Kranj;
112. ŠEMRL Zora, učiteljica, Osnovna šola Križe;
113. ŠIMIGOJ Anica, pregledovalka blaga, Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič;
114. ŠMID Leopoldina, upokojenka, Kranj, Tavčarjeva 19;
115. ŠTANCAR Vlado, podmojster, Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič;
116. ŠTROMAJER Maks, direktor, Zavod za požarno in tehnično službo, Kranj;
117. ŠTULAR Jože, upravnik, Varstveno-vzgojna ustanova Tržič;
118. ŠUBIC Marica, blagajničarka, Skupščina občine Škofja Loka;
119. ŠUSTERŠIČ Alojz, strojni ključavničar, Železarna Jesenice;
120. TALER Marija, računovodja, Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj;
121. TEPINA Emil, profesor, Delavska univerza Kranj;
122. TOMAŽ Jelka, učiteljica, Osnovna šola, Koroška Bela;
123. TRATNIK Stane, pek, Psihiatrična bolnica, Begunje na Gorenjskem;
124. TRILAR Jože, upokojenec, Kranj, Škofjeloška 50;
125. TUMA Slavko, obratovodja, železarna Jesenice;
126. URBANC inž. Lojze, direktor Trgovsko podjetje »Agrarija« Kranj;
127. UŠENIČNIK Marija, kuharica, Osnovna šola Trata;
128. UZAR Peter, pomožni kovač, Tržiška tovarna kos in srpov, Tržič;
129. VADNOV Stane, sekretar, Občinski svet Ljudske tehnike, Kranj;
130. VALENČIČ Mitja, gradbeni tehnik, Splošno gradbeno podjetje »Projekt«, Kranj;
131. VALJAVEC Milan, krojač, Brezje 20;
132. VARL Evgen, ravnatelj, Prehodni mladinski dom Preddvor;
133. VESELINOVIČ Branko, mojster belilnice, Bombažna predilnica in tkalnica Tržič;
134. VIDMAR Franc, ravnatelj, Osnovna šola Škofja Loka;
135. VOLFAND inž. Breda, sodelavec v galvanskem obratu, Kemična tovarna Podnart;
136. VOVK Franc, šef gradbenega vodstva, Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis« Ljubljana, gradbeno vodstvo Jesenice;
137. VUCELA Slavko, ekonom, Mladinsko okrevališče »Sonje Marinkovič« Mojstrana;
138. ZGONC Hilda, upravnica DID Angele Ocepek Jesenice;
139. ZRIM Viljem, delovodja žerjavovodij, Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis« Ljubljana, gradbeno vodstvo Jesenice;
140. ZUPANČIČ Jože, učitelj, Osnovna šola Trata.

PREDLOG SKLEPA**o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju**

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter v zvezi s 6. in 10. členom zakona o gospodarskih sodiščih v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 20-221/65) in s 45. členom zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-83/65) je Republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 28. decembra 1965 sprejel

SKLEP

o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

I.

Okrožno gospodarsko sodišče v Celju ima 54 sodnikov porotnikov.

II.

Za sodnike porotnike se izvolijo:

1. BABIČ Alojz, računovodja, Agrokombinat, Krško;
2. BAUER inž. Venceslav, šef tehničnega sektorja, Keramična industrija, Liboje;
3. BELEJ Marjan, šef prodajnega oddelka v komercialnem sektorju, Železarna Štore;
4. BOGATAJ Vlado, vodja splošno-kadrovskega sektorja, lesno-industrijski kombinat, »Savinja«, Celje;
5. BOŽIČ Radovan, namestnik direktorja, Zavarovalnica Celje;
6. BRAČIČ inž. Alojz, načelnik kmetijskega inšpektorata Skupščine občine Celje;
7. BUKANOVSKI inž. Aleksander, gradbeni inšpektor skupščine občine Celje;
8. DOLINŠEK MIRKO, direktor Obrtnega servisa Sevnica;
9. DEČKO inž. Milan, šef gozdne uprave, Gozdno gospodarstvo Celje;
10. DROLLE Andrej, vodja splošnega sektorja tovarne žičnih izdelkov »Žična«, Celje;
11. GERDINA Franc, politični sekretar, Občinski komite ZKS Mozirje;
12. GRADIŠNIK Dušan, direktor Lekarne Center, Celje;
13. HERMAN Edvard, šef splošnega sektorja, Gozdno gospodarstvo Nazarje;
14. JAMNIŠEK Srečko, direktor sektorja prodajne službe, Tovarna emajlirane posode Celje;
15. JELEN Stane, računovodja, Bolnica TBC Topolščica;
16. KAPUS inž. Franc, glavni inženir obratov organske kemije, Cinkarna Celje;
17. KLAMPFER Miroslav, prometni instruktor, Železniško transportno podjetje Maribor, Celje;
18. KOLIN Franc, šef gospodarsko-računskega sektorja, Usnjarski kombinat »Konus« Slovenjske Konjice;
19. KOŠEC Stane, računovodja, Tovarna nogavic in drobne konfekcije Polzela;
20. KOŠIR Dušan, direktor, Kovinarska delavnica Krško;
21. KOZIČ inž. Desanka, šef gradbeno-investicijskega sektorja, Gozdno gospodarstvo Nazarje;

22. KOZJAN Stane, sekretar, Kmetijski kombinat Šentjur pri Celju;
23. KUKOVEC Slavko, šef sektorja zaključnih del, Gradbeno industrijsko podjetje »Ingrad« Celje;
24. KUKOVIČIČ Jože, komercialist, Gradbeno podjetje »Sava« Krško;
25. LAZNIK Edo, vodja knjigovodstva osebnih dohodkov, Rudnik lignita Velenje
26. LEŠNIK Alenka, računovodkinja, Lekarna »Center« Celje;
27. MAROH Franc, pomočnik direktorja, Služba družbenega knjigovodstva pri Narodni banki Celje;
28. MEDVEŠČEK Vinko, pomočnik direktorja, Gostinsko podjetje »Na-na« Celje;
29. MIRNIK Marica, upokojenka, Celje, Kocbekova 5;
30. MLINARIČ Leon, direktor »Tkanina-galanterija« Celje;
31. OGNER inž. Janko, predstojnik vrtnarske šole, Kmetijsko-izobraževalni center, Celje;
32. PERC Tine, pravnik, Tovarna perila »Toper« Celje;
33. PICELJ Zdenko, vodja belilnice, Tovarna celuloze in papirja, Djuro Salaj, Videm-Krško;
34. PRELOVEC Slavko, upokojenec, Celje, Dečkova 54;
35. PLASKAN Vlado, direktor kooperative proizvodnje, Kmetijski kombinat Žalec;
36. PERTINAC Ivan, sekretar, Tovarna aluminijastih izdelkov in poljedelskih strojev »Alpos« Šentjur pri Celju;
37. PRELOG Vinko, diplomirani ekonomist, vodja oddelka za ekonomske analize, Zavod za napredek gospodinjstva, Celje;
38. REBERNIK Stane, direktor, Kmetijska zadruga Brežice;
39. ROŽIČ Boris, računovodja, Trgovsko podjetje na veliko in malo »Krka« Brežice;
40. STEBLOVNIK Edi, direktor, Trgovsko podjetje »Agropromet«, Celje;
41. ŠLANDER Franc, finančni inšpektor, Služba družbenega knjigovodstva pri Narodni banki Celje;
42. TEPEŽ Anton, šef računovodstva, Zdravilišče Rogaška Slatina;
43. TISELJ Lojze, pomočnik glavnega direktorja, Trgovsko podjetje »Tehn-Mercator« Celje;
44. TOMŠIČ Janez, načelnik oddelka za organizacijo in plan, Zavarovalnica, Celje;
45. TRONTELJ, Stane, načelnik gospodarstva, Skupščina občine Šmarje pri Jelšah;
46. UREK Jože, uslužbenec, Skupščina občine Brežice;
47. VITEZ Karl, bančni svetovalec, Komunalna banka, Celje;
48. VOVK Bojan, pomočnik direktorja, Zdravstveni dom Celje;
49. VREČAR inž. Ivan, upokojenec, Celje, Jenkova št. 15;
50. VUČAJNIK Franjo, pomočnik direktorja, Komunalna banka Celje;
51. ZELENKO Jože, pomočnik računovodje, Tovarna gospodinjske opreme »Gorenje«, Velenje;
52. ZUPAN inž. Marjan, predstojnik, Sadjarska šola, Krško;
53. ZAVŠEK Ferdo, računovodja, Kovaška industrija kovanega orodja Zreče;
54. ŽABKAR Jože, zobotehnik, Zdravstveni dom Brežice.

POROČILO

o obravnavi sedanjega stanja in nadaljnjega razvoja pnevmoftiziološke službe v Sloveniji

Odbor za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ je na seji dne 17. 12. 1965 razpravljaj o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe v Sloveniji na podlagi gradiva, ki ga je Skupščini SRS predložil strokovni svet Inštituta za pljučna obolenja in tuberkulozo Golnik.

Iz razprave, v kateri so poleg članov odbora sodelovali še dr. Ruža Šegedin, predsednik SZZ, dr. Stanko Lajovec, predstavnik republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo ter predsednik strokovnega sveta republiškega zdravstvenega centra, dr. Dušan Fortič, direktor inštituta za pljučna obolenja in tuberkulozo Golnik, dr. Saša Cvahte, direktor Zavoda SRS za zdravstveno varstvo, dr. Marjan Dular, direktor Kliničnih bolnišnic v Ljubljani in dr. Stanko Hernia, predstavnik Medicinske fakultete, izhajajo naslednje ugotovitve, mnenja in predlogi:

Pnevmoftiziološka služba je v preteklosti dosegla zadovoljive rezultate predvsem v boju proti tuberkulozi. Tuberkuloza postopoma izgublja značaj težke epidemije, je pa še vedno množično obolenje, ki zahteva vso pozornost zdravstvene službe. Število novih tuberkuloznih obolenj je vsako leto manjše. V Sloveniji je tuberkuloza predvsem problem starejšega prebivalstva v starosti nad 50 let. Zadovoljivi rezultati v boju proti tuberkulozi so med drugim posledica sodobnih metod zdravljenja in zgodnjega odkrivanja obolenja ter funkcionalne integracije pnevmoftiziološke službe, ki jo na osnovi enotne strokovne doktrine in enotne metodologije dela vodi, usmerja in nadzoruje pnevmoftiziološki inštitut na Golniku.

Rezultati boja proti TBC v Sloveniji pa so pogojeni z rezultati boja proti TBC v drugih republikah, kjer je TBC bolj razširjena, imigracija prebivalstva iz teh krajev v Slovenijo pa je izredno močna. To dejstvo še posebej nalaga pnevmoftiziološki službi v Sloveniji, predvsem dispanzerjem, da z zgodnjim odkrivanjem tuberkuloze priseljenih oseb eliminirajo nevarna žarišča za okolje.

Pnevmoftiziološka služba v Sloveniji se v vse večji meri usmerja in tudi usposablja za odkrivanje in zdravljenje številnih drugih pljučnih obolenj. Tako se je v preteklem letu v pnevmoftizioloških bolnišnicah zdravilo skoraj 50 % bolnikov z netuberkuloznimi pljučnimi obolenji. Med temi je v porastu zlasti kronični bronhitis in pljučni rak.

Odbor meni, da mora biti osnovna dejavnost pnevmoftiziološke službe tudi v bodoče usmerjena v boj proti TBC. Glede na dosedanje zadovoljive uspehe na tem področju in glede na vse večji porast drugih pljučnih obolenj naj se tudi v bodoče ta služba usmerja v odkrivanje in zdravljenje teh obolenj. V zvezi s tem je bil odbor mnenja, da bi moral inštitut na Golniku oziroma njegov strokovni svet tudi v bodoče še v večji meri spremljati in usmerjati razvoj in organizacijo strokovnega dela pnevmoftiziološke službe, zlasti v hospitalnih zavodih. Strokovno bi bilo neutemeljeno in neracionalno, da bi se določene medicinske dejavnosti, ki zahtevajo visoko kvalificiran strokovni kader in drago opremo, uvajale in razvijale predvsem na osnovi subjektivnih želja. Pri tem je opozoril, da bi bilo potrebno proučiti potrebe in pogoje za ustanavljanje pljučnih kirurških centrov v Sloveniji.

Odbor je pozitivno ocenil organizacijo pnevmoftiziološke službe ter uspešno strokovno sodelovanje med dispanzerji in hospitalnimi zavodi. Odbor se strinja z mnenjem strokovnega sveta Inštituta za pljučna obolenja in tuberkulozo Golnik, da obstoječa mreža pnevmoftizioloških ustanov za daljše obdobje zadostuje za zdravljenje tuberkuloznih in drugih pljučnih bolnikov in da ni potrebe, da bi se v okviru bolnišnic ali samostojno ustvarjale in gradile nove kapacitete za tovrstna obolenja. Po temeljiti razpravi o obstoječem posteljnem fondu in njegovi izkoriščenosti je odbor prišel do zaključka, da bi bilo možno z doseganjem še boljših rezultatov zdravljenja, z izboljšanjem organizacije pnevmoftiziološke službe in z racionalnejšim izkoriščanjem posteljnega fonda sprostiti določene kapacitete, ne da bi bila pri tem prizadeta strokovna raven tovrstnega zdravljenja. Zato je odbor pozitivno ocenil sugestije zgoraj navedenega strokovnega sveta o sprostitvi določenih kapacitet.

Odbor je sicer razpravljal o predlogih strokovnega sveta Inštituta Golnik glede sproščenih kapacitet, vendar ni zavzel nobenih stališč o konkretni preusmeritvi dejavnosti predlaganih zdravstvenih zavodov, ker je menil, da presoja teh vprašanj sodi v pristojnost ustreznih strokovnih forumov na področju zdravstva. Pri tem pa je odbor opozoril na že sprejeta stališča Socialno-zdravstvenega zbora o nujnosti povečanja posteljnega fonda za potrebe psihiatrije in o nujnosti ustanovitve republiškega gerontološko-geriatričnega centra. Upoštevati je namreč treba izredno pomanjkanje posteljnih kapacitet na področju psihiatrije in dejstvo, da nimamo institucije za duševno bolne otroke in institucije za duševno bolne delinkvente ter delinkvente-alkoholike.

Ustanovitev gerontološko-geriatričnega centra v Sloveniji je utemeljena, ker bi ta center poleg zdravstvene opravljal tudi pedagoške naloge pri usposabljanju zdravstvenih in socialnih delavcev za izvajanje varstva starih ljudi in služil kot učna baza medicinski fakulteti in drugim zdravstvenim šolam ter šoli za socialne delavce. Bil bi tudi baza za raziskovalno delo na tem področju in organizator zadevne službe v Sloveniji.

Odbor se je nadalje strinjal s stališčem strokovnega sveta inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik, naj bi bil ta inštitut učna baza medicinske fakultete, ker v celoti izpolnjujejo vse pogoje. Pristojni organi naj se zavzamejo za čimprejšnjo realizacijo tega stališča.

Glede na naloge pnevmoftiziološke službe naj strokovni medicinski forumi razčistijo vprašanje lika bodočega pnevmoftiziologa ter vprašanje šolanja in specializacije kadrov za potrebe pnevmoftiziološke službe.

Končno je bil odbor mnenja, naj Republiški zdravstveni center poda Socialno-zdravstvenemu zboru strokovno mnenje o namembnosti sproščenih pnevmoftizioloških kapacitet z ustrezno utemeljitvijo.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca dr. Zmaga Slokana.

Št.: 52-2/65

Ljubljana, 20. 12. 1965

PREDLOG SKLEPOV

o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami

Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije je dne 5. 11. 1965 obravnaval analizo problematike varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami v SR Sloveniji, ki jo je izdelal Republiški sekretariat za narodno obrambo ter poročilo začasnega odbora za proučitev problematike varstva pred takimi nesrečami.

Na podlagi analize, poročila in razprave zbor ugotavlja, da so elementarne in druge hude nesreče v SR Sloveniji vse pogostejše ter da povzročajo veliko gmotno škodo, terjajo pa tudi človeška življenja.

Organi državne uprave, družbene organizacije — zlasti Rdeči križ, gasilska društva, radioamaterske organizacije, Gorska reševalna služba pri Planinski zvezi Slovenije in Brodarska zveza Slovenije — enote Jugoslovanske ljudske armade, delovne organizacije, družbene in druge službe ter občani, so ob vseh dosedanjih nesrečah sicer pokazali veliko požrtvovalnost pri reševanju, vendar se je z reševalnimi akcijami uspelo posledice nesreč le delno omiliti. Vzroki za pomanjkljivosti so v nedoslednem in nesistematičnem izvajanju preventivnih ukrepov, ki naj bi take nesreče preprečevali ali vsaj prispevali k zmanjšanju njihovih posledic, dalje v neusklajenem in neenotnem ter dokaj poznem ukrepanju ob nesrečah samih, kar je delno pogojeno s pomanjkljivimi predpisi s tega področja, pomanjkanjem različne reševalne opreme, neizurjenostjo reševalnih organizacij in enot, nezadostno in neenotno obveščevalno mrežo in službo, nepoučenostjo prebivalstva o postopku in dolžnostih ob nezgodah, v veliki meri pa tudi neurejenostjo in pomanjkljivostjo financiranja varstva pred takimi nesrečami.

Za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami, za doseg večje učinkovitosti pri preprečevanju nesreč ali pri reševanju ob njih in za čim uspešnejše obvarovanje skupnosti pred njimi, je Organizacijsko-politični zbor Skupščine SR Slovenije sprejel tele

sklepe

I.

Družbeno-politične skupnosti, družbene, delovne in druge organizacije ter službe naj posvetijo varstvu pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami vso potrebno skrb.

V okviru obstoječih materialnih možnosti bi bilo potrebno poskrbeti zlasti za intenzivnejše in doslednejše izvajanje različnih preventivnih ukrepov varstva pred takimi nesrečami, kot so regulacija rek, potokov in hudournikov, preprečevanje gradnje stanovanjskih, industrijskih in drugih objektov na območjih, ki so izpostavljena poplavam, dosledno izvajanje predpisov o dimenzioniranju in izvedbi gradbenih objektov na potresnih področjih, izvajanje varnostnih ukrepov pred poplavami akumuliranih voda na hidroenergetskih sistemih ter ukrepi za varstvo pred zemeljskimi in snežnimi plazovi itd. Zavzeti se je treba za intenzivnejšo gradnjo asanacijskih vodovodov in vodopreskrbnih objektov ter ureditev čistilnih naprav za odpadne vode in kanalizacijskih sistemov.

V ta namen naj pristojni organ izdela načrt postopne regulacije rek in hudournikov v Sloveniji, ki pogosto prestopajo bregove in povzročajo občutno škodo bodisi na obdelovalnih površinah, bodisi na komunikacijah, industrijskih in drugih objektih. V skladu s tem načrtom naj se finančna sredstva, ki bodo na razpolago, uporabijo za sukcesivno urejanje regulacij glede na njihovo nujnost. Prav tako je potrebno izdelati načrte postopne regulacije hudournikov in zaščitne morske obale ter izdelati načrte sanacij zemeljskih in snežnih plazov. Organizacijo izdelave načrta naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Organizacija za pomoč ob elementarnih in drugih hudih nesrečah naj bo zasnovana na obstoječih upravnih organih gospodarskih in družbenih organizacijah, družbenih in drugih službah, njihovih kadrih in sredstvih tako, da bodo štabi za varstvo pred elementarnimi nesrečami le pobudniki, usklajevalci in usmerjevalci preventivnih in reševalnih akcij navedenih neposrednih nosilcev teh akcij. Organizacije naj bodo vzpostavljene tako, da bodo lahko uspešno delovale ob vseh vrstah naravnih in drugih hudih nesreč.

V vse štabe za varstvo pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami družbeno-političnih skupnosti naj se vključijo tudi predstavniki enot JLA iz najbližje garnizije, s čimer se bo zagotovilo njihovo še uspešnejše sodelovanje v reševalnih akcijah.

Štabi naj izdelajo operativne načrte za pomoč ob različnih vrstah elementarnih in drugih hudih nesreč, ki naj določajo delovanje štabov ter reševalnih služb in enot ob posameznih nesrečah. Proučijo in uskladijo pa naj tudi načrte postopne ureditve preventivnih nalog varstva pred posameznimi nesrečami na njihovem teritorialnem območju.

II.

Družbene in druge službe, upravni organi ter družbene organizacije, ki so nosilci posameznih dejavnosti varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami, naj poskrbijo za izpopolnitev varstva na njihovih področjih ter za zagotovitev hitrega in učinkovitega reševanja v primeru nesreče.

Poskrbijo naj tudi za dosledno izvajanje predpisov, ki urejajo varstvo pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami na posameznih področjih, kot so predpisi o dimenzioniranju in gradnji objektov na potresnih področjih, predpisi o požarni varnosti, o varnosti v prometu, pri delu v rudnikih, predpisi o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni, o higienskem varstvu pitnih voda, o varstvu pred onečiščenjem ozračja, o varstvu pred plazovi in drugi, pri čemer imajo posebno vlogo inšpekcijske službe.

Izdela naj se načrt nadaljnjega razvoja in modernizacije gasilske službe v Sloveniji, v katerem naj se predvidi postopna izpopolnitev opreme gasilskih enot in njihovo izurjenje za reševanje ob različnih vrstah elementarnih in drugih hudih nesreč ter njihovo preraščanje v mobilne reševalne enote za vse vrste hudih nesreč. Načrt naj izdelata pristojni republiški upravni organ v sodelovanju z Gasilsko zvezo Slovenije in Zavarovalno skupnostjo za SR Slovenijo.

Zdravstvena služba naj zagotovi obstoj ustreznih skupin zdravstvenih delavcev za nudenje prve pomoči pri vseh zdravstvenih zavodi, v nekaterih večjih krajih pa tudi kirurške in druge specializirane skupine zdravstvenih delavcev (higienske ekipe, ekipe za dezinfekcijo in dezinfekcijo), ki bi lahko v slučaju potrebe hitro in uspešno intervenirale.

Izpopolniti je treba tudi obveščevalno službo ter službo alarmiranja in zvez tako, da bo zagotovljen hiter prenos obvestil o nesrečah ali njihovih nevarnostih,

pravočasno obveščanje prebivalstva o njih ter učinkovite zveze med štabi in reševalnimi ekipami ob reševalnih akcijah. V zvezi s tem se priporoča Zvezi radioamaterjev Slovenije, ki se je že doslej z vso prizadetostjo vključila v reševanje perečega vprašanja brezžičnih zvez za potrebe reševalnih organizacij, naj tudi v prihodnje nadaljuje z izpolnjevanjem svojih organizacij in tehničnih sredstev ter z njihovim prilagajanjem potrebam delovanja ob elementarnih in drugih hudih nesrečah.

Priporoča se Gorski reševalni službi pri Planinski zvezi Slovenije, da organizira v zimskem času potrebno obveščanje javnosti o snežnih razmerah na posameznih področjih, kjer je pričakovati proženje plazov. Posebno je potrebno organizirati reševalno službo ali postaviti štabe za reševanje izpod plazov v predelih, kjer se razvija množični turizem in so verjetnosti množičnih nesreč večje. Gorski reševalni službi pri Planinski zvezi Slovenije je nuditi tudi v prihodnosti vso potrebno pomoč, da izpopolni tehnične pripomočke, posebej komunikacijske (helikopter) za reševanje v gorah.

Za zagotovitev pravočasnega in učinkovitega obveščanja štabov delovnih in drugih organizacij in občanov o nevarnem naraščanju voda in prognoziranju poplav je potrebno poskrbeti za izpopolnitev hidrometeorološke službe v Sloveniji ter njeno tesnejšo povezavo s hidrometeorološkimi službami v Avstriji in Madžarski ter SR Hrvaški.

III.

Varstvo pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami naj se uredi s predpisi, kolikor pa taki predpisi že obstoje, jih je treba izpopolniti.

V ta namen naj se izda zakon o varstvu pred vsemi vrstami elementarnih in drugih hudih nesreč, ki naj določi načela glede dolžnosti družbeno-političnih skupnosti, delovnih in drugih organizacij ter družbenih služb in občanov do tega varstva ter načela glede pravic in dolžnosti štabov za varstvo pred temi nesrečami.

Izdajo ali dopolnijo naj se tudi posebni predpisi o varstvu pred posameznimi vrstami nesreč; npr. republiški predpisi o vodah, o požarnem varstvu, o varnostnih ukrepih na področju urbanizma in na krajih, kjer se množično zbirajo ljudje (smučišča, športne prireditve v gorah) in drugi. Pri izdelavi teh predpisov naj se posveti posebna skrb ureditvi preventivnih dejavnosti, ki jih je na posameznih področjih potrebno izvesti.

IV.

Prouči naj se možnost tekočega in učinkovitejšega financiranja varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami, ki je pogoj za intenzivnejše izvajanje preventivnih ukrepov ter uspešno reševanje ob nesrečah. Ker je ureditev tega vprašanja zapletena, naj se priprava predloga poveri strokovnim službam, te pa naj skušajo najti tako rešitev, ki bo hkrati stimulirala družbeno-politične skupnosti, delovne in druge organizacije ter družbene službe v njihovih prizadevanjih za učinkovitejše varstvo pred takimi nesrečami.

V okviru delovnih in drugih organizacij ter družbenih služb naj se postopoma zagotovijo potrebne rezerve v materialnih sredstvih, ki so nujna za reševanje ob težkih nezgodah, kot so rezerve v suhi krvni plazmi, sanitetnem materialu, starih vrečah za utrjevanje nasipov ob poplavih, kot tudi rezerve v hrani, obleki, odejah in potrebnem orodju.

V evidenco naj se vključi ves razpoložljiv reševalni material in oprema posameznih organizacij za potrebe množičnih nesreč.

V.

Z ustreznim poukom in vajami naj se poskrbi za usposobitev reševalnih enot in ekip v okviru delovnih in drugih organizacij, družbenih služb ter drugih reševalnih ekip za hitro in uspešno reševanje ob elementarnih in drugih hudih nesrečah.

Na primeren način naj se poskrbi tudi za poučitev prebivalstva o njegovih dolžnostih in postopku ob različnih vrstah hudih nesreč.

V zvezi s tem naj Rdeči križ Slovenije, Gasilska zveza, Gorska reševalna služba pri Planinski zvezi Slovenije in šole vseh vrst ter športne in druge organizacije tudi v prihodnje nadaljujejo z enako prizadevnostjo kot doslej s poučevanjem in organiziranjem prebivalstva za pomoč ob nesrečah ter razvijajo tudi druge oblike pomoči prizadetim, ki je ob nesrečah nujna in nenadomestljiva.

POROČILO

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 24. decembra 1965 k tekstu predloga sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami izrazila naslednje pripombe:

K u v o d n e m u b e s e d i l u : V 13. vrsti tretjega odstavka naj se besede »različne reševalne opreme« nadomestijo z besedami »ustrezne reševalne opreme«.

K s k l e p o m p o d I. :

a) v prvi vrsti prvega odstavka je treba besedilo »družbene, delovne...« dopolniti in precizirati tako, da bi se glasilo: »družbene organizacije, delovne in...«;

b) besedilo drugega odstavka je treba razdeliti v dva odstavka tako, da ostane kot drugi odstavek besedilo sedanjega prvega stavka tega odstavka, medtem ko se sedanji drugi odstavek izloči v nov tretji odstavek, ki se začne z besedilom: »Nadalje je treba skrbeti za preprečevanje gradnje...«; v tem odstavku pa se črta besedilo »dosledno izvajanje predpisov o dimenzioniranju in izvedbi gradbenih objektov na potresnih področjih«.

Skrb za dosledno izvajanje predpisov o dimenzioniranju in gradnji objektov na potresnih območjih je namreč že ustrežneje uvrščena v drugi odstavek sklepov pod II. in naj se zato na tem mestu črta, zlasti še, ker skrbi za izvajanje teh predpisov ne gre podrežati obstoječim materialnim možnostim.

c) Zadnji stavek četrtega odstavka bi bil popolnejši in bolj razumljiv, če bi se glasil takole: »Organizacija za pomoč naj bo vzpostavljena tako, da bo lahko uspešno delovala ob vseh vrstah naravnih in drugih hudih nesreč.«

Tako bi bila v tem stavku obsežena celotna organizacija za pomoč, torej tudi štabi za varstvo pred elementarnimi nesrečami.

č) Začetek besedila petega odstavka je treba redakcijsko izboljšati tako, da se glasi: »Za vse štabe družbeno-političnih skupnosti za varstvo pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami naj se...«.

K sklepom pod II. :

a) V petem odstavku je treba začetek prvega stavka precizirati tako, da bi se glasil: »Izpopolniti je treba tudi organizacijo in delo obveščevalne službe . . .«; v šesti vrsti pa je treba besedo »prizadetostjo« nadomestiti z ustreznjšo besedo »prizadevnostjo«.

b) v zadnjem stavku šestega odstavka naj bi se navajanje helikopterja črtalo, ker nalaganje tako odrejene konkretne obveznosti ni v skladu z vlogo priporočila, poleg tega pa ob tem ni jasno, kdo naj bi bil za izpopolnitev te obveznosti odgovoren, niti kdo naj to nabavo financira.

c) Na koncu sedmega odstavka naj bi se SR Hrvatska navedla pred Avstrijo in Madžarsko.

K sklepom pod III. :

a) Začetek besedila drugega odstavka naj bi se preciziral tako, da bi se glasil: »V ta namen naj se pripravi predlog zakona o . . .«; v četrti vrsti drugega odstavka pa naj se besede »do tega varstva« nadomestijo z besedami »na tem področju«.

b) Začetek tretjega odstavka naj bi se spremenil in glasil takole: »Pripravijo naj se predlogi za nove oziroma za izpopolnitev obstoječih posebnih predpisov o . . .«.

V zadnjem odstavku naj bi se črtalo besedilo: »ki jih je na posameznih področjih potrebno izvesti«, ker je nepotrebno in tudi ne ustreza prvemu delu stavka.

Ob tem bi kazalo tudi določneje opredeliti pojem »športne prireditve v gorah«.

Poleg teh pripomb, ki so v bistvu vse redakcijskega značaja, pa je imela komisija v zvezi s sklepi pod II. še naslednje pripombe stvarnega značaja:

a) Besedilo tretjega odstavka naj bi odpadlo ali pa se ustrezno prilagodilo dejstvu, da je načrt nadaljnjega razvoja in organizacije gasilske službe, kot je zamišljen v tem odstavku — že pripravljen. To je na seji komisije pojasnil predstavnik Izvršnega sveta.

b) Naloge zdravstvene službe kot so navedene v četrtem odstavku so navedene preozko in ne ustrezajo nalogam zdravstvene službe ob elementarnih in drugih nesrečah katastrofalnega obsega.

Št.: 22-8/65

Ljubljana, 24. 12. 1965

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Arigler Adolf: 9	Lovrenčič Kristina: 6
Belopavlovič Niko: 46	Lubej Franc: 16, 18
Čačinovič Rudi: 64, 67	Marošek Vinko: 97, 102
Globevnik dr. Josip: 18, 45, 64, 94	Mesarič Marija: 53
Gorenc Franc: 98	Oprešnik Miloš: 41
Jamar Mirko: 31	Perbil Frančiška: 54
Japelj Janez: 72, 76	Pignar inž. Ivo: 65
Jonak Radoslav: 25	Podbregar Erna: 68, 76, 77
Jurančič inž. Zdenka: 85, 99, 102, 103	Premrou dr. Branko: 43
Kavčič inž. Ivica: 74	Pušenjak Rado: 87, 102
Kobal Sveto: 80, 98, 99, 100, 101, 103	Remec Mirko: 45, 56
Kolenc Riko: 21, 23	Ros Ivan: 41, 61, 89
Košmelj Miran: 38, 39	Seliger Drago: 4, 42
Kristan Milan: 10, 92, 94	Šter Janez: 103
Križnik inž. Veljko: 16, 82	Vujec Peter: 12, 18, 20
Kržičnik Ermin: 46, 84	Zadravec Franc: 58
Leben Franc: 57	Zupančič Viktor: 26, 28, 96

Gospodarski zbor

Farčnik Jožica: 110	Martelanc Tomo: 132
Glušič inž. Miran: 111	Peršak Ivan: 111
Klavns inž. Vladimir: 110	Rižnar Riko: 113
Kobal Sveto: 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 115	Ros Ivan: 126
Kobe Miloš: 131	Seliger Drago: 130
Komelj Lojze: 116	Simoneti Rino: 122
Kos Justa: 116	Šubic inž. Stojan: 130
Kovič inž. Anton: 112	Tesovnik Franc: 108, 109, 129
Kržičnik Ermin: 123	Vujec Peter: 119
Kunst inž. Anton: 113, 116	Živič Ivan: 106

Prosvetno-kulturni zbor

Babič Branko: 138	Pevec Alojz: 136
Bertoncelj Ivan: 155, 167	Potrč inž. Stane: 154
Blaha Tilka: 164	Smole Jože: 140, 151, 161
Canjko Zvonko: 151	Šter Ciril: 137
Faganeli Marija: 157	Tavčar Ivo: 141, 152, 170
Kornhauser dr. Aleksandra: 144	Turnšek inž. Viktor: 148
Lah dr. Avgustin: 146	Valentinčič prof. Jože: 159
Martelanc Tomo: 136	Vižintin Avgust: 138, 163
Mikoš Boris: 138	Zavadlav Danilo: 162
Modic dr. Roman: 142	

Socialno-zdravstveni zbor

Bunta dr. Stjepan: 179, 181, 191, 192, 228	Kastelic Vinko: 202
Fortič dr. Bojan: 218	Loštrk Milan: 173, 195, 211, 213
Gaspari Majda: 175, 191, 192, 193, 231	Nagode Ignac: 225
	Oblak Jože: 183
	Pečavar dr. Albin: 190

Petelin Andrej: 187
Plešivčnik dr. Drago: 186, 187, 198,
211
Pogačar Milka: 204
Slokan dr. Zmago: 216
Sreš Štefan: 181, 190, 191, 204

Šarman Adolf: 199
Segedin dr. Ruža: 181, 209, 221
Šelih Stane: 207, 213
Sifrer Savo: 210, 212, 222
Straus Zinka: 215
Vojsk Dolfe: 196, 208, 224, 229

Organizacijsko-politični zbor

Bračko Katica: 247
Dekleva Dragica: 250
Delak Tone: 255, 258, 275
Jenko Marjan: 235, 256, 258, 275
Kambič Ciril: 234, 235, 261, 268, 269,
272
Klanšek Maks: 275
Kolenc Riko: 259, 273
Kos Jolanda: 264, 276
Mahnič Lado: 248
Masten Danilo: 268, 269
Mišica Vlado: 275

Podbregar Erna: 264, 271
Prezelj inž. Marjan: 257
Priatelj Marjan: 275
Saksida Joško: 246
Svetina Franc: 242, 245, 246, 252
Siftar Vanek: 263
Štrukelj Leopold: 235
Tepina inž. Marjan: 234
Tomažič Franc: 248
Veren Mileva: 270
Zupančič Marija: 277
Žlender Mirko: 235, 245, 253, 256, 276

VSEBINA

Republiški zbor

30. seja — 23. novembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	3
2. Določitev dnevnega reda	3

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 29. seje Republiškega zbora	3
2. Obravnava statotov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statotov	4

Govorniki:

Drago Seliger	4
Kristina Lovrenčič	6
Adolf Arigler	9

3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predšafavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije	10
4. Obravnava osnutka statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije	10

Govornik:

Milan Kristan	10

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju določenih zadev s področja radia in televizije	12 ✓
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci	12 ✓

Govorniki:

Peter Vuječ	12—20
Franc Lubej	16, 18
inž. Veljko Križnik	16
dr. Josip Globevnik	18

7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o društvih	21
Govornik:	
Riko Kolenc:	21
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča	23
Govornika:	
Riko Kolenc	23
Radoslav Jonak	25
9. Volitve in imenovanja:	
a) imenovanje predstavnikov družbene skupnosti, ki jih imenuje Skupščina SR Slovenije v svete visokošolskih zavodov in njihovih združenj	26
Govornik:	
Viktor Zupančič	26
b) obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o imenovanju članov v svet Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani in v svet Slovenske filharmonije v Ljubljani	28
Govornik:	
Viktor Zupančič	28
10. Poslanska vprašanja	28

31. seja — 27. decembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	30
2. Določitev dnevnega reda	30

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 30. seje Republiškega zbora	31
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	31
Govornika:	
Mirko Jamar	31
Miran Košmelj	38
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno	38
Govornika:	
Mirko Jamar	31
Miran Košmelj	39
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966	39

Govorniki:	
Mirko Jamar	31
Ivan Ros	41
Miloš Opresnik	41
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam	41
Govornik:	
Ivan Ros	41
6. Obravnava in sklepanje o predlogu priporočila za začasno financiranje strokovnega šolstva v SR Sloveniji	42
Govornik:	
Drago Seliger	42
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine	43
Govorniki:	
dr. Branko Premrou	43
Mirko Remec	45
dr. Josip Globevnik	45
Niko Belopavlovič	46
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš	46
Govorniki:	
Ermin Kržičnik	46
Marija Mesarič	53
Frančiška Perbil	54
9. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev tega sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije	56
10. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov	56
Govornik:	
Mirko Remec	56
11. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje	57
Govorniki:	
Franc Leben	57
Franc Zadavec	58
Ivan Ros	61
Rudi Čačinovič	64
dr. Josip Globevnik	64
12. Obravnava o stopnjah prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov	64

Govornik:		
inž. Ivo Pignar		65
13. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev		67
Govornik:		
Rudi Čačinovič		67
14. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov		68
Govorniki:		
Erna Podbregar	68,	76,
Janez Japelj	72,	76
inž. Ivica Kavčič		74
15. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitve članov teh skupščin		77
16. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja		77
Govornik:		
Erna Podbregar		77
17. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o semenu		80
Govornika:		
Sveto Kobal		80
inž. Veljko Križnik		82
18. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča		82
19. Obravnava in sklepanje o statutu sklada SR Slovenije za šolstvo		83
20. Obravnava in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije		83
21. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966		84
Govorniki:		
Ermin Kržičnik		84
inž. Zdenka Jurančič		85
Rado Pušenjak		87
Ivan Ros		89
Milan Kristan	92,	94
Dr. Josip Globevnik		94
22. Volitve in imenovanja		96
a) razprava in sklepanje o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju		96
Govornik:		
Viktor Zupančič		96

b) razprava in sklepanje o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju	96
Govornik:	
Viktor Zupančič	96
23. Poslanska vprašanja	97
Govorniki:	
Vinko Marošek	97, 102
Franc Gorenc	98
Sveto Kobal	98—103
Inž. Zdenka Jurančič	99—103
Rado Pušenjak	102
Janez Šter	103

Gospodarski zbor

30. seja — 28. decembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	104
2. Določitev dnevnega reda	104

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 29. seje Gospodarskega zbora	104
2. Poslanska vprašanja	105
Govorniki:	
Sveto Kobal	105—115
Ivan Živič	106
Franc Tesovnik	108, 109
Jožica Farčnik	110
Inž. Vladimir Klavs	110
Inž. Miran Glušič	111
Ivan Peršak	111
Inž. Anton Kovič	112
Riko Rižnar	113
Inž. Anton Kunst	113, 116
Justa Kos	116
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o varstvu rastlin pred bolezni in škodljivci	116
Govornik:	
Lojze Komelj	116
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o semenu	119
Govornika:	
Peter Vujec	119
Rino Simoneti	122

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o vodnem prispevku za leto 1966	123
Govornika:	
Ermin Kržičnik	123
Ivan Ros	126
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in o prenosu sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije	129
Govornik:	
Inž. Franc Tesovnik	129
7. Obravnava in sklepanje o spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965	130
Govornik:	
Inž. Stojan Šubic	130
8. Razprava in sklepanje o predlogu priporočila o začasnem financiranju strokovnega šolstva v SR Sloveniji	130
Govorniki:	
Drago Seliger	130
Miloš Kobe	131
Tomo Martelanc	132

P r o s v e t n o - k u l t u r n i z b o r

26. seja — 23. novembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	135
2. Določitev dnevnega reda	135

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 25. seje Prosvetno-kulturnega zbora	135
2. Poslanska vprašanja	135
Govornika:	
Tomo Martelanc	136
Alojz Pevec	136
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o upravljanju določenih zadev s področja radia in televizije	137
Govorniki:	
Ciril Šter	137
Avgust Vižintin	138
Branko Babič	138

Boris Mikoš	138
Jože Smole	140
Ivo Tavčar	141
4. Obravnava statutov fakultet, visokih šol, akademij in višjih šol ter njihovih združenj in sklepanje o predlogu za potrditev statutov	141
Govorniki:	
Dr. Roman Modic	142
Dr. Aleksandra Kornhauser	144
Dr. Avguštin Lah	146
Inž. Viktor Turnšek	148
Jože Smole	151
Zvonko Cajnko	151
Ivo Tavčar	152
Inž. Stane Potrč	154
5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije	154
6. Razprava o uresničevanju priporočila Prosvetno-kulturnega zbora o nalogah na področju izobraževanja odraslih	155
Govorniki:	
Ivan Bertoneclj	155, 167
Marija Faganeli	157
Prof. Jože Valentinčič	159
Jože Smole	161
Danilo Zavadlav	162
Avgust Vižintin	163
Tilka Blaha	164
Ivo Tavčar	170

Socialno-zdravstveni zbor

21. seja — 27. decembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	172
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	172
3. Določitev dnevnega reda	172

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 20. seje Socialno-zdravstvenega zbora	173
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov	173
Govorniki:	
Milan Loštrk	173
Majda Gaspari	175—192

Dr. Stjepan Bunta	179—192
Dr. Ruža Šegedin	181
Štefan Sreš	181—191
Jože Oblak	183
Dr. Drago Plešivčnik	186, 187
Andrej Petelin	187
Dr. Albin Pečavar	190
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje	192
G o v o r n i k i :	
Majda Gaspari	193
Milan Loštrk	195, 211
Dolfe Vojsk	196
Dr. Drago Plešivčnik	198, 211
Adolf Šarman	199
Vinko Kastelic	202
Milka Pogačar	204
Štefan Sreš	204
Stane Šelih	207
Dolfe Vojsk	208
Dr. Ruža Šegedin	209
Savo Šifrer	210, 212
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o številu članov prve skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev članov teh skupščin	212
G o v o r n i k :	
Milan Loštrk	213
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov-borcev NOV in njihovih družinskih članov	213
G o v o r n i k a :	
Stane Šelih	213
Zinka Štraus	215
6. Razprava o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju pnevmoftiziološke službe v Sloveniji	215
G o v o r n i k i :	
Dr. Zmago Slokan	216
Dr. Bojan Fortič	218
Dr. Ruža Šegedin	221
7. Obravnava stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek in sklepanje o predlogu odloka o soglasju k določitvi stopenj teh prispevkov	222
G o v o r n i k i :	
Savo Šifrer	222
Dolfe Vojsk	224
Ignac Nagode	225
Dr. Stjepan Bunta	228

8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje	229
Govornika:	
Dolfe Vojsk	229
Majda Gaspari	231

Organizacijsko-politični zbor

30. seja — 27. decembra 1965

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	233
2. Določitev dnevnega reda	233

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 29. seje Organizacijsko-političnega zbora	234
2. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami v SR Sloveniji	234
Govorniki:	
Ciril Kambič	234, 235
Inž. Marjan Tepina	234
Leopold Štrukelj	235
Marjan Jenko	235
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966	235
Govorniki:	
Mirko Žlender	235, 245
Franc Svetina	242—252
Joško Saksida	246
Katica Bračko	247
Lado Mahnič	248
Franc Tomažič	248
Dragica Dekleva	250
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	235
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam za leto 1966	235
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno	235
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine	253
Govorniki:	
Mirko Žlender	253, 256
Tone Delak	255
Marjan Jenko	256

8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš	257
Govorniki:	
Inž. Marjan Prezelj	257
Tone Delak	258
Marjan Jenko	258
9. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča	259
Govorniki:	
Riko Kolenc	259
Ciril Kambič	261
Vanek Šiftar	263
Jolanda Kos	264
10. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja	264
Govorniki:	
Erna Podbregar	264, 271
Ciril Kambič	268—272
Danilo Masten	268, 269
Mileva Veren	270
11. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o društvih	273
Govorniki:	
Riko Kolenc	273
Maks Klanšek	275
Marjan Jenko	275
12. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o odškodnini za razlaščena stavbna, kmetijska in nerodovitna zemljišča	275
Govornika:	
Marjan Prijatelj	275
Tone Delak	275
13. Poslanska vprašanja	275
Govorniki:	
Vlado Mišica	275
Mirko Žlender	276
Jolanda Kos	276
Marija Zupančič	277

PRILOGE

1. Pismena vprašanja poslancev:	
— Zdenke Jurančič, poslanke Republiškega zbora	278
— Srečka Klenovška, poslanca Republiškega zbora	278
— Zlatka Kovačiča, poslanca Republiškega zbora	279
— Rado Pušenjaka, poslanca Republiškega zbora	279
— Alojzija Pevca, poslanca Prosvetno-kulturnega zbora	280
— Jolande Kos, poslanke Organizacijsko-političnega zbora	280

2. Predlog sklepa o delni potrditvi statotov fakultet, visokih šol, akademij, višjih šol in njihovih združenj	280	✓
Obrazložitev	281	
Poročilo:		
— zakonodajno-pravne komisije	281	
3. Sklepno poročilo o obravnavi statotov visokošolskih in višješolskih zavodov ter njihovih združenj	282	✓
4. Predlog odloka o določitvi števila predstavnikov družbene skupnosti, ki jih v organe upravljanja visokošolskih zavodov in njihovih združenj imenuje Skupščina SR Slovenije	285	✓
Obrazložitev	285	
Poročilo:		
— zakonodajno-pravne komisije	286	
5. Poročilo o obravnavi osnutka statuta Gospodarske zbornice SR Slovenije	287	
Poročilo zakonodajno-pravne komisije	290	
6. Predlog zakona o opravljanju določenih zadev s področja radia in televizije	293	✓
Obrazložitev	293	
Poročila:		
— zakonodajno-pravne komisije	294	
— odbora za prosveto in kulturo RZ	294	
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov PKZ	294	
7. Predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci	294	✓
Obrazložitev	299	
Poročila:		
— zakonodajno-pravne komisije	301	
— odbora za proizvodnjo in promet RZ	302	
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ	303	
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	305	
8. Predlog zakona o društvih	306	✓
Obrazložitev	307	
Poročila:		
— zakonodajno-pravne komisije	309	
— odbora za organizacijsko-politična vprašanja RZ	309	
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	309	
9. Predlog zakona o registru stalnega prebivalstva in o razvidu začasnega prebivališča	310	✓
Obrazložitev	314	
Poročila:		
— zakonodajno-pravne komisije	317	
— odbora za organizacijsko-politična vprašanja RZ	318	
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	318	
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ (k amandmajem)	319, 320	
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	321, 322	
10. Poročilo o izobraževanju odraslih	323	✓
11. Poročilo o uresničevanju nalog na področju izobraževanja odraslih	327	✓
12. Predlog zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1966	330	✓
Obrazložitev	332	
Poročila:		
— zakonodajno-pravne komisije	336	
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	337	

13. Predlog zakona o določitvi dopolnilnih sredstev občinam	339
Obrazložitev	339
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	341
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbora za pro- učevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	342
14. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	343
Obrazložitev	345
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	348
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbora za pro- učevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	349
15. Predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno	349
Obrazložitev	349
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	350
— odbora za družbeni plan, finance in proračun RZ in odbora za pro- učevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	351
16. Predlog priporočila za začasno financiranje strokovnega šolstva v SR Sloveniji	351
Obrazložitev	352
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	355
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ	355
17. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o mestih, ki so razdeljena na občine	355
Obrazložitev	358
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	359
— odbora za organizacijsko-politična vprašanja RZ in odbora za pro- učevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	360
18. Predlog zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš	362
Obrazložitev	367
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	368
— odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne za- deve RZ	371
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	372
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	373
19. Predlog zakona o prenehanju sklada SR Slovenije za zidanje stano- vanjskih hiš in o prenosu sredstev sklada na Splošno gospodarsko banko SR Slovenije	373
Obrazložitev	374
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	375
— odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne za- deve RZ	376
— odbora za proučevanje zakonskih in drugi predlogov OPZ	376
20. Predlog zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov	376
Obrazložitev	382
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	391
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ	394
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	400
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ (k amandmajem)	407
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	409

21. Predlog odloka o številu članov prve skupščine komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja kmetov in o načinu volitev teh skupščin	409
Obrazložitev	411
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	412
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ	413
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	413
22. Predlog zakona o spremembi zakona o zdravstvenem varstvu kmetov- borcev NOV in njihovih družinskih članov	413
Obrazložitev	414
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	414
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	414
23. Predlog zakona o pogojih za ustanovitev komunalne skupnosti social- nega zavarovanja delavcev, komunalne skupnosti socialnega zavarov- vanja kmetov in komunalnega zavoda za socialno zavarovanje	414
Obrazložitev	416
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	419
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ	421
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	422
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ (k amandmajem)	424
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	424
24. Predlog odloka o soglasju k določitvi stopenj prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za otroški dodatek	424
Obrazložitev	424
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	426
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	427
25. Predlog zakona o najvišji meji, do katere se sme določiti stopnja osnov- nega prispevka za zdravstveno zavarovanje	428
Obrazložitev	428
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	431
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov SZZ	432
26. Predlog zakona o organizaciji in financiranju zaposlovanja	433
Obrazložitev	438
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	440
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ	442
— odbora za delo in socialno zavarovanje RZ (k amandmajem)	444
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	445
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ (k amandmajem)	448
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	449
27. Predlog zakona o semenu	450
Obrazložitev	452
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	454
— odbora za proizvodnjo in promet RZ	455
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ	456
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	457
28. Predlog zakona o odškodnini za razlašena stavbna, kmetijska in ne- rodovitna zemljišča	458
Obrazložitev	459
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	465
— odbora za organizacijsko-politična vprašanja RZ	466
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov OPZ	467
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	468

29. Poročilo k statutu sklada SR Slovenije za šolstvo	468
— poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	469
30. Predlog odloka o soglasju k četrti spremembi finančnega načrta cestnega sklada SR Slovenije za leto 1965	469
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	470
— odbora za proizvodnjo in promet RZ	470
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ	470
31. Predlog zakona o vodnem prispevku za leto 1966	470
Obrazložitev	472
Poročila:	
— zakonodajno-pravne komisije	481
— odbora za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve	483
— odbora za proučevanje zakonskih in drugih predlogov GZ	484
— zakonodajno-pravne komisije (k amandmajem)	485
32. Predlog sklepa o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Kranju	485
33. Predlog sklepa o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju	489
34. Poročilo o obravnavi sedanjega stanja in nadaljnega razvoja pnevmofiziološke službe v Sloveniji	491
35. Predlog sklepov o ukrepih za izpopolnitev varstva pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami	493
Poročilo:	
— zakonodajno-pravne komisije	496
36. Seznam govornikov	497

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna »Jože Moškrič«

v Ljubljani

avgusta 1966

v 300 izvodih

Obseg 516 strani

SKUPŠČINA SRB
DOKUMENTACIJA

St-S:17/20